Protocoll,

hållna

hos

Höglofliga

Ridderskapet och Adeln,

vid

Lagtima Riksdagen i Stockholm,

År 1840.

Fjortonde Häftet.

STOCKHOLM.
Hörbergska Boktryckeriet, 1841.

Lördagen den 3 October 1840.

Plenum kl. 9 f. m.

Justerades 6 prot.utdr. för den 30 sistl. September.

Justerades pleni-prot. för den 19 sistl. Sept. f. m.

Öppnades Hrr Electorers lista till val af ledamöter uti nedannämnda Utsk. uti afgångne ledamöters ställe; och befunnos dertill hafva blifvit utsedde:

i LagUtskottet:

N:o 234. Frih. Djurklou, fullm. Gr. Mörner, Carl Göran, efter N:o 2311. Hr Rabenius, fullm. Gr. Mörner, Carl Göran;

i Allm. Besvärs- och Ekon.Utskottet:

N:o 391. Hr Lagergren, Anders,
efter N:o 223. Frih. von Nolcken, Erik Axel;

i RiddarhusUtskottet:

N:o 253. Frih. De Geer till Löfstad, fullm. Frih. d'Ahlbedyhl, Christer Henrik,
efter N:o 302, Hr Hjulhammar, fullm. Frih. von Vegesach, Achilles.

Frih. d'Ahlbedyhl, Christer Henrik, anmälte, att han, så väl af tjenstegöromål, som enskilda angelägenheter, vore förhindrad att ingå såsom ledamot uti Ridd.Utskottet.

Hr Frih. o. Landtm. anmodade Hrr Electorer att vid deras nästa sammanträde välja en ledamot i Ridd.Utsk. efter Frih. d'Ahlbedyhl.

Ånyo föredrogs Bevilln.Utsk:s den 23 och 26 sistl. Sept. på bordet lagda utlåt. N:o 27, i anledn. af anmärkn:r emot betänk. N:o 12, ang:de grunderna för den blifvande allm. bevillningen, samt föreskrifterna för tillämpningen deraf.

Frih. Cederström, Jacob: 70 §:n Reg.F:n lyder sålunda: "R. St:s valda Bevilln.Utsk. åligge, att opåmint vid hvarje riksdag uppgifva de allmänna grunderna för den blifvande bevillningens fördelning, hvarefter och sedan summans belopp blifvit fastställd, Utsk. uppdrages att, med tillämp-

ning af dessa grunder, författa förslag till bevillningens utgörande. Skolandes allt, i den mån det medhinnes, R. St:s plena underställas." På sidan om denna § har Utsk. uti dess svar på återremissen af betänk. N:o 12 inkommit med förslag jemväl till bevilln.förordn., ehuru statsbristsumman icke är känd, och ehuru ovisst är, om någon statsbristsumma uppstår, eller till hvad belopp dess fyllande genom bevillning är af behofvet påkalladt. Jag anhåller derföre, att vi nu måtte inskränka oss till att afgöra endast grunderna för den blifvande bevillningen, så att dessa grunders tillämpning måtte ske först sedan statsbristsumman är känd. Ett annat förhållande skulle föranleda dertill, att R. o. Ad. jemväl för sin del skulle deltaga uti den grundlagsvidriga ställning, hvaruti Utsk. försatt sig och försökt att försätta RiksSt:n.

Hr von Qvanten, Carl: Den utaf Frih. Cederström framställda anmärkn:n är ganska riktig; ty efter 70 §:n Reg.F:n böra visserligen statsbehofven vara för RiksSt:n framlagda innan bevilln.förordn. uppgöres, emedan författningen derpå sig grundar. Om man antager Hr Frih:ns förslag, som stödjer sig på nämnda §, följer deraf, att någon discussion öfver det af Bevilln.Utsk. framställda förslaget till författning icke kommer att äga rum utan helt och hållet bör uppskjutas. Anser man det åter vara rätt, att grunderna nu komma under öfverläggning, så har man gjort hvad som möjligen nu är att göra; och om man derföre beslutar att Bevilln.Utsk:s betänk. på så sätt i dag skall komma under granskning, så får jag föreslå, att densamma måtte punktvis företagas, emedan i annat fall kunde hända, att åtskilliga punkter blefvo flera gånger af talare upptagna och discuterade, hvilket komme att föranleda villervalla. Jag röstar således för att man upptager betänk. till granskning punktvis.

Frih. Sprengtporten, Jac. Wilh.: Jag anser mig så mycket hellre böra biträda den utaf Frih. Cederström framställda meningen, beträffande nödvändigheten att vid denna öfverläggning endast företaga pröfningen af grunderna för den blifvande bevillningen, och ingalunda ingå uti beslut ang:de siffrorna, som, efter den jemförelse jag gjort inom StatsUtsk., jag finner mig äga full anledn. för den förmodan, att allm. bevillningen vid denna riksdag kan komma att nedsättas högst betydligt under det belopp, som skulle uppkomma genom antagande af de grunder Bevilln.-Utsk. uti sitt första förslag framställde. Upplysningsvis får jag endast nämna, att såvida StatsUtsk.s förslag lägges till grund för statsregleringen, kan bevillningen nedsättas med omkring 1,000,000. Jag påminner mig icke till hvad belopp denna nedsättning kan beräknas efter Bevilln.Utsk:s förslag; men skilnaden är säkert ganska betydlig; och det

är således med afseende, icke mindre å detta förhållande, än å föreskriften i grundlagen, som Frih. Cederström ganska riktigt åberopat, som jag anhåller om propos. till R. o. Ad. på antagande af det sätt för betänk:s föredragning som Hr Frih:n föreslagit.

Hr von Hartmansdorff, Aug.: Jag erkänner grundlagligheten af Frih. Cederströms anmärkning. Efter min förmening är det för närvar. Ståndet tillåtet endast att bestämma grunderna för bevillningen. Dock torde det föranleda till ett dubbelt arbete, om grunderna särskildt afhandlas nu, och tillämpningen deraf en annan gång. Månne det derföre icke vore bättre att uppskjuta äfven grundernas afgörande intill dess det kan ske samtidigt med tillämpningen deraf. Jag förmodar att R. o. Ad. derigenom besparar tid, äfvensom att saken bättre och fullständigare afgjordes, än om grunderna särskildt behandlades.

Frih. Cederström: Jag skulle instämma med den sista värda talaren att uppskjuta alltsammans, i händelse ett sådant förslag kunde förenas med den grundlags-§, som jag för R. o. Ad. uppläst. 70 §:n Reg.F:n bjuder neml., att Bevilln.Utsk. skall opåmint vid hvarje riksdag uppgifva de allmänna grunderna för den blifvande bevillningens fördelning. Grundlagen har således velat, att Ständerne genast vid riksdagens början skulle få pröfva och besluta öfver grunderna för bevillningens fördelning, emedan lagstiftaren insett behofvet att ändra och rätta dessa grunder i öfverensstämmelse med nationens rätt förstådda allmänna nytta; men tillämpningen af dessa grunder får inträda först sedan bevilln:s-summan blifvit bestämd. Jag kan följaktligen icke finna, att uppskof med beslut rör:de grunderna enligt grundlagen kan äga rum.

Hr von Qvanten: Grunderna för bevillningens fördelning hafva egentligen icke blifvit rubbade, ty mot Bevilln.-Utsk:s första förslag hafva icke några särdeles vigtiga anmärkn:r blifvit gjorda, och grunderna äro således redan antagna. Då återstår endast det reglementariska att öfverlägga om; men om man närmare granskar frågan, så finner man, att grunderna och summorna äro så nära sammanfogade, att de knappast kunna skiljas åt. Om jag t. ex. betraktar grunderna för beskattning af en biljard, så måste jag öfverväga sjelfva beskattningsbeloppet; och om detta blifvit bestämdt t. ex. till 100 r:dr, så hör det till grunden för denna beskattningsdetalj att afgöra om detta belopp är för lågt eller för högt tilltaget. StatsUtsk. kan säga hvad summa som erfordras; men Bevilln.Utsk. kan aldrig bestämma den summa som beviljas, ty den kan vara olik på flera hundra tusen r:dr. På dessa grunder anser jag, att vi gerna kunna företaga betänk.; men vill man granska Bevilln.Utsk:s åtgärder, så kan man, efter min öfvertygelse, icke förbigå

siffran. Jag skulle gerna vilja medgifva, att vi uppskjuta hela frågan intill dess StatsUtsk. uppgifvit det belopp, som genom bevilln. skall fyllas; men nekas kan det ej, att vi då uppskjuta ett angeläget göromål.

Hr von Rosen, Georg: Jag kan så mycket mindre instämma uti den siste värde talarens förmodan att grunderna för bevilln:ns fördelning redan skulle vara antagna, som Bevilln.Utsk. uti sednare betänk. uti flera hänseenden ändrat det första betänkandet.

Hr von Qvanten: Till hufvudgrunderna för bevillningen räknar jag, om den bör utgå antingen efter fast egendom eller efter behållen inkomst. Deruti ligga hufvudgrunderna; det öfriga är blott detaljer. Sådant är åtminstone mitt omdöme om frågan.

Hr Frih. o. Landtm. fästade, i anledn. af Hr von Hartmansdorffs yttrande, uppmärksamheten deruppå, att grundlagen föreskrefve, det grunderna för den blifvande allm. bevillningen först skola uppgifvas, och att det derefter, sedan summans belopp blifvit faststäldt, tillkomme Bevilln.-Utsk. att, med tillämpning af dessa grunder, författa förslag till bevillningens utgörande. Således kunde Hr Landtm. för sin del icke annat än vara af den mening, att ett beslut öfver grunderna och med detsamma öfver bevillningens utgörande icke på en gång nu eller framdeles kunde låta sig göra, utan att R. o. Ad. för det närvar., på sätt öfrige talare här hafva ansett, borde först pröfva grunderna för den blifvande allm. bevillningen, beroende det af R. o. Ad., att vid pröfningen af dessa grunder göra den mera generel eller ingå mera i detaljerna, allt efter som R. o. Ad. funne det lämpligt. Visserligen vore Utsk:s förslag af den beskaffenhet, att grunderna icke blifvit särskildt framställda och så skiljda från det speciella, som måhända hade varit önskligt; men Hr Landtm. trodde icke, att detta förhindrade R. o. Ad. att bestämma grunderna, och i förhållande dertill derefter specialiteterna, som deraf blefvo en följd, utan att derföre Ståndets beslut kunde anses vara definitivt i afseende på summorna, som skola utgöras till följe af dessa grunder och deraf dragna specialiteter.

Frih. Cederström: Sedan Hr Frih. o. Landtm. nu förklarat öfverläggningen endast angå grunderna för den blifvande bevillningens utgörande, så anhåller jag att få yttra mig öfver dem. Bevilln.Utsk. har uti sitt förslag N:o 12, äfvensom uti svaret på återremissen och uti de särskilda jemkningar, som deruti förekomma, vidblifvit de grunder för allm. bevillningens utgörande, hvilka allt sedan 1812 varit gällande, och enl. hvilka bevillningen utgöres under särskilda rubriker, som under olika artiklar i bevilln.förordn. finnas införda, i stället för den enkla grund för bevillnin-

gens utgörande, som vid 1809 och 1810 årens riksdagar blef fastställd; hvaraf följden blifvit mycken olikhet uti bevillningens utgörande, enär densamma icke utgått i mån af inkomster utan af synbara ej verkliga capital, efter rubriker, som i verkligheten intet säga och af person utan afseende till inkomst. Jag skulle derföre, för min del, önska återgång till de grunder, som 1809 fastställdes, i öfverensstämmelse med det statsskick, som då infördes. Jag anser således icke mer än en enda rubrik böra ifrågakomma för bevilln.taxeringen, som neml. bör ske i mån af hvars och ens inkomst, och i afseende på tillämpningen deraf anser jag det icke böra få bero på Taxerings-comitéerna att bestämma den skattskyldiges afgift till Staten, utan blott hans inkomstbelopp. Sedan sålunda hvarje medborgares inkomstbelopp blifvit bestämdt, bör det tillkomma R. St:s fullmäktige i Banken och Riksg.contoret att summera ihop de särskildta länens inkomster och derefter dividera den med statsbristsumman, hvarigenom den procent blir bestämd, som af inkomstbeloppet skall utgå till fyllande af statsbristsumman. Bevilln.förordn. komme då att innefatta några få rader, och den större eller mindre statsbristsumman komme icke att verka på förhållandet medborgare emellan, utan komme att fyllas genom en litet högre eller litet lägre procent. Till antagande af detta förslag anhåller jag till en början om Hr Frih. o. Landtm:s proposition.

Hr von Qvanten: Såsom jag väntade, har ett förslag genast uppstått, huruvida grunden för bevillningens utgörande borde sökas uti behållen inkomst, på sätt 1809 varit föreskrifvet, eller uti fast förmögenhet. Jag har suttit uti Bevilln.-comitéer både efter 1809 och efter 1812 års grunder, eller de hvilka för närvar. efterlefvas. Det låter visserligen mycket redligt och ärligt, att man skall skatta till Staten efter behållen inkomst och icke efter egendom såsom nu sker; men vid minsta granskning af dessa begge förslag, finner man, att de leda ungefärligen till samma ändamål. Då jag satt uti Taxer:s-comité efter 1809 års princip, fann man omöjligheten utaf att komma till något bestämdt begrepp om hvars och ens inkomst. Man förlorade sig uti gissningar och arbitrage, och beskattningen slutade sig så, att man sade: bonden den och den på hemmanet det och det han kan tåla 5 r:dr, och den och den kan tåla 7 r:dr o. s. v. På så sätt gick det till den tiden. Man hade intet att gå efter, utan tog summan på höft eller nästan i vädret. Efter nuvar. förhållande deremot, stödjer man sig på det värde, som jorden äger. Den förra beskattningen efter inkomst gäller nu för städerna, och den tillgår på så sätt, att man godtyckligt säger: den mannen har den inkomsten, utan att äga någon säker grund för sitt omdöme. Den person i staden, som står väl hos borger-

skapet, har i följd deraf ringa inkomst; men äger han fiender bland borgerskapet, så äro hans inkomster stora. Sålunda hafva vi valet emellan beskattning efter fastighetsvärde och beskattning efter den supponerade inkomst man äger. Huru arbitrage äger rum i afseende på städernes beskattning synes bäst af den obetydliga summa, som städerne erlägga i jemförelse med hvad som utgår af jorden. På dessa grunder, och då jag icke kan finna någon fördel utaf att öfvergå från en bestämd till en obestämd och godtycklig beskattningsgrund, får jag tillstyrka, att R. o. Ad. icke måtte fästa afseende på Frih. Cederströms förslag.

Frih. Boye, Ludv.: Jag har öfverlefvat flera beskattningsgrunder; men då jag är skyldig sanningen sin rätt, så bör jag förklara, att jag icke funnit någon enda af de många jag öfverlefvat mera rättsenlig, än den som fastställdes 1809. Brister och ofullkomligheter åtföljа alla; men den säkerhet, som den siste värde talaren framställde, är efter mitt omdöme snarare svagare än starkare än den som gafs 1809. Den värde ledamoten trodde, att fastighetsvärde är säkraste grunden för beskattningen; men må den värde ledamoten tillåta mig erinra om svårigheten att veta huru mycket i den synliga fastigheten verkligen är innehafvarens behållning eller icke. Osäkerheten blir alltid enahanda; men visst är åtminstone, att den beskattningsgrund, som nu antages, träffar sällan eller aldrig capitalister eller fordringsägare, emedan begge kunna fördölja sin förmögenhet, då deremot jordägarne svårligen kunna fördölja sitt tillstånd. Jag förenar mig med Frih. Cederström.

Frih. Cederström: Då mitt yttrande ang:de tillämpningen af 1809 års fastställda grunder för bevillningens utgörande, med iakttagande af nödiga jemkningar deraf, blifvit missförstådt på det sätt, att en talare här ordat om hvad han erfarit under handläggning af ifrågavar. bevilln.förordn., på sidan om hvad jag för tillämpningen deraf framställde; så anhåller jag att få upprepa något från den tiden, som kan upplysa förhållandet. Sedan grunden vid 1809 års riksdag var bestämd för bevillningens utgörande, yppades farhågor, att möjligen bevilln.beloppet, som då utgjorde två millioner r:dr, som slutl. tillökades med 500,000, icke skulle komma att fullt ingå; att brist skulle uppstå, och att således R. St:s afsigt att fylla statsbehofven möjligen kunde komma att förfelas. Denna onödiga farhåga, som likväl ägde möjligheten för sig, efter den då etablerade författningen, enl. hvilken Taxer:s-comitéerna skulle bestämma afgiften, som hvar och en borde vidkännas, i stället för att hvars och ens afgift bort bestämmas genom proc. af den gemensamma behållna inkomsten, detta misstroende vållade, att man beslöt en minimitariff, upptagande två millioner r:dr hvar-

hvarunder afgiften icke skulle få gå, anseende att de 500,000 skulle genom de progressiva afgifterna fullt ingå. Nu lärer den värde ledamoten, som sist yttrade sig, finna att, i händelse minimi-tariffen varit borta, så hade någon täflan vid författningens tillämpning att komma under hvad tariffen stadgade icke kunnat uppstå; ty om Taxer:s-comitéerna icke varit berättigade att bestämma den afgift en hvar skulle vidkännas, utan endast haft för åliggande att uppgifva hvars och ens inkomst, deraf fullmäktige i Riksg.-cont. och Banken bort bestämma afgifts-procenten proportionerlig efter förhållandet emellan inkomstbeloppet öfver hela Riket och det bevilln belopp, som erfordrades; så hade det blifvit hvarje Svensk medborgares intresse att tillse det hvars och ens möjligen högsta inkomst blef uppgifven, emedan hvars och ens afgift blefve proportionsvis mindre i den mån alla andra medborgares inkomst beräknades högre. Vid iakttagande af sådan modification uti tillämpningen af 1809 års antagna grund för bevillningens utgörande, torde man finna, att all farhåga för brist uti bevilln.summan försvinner, emedan allas intresse förenas uti bemödandet att inkomst-beloppet må blifva så högt som möjligt.

Frih. Sprengtporten: Om en bevilln.författn. kunde tillika innehålla en slagruta, hvarigenom det vore möjligt att med säkerhet bestämma hvars och ens inkomst; så ville jag visserligen medgifva, att det må anses rättvisare att grunda bevillningen på den verkliga förmögenheten, än blott på den synbara: men då erfarenheten hittills ådagalagt, att en bevilln.förordn., grundad på denna förutsättning, mött stora svårigheter i verkställigheten, och att vår nu gällande bevilln.förordn. i de delar, der den är grundad på denna princip, icke framter samma resultat i praktiken, som man gillar i theorien; så skulle jag anse lämpligast och mest praktiskt för närvar. att bibehålla den grund för allm. bevillningens bestämmande, som hittills ägt rum; att taga inkomsten till beskattningsgrund har den olägenheten, att statsbidragen måste blifva högst fluctuerande och beroende, t. ex. af missvexter eller stagnation i handel och rörelse; af denna grundsak följer äfven att den verkliga idogheten blir obilligt beskattad i motsats med dem, hvilka blott icke förstå att lika väl använda de förmögenheter och fördelar, hvaraf de äro i besittning. För den verkligt idoge är det möjligt att göra sjelfva klippan fruktbärande. Skall han då beskattas lika högt för sin inkomst, som den hvilken är i besittning af den rikaste jord, men som icke vet att deraf draga fördel? Jag måste derföre betrakta Frih. Cederströms åsigt mera såsom en reservation, såsom en förnyad framställning af vissa grundsatser, som Hr Frih:n hyst för längre tid tillbaka, och som han förgäfves sökt att göra

gällande, än såsom ett förslag; som R. o. Ad. skulle kunna antaga; hvarföre jag äfven hos Hr Frih. o. Landtm. anhåller om propos. till antagande af den grund i denna del, som Bevillu. Utsk. föreslagit.

Hr von Qvanten: Jag skulle äfven tro, att de värde talarnes anföranden, hvilka yttrat sig för förändring af nu gällande grund för bevillningens fördelning, äro att anse såsom endast reservationsvis till prot. nedlagda; men jag vill dock uppgifva ett skäl, så talande för den föreslagna grundens oanvändbarhet, att jag är öfvertygad det ingen skall öfvergå på de värde talarnes project. Detta skäl, som jag glömde att framställa förra gången jag hade ordet, består deruti, att då man vill att Taxer:s-comitéerna skola bestämma hvars och ens behållna inkomst, så befinnes likväl förhållandet vara sådant, att största delen utaf de fattiga jordägarne icke har någon behållen inkomst och således ingenting att skatta för; emedan deras inkomster hufvudsakligen medtagas till præstationer, tjenstefolks aflöning och andra i och för handteringen erforderliga utgifter; hvilket är förhållandet icke blott med de mindre jordägarne, utan äfven med ganska många af våra possessionater. Följden deraf skulle blifva, att sådana personer komme att betala ingen skatt, eller ock, då man icke kunde påläggas skatt efter inkomst, att man likväl, för att sammanskrapa något, förklarade, att den och den, ehuru han försäkrat sig icke hafva någon inkomst, skall uppskattas efter det eller det inkomstbeloppet. En sådan princip kan jag för ingen del biträda. Frih. Cederström säger, och det låter ganska enkelt, att efter den af honom föreslagna grunden kommer ett län att betala så och så många r:dr. Såsom jag nyss visat, kunde det hända, att största delen utaf länets innevånare icke ägde någon behållen inkomst; men jag vill antaga, att alla hade inkomster, och att hela länet skulle betala t. ex. 100,000 r:dr. Huru skulle då denna summa fördelas? Det är ganska kinkigt; och om den äfven noga fördeltes och beloppet bestämdes som hvar och en skulle betala, så kunde före uppbörden händelser inträffa, i följd hvaraf åtskilliga personer, som åtagit sig att betala en viss summa, icke kunde åstadkomma densamma. Då inträder en ny beskattning för att fylla den brist, som uppstår af de händelser, att den ene eller andre ledamoten i länet icke kan betala skatten; eller skall man taga så rundeligen till, att den brist, som kan uppstå deraf att åtskilliga innevånare i följd af eldsvådor eller andra olyckshändelser blifva insolvente, kan fyllas af öfverskotten? I sådan händelse frågas, hvem som skall hafva öfverskotten när de icke behöfvas. Då Staten begär t. ex. 100,000 r:dr och erhåller detta belopp, så måste öfverskottet onekligen anses för enskildt. Öfverskotts-cassor skulle således uppstå i hvart län, för att fylla de brister, som i följd

af olyckshändelser kunde inträffa. Sådant skulle förorsaka villervalla i beskattningsväg, och den projecterade grunden för bevillningens utgörande är således falsk och kan derföre icke tillämpas. På alla dessa skäl förmodar jag, att Hr Frih. o. Landtm:s propos. i afseende på grunden för bevillningens fördelning kommer att besvaras så, att Frih. Cederströms förslag icke antages, utan att vi förblifva vid den grund, som hittills varit gällande, och som är den enda användbara.

Frih. Boye: Det är i anledn. af en värd ledamot Frih. Sprengtportens yttrande, som jag begärt ordet. Jag är af den tanke, att lika mycket som slagrutan behöfves på ena sidan, lika mycket behöfves den på den andra, ty säkerheten är approximativ och ingen annan. Frih. Sprengtporten åberopade erfarenheten. Må det tillåtas mig erinra om obilligheten att jemföra erfarenheten af ett beskattnings-système, som icke fick följas mer än ett år, med erfarenheten af det beskattnings-système, som allt sedan varit rådande. Jag bevistade Örebro riksdag, då den beskattningsgrund, hvars antagande Frih. Cederström nu begärt, kullkastades; och här finnes bland oss en ledamot — jag har icke rätt att nämna honom — som, lika med mig, ganska väl minnes, huru det tillgick med omstörtningen. Det var neml. capital-intresset, som verkställde den, och Regeringens liknöjdhet för grunderna, blott Regeringen fick sitt begärda anslag; det var dessa omständigheter, som gåfvo utgången. Det kan vara likgilltigt, om man behagar anse mitt yttrande såsom en reservation, eller såsom afgifvet i ändamål att föranleda ett beslut i öfverensstämmelse med den grundsats jag försvarar; ty jag har icke den förmätenheten att tro det min åsigt skall vinna alla Ståndens bifall; men om så skulle behöfvas, skall jag söka taga de ledamöter, som tro mig tala reservationsvis, ur deras villfarelse, genom att begära votering, icke i hopp att derigenom vinna något vid denna riksdag, men under den förmodan, att vid nästa riksdag min mening skulle kunna göras gällande, emedan den grund jag försvarar är den enda att rättvist fördela bevillningen folkclasserna emellan.

Gr. Hamilton, Henning Hugo Ludv.: Då innevar. riksdag är den första, som jag bevistar, torde det vara ursägtligt, om jag icke känner alla föreg:de bevilln.förordn:r, synnerligast dem, som äro äldre än jag sjelf; och det torde således äfven ursägtas, att jag icke äger fullständig kännedom om den grund för bevillningens fördelning, som Frih. Cederström önskar antagen. Jag är emedlertid ledsen, att Frih. Cederström nu först väcker fråga derom, emedan Bevilln Utsk. eljest varit i tillfälle att ingå uti pröfning deraf, då Bevilln Utsk. måhända funnit dess företräde. Enligt hvad jag nu hört, består denna grund deruti, att bevilln:s-

afgiften skulle beräknas efter behållen inkomst. Jag befarar, att om denna grund i allmänhet antogs, samma klagomål skulle förspörjas, som nu låter sig höra vid tillämpning af 11:te §:n af gällande bevilln.förordn. rör:de beskattning för borgerlig rörelse, neml. att uppgiften å inkomstbeloppet icke öfverensstämde med verkliga förhållandet. Dessutom skulle jag tro, att då denna fråga icke inom något af de öfriga Stånden blifvit väckt, och man således icke kan förmoda annat än att de öfriga Stånden skola antaga den grund för bevillningens fördelning, hvarpå Utsk:s betänk. hvilar, det beslut, som R. o. Ad. kan fatta rör:de en annan grund för bevillningens utgörande, icke kommer att leda till något resultat, och anhåller jag på dessa skäl att Ståndet måtte äfven för sin del vidblifva den grund för bevillningen, som af Bevilln.Utsk. är föreslagen.

Frih. Cederström: Till bemötande af den siste värde talarens framställning, rör:de yppadt klagomål öfver tillämpning af den grund för bevillningens utgörande, enl. hvilken statsafgiften rättas efter inkomstbeloppet uti det af den värda talaren uppgifna hänseendet, på sätt uti närvar. système för bevilln.afgifternas utgörande finnes förordnadt, får jag blott hänvisa talaren till mitt förslag, som ingalunda går derpå ut att bevilln.förordn. skulle bestämma den afgift som belöpte sig på behållna inkomsten; ty mitt förslag afser endast att bestämma sjelfva grunden för bevillningens utgörande på så sätt, att vid taxeringen endast hvars och ens inkomstbelopp skulle bestämmas, dervid man så mycket mindre bör befara oriktiga uppgifter, som hvar och en skattskyldig finner med sitt intresse förenligt, att allas inkomster beräknas så högt som möjligt, emedan hvars och ens afgift i samma mån förminskas. Inkomstbeloppet torde för dem, som sitta i Taxerings-comitéerna, icke vara svårt att bestämma, särdeles som man kan förmoda, att hvar och en ärligt skall uppgifva sin inkomst, då han vet att han får erlägga en större proc. deraf, i samma mån som totala inkomstbeloppet utgör en mindre summa.

Frih. Sprengtporten: Det är i anledn. af Frih. Boyes sista yttrande som jag anhåller att få meddela den värda talaren den upplysning, att min mening icke varit att bestrida något annat, än att såsom allmän grundsats för bevillningens fördelning antaga afgift efter behållen inkomst i stället för afgift efter synbar förmögenhet, så att jag ingalunda velat underkänna lämpligheten af beskattning efter behållen inkomst i de fall, der ingen grund för beskattningen kan hemtas från synbar förmögenhet, och att jag aldrig yttrat mig mot rättvisan af den princip, enl. hvilken capitalisten, uti jemförligt förhållande till öfrige medborgarnes statsbidrag, efter sin förmögenhet deltager uti afgifterna till Statens underhåll. Jag tror således icke, att uti den af

mig hyllade åsigt igenfinnes något syfte att gynna de bättre lottade medborgarne på de mindre vällottades bekostnad.

Hr Ribbing, Bengt: Jag erkänner visserligen, att den princip för bevillningens utgörande, som Frih. Cederström sökt göra gällande, borde såsom den enda rätta utgöra den grund, hvarpå beskattningen borde byggas, såvida densamma ägde egenskapen att vara verkställbar. Man säger väl, att det gemensamma intresset skulle förekomma svek i uppgift af inkomstbeloppet; men månne icke förhållandet skall blifva sådant, att en hvar söker uti sin uppgift i möjligaste måtto nedsätta sin behållna inkomst, under hopp att vinna på operationen, i samma mån som honom lyckas att uti en sådan nedsättning längre aflägsna sig ifrån verkliga förhållandet än det lyckas den större delen af Rikets skattdragande innebyggare, emedan hans dividend uti skattebeloppet naturligtvis blir mindre, i samma mån å ena sidan honom lyckas att få sina inkomster lågt beräknade, men å andra sidan öfrige skattskyldige inbyggares inkomster blifva högre upptagna? Jag minnes den tiden, då ifrågavar. beskattningssätt var gällande. Jag minnes huruledes mången, tvertemot sanna förhållandet, uppgjorde debet och credit, så att behållningen blef obetydlig eller att brist visade sig i stället för behållning; med ett ord, man hade öppnat dörren för alla möjliga försök till svek och bedrägeri. Efter en sådan grund skulle Taxer:s-comitéerna omöjligen kunna bestämma en rättvis beskattning. Om t. ex. en landtegendom har en driftig ägare, som förstår att förbättra den på ett sätt, att den lemnar en fördubblad afkastning, men sedermera råkar uti en ägares hand, som derå nedlägger kostnader och företager odlingsförsök på ett sätt, att han förlorar, i stället för att vinna derpå, huru skall Taxer:s-comitéen kunna utröna på hvad sätt han calculerat, då han ämnade förbattra egendomen, eller huru skall inkomsten kunna beräknas annorlunda än medelst mätning af egendomens afkastning, jemförd med hvad som erfordrats till dess skötande, och hvad som till förmenta förbättringar blifvit påkostadt? Jag förmodar derföre, att en hvar inser hvilka olyckliga följder kunde uppkomma utaf det nu ifrågastallda beskattningssättet, och att det således är bäst att fästa sig vid något bestämdt. När jag känner en egendoms taxeringsvärde, så bör jag förmoda att det är någorlunda riktigt. Men skulle man nu uppskatta idogheten, så skulle man derigenom nedstämma densamma; emedan den idoge såg, att hvad han genom omtänksamhet kunde förskaffa sig mera än andra mindre omtänksamma, annammades af Staten Jag tror således, att det är nödvänigt att fästa sig vid någonting visst och bestämdt; emedan det är den jord, som någon äger, hvilken skall beskattas, och icke ägarens större eller mindre förmåga att sköta densamma på ett mer eller mindre förmånligt

sätt. Dessutom bör man besinna, att den ene köper en egendom genom skuldsättning och har derför ingen behållning, då deremot en annan, som köpt för contanta capitaler, har behållning deraf; men huru och i hvad mån skall sådant kunna utrönas? Det föranleder till ett fiscaliserande, som åstadkommer fiendskap, misstroende och andra ledsamheter. Jag tillstyrker derföre antagande utaf den princip, som finnes nedlagd i Utsk:s betänkande.

Frih. Boye: Jag anhåller att få hembära Frih. Sprengtporten min tacksamhet för det tillfälle han behagat gifva mig att befria mig från misstanken att hafva sagt något som jag aldrig yttrat. Jag har aldrig ifrågasatt Frih. Cederströms personliga tänkesätt om allmän eller enskild rättvisa. Frih. Cederström har uti det höga embete han beklädt gjort sig berättigad till det omdöme, att Hr Frih:n icke blott låtit de fattiga vederfaras rättvisa, utan äfven visat sig som deras beskyddare. Sedan jag förklarat detta och sålunda bör kunna hoppas att ingen missförstår mitt förra yttrande, ber jag att få qvarblifva vid den öfvertygelsen, att det för närvar. endast är ett ofullständigt begrepp om 1809 års beskattningsgrund, som gör att densamma nu icke kan göra sig gällande. Hr Ribbings minne vill jag icke bestrida, men jag tror att han glömt något, neml. det correctiv, som det då antagna beskattnings-systèmet ägde. Jag skall gerna gifva rättvisa åt de talare, som påmint derom att erinringen om denna grund för beskattningen nu kommer för sent; men jag anser mig böra tillägga, att min afsigt ingalunda är att förlänga riksdagen, utan endast att vinna någon förhoppning att det système, som jag anser vara det enda rätta, må vid en kommande riksdag kunna göra sig gällande.

Hr von Rosen: Det système, som Frih. Cederström så högt försvarar, kan jag väl antaga såsom en theori, men aldrig anse användbart; ty man misstager sig, om man tror, att man derefter skall kunna riktigt beskatta den fasta egendomen, emedan den förmögenhet, som skall pröfvas efter uppgifter, icke kan beskattas annorlunda än efter dessa uppgifter, och ingen Taxer:s-comité lärer finnas, som tror sig kunna på samvete rätt bedömma en förmögenhet, som icke är synbar. Min erfarenhet har sagt mig, att med det système, som nu är antaget, är också en slags uppgift nödvändig för att kunna bedömma inkomsterna, men huru tillförlitliga sådana uppgifter äro, kan man bedömma deraf, att inom ett härad uti det mig i nåder anförtrodda län uppgick vid ett taxer:s-tillfälle brännvinstillverkningen för året enl. uppgiften till taxering derå icke till så stort belopp som en enda åbo inom häradet för året försålde till en enda köpman. Huru skulle då comiterade kunna med säkerhet bedömma i hvad mer eller mindre mån sådana uppgifter äro med sanna

förhållandet öfverensstämmande? De måste dock tro på uppgifterna, och om inkomsterna skola beskattas efter uppgift, så blifva de större possessionerna säkerligen för ringa beskattade. Jag kan derföre icke antaga den nu framställda grundsatsen i sin tillämpning, emedan den endast skulle försvåra pröfningen för taxeringsmännen, hvilken pröfning är svår nog ändå. Jag betviflar, att många skulle hafva mod att åtaga sig att på ära och samvete verkställa en beskattning, som grundar sig blott på supposition, hvarigenom man kunde begå orättvisa så väl mot den fattige som emot den mera förmögne; oberäknadt att ett sådant beskattningssätt skulle gifva anledn. till afundsjuka, tvist och misstroende med flera olägenheter, hvaraf samhället komme att lida. Jag kan således icke tillstyrka antagande af den beskattningsgrund, som Frih. Cederström uppgifvit, och som blifvit af Frih. Boye understödd.

Hr von Hartmansdorff: Jag har hittills alltför litet sysselsatt mig med bevilln.ärenden för att våga ingå i pröfning af Frih. Cederströms förslag, vare sig till godkännande eller ogillande. Men jag anhåller att få taga erfarenheten till grund för mitt omdöme. Inom oss är för närvar. ingen del af bevilln.förordningen så mycket klandrad, som den, der bevillningen beräknas efter den af Frih. Cederström uppgifna grunden. Jag menar för den del af borgerskapet, som icke erlägger minimi-afgift, utan de förmögnare, som taxeras för behållen inkomst. Jag har sjelf såsom ledamot i Pröfnings-comité funnit, att de rikaste voro de som proportionaliter kommo att betala aldraminst. Om nu R. o. Ad., vid pröfning af dessa bevillningsgrunder, och då den fråga, som Frih. Cederström väckt, icke varit från början inom Bevilln.Utsk. behandlad eller följaktligen der utredd, likväl skulle antaga Frih:ns förslag; så och enär han icke ens uppgifvit något förslag till redaction, hvartill R. o. Ad., i händelse af votering, kunde hålla sig, fruktar jag att vi komme att stanna uti det obestämda, och att vi måhända blefvo ensamme om vår mening, samt derigenom tillintetgjorde vår egen röst. Utan tvifvel komme de öfriga Stånden att vidblifva den gamla beskattningsgrunden. Jag får erinra R. o. Ad. derom, att ett försök att införa en sådan beskattningsgrund i England föranledde upplopp på åtskilliga ställen, så att man måste öfvergifva försöket. Om en theori är aldrig så riktig, men befinnes overkstallbar eller föranledande till olägenheter, hvilka öfverväga fördelarna deraf, så måste man efterskänka densamma. Icke heller vet jag hvad som skulle blifva contra-propos. mot Frih. Cederströms förslag. När Bevilln.Utsk. tyckes hafva tagit saken så, att ingen särskild bevillningsgrund skulle förekomma, och när mig veterligen ingen bevillningsgrund är i betänk. uppgifven, torde det blifva nödvändigt för Ståndet att vid hvarje

särskild artikel inom sig öfverenskomma om vissa ordalag såsom stadgad bevillningsgrund. Då skulle jag förmoda, att contra-propos:n mot Frih. Cederströms förslag skulle blifva andra artikelns öfverskrift eller något dylikt. Jag vet visserligen, att Frih. Cederström anser bevilln.förordningen nästan blifva öfverflödig; men utan tvifvel måtte hans mening likväl vara, att den personliga skyddsafgiften skall fortfara. Jag hemställer derföre till Hr Frih. o. Landtm., om icke, enär 1 art. i bevilln.förordn:n är den, som först bör förekomma, den måtte till en början blifva öfverläggningsämne, emedan jag thy förutan icke ser huru denna öfverläggning skall komma till slut, åtminstone icke så snart.

Frih. von Kræmer, Robert: Äfven jag måste bestrida Frih. Cederströms förslag till beskattningsgrund, emedan jag anser det vara praktiskt omöjligt, utan att ställa Rikets samtliga innevånare i harnesk mot hvarandra. Vi äga en bedröflig erfarenhet från den tid då brännvinstillverkningen beskattades med 1 sk. för hvarje tillverkad kanna. Jag har varit närvar. vid många svåra strider i det fallet. Jag beklagar Taxer:s-comitéerna, om de för hvarje särskild detalj skulle komma i samma predicament, hvaruti jag befunnit mig i och för brännvinsbeskattningen. Jag anser rättast vara att öfvergå till Utsk:s förslag och discutera bevilln.förordn:n paragrafvis, och att Frih. Cederströms förslag må förfalla, ehuru detsamma i theorien kan försvaras.

Frih. Cederström: Hr von Hartmansdorff har ansett svårigheter uppstå, i fråga om contra-propos, mot det af mig framställda förslag till grund för bevillningens utgörande, i händelse votering derom skulle uppstå; och den värde ledamoten har icke ansett några grunder i Utsk:s förslag vara uppställda för bevillningens utgörande. Om så förhölle sig, så vore denna öfverläggning alldeles olaglig, emedan vi nu öfverlägga om grunderna för bevillningen och om ingenting annat. Nuvar. förslag till bevilln.förordn. innefattar såsom grunder för bevillningens utgörande personliga skyddsafgiften, afgift af egendom, för inkomst och rörelse, tjenster m m., såsom författningen utvisar; men om man såsom allmän grund för bevillnings utgörande till fyllande af statsbristsumman antager hvars och ens behållna inkomst, så försvinna alla förenämnda särskilda rubriker såsom grunder för bevillningens utgörande. Man har såsom bevis på svårigheten att antaga den utaf mig föreslagna bevillningsgrunden anfört Taxer:s-comitéens bestyr med afgiftens bestämmande och de dermed förenade olägenheter. Det är just från detta bestyr, som den af mig föreslagna utvägen alldeles skiljer Taxer:s-comitéerna. De skola icke bestamma en enda skillings afgift. De skola blott pröfva den skattskyldiges inkomst, men icke den afgift han derför bör vidkännas. Deruti

uti ligger fröet, som medförde möjlighet att rubba den grund, som 1809 fastställdes för bevillningens fördelning; ty Taxer:s-comitéerna voro då berättigade att sjelfva bestämma bevillningsbeloppet efter den antagna grunden. Hade bevilln.-förordn. icke bestämt tillämpning utaf afgiftsprocenten efter inkomsten, utan i detta hänseende hänvisat till Rikets samtlige innevånares sammanräknade inkomst, dividerad med statsbristsumman, så hade hvarje Svensk man funnit sin fördel deruti, att summan utaf hela Rikets inkomst blifvit så hög som möjligt, och följaktligen hade äfven uppgifterna kommit sanningen så nära som möjligt. I afseende på den svårighet, som Hr von Hartmansdorff funnit deruti, att jag icke uppgifvit något skriftligt förslag för min åsigt, får jag erinra, att förslaget är så enkelt, att det innefattas uti några få rader, och består blott deruti, att, med ogillande af de för bevillningens utgörande af Utsk. föreslagna grunder, densamma skall utgöras efter hvars och ens behållna inkomst, som af Taxer:s-comitéerna pröfvas och bestämmas och derefter meddelas fullmäktige i Banken och Riksg.cont., hvilka, efter hopsummering af samtlige Rikets innevånares sålunda bestämda inkomst, bestämma den procent, som skall erläggas.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att om han rätt fattat discussionens gång, hade 2:ne meningar egentligen sökt att göra sig gällande; den ena, Frih. Cederströms, understödd af Frih. Boye, hade varit den, att bevillningen borde för alla classer utgöras genom viss proc. af behållen inkomst, och att således den af Bevilln.Utsk. för bevilln. af borgerlig rörelse, handel m. m. föreslagna grund borde tillämpas för alla classer af medborgare, som skulle utgöra bevillning.

Frih. Cederström: Det är alldeles riktigt. Likväl får jag erinra, att de af Utsk. uppgjorda tariffer, efter hvilka bevilln.afgiften skulle beräknas, komma att försvinna, emedan afgiften kommer att lämpas efter statsbristsummans förhållande till inkomstbeloppet öfver hela Riket.

Hr von Hartmansdorff: Jag befarar, att om man till contra-propos. mot Frih. Cederströms förslag antager någon annan än den: Vinner nej, kommer Frih. Cederströms förslag att förfalla; så äfventyra vi att i första propos:n få ett bestämmande af bevillningsgrund, som vi icke vilja hafva; ty, såsom jag förmodar, är det Ståndets mening att hafva sig öppet lemnadt att pröfva hvar och en särskildt af de flera grunder, som bevilln.förordn:n innefattar. Jag anhåller derföre att ja-propos:n måtte innehålla bifall till Frih. Cederströms förslag och nej-propos:n afslag derå, med Ståndet förbehållen rättighet att särskildt pröfva och afgöra hvar och en af de uti förslaget innehållna grunder för bevillningens utgörande.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att Frih. Cederströms förslag vore, att bevillningen i allmänhet borde utgöras genom en viss proc. af behållen inkomst; det andra förslaget vore att bevillningen borde utgöras i hufvudsaklig enlighet med hittills gällande grunder. Då Bevilln.Utsk:s förslag icke vore uppfattadt så, att det kunde framställas i sin helhet till bifall, ansåg Hr Landtm. sig böra framställa propos. å Frih. Cederströms förslag, hemställande alltså, om R. o. Ad. ansåg att, på sätt Frih. Cederström föreslagit, bevillningen borde i allmänhet utgöras genom en viss proc. af behållen inkomst.

Ropades starka nej, blandade med ett eller annat ja, i anledn. hvaraf

Hr Landtm. förklarade, det han trott sig finna att nej öfverröstat ja.

Hr Frih. o. Landtm. hemställde, att förevar. mål torde böra så behandlas, att Bevilln.Utsk:s utlåt:n föredrogos punktvis och på sådant sätt, att sjelfva förslaget till bevilln.-förordn. för R. o. Ad. artikel- eller ämnesvis föredroges, emedan allt som i det egentliga betänk. N:o 12 af Utsk. blifvit anfördt, äfvensom i utlåt. N:o 27, det som kunde tjeva till ledning för föredragningen inom R. o. Ad., innehölle hänvisningar till sjelfva förslaget till förordning, då, om man så önskade, vid hvarje fråga som föredroges, den del af premisserna, som dertill hörde, äfven kunde uppläsas.

Gr. Posse, Fredr. Salomon: Af en tillfällighet var jag icke tillstädes, då Bevilln.Utsk. slutade det arbete, som nu utgör föremål för R. o. Ad:s öfverläggning. Jag har således icke haft tillfälle att, såsom jag önskat, i åtskilliga hänseenden anmäla min reservation mot Utsk:s förslag till bevilln.förordn.; men då jag icke vill anses såsom hade jag i allo tillhört majoriteten, anhåller jag få tillkännagifva, att jag instämmer uti den reservation, som Utsk:s ordför. afgifvit, åberopande i öfrigt den jag sjelf afgaf vid Utsk:s betänk. N:o 12; och förbehåller jag mig att vid de särskilda punkterna i förslaget få framställa de anmärkn:r, till hvilka jag kan finna mig befogad.

Hr Cederschjöld, Pehr Gust.: Det betänk., hvarom vi nu öfverlägga, saknar i min tanke den form, som är föreskrifven i grundlagen, enl. hvilken detsamma blott bort uppgifva grunderna för bevilln:ns utgörande; ty att bestämma något minimibelopp, innan statsbristsumman är känd, kan så mycket mindre vara riktigt, som man, utan kännedom af det belopp, som genom bevillning bör fyllas, ej kan veta om icke äfven dessa minimibelopp komma att lemna öfverskott. Sålunda anser jag det nödvändigt, att Ståndet förbehåller sig, att de siffror, som nu kunna blifva antagna, icke äro att anse annorlunda, än såsom förslags-siffror, hvil-

ka kunna ökas eller minskas i den mån statsbristsumman så fordrar. I min tanke borde grunderna för bevillningen uppgöras för hvarje artikel i ett visst förhållande till statsbristsumman, så att man ställde dessa grunder i en nästan algebraisk form. Emedlertid förbehåller jag mig att siffrorna icke blifva bestämda annorlunda än provisionelt, på det att, sedan statsbristsumman blir känd, de må kunna ökas eller minskas i förhållande till det belopp densamma kommer att utgöra. Det blir i alla fall svårt att bestämma i hvad proportion denna ökning eller minskning bör ske de särskilda rubrikerna emellan, t. ex. i hvilken proportion afgiften för tjenstemäns löner skall ökas i förhållande till afgiften för borgerlig rörelse och dylikt; med ett ord, på det sätt som det nu är ställdt, är det svårt att komma till ett billigt och förnuftigt resultat. För öfrigt vill jag begagna detta tillfälle för att erinra om en sak, som väckt min stora ledsnad, neml. att personer, som idka samma yrke och deraf draga lika inkomst, skatta ganska olika derför, emedan det väsendtligen beror på deras mer eller mindre ärliga uppgift. Detta förhållande är isynnerhet beklagansvärdt i landsorterna. Jag känner handlande i landsorterna, hvilka uppgifva en inkomst af på sin höjd 1,200 r:dr för en rörelse, för hvilken de här i Stockholm ganska säkert skulle blifva uppskattade efter 8 à 10,000 r:drs inkomst. På samma sätt förhåller det sig med samma yrken, af hvilka inkomsten är osynlig, och der det således beror på hvar och en sjelf att ärligt uppgifva inkomstbeloppet; men det kan icke hjelpas annorlunda än genom taxer:s-männens öfverenskommelse om någon viss princip för taxeringens verkställande.

Frih. Cederström: Efter Hr Frih. o. Landtm:s förklarande i början af denna öfverläggning, kunna endast grunderna för bevillningens utgörande, men icke tillämpningen deraf, nu komma under öfverläggning. Första artikeln angår personliga skyddsafgiften; skall naturligtvis, efter det beslut R. o. Ad. fattat och hvarigenom Ståndet ogillat mitt förslag, fortfara; men beloppet kan nu icke bestämmas, då statsbristsumman ännu icke är känd.

Frih. Nauckhoff, Joh. Otto: Jag vet icke, om jag rätt fattat Hr Frih. och Landtm:s tillkännagifvande, huru detta ämne kommer att föredragas; huruvida neml. föredragningen skall ske ämnesvis eller §:vis. Kommer den att ske ämnesvis, torde man få svårt att reda sig, emedan åtskilliga paragrafer hvar för sig innehålla flera ämnen. Jag skulle derföre önska, att föredragningen måtte ske §:vis.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att om han rätt fattat Hr Cederschjölds anmärkn., så innehölle den, att om R. o. Ad., vid pröfningen af grunderna för den allm. bevillningens utgörande, bestämde vissa siffror, som borde utgå

för vissa classer eller viss egendom, det skulle ske med förbehåll att Ståndet, när Bevilln.Utsk:s slutliga förslag till bevillningens utgörande inkomme, ägde att rätta och förändra dessa siffror i förhållande till hela bevilln.summan, sådan som den kommer att pröfvas nödigt för Ständerna att den sig åtaga.

Hr von Hartmansdorff: Jag anhåller att få yttra mig när vi komma till någon bestämd sak, neml. första artikeln uti förslaget till bevilln.förordn., och afstår således för det närvarande.

Frih. Cederström: Att nu fastställa siffror under förbehåll att ändra dem, då statsbristsumman blir känd, kan jag för min del icke gå in på; emedan det blir en väl svår sak om Stånden skola inom sig efter beloppet af statsbristsumman bestämma förhöjningen eller förminskningen af de särskilda summorna i bevilln.förordn., och följden kunde blifva lika många voteringar i förstärkta StatsUtsk., som det finnes rubriker i författningen. Jag skulle derföre tro, att grunden för bevillningens utgörande efter 1 art. är den, att skyddsafgift skall utgöras af hvarje mantalsskrifven person, så att frågan om det belopp och till hvilken ålder skyddsafgift skall utgöras, måtte för det närvar. förbigås, emedan 70 §:n Reg.F:n föreskrifver, att då statsbristsumman är känd, Utsk. bör uppdragas att efter de fastställda grunderna bestämma densammas fördelning. Hr Frih. o. Landtm. täcktes derföre, med förbigående af hvad förslaget i öfrigt innehåller uti 1 art. af bevilln.förordn., gifva oss propos. derå, huruvida R. o. Ad. såsom grund för bevillningens utgörande efter denna art. beslutar, att skyddsafgift skall erläggas af hvarje mantalsskrifven person.

Härefter började den egentliga föredragningen punktvis af betänk. N:o 12 och utlåt. N:o 29.

1:a artikeln. Personlig skyddsafgift.

1 §:n.

Hr von Hartmansdorff: På det att Ståndet ej må fästa sig vid siffror, eller göra någon tillämpning af grunderna för bevillningens utgörande, hvilken icke hör hit, så hemställer jag om icke beslutet kunde, i det närmaste öfverensstämmande med hvad Frih. Cederström tillstyrkt, blifva sådant, att personlig skyddsafgift skall utgöras af hvarje man och af hvarje qvinna från och med fyllda 18 till och med fyllda 60 år, samt att en sådan afgift skall utgå, efter fyllda 60 år, af dem som äga en viss årlig inkomst eller fastighet till ett visst värde.

Frih. Nauckhoff: Jag kan icke alldeles instämma uti hvad den siste värde talaren yttrat, emedan derigenom en oriktig jemförelse kommer att uppstå emellan 100 r:drs in-

komst och en egendom af 100 r:drs värde, hvilket är något annat. Jag kan knappt tänka mig en egendom af 100 r:drs värde, som afkastar 100 r:drs inkomst. Det är synbarligen ett misstag, att Utsk. i denna del icke rättat sig efter de anmärkn:r, som vid förra föredragningen af detta ämne blifvit gjorda. Rättelse härutinnan anser jag lättast erhållas, om man slutar den nu föredragna punkten, på sätt jag går att uppläsa den: "Denna afgift fortfar att årligen utgå, äfven "efter fyllda 60 år, af alla dem, hvilka utan tjenst eller rö-"relse, eller genom undantagsbeting vid afhandlingar om öf-"verlåtelse af egendom, äga en årlig inkomst af 100 r:dr." Om man sätter punkt der, så upphör den oriktiga jemförelsen emellan 100 r:drs inkomst och 100 r:drs egendomsvärde. Jag anhåller derföre om Hr Frih. o. Landtm:s propos. till antagande af hvad jag nu föreslagit.

Hr von Hartmansdorff: Jag befarar att den siste värde talaren icke tillräckligen gifvit akt på mitt yttrande. Jag utsatte ingen summa och har således hvarken gillat eller ogillat den som Utsk:s betänk. upptager; ty jag föreslog blott att skyddsafgift skulle utgå äfven efter fyllda 60 år af dem, som äga en viss årlig inkomst eller fastighet till ett visst värde. Denna vissa inkomst eller fastighet kan vara den som talaren uppgifvit, eller någon annan, hvilket blir föremål för R. o. Ad:s beslut, när tillämpning af grunderna skall äga rum.

Frih. Nauckhoff: Jag går gerna in på att utesluta siffrorna; men i det fallet kan jag icke annat än vidblifva min yttrade åsigt, hvilken uppfylles derigenom, att vi blott begagna ordet "inkomst" och således utesluta behållning af egendom.

Hr Cederschjöld: Hr von Hartmansdorff har föreslagit, att man skulle utesluta summan af det värde, den fastighet skulle äga, hvars innehafvare efter 60 års ålder skulle vara förbundne att utgöra skyddsafgift, och att summan skulle bestämmas i sammanhang med tillämpningen af grunderna för bevillningens utgörande. Jag kan för min del icke inse något skäl för ett sådant uppskof; emedan villkoren, hvarunder de mantalsskrifne personer, som fyllt 60 år, skola utgöra skyddsafgift, icke äro på något sätt beroende af det belopp, som skyddsafgiften kan komma att utgöra. Jag tillstyrker derföre bifall till hvad Utsk. i detta hänseende föreslagit.

Hr von Hartmansdorff: Måhända har Hr Cederschjöld rätt i sin anmärkn., och jag vill derföre icke bestrida, att man äfven bestämmer beloppet; men, för att gå en medelväg, anhåller jag att få förena mig uti hvad Frih. Nauckhoff föreslagit.

Gr. Hamilton: Jag är egentligen förekommen utaf Hr Cederschjöld, genom hans anmärkn. att bestämmandet

utaf 100 r:drs inkomst och 290 r:drs fastighetsvärde hörer till grunden för bevillnings utgörande af den som hunnit öfver 60 års ålder. Hvad åter angår, att det skulle ligga någon obillighet i Utsk:s sednare förslag, eller att Utsk:s förra betänk. eller Frih. Nauckhoffs förslag skulle vara mera rättvist, så vågar jag bestrida sådant. Det är klart, att den som har 100 r:drs inkomst alldeles icke står i samma cathegori med den, som har fast egendom af öfver 100 r:drs värde. Måhända skulle man då kunna säga, att den som har 100 r:drs inkomst icke står i samma cathegori med den, som har egendom af 200 r:drs värde, emedan räntan af 200 r:dr icke uppgår till belopp af 100 r:dr; men förhållandet jemnas något deraf, att små lägenheter, t. ex. en liten byggnad, ofta icke kunde uppskattas till mera än omkring 200 r:dr, ehuru de lemna deras ägare eller innehafvare fördelar, som vida öfverstiga räntan på 200 r:dr; och är det på denna grund som Utsk. föreslagit en sådan skilnad i dessa begge summor som betänk. utvisar.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade att vid denna § förekomme, såsom discussionen upplyst, flera frågor; den första vore att personlig skyddsafgift skall erläggas af hvarje mansperson och hvarje qvinna från och med fyllda 18 till och med fyllda 60 år; och hemställde Hr Landtm., om R. o. Ad. behagade bifalla detta förslag.

Ropades ja.

Hr Landtm. yttrade, att den andra frågan vore, huru en sådan afgift skulle utgå äfven efter fyllda 60 år; härvid förekomme åter tvänne frågor: den ena om bestämmandet af en viss årlig inkomst för dem, som med erläggandet af denna afgift skola fortfara efter fyllda 60 år; den andra om bestämmandet af ett minimum utaf fast egendom, som skall ägas af den, hvilken skall fortfara med denna bevillnings erläggande; och hemställde Hr Landtm. nu, om R. o. Ad. behagade bifalla Utsk:s förslag i afseende på bestämmandet af minimi-inkomsten för dem, som böra fortfara med erläggandet af skyddsafgiften efter fyllda 60 år.

Ropades ja.

Hr Landtm. hemställde derefter, om R. o. Ad. behagade bifalla Utsk:s förslag i afseende på minimi-beloppet af ägande fast egendom, som kan föranleda erläggandet af skyddsafgift efter fyllda 60 år.

Ropades ja och nej.

Hr Stuart, Fredr. Christopher: Jag tager mig friheten fästa Hr Frih. o. Landtm:s uppmärksamhet derpå, att Bevilln.Utsk. har uti sitt sednare betänk. föreslagit, att skyddsafgiften bör, äfven efter fyllda 60 år, utgöras af dem, hvilka efter 2:dra art. erlägga bevillning för fast

egendom öfver 200 r:dr, och i det förra blott öfver 100 r:dr; och får jag hemställa, det Hr Frih. o. Landtm. behagade framställa propos. å Utsk:s förslag i sednare betänkandet.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att den af honom framställda propos. måste afse Utsk:s sednare förslag, då ingen annan propos. blifvit begärd, och det förra betänk. icke särskildt blifvit af Landtm. uttryckt. Den mening, som utom Utsk. i afseende på den fasta egendom, hvilken borde föranleda erläggandet af personlig skyddsafgift efter fyllda 60 år, velat göra sig gällande, hade varit, att intet bestämmande i detta fall skulle äga rum.

Frih. Cederström: Jag anhåller att få instämma med Frih. Nauckhoff uti dess förslag till redaction af detta moment, hvarigenom summan af 200 r:dr kommer att försvinna, och grunden för bevillnings utgörande i detta hänseende blir 100 r:drs inkomst, vare sig af egendom eller af hvad annat som helst.

Hr Stuart: Jag får fästa R. o. Ad:s uppmärksamhet derpå, att om Frih. Nauckhoffs förslag skulle antagas, så skulle en stor del af Rikets innevånare befrias från bevillning, hvilka efter nu gällande bevilln.förordn. bevillning utgöra, och icke torde skäligen böra derifrån fritagas.

Frih. Nauckhoff: Det var för att undanrödja en verklig orättvisa, som jag framställde mitt förslag: och det vore beklagligt, om det icke skulle vinna gehör inom detta Hus. Hvar och en vet, att stugan icke behöfver vara stor för att uppskattas till 200 r:drs värde. Den som icke har mer än den stugan, kan icke jemföras med den som har 100 r:drs inkomst. Orättvisan af en jemförelse dem emellan är så i ögonen fallande, att det förundrar mig, att Utsk. kunnat för andra gången framställa det. Den som blott äger den stugan, har knappt tak öfver hufvudet, ty han har ingenting att underhålla det med. Jag kan således icke annat än vidblifva den öfvertygelse, att en jemförelse emellan 100 r:drs inkomst samt 1 eller 200 r:drs fastighetsvärde är högst obillig och orättvis.

Hr Bråkenhjelm, Pehr Reinh.: I anledn. af den siste värde talarens yttrande, får jag förklara, att jag visserligen icke har något emot hans förslag, emedan jag inser orättvisan af det åberopade förhållandet; men såsom Hr Stuart anmärkt, blir en stor del af Rikets innebyggare, hvilka ännu erlägga personlig skyddsafgift, befriade från utgörande deraf, neml. alla de, som äro öfver 60 år gamla, och som icke hafva 100 r:drs upptaxerad inkomst. Denna massa utgör en stor nummerär af Sveriges innebyggare, och det skulle således, efter min tanke, icke gå an att bifalla Frih. Nauckhoffs förslag, med mindre det förändras så, att sum-

man nedsättes från 100 r:dr t. ex. till 50 r:dr, hvilken summa jag förslagsvis nämner. Om Frih. Nauckhoffs framställning på så sätt modifieras, skall jag icke draga i betänkande att bifalla densamma.

Hr Ribbing, Bengt: Om, på sätt Frih. Nauckhoff anfört, det skulle hända, att den omtalda stugan icke vore värd mer än 200 r:dr, så skulle jag genast öfvergå på Frih:ns idée; men då dessa stugor icke lära blifva värderade i högre proportion än fast egendom i allmänhet, d. v. s. till omkring blott hälften eller tredjedelen af verkliga värdet, så att man kan antaga att de stugor, som värderas till 200 r:dr, egentligen äro värda emellan 4 och 600 r:dr, och då äganderätten till en sådan fastighet är förenad med större fördelar eller en bestämd inkomst, emedan densamma uti en klok innehafvares hand kan användas så, att den gifver mera än fem eller sex proc.; så tror jag att Bevilln.Utsk. något nära funnit rätta måttstocken, då Utsk. i förevar. fall förändrat fastighetsvärdet från 100 till 200 r:dr. För min del tillstyrker jag derföre antagande af Utsk:s förslag.

Frih. Ridderstolpe, Fredr.: För att så fort som möjligt komma ur stugan, får jag föreslå R. o. Ad., att dessa capitalvärden icke måtte komma i annan beräkning, än i afseende på taxering efter en viss proc., likasåväl som all annan inkomst.

Frih. Nauckhoff: En värd talare har föreslagit nedsättning uti inkomstbeloppet, och en annan har velat höja egendomsvärdet. Om någon förkärlek vidlåder Utsk:s förslag, så vill jag gerna omfatta det, för att derjemte få min åsigt gällande. Jag går således helst in på den sista idéen att höja egendomsvärdet, och får således föreslå, för att komma i jemförelse med inkomsten på ena och andra hållet, att egendomsvärdet måtte sättas till 1000 r:dr i stället för 200 r:dr; och anhåller jag om Hr Frih. o. Landtm:s propos. derå.

Frih. Tersmeden, Wilh. Fredr.: Jag tror att Utsk. följt en riktig princip, då det såsom grund för skyddsafgifts utgörande efter fylda 60 år bestämt den fasta egendomens värde och icke inkomsten deraf, emedan det är lättare att bestämma egendomens värde än den inkomst, som deraf kan påräknas. Att detta värde icke bör bestämmas lika högt som det capital, hvaraf räntan motsvarar den inkomst, som Utsk. ställt i jemförlighet med fastighetsvärde uti förevar. fall, anser jag billigt af det skäl, att den, som äger en fastighet, har mera säkerhet för framtiden och befinner sig uti en lyckligare ställning, än den som åtnjuter undantagsbeting eller en mera tillfällig inkomst; dock tror jag, att

det

det fastighetsvärde, som Utsk. föreslagit, är för lågt och således bör höjas, fastän icke i den mån som Frih. Nauckhoff föreslagit, emedan följden deraf skulle blifva den, att de fleste bönder, som hunnit öfver 60 år, blefvo befriade från utgörande af skyddsafgift. Jag föreslår derföre, att fastighetsvärdet i förevar. hänseende måtte höjas till 500 r:dr.

Frih. Sprengtporten: För min del tillstyrker jag bifall till Utsk:s förslag, derföre att, om jag icke misstager mig, Bevilln.Utsk. redan ökat fastighetsvärdet till 200 r:dr ifrån 100, hvartill det i nu gällande bevilln.förordning är upptaget. Skilnaden emellan den till 100 r:dr beräknade inkomsten och det beräknade fastighetsvärdet, ligger uti den omständigheten, att bostaden icke blifvit tagen i beräkning vid bestämmandet af fastighetsvärdet. Om derföre hyresbeloppet frånrages inkomsten, så lärer återstoden af inkomsten kunna jemföras med verkliga behållningen af fastigheten. Höjes fastighetsvärdet till 400 r:dr, så och då ett helt hemman i Sverige i medeltal är uppskattadt till ungefär 4000 r:dr, blefve följden den, att de fleste ägare utaf $\frac{1}{8}$:dels eller $\frac{1}{10}$:dels hemman, hvilka äro ganska vanliga fractioner af jordbruket i Sverige, skulle vid det i öfrigt förutsatta förhållandet befrias från skyddsafgiften, hvaraf stor rubbning för statsverket torde uppstå i afseende på den inkomst, som är beräknad på skyddsafgiften. Jag tillstyrker antagande af Bevilln.Utsk:s förslag, hufvudsakligen på den grund, att jag anser Utsk. hafva väl öfvervägat och besinnat detsamma, innan Utsk. framställde det, samt emedan jag finner det bättre än de modificationer, som på åtskilliga håll förekommit.

Hr Ribbing: Då jag sist hade ordet, yttrade jag mig om förhållandet emellan fast egendoms taxeringsvärde och dess verkliga värde. I öfverensstämmelse dermed får jag fästa uppmärksamheten derpå, att om man antog ett minimivärde af 500 r:dr, så inträffar hvad Frih. Tersmeden befarat, att mångfalldiga ägare af smärre hemmanslotter blefvo befriade från skyddsafgiften, ehuru de ägde fastighet till värde af minst 1000 r:dr, emedan ett till 500 r:drs värde uppskattadt hemman i sjelfva verket är värdt minst 1000 r:dr. Jag anser således rättast vara att bestämma minimivärdet till 200 r:dr, emedan man då kan taga för afgjordt, att ingen kommer att erlägga skyddsafgift, hvars fastighet icke är värd minst 400, men väl 5 à 600 r:dr.

Hr von Rosen: Jag får äran upplysa, att i Skåne finnes en mängd hemmansdelar, som blott äro uppskattade till 50 à 60 r:dr. Om man således skulle höja summan öfver den af Utsk. föreslagna, så blefve en stor del hemmansägare från afgiften befriade. Jag tror icke, att inkomsten utaf en fastighet kan till summan jemföras med annan in-

komst. Äfven jag tillstyrker derföre, att minimivärdet icke må höjas öfver 200 r:dr.

Hr Stuart: Jemte det jag förenar mig uti hvad Frih. Tersmeden till stöd för Utsk:s förslag anfört, får jag hemställa, huruvida R. o. Ad. skulle finna lämpligt att förhöja minimum af egendomsvärdet till det höga belopp, som här blifvit föreslaget. Uti en annan allmän författning, den neml. ang:de brännvinsbränningen, är minsta egendomsvärdet, hvarför brännvinsbränning får utöfvas, antaget till 300 r:dr. Mig synes det åtminstone orimligt, att man skulle vara befriad från skyddsafgift, ehuru man innehade en så stor egendom, att man derför vore berättigad till brännvinsbränning. Skälet för personliga skyddsafgiftens åläggande är, att hvarje medborgare, som dertill äger förmåga, ansetts skyldig att bidraga till statsutgifterna för det skydd han af Staten åtnjuter. Men jag vill derföre icke säga, att hvar och en bör åläggas den högsta möjliga afgift, utan den minsta möjliga Statens behof medger; något bör det dock vara, om icke för annat, för att erinra honom om sin förbindelse till Staten för det skydd han af Staten erhåller. Om minimisumman af egendomsvärdet förhöjes, på sätt man här föreslagit, så skulle följden blifva den, att mången, som äger fastighet och är i större behof af Statens skydd, skulle befrias från ifrågavar. afgift, då deremot andre, som hafva att påfordra mindre skydd, eller allenast för deras enskilda personer, finge vidkännas densamma. På dessa ytterligare tillagda skäl anhåller jag om propos till bifall på Utsk:s sednare förslag i denna punkt.

Frih. Nauckhoff: Största delen af denna discussion har gått ut på att finna en rättvis jemförelse emellan 100 r:drs inkomst och fast egendomsvärde. Om R. o. Ad. skulle finna det af mig först framställda förslaget lämpligt, enligt hvilket man borde stanna vid orden "100 r:drs årlig inkomst," så kommer man lättast ifrån discussionen, och rättvisan vore då bäst bibehållen.

Hr Rosenblad, Bernh.: Helt och hållet instämmande med Utsk. samt de värda ledamöter, hvilka förenat sig uti dess förslag, anhåller jag, att R. o. Ad. för bedömmande af den verkliga orättvisan uti den sats, som Frih. Nauckhoff försvarar, behagade eftertänka hvilken ställning i samhället är fördelaktigast och följaktligen lemnar bästa tillfället att efter fyllda 60 års ålder kunna erlägga skyddsafgift, antingen skomakarens, hvars hela inkomst är uppskattad till 100 r:dr, och som således måste betala skyddsafgiften, ehuru inkomsten beror på hans händers arbete, som, i händelse han sjuknar, tillika med inkomsten upphör, eller den som äger en fastighet, taxerad till 1000 r:dr men värd kanske 2 à 3 gånger den summan; ty,

på sätt Hr Ribbing upplyst, uppgår taxeringsvärdet sällan till hälften af det verkliga värdet. Jag anhåller om bifall till hvad Utsk. i detta hänseende föreslagit.

Uppå derefter framställd propos. bifölls hvad Utsk. uti utlåt. N:o 27 föreslagit i afseende på skyddsafgiftens erläggande för fast egendom efter fyllda 60 år.

2:dra Artikeln. Afgift af lön, egendom och rörelse m. m. Af embets- och tjenstemän samt betjente, m. fl.

2:dra §:n.

Hr von Rosen: Jag finner att Utsk. i afseende på centonal-afgiften uti sednare betänk. förändrat sitt tillstyrkande uti det första utlåtandet. För min del kan jag icke gilla denna förändring, och får derföre anhålla om propos. till bifall på Utsk:s betänk. N:o 12 i förevar. fall. Skälen härför ligga klart i Utsk:s eget yttrande, då Utsk. säger, att det icke kan bestridas, att denna afgift utgår efter en orättvis grund Särskildt får jag anmärka orättvisan uti centonal-afgift för städernes löntagare, hvilka städerna sjelfva aflöna, och hvartill statsmedel följaktligen icke användas. Embetsmännen äro i allmänhet så högt beskattade genom dryg fullmaktslösen och genom bevillning på lönerna, att jag icke finner skäl att förmedelst centonal-afgiften öka denna beskattning, helst centonal-afgiften går till Wadstena krigsmanshus, som är en statsangelägenhet och icke någon inrättning, som särskildt angår embetsmännen. Jag upprepar derför min anhållan om propos. till bifall å Utsk:s tillstyrkande uti betänk. N:o 12.

Hr Stuart: Lika med Hr von Rosen, tager jag mig friheten anhålla, att R. o. Ad, med ogillande af Utsk:s sednare förslag, ville bifalla dess tillstyrkande uti betänk. N:o 12, innefattande centonal-afgiftens upphörande. Till de af Hr von Rosen anförda flera bindande skäl anhåller jag endast få tillägga, att embets- och tjenstemännen redan blifvit genom allm bevillningen efter 2 art. pålagde tillräckligt statsbidrag. Att bibehålla centonal-afgiftens utgörande skulle innebära en orättvisa emot tjenstemännen, hvilka genom densamma komma att betala dubbel skatt för sina inkomster och såmedelst draga en relativt högre bevillning än andra medborgare. Anmärkning om centonal-afgiftens fortfarande har egentligen icke blifvit framställd inom något annat Stånd än BondeSt., hvars mening i Utsk. segrade med några få, om icke med en enda röst. Jag förnyar min anhållan om propos. till bifall på Utsk:s tillstyrkande uti betänk. N:o 12.

Hr von Hartmansdorff: Jag instämmer med de 2:ne sista värda talarne, och vill derjemte tillägga anhållan att,

ehuru R. o. Ad. yttrat sig om alla de ämnen, som förekomma i den nu förevar. §:n, Hr Frih. o. Landtm. likväl täcktes göra särskilda framställningar till Ståndet, så väl hvad centonalen beträffar, som i afseende på öfriga afgifter på löner samt på rörelse och egendom, så att man icke må blanda det ena tillsammans med det andra.

Gr. Posse: Tvänne talare hafva redan så fullständigt utvecklat skälen för centonal-afgiftens upphörande, att jag för min del icke anser mig böra borttaga R. o. Ad:s tid med omsägning af de motiv, som tala derför, och inskränker jag mig således till en anhållan, att Utsk:s tillstyrkande uti betänk. N:o 12 måtte blifva gällande.

Hr von Qvanten: Hvad centonal-afgiften angår, så kan jag icke medgifva, att hvarken dess bibehållande eller afskaffande kan utgöra föremål för denna öfverläggning, sedan vi öfverenskommit derom, att vi för närvar. icke skola fästa oss vid några siffror; och bör således denna fråga uppskjutas, till dess vi komma till tillämpningen af grunderna för bevillningens utgörande.

Hr Edenhjelm, Gillis: Då detta ämne första gången i Utsk. förehades, funno större delen af Utsk:s ledamöter centonal-afgiften vara orättvis af det skäl, att den embetsman, hvars lön består uti boställe, som gifver en inkomst af 600 r:dr, betalar ingen centonal-afgift, då deremot den tjensteman, som blott har 100 r:drs contant lön, måste erlägga centonal-afgift derå; men då betänk. återkom, började Utsk:s ledamöter fundera på hvar ersättningen skulle tagas; och som man fruktade för att ett nytt anslag skulle behöfvas för att ersätta bristen, så beslöt Utsk:s pluralitet, att centonal-afgiften skulle qvarstå. Jag har sedermera vunnit underrättelse derom, att statsanslag finnes till ersättning derför, och yrkar jag derföre att centonal-afgiften måtte utgå.

Frih. Sprengtporten: Då med visshet kan antagas, att vid denna riksdag en ganska betydlig nedsättning i skatterna kan äga rum, och en vida större än hvad man vid riksdagens början kunde förmoda; synes mig den första omsorgen böra vara att göra denna skattenedsättning så allmän och rättvist fördelad på alla samhällsclasser som möjligt; och flera förslag äro redan väckta, som sannolikt i större eller mindre mån komma att bifallas, hvarigenom handel, jordbruk och näringar erhålla nedsättning i deras skatter. Under sådana förhållanden skulle jag anse inconseqvent och obilligt, om icke samma fördel äfven fick tillgodonjutas af embetsmanna-classen, hvarföre jag tillstyrker, att Utsk:s framställning i dess första betänk. måtte bifallas, och det med så mycket större skäl, som den upplysning, Hr Edenhjelm aflemnat, är öfverensstämmande med den kännedom om saken som jag äger.

Frih. Nauckhoff: Hr von Hartmansdorff har begärt att denna 2:dra § måtte delas i 2:ne afdelningar: deruti förenar jag mig med honom. I sådant fall skulle jag tro, att man borde börja discussionen med tariffen på lönerna; — vi hafva nu endast hållit oss vid centonalen. Hvad den angår, förenar jag mig med dem, som yrka bifall till hvad betänk. N:o 12 i denna del innehåller. Om Hr Frih. o. Landtm. inrättar sin propos. efter den riktning discussionen tagit i afseende å centonalen, har jag ingenting att tillägga, utan anhåller blott att få yttra mig om tariffen, när den förekommer.

Hr Ribbing: Frånvarande då denna fråga sista gången förevar i Utsk., då ändringen beslöts, har jag icke haft tillfälle att reservera mig mot beslutet; ty hade jag varit tillstädes, så hade en röst mindre blifvit afgifven för upphäfvandet af det först fattade beslutet. Jag tillstyrker således bifall till betänk. N:o 12 i denna del.

Gr. Hamilton: Efter alla härvarande ledamöter af Bevilln.Utsk. yttrat sina tankar i ämnet, torde äfven mig tillåtas anföra, att jag tillhört minoriteten inom Utsk. i afseende å beslutet rör:de denna punkt, hvilket synes af den reservation jag afgifvit.

Frih. Ridderstolpe: Utsk. har underkänt en anmärkn., som i min tanke var ganska riktig. Pag. 6 i betänk. N:o 27 lemnar underrättelse om denna anmärkn., som består deruti, att den, som på flera ställen eller olika orter åtnjuter löneinkomster, skall på det ställe, der den skattskyldige mantalsskrifven är, löneinkomsternas sammanlagda belopp å in dupplo aflemnad uppgift tillkännagifva och på detta ställe derföre taxeras. Detta har Utsk. ansett öfverflödigt: min erfarenhet säger mig tvertom, att ett sådant stadgande varit ganska behöfligt; ty många afgifter, äfven i communalväg, grunda sig på en så beskaffad uppgift, och hittills har det icke varit möjligt, åtminstone icke i det län der jag är boende, att kunna förmå de skattskyldige att på ett ställe uppgifva sina löneinkomster, ehuruväl flera på hvarandra följande pröfnings-comitéer beslutat att så skulle ske. Af sådan anledn. anhåller jag om propos. derpå, att det föreslagna förtydligandet måtte i nu blifvande bevilln:sstadga införas. Mig tyckes, att Ständerne ej böra belasta sina samveten med att lemna medel till misstag, — jag vill ej säga bedrägerier. — I mom., som följer dernäst i betänk. N:o 12, står ang:de "ecclesiastik-staten och dertill hörande betjente i anseende till tionde och öfriga rättigheter af församlingarna, löner och löningstillökningar i penningar eller hemmansräntor, vederlag etc. etc. hvilka derföre äga att berörde utgift från sina egna inkomster afdraga." Det händer ofta i Westmanland, att en mängd comministrar klaga

deröfver, att det hö de få af särskilda hemmansägare, blott för att desse icke skola behöfva med egna hästar hemta presten i sockenbud, kunnat komma under benämning af vederlag, — att detta hö, säger jag, kan inberäknas bland deras inkomster. Pröfnings-commitéerne hafva funnit detta orättvist, och jag har delat deras åsigter; ty detta hö gifves åt presten för att underhålla en häst, hvarmed han må resa i sockenbud, på det att bonden med egen häst må slippa att afhemta och åter skjutsa hem presten. Då dertill kommer, att detta hö, som i taxeringen är upptaget till ett värde af markegångspris, icke kan säljas, emedan, som jag nyss nämnde, presten dermed skall underhålla häst för att kunna resa i vissa förrättningar, så anser jag det också vara en orättvisa att presten skall skatta för oftanämnda hö. För att nu undvika de klagomål, som anföras i mängd, och hvilkas afgörande kommer att besvära Kammarrätten, anhåller jag om förtydligande af detta moment, att neml. deruti måtte införas, att sådant hö, som lemnas enligt särskild öfverenskommelse, icke måtte inberäknas bland löneinkomster.

Hr Rosenblad: Efter vi nu kommit på artikeln "hö" ifrån frågan om centonal, så måste jag säga, att jag ej för mitt förstånd kan göra begripligt, huru sådana frågor kunnat uppkomma, som den hvarom Frih. Ridderstolpe nu talat, och huru man kunnat så missförstå meningen med det väl kända ordet "vederlag." Men alldenstund jag är skyldig att tro hvad en landshöfding sagt, skulle jag tro att saken är lätt hjelpt, om man säger: af Kronan anslaget vederlag.

Som vi ännu äro qvar vid frågan om centonalen, anhåller jag om propos. på afslag å Utsk:s tillstyrkande i betänk. N:o 27 samt bifall till betänk. N:o 12 i denna del.

Gr. Hamilton: Jag får blott i korthet angifva som orsak hvarför Bevilln.Utsk. icke fästat afseende å Frih. Ridderstolpes anmärkn. rör:de detta sockenbuds-hö, att af Bevilln.Utsk:s 12 ledamöter af PresteSt., ingen någonsin hört omtalas sådant hö.

Hr Anckarsvärd, Aug.: Uti en fråga, som uteslutande rörer en fördel för embetsmanna-classen, anser jag som en skyldighet att en röst höjes, som står utom denna class till den grad, att den snart sagdt aldrig kan komma att räknas deribland. Jag förklarar alltså min öfvertygelse vara i fullkomlig öfverensstämmelse med hvad Frih. Sprengtporten yttrat om billigheten och rättvisan af centonalens upphörande. Det tyckes länge nog hafva fortgått detta système att gifva åt embetsmännen med ena handen och taga ifrån dem hvad man gifvit med den andra. Jag yrkar bifall på Utsk:s första förslag.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att R. o. Ad, i anledn. af de här framställda flera meningar, torde finna, att särskilda propop:r borde göras på särskilda delar af denna punkt. Hvad först anginge frågan om centonalen, så och då ingen af dem, som derom yttrat sig, i denna del yrkat bifall å det sednare utlåt., ansåg Hr Landtm. sig böra framställa propos. å det förra, hemstallande alltså, om R. o. Ad. behagade bifalla, på sätt Utsk. i betänk. N:o 12 föreslagit, att den hittills af löner utgående centonal skall upphöra.

Ropades ja.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att Frih. Nauckhoff ansett, det R. o. Ad. särskildt borde pröfva Bevilln.Utsk:s förslag rör:de bevilln. af löner samt den propos. Utsk. föreslagit för deras utgörande.

Frih. Nauckhoff: Sedan fråga uppstått att pröfva grunden för åtgärden af bevilln. å löner, men icke sjelfva siffran deraf, får jag anföra hvad jag i detta ämne trott mig finna mera billigt än det sednaste förslaget. Utsk. har här uppgjort en tariff, som icke synes vara grundad på rättvisa. Exempel derpå inhemtas af första siffran; ty här säges, att af alla löner, som öfverstiga 200 t. o. m. 300 r:dr, erlägges en lika afgift: således, om jag har 200 r:dr och 1 sk., så får jag i bevilln. erlägga lika mycket, som om jag hade 300 r:drs inkomst. Denna grund är gällande allt igenom ända till 1200 r:dr, och på denna orättvisa har jag velat fästa uppmärksamheten så mycket hellre, som jag förnimmer benägenhet hos Husets ledamöter att lyssna till den orättvisa beskattning, som hittills drabbat embets- och tjenstemän i afseende på erläggandet af centonal. I förbigående får jag upptaga en strof i betänk. N:o 27, hvarest det heter: "att Utsk. borde närmare öfverväga, huruvida icke andra principer för denna beskattning kunde följas, så att afgiften blefve jemnare fördelad; att anledningen hvarför embets- och tjenstemän påfördes så lindrig bevilln., i jemförelse med borgare, syntes vara den, att man tagit i betraktande, det de förra skulle erlägga centonal-afgift, samt att, om centonalen upphörde, borde derföre tjenstemännens bevilln. ökas." Förhållandet emellan borgerlig rörelse och embetsmäns-löner i bevillningsväg är dock väsendtligen olika. Löntagaren kan ingenting fördölja af hvad han äger uti inkomst, ty Staten ådagalägger hvad han har, då deremot borgarens inkomster ingalunda kunna så controlleras. Tiden synes vara inne att rätta det orättvisa i närvar. beskattning af embetsmännens löner. I början af mitt yttrande upptog jag exemplet, hvari jag tror att orättvisan består; och vet ej något säkrare sätt att afhjelpa denna, än att återkomma till den princip, som i föregående, om ej i de 2:ne sista bevilln förordningarna varit tillämpad, neml. procentberäkning. Om denna princip blir använd, så finner en hvar, att all

orättvisa måtte upphöra, emedan, med tillämpning deraf, hvar och en kommer att skatta precist efter hvad han har i inkomst och icke så klumpvis, som Utsk. gått till väga i sin uppgjorda tariff, ett beskattningssätt som kan blifva alltför kännbart. Jag får derföre föreslå återinförande af procentberäkningen vid bestämmandet af bevillningen å embetsmännens löner, så att t. ex. af all inkomst t. o. m. 1000 r:dr erlägges 1 proc., derutöfver t. o. m. 3000 r:dr 2 proc., och af inkomst öfver 3000 r:dr, 3 procent. Jag glömmer ingalunda beslutet att icke ingå i pröfning af siffran; detta är blott i förbigående ett uttryck af min idée. Hufvudsakligen håller jag mig vid principen, att, i utbyte mot hvad Utsk. föreslagit i afseende å tariffen, få procentberäkning införd. Jag har som hastigast gjort en uppsats på de skatter, som Staten drager af embets- och tjenstemäns löner. Att denna uppsats är ofullständig, torde ursäktas i anseende till den korta tiden. En lön t. ex. af 400 t:r spannmål à 10 r:dr pr t:a motsvarar 4000 r:dr; af denna lön utgå icke mindre än 3:ne olika beskattningar. Den första, som K. M. och Kronan tager genom s. k. öfvermålskappar, utgörande ungefär 22 t:r 8 k:pr, eller 222 r:dr 24 sk.; den 2:dra som är centonalen, 40 r:dr (som dock nu medgifves skall försvinna); hvartill kommer den tredje eller bevilln. efter den tariff Utsk. föreslagit, utgörande för 4000 — 120. Således af det nämnda lönebeloppet, s:ma skatter 382 r:dr. Vill man jemföra detta förhållande med hvad af jordbruket erlägges, så motsvarar en sådan bevilln. ett egendomsvärde af nära 200,000 r:dr. Man torde häraf finna hvilken olikhet i beskattning som äger rum emellan Statens löntagare och öfriga medborgare, isynnerhet dem, hvilkas uppgifter icke kunna controlleras. Jag anhåller alltså att Hr Frih. o. Landtm., i motsats till Utsk:s betänk., föreslår den princip, att procent-beräkning bör äga rum vid bevillnings utgörande å löner.

Hr Stuart: Anledningen hvarför Bevilln.Utsk. har föreslagit samma grund för bestämmande af bevillningen å embetsmäns löner, som i föreg:de bevilln.förordning finnes stadgad, är den, att man ansett en tjensteman med högre lön lättare kunna bidraga till statsbehofvens fyllande än den med lägre lön. Den ringare tjenstemannen med blott 200 r:drs lön kan dermed icke bestrida sina oundgängliga utgifter, och således med vida mindre lätthet, än den som innehar högre lön, utgöra bevilln. derför. Om man föreställer sig tvänne tjenstemän, den ene med 1200 r:drs inkomst, den andre med 200 r:drs, skall man lätt finna huru olika tungt skattebidragen af dem måste kännas. Den förre, om han är ogift, kan verkligen lefva på sin lön och vid årets slut hafva något öfver, hvarmed han kan betala sina utskyl-

skylder, då deremot den sednare knappast kan lifnära sig med sin lilla lön och omöjligen derpå inbespara hvad som till skatternas inbetalande erfordras. Att han för denna sin otillräckliga lön påföres relativt mindre utskylder än den i battre villkor försatte med den högre lönen, synes således vara både billigt och rättvist.

Hr von Hartmansdorff: Jag instämmer gerna med den sista talaren deruti, att en högre inkomst må kunna tåla en högre procent; men denna grundsats upphäfver icke Frih. Nauckhoffs yrkande, att det måtte blifva efter en viss procent-beräkning, om denna också är i stigande för högre löner. Olämpligheten af den föreslagna afgiften visar sig egentligen på gränsen emellan de bestämda afdelningarna. Om jag med ett exempel skall upplysa detta, så torde R. o. Ad. tillåta, att jag tager den minsta lönen, på det att man må se att orättvisan drabbar den lika mycket som de högre. Det är gifvet, att den som har 300 r:drs lön, betalar 2 r:drs bevillning; men skulle det hända att någon hade 300 r:dr och 24 sk., så får han betala 3 r:dr: mister således icke allenast de 24 sk:na öfver 300 r:dr utan derjemte 24 sk. till af de 300, för hvilka han eljest blott hade betalt 2 r:dr. Denna orättvisa ökar sig med hvarje grad, så att om någon, som har 1000 r:drs inkomst och derför i bevillning erlägger 21 r:dr, skulle handelsevis komma att få 1001, så måste han betala 26 r:dr af den summa han erhåller. Han mister således icke blott den ena r:drn utan 4 dertill. Till en slik obillighets förekommande, kan jag ej annat än understödja Frih. Nauckhoffs förslag. Om R. o. Ad. skulle antaga procentberäkningen, så är det ju ingenting, som hindrar Bevilln.Utsk. att uppgöra förslag till tariff med stigande procentberäkning för högre löner, blott man förekommer den obillighet jag antydt.

Hr von Rosen: Jag fruktar att det sätt, som Frih. Nauckhoff yrkat och Hr von Hartmansdorff understödt, sätter oss i samma förlägenhet, så snart en stigande procentberäkning skall ske; ty om jag beräknar procentvis, så blir förhållandet detsamma, när jag kommer till gränsen. Jag kan ej fatta ändamålet med procentberäkningen, när det blir i stigande.

Frih. Sprengtporten: Procentberäknings införande, i stället för bestämd tariff, torde medföra svårigheter vid sjelfva uppbörden och fordra uträkningar, som i annat fall icke varit behöfliga. Det är för öfrigt gifvet att man genom en tariff kan komma lika nära samma mål, som genom procentberäkning; ty det är likgilltigt hvilken metod man iakttager, såvida neml. man blott delar tariffen i flera underafdelningar, i stället för att blott bestämma 2 eller 3. Delas tariffen i flera underafdelningar, utan att procentbe-

räkning införes, undviker man skillingar och runst. i debiteringen, hvarigenom följaktligen behofvet af vidlyftiga uträkningar förekommes. Den nu föreslagna metoden är densamma, som blifvit begagnad vid föregående bevilln.förordn:r, och hvars bibehållande jag tillstyrker, under förklarande att jag har ingenting emot, att de starka fallen emellan det ena och andra bevilln.beloppet, som nu finnas utsatta, må förekommas, derigenom att tariffen må upptaga flera cathegorier.

Frih. Nauckhoff: Till förekommande af Frih. Sprengtportens anmärkn. mot mitt förslag, får jag complettera detsamma dermed att skillingar och runst., utan olägenhet för statscassan, kunna uteslutas.

Hr von Qvanten: Jag skulle tro, att rätta grunden i afseende på tjenstemäns skyldighet att betala bevilln. vore den, att de ingen bevilln. betalte; ty det är väl klart för en hvar, att den lön man ger åt en person för ett arbete, den bör man också låta personen få behålla; men som man antagit den grunden som riktig, att embetsmän böra erlägga bevilln. af sina löner, så, i händelse jag skulle yrka för dem befrielse härifrån, komme jag troligen att stanna i minoriteten, hvarför jag i detta fall vill afstå ifrån hvad dock rättast vore. Här är nu fråga att någon afgift skall utgå, och då föreställer jag mig, att rättast vore, att då hvarje embets- och tjensteman äger lön i förhållande till vigten af innehafvande embete, så borde också afgiften derför stå i samma förhållande till inkomsten; d. v. s. att man helt enkelt ålade en viss proc. att utgå af lönen, den må vara stor eller liten. Jag sluter mig således till dem, som anse att grunden för bevillnings erläggande af embetsmäns löner bör vara en viss procent, lönen må vara den minsta eller den största.

Hr Rosenblad: Enär icke här är fråga om lämpligheten och billigheten af en beskattning på embetsmäns löner, hvilka i allmänhet visserligen äro ganska knappa, utan fråga är om grunderna för bevillnings utgörande af desamma; så hemställer jag till Frih. Nauckhoff äfvensom till öfriga härvarande ledamöter af Ståndet, huruvida det vore lämpligt för detta Stånd, som man just gifver den beskyllningen att till största delen bestå af embetsmän, att, på samma gång vi borttaga centonal-afgiften, äfven göra en så betydande nedsättning i bevillningen, som den Frih. Nauckhoff föreslagit. Den nedsättning, som deraf skulle följa, blefve nära $\frac{2}{3}$ af hvad de fleste embetsmän betala, t. ex. af den bevilln. å lön jag som commerce-råd nu betalar. Jag skulle på detta sätt blifva qvitt nära $\frac{2}{3}$ af min bevillning. Det vore alltför intressant, jag medgifver det, och icke heller obilligt; men jag vågar ej göra anspråk på så mycken godhet. Jag tror det i allmänhet vore väl, om man kunde

vinna någon lindring i den nog skarpt stigande förhöjningen i bevillningen för hvarje 100:de-tal. Deruti torde den enda lämpliga jemkning vara möjlig. Procentberäkningen medför samma olägenhet, som den af Utsk. framställda tariffen innehåller, samt dessutom möjligen bråk af skillingar och runst. Jag föreslår alltså, att jemkningen sker i sjelfva tariffen, och anhåller att om en liten stund få uppläsa förslag till en sådan jemkning, så snart jag hunnit skrifva det färdigt.

Frih. Nauckhoff: Om Hr Rosenblad hade hört mitt yttrande, att jag mycket väl ihågkom Husets beslut att nu icke ingå i sifferbestämmelser, så hade han kunnat bespara oss föreläsningen i grannlagenhetsläran. Jag får upplysa, att min uppgift icke var ett förslag, utan ett i förbigående taget exempel till förtydligande af min mening.

Hr von Hartmansdorff: Jag erkänner riktigheten af den anmärkn., som blifvit gjord mot mig, neml. att en förhöjd procentberäkning också föranleder olikhet. Men jag gjorde detta undantag från den riktiga regeln derföre, att min anmärkn. icke skulle anses härleda sig af egennytta, emedan jag, hittills åtminstone, är sjelf innehafvare af en högre embetsmanna-lön och icke ämnar begära någon fördel för mig eller dem, som med mig äro i samma författning. Det rätta vore visserligen att till grund antaga procent-beräkning och låta den fortgå utan undantag. Men om detta anses olämpligt i sak eller för min person opassande att föreslå, så vill jag hellre tillstyrka flera underafdelningars antagande. Om en sådan underafdelning gjordes emellan summorna 600 och 700 r:drs inkomst, så kunde, (här är likväl icke fråga om denna siffra, utan jag anför detta exempelvis,) för 600 r:drs lön betalas i bevillning 7 r:dr, för 633 r:dr 16 sk. erläggas 8, för 666 r:dr 32 sk. 9, och för 700 r:dr, 10 r:dr. Det vore således en grad för hvarje r:dr som tillades. Bevilln.Utsk. kan möjligen uppgöra bättre afdelningsgrunder, jag önskade blott att R. o. Ad. måtte bestämma sig antingen för procent-beräkningen eller för lämpligare underafdelningar, än de nuvarande.

Hr von Qvanten: Jag tager mig friheten hemställa, om ej den frågan först bör afgöras, antingen man skall antaga en progressiv beräkning eller en viss ränteberäkning. Sedan den frågan är afgjord, så är tid att tala om huru den progressiva beräkningen bör uppgöras, hvarföre jag anhåller om propos. om hvilkendera åtgärden skall vidtagas som den rätta, antingen den progressiva beräkningen eller ränteberäkningen.

Hr Rosenblad: Jag får nu vördsamt uppläsa det förslag till jemkning i tariffen, hvarom jag nyss nämnde, efter de grunder som Frih. Sprengtporten nämnt ang:de underafdelningar. I stället för Bevilln.Utsk:s förslag att för alla

löner, som öfverstiga 200 och uppgå till 300 r:dr skall erläggas 2 r:dr, så föreslår jag, att för 200 till 250 erlägges 1 r:dr, från 250 till 300 r:dr 2; 300—350, 3; 350—400, 4; 450—500, 5; 500—550, 6; 600—650, 8; 700—750, 10; 750—800, 12; 850—900, 16; 950—1000, 20; 1000—1050, 24; 1100—1150, 28; 1200—1250, 32. Der är det lika med Bevilln.Utsk:s förslag, sedan kommer 3 procent. Det är en liten jemkning för den lägre hälften, men ungefärligen lika för den andra större hälften.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att flere af R. o. Ad:s ledamöter ansett Ståndet, innan det inginge i pröfning af det speciella förslaget, böra göra förbehåll, att framdeles i behörig ordning få pröfva och bestämma huru många proc. af lön eller inkomst hvar och en bör utgöra.

Hr von Hartmansdorff: Jag tror dock, vid närmare eftersinnande, att man bör hålla sig vid procent-beräkningen; ty då 3 proc. äro bestämda för löner öfver 1,200 r:dr, så förblifva alltid de högre löntagarne skyldige att betala den högre afgiften. För dem som hafva löner under 1200 r:dr är skilnaden icke så stor, blott man håller sig vid samma proc. för dem som hafva jemnt 1200 r:drs lön och dem som hafva lägre belopp. Jag tillstyrker alltså R. o. Ad. att hålla sig vid procent-beräkningen inom hvardera af dessa 2:ne afdelningar, så att 3 proc. erlägges af dem, som hafva löner öfverstigande 1200 r:dr, och någon ringare proc. för dem som hafva löner derunder.

Hr Frih. o. Landtm. hemställde, om R. o. Ad., vid pröfningen af Bevilln.Utsk:s nu föredragna betänk. och förslag, behagade förbehålla sig att framdeles i behörig ordning pröfva och bestämma huru stor procent af lön eller inkomst hvar och en, som ålägges bevilln., bör utgöra.

Ropades ja.

Hr Frih. o. Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade antaga den tariff för bevillningen af löner, som Bevilln.Utsk. föreslagit.

Hr von Hartmansdorff frågade huru Landtm. ansett R. o. Ad. hafva besvarat dess nyss förut framställda proposition.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att han funnit den med ja besvarad, och att således R. o. Ad:s beslut i afseende på tariff- eller procent-bevillning för egendom, lön eller inkomst blott kunde anses som provisoriskt och bestämmande den proportion, hvaruti bevillningen komme att utgöras, då sjelfva summan en gång komme att bestämmas.

Hr von Hartmansdorff. I det fallet skulle jag tro att ingen propos. på den tariff, som nu står i Bevilln. Utsk:s betänk., kan äga rum; utan att för R. o. Ad. nu

endast återstår att uttrycka, huruvida Ståndet vill att bevillning skall bifallas efter viss proc., eller efter någon annan bestämd tariff. Jag anhåller om propos. på den förra meningen.

Gr. Posse: Då fråga är väckt om bestämmande af viss procent, så får jag fästa uppmärksamheten derpå, att såvida en sådan beräkning skall accurat uppgöras, uppstår mindre brutna tal, hvarföre jag tror det böra afgöras, att smärre bråk, som icke uppgå till fulla skillingar, få afkortas.

Frih. Nauckhoff: Jag får upplysa den sista värda talaren, att då jag väckt fråga om procent-beräknings införande, så har jag completterat mitt yttrande derom, då jag förklarat, att både skillingar och r:st. skulle uteslutas vid utrakningen. Procent-beräkningen är dessutom icke ny, utan tillämpad förut, och qvarstår äfven i Utsk:s förslag för löner fr. o. m. 1200 r:dr. De 3 procent, som legat Hr Rosenblad om hjertat, finnas således förut.

Frih. Tersmeden, Wilh. Fredr.: Om, såsom Hr von Hartmansdorff föreslagit, samma procent-beräkning iakttages för alla löner under 1200 r:dr; så skulle jag tro, att denna beräkning icke kunde blifva högre än 1 procent, af det skäl, att om den blefve högre, så blefve bevillningen större än hvad den nu är för de lagsta lönerna; och meningen är ju icke att höja skatten på dem. Deremot om bevillningen blefve lika för alla inom denna cathegori varande löner, eller 1 proc. äfven för löner å 1100 och 1200 r:dr, så blefve bevillningen å dessa högre löner nedsatt till ⅓:del emot hvad den nu utgör. Jag tror ej det låter sig göra att så nedsätta bevillningen, och föreslår derföre att Ståndet vidblifver det förslag Utsk. framställt, eller att en viss tariff uppgöres för bevilln. å löner under 1200 r:dr.

Hr Rosenblad: Jag instämmer med Frih. Tersmeden och tror det vara olämpligt att nu nedsätta bevillningen för alla löner under 1200 r:dr, — då språnget, ifall man antoge 1 proc. bevilln. för alla löner från 1200 till den aldra minsta, som är 200, hvarför bevilln. erlagges, vore alltför stort, — till 3 proc. för alla löner, som öfverstiga 1200 r:dr. Det vore verkligen, om förslaget derom antoges, ett för stort språng, att för 1200 r:drs lön blott betala en proc., men för 1300 t. ex. få betala 3 proc. i bevillning. För den ringa tillfredsställelsen att göra rationelt hvad som dock icke vore det, begick man en orättvisa, åtminstone en obillighet, hvarföre jag hemställer att välja den gamla grunden.

R. o. Ad. har visserligen fattat ett beslut, som jag anser onyttigt, neml. att uppskjuta bestämmandet af bevillningens belopp till en annan gång, för att åter tala om

samma sak ett par timmar; men det beslutet måtte väl ej hindra att fatta ett annat, som är, att förblifva vid den gamla principen.

Hr Frih. o. Landtm. tillkännagaf, att plenum komme att fortsättas på eftermiddagen kl. 6.

Hr Bråkenhjelm: Efter som jag tyckt mig finna, hvilar största svårigheten på en arithmetisk väg, neml. huruledes man skall kunna, utan för hastiga språng, komma till väga med en progressiv förhöjning af bevillningen för de högre lönerna, från de smärre. Dertill finnes likväl en bestämd utväg, neml. att inom hvarje 100:detal r:dr bestämma det bråk af 1 proc., hvarmed bevillningen för lön skall höjas, utan att ändra hvad Utsk. föreslagit. Om man t. ex. antager, att man vill belägga 300 r:drs lön med 2 r:dr bevilln. och en lön af 1200 r:dr med 32 r:dr; så beräknar man med hvilken procent inom hvarje hundradetal bevillningen måste stiga, för att börja vid 2 r:dr för 300 r:dr och sluta vid 32 r:dr för 1200 r:dr, då innehafvaren af en lön å t. ex. 300 eller 301 r:dr får sin jemna bevilln. lika rättvist som han skulle densamma erhålla, ifall han råkade att hafva precist samma belopp, som i tariffen finnes utsatt. Derigenom komme icke något språng att äga rum, utan beräkningen blefve absolut riktig. Jag föreslår alltså, att R. o. Ad. täcktes besluta, att för 300 r:drs lön fastställes en bevilln. af 2 r:dr, och för en lön af 1200 r:dr 32 r:drs bevilln., och att förhöjningen deremellan skall äga rum i en jemn progression, så att för hvarje 100:detal fortgår procenten med lika bråk.

Gr. Mörner, Carl: För min del anser jag oss komma närmast både billighet och rättvisa, om vi följa den tariff, som Hr Rosenblad uppgifvit, hvarför jag tillstyrker antagandet deraf.

Frih. Nauckhoff: Jag anhåller om tillgift, att jag ånyo uppträder, men jag är mån om att principen icke må bortblandas med tillämpningen. Jag får påminna Huset, att det icke af mig blifvit ifrågasatt att bestämma någon sorts beräkning, hvarefter bevillningen å löner skall utgå i siffra, utan frågan är om densamma skall utgå efter procent-beräkning eller efter tariff. Jag har af flere talares yttranden funnit, att man velat discutera huru en sådan tillämpning skulle se ut; men det har icke varit min sak att bringa den frågan å bane, utan blott att få principen afgjord, antingen Utsk:s eller mitt förslag skall tagas till grund.

Hr Ribbing: Det vore väl om man icke ville göra alltför stora ändringar i Bevilln.Utsk:s betänk.; ty jag fruktar, att discussionen derom då kan komma att räcka i flera veckor. Jag föreslår alltså, att R. o. Ad. ville vidblifva den princip i afseende å tariffen, som Bevilln.Utsk. föresla-

git, och om den synes alltför mycket förstora skilnaden mellan de olika afgifterna för de särskildta lönebeloppen; så föreslår jag antagande af Hr von Hartmansdorffs project, att afgiften blott komme att stiga med 1 r:dr i sender, hvarigenom, efter min förmening, ingen särdeles mannamån skulle komma att äga rum.

Hr von Qvanten: Som jag försvarar den grundsatsen, att man borde välja procent-beräkningen, hvilken icke tyckes kunna göra sig gällande, men man deremot synes böjd att antaga en progressiv afgift; så frågar jag om denna progression skall stanna vid 1200 r:dr, och om principen derom stödjer sig på rättsläran. Jag tviflar derpå. Det är derföre jag gjort anmärkningen, men öfverlemnar för resten åt herrarne att besluta huru det behagas.

Gr. Posse: Jag anhåller, att R. o. Ad. ville fästa uppmärksamheten på hurudan tillämpningen kan blifva af det beslut R. o. Ad. går att fatta. Jag skulle tro, att Hr Bråkenhjelms project endast medförer bråk i uträkningen och ökadt arbete för dem, som skulle tillämpa detsamma. För min del håller jag före, att den rättaste och kanske billigaste beräkningen är att följa den tariff som Bevilln.Utsk. uppgjort. Jag får likväl säga, att om R. o. Ad. skulle finna, att i den funnes alltför stora afstånd mellan summorna, så kunde Hr Rosenblads förslag med all trygghet antagas.

Hr Bråkenhjelm: Den fruktan, som tyckes äga rum att mitt förslag skulle medföra någon svårighet vid tillämpningen, anser jag mig pligtig att förekomma, och får alltså upplysa, det min mening är, att en bestämd tariff efter mitt förslag bör blifva uppgjord. Jag måste så mycket mera insistera derpå, som jag erkänner mig hafva såvida begått ett misstag i mitt förslag, som jag bestämt både begynnelsen och slutet af serien, neml. 2 r:drs och 32 r:drs bevillning, tvertemot sakens natur, då R. o. Ad. nu blott afgör grunderna för bevillningen, men icke beloppet af densamma. För att ännu mera öfvertyga R. o. Ad. om enkelheten af förslaget, får jag tillkännagifva, att jag kan förena mig med Hr von Hartmansdorff, såvida neml., att tariffen uppgöres med 32 rader i stället för 8 rader, hvarigenom det blir bestämdt hvilken inkomst som skall svara mot hvart 10:tal r:dr, så att tariffen icke innehåller flera uppgifter, än dem, som svara emot jemna r:dr-tal. Det blefve 31 punkter, om man börjar med 32 och slutar med 2, tariffen blefve enkel och rättvisan fullständig inom riksdalern. Jag får föreslå, att R. o. Ad. måtte besluta i enlighet med Hr von Hartmansdorffs förslag, att en tariff måtte uppgöras, som bestämmer beloppet på hela riksdaler-tal mellan 2 och 32, och att progressionen måtte gå jemnt geometriskt, — jag har ej något annat ord att begagna. Blir Bevilln.Utsk. å-

lagdt att så uppgöra tariffen, så känner jag att dess ordför. nog lagar att den rätt uppställes.

Gr. Anckarsvärd, Carl Henr.: Det under öfverläggning varande Bevilln.Utsk:s förslag är en product af de 4 RiksSt:ns deputerades bemödanden inom Utsk., att i detta afseende frambringa något resultat. Efter en långvarig discussion inom Ståndet, måste jag bekänna, att jag icke kommit till en så beskaffad slutsats, att de anföranden, som afgifvits, verkligen varit af natur att kunna rubba öfvertygelsen om en större lämplighet hos det af Utsk. afgifna förslaget. För min del finner jag mig till alla delar belåten med det förslag Utsk. framställt, icke yrkande någon förändring, då jag ej af de afgifna anföranden kunnat inhemta den fördel, som skulle motsvara alla de olägenheter och all den tidsutdrägt, som blefve en följd af de här framställda förslagen. Min anhållan inskränker sig alltså blott till begäran om propos. på bifall till Utsk:s betänkande.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att då ingen af R. o. Ad:s ledamöter yrkat någon ändring i Utsk:s förslag i afseende på de personer, hvilka för lön eller inkomst böra vara bevilln. underkastade, R. o. Ad. i detta afseende borde bifalla Utsk:s förslag.

Ropades ja.

Hr Landtm. yttrade, att nu återstode bestämmandet af de grunder, hvarefter desse personer borde debiteras till bevilln. för inkomst eller lön. Om Hr Landtm. rätt uppfattat discussionen, så vore de hufvudsakliga meningarna följande: den ena, att bevillningen borde utgöras efter en progressiv tariff, den andra att den borde utgöras efter en viss procent-beräkning. Hvad den sednare meningen anginge, så vore en tanke, att procent-beräkningen skulle vara större för de högre beloppen; den andra, att den skulle vara lika. Hvad vidare den progressiva tariffen anginge, så innehölle Utsk:s förslag, att den skulle bestämmas för hvarje 100-tal; Hr Rosenblads, att den skulle bestämmas för hvarje 50-tal; och ett annat förslag, att den skulle bestämmas i 31 särskildta förhållanden. Hr Landtm. ville nu först framställa propos. i afseende på den frågan, om bevillningen borde utgöras efter progressiv tariff, eller efter procent-beräkning, hemställande nu, om R. o. Ad. behagade bifalla att bevillningen skall utgöras efter en progressiv tariff.

Ropades ja.

Hr Frih. o. Landtm. hemställde vidare, om R. o. Ad. behagade antaga en sådan progressiv tariff, som Bevilln.-Utsk. föreslagit.

Ropades ja och nej.

Hr von Hartmansdorff: Jag ser icke huru Ståndet skall

skall kunna nu utsätta bestämda summor i detta fall. De lära böra blifva föremål för ett sednare afgörande. Om Ståndet förklarar sig för bifall till tariffen, så måste ju äfven den sedermera uppgöras.

Hr Frih. o. Landtm. trodde icke, att något hinder vore för R. o. Ad. att antaga en sådan progressiv tariff, som Utsk. föreslagit; den uppgåfve förhållandet genom siffer-beloppen 2, 3, 5, 7, 10, 13, 17, 21, 26 och 32. Dessa siffror hade inom sig ett visst förhållande, hvilket komme att tjena till ledning vid beslutet om sjelfva tillämpningen af grunderna.

Hr von Hartmansdorff: Om en sådan tariff skulle antagas, så kunde det hända att man, för erhållandet af 24 sk:s tillökning på innehafvande lön, finge till Staten i bevillning gifva tillbaka 4½ r:dr, såsom jag redan visat. Till undvikande deraf, vore det rättare att antaga lika många classer som riksdalertal, på sätt Hr Bråkenhjelm föreslagit.

Hr Frih. o. Landtm. förnyade sin propos., om R. o. Ad. behagade antaga en sådan progression, som Bevilln.-Utsk. föreslagit.

Ropades ja och nej.

Hr Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade antaga en sådan progression, som Hr Rosenblad föreslagit.

Ropades ja och nej.

Hr Landtm. hemställde, om R. o. o. Ad. behagade antaga en sådan progression, som Hr Bråkenhjelm föreslagit.

Ropades äfven ja och nej.

Då Hr Landtm. härefter förnyade sin propos. om antagande af en sådan progression, som Bevilln.Utsk. föreslagit, blef samma propos. af R. o. Ad. bifallen.

Likaledes biföll R. o. Ad. hvad Utsk. i öfrigt i denna 2:a § föreslagit.

3:dje §:n.

Bifölls.

4:de §:n.

Hr von Troil, Emil: Jag tager mig friheten fästa R. o. Ad:s uppmärksamhet på det förhållande, som äger rum vid beräkningen af arméens löner sedan Konungen år 1833 i nåder utfärdat en författning för amorteringen af de accorder, som då funnos inom arméen. Förhållandet är sådant, att vid en del reg:ten och corpser, der inga accorder funnits, uppbär tjenstemannen hela lönen; vid andra åter, der accorder fordom existerade, erhålla de tjenstemän, som

blifvit eller blifva befordrade, endast en del af den ursprungliga för tjenstgöringen anslagna lönen. Sålunda är förhållandet, att en compagni-chef vid de Skånska infanteri-reg:tena anses äga 700 r:drs lön och uppbär verkligen denna summa, hvaremot vid de flesta indelta infanteri-reg:tena compagnichefs-lönen är utsatt att vara 800 r:dr, men genom den nämnda författningen hafva innehafvarne af sådana beställningar blifvit anbefallde att utbetala i accordsränta 180 r:dr; följaktligen äga de ej i behåll mer än 620 r:dr samt således 80 r:dr mindre än motsvarande tjenstemän vid de Skånska reg:tena. Nu blefve likväl förhållandet, genom bevilln.afgiftens debitering, på sätt hittills ägt rum, att den som effectivt icke äger mer än 620 r:drs inkomst, blefve ålagd att betala bevilln. efter 800 r:dr, då den, som uppbär fullt sina 700 r:dr, ej behöfde skatta högre än efter detta belopp. Jag torde ej behöfva vidlyftigare orda i denna sak, ty oriktigheten af ett sådant förhållande är alltför ögonskenlig, hvarföre jag inskränker mig till anhållan om Hr Frih. o. Landtm:s propos. att det måtte bestämmas, *att under löner icke inberäknas hvad som, enl. af Konungen i nåder utfärdad författning, afgår som accordsränta.*

Hr von Hohenhausen, Carl: Jemte det jag till alla delar förenar mig med Hr von Troil, äfven i begäran om den propos., som han föreslagit, får jag som ett ytterligare bevis på orimligheten eller det hårda i principen af nuvar. bevilln.afgift efter den nominella summan af lön, för hvilken löntagaren gifver accord, säga, att den är värre nu, — ehuru syftningen med accordsamorteringen är lindring för armé'ens befäl, — än den tid, då man lånade sig penningar till accorder, ty man kunde få låna emot 5 proc.; nu skall man ovillkorligen betala 6, och man hade dessutom rättighet, då man lånade mot 5 eller 6 proc., att få tillgodonjuta bevillningsafdrag. Den nu lefvande generationen af armé'ens officerare, som betalar 6 proc. till armé'ens accords-amorteringsfond, kan aldrig hoppas att komma i den lyckliga belägenhet att få åtnjuta sina löner fullt ut; det är således en verklig uppoffring, som armé'ens officerare göra, och böra således ingalunda betungas att betala bevillning för hvad de ej uppbära.

Hr von Hartmansdorff: Jag anser det yrkande, som de 2:ne föreg:de talarne gjort, vara så mycket mera billigt, och böra bifallas, som det är en uppmuntran för andra corpser, inom hvilka accorder möjligen ännu äga rum och böra afskaffas, att förhålla sig på samma sätt som armé'en gjort. I hänseende till billigheten, talar saken för sig sjelf. Jag hoppas att R. o. Ad. samtycker till förslaget.

Uppå derefter framställd propos. beslöt R. o. Ad., att den accordsränta, som enl. af K. M. utfärdad författning ut-

göres af en stor del militäre embets- och tjenstemän, skall afdragas från löneinkomsten, innan den till bevilln. beräknas.

I öfrigt blef 4 §:n bifallen, med de förändringar och rättelser, som i utlät. N:o 27 blifvit föreslagna.

5 och 6 §§:na.

Biföllos.

7 §:n.

Bifölls med förbehåll af procentens framtida bestämmande.

8 och 9 §§:na.

Biföllos.

Hr Frih. o. Landtm. ansåg sig, innan tiden lede för långt, och måhända flere af R. o. Ad:s ledamöter aflägsnade sig, böra meddela Ståndet, att i Talmans-öfverläggningen varit fråga om någon öfverenskommelse rör:de dag då Talmännen borde föreslå de resp. Stånden att till pröfning företaga Const.Utsk:s förslag till National-representationens ombildning. Likväl, då hvarken de öfrige Talmännen, eller Hr Landtm. kände, huru de resp. Ståndens ledamöter i detta afseende tänkte, då måhända en del önskade uppskof, andra åter önskade snart slut på riksdagen, och således ett snart företagande af alla ärenden, hade man öfverenskommit, att i dag vidare framställa fråga derom i Stånden, på det att man vid nästa sammankomst kunde hafva någon rättelse i det afseendet, och så att frågan, om möjligt vore, kunde förekomma i alla Stånden på samma dag.

Gr. Anckarsvärd, Carl Henr.: Med anledn. af Hr Frih. o. Landtm:s nu gjorda framställning, tager jag mig friheten påminna om en anmälan, som finnes intagen i slutet af Utsk:s betänk., att neml. Utsk. anser betänk. hvarken böra eller kunna till något slutligt afgörande förekomma förr än Utsk. hunnit till Stånden inkomma med ett slutligt betänk., som uppfattar sjelfva förslaget till de nya grundlagsförändringar, som blifva en nödvändig följd af de grunder, som i Utsk:s betänk. äro föreslagna, och hvarförutan jag tror, att de resp. Stånden icke kunna hemta någon fullständig uppfattning af de grunder, som Utsk. föreslagit i afseende på representations-förändringen. Jag skulle alltså tro, att betänk. borde blifva hvilande, intilldess Utsk. hunnit inkomma med det slutliga betänk., hvarom jag nu talat och hvarpå dagligen arbetas med största verksamhet. Detta sednast omnämnda betänk. hade också nu varit så nära färdigt, att det kunnat lemnas till trycket, om ej Utsk. hela denna vecka genom andra riksd.göromål varit förhindradt att arbeta på detsamma. Det är denna upplysning, jag har trott mig böra lemna i frågan.

Hr Frih. o. Landtm. hemställde, om R. o. Ad., i anledn. af Gr. Anckarsvärds nu gjorda anmärkn., ansåg att med föredragningen af Const.Utsk:s ifrågavar. betänk. borde fördröjas, intilldess Const.Utsk. inkommer med det i detta betänk. omnämnda förslag till förändring i åtskilliga delar af grundlagarna.

Ropades ja.

10:de §:n.

Hr von Qvanten: Jag finner, att denna § innehåller endast siffror, eller rättare sagdt, hvad en hvar skall betala. Att man skall betala, derom är man öfverens, men huru mycket föreslås i §:n; och som öfverenskommet är att i dag blott afhandla grunderna för bevillningens utgörande, utan att likväl bestämma siffrorna, tror jag vi gjorde rättast att nu öfverhoppa denna §.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att då R. o. Ad. förut förbehållit sig att framdeles i behörig ordning bestamma beloppet för hvar och en bevilln.post, R. o. Ad. äfven torde finna, att detta gällde äfven för denna §. likasom alla föreg:de och efterföljande; men då denna nu föredragna §:n bestämde så väl summorna, som ock de personer, hvilka i städerna böra vara bevilln. underkastade, äfvensom flera bestämmelser i öfrigt, ansåg Hr Landtm. sig böra framställa propos. å Utsk:s förslag, hemställande alltså, om R. o. Ad. behagade bifalla förslaget i 10:de §:n med den förändring utlåt. N:o 27 innehåller.

Ropades ja.

11:te, 12:te och 13:de §§:ne

Biföllos med den förändring utlåt. N:o 27 föreslagit.

14:de §:n.

Hr von Hartmansdorff: Här står i 14 §:n: "Hit höra contingentborgare, hvilka, då de idka gårdfarihandel, så framt denna handel kommer att fortfara, dessutom taxeras lika med gårdfarihandlande på landet; och påföres dem bevillning i den stad eller socken, der de äro mantalsskrifne." Meningen: *"så framt denna handel kommer att fortfara"* torde böra utgå, enär det förut heter: *"då de idka gårdfarihandel."* Om handeln icke tillåtes, så kunna contingentborgare lika litet som någon annan för honom taxeras.

14 §:n bifölls, med uteslutande, på sätt Hr von Hartmansdorff föreslagit, af orden: "så framt denna handel kommer att fortfara."

15:de §:n.

Hr von Rosen: Här äro upptagne Kronans handtverkare till särskild beskattning för deras löner, dock ej under

2 r:drs årlig beskattning. Då desse äro i samma förhållande som löntagare, hvilka icke betala bevilln., då lönerna understiga 200 r:dr, så synes mig billigt, att Kronans handtverkare måtte behandlas i likhet med andra tjenstemän; ty det kan finnas de, som icke hafva 200 r:drs lön och skulle således, om de betraktades som tjenstemän, undgå all betalningsskyldighet af bevillning. Jag känner handtverkare vid artilleriet, som arbeta för dagspenning och ibland äro sysselsatte och ibland icke. Det är alltå icke skäl att de betala för hvad de icke hafva. Kronans handtverkare böra, efter min tanke, betraktas lika med löntagare.

Frih. Nauckhoff: Innan Hr Frih. o. Landtm. framställer propos. på denna §, anhåller jag, att den punkten måtte blifva undantagen, som börjar pag. 12 i betänk. N:o 12 med orden: "En lika afgift för hvarje representationsdag, "så väl i städerna som på landet" etc. Det står också i öfverensstämmelse med det beslut, som är fattadt, att nu endast yttra sig öfver grunderna för bevillningens debiterande. I samma förhållande står den följande punkten, som börjar med orden: "Afreser sådan person ifrån orten" etc.

Gr. Hamilton: Jag hemställer, huruvida ej den af Frih. Nauckhoff omnämnda punkten verkligen hörer till grunderna för bevillningens utgörande. Det står: "En lika "afgift för hvarje representationsdag, så väl i städerna som "på landet, skall erläggas" etc. Så snart afgiften icke är bestämd, som blir en sednare åtgärd, så hörer stadgandet huruvida en sådan afgift bör erläggas eller icke, efter hvad jag vågar tro, onekligen till grunderna.

Frih. Nauckhoff: Till svar å den siste värde talarens yttrande får jag anföra, att jag icke kan inse huruledes sådana personer, hvarom detta mom. handlar, kunna komma i fråga att erlägga bevilln. till Svenska statsverket eller uppföras å en Svensk bevilln förordning.

Hr von Heland, Isaac Fredr.: Ehuru jag ej reservationsvis yttrat mig emot denna §, tager jag mig likval friheten framställa den inconseqvens, hvarmed Utsk. gått till väga vid beskattande af arbetare å manliga sidan, jemförda med de å den qvinnliga. Utsk. har föreslagit, att arbetskarlar skola vara för bevilln. frie, då samma Utsk. taxerat fruntimmer, som idka klädessöm, lika med handtverkare, och syjungfrur lika med gesäller. Jag hemställer, om förtjensten för ett fruntimmer, som i knappa omständigheter kanske på sin höjd förtjenar 24 sk. r:gs om dagen, kan jemföras med den af en handtverkare, hvilken anser en dagspenning af 1 r:dr r:gs vara nog knapp. På samma sätt förhåller det sig med syjungfrur, af hvilka det i min tanke finnas 2:ne slag, neml. de som idka klädessöm och hafva dagligen arbete, och de som lifnära sig med linnesöm och ej hafva ar-

bete utan anse sig lyckliga då till dem blir lemnadt att sy ett dussin skjortor. Det oaktadt hafva sådana syjungfrur blifvit taxerade lika med gesäller, hvilka på hvarje verkstad kunna finna arbete. Jag anhåller derföre ödmjukast, att R. o. Ad. täcktes göra en billig nedsättning uti ifrågavar. fruntimmers och syjungfrurs bevillning.

Gr. Hamilton: Jag hemställer, huruvida icke Hr Frih. o. Landtm. skulle tillåta oss att efter bokstafven företaga denna §, så att först hvad som förekommer under *A* finge behandlas på en gång. En ledamot har gjort anmärkn:r vid Utsk:s beslut i afseende å bevilln. för syjungfrur, en annan har talat om acteurer. Det blir svårt att ordentligen kunna ingå i svaromål, om ej frågorna få förekomma i ordning, och discussionen hålla sig inom en bokstaf i sender.

Hr Frih. o. Landtm. hemställde, om R. o. Ad., för att undvika att alltför mycket med hvarandra inblanda olika saker, vid pröfningen af denna §, skulle behaga företaga en bokstaf i sender till afgörande.

Ropades ja.

Bokstafven A.

Frih. Nauckhoff: Jag hemställer till den sista värda talaren, Gr. Hamilton, hvartill detta skall tjena. Här är icke fråga om att bestämma afgiften för hvar och en, utan endast att afhandla grunderna för bevillningen. Då betänk. kommer i det skick, att fråga blir att uttrycka hvad hvarje cathegori eller class skall betala, blir det nödvändigt att gå detaljeradt tillväga, men dessförinnan synes det vara nog mycket tidsödande och utan ändamål. Jag vågar således, med all respect för den värde talarens mening, hemställa, huruvida han icke ville från sitt förslag afstå.

Gr. Anckarsvärd: I motsats till den sista talaren och i fullkomlig öfverensstämmelse med Gr. Hamiltons förslag, förenar jag mig deruti, emedan det ovillkorligen måtte leda till redighet, om, vid betänk:s föredragning, man följer bokstafven och icke hoppar från handtverkare till syjungfrur och åter till acteurer, på sätt vi redan hört, så att man slutligen icke rätt vet hvar man är hemma. Jag finner ganska väl, att, till följd af R. o. Ad:s beslut att nu icke få sysselsätta oss med siffran, en förnyelse af detta betänk:s föredragning ännu återstår, men anhåller likaväl, att vi nu må få gå bokstafsvis tillväga.

Hr Frih. o. Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade bifalla Utsk:s förslag, att bevilln. bör uppföras under de af Utsk. uppgifna benämningar för alla de rubriker, som i Utsk:s förslag finnas i 15 §:n upptagna under bokstafven A.

Ropades ja.

Bokstafven B.

Hr von Hartmansdorff: Som bokstafven *B* nu är i antågande, så anhåller jag att få der göra en anmärkning. På sid. 11 i betänk. N:o 12 står: "Bokhandlare lika med handlande, § 10." När man återgår till denna §, så befinnas der handlande upptagne i första linien inom städerna i två särskilda classer: följden deraf skulle vara, att en bokhandlare i en småstad, t. ex. Linköping, komme att betala samma minimi-afgift som en kryddkrämare, eller någon annan handlande. Nu vet en hvar, att bokhandel är bland de yrken, som gifva den ringaste afkomsten här i Riket, särdeles i landsorts-städer. Äfven här i hufvudstaden tror jag man finner de flesta concurser yppas hos bokhandlare, i förhållande till deras och öfrige handlandes antal. Bokhandlare böra alltså, efter min förmening, icke ställas i bredd med andra handlande i afseende på bevillnings utgörande; ty det vore obilligt emot de förra och betungande för en handel, som är alltför dålig, för att ytterligare besväras. Jag anhåller således, att R. o. Ad. måtte borttaga tillägget: "lika med andra handlande."

Gr. Hamilton: I anledn. af den siste talarens anmärkn. får jag erinra, att i 145 §:n har Utsk., så väl med afseende å de omständigheter, som Hr von Hartmansdorff nu vidrört, som den nytta bokhandeln framför många andra näringsgrenar kan medföra, trott sig böra föreslå, att bokhandlare, som icke har 200 r:drs inkomst, äro frie från bevillning, hvarföre det icke torde vara af någon betydenhet eller våda, om de här äro upptagne som andra handlande.

Hr Ribbing: Till hvad Gr. Hamilton yttrat får jag upplysa, att bokhandlares provision är 15 proc., en inkomst, som få kramhandlare lära hafva på sina varor.

Hr von Hartmansdorff: Just den omständigheten, att en författare här i Sverige förlorar på sina arbeten 15 proc. äfven om han icke förlorar något särskildt på bokhandlaren, borde beveka Ständerna att icke belägga bokhandeln med en så dryg bevillning; ty bokhandlaren varder derigenom tvungen att lägga denna dryga afgift på författaren. Men då man i betänk., på sätt Gr. Hamilton upplyser, föreslagit, att bokhandlare, hvilka hafva så ringa inkomst som 200 r:dr, skola slippa all bevillning; så har jag ingenting att invända deremot hvad dem beträffar, ehuru afgiften för dem, som hafva något större inkomster, är alltför betungande. Det borde finnas några gradationer.

Hr von Qvanten: Jag förenar mig uti hvad Hr von Hartmansdorff yttrat. Bokhandlare få visserligen 15 proc. i provision på de böcker de sälja; men de sälja deremot så sällan några böcker, så att äfven denna i sig sjelf höga inkomst blir ganska obetydlig på det hela. Jag känner mån-

ga småstäder, der bokhandlare funnits, men som måst upphöra med handeln i brist på afsättning eller till följe af förringa afsättning, rättare sagdt, i förening med de dryga afgifterna derå till Staten, hvarigenom möjligheten för innevånarne i dessa städer blifvit försvårad att få köpa de böcker, hvaraf de kunnat vara i behof. Helt annorlunda är förhållandet med kryddkrämare t. ex., om han får 15 proc. vinst å sina varor; ty han omsätter dem mycket fortare, emedan alla äro i behof af dem. Jag önskar alltså, att nedsättning i bevillningen måtte äga rum för bokhandlare.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att han icke fattat, huruvida Hr von Hartmansdorff föreslagit någon viss bestämd förändring i bevillningsbeloppet för bokhandlare.

Hr von Hartmansdorff: Jag önskar blott att dessa ord: "lika med handlande, § 10," måtte utgå, på det de ej må ställas lika med handlande i allmänhet. Huru de förre sedermera böra ställas, öfverlemnar jag till Bevilln.-Utsk., eller det lärer få bestämmas när vi komma att fastställa beloppen.

Hr Frih. o. Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade bifalla Utsk:s förslag under bokstafven B, med den förändring, Hr von Hartmansdorff föreslagit.

Gr. Hamilton: Jag tror i allmänhet det vore bäst, om Hr Frih. o. Landtm. behagade framställa propos. på bifall till Utsk:s betänk., på det man kunde höra, huruvida en sådan propos. besvarades med ja eller nej. Jag har visserligen hört åtskilliga ledamöter yttra sig öfver obilligheten i Utsk:s förslag; men alla öfrige torde, genom den tystnad de iakttagit, åtminstone icke bestämdt hafva visat sig dela denna åsigt.

Hr Frih. o. Landtm. hemställde om R. o. Ad. ansåg Hr von Hartmansdorffs förslag böra förfalla.

Ropades nej.

Hr Landtm. hemställde derefter, om R. o. Ad. behagade antaga Hr von Hartmansdorffs förslag, att orden "bok-"handlare, lika med handlande, § 10," böra ur förslaget utgå.

Ropades ja.

I öfrigt biföll R. o. Ad. Utsk:s förslag under bokstafven B.

Bokstafven C.

Hvad Utsk. under denna bokstaf föreslagit, blef äfven af R. o. Ad. bifallet.

Bok-

Bokstafven D.

Gr. Hamilton: Till hvad jag förut anfört, till svar på Frih. Nauckhoffs anförande i detta ämne, får jag tillägga i afseende derå, att det ej vore rätt att intaga utländningar i en Svensk bevilln.förordn., att å pag. 19 finnes en rubrik, som upptager utländningar, hvilka resa omkring i landet. Då denna rubrik förut varit antagen och godkänd så väl här som i de öfriga Stånden, så torde derför ej heller nu något hinder uppstå.

Frih. Nauckhoff: Den siste värde talaren har sjelf yrkat behofvet af att gå i ordning med frågorna, hvarföre jag nu torde få påminna, att vi äro vid pag. 12 och icke vid pag. 19. Man torde finna, att jag ej har orätt, att här talas om utländska personer: om framställningen i afseende härå med ja besvaras, så har man afgjort hvad som först förekommer pag. 19. Låter sådant sig väl göra? Min anhållan går blott ut på, att denna punkt, som måtte tillhöra en särskild cathegori, ej må förekomma till öfverläggning vid detta tillfälle, synnerligast som denna punkt angår utländningar, hvilka omöjligen kunna underkastas bevilln., ty skall bevilln. kunna dem åläggas, så förutsättes med detsamma att de skola vara närvar. då Taxer:s-comitéen sammanträder. Af sådan anledn. önskar jag, att denna punkt måtte uteslutas.

Gr. Anckarsvärd: För min del kan jag icke instämma uti eller inse gilltigheten af Frih. Nauckhoffs anmärkning. I allmänhet uppstår mycken olägenhet af denna beskaffenhet, som icke är absolut nödvändig. Jag kan ej uppfatta Frih. Nauckhoffs förmodan, att icke bevilln.förordn. bör kunna sträcka sig äfven till utländningar, som här i landet resa omkring. Det är ju gifvet, att då en utländning är inkommen i landet för att idka ett yrke, så meddelas en sådan tillåtelse endast under vissa villkor, och man finner i sjelfva §:n stadgade utvägar huru man skall få ut bevilln. af sådana personer, neml. att de icke utfå pass, förrän styrkt blifvit, att den i bevilln.förordn. för en sådan person stadgade afgiften blifvit erlagd. Jag anhåller om bifall till förslaget.

Frih. Nauckhoff: Gr. Anckarsvärds anmärkn. har ej kunnat öfvertyga mig att hafva haft orätt i min framställning. Jag anförde förra gången, att för att kunna beskatta en utländning, så måste denne vara närvar., då Bevilln.-comitéen är nedsatt; ty dessemellan äger ingen att tillämpa bevilln.förordn. på så sätt att kunna ålägga någon bevillning. Det är på detta skäl, som jag önskar att denna punkt bör utgå. Den afgift, som man anser böra läggas på utländska skådespelare, lindansare etc., bör utgå med något visst för

hvarje gång de gifva representationer. Man kan säga, att för hvarje gång de gifva en representation, skola de erlägga så och så mycket; men att ålägga dem bevilln. anser jag i högsta måtto olämpligt, dels af det skäl jag förut nämnt, dels ock emedan bevilln. bör utgå efter inkomst, och man ej på förhand kan veta, om de kunna här förtjena något, vare sig mer eller mindre, medelst sina förevisningar. Frågan om beskattningen har jag ansett böra uppskjutas, för att i sammanhang med likartade ämnen kunna företagas.

Hr von Hartmansdorff: Jag anhåller att få erinra om en anmärkn., som jag tror mig förut gjort, då betänk. första gången här förevar. I den gamla bevilln.förordn. stadgas, att resande theater-directeurer skola årligen erlägga 25 r:dr i bevilln. och dessutom 4 r:dr för hvarje representation i Stockholm och Götheborg. I det sednare förslaget har man uteslutit Götheborg och endast bibehållit denna afgift för dem, som gifva representationer i Stockholm, men bestämt henne till 2 r:dr i alla öfriga städer. Mig synes att föreskriften i den gamla författningen var billigare än den, som Utsk. i stället infört. Det säkra är neml., att den som gifver skådespel i Götheborg förtjenar mer än den som gifver sådana i Borås, Alingsås eller andra småstäder. Jag tror således det vara skäl att bibehålla den gamla författningens stadgande, hvarå jag vördsamt begär proposition.

Frih. von Kræmer, Robert: Jag ber att få fästa Hr von Hartmansdorffs uppmärksamhet på att det står i samma §: "för alla öfriga städer och orter erlägges 2 r:dr." Summan är bestämd lika för alla kringresande theater-directeurer, och afgiften kunde tagas för hvarje representationsdag.

Hr Ribbing: Jag finner det vara en nog egen princip, att man ej skall äga rätt att beskatta en utländning, på sätt som är föreslaget, utan att han skall vara närvar. vid Bevilln.comitéen. På samma vis skulle man kunna säga, att om en utländning köper en egendom, behöfver han icke underkastas taxering för densamma, emedan han är utländning. Det skälet är således icke något sådant, som lägger hinder i vägen för antagandet af hvad Utsk. föreslagit, icke heller finner jag derför något hinder af hvad som förekommer på 19:de sidan. Här är frågan om lindansare och konstridare, som icke har sammanhang med det andra. Jag tillstyrker bifall till Utsk:s förslag.

Hr von Qvanten: Jag gillar icke den afgift Utsk. föreslagit af 2 r:dr, som en directeur för en vandrande skådespelaretrupp skall lemna till theatern i Stockholm; ty jag anser, att om dessa 2 r:dr skola utgå, så bör det ock vara den enda bevilln., som en sådan person bör betala, och skulle jag vilja hafva denna afgift nedsatt till 1 r:dr för hvarje representation. All annan bevilln. anser jag olämplig, synner-

ligast som den, hvilken ålägges bevilln., äfven någorstädes skall vara skattskrifven; men hvar äro väl desse kringvandrande konstnärer mantalskrifne? De komma i dag och resa i morgon, de tillhöra ej ens vårt land, — hvar skola de skattskrifvas? Må derföre en sådan person erlägga en skälig afgift för hvarje representation; må det vara den bevilln. han bör vidkännas, och den är man säker att kunna utbekomma. Skall man åter antaga det förslaget, att en sådan skall betala bevilln. särskildt, utom den afgift, som lemnas för hvarje representation; så skulle hvarje landshöfding eller någon annan i hvarje stad, dit en sådan person kommer, fråga: har ni erlagt bevillning? har ni bevis på att hafva betalt bevillningen? Det der beviset har denne personen kunnat förlora, eller vill han ej lemna fram det, måhända har han kastat bort det — och då finnes ingen controll, huruvida bevillningen blifvit erlagd eller icke, såvida ej hvarje stad, dit personen anländt, skall öppna en correspondance med alla andra orter, der han uppehållit sig för att utforska om bevilln. blifvit erlagd. — Finner man att någon bevilln. bör för sådana personer åläggas, då bör ock densamma utgå för hvarje representation, sedan den är verkställd; ty inkomsten deraf är troligen det enda personen har att lefva utaf. Jag yrkar således rent afslag på hvad 15 §:n i den frågan omtalar och begär Hr Frih. o. Landtm:s propos. derpå.

Hr Edenhjelm: Till följe af Hr von Hartmansdorffs yrkande, att en theater-directeur skulle betala lika mycket för hvarje representation i Götheborg, som i Stockholm, bör jag upplysa, att jag knappast tror det finnes något ställe i Sverige, der en theatertrupp har sämre förtjenst än just i Götheborg. Det händer någon gång att en utmärkt god trupp kommer dit och kan hafva någon behållning; men många hafva varit i den belägenhet, att man måst göra sammanskott för att få dem ur staden. Det hände för ett par år sedan, att en person, som i Götheborg visade en panorama med ganska vackra målningar, då han fick höra att han skulle betala 4 r:dr för hvarje representation, kom till mig, beklagande sig på det högsta och visade, att han de flesta dagarna icke förtjent 4 r:dr under sitt vistande i staden. Jag yrkar således, att Utsk:s förslag måtte fastställas.

Gr. Anckarsvärd: Det förekommer mig, som något missförstånd hos mig uppstått i afseende å Frih. Nauckhoffs yttrade åsigt. Om så är, ber jag att få rätta detta, då jag af Frih:ns sednare anförande kommit på den tanke att hans anmärkn. i afseende å afgiftens erläggande utaf ifrågavar. personer egentligen afsett uttrycket: *"jemte betyg att bevill-"ningen för löpande året blifvit gulden."* I händelse så varit, kan jag ej neka, att äfven jag, i olikhet med mitt förra yttrande, finner svårighet möta, huru dessa kringvandrande personer, då de icke haft någon bestämd bostad härstädes

eller först i Riket inkommit sedan Bevilln.comitéerna slutat sina arbeten, kunna med taxering beläggas, hvarföre jag gerna skall biträda den mening, att bevilln. för dem må utgå, synnerligast som representations-afgiften är så hög, att den vida öfverstiger billighetens gränser. Jag beklagar blott, att vi i detta hänseende icke kunna nu komma till något resultat, då vi, till följe af det beslut R. o. Ad. fattat, icke få vidröra summor; ty det hade varit lämpligt att nu afgöra, huruvida en så hög afgift af dessa personer bör erläggas, på orimligheten hvaraf Hr Edenhjelm nyss lemnat bevis. Jag förenar mig med Frih. Nauckhoff, att allt hvad i Utsk:s betänk. afhandlar bevis öfver erlagd bevilln. af sådana personer, som nu äro i fråga, bör utgå.

Frih. Nauckhoff: Gr. Anckarsvärd har ganska rätt uppfattat mitt yttrande, åtminstone till en del. Jag har icke haft för afsigt att minska utländska skådespelares afgifter för rättigheten att här uppföra representationer; min afsigt har varit, att sådana skådespelare icke skulle betala mindre än inhemska. Detta har varit grunden för min åsigt. Som en utländsk skådespelare ej kan komma under Bevilln.comitéens pröfning, emedan dertill fordras, ibland annat, att individen sjelf ingifver förteckning å sina inkomster, och desse personer vanligen vistas här en kort tid, kan ej heller bevilln.-förordn. på dem tillämpas; men på det de ej måtte undandragas all beskattning, så skola de erlägga den genom representationsafgift. Man bör således i afseende å dessa och dylika personer stadga att ingen annan afgift för dem förekommer än representationsafgiften, som bör åsättas så hög, att den motsvarar de afgifter och den bevilln., som inhemske personer af samma yrke få vidkännas. Således borde punkten, efter min önskan, sluta med ordet "erlagd."

Hr Edenhjelm: För att, så vidt möjligt är, slippa att få sådana der herrskaper in i landet, tror jag det säkraste vore, att de skulle erlägga bevillningen på gränsorten dit de anlände, hvarförutan de ej skulle kunna erhålla pass till resans fortsättande. Hvad bevillningen för inhemska personer af samma yrke angår, lärer väl den böra erläggas der de äro skattskrifne. Jag önskar bifall till hvad Utsk. föreslagit, med tillägg att bevillningen erlägges vid gränsorten.

Hr Ribbing: Lika med Hr Edenhjelm anser jag att bevilln. är ett nödvändigt correctiv för att icke få in alltför många sådana sällskaper i landet. Jag ser intet hinder hvarföre ej de skulle kunna betala bevilln.afgift i den ort der de landstiga. Kunna de ej betala, så må de gerna vända om igen. Hvad Hr Edenhjelm anfört hafva inträffat i Götheborg med sådant folk, har jag sjelf erfarit i Jönköping.

Gr. Posse: Till den siste talarens yttrande får jag tillägga, att enl. en Konungens skrifvelse af 1837 — datum

minnes jag nu icke, — allt nog genom ett K. bref af 1837 är föreskrifvet, att sådana personer icke få inkomma i Riket utan Konungens tillstånd. Det är således icke möjligt begära att utfå en sådan afgift genast, då sådana personer till gränsorten anlända, utan om de skola erlägga bevilln., bör väl densammas affordrande icke ske, förrän efter första representationen; eljest kunde det hända, att man väl uttog bevillningen, men att sedermera all representation blefve förbjuden.

Hr von Hartmansdorff: Jag biträder Hr Ribbings yrkande att ifrågavar. personer må erlägga afgiften genast efter ankomsten till Riket. Denna föreskrift stode då i fullkomlig öfverensstämmelse med det stadgande, som Utsk. föreslagit, sid. 19, i afseende på s. k. Probenreuter, ty de skola vid ankomsten erlägga 100 r:dr, som betalas i gränsorten, der resepasset påtecknas. Om samma föreskrift infördes i afseende på dem, hvarom nu är fråga, så torde det verkligen vara det lämpligaste.

Frih. Nauckhoff: Att tillämpa en sådan föreskrift på en theatertrupp eller skådespelare i allmänhet, tror jag icke vara det rätta, af det skäl, att när de komma till gränsorten, veta de ej huru många representationer de komma att gifva, hvarföre man ej heller med rättvisa kan bestämma någon viss summa derför. Det rätta blir endast att erlägga en viss afgift för hvarje representation, af hvilken vederbör., genast efter det biljettförsäljningen är slutad, kan sätta sig i besittning. Hvad Hr von Hartmansdorff nyss nämnde afsåg handelsexpediter, som resa omkring i landet för att sälja sina varor eller lemna prof derå. I afseende å sådana personer är det rätt att bestämma och vid gränsorten, dit de först anlända, affordra dem en viss afgift för rättigheten att här vistas, hvilkens utkräfvande bör förnyas, om vistandet blir längre än som vid gränsorten uppgifvits; men detta låter icke göra sig med bibehållande af rättvisa, då fråga är om skådespelare, hvilkas hela förtjenst beror på antalet af representationer och frequencen af spectateurer. Jag förnyar min anhållan om den propos. att utländske skådespelare för de representationer, som sådana kunna komma att gifva, må åläggas en afgift, som motsvarar hvad inhemska skådespelare för året kunna komma att erlägga, och att punkten måtte slutas med orden "blifvit erlagd."

Hr von Rosen: Jag förenar mig med Frih. Nauckhoff, och önskar att man ej må fatta det beslut att vid gränsorten beskatta sådana personer, hvilket då komme att ske utan all norm; ty man kan ju ej veta, om desse personer under sitt vistande här komma att förtjena något eller intet, ja, det kunde ju hända, att de icke fingo rättighet att ens gifva någon enda representation.

Hr von Qvanten: Jag vill fästa R. o. Ad:s uppmärksamhet på den stora skilnad, som äger rum mellan en Probenreuter och en theatertrupp. Probenreutern reser med betydliga capitaler, han gör goda affärer, han betjenar så väl de mindre som de större handlandena i städerna, han är således icke en så oäfven person i Sverige, som sådan betraktad. Han har erlagt en betydlig afgift, när han betalt 100 r:dr b:co; men dessa 100 r:dr kan han erlägga, emedan han är förmögen och har stora arfvoden af sina committenter i den ort, hvarifrån han kommer, allt i speculation att här kunna försälja en mängd varor af hvarjehanda slag. En stackars theater-directeur deremot kommer ofta hit med en betydlig trupp och äger icke en gång 100 r:dr; han behöfver först gifva en representation för att kunna lefva för dagen, — så är oftast förhållandet med en sådan. I alla fall får icke, enl. hvad äfven Gr. Posse ganska riktigt anmärkt, till följe af ett emaneradt K. bref, en sådan theatertrupp eller någon sorts speculant i denna väg komma till Riket utan särskild K. tillåtelse. Jag får derföre förnya min begäran, att sådana utländska personer, då de till Sverige anlända på speculation, icke måtte åläggas annan afgift, än den som kan bestämmas för hvarje representation de här gifva, men alldeles icke någon särskild bevilln. Helt annat är förhållandet med inhemska theatertrupper, de äro i Sverige skattskrifna, de kunna taxeras.

Frih. Nauckhoff: Som det torde blifva svårt att få någon ledning för bestämmandet af den afgift, som bör åläggas utländska skådespelare för de representationer som härstädes af dem gifvas, får jag fullständiga mitt förut afgifna yttrande i afseende derå, då jag nu föreslår vördsamligen, att samma afgift bör blifva 50 proc. högre än den inhemske skådespelare för hvarje representation kommer att åsättas, då jag förmodar, att det skydd, som den inhemske bör få tillgodonjuta, vore funnet, utan att man behöfde taga sin tillflykt till bevilln. å utländningen. Jag anhåller, att Hr Frih. o. Landtm. täcktes intaga detta förslag i propositionen.

Hr Frih. o. Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade bifalla Utsk:s förslag i afseende på theater-directeurer.

Ropades ja och nej.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att Hr von Hartmansdorff föreslagit att för representationer i Götheborg borde erläggas lika afgift som i Stockholm.

Hr von Hartmansdorff: Efter den upplysning Hr Edenhjelm lemnat, afstår jag från mitt yrkande.

Hr Ribbing: I den händelse Hr Frih. o. Landtm. icke finner propos:n vara med ja besvarad, hemställer jag, om icke rättast vore, att conträ-propos:n blefve, *att bevill-*

ningen icke affordrades förr, än en sådan person fått Konungens tillstånd att här vistas, och gifvit den första representationen, eller drifva sin rörelse, hvilken den än må vara. Emedlertid anhåller jag att få veta, huru Hr Frih. o. Landtm. funnit den nyss framställda propos:n besvarad.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att han funnit propos:n med både ja och nej besvarad, utan att kunna urskilja hvilken mening varit öfvervägande, hvarföre han nu ville framställa propos. å de särskildta förslag, som blifvit afgifna, hvarefter, om intet af dem antoges, han ville förnya sin nyss gjorda proposition.

Hr von Hartmansdorff: Om Hr Frih. o. Landtm. behagade förnya propos:n till bifall på Utsk:s betänk. sådant det är i denna punkt, så kunde vi kanske befrias från de öfriga framställda förslagen.

Hr Frih. o. Landtm. förnyade i anledn. häraf sin propos. om bifall å Utsk:s förslag rör:de theater-directeurer.

Bifölls.

Likaledes bifölls hvad Utsk. rör:de doctorer föreslagit.

Fortsättningen af detta måls pröfning uppskjöts till eftermiddagen.

H. R. o. Ad. åtskiljdes kl. $\frac{3}{4}$ till 3 e. m.

In fidem protocolli,
F. O. Silfverstolpe.

Lördagen den 3 October 1840.

Plenum kl. 6 e. m.

Hr Frih. o. Landtm. tillkännagaf att från Exped.-Utsk. inkommit tvänne förslag till R. St:s und. skrifvelser till K. M., hvilka i början af nästa plenum komme att till justering föredragas, neml.:

N:o 113, ang:de ändring i vissa delar af nuvar. lagstadganden om giftorätt och arfsrätt, m. m.;

N:o 114, ang:de upphäfvande af kämnersrätter, lagmansrätter och riddare-synerätter, samt ändring eller upphäfvande af åtskilliga lagens rum, rör:de rättegångs-ordningen.

Fortsattes den på förmiddagen började pröfningen af Bevilln.Utsk:s utlåt. N:o 27, i anledn. af anmärkningarna emot betänk. N:o 12, ang:de grunderna för den blifvande allm. bevillningen, samt föreskrifterna för tillämpningen deraf.

15:de §:n.

Bokstafven E.

Utskottets förslag bifölls.

Bokstafven F.

Hr Frih. o. Landtm. erinrade, att på förmiddagen en anmärkn. gjordes vid Utsk:s förslag, i afseende på fruntimmer, som idka klädessöm.

Hr von Hartmansdorff, Aug.: Jag tror, lika med den ledamot, som yttrade sig i förmiddags, att åläggandet för fruntimmer, som idka klädessöm, att betala lika med handtverkare, är öfverdrifvet. För få personer torde det i närvar. tid vara svårare att ärligen sig försörja, än för fruntimmer, som lefva af sömnad. Detta torde ej kunna förnekas af någon, som vet till hvad grad hvarjehanda arbeten, på hvilka de fordom kunde förtjena, numera blifvit för dem tillgängliga, derföre att en mängd arbeten tillverkas af fabriker, hvilka fordom gjordes för hand. Jag tillstyrker således att R. o. Ad. måtte nedsätta det här föreslagna beloppet, och att fruntimmer, som idka klädessöm, måtte i bevilln. förliknas med handtverks-gesäller eller sådana, som betala mindre afgifter.

Frih. Cederström, Anders: Ehuru jag visserligen icke ämnar motsätta mig en nedsättning i detta afseende, får jag likväl fästa uppmärksamheten derpå, att de fruntimmer, som här äro i fråga, äro sådana, som hafva en eller flera medhjelperskor, och att de således verkligen idka en näring. Jag skulle derföre tro, att ej någon stor nedsättning för dem bör komma i fråga, emedan de tyckas kunna jemföras med skräddare i allmänhet.

Hr von Rosen, Georg: När Utsk. gjort det villkor för denna bevilln:s erläggande, att en sådan klädessömmerska skall hafva en eller flera medhjelperskor, så synes mig, att man kan anse henne hafva riktig verkstad; och i sådant fall anser jag hennes kön ej göra något till saken, ty hon kan förtjena mer än en skräddare. Detta är åtminstone förhållandet i provinserna. Jag känner der flera sådana näringsidkerskor, som lefva ganska godt och hafva ganska god förtjenst. Huru det är i Stockholm vet jag icke, kanske äro de härstädes alltför många, för att hafva lika god utkomst; men emedlertid anser jag dem idka en näring med riktiga verkstäder. En annan sak vore, om hon sutte för sig sjelf;

men

men då hon har medhjelperskor, som ej erlägga något annat till Staten än sin skyddsafgift, då tyckes den här föreslagna afgiften, eller minst 2 r:dr b:co, ej vara för hög. Jag anhåller derföre om bifall till Utsk:s tillstyrkande uti denna punkt.

Gr. Hamilton, Henning Hugo Ludv.: Den anmärkn., som i förmiddags gjordes, rörde egentliga s. k. syjungfrur, som blott gå omkring och sy för dagspenning. Med dem torde förhållandet vara att de äro i sämre omständigheter. Hvad åter beträffar fruntimmer, som idka klädessöm med en eller flera medhjelperskor, så tror jag, i likhet med hvad den siste värde talaren anfört om landsorterna, att förhållandet äfven i Stockholm är sådant, att de i allmänhet berga sig ganska väl. Hvar och en, som är bosatt här, torde veta huru stor svårighet fruntimmerna vanligen hafva att inom kortare tid få sina kläder färdiggjorda hos sådana personer, emedan de äro öfverhopade med arbete, och att de för sitt arbete taga väl betaldt, det torde äfven hvar och en känna. Jag tror det således ej vara någon stor obillighet att jemföra dem med handtverkare. Beträffande åter dem, hvilka den i förmiddags gjorda anmärkn:n rörde, torde förhållandet vara annorlunda.

Utsk:s förslag under bokstafven F bifölls, med de förändringar och rättelser, som i utlåt. N:o 27 finnas upptagna.

Bokstafven G.

Hr von Rosen: Sedan Utsk. tagit för grundsats att ej låta arbetskarlar betala någon skatt, så kan jag ej finna skäl, hvarföre någon bevilln. skall erläggas af gesäller. De äro i samma prædicament som de förra. Om man känner deras öden, i hvad skick de äro, i hvad fattigdom en del mästare äro, hvilka derföre hellre hålla lärlingar än gesäller; så är jag öfvertygad om, att man, lika med mig, skall finna, att både gesäller och mästare, så väl som allmänheten, skulle vinna, om gesällerne ansågos lika med arbetskarlar. Jag får således vördsamt anhålla, att Hr Landtm. täcktes göra propos. derå.

Hr von Hartmansdorff: Det kan möjligen hända, på sätt Hr von Rosen yttrat, att gesäller ej blifva använde af mästarne, derföre att det betalas något mera för dem än för lärgossar. Men egentliga skälet, hvarföre gesällerne blifva mindre begagnade, tror jag vara icke skatten, utan den omständigheten, att gesällens arbete kostar mästaren mera än lärgossens. När nu så många mästare, som anmäla sig, äfven pläga blifva antagna, så varda de utan arbete, och kunna ej hålla någon gesäll, utan måste åtnöja sig med lärgossar. Jag tror att man gjorde riktigare om man iakttoge hvad bevilln. förordningen hittills stadgat, neml. gesäl-

lernes indelning i trenne classer: 1:o verk-gesäller, hvilka betala 3 r:dr; för dem, som äro på verkstad, der minst 3 gesäller finnes 2:dr 16 sk., och för öfriga 1 r:dr 32 sk. b:co. I det stället har Bevilln.Utsk. nu bestämt en afgift af 2 r:dr b:co för hvarje gesäll, antingen han är verkgesäll på större eller mindre verkstad, antingen han är verkgesäll eller helt enkelt gesäll. Detta synes mig vara att lägga lika skatt på olika förhållanden. Jag vågar således vördsamt tillstyrka R. o. Ad. att godkänna den classification, som uti den gamla bevilln.förordn. är upptagen. Då vinnes äfven den lindring, hvilken Hr von Rosen åsyftat för dem, som äro blott och bart gesäller.

Hr von Rosen: Min erfarenhet som landshöfding gifver mig ledning för mitt omdöme vid detta tillfälle. När en gesäll blir skattskrifven hos en mästare, kan han blifva qvar i 14 dagar hos honom på verkstaden och sedan lemna den; han får icke pass förrän han företett bevis att han betalt skatten till sin mästare; han gör icke detta, men blir det oaktadt icke qvar på verkstaden, ehuru han icke kan komma utur staden, åtminstone icke annorlunda än som lösdrifvare. Han är då för tillfället en skadlig medlem af samhällsordningen; åtminstone är detta förhållandet i den ort, der jag vistas. Det vore deremot ganska hårdt för mästaren att för honom betala skatten, då gesällen ej arbetar hos honom mer än en kort tid. Enligt min öfvertygelse borde gesällerne således vara frie från annan afgift, än skyddsafgiften, då de erlägga den, och såmedelst hafva uppfyllt sin förbindelse till Staten.

Gr. Mörner, Carl: Hr von Hartmansdorff har förnämligast yrkat den gamla förordningens bibehållande, på den grund, att han förutsätter att verkgesäll alltid skulle finnas på verkstaden. Jag ber likväl få fästa uppmärksamheten derpå, att detta ej är det vanliga förhållandet, åtminstone ej på andra ställen än Stockholm, Götheborg och Norrköping. Uti alla andra städer kan man gerna säga, att mästarne äro sina egna verkgesäller. Det skulle vara ganska tungt för mästarne uti de smärre städerna att för den förste gesällen betala 3 r:dr, för den andra 2 r:dr 16 sk. och 1 r:dr 32 sk. för den tredje. Detta kan möjligen äga rum i Stockholm, men ej på andra ställen; ty man vet att gesäller nu för tiden i allmänhet äro mindre brukbart folk, och de fleste duglige hålla sig inom Stockholm och de andra större städerna. Jag förenar mig således uti Hr von Rosens yrkande, att nedsättning af denna afgift till 1 r:dr för alla gesäller måtte äga rum.

Gr. Hamilton: I afseende på den anmärkn., som af Hr von Hartmansdorff blifvit gjord, får jag blott tillkännagifva, att det verkligen varit Utsk:s afsigt och önskan att åstadkomma minskning uti de afgifter, som mästare i all-

mänhet skola betala för sina gesäller. Utsk. trodde neml., att det skulle vara mindre kännbart för dem, som hade blott en gesäll, att få betala 16 sk. mera än förut, än för dem, som hafva flera gesäller, hvilkas arbete de ändå, åtminstone i hufvudstaden, måste ganska väl betala, att erlägga för en verkgesäll en så hög skatt, som 3 r:dr och för den andra gesällen 2 r:dr 16 sk. Utsk. ansåg äfven, att man ej borde lägga hinder i vägen för den, som ville utvidga sin rörelse, genom att begagna tillfället och ålägga honom en högre skatt derföre, att han ville hålla sig flera gesäller. Om jag trodde att genom det förhållande, som Utsk. åsyftat, arbetarnes belägenhet i allmänhet skulle försvåras; så skulle jag visserligen vara bland de första, som ville medgifva, att man återgick till det gamla. Att helt och hållet befria gesällerna från bevilln., tror jag vore obilligt, då de åtminstone här i hufvudstaden i allmänhet hafva så betydlig förtjenst, att mästarens vanligen är ingen eller åtminstone mindre än deras. Dessutom hafva vi i andra punkten, ang:de fruntimmer, som idka klädessöm, hänvisat till handtverksgesäller, och således torde åtminstone någon bevilln. för dem böra sättas. Skulle R. o. Ad. finna, att den bör minskas, så vill jag ej sätta mig deremot; men jag har ansett mig härmed böra redogöra för den åsigt, som inom Utsk. var gällande.

Gr. Posse, Fredr. Salomon: Sedan jag anmälte mig, har redan af Gr. Hamilton till stor del blifvit sagdt hvad jag ämnade säga. Inom Utsk. önskade man åstadkomma en lindring för en del mindre arbetare. Den gamla författningen, som Hr von Hartmansdorff önskat att få återupplifvad, förutsatte, att det alltid skulle finnas en verkgesäll uppå alla sådana verkstäder, der minst 3 gesäller finnas. Denne blef dyr och derföre ville man ej hos sig låta skattskrifva så stort antal gesäller. Jag tror att den mästare, som har flera arbetare, har lättare att utgöra den högre afgiften, än den som blott har en eller två arbetare, och att det vore orätt att pålägga den som har en så liten verkstad att skatta för en gesäll, ty ingendera af de två är verkgesäll och ännu mindre den enda lärlingen, der det blott finnes en. För min del får jag på dessa skäl och dem som Hr von Rosen anfört fullkomligt instämma med de värda talare, som önska att bevillningen för gesäller måtte borttagas.

Hr von Hartmansdorff: Tvänne värde ledamöter hafva påstått, att jag sagt hvad jag hvarken yttrat eller någonsin tänkt, och som ej heller står uti den gamla författningen, hvilken jag försvarat. De hafva neml. påstått, att hvarje gesäll skall vara en verkgesäll. Uti författningen står: verkgesäll eller den förste på verkstad, der minst fyra finnas. Således skall han hafva minst tre gesäller under sig

för att vara verkgesäll. Det andra fallet inträffar, der minst tre gesäller äro på verkstaden, hvarest den, som anses för verkgesäll, således har 2 under sig; men om verkstaden blott har två gesäller, så är det klart, att ingendera af de tvänne anses för verkgesäll och ännu mindre att för någon sådan betalas, då blott en gesäll arbetar på verkstaden, eftersom gesäller i de begge sistnämnda fallen upptagas uti författningen under benämning: alla öfriga gesäller. De sistnämnde betala, efter gamla författningen, 1 r:dr 32 sk., men efter Utsk:s förslag skulle de erlägga 2 r:dr. Jag frågar då eder, mine herrar! hvilken tillstyrker väl lindring för gesällerna, antingen jag, eller de ledamöter, som yrka att alla gesäller skola erlägga 2 r:dr? Min mening är ej heller att höja afgiften för dem, utan tvertom att låta henne fortfara sådan hon hittills varit eller också att minska henne. Nu är ej fråga om att bestämma afgiften på skillingen, ty det kommer att ske sedermera, utan vi skola endast afgöra, huruvida någon classification af gesällers skatt bör finnas eller ej. Jag tillstyrker det förra, då fråga är om större verkstäder med 4 gesäller eller derutöfver, och om mindre, hvarest färre eller blott en gesäll finnes.

Gr. Posse: Jag medgifver att mitt minne något tagit felt vid detta tillfälle; men då det i författningen står, att då enka fortsätter sin aflidne mans rörelse, anses den förste arbetaren såsom verkgesäll, så var det detta, som missledde mig, men jag fortsätter dock mitt yrkande att bevilln.afgiften för gesäller måtte upphöra.

Hr von Rosen: I det fallet skulle jag så till vida vilja ändra hvad jag förut yttrat, att för den verkgesäll, som förestår en verkstad och således är uti mästarens ställe, bör betalas; men då gesällerne vandra omkring, så händer det att de vid mantalsskrifningen ej hafva något ställe att vara på, och när den är förbi, vill ingen mästare antaga dem, hvarföre de gå såsom lösdrifvare.

Hr Frih. o. Landtm. ansåg sig nu först böra framställa propos. endast ang:de gesäller, samt fann sig böra lemna de öfriga till bokstafven G hörande artiklar till en annan propos., hemställande nu om R. o. Ad. behagade bifalla att, på sätt Bevilln.Utsk. föreslagit, gesällerne böra upptagas endast under en class.

Ropades nej.

Hr Landtm. hemställde, om R. o. Ad. ansåg, att gesäller böra classificeras i likhet med hvad i förra bevilln.-förordn. föreskrifves.

Ropades ja och nej.

Hr von Rosen: Jag anhåller vördsamt om Hr Landtm:s propos. uppå, hurvida gesällerne böra vara frie från bevillning.

Hr von Hartmansdorff: Jag tror ej att man så på ungefär bör befria den ena eller andra medborgarclassen från alla afgifter. Skulle man handla följdriktigt i detta fall, så borde man förfara likaledes i öfriga punkter, då man finge se, att bevilln.förordn. erhölle ett helt annat utseende. Afgifterna torde till och med blifva otillräckliga. Om R. o. Ad. ej finner för godt att i detta hänseende låta 3 classer qvarstå, likasom i den gamla förordn., så tillstyrker jag tvänne classer. Det är i alla fall Ståndet öppet, när vi komma till sjelfva afgiftens bestämmande, att då afgöra i hvad mån dessa classer skola betala mer eller mindre.

Hr Frih. o. Landtm. hemställde, om R. o. Ad. ansåg att gesäller böra vara fria från bevillning.

Ropades starka nej, blandade med ja.

Hr Landtm. hemställde, om R. o. Ad. ansåg, att gesäller böra uppföras till bevilln. i två classer.

Ropades starka ja, blandade med några nej.

Gr. Mörner: Då R. o. Ad. nu beslutat, att gesällerne skola erlägga bevilln., hemställer jag, om icke R. o. Ad. skulle finna lämpligt att gå en medelväg och indela dem uti tvänne classer. Den första classen skulle blifva verkgesäller, för hvilka borde erläggas 2 r:dr 16 sk., eller lika som nu betalas för verkgesäll på enkas verkstad. För alla de öfriga, som borde utgöra den andra classen, skulle betalas 1 r:dr. Då har man gått en medelväg emellan hvad här är yrkadt och hvad den gamla författningen innehåller.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att då R. o. Ad. på förmiddagen beslutat att i allmänhet uppskjuta med bestämmandet af det bevilln.belopp, som bör utgöras, R. o. Ad. torde finna lämpligt att nu äfven i afseende på gesällerna uppskjuta med bestämmandet af någon viss siffra, hvaremot intet hinder vore att bestämma, t. ex. att första classen borde erlägga dubbelt så hög bevilln., som den andra; hemställande Hr Landtm. om R. o. Ad. behagade bifalla ett sådant stadgande.

Ropades starka nej, blandade med ja.

Hr von Hartmansdorff: Jag anhåller att vi måtte få uppskjuta afgifternas bestämmande och proportionen dem emellan för de begge olika classerna.

Hvad i öfrigt under bokstafven G blifvit föreslaget, bifölls.

Bokstafven H.

Hr von Rosen: Jag väckte fråga i förmiddags om Kronans handtverkares afgifter. Dessa handtverkare äga löner på stat samt rättighet att åtnjuta samma förmåner, som

andre tjenstemän inom armée'n. Mig synes derföre, att de böra betala bevilln., om deras löner gå till 200 r:dr eller derutöfver; men om lönen understiger 200 r:dr, så äro de fria. Jag begär propos. derpå.

Gr. Posse: Jag har redan vid föredragningen af betänk. N:o 12 reserverat mig emot Utsk:s tillstyrkande rör:de hästhandlare. Ang:de dem heter det i betänk. sålunda: "Hästhandlare, eller sådana, som resa att sälja och byta hästar, erlägga, utan åtskilnad på hufvudman eller följeslagare" etc. — Jag tror att ordet "följeslagare" ej är lämpligt, emedan såsom följeslagare då möjligen kunde anses stalldrängar, som föra hästarna. Jag får derföre anhålla, att detta ord måtte blifva förbytt till delägare i handeln.

Frih. Cederström: Bland de personer, som här äro omnämnda, äro också huspredikanter. Då det ej nu kan komma i fråga att bestämma någon siffra, emedan det enl. fattadt beslut skall ske sednare, så vill jag blott i förbigående nämna, att af Utsk. har blifvit föreslaget 33 r:dr 16 sk. Jag skulle tro, att om huspredikanter, då R. o. Ad. numera icke i allmänhet har några sådana, och då de egentligen finnas på större bruk och landtegendomar, samt sådana ställen, der de verkligen behöfvas, likväl skola taxeras; så böra de ställas i parité med informatorer och lika med dem taxeras.

Hr Edenhjelm: Jag har begärt ordet i anledn. af Hr von Rosens yttrande om handtverkare. Jag får upplysa, att jag tror Utsk. hafva fattat detta beslut derföre, att handtverkare i städerna sällan hafva mer än 100 r:dr, högst 150 r:dr i inkomst om året Kronans handtverkare deremot hafva bestämdt 200 r:dr i lön och arbeta icke längre än till klockan 1 på dagen, hvarefter de kunna efter behag använda sin tid. Således är det väl icke för mycket, om de betala 2 r:dr b:co.

Frih. Tersmeden, Wilh. Fredr.: Jag är egentligen förekommen af Hr Edenhjelm, då jag ämnat yttra mig ang:de Kronans handtverkare, och vill derföre till hvad han anfört endast tillägga, att då desse handtverkare, utom den lön, de uppbära af Kronan, äga tillfälle till annan förtjenst, så torde det ej vara för mycket, om de betala hvad Utsk. föreslagit.

Hr Silfverstolpe, David Wilh.: Med anledn. af hvad Hr Edenhjelm anfört, får jag äran upplysa, att af Kronans handtverkare hafva mästarne icke mer än 100 r:dr och gesällerne 90 r:dr. Jag skulle tro, att detta åtminstone bör gifva anledn. till nedsättning uti den föreslagna bevillningen för dem, om den icke kan helt och hållet försvinna. Dessutom är förhållandet med Kronans handtverkare, att de antagas med tre månaders uppsägning, då deremot enskilde handtverkare hos en privat mästare kunna

lemna sina tjenster, när de för godt finna. De förre äro således underkastade ett tvång, som de sednare ej behöfva vidkännas, hvilket bör vara ett skäl att ej bestämma deras bevilln. alltför hög. Jag skulle derföre vilja föreslå, att Kronans handtverkare ej må blifva upptagne till högre afgift än 1 r:dr.

Gr. Hamilton: I afseende på Kronans handtverkare är jag hufvudsakligen förekommen af Hr Edenhjelm, som tillkännagifvit orsaken, hvarför Utsk. ansett dem böra taxeras såsom här skett. Han yttrade neml., att då de blott arbetade på förmiddagarna för Kronans räkning, och om eftermiddagen hade tillfälle att arbeta på öfverbeting eller finge särskildt betaldt för arbete, som de då kunde förrätta antingen för Kronans eller för enskildes räkning, så kunde de väl bära en sådan bevillning. Då jag likväl önskar att så mycket som möjligt lindra den arbetande classens belägenhet, så vill jag ej motsätta mig den nedsättning, som i denna punkt kan anses böra äga rum, ehuru jag tror den föreslagna bevillningen ej vara öfverdrifven.

Det var likväl egentligen om huspredikanterna, som jag nu ville yttra mig, efter detta ämne har blifvit inblandadt uti öfverläggningen om de öfriga arbetarne. Förhållandet med dem är visserligen sådant, att huspredikanter numera sällan kallas; men anledn:n till min önskan, att de skulle åläggas denna bevilln. var den, att jag hört, att åtskillige unga predikanter, hvilka önska undandraga sig den tjenstgöring, som consistorium ålägger dem, att blifva adjuncter på ställen, der de icke vilja vara, skaffa sig att blifva huspredikanter och undandraga sig sålunda den tjenstgöring, som skulle grunda deras framtida skicklighet. Här kan nu ej blifva fråga om att bestämma summan; men här har blifvit föreslaget att huspredikanterne skulle blifva debiterade i likhet med informatorer; och det är denna förändring, som jag bestrider, på de skäl jag nu anfört.

Hr von Hartmansdorff: Då de värde ledamöter, som yttrat sig ang:de Kronans handtverkare, icke yrkat att de skola befrias från all skatt, så anser jag någon öfverläggning i detta ämne nu icke böra äga rum, emedan tiden att bestämma beloppet af denna skatt, inträffar när R. o. Ad. tager detaljerna i öfvervägande. Likaså, om man får tala om alla föremål på en gång, lärer det förhålla sig med hästhandlare så att desse, om man ej vill att de skola befrias från alla afgifter, icke höra till närvar. öfverläggning. Det enda jag anser höra hit, är hvad Gr. Hamilton, såsom jag tror, ganska riktigt anmärkt. Frih. Cederström har begärt, att huspredikanter skulle till deras afgifter förliknas med informatorer. Detta måste jag, på de grunder Gr. Hamilton anfört, lika med honom bestrida. Det är ett missbruk att, då medlemmar af R. o. Ad. begagna dessa perso-

ner till deras enskilda tjenst, om jag så får yttra mig, dessa predikanter ändock få tillgodonjuta samma tjenstårsberäkning, som om de hade betjenat en hel församling. Jag önskar derföre att de måtte beskattas rätt dugtigt, på det att missbruket så litet som möjligt må komma i fråga. Olämpligheten af att sätta huspredikanter i likhet med informatorer, torde man finna deraf, att informatorerne äro lärare för herremannens barn, men huspredikanterne måste i christendomen vara lärare för herr'n sjelf. Det är således väl skäligt, att han betalar mera för sin egen än för barnens lärare.

Frih. Cederström: Såvida en särskild bevilln. bestämmes för de huspredikanter, som kallas af R. o. Ad., vill jag ej sätta mig emot hvad Utsk. har föreslagit; men då stora bruk och inrättningar på landet, som äfven kalla sådana predikanter, ofta äro uti ett verkligt behof deraf, så skulle en så stor afgift som 33 r:dr 16 sk. blifva ett hinder att få detta behof uppfyldt, hvilket för dem vore kännbart, då de för det mesta äga en ansenlig arbetspersonal, hvilken eljest måste färdas till en aflägsen kyrka och derföre sällan kom i tillfalle att få höra Guds ord. Om man vill göra undantag för de huspredikanter, som kallas af R. o. Ad., så må det så vara; men att de som kallas af bruk och dylika inrättningar skulle erlägga en sådan afgift, det tror jag ej vore lämpligt.

Hr Ribbing: Jag vet ej hvad som kan hindra en bruksidkare, mer än hvar och en annan, att gå till kyrkan, och kan derföre ej inse, att ett bruk, mer än något annat ställe, är i behof af egen predikant.

Frih. Ridderstolpe, Fredr.: Brukspredikanterne kunna ingalunda komma under samma cathegori som huspredikanter, emedan, såsom ganska riktigt anmärkt är, det är en rättighet för R. o. Ad. att kalla huspredikanter och en skyldighet för consistorium att honom missivera. Det missbruk, som derigenom uppkommer, bör motas genom den här föreslagna afgiften af 33 r:dr 16 sk. b:co.

I afseende på hvad Hr Ribbing anfört, får jag anmärka, att månget bruk är så aflägset från kyrkan, att bruksfolket ej kan gå dit, och då är det högst nödvändigt att en brukspredikant kallas, som förrättar gudstjensten vid bruket; hvilket förhållande på flera ställen i Westmanland äger rum.

Hr Ribbing: Skulle brukspredikanter kallas vid alla de bruk, der folket har långt till kyrkan, så tror jag ej, att våra prester skulle räcka till.

Utskottets förslag under bokstafven H bifölls.

Bokstafven I.

Hr von Hartmansdorff: Uti den gamla bevilln:s-

för-

förordningen äro informatorer upptagna under tvänne classer. De som tillhöra den första erlägga 2 r:dr, de andre 1 r:dr. I det stället har Utsk. nu upptagit blott en enda class, der alla betala 1 r:dr 24 sk. Jag anser det vara oriktigt att på detta sättet hänföra alla till lika afgift. Det är neml., såsom jag tillförene anmärkt, en stor skilnad emellan en informator, som möjligen redan är magister, kanske äfven docent, som lefver uti ett privat hus eller med sina disciplar på deras bekostnad och dertill har en betydlig lön, och en sådan informator, t. ex. en gymnasist, som åtföljer några skolgossar hem om sommaren och under terminerna äter matsack med dem. En sådan bör ej betala lika mycket som den förre. Jag tillstyrker derföre att R. o. Ad. måtte bibehålla informatorernes indelning i 2 classer, i öfverensstämmelse med den nu gällande bevilln.förordningen och ej sammanslå dem till en class, såsom Utsk. föreslagit.

Hr von Rosen: Jag får upplysa, att Utsk. i sitt betänk. N:o 27, med frångående af sitt tillstyrkande uti betänk. N:o 12, föreslagit att informatorer må anses lika med tjenstemän. Deras afgift kommer således att erläggas efter lönens belopp. Till följe af denna förändring skulle informatorerne hädanefter vara indelade uti flera classer än de hittills varit.

Utskottets sid. 19 i utlåt. N:o 29 afgifna yttrande rör:de bevillningen af informatorer upplästes.

Gr. Hamilton. I allmänhet har visserligen Bevilln.-Utsk. ansett sig göra väl, om det kunde inskränka antalet af classer, der sådana ej vore bestämdt af behofvet påkallade. Här medger jag likväl, i likhet med hvad Hr von Rosen förut anfört, att så ej är förhållandet, utan att classerna verkligen blifvit flera derigenom, att informatorerne blifvit förde under samma cathegori, som embets- och tjenstemän. Utsk. har neml. uti 145 §:n uti betänk. N:o 12 föreslagit, att studerande, som för enskild undervisning ej hafva mer än 200 r:dr i lön, skola vara frie från bevilln. Utsk. har trott det vara billigt, då desse personer uppoffra sin tid och en del af de år, som de eljest kunde använda för sin befordran antingen inom embetsverken eller uti ecclesiastikväg, att de ej upptogos till bevilln., då lönen ej uppgick till 200 r:dr. De informatorer åter, som hafva en större lön än 200 r:dr, torde utan svårighet kunna erlägga bevilln. derför i likhet med embets- och tjenstemän; och detta så mycket lättare, som informatorerne, jemte sin lön, alltid hafva mat och fria husrum på det ställe, der de äro antagne. Jag tror således, att Utsk., med billigt afseende på deras vigtiga åliggande, pålagt dem en så lindrig bevilln., som de sjelfve någonsin kunnat önska, och PresteSt:s leda-

möter inom Utsk., hvilka borde vara mest intresserade i detta ämne, funno äfven detta förslag lämpligt och billigt.

Hr Ribbing: Jag var ej närvar. uti Bevilln.Utsk., då denna afgift förändrades. Jag finner ej något skäl vara förhanden att bestämma den till likhet med afgiften för embets- och tjenstemän; och minst finner jag skäl uti att de böra betala mer, derföre att de hafva större lön. Man vet väl på hvem denna afgift faller, ty ingen af oss lärer förmoda att informatoren kommer att sjelf utbetala densamma, utan den som håller honom. Detta är således att ytterligare föröka den kostnad, som hvar och en har för sina barns uppfostran, hvartill ej lärer finnas något gilltigt skäl; bättre vore att bestämma en mindre skatt för den som har en dyrare informator, än för den, som har en för godt pris. Vi hafva dessutom bifallit Utsk:s betänk. i hvad angår gouvernanter; de pläga vara lika dyra, som informatorer; och det synes mig orätt, att ej följa samma princip för informatorer, som för gouvernanter. Jag anhåller att betänk. N:o 12 i denna fråga måtte blifva bifallet.

Gr. Mörner: Jag förenar mig helt och hållet uti det yrkande, som Hr Ribbing nu sednast gjort; ty jag anser att Utsk. i sitt första betänk. har gått billigt och rättvist tillväga. På sätt Hr Ribbing anmärkt känner något hvar, att det är husfäderne som få betala bevillningen för sina informatorer, lika så väl som de öfriga personerna, hvilka han har uti sitt hus. Dessutom är det bekant, och jag känner det ganska väl, att många gouvernanter hafva 3, 4 till och med 500 r:dr b:co i lön, och likväl äro de endast uppförda till 1 r:dr 24 sk. bevilln. Jag ser derföre icke, hvarföre ej samma beskattning skulle få gälla för informatorer, som äro uti alldeles samma ställning som gouvernanterna. Jag förenar mig således uti det yrkande, att bevillningen må blifva lika för informatorer, som för gouvernanter, och att således Utsk:s betänk. N: 12 bör bifallas.

Frih. Ridderstolpe: Jag anser att informatorerne ej böra beläggas med högre afgift, än den nu föreslagna, och afstyrker all classification, emedan, om den skulle komma att äga rum, alla informatorer kommo att uppgifvas efter den lägsta classen, hvilket jag ingalunda afundas dem. Om desse informatorer upptagas såsom embets- och tjenstemän, så är det väl sannt, att de som äga under 200 r:dr i lön icke komma att betala någon afgift; men huru skall man kunna känna beloppet af deras lön? Det blefve ganska svårt att controllera, och jag tillstyrker derföre, att R. o. Ad. måtte bifalla den bevilln. af 1 r:dr 24 sk. för informatorer, hvilken Utsk. uti betänk. N:o 12 föreslagit.

Frih. Cederström: För min del skulle jag ingenting hafva emot att informatorerne betalte lika med embets- och

tjenstemän, såvida det vore möjligt att känna huru stora deras löner verkligen äro; men detta lärer vara ganska svårt, ofta omöjligt att veta, så framt de ej sjelfve vilja samvetsenligt uppgifva det. Af detta skäl tror jag det vore bättre att hålla sig till det gamla.

Hr Frih. o. Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade bifalla Utsk:s förslag under bokstafven I.

Ropades ja och nej.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att han icke, i följe af de nu afgifna svaren, kunde bestämma hvilkendera meningen vore den öfvervägande.

Hr von Hartmansdorff: Tvekan vid svarets beskaffenhet torde komma deraf, att man ej bestämdt vet om det är betänk. N:o 12, eller det sednare betänk., som propos:n angår.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att, om tvekan i det afseendet förefunnes, han finge erinra, att det naturligtvis vore på det förslag, hvilket Utsk. efter mognare öfverläggning sednast framställt, som Hr Landtm. gjorde propos., då han endast nämnde Utsk:s förslag, enär Utsk. måste genom detta sednare anses hafva underkänt det förra; hemställandes nu om R. o. Ad. behagade bifalla Utsk:s förslag under bokstafven I, sådant som Utsk. i utlåt. N:o 27 det framställt.

Ropades ja och nej.

Hr Landtm. hemstallde, om R. o. Ad. behagade bifalla Utsk:s i betänk. N:o 12 under bokstafven I framställda förslag.

Ropades starka ja, blandade med nej.

Bokstafven K.

Frih. Cederström: Uti de sammansatta Bevilln-, Lag- och Ekon.Utsk:ns afdeln. har blifvit beslutadt, att alla krogar skola upphöra. Om nu detta beslut skulle vinna Utsk:s och sedan äfven R. St:s bifall, så blefve all bestämmelse af bevilln. för krögare öfverflödig. Jag hemställer derföre, att Ståndets beslut i detta afseende må blifva villkorligt, så att det endast kommer att gälla, i händelse krogarna blifva bibehållna.

Hr von Rosen: Den siste värde talaren har rätt, s framt man endast anser de ställen vara krogar, der brännvin utminuteras utan mat; men som här förekommer krögare, krögerskor och värdshushållare, så qvarstår likväl skatten för de sednare, om man äfven skulle medgifva, att de förra kunde utgå ur beslutet. Då det likväl ännu ej är afgjordt, huruvida krögare hädanefter komma att finnas eller

ej; så torde vara bäst att låta dem qvarstå, ty om de ej finnas, så erlägga de ingen bevillning.

Hr Ribbing: Jag tror, att om man läser betänk., så bör man ej hysa någon betänklighet att antaga hvad Utsk. här föreslagit. Här står: oberäknad bevillning för brännvinsminutering.

Hr von Hartmansdorff: Jag instämmer med Hr Ribbing, så mycket mera, som här längre fram förekommer spisqvarter, som ej utminutera brännvin, och då blir det tillfälle att besluta lindring för dem.

Uppå derefter framställd propos. blef Utsk:s förslag under bokstafven K. bifallet.

Bokstafven L.

Utskottets förslag under denna bokstaf bifölls, med den förändring utlåt N:o 27 innehåller.

Bokstäfverna M. och P.

Utskottets förslag biföllos.

Bokstafven S.

Hr von Rosen: I afseende på bevillningen för skollärare har Utsk. uti betänk. N:o 12 hänvisat till informatorer. Vi hafva nu beslutat, att de sednare skola inbegripas under en och samma class; men skollärarne torde väl ej kunna föras under en enda class, då deras skolor äro så olika. Jag tror att de böra classificeras efter skolornas beskaffenhet och den olika vinst, som desamma kunna gifva. En skollärare på landet uti en skola med några bondpojkar har ej någon betydlig vinst, men om han är lärare uti en stor allmän skola, så är förhållandet helt annorlunda. Jag föreslår derföre, att de i stället få utgöra bevillningen efter deras löner.

Hr Ribbing: Här har Bevilln.Utsk. uti dess betänk. N:o 27 tillstyrkt en förändring i öfverensstämmelse med hvad Utsk. i samma betänk. föreslagit ang:de informatorer, genom hänvisningen: "lika med tjenstemän." Det följer väl af vårt sista beslut rör:de informatorerna, att denna förändring nu ej vidare kommer i fråga. För öfrigt skulle jag tro, att det ej är värdt att göra någon skilnad på skollärare, då vi nu satt ner deras afgift lika med informatorernes till 1 r:dr 24 sk.

Hr von Hartmansdorff: I afseende på spisqvarter står här: "der jemte mat endast porter, öl och svagdricka hållas tillhanda, fria från bevillning." Deruti instämmer jag alldeles. Jag kan väl ej tro, att någon förändring är gjord uti betänk. N:o 27, men anhåller likväl, att detsamma i denna punkt måtte blifva uppläst.

Hr. Frih. o. Landtm. erinrade, att i utlåt. N:o 27 Utsk. tillstyrkt, att föreskriften: "spisqvarter, der, jemte mat, endast porter, öl och svagdricka hållas tillhanda, fria från bevillning", måtte från förslaget uteslutas.

Hr von Hartmansdorff: I sådant fall anhåller jag vördsamt, att R. o. Ad. måtte bifalla betänk. N:o 12 ang:de spisqvarter. Om man på det sättet kunde, genom skattefrihet uppmuntra inrättandet af spisqvarter utan spirituosa och med detsamma äfven understödja bemödandena för nykterhetens befrämjande, så tror jag att man gjorde väl.

Hr von Rosen: Den afsigt, som Hr von Hartmansdorff önskat, är vunnen snarare genom betänk. N:o 27 än genom betänk. N:o 12; ty om spisqvartersvärden afsäger sig utminutering af brännvin, så betalar han blott skatt för spisqvarter; men eljest skall han äfven erlägga särskild skatt för brännvins-minuteringen. Jag befarar, att om Utsk:s betänk. N:o 12 skulle blifva gällande, så skulle mycken brännvinsminutering utan skatt komma att äga rum.

Frih. Nauckhoff: Jag är af alldeles samma tanke, som den siste värde talaren och tillstyrker att betänk. N:o 27 måtte bifallas.

Hr Edenhjelm: Efter nuvar. bevilln.förordn. skola krögare och krögerskor betala skatt så väl för spishållningen som för brännvinsminuteringen. Författningen, som är tydlig och klar, säger, att intet brännvin får utlemnas, utan att mat dermed följer. Uti betänk. N:o 12 tillstyrker Utsk., att sådana spisqvartersidkare, som ej utminutera brännvin, skola befrias från skatt derför. Deruti instämmer jag. När detta betänk. blef återremitteradt, så ändrade sig Utsk:s ledamöter härutinnan. Jag reserverade mig då och yrkar äfven nu att sådana värdshus måtte blifva befriade från skatt för brännvinsminutering. I Götheborg hafva vi sådana värdshus och uppmuntra dem genom sammanskott, på det att de skola bära sig. Det skulle vara hårdt att pålägga dem en sådan skatt. Jag yrkar derföre, att betänk. N:o 12 måtte bifallas.

Gr. Hamilton: Om det vore möjligt att genom det uti betänk. N:o 12 influtna förslag i afseende på spisqvarter, der mat, porter och öl hållas till salu, minska brännvinssupandet, så skulle jag visserligen vara den förste som biträdde det. Jag kan likväl ej neka, att jag i Utsk. biträdt majoritetens åsigt, att äfven de skola betala bevillning. Detta beslut fattades dels på de skäl, som Hr von Rosen under discussionen här anfört, och dels till följe af de missbruk, som redan här i staden med sådana spisqvarter ägt rum. Det upplystes neml. under discussionen i Utsk., att åtskilliga sådana värdshus funnits i Stockholm, och bland annat äfven ett vid Svartmangatan. Der tillgick det så, att uti

öfra våningen spisades middag och på nedra botten var krog, der middagsgästerne togo så mycket brännvin de behagade. Det har funnits ett annat dylikt värdshus, der man spisade middag uti det yttre rummet, men de, som åstundade att taga middagssupen, fingo den uti det inre rummet. Brännvinet stod ej på bordet, det var den enda skilnaden. Utsk. trodde det ej vara lämpligt, att de, som drefvo en näring, för hvilken de sjelfve blygdes, skulle vara fria från bevilln. derför. På dessa grunder har jag varit af samma tanke med Utsk:s majoritet, och skulle gerna öfvergå på den motsatta tanken, om jag kunde tro, att en enda sup brännvin derföre mindre söps.

Hr Ribbing: Det af Grefve Hamilton uppgifna exemplet är visserligen rätt bedröfligt; men om också ett sådant exempel finnes, så hoppas jag likväl, att flera motsatta skola kunna uppgifvas; således tror jag mig ej, på grund af Gr. Hamiltons anförande, böra afstyrka hvad Utsk. uti betänk. N:o 12 föreslagit, under förhoppning att det i en icke ringa mån skall bidraga till nykterhetens befrämjande. Skulle något missbruk med sådana krogar försökas, så lärer det väl ej blifva svårt att upptäcka det, och då kunde en sådan inrättning särskildt beskattas för brännvins-minuteringen.

Gr. Mörner: Äfven jag skulle med nöje se, att ifrågavar. bevilln. kunde afskaffas, under förutsättning att brännvinet äfven kunde afskaffas på de näringsställen, der sådant ej bör finnas. Jag fruktar att i allmänhet missbruk i detta afseende ej kunna förekommas, och till bevis derpå bör jag nämna, att, i afseende på detta sätt att uppmuntra till nykterhet, har jag just i dag af en embetsman fått höra, att uti en stad i provinsen, der ett så beskaffadt spisqvarter utan spirituosa hålles, lemnar värden brännvin för intet till alla som äta hos honom. Då tyckes det verkligen ej vara skäl att befria honom från en sådan afgift, då han på detta sätt bibehåller de gäster, som eljest skulle öfvergifva honom; och det är intet skäl att uppmuntra honom, när han sålunda utöfvar sin spisvärds-rättighet. Jag förenar mig således med de herrar, som yrkat att så beskaffade spisqvarter skola erlägga bevillning.

Frih. von Kræmer, Robert: Jag delar den åsigten, att betänk. N:o 12 bör bifallas. Det är väl möjligt att missbruk kunna äga rum vid sådana inrättningar, der spisning hålles utan försäljning af spirituosa, men sådant härrör endast af felaktiga controller. Då vore det väl hårdt om, der controllerna äro iakttagna, och ingen sådan utminutering af spirituosa äger rum, spisqvarteren skulle betungas med en skatt, som egentligen tillkommit för krogar och sådana rörelser, der spirituosa i öfverflöd tålas. Jag får såsom exempel anföra, att inom Upsala stad finnes en sådan matinrätt-

ning utan spirituosa, till hvilken academien ensamt betalar 200 r:dr b:co såsom understöd, på det att den må kunna bära sig. Denna inrättn. har haft ett väsendtligt inflytande på ungdomen, som der för godt pris fått sin förtäring; och jag vill bedyra, att inga spirituosa derstädes någonsin funnits att tillgå. Emedlertid har dock värdsfolket vid denna inrättn. måst betala bevillning. Taxer:s- och Pröfnings-comitéerna hafva befriat dem, men Kronans embetsmän hafva nödgats reservera sig deremot, och i högsta instansen hafva de blifvit enligt bevilln.förordn. ålagda att utgöra bevilln.-procenten, hvilket är ganska tryckande, då inrättningen ej utan enskilde personers åtgärder kan bära sig. Att inrättningen varit af mycken vigt för Upsala stad, det kan jag intyga, och önskar derföre på det lifligaste, att sådana inrättn:r måtte blifva befriade från bevilln.procentens utgörande.

Frih. Ridderstolpe: Jag anhåller att få instämma med Hr Ribbing och voterar för betänk. N:o 12, i anledn. af hvad der förekommer om spisqvarteren. Det är bedröfligt att lefva uti en tid och i ett land, der det bättre folket ej vill föregå den arbetande classen med goda exempel. Den som aflägger brännvinsbordet finner brännvinsflaskor uti sina gästers fickor i tambouren, men man får ej tröttna att söka bryta skalet, för att komma till kärnan. Jag vet föreningar, som åtaga sig att betala contributionerna för de krögare, som skulle vilja afsäga sig utminuteringen af spirituosa. Om nu R. o. Ad. borttager bevillningen för spirituosa för hvar och en, som endast håller porter och öl till salu, så föregår R. o. Ad. den öfriga delen af nationen med ett exempel, hvarigenom nationen kommer att finna sin representation vara af en tendens, som verkar till fördel för nykterheten. På dessa skäl tillstyrker jag bifall till betänk. N:o 12 uti hvad spisqvarter och värdshus utan spirituosa vidkommer.

Frih. Sprengtporten, Jac. Wilh: Jag instämmer med Hr Ribbing och tror det vara nödvändigt att bibehålla detta exceptions-stadgande, om ej af något annat skäl, åtminstone för principens skull. Det må visserligen vara förhållandet, såsom Gr. Hamilton nyss anmärkt, att vid de uti hufvudstaden inrättade spisqvarteren, der spirituosa ej finge försäljas, i tidens längd möjligen missbruk kunnat uppstå; men jag har mig åtminstone bekant, att dessa spisinrättningar i hufvudstaden fortfarit under en ganska lång tid, utan att sådana missbruk ägt rum. Jag känner att äfven på landet vid stora bruk, der större antal arbetare finnes, värdshus äro inrättade, der mat erhålles, men utan någon slags förtäring af brännvin. Allt detta visar, att sjelfva principen torde böra bibehållas, ehuru det alltid blir svårt att stifta lagar i detta fall; och då dessa så mycket komma

i strid med seder och passioner, får man ej vänta sig, att alla missbruk i ögonblicket skola kunna förekommas. Jag tillstyrker bifall till hvad Hr Ribbing föreslagit.

Hr von Rosen: Det skulle nästan se ut, som jag ville motsätta mig hvad så många förespråkat; men jag måste reservera mig emot ett beslut, hvarigenom alla sämre krogar, som angifva sig för att endast sälja öl och porter, skulle blifva fria från bevillning. Jag vill slå vad om ganska mycket, att skilnaden emellan dem och de gamla krogarna, som ägde rättighet att sälja brännvin, blefve ganska omärklig. Jag tror, att då här skattas särskildt för värdshus- och särskildt för brännvins-minuterings-rättigheten, så är controllen lättare, än förhållandet blefve om Utsk:s förslag uti betänk. N:o 12 antoges. För öfrigt, om nu värdshusvärden eller spisqvartersidkaren finge utan skatt hålla mat, så kan ju en och hvar blifva spisqvartersvärd och derigenom en mängd lönnkrogar uppkomma, som jag trotsar någon landshöfding att controllera. Anmäler han sig för spisqvarter och betalar sin skatt derför, så vet man hvar han finnes; skulle han deremot hafva det fritt, så kunna spisqvarter finnas på alla ställen, åtminstone på många, der det ej förut varit påtänkt. De borde åtminstone betala någon skatt. Vi hafva nog lönnkrogar ändå, utan att genom ett sådant stadgande, som herrarne nu önska, skapa ändå flera. För öfrigt får jag bekänna att jag tror, att det blefve en ganska kännbar minskning uti bevillningen, om alla spisqvarter och värdshus blefve befriade från skatt. I Stockholm t. ex. är det en ganska lönande och, såsom jag tror, en icke obetydlig rörelse. Uti de stora städerna, på de stora gästgifvaregårdarna, och de mera befolkade orterna, är det en ganska god inkomst; och jag tror, att om det föreslagna stadgandet antogs, så skulle alltför många komma att dela denna inkomst. Jag finner således ej skäl att fritaga spisqvartersidkarne från bevilln. och reserverar mig emot de vådliga följder, som deraf kunna uppstå.

Gr. Hamilton: Det är visserligen icke vanligt här, att man medger att man haft orätt; men det är verkligen med stor glädje jag nu hört af flera ledamöter omtalas det lyckliga inflytande, som sådana spisqvarter utan spirituosa hafva haft, och de lyckliga följder, som deraf kunna uppstå, och jag finner deraf, att Utsk. endast lärer hafva erhållit upplysning om undantagen. Jag yrkar derföre bifall till betänk. N:o 12.

Hr Printzensköld, Carl: Jag kan ej med den sista värda talaren dela den lyckan att hafva funnit mig öfvertygad af de personer, som här yttrat sig för bifall till Utsk:s betänk. N:o 12; tvertom tror jag, lika med Hr von Rosen, att ett bifall till detta betänk. skulle leda till de skadligaste miss-

missbruk. Litet hvar af oss lärer hafva sig nogsamt bekant, huruledes mången medborgare-class, mången individ i samhället är särdeles benägen att undandraga sig de skatter, som han bör utgöra till Staten. Medger man nu ett undantags-stadgande, så skulle otvifvelaktigt en mängd spisqvarter uppkomma, hvilka, under rubrik att icke sälja eller uminutera brännvin, likväl befattade sig dermed; och det är ej heller osannolikt, att alla krogar då skulle förvandlas till spisqvarter, hvilkas innehafvare, under det att de afsade sig försäljningen af spirituosa och derföre erhöllo uppmuntran, likväl under hand läto denna försäljning fortgå som förut. Jag anhåller alltså om afslag å betänk. N:o 12, samt att betänk. N:o 27 måtte bifallas, och får såsom ytterligare skäl härtill lägga den omständigheten, som ingalunda saknar vigt, att genom det missbruk, som eljest ganska säkert uppkommer, Staten lika säkert skulle förlora en icke obetydlig del af sina påräknade inkomster, alldenstund lagbrytaren väl kunde befordras till straff, men alldeles icke åläggas att skatta för en rörelse, som han olofligen idkat. Också erinrar jag mig nu en redan inträffad händelse, som tillräckligt bevisar faran för Staten af det föreslagna stadgandet. I staden Lund hade neml. det missbruk en längre tid blifvit föröfvadt, att nästan alla dervar. bryggare och victualiehandlare, utan tillstånd, idkade brännvinsminutering. De erlade afgift till stadens cassa för denna rörelse, men Staten fick deremot ingenting. Slutligen anmärktes detta förhållande af Kammarrättens öfver-rev.depart., med påstående emot vederbör. om betalning af de stadgade bevillnings- och minuterings-afgifterna, som, efter hvad jag vill påminna mig, uppgingo till omkring 900 r:dr b:co; men Kammarrätten ansåg sig ej kunna fastställa anmärkn:n, enär de, som idkat brännvinsminuteringen, dertill varit oberättigade, utan öfverlemnade åt vederbör. kronoåklagare att denna öfverträdelse af författningarna i laga ordning beifra; och Staten förlorade således en icke obetydlig inkomst, som den under andra förhållanden tvifvelsutan skulle fått sig tillerkänd.

Hr von Hartmansdorff: Jag skulle tro, att vid detta tillfälle, likasom vid alla andra, missbruket icke bör få tillintetgöra sjelfva bruket. Om missbruk i detta fall äga rum, så är felet utan tvifvel vederbör. myndigheters, och deras, som verkställa taxeringen eller vaka öfver verkställigheten. På samma grund som man nu ej vill medgifva denna lindring, kunde man äfven säga, att emedan lönnkrogar finnas, böra ej heller krogarna skatta, ty de kunna ju göra sig till lönnkrogar allesammans, och då äro de befriade från all skatt. Jag anhåller att R. o. Ad. måtte bevilja den ifrågavar. eftergiften, men införa den under 145 §:n, såsom lindring för sådana spisqvarter, der rusgifvande drycker ej

försäljas. I sådan händelse skulle alla spisqvarter, om jag rätt förstår författningen, blifva uppförda till bevillning, men de som styrkte att de ej försålde eller tillhandahölle rusgifvande drycker, sedermera varda från afgiften befriade.

Frih. Ridderstolpe: För att minska den våda för framtiden, som Hr Printzensköld befarat, får jag erinra derom, att denna framtid blott består af högst 5 år, under hvilka det vore ganska tillbörligt, att R. St. gjorde ett försök i denna väg. Jag uthärdar med att votera för betänk. N:o 12.

Frih. Nauckhoff: Här inträffar verkligen det förhållandet, att missbruken befinna sig uti den stora majoriteten, ända derhän att de blifva bruk, och jag får erkänna, att hvad här har blifvit anfördt ej kunnat öfvertyga mig om annat, än att en mängd lönnkrogar skulle uppstå till följe af denna förändring. Om man ville uppmuntra en dylik sak, som visserligen vore ganska väl, så må det då hellre ske genom det undantagsstadgande, att den som vid årets slut kan styrka att han ej utminuterat brännvin, skall återbekomma hvad han förut betalt. Sålunda erhålla dessa matinrättningar all den uppmuntran, som kan önskas, men att proclamera uti bevilln.förordn., att alla spisqvartersidkare, som uppgifva sig att icke utminutera brännvin, skola befrias från afgifter, det är blott att inrätta lönnkrogar; och jag får för min del reservera mig deremot, så att i en framtid, då denna sak möjligen åter kan komma å bane, man ej må skylla på länsstyrelserna.

Hr von Rosen: Jag befarar, att Hr von Hartmansdorff fordrat för mycket af myndigheterna, då han ansett det vara möjligt att controllera, att en värdshusidkare ej utminuterar brännvin. I afseende åter på hvad Frih. Nauckhoff föreslagit, neml. att en värdshusidkare, som vid årets slut visar, att han ej utminuterat något brännvin, skulle återfå hvad han i bevilln. erlagt, så tror jag, att han har lika svårt att bevisa, att han ej utminuterar brännvin, som någon landshöfding att bevisa, att han gjort det. Jag tror att äfven detta endast skulle föranleda, att författningen eluderades, hvaraf många olägenheter skulle uppkomma.

Hr Edenhjelm: Jag afstår ifrån mitt förra yttrande och förenar mig med hvad Hr von Hartmansdorff föreslagit, neml. att idkare af spisqvarter utan spirituosa måtte upptagas i §:n 145, såsom befriade efter 2 art. Derigenom blefve allt hjelpt.

Frih. Sprengtporten: Det är visserligen möjligt, att jag misstager mig om hela frågan. Jag trodde det ej nu vara fråga om att alla spisqvartersidkare skola befrias ifrån skatt, ty deruti har jag ej velat instämma, utan jag har blott önskat, att sådana bestämdt kända matinrättningar, som

hufvudsakligen hafva till ändamål att för godt pris förse arbetsfolk eller andra personer med föda utan brännvin, skulle få tillgodonjuta denna eftergift. Att missbruk skola uppstå, tror jag visserligen vara ett factum; men hvad jag också tror vara ett factum, är, att några sådana missbruk ej uppstå, som för sjelfva fiscus medfört särdeles betydliga förluster, då de inrättn:r, som hittills på grund af denna § uti betänk. uppstått, varit ganska få. Det synes mig också besynnerligt, att det ej skulle vara möjligt att få inrätta en spisningsanstalt, utan att vara tvungen att skatta för brännvinsminutering. Om man aldrig så gerna önskade undvika att försälja spirituosa, så skulle man derigenom på sätt och vis tvingas dertill, i det man nödgades skatta för sådan minutering. Det ligger någonting principvidrigt häruti. För öfrigt är frågan visserligen af en helt och hållet relativ vigt, och jag vill icke längre uppehålla R. o. Ad. med något vidare yttrande härutinnan.

Hr Ribbing: I afseende på Frih. Nauckhoffs förslag ang:de afgifternas återbekommande af spisqvartersidkare, som ej utminutera spirituosa, så ser jag saken alldeles lika med Hr von Rosen; men hvad i öfrigt Hr von Rosen så väl som Frih. Nauckhoff yttrat om de många lönnkrogar, som vore att befara, så ser jag intet hinder för att lönnkrogar kunna uppkomma, lika så väl nu innan det ifrågavar. stadgandet finnes, som sedan detsamma blifvit gällande. Jag kan således ej inse, att denna invändning bör beveka oss till att ej bifalla hvad Utsk. uti betänk. N:o 12 har föreslagit.

Frih. Tersmeden: Bevilln.Utsk. har uti betänk. N:o 12 under bokstafven *K* § 15 föreslagit, att "krögare, krö-"gerskor, samt de, som hålla likörkammare, spisqvarter och "värdshus, äfvensom traktörer och källarmästare, som icke "äro borgare, oberäknad bevilln. för brännvinsminutering, "då den tillåtes, i Stockholm och Götheborg skola skatta "minst 15 r:dr, och i öfriga städer minst 10 r:dr." — Här har således Bevilln.Utsk. föreslagit, att sådana spisqvarter, som icke minutera ut brännvin, likväl skola skatta för sin rörelse, och att de således skola betala en särskild afgift för brännvinsminuteringen. Sedermera har Utsk. under bokstafven *S*, rubriken "spisqvarter," föreslagit, att sådana spisqvarter, der, jemte mat, endast porter, öl och svagdricka hållas tillhanda, skola vara fria från bevillning. Jag finner emellan dessa begge förslag uti Utsk:s betänk. en ganska stor motsägelse, och vet icke heller något skäl, hvarföre spisqvarters-rörelsen, mer än hvarje annan lofgifven rörelse, skall vara fri från beskattning. Utsk. har i min tanke redan derigenom gjort en tillräcklig skilnad emellan spisqvarter utan spirituosa och krogar, då det föreslagit, att de sednare skola skatta särskildt för brännvinsminuteringen, hvarigenom de förra erhållit en lindring emot det närvar. förhållandet. Jag

skulle tro, att någon ytterligare lindring alldeles icke är skälig, synnerligen som derigenom, enl. hvad här förut af flera talare är ådagalagdt, en stor lockelse till inrättande af lönkrogar skulle uppkomma. Jag tillstyrker bifall till Utsk:s betänk. N:o 27.

Frih. Nauckhoff: Det är just på dessa spisqvarter, som de egentliga lönkrogarna komma att uppstå, derföre att de slippa att betala brännvinsminuterings-afgiften, när de ej angifva sig för en sådan rörelse; men den kommer ändock att för sig gå i löndom. Detta är så mycket skadligare under närvar. förhållanden, som det lärer vara nogsamt bekant för hvar och en, som haft att göra med sådana saker, huru svårt det är att åstadkomma bevisning i denna del. Kunde man återkomma till äldre författningar, såsom den af år 1800, så vore det åtminstone någon förhoppning att efter densamma åstadkomma bevisning emot oloflig brännvinsminutering; men så länge de förhållanden qvarstå, som nuvar. brännvinsförfattning upptaga, blifver controllen nära omöjlig; man skall då obekymrad utminutera brännvin, väl vetande att med bevisningen icke hafver sig så lätt.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att då flera anmärkn:r blifvit gjorda så väl vid rubriken "spisqvarter" som "skollärare," R. o. Ad. torde finna, att flera särskilda propos:r blefve nödvändiga i afseende på bokstafven S; och ville Hr Landtm. först framställa propos. på de rubriker, som finnas upptagna före skollärare, och hvarvid inga anmärkn:r blifvit gjorda.

Hr von Rosen: Här förekomma äfven "skeppare." Utsk. har uti betänk. N:o 27 infört en annan redaction än den, som fanns uti betänk. N:o 12. Jag vet ej, om detta blifvit observeradt.

Gr. Hamilton: Så vidt jag kan finna, är ingen förändring i afseende på sjömän och skeppare gjord uti det sednare betänk.; ty i afseende på den förändring, som blifvit föreslagen, säger Utsk. uti betänk. N:o 27, att Utsk. får "vördsamt afstyrka bifall till den ifrågasatta förändringen." Deremot kan man i afseende på sjömän göra en obetydlig anmärkn. emot denna punkt uti betänk. N:o 12.

Hr von Hartmansdorff: Jag får i anledn. af de anmärkn:r, som nu blifvit gjorda, vördsamt anhålla, att de tillägg, som finnas uti betänk. N:o 27, alltid må blifva upplästa, så att vi ej må fortfara att öfverhoppa dem.

Hr Frih. o. Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade bifalla Utsk:s förslag i de rubriker af utlåt. N:o 12, som äro upptagna framför skollärare.

Ropades ja.

Hr Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade bifalla hvad Utsk. i afseende på skollärare föreslagit.

Ropades ja och nej.

Hr Ribbing: Jag förmodar, att Hr Landtm. framställer propos. på hvad betänk. N:o 27 innehåller i detta afseende, och då svarar jag nej.

Hr Frih. o. Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade bifalla hvad Utsk. i betänk. N:o 12 föreslagit i afseende på skollärare.

Ropades ja och nej.

Hr Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade bifalla Utsk:s i utlåt. N:o 27 i afseende på skollärare framställda förslag.

Ropades starka ja, blandade med många nej.

Hr Landtm. förklarade, det han trott sig finna att ja öfverröstat nej.

Hr Ribbing: Jag begär votering, emedan genom det nu fattade beslutet stadgandet om skollärare skulle komma uti inconseqvens med hvad R. o. Ad. förut beslutat i afseende på informatorerna.

Frih. Tersmeden: Jag finner ej, att det behöfves någon conseqvens emellan skollärare och informatorer. Efter mitt förmenande äro skollärare mycket mera att sätta uti parité med Statens tjenstemän, och derföre yrkar jag bifall till Utsk:s förslag uti betänk. N:o 27.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att han icke rätt fattat Hr Ribbings förslag.

Hr Ribbing: Som ingen understödt mig i min begäran om votering, så vill jag ej uppehålla R. o. Ad:s tid utan afstår.

Då Hr Landtm. nu började framställa förslag till voter:s-propos., begärde Hr Ribbing åter ordet och yttrade:

Jag vill ej uppehålla R. o. Ad:s tid, och derföre afstår jag från min begäran om votering, så mycket mera, som jag derutinnan ej af någon bland R. o. Ad:s ledamöter blifvit understödd.

Hr Printzensköld: Sedan de fleste bland R. o. Ad:s närvar. ledamöter med så mycken ifver talat för befrielse från bevilln. för spisqvartersidkare, som ej uti synbar måtto idka brännvinsminutering; så synes det nu vara lämpligt, att R. o. Ad. äfven behjertar belägenheten hos de personer, som uppoffra sig åt det lika svåra som ansvarsfulla kallet att idka skolundervisning. Att nu beskatta dessa personer såsom tjenstemän, hvilka taga lön på Rikets stat, anser jag högst obilligt, då Utsk. haft en ganska lämplig jemförelsegrund, om det hänfört dem till likhet med enskilda informatorer.

Jag får derföre yrka afslag å Utsk:s betänk. N:o 27, men bifall till betänk. N:o 12.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att propos. till bifall å Utsk:s förslag i utlåt. N:o 27 blifvit framställd, och, som Landtm. uppfattat svaren, med öfvervägande ja besvarad; Hr Ribbing hade begärt votering, men sedan afstått; om då ingen annan begärde votering, måste propos:n anses såsom bifallen.

Gr. Posse begärde votering.

Hr Frih. o. Landtm. hemställde, att bifall till Utsk:s förslag i utlåt. N:o 27 måtte blifva ja-propos. och bifall till förslaget i betänk. N:o 12 nej-proposition.

Bifölls.

Hr Printzensköld: Måhända skulle votering kunna undvikas, om Hr Landtm. täcktes hafva godheten att ännu en gång framställa propos. till bifall på betänk. N:o 12. Jag skulle tro, att något misstag ägt rum, emedan åtskillige ledamöter framställt, att de skollärare, om hvilka här är fråga, äro sådane skollärare, som hafva sina löner på Rikets stat, hvilket alldeles icke är förhållandet; ty desse personer äro sådane, som stifta egna skolor, för hvilka de ej hafva någon annan inkomst än hvad hvarje elev till sin lärare betalar, och således är det fråga om så beskaffade skolor, som t. ex. den vid Barnängen här i Stockholm.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, det R. o. Ad. torde finna, att denna nya propos. icke kunde framställas, då äfven dervid kunde begäras votering, och man få en ny votering, innan den förra vore företagen, hvilket icke vore förenligt med ordning och grundlagens stadganden.

Hr Printzensköld: Jag tillåter mig mycket betvifla, att någon votering skulle komma att äga rum, om Hr Landtm. täcktes bifalla min anhållan.

Upplästes till justering och godkändes följande voter:s-proposition.

Den som bifaller Bevilln. Utsk:s i utlåt. N:o 27 i afseende på skollärare framställda förslag, voterar

ja;

den det ej vill, voterar

nej;

Vinner nej, bifaller R. o. Ad. Utsk:s i betänk. N:o 12 i afseende på skollärare framställda förslag.

Efter voteringens slut, befunnos rösterna hafva utfallit, som följer: Ja — 15.
Nej — 21.

Då nu beslut skulle fattas i afseende på Utsk:s förslag 'r:de spisqvarter, begärde

Gr. Hamilton ordet och yttrade:

Sedan Frih. Tersmeden efter mitt förmenande ganska riktigt anmärkt, att en inconseqvens skulle äga rum, om man bibehöll hvad uti betänk. N:o 12 stadgas, att spisqvarter, der, jemte mat, endast porter, öl och svagdricka hållas tillhanda, skola vara fria från bevilln.; så torde det vara rättast, att uti detta fall bifalla betänk. N:o 27, men i 145 §:n, bland dem som blifvit befriade från bevilln., införa dessa spisqvarter. I sådant fall komme, enl. den nya bevilln.-förordn., de som hålla spisqvarter med vin och öfriga rusgifvande drycker att betala bevilln., äfven om de ej hafva brännvin.

Frih. von Kræmer och Frih. Ridderstolpe instämde med Gr. Hamilton.

Frih. Nauckhoff: Jag har för min del intet emot en sådan befrielse för dem som hålla spisqvarter utan spirituosa, med villkor, att den person, hvarom fråga är, vid årets slut tillförlitligen styrker, att han under dess lopp ej utminuterat brännvin.

Hr Printzensköld: Jag kan alldeles icke medgifva det villkor, som Frih. Nauckhoff nu föreslagit. Jag tror, att alldeles ingen befrielse för spisqvartersidkare bör äga rum, äfven om de icke utminutera brännvin. Det är naturligt, att om en sådan näringsidkare styrker, att någon brännvinsminutering ej ägt rum, så bör han också blifva befriad ifrån den afgift, som derför är fastställd. Då har han tillgodonjutit den förmån, hvartill han lagligen och skäligen är berättigad; men jag anser hvarken med billighet eller rättvisa förenligt, att en person skall, för det att han idkar denna rörelse, mer än någon annan, som idkar hvilken lofgifven borgerlig rörelse som helst, vara befriad från bevillning. Jag yrkar således bifall till betänk. N:o 27, på sätt jag förut haft äran att framställa.

Hr Ribbing: Jag får vördsamt föreslå, att dessa båda rader "spisqvarter, der jemte mat" etc. alldeles må utgå här, och att vi må företaga öfverläggningen om detta ämne först när vi komma till 145 §:n.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att alla nu tycktes vara ense derom, att Utsk:s förslag i utlåt. N:o 27 borde bifallas; frågan vore blott om något borde i afseende på förevar. ämne införas i den §, som angår lindring i bevillningen.

Ropades ja.

Hr von Hartmansdorff: Jag är alldeles af den mening, som Hr Landtm. sist yttrade, neml. att detta mom. måtte få föras in under 145 §:n.

Hr Printzensköld: Skulle det yttrande, som Hr

Landtm. nu behagade meddela, leda till den påföljd, att man skulle anse dem som idka spisqvarter derigenom berättigade att varda frie från bevilln.; så reserverar jag mig emot ett sådant sätt att förfara, och yrkar att dessa näringsidkare må blifva bibehållne vid den plats de redan fått i Utsk:s betänkande.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade sig hafva anfört, det han trott R. o. Ad. hafva bifallit utlåt. N:o 27, i afseende på förevar. ämne, hvarjemte han sagt, att frågan numera endast vore, huruvida i den §, som angår lindring i bevillningen, något borde införas rör:de sådana spisqvarter, der icke starka drycker försäljas, hvilket således nu vore föremål för öfverläggningen.

Frih. Tersmeden: Jag hemställer, huruvida det ej vore lämpligt att afgöra, om något skall införas uti §:n 145, när vi komma till denna §.

Häruti förenade sig Frih. Cederström m. fl. ledamöter.

Hr Frih. o. Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade bifalla den rad i betänk. N:o 12, som innehåller: "Spisqvarters-, värdshus- och dylika näringshållare. Se "krögare."

Ropades ja.

Under erinran att anmärkn. blifvit gjord i afseende på artikeln "Syjungfrur," hemställde Hr Landtm., om R. o. Ad. behagade bifalla de förslag under bokstafven S., hvarom icke redan blifvit beslutadt.

Ropades ja.

Bokstafven T.

Utskottets förslag bifölls.

Bokstafven U.

Gr. Posse: Uti Utsk:s betänk. N:o 27 är en förändring införd i afseende på utländningar. Jag får reservera mig emot detta stränga beskattnings-système mot resande utländningar. Detta har visserligen uti det sednare förslaget af Utsk. blifvit nedsatt, men det finnes dock ett förhållande der projecteradt, hvarpå jag anhåller att få fästa R. o. Ad:s uppmärksamhet. Här säges: "Utländningar (deruti ej inbegripne "Norrmän för Norrska producter), som resa omkring i lan- "det och, efter eller utan medhafvande prof, för egen räk- "ning eller såsom utskickade för andra, utbjuda eller sluta "handel om utländska varor, skola vid ankomsten erlägga "5o r:dr, som betalas i gränsorten, der resepasset påtecknas "eller ett nytt resepass erhålles." Detta är både verkställbart och billigt, men sedan står här vidare: "och för den

"tid

"tid, de utöfver tre månader sig i Riket uppehålla, dessutom "5o r:dr för hvarje månad, hvilken afgift vid ankomsten "äfven behörigen nedsättes för den tid de uppgifva sig vilja "i Riket qvarstanna." Jag skulle tro, att de ej uppgifva någon tid, som de vilja i Riket qvarstanna. Jag tror också att det blefve fasligt svårt att controllera, huruvida de ämna qvarstanna eller icke, och affordra dem en afgift, som det beror på dem sjelfva att bestämma. Jag skulle således för min del tro, att om de skola fortfara att betala något för den tid utöfver 3:ne månader, som de sig i Riket uppehålla, så vore det bättre att bestämma vissa månader, för hvilka de böra nedsätta afgiften. Jag får likväl hemställa, om icke detta kommer att föranleda alltför mycken correspondance för vederbör. auctoriteter, uppgående i värde mot den inkomst deraf kunde vinnas. Jag supponerar t. ex., att en utländning inkommer till Ystad. Han nedsätter der en afgift för viss tid, men begagnar ej denna tid. När han kommer till Götheborg, så måste han derstädes vänta intilldess landshöfdingen der har skrifvit till landshöfdingen i Malmö, och denne till commendanten i Ystad, om ej ännu redovisning hunnit ske, för att få veta, huruvida han nedsatt afgiften. Detta kan visst sättas på passet, men det kommer att medföra många svårigheter, och jag ser ej huru det skall kunna hvarken controlleras eller verkställas. Jag begär derföre att det framgent måtte få förblifva vid den bestämmelse, som i nuvar. föreskrift finnes.

Hr Edenhjelm, Gillis: Jag har för min del ej biträdt detta Utsk:s tillstyrkande, utan tvertom deremot protesterat, och det af den orsak, att jag tror denna åtgärd hafva en motsatt verkan emot den som Utsk. åsyftat. Jag medger gerna, att detta reglemente är mycket principenligare än det gamla. Efter det gamla reglementet berodde det på landshöfdingens vid gränsorten godtfinnande att ålägga en inkommande utländning att betala från 5o till och med 2000 r:dr. Det var intet hinder derför, ty det stod blott minst 5o r:dr, ehuru man tog för princip, att blott ålägga dem 5o r:drs afgift, och jag tror ej, att de vid någon af gränsorterna ålades högre afgift, än 5o r:dr b:co. Det är ej bestämdt uti den gamla bevilln.förordn., för huru lång tid denna afgift skulle gälla, om den blott gällde för en resa eller för flera resor på samma år. Nu har Utsk. projecterat att, då en utländning inkom till gränsorten, skulle han betala 5o r:dr, och sedermera en lika summa för hvarje månad utöfver 3:ne, som han i Riket qvarstannar. Detta är en alldeles för dryg beskattning. När personer resa från Danmark till Norrige och sedan ämna sig till Sverige, så taga de i Christiania pass till Stockholm och Götheborg; men som ingen der kunnat underrätta dem om hvilka afgifter,

som förestå dem på Svenska gränsen, så anträda de, oberedde på en så dryg utgift, resan till Sverige. Jag anser nödvändigt att nedsätta denna afgift till 25 r:dr b:co i månaden. Äfven detta är kanske för mycket, men jag föreslår denna afgift i stället för 50 r:dr.

Hr von Rosen: Vid den förändrade redaction, som Utsk. uti betänk. N:o 27 föreslagit, skulle jag önska en ytterligare förändring. Der står: "Utländningar, som re-"sa omkring i landet"; men jag tror att detta är alltför obestämdt, och att det bör stå: som inkomma eller resa omkring i landet. Jag får alltså föreslå denna förändring. Hvad åter beträffar sjelfva skatten, så anser jag den hittills varande såsom alldeles tillräcklig; ty de skola nu, då de första gången inkomma, vid gränsen betala 50 r:dr, men hvad de skulle deponera för den vissa tiden som de ville vistas i Riket, det erlägga de ej; ty när man vill lägga skatt på dem, så resa de såsom mechanici eller botanister, eller hvad som helst, och sådant kan man omöjligen controllera förrän de komma till den ort, der de göra upp sina affärer. Der kan det blifva möjligt att utröna hvad deras ärende kan vara; men på gränsorten är detta oändligen svårt att controllera. Vi hafva sett dem resa i landet flera månader, fått kunskap om deras ärenden och tagit skatten af dem, ehuru med mycken svårighet. Skulle man nu öka skatten, så förskansa de sig ännu mera, för att undgå att erlägga densamma, hvarföre jag tillstyrker, att i detta afseende det förhållande får fortfara, som efter 1835 års författning ägde rum.

Hr von Qvanten: Jag biträder de herrar talare, som föreslagit, att skatten skulle nedsättas. Egentligen kan skattens belopp nu ej blifva föremål för beslut; men efter alla andra talat derom, så har äfven jag velat nämna, att jag anser den böra vara lägre. I en så hög beskattning, som här är föreslagen, ligger verkligen något både orimligt och högst orättvist. Man bör ej afskräcka utländningen att komma in. Det händer visserligen, att han kommer utan att vara oss nyttig, men det händer också, att han är fäderneslandet till verklig nytta. Jag skulle således anse, att om man bestämmer 50 r:dr, så har man gifvit fäderneslandet en tillräcklig gärd för hans rättighet att här få färdas. Den månadtliga afgiften är absurd, ja alldeles orimlig. Det kan ju hända, att en sådan herre insjuknar och ligger sjuk i 2 eller 3 månaders tid; då får han betala för det att han ligger sjuk. Detta kan ganska lätt hända en sådan resande, synnerligast som han måste byta om klimat, när han kommer till norden ifrån södern. Jag anser således, att denna afgift bör upphöra, och att den afgift, som han för en gång erlägger, är tillräcklig för hans vistande här, åtminstone för ett år.

Hr Frih. o. Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade bifalla Utsk:s i utlåt. N:o 27 i afseende på utländningar framställda förslag.

Ropades nej.

Hr Landtm. hemställde derefter, om R. o. Ad. ansåg, att bevillningen för resande utländningar borde bestämmas efter de grunder, som i nuvar. bevilln.förordn. af år 1835 varit gällande.

Ropades ja.

Uppå derefter framställd propos. biföll R. o. Ad. Utsk:s förslag rör:de bevillningen för utländningar, som i städerna drifva handel och rörelse.

Bokstäfverna W. och Å.

Utskottets förslag biföllos.

16, 17 och 18 §§:na.

Biföllos.

19 §:n.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att R. o. Ad. torde finna, det Utsk:s särskildta tillstyrkande i utlåt. N:o 27 icke egentligen utgjorde någon bevillningsgrund, utan vore en hemställan, som för framtiden borde äga rum; hvarföre ock den frågan borde skiljas från förslaget i det första betänkandet.

Uppå derefter framställda särskilda propos:r biföll R. o. Ad. så väl 19 §:n i betänk. N:o 12, som hvad Utsk. i utlåt. N:o 27 föreslagit.

20 §:n.

Bifölls.

21 §:n.

Hr von Qvanten: Jag får vördsamt begära, att denna § måtte komma att discuteras under nästföljande §. Således reserverar jag blott min rättighet att återkomma till densamma, sedan 22 §:n blifvit behörigen granskad.

Hr Stuart, Fredr. Christoffer: Jag får vördsamt hemställa, att Hr Landtm. ville åtskilja dessa båda §§:r vid föredragningen. Den ena, eller § 21, angår ägare af frälseräntor, och den andra, eller § 22, angår ägare till frälsejord. Dessa äro helt och hållet skiljda personer, och finner jag således ej att någon förblandning af frågorna här af Bevilln.Utsk. blifvit gjord. För min del får jag derföre bestrida den begäran, Hr von Qvanten framställt.

Hr von Qvanten: Jag kan ej finna, att mig kan betagas rättigheten att yttra mig om 21 §:n efter 22 §:n; ty

då man kommer till denna, torde jag kunna ganska tydligt bevisa, att 22 §:n borde snarare stå framför än efter den 21:a; men efter den nu kommit att stå efteråt, så utber jag mig att få yttra mig deröfver efteråt, och detta lärer ingen kunna förneka mig.

Frih. Ridderstolpe: Jag får vördsamt anhålla, att redactionen uti § 21 måtte sålunda förändras, att i stället för orden: "hvilken afgift af ägaren till frälseräntan bör erläggas," det i stället måtte komma att stå: *hvilken afgift af frälseräntans ägare bör erläggas.*

Hr von Hartmansdorff: I afseende på ordalydelsen uti 21 §:n instämmer jag med Frih. Ridderstolpe. I hänseende till öfverläggning gemensamt om begge §§:na, så är det ganska oskyldigt, om Hr von Qvanten anser det nödvändigt. Propos. kan ju sedermera af Hr Landtm. göras särskildt på hvardera §:n, om R. o. Ad. skulle finna, att de ej hafva det sammanhang, som Hr von Qvanten tror.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att han ville låta upplästa äfven den 22 §:n, hvilken i sammanhang med den 21:sta kunde pröfvas.

22 §:n upplästes.

Hr von Qvanten: Utsk. säger här, att "tio skillingar för hvarje rusttjenst-mark, efter ingifven och riktig befunnen rusttjenst-längd och jordebok i det län, der egendomen är belägen," äro af grundskattsnatur. Det är ganska säkert och erkännes äfven af mig, att rusttjenstmarken här är en grundskatt. Nu äger en frälsehemmansägare jorden. Denne äger äfven grundskatten till samma hemman och står i samma cathegori som ett skattehemman till Kronan, der Kronan äger skatten och ägaren besittningsrätten. Om jag nu föreställer mig en ägare af ett purt frälsehemman, så är han skyldig, såsom ägare af rusttjenstmarkerna, att derför erlägga en årlig bevilln. af 10 sk. för hvarje rusttjenstmark, såsom ägare till detta hemman. Det är ej fråga om någon annan bevilln. för dessa rusttjenstmarker än de 10 sk., som ägaren erlägger; Staten kräfver ej mera af denne frälsehemmansägare än sina 10 sk. på hvarje rusttjenstmark och afgiften för sjelfva hemmansvärdet. Detta kräfver Kronan, och det får hon. Då nu Kronan ej kan fordra mer än dessa afgifter, och icke heller några andra afgifter kommit i fråga; så kan jag icke begripa att, om å detta hemman jag skiljer räntan från jorden och sätter den i annor mans hand, sådant skall kunna föröka afgifterna till Kronan af detta hemman, och detta sker likväl här. Det är ju naturligt, att den som äger räntan af hemmanet och tager de s. k. rusttjenstmarkerna, äfven bör betala i bevilln. 10 sk. för dessa rusttjenstmarker, men om räntan förflyttas på annor man, så bör väl derföre ingen bevillning erläggas, eftersom jordens ägare ej derför utgör

någon bevillning. Nu bjuder likväl 21 §:n att, om en annan person blir ägare af en skattefrälseräntа, så skall han derför erlägga bevilln. såsom för fastighet, och deruti ligger en tydlig orättvisa. För närvar. betalar jordägaren dessa 10 sk. för hvarje rusttjenstmark, och detta är rättvist, om han njuter räntan derutaf; men nu får han betala dessa 10 sk. för hvarje rusttjenstmark, fastän han afhändt sig sjelfva räntan, och jag kan ej frångå min tanke i detta fall, att deruti ligger en orättvisa, hvarföre jag får vördsamt föreslå, att dessa 10 sk. af hvarje rusttjenstmark må anses utgöra bevilln. för skattefrälseräntan, och den svarar på några runstycken nära emot den bevilln, som 21 §:n föreskrifver. Om jag mäktat göra denna fråga tydlig för de herrar, som vilja förstå den — hvilket jag åtminstone försökt — det vet jag icke; men emedlertid har jag framställt saken och får begära, att Hr Frih. o. Landtm. täcktes göra propos. på, att denna afgift af 10 sk. på hvarje rusttjenstmark skall utgöra bevillningen för skattefrälseräntor, och att icke någon annan bevilln. behöfver utgöras af den som rår om räntan.

Hr Stuart: Genom den framställning, som Hr von Qvanten gjort, finner man till hvilket resultat man kommer, då man sammanblandar ämnen, hvilka icke hafva något sammanhang med hvarandra. Enligt hvad jag förut anmärkt, angår den 21 §:n ägare af frälseräntor, då deremot 22 §:n angår ägare till frälsejord. Bevilln.Utsk. har bibehållit stadgandet uti den gamla författningen, hvilket stödjer sig på den af Utsk. godkända grund, att ägare af frälseräntа äro att anse såsom capitalister och böra efter samma beräkning erlägga bevilln. för deras inkomst deraf. Om nu R. o. Ad. stannar vid att bifalla 21 §:n, oberoende af den 22, och derigenom bestämmer bevillningen för den som äger det räntebärande capitalet eller frälseräntan; så blir R. o. Ad. sedan i tillfälle att besluta om bevillningen för ägaren af frälsejorden, och dervid fästa det afseende på Hr von Qvantens anmärkn., densamma kan anses förtjena.

Hvad rusttjenstbevillningen beträffar, så har den tillkommit derföre, att frälsejorden är ganska lågt beskattad, och att man ansett densamma, till följe af denna lägre beskattning, kunna draga någon starkare bevilln. till Staten, än den som utgjordes af skattejorden. Denna bevilln. har tillkommit till följd af en R. o. Ad:s concession vid en föreg:de riksdag, då större delen af frälsejorden ännu var i dess hand; och jag tror att R. o. Ad. ej har skäl att vara mindre liberal nu än då, utan vidblifva hvad som förut i detta fall är vordet fastställdt.

Hr Printzensköld: Jag skulle tro, att något misstag ligger till grund för den framställning, som Hr von Qvanten behagat göra. Han tror neml. en orättvisa ligga deruti,

att ägaren af frälsehemmanets jord skall betala bevilln. för de s. k. rusttjenstmarkerna, under det att räntan är skiljd från hemmanet och dess ägare erlägger bevilln. derför. Jag skulle tro att, om man rätt betraktar saken, så finnes ej uti ett sådant förhållande någon orättvisa. Jag vill antaga och föreställa mig en ägare af ett purt frälsehemman, d. v. s. att både räntan och hemmanet äro i samma hand förenade. Då har Hr von Qvanten medgifvit, att det är med rättvisa och gällande författning enligt, att bevilln. skall erläggas icke blott för frälsehemmanet, neml. 2 per mille efter frälseräntans värde, utan derjemte äfven bevillning för rusttjenstmarkerna. Skiljes nu åter räntan ifrån hemmanet, så är det naturligt, att hemmanet i samma mån får ett mindre värde. Då är det också lika klart, att sedan en sådan delning försiggått, så kommer nästa Taxer:s-comité att upptaga detta förhållande sålunda, att den nedsätter hemmansvärdet med så stort belopp, som motsvarar capitalet till frälseräntan, d. v. s. det capital som uppkommer genom förvandling af frälseräntan efter 5 procent. Då är det ju för Kronan alldeles likgilltigt, hvem som innehar frälseräntan; om en person innehar frälseräntan och en annan jorden, eller om räntan och jorden äro uti en och samma ägares hand. Det blir också likgilltigt för deras ägare, ty någon orättvisa kan ej derigenom uppkomma, emedan ägaren af frälsehemmanets jord blir, genom ett så beskaffadt frånskiljande af räntan från jorden, befriad från den deremot svarande afgiften för räntan, som han eljest skulle erlägga. Således kan jag för min del icke finna, på sätt Hr von Qvanten yttrat, att Staten förnärmat frälsehemmansägaren derigenom, att den bevilln., som i 22 §:n omförmäles, kommer att blifva qvarstående.

Hr von Qvanten: Man kan visserligen leda sig till det resultat, som Hr Printzensköld framställt, på så sätt, att man förändrar hemmanets värde och söker sig fram på en annan beskattningsprincip; men bra tydligt föreställer jag mig, att om jag är ägare till ett frälsehemman och dess ränta, och Staten derför betingat sig en bestämd afgift, så kan och bör denna afgift icke förändras derföre att en annan rår om en del af hemmanet eller räntan af hemmanet. Deruti ligger en orättvisa. Rättvist vore det då snarare, att jordägaren, som äger en frälseränta, äfven betalte den bevilln., som 21 §:n föreskrifver; det vore rättvist, åtminstone för den ränta, som jorden lemnar i en pur frälseägares hand, men han betalar ingen afgift derför utan blott för rusttjenstmarkerna. Jag får upplysa, att denna fråga ej rör mig, och att jag ej velat undandraga mig att betala den bevilln., som bör utgå af skattefrälseräntan; men alla skattefrälsebönder, som sitta på skattefrälsejord, få verkligen betala bevilln., neml. 10 sk. för hvarje rusttjenstmark utöfver alla andra afgifter. Då man ej blir förstådd, så är det bäst

att lemna fältet, och således vill jag ej längre försvara den skattskyldige och tillse huruvida han blir lidande eller ej, utan jag får då afstå från min rätt, och han må då få betala denna bevilln.; jag vill ej vidare lägga mig deremot, utan Utsk:s betänk. får stå qvar.

Hr Rosenblad, Bernh.: Hr von Qvanten har så klart och tydligt ådagalagt, att ingen förändring äger rum i afseeende på dessa rusttjenstmarker och förhållandet med afgifterna, då räntan innehafves af en annan än ägaren till hemmanet, att R. o. Ad. nu ej lärer kunna draga i betänkande att bifalla Utsk:s utlåt., hvarom jag vördsamt anhåller.

Hr von Qvanten: Om Hr Rosenblad skulle vara ägare af ett frälsehemman, så rår han också om frälseräntan, och derföre betalar han ingen afgift efter 21 §:n; men om jag köper denna ränta af honom, så skall jag betala bevilln. och han äfven; ty grundskatten är 10 sk. af hvarje rusttjenstmark, men grundskatten är ej någon bevilln., utan skattefrälseräntan innefattar i det afseendet rusttjenstmarkerna. Jag kan åtminstone ej förstå det annorlunda; men jag får nu föreslå, att Utsk:s betänk. antages, för att afkorta all discussion i denna fråga.

Hr Printzensköld: Jag försökte väl förra gången jag hade ordet, att så tydligt som möjligt framställa det oriktiga i Hr von Qvantens förslag och rättvisan deraf, att den bevilln., som Utsk. i 21 §:n föreslagit, må qvarstå; men måhända är det nödvändigt att ännu mera förtydliga saken, och jag får således fästa Hr von Qvantens uppmärksamhet derpå, att en frälseränta är fastighet likasom sjelfva jorden; således, när frälseräntan säljes ifrån frälsehemmanet, så inträffar ungefärligen samma förhållande, som om ett kronoskattehemman klyfves i flera delar. Nu är det gifvet och bestämdt, att Kronan skall efter skattläggningsmetod och andra författningar hafva dessa inkomster af sina skattehemman; men sedan äganderätten till jorden är skiljd från äganderätten till sjelfva hemmanet, kan Kronan omöjligt få hela denna inkomst af ägaren till hemmanet, utan den måste delas emellan ägarena af räntan och jorden, och då får Kronan i alla fall ut sin rätt. På samma sätt förhåller det sig med frälseränteägare och frälsejordägare. De hafva hvar sin del af frälsehemmanet, deras sammanlagda bevilln. utgör hvad Kronan skall hafva, och dermed är saken slut.

Hr von Qvanten: Hvad Hr Printzensköld nu anfört är just ett bevis för hvad jag yttrat; ty om Kronan äger ett kronoskattehemman och detta delas, så får ej Kronan en enda skilling mera för det. Deremot, om man skiljer skattefrälseräntan från sjelfva hemmanet, så får Kronan en tillökning genom bevillningen, som skall utgå af frälseräntan,

och det kallar jag för orättvist. Jag begär propos. på Utsk:s betänkande.

Hr Frih. o. Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade bifalla Utsk:s förslag till 21 och 22 §:na.

Ropades ja.

Hr von Hartmansdorff: Jag får vördsamt erinra om den anmärkn. vid redactionen, som Frih. Ridderstolpe framstallt och jag begär propos. derpå. Hans yrkande var att det skulle heta: *hvilken afgift af frälseräntans ägare bör erläggas*, i stället för orden: "hvilken afgift af ägaren till frälseräntan bör erläggas."

Hr Frih. o. Landtm. hemställde, om R. o. Ad. ansåg den af Frih. Ridderstolpe och Hr von Hartmansdorff yrkade rättelse böra iakttagas i 21 §:n, att orden "af ägaren till frälseräntan" skulle förändras till "af frälseräntans ägare."

Ropades ja.

Hr von Hartmansdorff: Jag trodde att vid 22 §:n i Hr Landtm:s propos. äfven innefattades bifall till Utsk:s förslag i betänk. N:o 27, der ett tillägg är gjordt.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att då han förut förklarat den propos. han framställt angå Utsk:s sednare förslag eller N:o 27, då deruti funnes någon förändring eller något tillägg och icke betänk. N:o 12 särskildt nämndes, så kunde han i denna fråga icke annat än anse att R. o. Ad. bifallit Utsk:s förslag, sådant det i betänk. N:o 12 blifvit framstaldt, med det tillägg som N:o 27 innehåller.

23, 24, 25, 26 §§:ne samt bokstäfverna A, B och F i 27 §:n

Biföllos.

27 §:n. Bokstafven G.

Hr von Rosen: Utsk. har uti sitt betänk. N:o 12 i afseende på gårdfarihandlande sagt, att den afgift af 30 r:dr, som af dessa handlande vid resor till utrikes ort bör erläggas, skall uppbäras af landssecret:n, då pass meddelas, och i behörig ordning redovisas. Jag känner ej någon orsak, hvarför denna bevilln. eller skatt skall ingå på annat sätt, än all annan skatt. Redogörelsen och isynnerhet controllerna äro svåra på detta sättet. Jag vet ej om något underslef häraf uppkommit; men jag tror att den gårdfarihandlande, som vill resa, bör insätta sin bevilln. på ränteriet och ej erhålla pass förut. Jag tror alltså, att denna uppbörd rättast bör tillgå såsom all annan uppbörd. Jag får derföre föreslå, att den må tillgå på det sättet jag föreslagit, och att ett bevis om erlagd bevilln. bifogas passet, så

att

att man kan se, ej allenast hvarifrån han kommer, utan äfven att han betalt skatten.

Hr Printzensköld: Jag instämmer så mycket hellre med Hr von Rosen, som jag för min del af erfarenheten vunnit den öfvertygelse, att det ar ganska nödvändigt att öka antalet af Kronans uppbördsmän och antaga så många personer, som Kronan i detta fall kan behöfva använda. Det är ingalunda något besvär för en gårdfarihandlande att insätta sin bevilln. i landtränteriet och deröfver begära bevis; och derigenom vinner Kronan tillräcklig säkerhet för afgiftens erhållande, emedan den då inflyter directe i Kronans cassa, hvaremot det eljest stundom kan äga rum, att förluster för Kronan inträffa, om medlen skola ingå till landssecreteraren.

Hr Rosenblad: Jag skulle önska, att någon af Utsk:s ledamöter kunde upplysa på hvad sätt denna skatt förut varit behandlad. Erlades den för hvarje gång pass uttogs af gårdfarihandlande, så blefve den en passafgift och ej någon bevillning på handeln, såsom meningen tyckes vara; ty här står, att denna afgift skall uppbäras af landssecret:n, då pass meddelas. Vidare frågar jag: hvem bestämmer till hvilken class gårdfarihandlanden hör, — ställes passet för ett år eller för en resa? Jag skulle egentligen tro, att det enklaste vore att denna bevilln.afgift, såsom all annan bevillning, erlades i sin ort af hvar och en som vore känd att idka gårdfarihandel; ty att behandla dessa näringsidkare, — som dock torde hafva gjort landet åtminstone lika mycket godt som ondt, — lika med eller kanske sämre än en utländsk Probenreuter, det tror jag icke skulle vara lämpligt.

Hr von Rosen: Denna beskattning är för hård, den är ej någon pass-afgift, utan en bevillning, som särskildt erlägges. Af dem som resa utrikes erlägges afgiften till landssecret:n. Denna afgift tillfaller Kronan och skall af landssecret:n deponeras i ränteriet; men jag anser det vara enklast, att den omedelbart deponerades i landtränteriet. Hvad deremot beträffar inrikes gårdfarihandlande och deras classification, bestämmes den sednare af Taxer.-comitéerna, till hvilka de anmäla sig.

Orsaken hvarföre den gårdfarihandlande, som reser utrikes, betalar bevillningen till landssecret:n är, att denna bevilln. skall betalas förskottsvis; men detta kunde ske lika väl, om den erlades directe på ränteriet. Derigenom uppstod ingen omväg. Då voro controllerna mera bestämda, och jag kan ej inse behofvet af en särskild uppbördsmetod för denna afgift.

Hr Edenhjelm: Som jag är född i orten, så är det ej utan, att jag någorlunda känner förhållandet. Gårdfari-

handlarne bestå nu för det mesta af allmoge på landet och contingent-borgare. Förr voro de fleste på landet, men i sednare åren hafva de mycket flyttat in till städerna. Landshöfdingen i Elfsborgs län eller landssecret:n reser 2 eller 3 gånger om året till Borås och utfärdar der pass för hvarje resa. De som äro contingent-borgare betala då antingen i Ulricæhamn eller Borås, och allmogen betalar på landet. Contingent-borgarena bo nästan alla på landet, men betala likafullt contingenten i den stad, der de äro skrifna såsom contingent-borgare. Passen utdelas för hvarje gång särskildt, såsom sagdt är, och förr hafva gårdfarihandlanderne betalat en betydande afgift för passet, när de uttagit pass till Norrige. Detta har Utsk. nu ansett såsom otjenligt, emedan dessa resor till Norrige ganska mycket gagna landet; ty gårdfarihandlanderne införa till Norrige en stor del af de väfnader, som fabriceras uti Kinds och Marks härader.

Frih. Nauckhoff: Jag har egentligen uppstigit för att förena mig med hvad Hr von Rosen föreslagit i afseende på denna uppbörd. Landssecret:n är egentligen ej någon uppbördsman, och jag är derföre också af den tanken, att denna afgift bör nedsättas uti ränteriet. Om, såsom den siste värde talaren upplyst, denna afgift erlägges i andra städer än sådana, der landtränterier finnas, så kan jag ej finna annat, än att der måste vara att tillgå någon Kronans uppbördsman, hos hvilken afgiften då kan erläggas, hvarigenom dess legala uppbördsman blefve i tillfälle att uti laga ordning redovisa derför och de anledn:r, som förefinnas för landssecret:n att uppbära denna så väl som andra Kronans räntor, upphörde. Jag tillstyrker således, att en förändring måtte vidtagas, hvarigenom landtränteriet komme att uppbära dessa medel.

Frih. Tersmeden: För att lättast och bäst sluta den här uppkomna tvisten om de 30 r:dr, som Utsk. föreslagit att gårdfarihandlande skola erlägga, då de resa utrikes, torde det vara bäst att alldeles borttaga densamma. Jag kan icke finna någon rimlig grund, hvarföre en sådan skatt skulle påläggas gårdfarihandlande, som fara utrikes mer än hvarje annan Svensk medborgare. Det måste vara af nytta för landet, om de utom Riket vinna afsättning för sina Svenska tillverkningar. Utsk. har funnit skäl att borttaga den afgift, som här stadgas, då de resa till Norrige, och af samma skäl vill jag föreslå, att densamma helt och hållet borttages. Jag föreställer mig, att det icke ofta inträffar, att en gårdfarihandlande reser utomlands, om ej till Norrige; och gör han en sådan resa, så tror jag att det länder Riket till mera nytta än skada, och att han således icke derföre bör vara föremål för någon särskild beskattning.

Hr von Hartmansdorff: I afseende på redactionen får jag nu göra samma anmärkn., som sist. Här står neml.

(sid. 25): "som idka gårdfarihandel, så framt denna handel kommer att fortfara." Jag yrkar att den sista meningen må uteslutas. I afseende på innehållet, bestridde jag förra gången undantaget från skatt för deras resor till Norrige. Jag gör det ej numera; ty jag har inhemtat att gårdfarihandlandernes vinst på resor till Norrige har blifvit betydligt minskad. I alla fall är förhållandet sådant, som redan blifvit anmärkt, att de utföra våra varor till Norrige, och att sådant bör uppmuntras i stället för att betungas. — Hvad åter beträffar resor till andra länder, så anser jag ganska riktigt att desamma beläggas med afgifter, ty dessa resor ske ej för att utföra våra väfnader, utan för att upphandla främmande gods och införa det till Sverige. Då bör det äfven förhålla sig med dem på samma sätt som med andra, hvilka ej inskränka sin näringsrörelse blott till inhemsk handel, utan äfven utsträcka den till utrikes handel. Då böra de för den äfven erlägga särskilda afgifter.

Frih. von Kræmer: Om gårdfarihandlande skulle åläggas att i landtränterierna sjelfve erlägga denna afgift, så skulle deras resor betydligen försvåras, emedan, såsom Hr Edenhjelm nu upplyst, det tillgår så, att passen ofta lemnas dem under landshöfdingens resor med landssecret:n, så väl i Borås, som Ulricæhamn, och der finnas alltid kronofogdar, hos hvilka afgifterna kunna erläggas.

I afseende på hvad här blifvit anmärkt att landssecret:ne ej borde uppbära denna afgift, så får jag fästa uppmärksamheten derpå, att landssecret:ne redan uppbära chartæ-sig.-afgiften m. fl. sådana afgifter, och således äro de redan uppbördsmän af åtskilliga afgifter, af hvilka jag skulle kunna citera ännu flera. På de skäl jag nu anfört yrkar jag bifall till Utsk:s betänkande.

Hr von Rosen: I afseende på hvad Frih. von Kræmer yttrat, får jag erinra, att landssecret:n ej redovisar för andra chartæ-sig.-medel, än dem för hvilka han är försäljningsman; men eljest redovisar icke landssecret:n för några chartor; han köper sina chartor. Det finnes inga andra, som redovisa chartor, än de som åtagit sig försäljningen deraf.

Hvad sjelfva saken beträffar, så tror jag att gårdfarihandlanden bör få deponera afgiften på det landtränteri, der han tager ut passet. Jag skulle likväl tro, att då han ämnar göra en så lång resa, så kunde han äfven göra en färd till länets landtränteri; men i Borås och Ulricæhamn måste väl finnas uppbördsmän såsom annorstädes; och jag ser ej hvarföre ett undantag för denna afgift skulle göras. I afseende på att de skola betala för pass till utrikes ort, så är det af samma skäl, som de skola taga pass för inrikes resa. Jag yrkar, att de måtte betala lika mycket för pass till den utrikes, som till den inrikes resan. Äfven har jag den erfarenheten, att då de anmäla sig till utrikes re-

sor, så hafva de vanligen ganska obetydligt af varor när de resa ut, men äro rikligen dermed försedda då de komma hem igen. Om dessa resor äro fördelaktiga för dem eller ej, det vet jag icke, men nog sälja de sina utländska varor när de hemkomma. Det är af detta skäl jag anhåller att Utsk:s förslag måtte bifallas.

Hr Rosenblad: Jag anser mig först böra hafva äran erinra R. o. Ad. om hvad jag tog mig friheten upplysa, då denna fråga förra gången discuterades här, neml. att genom gårdfarihandlarena utföres till Norrige årligen för emellan 3 och 400,000 r:drs värde af Svenska industri-producter, hufvudsakligen af Svenska husflitens producter, af bomullsväfnader och dylikt. Det var af detta skäl, som jag ansåg mig böra motsätta mig allt betungande af en för Sverige så nyttig rörelse som denna; men ett alldeles motsatt förhållande äger rum i afseende på deras resor till andra utrikes orter, (om man då vill anse Norrige såsom utrikes); de varor, som på sådant sätt af dessa handlande utföras, uppgå ej till något betydligt värde, men deremot utvisa våra confiscations-annaler, att en stor del af gjorda beslag härflyter från dessa resor, och flere, som bort underkastas beslag, hafva måhända undgått det.

Hvad sjelfva afgiften beträffar, så tror jag det bästa vore, att denna bevilln. betaltes i hemorten vid bevillningsårets slut. Skulle det ej komma att tillgå på det sättet, så instämmer jag med Utsk., att då lärer det väl vara bäst att göra på samma sätt som hittills, och att det ej är skäl att göra någon förändring härutinnan för att skaffa en liten beqvämlighet åt landssecret:n, en beqvämlighet, som han icke sjelf lärer önska, ty han är van vid det närvar. förhållandet. Således, om R. o. Ad. anser det ej löna mödan att antaga min idée, så önskar jag bifall till Utsk:s betänk. uti denna punkt.

Hr Edenhjelm: Jag för min del anser ingen fara vid att landssecret:n nu, såsom han redan länge gjort, uppbär denna bevillning. Det kan ej blifva någon säkrare controll på uppbörden af denna afgift, än då landshöfdingen sjelf är närvar. och är i tillfälle att controllera honom deruti. På samma sätt som det tillgår med bevillningens erläggande för dem, som resa till Norrige, på samma sätt kan det också tillgå, då landssecret:n lemnar pass till utländsk ort. Jag har aldrig sett, att detta gått oratt till. Jag anser derföre nedsättning uti denna bevilln. öfverflödig, då det månget år händer, att den alldeles icke förekommer.

Frih. Tersmeden: Hr von Rosen har ansett att, om den här föreslagna bevillningen för gårdfarihandlandes utländska resor af 30 r:dr borttoges, så skulle alla handlande anmäla sig till utrikes resor, och likväl endast resa inom landet och derigenom undslippa den bevilln., som de eljest

måste utgöra. Jag kan ej sålunda förstå den här föreslagna bevilln förordn. Här står, att gårdfarihandlande skola vara 6 classer; sedermera tilläggas orden: "Hvarförutan de, "som äga att sjelfva eller genom ombud idka berörde han-"del, för hvarje person skola erlägga: vid resor till utrikes "ort 30 r:dr." Således är detta ett tillägg utöfver den i bevilln förordn. dem förut ålagda beskattning. Om det också vore förhållandet, såsom här är nämndt, att de ej föra ut särdeles mycket inhemska varor, utan att de i stället föra in utländska; så finner jag intet mera ondt uti att de införa utländska varor, än att alla andra handelsexpediter göra det. Tullförsnilla de dem, så är det illa, men det bör kunna förekommas af tullbevakningen; åtminstone måtte de ej hafva lättare än andra att tullförsnilla. Jag kan med ett ord icke finna något skäl, hvarföre en sådan särskild bevilln. skall påläggas dessa gårdfarihandlande, utan yrkar att betänk uti denna punkt måtte afslås och den föreslagna bevillningen utgå.

Hr Printzensköld: Det lärer ej finnas någon ledamot af R. o. Ad., som ej anser nödvändigt att uti redactionen af hvarje författning iakttaga den största tydlighet. Jag han ej neka, att jag finner en sådan tydlighet saknas uti den del af denna §, som nu discuteras. Sedan Utsk. neml. uppställt bevilln. afgifterna för gårdfarihandlande uti vissa classer, ända till 6, så yttrar Utsk: "hvarförutan de, "som äga att sjelfve eller genom ombud idka berörde han-"del, för hvarje person skola erlägga: vid resor till utrikes "ort (med undantag af Norrige) 30 r:dr." Derefter kommer följande: "Denna afgift skall uppbäras af landssecret:n etc." Är det nu endast afgiften för resor till utrikes ort, som skall sålunda erläggas, eller är det äfven afgifter, som för resor inom landet af gårdfarihandlande skola erläggas, och för hvilka resor de också begära pass? Efter en sträng tolkning af ordalydelsen här skulle jag tro, att det endast är sistnämnda afgift, neml. 30 r:dr, som af landssecret:n här skall uppbäras, och att de öfriga afgifterna skola utgå enligt hvad bevilln.förordn. i allmänhet innehåller. Jag skulle till min rättelse önska, att någon af Bevilln. Utsk:s närvarande ledamöter täcktes upplysa om rätta tillämpningen af denna §, på det att något missförstånd och misstag ej må äga rum, hvilket ofta inträffar i fråga om bevilln. författningen.

Hr von Rosen: I anledn. af hvad Frih. Tersmeden yttrat, får jag nämna, att en gårdfarihandlande betalar skatt för sin handel, såsom för en näring. Om en handlande uti en stad reser ut, så betalar han visserligen icke för hvarje gång han reser; men han taxeras af Taxer.-comitéen för sin handel. Gårdfarihandlanden betalar ingen annan borgerlig afgift och blir af Taxer.-comitéen endast till denna bevilln.

uppförd. Här äro de nu indelade uti 6 classer för den inrikes handeln, och sammanförda uti en enda class i afseende på bevillningen för utrikes resor. Jag finner mycket skäl att de skola betala särskildt för den utländska handeln, och tror, att detta tillgår så, att alla, som handla både ut- och inrikes, betala afgift de förra på lands-cancelliet och de sednare i vanlig uppbördsväg.

Gr. Hamilton: Till svar å Hr Printzenskölds förfrågan, får jag blott nämna, att som jag fattade frågan inom Utsk., så afser uttrycket: "Denna afgift skall uppbäras af landssecret:n" endast de 30 r:dr, som gårdfarihandlanden borde erlägga vid utrikes resor, när han erhöll pass till utrikes ort.

Hr Printzensköld: Enligt den upplysning, som Bevilln.Utsk:s nuvar. ordför. behagat meddela, hemställer jag, om icke, till förtydligande deraf, ordet "sistnämnde" finge införas framför ordet "afgift." Derigenom blefve all otydlighet undanröjd, och någon fråga om de öfriga afgifterna för gårdfarihandlande kunde således icke uppstå vid den uppbörd, som landssecret:n äger att göra. Eljest skulle den tillämpning kunna äga rum, att landssecret:n, då han jemte landshöfdingen meddelade pass för gårdfarihandlande för resor inom landet, äfven då kunde vilja uppbära de bevilln.-afgifter, som gårdfarihandlanderne för denna handel äro skyldige att erlägga.

Frih. von Kræmer: Efter den förklaring öfver §:n, som Gr. Hamilton gjort, får jag nämna, att jag anser äfven denna afgift af 30 r:dr för utrikes resor kunna erläggas i landtränteriet; ty vid sådana resors företagande skola passen begäras hos landshöfdingen i länet, hvarför det ej bör medföra någon svårighet att insätta afgiften uti ränteriet, hvilket jag alltså yrkar måtte blifva R. o. Ad:s beslut.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att, då anmärkn. blifvit gjord i afseende på gårdfarihandlande, R. o. Ad. torde finna, att särskild propos. derom borde framställas; hemställandes nu, om R. o. Ad. i öfrigt behagade bifalla hvad Utsk. under bokstafven G föreslagit.

Ropades ja.

Hr Landtm. yttrade, att hvad gårdfarihandlande anginge, så hade först den anmärkn. blifvit gjord, att orden "så framt denna handel kommer att fortfara" borde utgå; hemställande Hr Landtm., om R. o. Ad. ansåg denna redactions-förändring böra äga rum.

Bifölls.

Hr Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade i öfrigt bifalla hvad Utsk. föreslagit i afseende på classificationen af gårdfarihandlande.

Ropades ja.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att olika meningar hade uppstått om särskild afgift borde äga rum för gårdfarihandlandes resor till utrikes ort, med undantag af Norrige; och hemställde Hr Landtm., om R. o. Ad. behagade bifalla Utsk:s förslag i detta hänseende.

Ropades ja och nej.

Hr Landtm. förklarade, det han trott sig finna att nej öfverröstat ja.

Hr von Hartmansdorff: Om ej betänk. anses bifallet, anhåller jag om votering.

Hr Edenhjelm: Jag kan ej begripa hvad det kan vara för rättvisa uti att bifalla, att dessa personer skola slippa att betala. När andre handlande drifva utrikes handel, så få de betala, och då begriper jag ej, hvarföre Vestgötharne skola slippa att betala, när de göra det.

Frih. Nauckhoff: I händelse plenum kommer att fortsättas efter voteringen, så får jag hemställa till Hr Landtm., om icke, sedan den första frågan, ang. uppbördssättet af de 30 r:dr, blifvit afgjord, neml. huruvida de skola uppbäras af landssecret:n eller nedsättas i landtränteriet eller ock hos en Kronans uppbördsman, den sednare punkten äfven kunde komma att afgöras, på det att vi ej måtte behöfva återkomma till detta ämne.

Hr von Hartmansdorff: I händelse R. o. Ad. skulle borttaga alla afgifter för gårdfarihandlandes resor utrikes, vore det utan ändamål att besluta hvem som skulle uppbära dem. Jag förmodar likväl, att då voteringen är slut, Hr Landtm. tillåter oss att åtskiljas för i afton; och då kunna vi nästa gång afgöra denna fråga.

Frih. Ridderstolpe: Efter de upplysningar, som Hr Edenhjelm lemnat, torde kanske ett annat resultat erhållas, om Hr Landtm. behagade göra ny proposition.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att han icke visste, om icke något missförstånd ägde rum, antingen hos honom eller hos R. o. Ad. vid besvarandet af propos:n; måhända låge misstaget hos Hr Landtm., hvarföre han ansåg sig ånyo böra framställa den sist gjorda propos:n.

Frih. Tersmeden: Sedan Hr Landtm. framställt propos. till bifall å förslaget, och denna propos. blifvit med nej besvarad; så ser jag ej, att en votering kan undvikas på annat sätt, än att de personer, som begärt votering, afstå derifrån.

Frih. Ridderstolpe: Denna votering har blifvit conditionelt begärd, neml. såvida ej R. o. Ad. bifaller Utsk:s betänk. Bifaller R. o. Ad. betänk., så slippa vi att votera.

Hr Frih. o. Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade bifalla Utsk:s förslag i afseende på ifrågavar. ämne.

Ropades starka ja, blandade med många nej.

Hr Frih. o. Landtm. förklarade det han trott sig finna att ja öfverröstat nej.

Hr Munck af Rosenschöld, Nils Rudolph: Jag reserverar mig deremot, att Hr Landtm. ånyo framställt propos., sedan Hr. Landtm. redan engång förklarade huru Hr Landtm. uppfattat R. o. Ad:s svar, och emot det sätt, hvarpå Hr Landtm. nu gått till väga att bryta ett redan af R. o. Ad. fattadt beslut; och anhåller jag, att denna min reservation må blifva uti prot. förvarad.

Frih. Tersmeden: Jag kan ej neka, att det är med högsta förundran, som jag hört Hr Landtm. ånyo framställa propos, sedan den redan en gång blifvit framställd och besvarad; och nu begär jag votering.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att förmodligen ett misstag vore begånget af honom, som trodde sig hafva förklarat den första propos:n vara med ja besvarad, men måhända i stället hade sagt nej, d. v. s., det ena ordet för det andra; Hr Landtm:s mening hade icke varit att ånyo framställa en propos., som redan förut varit på afgörande sätt besvarad, men vid detta tillfälle hade han, af Hr von Hartmansdorffs begäran om votering, sedan Hr Landtm. trodde sig hafva förklarat den mening öfvervägande, för hvilken Hr von Hartmansdorff yttrat sig, blifvit uppmärksam deruppå, att Hr Landtm:s ord, vid förklarandet huru propos:n blifvit besvarad, måtte hafva fallit på ett sätt, som varit alldeles stridande emot hans afsigt; af denna orsak, och då han ofrivilligt begått ett misstag, hade han icke ansett sig böra tveka att förnya den propos., han framställt. Nu, sedan votering blifvit begärd, återstode endast att bestämma voter:s-propos:n; hemställande Hr Landtm. om R. o. Ad. behagade antaga bifall å Utsk:s förslag till ja-propos., samt afslag å detsamma till nej-proposition.

Ropades ja.

Frih. Nauckhoff: Jag får hemställa, huruvida icke, om ja vinner, vi kunde få antaga äfven den sista strofen, så att vi icke vidare behöfva återkomma till denna fråga.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att då olika meningar i frågan blifvit framställda, hvilka måhända kunde leda till votering, och då i alla fall Riksd.Ordn. stadgade, att, sedan votering blifvit begärd, den genast skall äga rum, kunde ingen sådan framställning, som Frih. Nauckhoff begärt, för det närvarande ske.

Upp-

Upplästes till justering och godkändes följande voter:s-proposition:

Den, som bifaller Bevilln.Utsk:s förslag rör:de afgiften för gårdfarihandlande vid resor till utrikes ort, voterar

ja;

den det ej vill, voterar

nej;

Vinner nej, afslår R. o. Ad. Utsk:s förslag i denna del.

Efter voteringens slut, befunnos rösterna hafva utfallit, som följer:

Ja — 13.
Nej — 12.

H. R. o. Ad. åtskiljdes kl. 11 om aftonen.

In fidem protocolli,
F. O. Silfverstolpe.

Onsdagen den 7 October 1840.

Plenum kl. 9 f. m.

Justerades pleni-prot. för den 19 sistl. September e. m.

Hr Frih. o. Landtm. tillkännagaf, att Hr Stuart, Fredr. Christopher, ledamot i Bevilln.Utsk., och invald till ledamot i LagUtsk., afsagt sig denna sednare befattning, samt att Frih. Gyllenstjerna, Nils, ledamot i Bevilln.Utsk., och Hr Tersmeden, Gustaf Reinh., ledamot i Allm. Besvärs- och Ekon.Utsk., erhållit trenne veckors ledighet.

Frih. Cederström, Anders: Jag anhåller vördsamt att få afsäga mig min plats såsom ledamot i LagUtsk., med bibehållande af min riksdagsmannarätt.

Denna Frih. Cederströms begäran blef af R. o. Ad. bifallen.

Hr Frih. o. Landtm. anmodade Hrr Electorer att innan nästa plenum sammanträda, för att välja tvänne nya ledamöter i LagUtsk. efter Hr Stuart och Frih. Cederström, samt en ledamot i hvartdera af Bevilln.- samt Allm. Besvärs- och Ekon.Utsk:n, för att i dessa sistnämnda Utsk. inträda under den ledighet, som blifvit beviljad Frih. Gyllenstjerna och Hr Tersmeden.

Hr Edenhjelm, Gillis: Som det kommit till min kännedom, att Borgare- och BondeSt:n återremitterat Stats- och Ekon-Utsk:ns betänk. N:o 30, så får jag anhålla att vid detta betänk. få göra några anmärkn:r. Jag hade visserligen bort göra dem förra gången, då frågan hos R. o. Ad. förevar, men jag tog då för afgjordt, att bifall till betänk. skulle lemnas, och önskade det äfven i följd deraf, att jag trodde man då skulle så mycket snarare komma i tillfälle att disponera medel, för att biträda de fiskare, som helt nyligen blifvit öfverseglade, och äfven andra fiskare, hvilka genom andra olyckshändelser förlorat sin redskap och således äro urståndsatte att försörja sig sjelfva och sina familjer.

Hr Edenhjelm uppläste derefter följande:

Några talare inom detta Hus hafva förenat sig i åsigter med reservanterne i Utsk:n, och begärt samt fått återremiss på betänkandet. Efter hvad jag fattat desse herrars yttranden, så utgingo de från öfvertygelsen, att om några medel till upphjelpande af fisket i Bohus läns skärgård skulle bifallas, så vore det för att dermed afhjelpa den dervarande nöden, och ett sådant anslag således att anse som en från statsverket utgående fattighjelp för någon viss del af Riket, hvilket skulle medföra mera skada än fördel för understödstagande. Hade de värde talarne och reservanterne tagit närmare kännedom om min motion i detta ämne, så vill jag tro, att ett sådant motskäl icke blifvit anfördt. I min motion lemnade jag den upplysning, att skärgårdsboerne betala i årliga utskylder till K. M. och Kronan 6115 r:dr, till gymnasium 752, till presterskapet 2406, till kyrkors underhåll 210 r:dr — summa 9,483 r:dr b:co. Jag hemställer således till eder, mine herrar! om man väl med billighet kan jemföra detta folk med en vanlig tiggarehop, då det, som de fleste göra, för det att de få bo på stenklippor, hvarest knappast finnes en hand full jord, och uti det vilda hafvet, hvarest dessa klippor äro belägna, hemtar sin lifsnäring, derför uti årliga utskylder betalar så betydliga summor, och dessutom, när sjöförsvar kommer i fråga, måste lemna de kojor, som troligen ingen fiende skulle vilja fråntaga dem, för att försvara de på fasta landet boende bättre lottade innevånare, som nu klaga öfver tryckande utskylder, oaktadt de hafva jord att bruka, hvarutaf de hafva sin bergning, om de vilja arbeta den och afstå från öfverflödiga luxartiklar, samt sådana njutningar, som förstöra menniskan så väl i ekonomiskt som moraliskt hänseende.

Hvad strandvraksgodsen beträffar, så bestå de uti sådana effecter, som antingen från fartyg eller från annat land gått förlorade, och derefter uppflyta antingen på land, eller ock inflyta i vikar eller emellan skären. De personer, som berga eller tillvarataga dylikt gods, äro skyldige till

att derom göra anmälan hos kronobetjeningen eller vid tullkammaren inom districtet, hvars tjenstemän genom Konungens Bef:h:de låta kungöra att varor af den beskaffenhet på uppgifvet ställe blifvit tillvaratagna. Inställer sig ingen ägare dertill inom natt och år, försäljes godset på offentlig auction ofta på 7 à 8 mils afstånd från det ställe, hvarest varan är förvarad, och således oftast utan att de personer, som funnit varan eller de som känna värdet deraf, hafva någon kännedom om tiden för försäljningen deraf, hvilket gör, att, ehuru den kan vara af betydande värde, den likvisst vid de flesta tillfallen försäljes för så lågt pris, att de kostnader, som tullkammaren för varan redan bestridt, icke blifva ersatta, hvarför så väl Kronan, som den hvilken tillvaratagit godset, derför icke får någon behållning.

Att så tillgår, bevisas bäst genom här bifogade uppgift å Kronans behållning å strandvraksgods-medel, enl. Tullverkets hufvudböcker från och med år 1834 till och med 1838:

Uppgift å Kronan behållna strandvraks-medel enligt Tullverkets hufvudböcker för nedanstående år

År 1834	.	r:dr	b:co	4,965: 28.	5.
„ 1835	.	„	„	1,088: 45.	7.
„ 1836	.	„	„	1,143: 24.	2.
„ 1837	.	„	„	1,167: 47.	11.
„ 1838	.	„	„	1,233: 15.	6.

Stockholm och K. General-Tullstyrelsens Kammarcontor den 2 Mars 1840.

c. f.
J. M. Hollertz.

Fiskare och kustboer, som ganska väl känna de förhållanden, som jag här uppgifvit, finna således större beräkning uti, att, så ofta som möjligt är, icke uppgifva hvarken för krono- eller tullbetjening de af dem funna strandvraken, utan behålla och använda dem antingen till eget behof, eller afyttra dem för godt köp till andra personer, som deraf kunna draga fördel, utan att någon åklagaremakt blir i tillfälle att derå göra laglig åtalan.

Såsom exempel huru dermed som oftast tillgår, får jag nämna huru dermed tillgick år 1838, då flera tusen lispund talg inflöto i skärgården på flera mils kuststräcka. Af denna talg blef visserligen ganska mycket genom krono- och tullbetjeningens försorg magazineradt, men största delen deraf af flera ö- och strandboer undanhållen och i tysthet försåld. Efter någon tids förlopp anmälde sig en person i egenskap af commissionär för ett assurance-bolag i England som ägare till talgen, och gjorde också bolagets rätt dertill gällande genom sådana handlingar och märken på kärlen, att sanningen deraf icke kunde bestridas. Den delen af talgen, som var magazinerad, blef bolaget tillerkänd, men den öfriga delen gick förlorad. Samma förhållande äger

nästan årligen rum med styckegods af alla slag, fast icke till det betydliga värde som den omnämnda talgen ansågs äga, hvilken, såvidt jag vill minnas, kom inflytande från ett på Skagern förolyckadt Ryskt eller Engelskt fartyg. Hade communerna, då denna händelse inträffade, ägt Kronans rätt till strandvraksgodsen, så hade inga sådana lagbrott, som de uppgifna, kunnat äga rum, och många meneder derigenom blifvit inbesparda, hvilket är så mycket sannolikare, som hvarje person inom communen eller pastoratet då varit interesserad för strandvrakens lagliga behandling, för att deraf njuta fördelar, som nu endast tillkomma lagbrytarne.

Att jag till R. H. St. icke kunnat inkomma med ett förslag af denna beskaffenhet, utan att förut hafva gjort mig fullkomligen öfvertygad om att det icke allenast bör bereda säkerhet för godsägare, utan förnämligast verka till godt i moraliskt hänseende hos den menniskoclass, som genom okunnighet icke tror sig handla oriktigt uti åtkomsten af okända menniskors egendom, endast det så kan fördöljas, att intet nesligt straff derför kommer i fråga, hade väl Utsk:n bort taga för afgjordt och således grundligare besvarat äfven denna del af min motion.

I sednare tider hafva K. M. och Kronan afträdt från all andel i jordfynd; och om lösen derför någon gång kommer i fråga, så erhåller ägaren af fyndet en åttondedel öfver värdet deraf. Jag finner derföre så mycket mera billigt uti att Kronan af samma skäl afstår från andelen i strandfynd, synnerligast som den stora fördelen derigenom kan vinnas, att folket sättes ur tillfälle att på ett obehörigt sätt söka till att åtkomma andras gods, och ägare deraf kunna hysa hoppet att återfå sin förlorade egendom, samt församlingarna eller communerna derigenom åtkomma medel till nyttiga ändamål, utan någon betydande förlust för statscassan.

Om de H. Utsk:n skulle vilja göra sig den mödan taga kännedom om K. M:s nådiga quarantains-författn. af år 1806, så torde Utsk:n finna hvilka besvärligheter som skärgårdsboerne hafva för uppfyllandet af dessa svåra åliggan-den, efter krono-, tull- och quarantains-tjenstemännen inga andra personer hafva att påräkna till biträde för vinnandet af de deruti fordrade åtgärder än skärgårdsfolket; hvarföre jag äfven af denna orsak finner en förökad anledn., att det af mig gjorda förslag om Kronans andel i strandvraks-godsen måtte pastoraterna eller communerna tillerkännas.

Remitterades till Stats- samt Allm. Besvärs- och Ekon.-Utsk:n.

Upplästes till justering och godkändes nedannämnda

från Exped. Utsk. inkomna förslag till R. St:s underd. skrifvelser till K. M., neml.:

N:o 113, ang:de ändring i vissa delar af nuvar. lagstadganden om giftorätt och arfsrätt m. m.;

N:o 114, ang:de upphäfvande af kämnersrätter, lagmansrätter och riddaresyne-rätter, samt ändring eller upphäfvande af åtskilliga lagens rum, rör:de rättegångs-ordningen;

N:o 115, ang:de rättighet för rotehållare inom åtskilliga härader af Skaraborgs län, att erhålla utsyning på kronoparkerna Halle- och Hunneberg;

N:o 116, ang:de sökt befrielse från Götha-canal-bolag ålagd bevilln. för utdelade vinstmedel;

N:o 117, i fråga om förändring af stadgandet ang:de fördelning af böter för försummad lagfart.

Fortsattes pröfningen af Bevilln. Utsk:s utlåt. N:o 27, i anledn. af anmärkn:r emot betänk. N:o 12, ang. grunderna för den blifvande allm. bevillningen, samt föreskrifterna för tillämpningen deraf.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att R. o. Ad. vid slutet af sista plenum stannat vid 26 sidan af Bevilln. Utsk:s med betänk. N:o 12 afgifna förslag, bokstafven G i 27 §:n, och frågan derom, att afgiften af gårdfarihandlande skulle uppbäras af landssecret:n, då pass meddelas, samt i behörig ordning redovisas, enl. den controll, som af vederbör. embetsverk kommer att bestämmas.

Gr. Mörner, Carl: Sedan R. o. Ad. genom votering afgjort, att ifrågavar. afgift för resor till utrikes ort skall qvarstå, och då det sednare mom. egentligen angår en detaljfråga, hvarom R. St. icke ensamme äga beslutande rätt, utan hvarom K. M. äger förordna, så får jag, till förekommande af tvist om sjelfva uppbördssättet, vördsamt hemställa, om icke detta mom. kunde helt och hållet ur §:n utgå.

Hr von Rosen, Georg: Jag får yrka den förändring i redactionen af denna §, att i stället för "denna afgift" må sättas "hvilken afgift," emedan det eljest är obestämdt huruvida detta stadgande afser endast afgiften för utrikes resor eller jemväl den vanliga bevillningen för gårdfarihandel. Jag skulle jemväl önska den redactions-förändring, att föreskriftens lydelse blefve följande: "Hvilken afgift skall uppbäras, då pass meddelas och i behörig ordning redovisas, enligt den controll, som af vederbör. embetsverk kommer att bestämmas"; så att ej definitivt blefve utsatt, att landssecret:n skall verkställa uppbörden.

Gr. Mörner: Jag hemställer till Hr von Rosen och R. o. Ad. i allmänhet, om icke, på de skäl jag haft äran anföra, det vore lämpligast att låta hela detta mom. ur §:n

utgå, då det i alla fall beror på K. M. att förordna, huru med uppbörden skall tillgå. För mig är det i öfrigt likgilltigt, om R. o. Ad. vill besluta den här föreslagna eller någon annan redaction.

Hr Printzensköld, Carl: Jag tror det icke vara lämpligt att, såsom Gr. Mörner föreslagit, låta denna mening utgå ur förslaget. Det är kändt att bevilln.förordningarne alltsedan år 1810, och äfven före den tiden, alltid innehållit de reglementariska stadganden, som erfordrats för uppbördens verkställande. Således skulle ett uteslutande af denna reglementariska föreskrift måhända verka derhän, att embetsmyndigheterne sattes i villrådighet, huru afgiften skulle uppbäras. Jag får således för min del anhålla, att mom. måtte få qvarstå; hvaremot jag i afseende på uppställningen deraf till alla delar förenar mig i det yttrande, som Hr von Rosen afgifvit, emedan jag anser tillräckligt, att lagstiftningen här förordnar, att afgiften skall uppbäras på sätt af vederbör. embetsverk kommer att bestämmas; ty detta uttryck förutsätter alltid att, vid bevilln.förordningens verkställande, denna embetsmyndighet skall fästa uppmärksamhet vid afgiften samt meddela ett stadgande huru densamma skall uppbäras.

Frih. von Kræmer, Robert: Äfven jag instämmer i hvad Hr von Rosen anfört. Jag skulle blott önska, att, i stället för "hvilken afgift," såsom Hr von Rosen föreslagit, utsattes "hvilken sednare afgift," för att borttaga all tvetydighet; och då här är fråga blott om de utrikes passen, så tycker jag, att afgiften ganska väl kan deponeras i landtränteriet på samma sätt som den öfriga uppbörden.

Hr Edenhjelm, Gillis: Jag får yttra hvad jag förra gången nämnde, att jag ej ser någon fara dervid, att denna uppbörd anförtros åt landssecret:n. Skulle ej denna uppbörd anförtros åt honom, så borde han ej heller få uppbära passagerare-afgifter, eller de förhöjda afgifterna för alla Ryska pass. Om afgifterna för dem, som resa till Danmark, skulle nedsättas hos den vanliga uppbördsmannen, så skulle sådant medföra för mycket bråk i Götheborg, der de resande ofta begära sina pass midt i natten, och jag ofta fått stiga upp klockan 12 om natten för att gifva dem pass.

Hr Printzensköld: Jag vill visserligen icke tvista om ord och anser det således på det hela likgilltigt, om ordet "sednare" inflyter i detta stadgande, på sätt Frih. von Kræmer föreslagit; men jag tror mig böra fästa Hr Frih:ns uppmärksamhet derpå, att meningen genom tillägg af detta ord alldeles icke förtydligas; ty då här, sedan Utsk. uppräknat de särskilda classerna för gårdfarihandlande, förekommer en ny mening, innehållande: "Hvarförutan de, som äga "att sjelfve eller genom ombud idka berörde handel, för

"hvarje person skola erlägga, vid resor till utrikes ort (med "undantag af Norrige) r:dr 30; hvilken afgift skall uppbäras" etc.; så utgör detta en särskild mening för sig, der orden "hvilken afgift" endast kunna hafva afseende på de 30 r:drna; hvaremot i Utsk:s uppställning finnes punkt efter r:dr 30, och en alldeles ny mening börjar med orden "Denna afgift," hvilka ord möjligen kunna anses hafva afseende på alla de förenämnda afgifterna för gårdfarihandlande.

Hr von Hartmansdorff, Aug.: Jag är visserligen af den mening, som Gr. Mörner yttrat, att denna fråga, som blott angår sättet att uppbära en afgift, hvilken Ständerne beslutat, icke hörer till bevilln.förordn., utan till K. M. att afgöra. Men då samma föreskrift är införd i nu gällande bevilln.förordn., och K. M. genom samma hennes utfärdande låtit vid föreskriften bero; så tillstyrker jag att R. o. Ad. äfven måtte låta dervid bero, blott med den förändring, att, på skäl, som af åtskilliga värda talare blifvit uppgifna, här må införas sistnämnda afgift, i stället för denna afgift.

Hr Frih. o. Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade bifalla Utsk:s redaction i denna del.

Ropades nej.

Hr Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade bifalla den redaction Hr von Rosen föreslagit.

Ropades ja och nej.

Hr von Hartmansdorff erinrade, att äfven han föreslagit en redaction.

Hr Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade bifalla den af Hr von Hartmansdorff föreslagna redaction.

Ropades ja och nej.

Hr Landtm. hemställde, om R. o. Ad. ansåg, att hela den ifrågavar. meningen borde utgå.

Ropades nej.

Frih. von Kræmer: Jag får hos Hr Landtm. anhålla, att vi kunde få ny propos. på Hr von Rosens förslag, då kanske svaret kunde utfalla till bifall derå.

Hr von Hartmansdorff anhöll att Hr von Rosens förslag måtte uppläsas.

Hr von Rosen: Det torde tillåtas mig att sjelf få upplåsa den redaction jag önskar, neml. "denna sednare afgift "skall erläggas, då pass meddelas och i behörig ordning re-"dovisas, enl. den controll, som af vederbör. embetsverk kom-"mer att bestämmas." Jag anser nödvändigt, att i bevilln.-förordn. står när skatten skall betalas; men huru redo-

visningen skall ske, måtte icke tillhöra Ständerne att bestämma.

Uppå derefter framställd propos. antog R. o. Ad. Hr von Rosens förslag till redaction, så lydande: "Denna sed-"nare afgift skall erläggas då pass meddelas, och i behörig "ordning redovisas, enl. den controll, som af vederbör. em-"betsverk kommer att bestämmas."

Bokstafven H.

Utskottets förslag bifölls.

Bokstafven I.

Frih. von Kræmer: Efter de här upptagna bevilln.-afgifterna för inspectorer, casseurer, bokhållare, fogdar, factorer och skrifvare, förekommer en mening, som verkligen föranledt misstag och olika tillämpning vid taxeringar. "Den, "som vid annans egendom eller landtbruk har närmaste till-"syn eller styrelsen sig anförtrodd, taxeras efter personens "kända verkliga tjenstgöring, utan hinder af annorledes skedd "uppgift, såsom rättare, då egendomen består af 2 till 4 man-"tal, och derutöfver såsom fogde eller inspector." Enl. ordalydelsen af detta stadgande skall således vid en egendom af t. ex. $4\frac{1}{8}$ mantal ovillkorligen en person taxeras såsom fogde eller inspector, ehuru det kan vara kändt, att der verkligen ej finnes någon fogde eller inspector, utan att det är en rättare, som har tillsynen öfver landtbruket. Det står visserligen först, att taxeringen skall rättas efter personens kända verkliga tjenstgöring, men sedan står det, att om egendomen utgöres af mera än 4 mantal, så skall han taxeras såsom inspector. Detta har gjort, att många fått betala afgift för inspectorer, ehuru de aldrig haft några sådana, blott derföre att egendomarne bestått af mera än 4 mantal. Det finnes visserligen häruti ett undantag, som enl. Utsk:s sednare förslag lyder sålunda: "De ägare eller innehafvare af jord, som "sjelfve densamma bruka, och således icke hafva hos sig an-"ställde rättare, skola ifrån den för rättare stadgade bevilln. "vara befriade;" men ett sådant undantag är icke gjordt i afseende på inspectorer, utan har blott afseende på rättare, och det har verkligen äfven i år inträffat uti en Pröfnings-comité, der jag varit närvar., att personer fått betala inspectors-afgift, fastän de aldrig haft inspectorer. Derföre skulle jag önska, att redactionen fick följande lydelse: "Den, som "vid annans egendom eller landtbruk har närmaste tillsyn "eller styrelsen sig anförtrodd, taxeras efter personens kända "verkliga tjenstgöring, utan hinder af annorledes skedd upp-"gift, såsom rättare eller också såsom fogde eller inspector;" så att man icke nämner de mantal hvaraf egendomen kan bestå. När det står "efter personens kända verkliga tjenst-"göring," så är det tillräckligt; ty det är nog kändt inom taxer:s-districtet, om han är rättare eller inspector.

Ut-

Utskottets förslag i utlåt. N:o 27 upplästes.

Frih. Ridderstolpe, Fredr.: Gillande till en del den af Frih. von Kræmer nu gjorda anmärkn., får jag vördsamt föreslå, att uti den i Utsk:s sednare betänk. upptagna redaction må införas framför ordet "rättare," inspector eller fogde, så att der nämnes den för inspector, fogde eller rättare stadgade bevillning. Derigenom tror jag, att rättvisa göres åt den anmärkn., som nu blifvit gjord.

Hr von Rosen: Ordet "rättare" passar icke för Skåne, ty man vet icke der hvad det vill säga, utan nyttjar i stället benämningen ladufogde; och jag önskar derföre, att äfven här ordet "ladufogde" måtte begagnas, helst det förekommer jemväl på andra ställen i bevilln.förordningen.

Gr. Hamilton, Henning Hugo Ludv.: I afseende på den första anmärkn:n, som Frih. von Kræmer framställt, får jag fästa uppmärksamhet derpå, att bevillningen för inspectorer, frälse- och gårds-, samt casseurer, bokhållare, fogdar, factorer och skrifvare i privat tjenst på landet, är fördelad i 8 classer, af hvilka den lägsta endast betalar 2 r:dr b:co, således blott 24 sk. mer än för rättare. Det torde då icke varit alldeles utan skäl, som Utsk. föreslagit, att för egendomar, som öfverstiga 4 mantal, åtminstone någon förhöjning må kunna äga rum, jemförelsevis med de mindre egendomarna. Naturligtvis kunna icke taxeringsmännen underlåta att pröfva till hvilken class ifrågavar. personer böra hänföras, och om då förhållandet är såsom Frih. von Kræmer omnämnde, att egendomen består endast af $4\frac{1}{8}$ mantal, så torde icke bevillningen efter den högsta classen, utan efter någon af de lägre blifva påförd, då den också icke lärer blifva alltför orättvis Hvad åter den sednare anmärkn:n beträffar, så vill jag icke förneka dess riktighet, utan torde ett tillägg i sista meningen böra införas framför rättare, så att der upptages t. ex. fogdar eller rättare.

Hr von Rosen: Uti sista mom. vid artikeln inspectorer står: "de ägare eller innehafvare af jord, som sjelfve "densamma bruka." Meningen kan man väl förstå, men den är icke tydlig, ty man kan ej säga, att t. ex. en enka sjelf brukar jorden. Om deremot redactionen blefve: "de ägare "eller innehafvare af jord, som hafva densamma under eget "bruk," så tror jag meningen vore tydligare.

Frih. von Kræmer: Jag är alldeles tillfredställd med den förändring, som Frih. Ridderstolpe och Gr. Hamilton föreslagit, neml. att ordalydelsen må blifva: "De ägare eller "innehafvare af jord, som sjelfve densamma bruka och såle-"des icke hafva hos sig anställde inspectorer eller rättare, "skola ifrån den för sådana personer stadgade bevilln. vara

"befriade;" efter hvilken förändring jag medger att förslaget kan vara riktigt.

Hr von Hartmansdorff: Det förslag att här införa dem, som hafva jorden under eget bruk, måste jag motsätta mig; ty det skulle ofelbart föranleda, att samtlige jordägare, som ej hafva arrendatorer på sina hemman, utan hafva dem, såsom man säger, under eget bruk, men just fördenskull behöfva rättare, skulle komma att befrias från denna rättare-afgift. Jag befarar till och med att det förslag, som Utsk. gjort i betänk. N:o 27, är mera tvetydigt än det, som står i betänk. N:o 12; hvarföre jag anser bäst att de ordalag bibehållas, hvilka i det sednare betänk. äro rör:de detta ämne begagnade uti sista momentet. Derigenom torde man säkrast kunna hindra att ägare af hemman under eget bruk ej på grund af denna § befrias från den afgift, hvilken bör till Staten utgöras för en rättare eller hvad den må kallas, som förestår arbetet på stället.

Gr. Hamilton: Till en del är jag förekommen af den sista värda talaren, neml. i hvad angår uttrycket: att hafva jorden under eget bruk, emedan här uppe i landet dermed menas, att man ej har landtbönder och torpare, utan sköter egendomen sjelf med rättare och drängar. Hvad åter den sednare delen af Hr von Hartmansdorffs yttrande angår, så kan jag icke deri instämma; ty Utsk:s sednare förslag innefattar det nödiga förtydligande, att icke blott jordägare, utan äfven arrendatorer och andra egendomsinnehafvare, då de sjelfve bruka jorden, skola vara befriade från rättare-afgift.

Frih. Ridderstolpe: Jag får instämma i den anmärkn. och den protest, som Hr von Hartmansdorff och Gr. Hamilton afgifvit. Jag måste äfven motsätta mig att den så väl i gamla som nu föreslagna bevilln.förordn:n intagna bestämmelse af 2 till 4 mantal må komma att utgå. Uti Westmanland har i de Taxer:s-comitéer, hvari jag deltagit, vårt omdöme alltid varit, att då en egendomsägare eller arrendator har hos sig anställd en man, som han kallar rättare, och som utställer arbetet om morgnarna, så måste denne såsom rättare upptagas; men om ägaren eller arrendatorn sjelf gjort sig besväret att stiga upp för att utställa arbetet och uppgöra dess fördelning emellan folket, så hafva vi ansett honom icke hafva någon rättare, ty det har varit sannfärdiga förhållandet. Har jordägaren eller arrendatorn haft en man, åt hvilken han anförtrott nycklarna till sin spanmålsbod, så hafva vi taxerat denne såsom inspector, men har han sjelf haft spanmålsbods-nycklarna samt låtit sjelf in- och utmäta sin spanmål, så hafva vi ansett rättsvidrigt, att taxera honom för en inspector, hvilket han sjelf varit. Detta i min tanke rättvisa sätt att bedömma förhållandet skulle upphöra och Taxer:s-comitéen sakna grund för ett sådant ski-

pande af lagen, om bestämmelsen af 2 till 4 mantal ur denna § skulle försvinna.

Hr Ribbing, Bengt: Det är nu, såsom alltid då man vill intränga för långt i det enskildta lifvet och dess verksamhetskrets, att man ej kan komma till någon bestämdhet i lagstiftningen. Jag undrar hvem som kan controllera om jag sköter min jord sjelf eller icke. Jag, såsom ståndsperson och jordbrukare, går ganska ofta upp om morgnarna och disponerar om arbetet. Det händer äfven ofta, att jag sjelf tager i plogen och kör några fåror för nöjes skull, för öfnings skull, eller för att visa mina arbetare huru de böra göra. Hvem kan då säga, om jag brukar min jord sjelf eller icke? Hvem kan säga, om en bonde alltid sjelf brukar sin jord? Ofta inträffar att han gör det mindre än herremannen. Jag anser således försöket fåfängt att någonsin komma till någon bestämdhet härutinnan, utan man måste öfverlemna detta till taxer:s-männens pligtkänsla och omdöme; och på denna grund tror jag, att man icke kan komma till något bättre lagstadgande än Utsk. föreslagit med den deri i sednare betänk. gjorda förändring. Jag får derföre vördsamt hemställa, om det ej kunde gå an att bifalla Utsk:s förslag.

Frih. von Kræmer: Jag har sökt bevisa, att verkligen misstag eller oriktigheter äga rum i följd af de olika föreskrifterna, då först säges att personerna skola taxeras efter deras kända verkliga tjenstgöring, och sedan stadgas, att de, då egendomen utgör mera än 4 mantal, skola taxeras såsom inspectorer, fastän deras verkliga tjenstgöring kan vara en rättarebefattning. Derföre tror jag, att saken borde hjelpas på det sätt, som Frih. Ridderstolpe och Gr. Hamilton föreslagit, neml. genom den förändrade redaction, att de ägare eller innehafvare af jord, som sjelfve densamma bruka, och således icke hafva hos sig anställde inspectorer eller rättare, skola ifrån den för inspector eller rättare stadgade bevilln. vara befriade. Sådant stadgandet nu är, finnes ingen möjlighet att befria den, som har $4\frac{1}{8}$ mantal, ifrån erläggande af inspectors-afgift, och den som verkligen icke har rättare får dock betala rättare-afgift. Ordet "således" i redactionen kunde jemväl försvinna, och efter en sådan förändring skulle Berednings- och Taxer:s-comitéerne komma i tillfälle att efter tjenstgöringen taxera en rättare eller inspector, hvaremot de nu äro bundne genom föreskriften, att så snart egendomen går öfver 4 mantal, skall inspectors-afgift påföras.

Hr von Hartmansdorff och Frih. Ridderstolpe instämde i detta yttrande af Frih. von Kræmer.

Hr Frih. o. Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade bifalla Bevilln.Utsk:s förslag rör:de inspectorer.

Ropades nej.

Uppå derefter framställd propos. biföll R. o. Ad., på sätt Frih. von Kræmer yrkat, Utsk:s förslag, med den förändring, att sista mom. skulle erhålla följande lydelse: "De "ägare eller innehafvare af jord, som sjelfve densamma bru-"ka, och icke hafva hos sig anställde inspector eller rättare, "skola ifrån den för inspector eller rättare stadgade bevill-"ning vara befriade."

Bokstäfverna K. L. och R.

Utskottets förslag biföllos.

Bokstafven S.

Gr. Mörner: Under den tid saltpeter-näringen var en lönande anstalt för Svenska allmogen, så medger jag visserligen att saltpetersjudare i allmänhet borde taxeras och äfven classificeras; men under loppet af dessa sednare år har, åtminstone i de södra orterna, saltpeter-näringen så aftagit, att det nästan icke lönar mödan att bibehålla denna näring och anlita saltpetersjudare. Desse äro i allmänhet gamle män, som från längre tid tillbaka uppehållit sig och sina familjer med detta handtverk. Deras inkomster äro högst obetydliga. Jag hemställer, huruvida, då Utsk. i sitt sista betänk., på sätt pag. 12 utvisar, vidblifvit sitt förslag att från särskild bevillnings-afgift befria arbetsfolk, så i städerna som på landet, det nu kunnat vara skäl att uppföra saltpetersjudare till en afgift af 2 r:dr eller samma belopp, som erlägges efter andra artikeln af personer med 300 r:drs inkomst. Jag vågar nästan påstå, att åtminstone i Småland har ingen saltpetersjudare haft 50 r:drs behållning, der han på ett eller annat ställe under somrarna kokat saltpeter. Proportionen är verkligen den, att för 4 eller 5 år sedan uppgick saltpeter-tillverkningen i Kronobergs län till 2 à 3000 lisp., och nu är den reducerad till 7 à 800 lisp. Då näringen så aftagit, ifrån att den förut var ganska lönande för saltpetersjudare, hvilka dervid begagnade flera drängar; så hemställer jag, om det nu är skäligt, att taxera de stackars saltpetersjudarne till ens någon afgift, då Utsk. förut tillstyrkt, att en så beskaffad afgift må helt och hållet upphöra för arbetsfolk och med dem jemförliga personer i städerna och på landet. Jag tillstyrker, att på samma skäl saltpetersjudare må befrias från all afgift efter 2:dra artikeln.

Hr von Rosen: Jag förenar mig med Gr. Mörner. Jag kan icke, då näringen är sådan den nu befinnes i södra delarna af Sverige, anse saltpetersjudaren vara annat än rent af en dagsverkare. Han arbetar hos en annan enskild person; och då han är lika med andra, som söka arbete hos enskilda personer, ser jag icke någon grund hvarföre en enskild saltpetersjudare skall vara underkastad ifrågavar. afgift. Han dikar emot dagspenning den ena dagen och tillverkar saltpeter under den andra. Afgiften skulle snarare vara en beskatt-

ning på jordägaren, som rår om saltpetern, ty saltpetersjudaren är ej annat än en daglönare. Jag tillstyrker derföre, att private saltpetersjudare må stå under samma rubrik som Kronans, och således befrias från denna afgift.

Gr. Posse, Fredr. Salomon, Frih. Ridderstolpe och Hr Ribbing förenade sig med Hr von Rosen.

Uppå derefter framställd propos. fann R. o. Ad. saltpetersjudare, så väl Kronans som private, böra vara frie från bevillning.

I öfrigt bifölls Utsk:s förslag under bokstafven S.

Bokstafven T.

Utskottets förslag bifölls.

28 §:n.

Bifölls.

29 §:n.

Utsk:s öfriga förslag i denna § biföllos utan discussion, men i anledn. af rubriken brukspredikanter, anmälde sig

Hr Ribbing och yttrade:

I sista plenum var här discussion om huspredikanter, och då talades äfven om brukspredikanter. Vi hade då förgätit något hvar, att en classification var gjord, och äfven jag hade förgätit det. Vi förutsatte vid det beslut, som då fattades, att äfven brukspredikanter deri skulle vara inbegripne, hvilket jag slutar af den då hållna discussionen. Detta var åtminstone min mening, och jag önskade att så skulle vara, emedan jag ej kan finna skäl hvarföre brukspredikanter skulle skiljas från huspredikanter, isynnerhet genom en så stor skilnad i afgiften, som här föreslås, neml. 33 r:dr 16 sk. och 5 à 2 r:dr. Jag föreslår derföre att, om icke hela denna artikel skall utgå och brukspredikanter beräknas bland huspredikanter, åtminstone afgiften måtte utsättas till minst dubbelt, men helst att brukspredikanter alldeles utgå.

Gr. Hamilton: Jag erkänner visserligen att jag, då frågan här förevar om huspredikanter, hade glömt bort denna rubrik; men det var dock alldeles icke min mening, att brukspredikanter borde beskattas lika med huspredikanter. Tvertom finner jag ganska billigt, att de draga en vida lindrigare bevilln., af det skäl att huspredikanter göra ingen nytta, men deremot brukspredikanterne mycken nytta, synnerligen som de sednare vanligen tillika bestrida den befattning att vara skollärare för bruksfolkets barn.

Hr Anckarsvärd, Aug: I hvad af Gr. Hamilton nu sednast blifvit yttradt instämmer jag fullkomligt. Förhållandet är verkligen, att en stor skilnad äger rum emellan bruks- och huspredikanter. Brukspredikanten är för ett

större samhälle och vanligen äfven skolmästare samt tjenar således samhället i dubbelt afseende. Jag har egen erfarenhet af detta förhållande, då deremot på andra sidan huspredikanten är för enskild persons beqvämlighet antagen, och vanligen är informator tillika samt således endast betjenar enskildta förmögnare hus. Jag tror således att skilnaden är ganska väsendtlig, och instämmer följaktligen i den af Bevilln. Utsk. gjorda distinction emellan dessa slags predikanter, hvilken jag önskar måtte bifallas såsom ganska riktig.

Hr Stuart, Fredr. Christopher: Jemte det jag tager mig friheten förena mig med de begge sista värda talarne, får jag äran upplysa, att den högre bevillningen för huspredikanter blifvit föreslagen på yrkande af PresteSt:s ledamöter inom Bevilln. Utsk., hvilka uppgifvit, att de fleste, som förskaffat sig kallelse till huspredikant, gjort det endast för att vinna tjensteår, utan att behöfva underkasta sig någon egentlig presterlig tjenstgöring; hvaremot bruksredikanterne äro, enl. hvad de siste talarne redan anfört, i ständig tjenstgöring såsom prestmän; och torde, med afseende härå, H. R. o. Ad. finna skäl att bifalla Utsk:s förslag, derpå jag vördsamt anhåller om proposition.

Hr Rosenblad, Bernh.: I allmänhet får jag visserligen förklara, att jag anser ett bland de minst lämpliga beskattningar vara att lägga en sådan på rättigheten eller möjligheten att få tillgodonjuta Guds ord. Jag skulle således för min del, om jag varit närvar. då R. o. Ad., efter hvad jag tycker mig höra, lade en betydlig bevilln. på huspredikanterne, varit emot en sådan skatt, som betyder så litet, och dervid det egentligen endast varit fråga om att en eller annan gammal man begagnar rättigheten att, då han bor aflägset från kyrkan och således sällan der kan höra Guds ord, kalla en huspredikant, för att få höra det. Men har ett sådant beslut blifvit fattadt, så är derföre icke något skäl att bruksredikanterne sättas i samma cathegori, hvilket vore en hög grad af skriande obillighet, der bruksfolket ofta utgör ett af 4 à 500 personer bestående samhälle, som stundom har lång väg till kyrkan, och åt hvilket kyrkoherden ej kan, utan att försumma sina vanliga göromål, egna all den omsorg, som just en sådan folkclass, kanske mera än någon annan, kan behöfva för underhållande af dess christendomskunskap och sedlighet. Att vid sådant förhållande påföra rättigheten att hålla predikanter vid bruken en bevilln. af 33 r:dr 16 sk. eller något dylikt, måste jag anse obilligt. Jag skulle snarare anse all bevilln. derför böra försvinna; ty den kan ej annat än ingå bland bruksägarens utgifter och onera för bruksdriften, och han betalar bevilln. för sjelfva egendomen. Ett exempel i detta fall har jag varit i tillfälle att se den tiden Motala mekaniska verkstad tillhörde Götha-canal. Vi

fingo då tillstånd af K. M. att för befolkningen derstädes, uppgående till omkring 600 personer, hålla en särskild predikant, hvilket för fabriksägaren är ett stort onus, långt ifrån att vara en förmån. En måttlig afgift må fortfara, ehuru äfven den är obillig; men att öka den såsom på en luxartikel, det vore att göra Guds ord och sedligheten till en luxartikel i samhället, och det kan jag icke medgifva. Jag tillstyrker bifall, såvida man icke vill göra bruksspredikanterne alldeles beskattningsfria, hvilket jag helst skulle se, eller sätta dem i samma cathegori med tjenstemän, som icke betala bevilln., då deras lön icke öfverstiger 200 r:dr.

Hr Ribbing: Ingen må tro att jag uppstiger i denna sak, derföre att jag ej är bruksägare; men jag tror, att om man betraktar saken rätt, så ligger deri verkligen en orättvisa till grund. Man säger att huspredikanten ej kan göra nytta, men att predikanten vid ett bruk kan göra nytta. Jag skall visserligen icke taga detta uttryck i den bemärkelse, att huspredikanterne skulle kunna göra alls ingen nytta, utan allenast en mindre nytta; men förhållandet kan likväl vara alldeles omvändt. Jag vill anföra exempel derpå. Vid en landtegendom kan antalet af menniskor vara 2 eller 3 gånger större än vid ett bruk. Hvarföre skall då landtbrukaren vara beröfvad samma rättighet, som bruksägaren har, fastän han har flera personer under sig, hvilka behöfva lika väl att gudstjenst för dem hålles som bruksfolket? Jag vill t. ex. omnämna det nya landtbrukssättet, som nu börjar att göra sig gällande i Skåne. Jag vet der en person, som jag kanske icke bör nämna, men egendomen kan jag nämna, och den heter Tosterup. Der finnas kanske 100 drängar utom stattorparne, och jag hemställer, om icke då personalen der kan vara större än vid ett bruk. Flera sådana egendomar kunde uppräknas och kanske finnas, äfven efter det gamla sättet att bruka jorden, flera landtegendomar med lika många underhafvande, som vid ett bruk äro vistande. Är det då billigt och rättvist, att bruksägaren skall hafva den fördelen att kunna skaffa sig en särskild predikant för 2 r:dr, när en annan skall betala 33 r:dr 16 sk. Den bevisning att man skulle beröfva folket tillfället att få höra Guds ord, som Hr Rosenblad framställt, kan jag alldeles icke anse riktig. Jag kan icke inse hvarföre den ena menniskan mera än den andra skall behöfva särskild predikant, och jag kan ej finna hvarföre icke en smed kan gå till kyrkan lika väl som en annan dräng. När man betraktar dessa förhållanden, så vet jag icke hvarföre man skall göra någon skilnad. Måhända kan en bevilln. af 33 r:dr 16 sk. dock anses för hög för en huspredikant, och då må den också anses för hög för en bruksspredikant. Jag skulle äfven tro, att ägaren af en så stor landtegendom eller ett så stort bruk, att han anser sig behöfva en särskild predikant, kan hafva råd att betala 33

r:dr 16 sk. för det han antager en sådan person, isynnerhet då det är för att undervisa hans underhafvande i christendomen. Ifall meningen verkligen är sådan, hvarpå jag icke vill tvifla, så måtte man icke hålla på 33 r:dr 16 sk. Jag önskar derföre jemnlikhet, eller att man må göra rättvisa åt den ena så väl som åt den andra.

Frih. Ridderstolpe: Ehuru jag gillar motiverna för Hr Ribbings anförande, kan jag icke underlåta att fästa R. o. Ad:s uppmärksamhet derpå, att jag tror den af honom gjorda jemförelse innefatta ett misstag, emedan här icke är fråga om predikanter vid jordegendomar å ena och bruks-predikanter å andra sidan; utan hvad Hr Ribbing kallat predikanter vid jordegendomar är egentligen sådana predikanter, som endast R. o. Ad. äger rättighet att kalla; ty en sådan rättighet medföljer icke possessionen af någon egendom, om den också vore af säteri-natur. Jag är för öfrigt af den mening, att alla sådana predikanter böra vara från skatt befriade och får föreslå, i enlighet med hvad en värd talare förut yttrat, att desse predikanter af alla sorter måtte upptagas efter samma grund som embets- och tjenstemän, d. v. s. taxeras endast ifall de hafva så stor lön att contribution derför bör erläggas.

Hr von Hartmansdorff: Först får jag vördsamt erinra Ståndet, att nu icke är fråga om afgiftens bestämmande, vare sig till 2 eller 5 r:dr, utan, enl. det beslut R. o. Ad. förut fattat, kan nu endast fråga blifva, huruvida bruks-predikanter skola alldeles befrias från bevillning, eller om de skola till classification upptagas; på det R. o. Ad. må kunna utsätta den afgift, som för hvarje class kan finnas lämplig. I sjelfva saken synes R. o. Ad. nu böra slippa att höra talas om huspredikanter, sedan frågan om dem redan är afgjord. Men efter som man begagnat dem till jemförelse med bruks-predikanter, så torde det tillåtas mig, som är af annan mening, än några föregående talare, att fortsätta jemförelsen. Huspredikanterne äro, om jag får begagna en annan talares uttryck, om icke en luxartikel, åtminstone ett föremål för lux. Jag påminner mig att, under min statssecret.-tid, en herreman, som gerna gjorde alla till viljes, lemnade 2:ne prester tillstånd att vara hans huspredikanter af misstag, emedan han glömde att han redan hade en, då han antog den andra. Denne herreman begagnade ingendera på sitt gods, der han sällan vistades, men hade i hufvudstaden föga mer än några bösseskott till sin kyrka. Så behandlas den saken; då är det väl skäl, att man får betala 33 r:dr 16 sk. för missbruket; och herremannen behöfver icke ens betala denna summa, utan det brukas att predikanten sjelf betalar den för det presterliga försvar han således erhåller. Så mycket är det ock väl värdt, då han derigenom får räkna tjen-

ste-

steår, utan att måhända predika någon enda gång under hela året. Skälet hvarför man bör högt taxera dessa personer, är, att då de sällan göra skäl för namnet och i alla fall blott äro enskildes tjenare, men likväl få räkna tjensteår, de ej må för mycket skada de prester, som verkligen arbeta i församlingen. Hvad åter bruksspredikanterne beträffar, så är med dem ett helt annat förhållande. De få icke godtyckligt antagas af någon bruksägare, ty om det skedde, så finge de ej räkna tjensteår. Derföre åtaga de sig icke heller en sådan befattning på samma sätt som husspredikanterne, hvilkas rätt är genom Adelns privilegier befästad. Är det fråga om att antaga en bruksspredikant, så måste tillstånd hos K. M. begäras, hvarefter vederbör. domcapitel höres och yttrar sig, huruvida omständigheterna äro sådana, att predikantens anställning är af nöden. Vanligen brukar consistorium då såsom villkor utsätta, att han skall predika offentligen vissa gånger om året, att en bestämd lön anslås m. m. sådant. Således kan svårligen något missbruk med bruksspredikanters antagande uppkomma, med mindre consistorium skulle vara i samråd derom med bruksägaren, tvertemot presterskapets fördel i hela stiftet, hvilket är nästan otänkbart. Dessa 2:ne slag af predikanter böra således icke med hvarandra jemföras. Deremot inser jag ej något skäl hvarföre en husspredikant, som blifvit tillåten, icke skulle betala en afgift till Kronan, lika väl som hvarje annan offentlig tjensteman, ty en sådan är han, såsom prest för en viss menighet, hörande till bruket, det må vara större eller mindre, och vanligen beviljas en dylik predikant endast för bruk, som äro aflägsna från kyrkan. Jemförelsen med särskilda predikanter för stora jordegendomar, prester, som äro mig obekanta, tror jag ej heller vara riktig. Jordbruket hvilar om Söndagarna, hvilket också vanligen är förhållandet med bruk, såvida der ej finnes en masugn, hvars gång ej får afbrytas eller lemnas utan vård. Här anfördes ett exempel från Skåne. Der är vanliga förhållandet att folket har närmare till kyrkan än annorstädes, och Tosterups herregård ligger, såsom jag tror, tätt invid kyrkan, så att svårigheten för dess arbetare att gå dit är mindre än på de flesta andra orter. Jag hemställer således att R. o. Ad. måtte godkänna den classification, som Utsk. föreslagit, samt framdeles, då vi komma till frågan om siffrorna, afgöra om de äro riktiga, eller om andra böra införas.

Gr. Posse: Sedan jag anmälte mig, har Hr von Hartmansdorff redan så förekommit mig, att jag ej har något att tillägga. Jag ämnade också blott fästa R. o. Ad:s uppmärksamhet derpå, att då icke några siffror äro i fråga att bestämmas, så är det blott fråga om att afgöra huruvida bruksspredikanter böra indelas i classer och såsom sådane beskat-

tas, eller också anses såsom alldeles fria. Jag ämnade också besvara hvad som i afseende på predikanter för jordegendomar blifvit anfördt, samt dervid upplysa, att hvad Tosterup angår, som har ett af de största jordbruk i Skåne, så finnes en kyrka vid sjelfva gården samt 2:ne vid hvardera gränsen af egendomen, dit arbetarne utan svårighet kunna gå, hvarföre en särskild predikant derstädes ej synes vara nödig.

Gr. Hamilton: Jag har också i hufvudsaken blifvit helt och hållet förekommen af Hr von Hartmansdorff och skulle således gerna afstå från ordet, om jag icke önskade justera mitt yttrande om huspredikanter i så måtto, att jag ej sätter i fråga, att de ju icke möjligen kunna göra någon nytta, men att jag anser den nytta, de verkligen göra, vara sådan den af Hr von Hartmansdorff blifvit qvalificerad. Hvad åter angår förhållandet vid landtbruk och jernbruk, så förekommer den skilnad, att vid jernbruken en stor mängd af menniskor är concentrerad inom en mindre rymd, hvarföre det längre afståndet till kyrkan är en olägenhet för dem alla, äfvensom derstädes jordbruket vanligen är obetydligt, i följd hvaraf barnen sakna sysselsättning, såvida icke bruksägaren för dem håller en särskild skollärare, hvaremot barnen vid landtbruket ganska tidigt kunna deltaga i arbetet. Vid en större jordegendom har icke mängden af arbetare långt till kyrkan, fastän en och annan kan hafva det, och dessutom hafva de vanligen hästar, hvilket ej är förhållandet med smederne.

Frih. Cederström, Anders: Jag är en oskyldig anledn. till denna discussion genom det förslag jag gjort, att huspredikanter måtte erlägga samma bevilln.afgift som informatorer; men då, såsom Hr von Hartmansdorff redan upplyst, här icke är fråga om utsättande af afgiftens belopp, så synes mig discussionen lämpligast kunna uppskjutas tills sådant kan ske, och jag afstår derföre från vidare yttrande.

Hr Ribbing: Genom Hr von Hartmansdorffs yttrande har visserligen mitt omdöme, i afseende på rättvisan af hvad jag förut yrkat, något mildrats; men jag ber dock att, då några talare fästat sig vid det exempel jag anfört från Skåne, få upplysa, att jag ej velat säga, att det ställe jag nämnt vore ett bestämdt bevis för att det vore lämpligt, att just der hafva en huspredikant, utan blott ett bevis att jordegendomar finnas med så stor personal af arbetare, att en sådan der kan behöfvas. För öfrigt skall jag icke påstå något annat till följe af hvad jag anfört, än blott att få vid denna artikel en annan redaction, så att här icke upptages ensamt huspredikanter, utan predikanter så väl vid bruk som vid landtegendomar, i hvilket fall rättvisan blefve iakttagen; ty då det endast är Adeln tillåtet att kalla huspredikanter, samt dessutom behof af predikant kan finnas vid en landtegendom, som icke af någon adelsman innehafves, så tycker jag sam-

ma förhållande böra stadgas för predikanter vid bruk och andra egendomar, helst det ej lärer betyda mycket om folket är concentreradt inom $\frac{1}{8}$:dels eller $\frac{1}{16}$:dels qvadratmil. Således anser jag, att med en sådan redaction fullkomlig rättvisa vore gjord, och någon skilnad synes ej böra äga rum, då landtbrukaren, som har en mängd arbetare boende långt från kyrkan, har samma åliggande att hålla särskild predikant, som bruksägaren.

Utsk:s förslag rör:de bevilln. för bruks predikanter bifölls.

30:de, 31:sta och 32:dra §§:ne.

Biföllos.

33:dje §:n.

Hr von Hartmansdorff: Uti denna § har man infört icke blott den afgift, som bör erläggas af utlånta capitaler, utan äfven straffbestämmelsen för den, som icke medger bevilln.afdraget. Jag hemställer till R. o. Ad., huruvida en bevilln.förordn. bör vara en strafflag, och huruvida det således icke vore lämpligt att ur bevilln.förordn. borttaga den ifrågavar. straffbestämmelsen i sista mom. af denna §.

Frih. Cederström, Thure: För min del får jag äfven instämma i det yttrande, som Hr von Hartmansdorff fällt, att en straffbestämmelse i förevar. 33 § blifvit införd, hvilken det icke tillkommit Bevilln.Utsk. att föreslå, utan måste föreslås af LagUtsk. och sedan sanctioneras af K. M., emedan detta är ett mål af den beskaffenhet, att det skall afgöras af K. M. och icke beror ensamt af R. St:s lagstiftning. Men jag kan icke inskränka mig blott dertill, att endast yrka borttagande af sista punkten, som börjar med orden: "vägrar långifvare detta afdrag;" utan måste äfven yrka borttagande af följande mening i slutet af andra punkten: "Domare och executorer åligger att, då rättegång eller lagsökning uppstår, ställa sig stadgandet härom till noga efterrättelse; och må dom eller utslag icke utfärdas förr än säker upplysning om verkställigheten af föregående stadgande blifvit inhemtad." Det måste medföra en grufligt stor omgång i rättegången, om domaren skall söka att skaffa sig upplysning derom, huruvida, då lagsökning sker, bevillningsafdraget alltid har blifvit tillgodonjutet. Deraf skulle uppstå att domaren måste flera gånger gifva uppskofs-utslag, hvilket är förbjudet. Jag får dock till upplysning nämna, att någon fara för låntagarne icke uppstår genom borttagande af detta stadgande, emedan der domare och executorer i allmänhet utfärda utslag öfver sådana mål, hvari räntan är förskrifven till 6 proc., der innehåller utslaget att capitalet skall betalas jemte 6 proc. ränta med iakttagande af bevillningsafdrag; och derföre kan hvarken långifvaren eller den person, som mottager utslaget till verkställighet, for-

dra en för hög ränta, och låntagaren får då styrka, huruvida han under tiden åtnjutit bevilln.afdraget, men domaren besväras icke dermed, och på sådan grund får jag anhålla att äfven detta stadgande må borttagas.

Hr Printzensköld: Instämmande till alla delar i den hemställan, som Frih. Cederström gjort derom, att sista mom. af andra punkten i 33 §:n, rör:de domares och executorers skyldighet att göra sig noga underrättade huruvida låntagaren fått tillgodonjuta bevilln.afdrag, må från bevilln. förordn. alldeles uteslutas, emedan jag anser det vara alldeles olämpligt och icke medföra någon ytterligare säkerhet för låntagaren, — kan jag deremot icke med honom och Hr von Hartmansdorff förena mig deruti, att sista punkten af denna § må varda från bevilln.förordn. utesluten. Om jag icke misstager mig alltför mycket, så finnes samma stadgande i nu gällande bevilln.förordn., och har det äfven funnits i de föregående bevilln.förordn:na. Någon särskild lag om ansvar för den, som vägrar bevilln.afdrag på de lån han utgifvit, vet jag ej heller finnas. Således lärer det väl vara nödigt att, intilldess en särskild lag utkommer om ansvar för den som vägrar att medgifva bevilln.afdrag, detta stadgande i bevilln.förordn. qvarstår; och då det tillförene i densamma influtit, ser jag ingen olägenhet vid att det äfven nu der intages.

Frih. Cederström, Thure: Det är i anledn. af Hr Printzenskölds yttrande, som jag blifvit uppkallad. Jag är visserligen icke för närvar. försedd med 1835 års bevilln.-förordn., men tror mig ganska bestämdt kunna säga, att denna ansvarsbestämmelse icke der finnes upptagen. — Jag fick nu låna nuvar. bevilln.förordn., och finner deraf, att detta stadgande förut är intaget, och då vill jag ej yrka, att sista punkten må utgå ur den blifvande förordningen. Jag ber således om ursägt, och får endast förnya min anhållan att sista mom. af 2:dra punkten må uteslutas.

Hr von Hartmansdorff: Begge de anmärkta stadgandena finnas i den gamla bevilln.förordningen. Jag har ingenting emot att de fortfarande gälla; men de böra, efter min förmening, alldeles icke stå i bevilln.förordningen. Detta är ett misstag af R. St., och jag har deltagit deri, emedan jag vid förra riksdagarna varit medlem af detta Stånd, utan att sätta mig deremot, att man i bevilln.förordn. infört hvad som är ett föremål för Lag- eller Ekon.Utsk:s behandling och sedermera hörer till K. M:s pröfning. Om nu R. o. Ad. med de öfriga Stånden stannar i olika beslut om detta stadgande; så kommer förstärkta StatsUtsk. att rösta om en strafflag. Huru olämpligt vore icke ett sådant förhållande? Derföre är det som jag vördsamt tillstyrker R. o. Ad. att utesluta dessa stadganden från bevilln.förordningen, men i sjelfva verket låta dem bestå och utgöra före-

mål för en särskild hemställan till K. M., sedan de varit pröfvade i det eller de Utsk., som vederbör. Att på annat sätt tillvägagå, skulle kunna leda derhän, att Bevilln.- och StatsUtsk:n möjl. kunde ålägga icke blott böter utan till och med spöstraff, hvarom LagUtsk. äger att yttra sig.

Frih. von Kræmer: Jag instämmer i Hr von Hartmansdorffs mening, att dessa begge momenter böra uttagas ur bevilln.förordn.; men jag hemställer äfven, huruvida icke följande föreskrift bör utgå: "utsökes åter fordran i concurs, "åligge det borgenär att behörigen styrka, det bevilln.afdra-"gen af gäldenären fulleligen fått åtnjutas." Detta är verkligen ett stadgande, som det för borgenären är svårt att kunna uppfylla. Han erhåller ofta såsom hypothek handlingar, som tillhört andra personer; och att, då de skola af honom i concurs bevakas, kunna styrka eller med ed fästa att bevilln.afdraget är åtnjutet, kan ofta för honom vara ganska svårt, emedan saken kan vara tvifvelaktig, då han skall besvära sin fordran. Jag tror, att äfven detta lagstadgande borde utgå och utgöra föremål för en särskild lag, på sätt Hr von Hartmansdorff har föreslagit."

Gr. Hamilton: I anledn. af Hr von Hartmansdorffs sednaste yttrande får jag blott anmärka, att förstärkta Stats-Utsk. ej kan komma att votera om ordalydelsen eller straffbestämmelsen i någon lag, således icke om något spöstraff, utan endast om den fråga, huruvida hänvisning till ett så beskaffadt lagstadgande skall i bevilln.förordn. intagas eller icke; ty det lärer ej kunna komma i fråga, att förstärkta StatsUtsk. borde votera om någon mot allm. lagen stridande straffbestämmelses införande i bevilln.förordn., utan blott om en i allm. lagen utsatt straffbestämmelses införande eller icke; och således lärer icke faran vara så stor, den blifvit antydd. För öfrigt kan jag visst icke bedömma, huruvida härigenom någon svårighet för domare uppstår, emedan jag icke befattat mig med dylika mål; men hvad jag tror mig veta, är, att om något misstag varit begånget i föreg:de bevilln.förordn:r, så har det ej skett af R. St. ensamt, utan af Konung och Ständer gemensamt, och någon stor fara synes således ej vara för handen. Beträffande det 3:dje momentet: "utsökes åter fordran i concurs, åligge det borgenär "att behörigen styrka, det bevilln.afdragen af gäldenären "fulleligen fått åtnjutas;" så lärer det ej vara svårt att åstadkomma en sådan bevisning, då det beror på hvar och en, då han emottager qvitto å ränta, att deri låta införa att afdrag för bevilln.procenten blifvit iakttaget.

Hr Ribbing: Jag inser visserligen grunden för en invändning af den beskaffenhet, som Hr von Hartmansdorff framställt; men jag tror att man bör akta sig, innan man går in på den banan, att ur bevilln.förordn. utesluta ifrågavar. och andra dylika bestämmelser, som förut varit der

intagna, och att göra det styckevis, såsom nu blifvit föreslaget. Här finnas i flera §§ lagbestämmelser med böter, hvilka äro af dylik beskaffenhet med de nu ifrågaställda, såsom t. ex. i 43, 64, 102 och 104 §§:na. Det kan med samma skäl, som nu blifvit anförda, sättas i fråga, huruvida alla i bevilln förordn. stagade böter böra uteslutas. Jag får derföre, till förekommande af en alltför lång discussion, som jag förutser i detta ämne, vördsamt hemställa, om icke R. o. Ad. skulle finna tjenligt att i afseende på sådana förhållanden nu endast förbehålla sig rättigheten att, sedan betänk. i öfrigt är genomgånget, afhandla så väl den nu väckta frågan som de andra dermed likartade, hvilka i detta betänk. förekomma, eller också låta det vara oantastadt.

Hr Printzensköld: Jag bör tillkännagifva, att jag till alla delar instämmer i de åsigter, som Hr von Hartmansdorff yttrat om olämpligheten deraf, att sådana stadganden, som de nu ifrågavar., finnas i bevilln.förordningen. Jag har också icke försvarat dem på den grund, att det vore lämpligt att de derstädes qvarstå; men jag har trott, att eftersom ingen särskild lag nu finnes till säkerhet för att gäldenären må få tillgodonjuta bevilln.afdraget, så är det bättre att detta stadgande qvarstår i bevilln.förordn., än att det skulle derifrån uteslutas och således alldeles försvinna. Men om Hr von Hartmansdorff täcktes väcka en motion i ämnet, med föranledande af dessa i bevilln.förordn. intagna stadganden, samt denna motion remitteras till behandling af Utsk. i den ordning grundlagen föreskrifver, och vi således kunna få en särskild lag, som i detta fall bestämmer förhållandet emellan gäldenärer och borgenärer; så vill jag visst icke påstå, att dessa stadganden må i bevilln.förordn. qvarstå, utan ville jag i sådant fall instämma i den mening, att de böra derifrån uteslutas, helst jag tänker att framdeles, i afseende på de sednare §§ i denna förordning, äfven yrka den princip, att bevilln.förordn. ej bör innefatta sådana bestämmelser, hvartill enl. grundlagen Konungens sanction erfordras, innan de äga gällande kraft.

Frih. Ridderstolpe instämde med Hr Printzensköld.

Hr von Hartmansdorff: En värd talare har åberopat, att Bevilln.Utsk. ej tillåtit sig annat, än hänvisa till en § i Handels-b:n. Bevilln.Utsk:s åtgärd innehåller likväl, genom den hänvisning Utsk. gjort, att den, som underlåter att lemna sin gäldenär bevilln.afdrag, skall anses såsom ockrare. Om nu Utsk. i stället hade sagt, att han skall anses såsom tjuf; månne man då icke kommit till de spön, hvarom jag talat? En annan talare har omförmält, att också böter äro införda i bevilln.förordningen. Det är lika illa, när det sker utan Konungens samtycke; ty det är också ett straff, som Ständerne thy förutan icke kunna ålägga. Likväl veten J alle, mine herrar! att bevilln.förordn. är en af

de författningar, eller så att säga den enda, som Ständerne äga att allena utfärda. Skulle nu Ständerne tillåta sig att på detta sätt intränga på LagUtsk:s och möjligen äfven Ekon.Utsk:s område, så skulle de med detsamma jemväl intränga på konungamaktens. Jag vet icke något lämpligare sätt att hjelpa hvad vi sjelfve och våra föregångare felat i afseende på bevilln.förordningen, än det som Hr Ribbing uppgifvit, att sedan Ståndet genomgått grunderna för bevilln.förordningen, det må blifva en särskild omsorg, innan vi komma på tillämpningen, att urskilja hvilka stadganden i den gamla bevilln.förordningen, eller i den nu föreslagna, icke äro af beskattnings-natur, utan af egenskap att tillhöra antingen Lag- eller Ekon.Utsk., samt att sedermera dem dit remittera. Vi kunde då få ett särskildt betänk. om dem, samt derefter öfverlemna dem i ett sammanhang till K. M., hvarigenom bevilln.förordn. vederbörligen inskränktes till sjelfva afgifternas bestämmande. För ögonblicket synes mig således R. o. Ad. kunna fortfara med pröfningen af alla stadganden, som förekomma, Ståndet likväl förbehållet att sedan få ur bevilln.förordn. utgallra dem, som icke höra till beskattningen, utan till den allmänna lagstiftning, som af Konung och Ständer gemensamt, eller af Honom allena utöfvas.

Hr Rosenblad: Emot hela stadgandet i 33 §:n kunde vara mycket att invända, men det skall jag dock icke upptaga nu, då inträffade förhållanden gjort det verkligen oriktiga i detta stadgande mindre skadligt, än det förut varit. Således må det stå qvar; men så länge detta stadgande om bevilln.afdrag finnes, kan man icke umbära de föreskrifter, som i slutet af §:n förekomma. Jag instämmer med Hr von Hartmansdorff deruti, att de ingå till en del på gebitet af den gemensamma lagstiftningsmakt, som tillhör Konung och Ständer, samt till en del på gebitet af den lagstiftning, som ensamt tillhör Konungen, då den innebär åtgärder af Dess embetsmän; och vid sådant förhållande instämmer jag helt och hållet i hvad Hr Ribbing sagt, samt tror, att man mycket enkelt och utan behof af den omgång, som genom en remiss till Utsk. skulle uppstå, kan komma till slut på saken, om man, med begagnande af den rätt eller skyldighet, som 34 §:n 2 mom. Riksd.Ordn. stadgar, utan afseende på hvilket Utsk. behandlat frågan, lät frågans egen art bestämma sättet för densammas afgörande; så att, utan den omgång att behöfva skicka frågan till Lag- eller Ekon.Utsk., Hr Landtm. täcktes, sedan vi gått igenom hela bevilln.förordn., göra proposition till R. o. Ad. att besluta, det de föreskrifter i den nu föreslagna bevilln.förordn., som innehålla antingen lagbestämmelser eller också åliggande för Konungens embetsmän, skola meddelas K. M. till dess godkännande och befordrande af verkställigheten. Då tror jag att

man, utan att behöfva bråka, kan få en allmän föreskrift för alla sådana fall, och då tror jag också, att vi gerna kunna bifalla denna §.

Frih. Nauckhoff, Joh. Otto: Jag instämmer desto hellre i det yttrande Hr von Hartmansdorff sednast afgifvit, som den utveckling af ämnet, han under denna discussion gjort, alldeles öfverensstämmer med de anmärkn:r, hvilka jag tog mig friheten att framställa, då Bevilln.Utsk:s betänk. förra gången här föredrogs. Jag anhåller, att helt och hållet få förena mig med honom, och att, under loppet af i detta betänk. intagna stadgandens föredragning, få, så vidt jag anser anledn. förekomma, anmärka de ställen, som borde, så till sägandes, reserveras, för att, sedan betänk. i afseende på bevilln.grunderna blifvit genomgånget, kunna blifva föremål för särskild föredragning.

Hr von Rosen: Jag instämmer så mycket mera i hvad Hr von Hartmansdorff yttrat, som jag kan förutse, att ett sådant stadgande, infördt i bevilln.förordn. i dess egenskap af bevilln förordn., icke af domaren kan tillämpas. Det utgör icke lag förrän så väl Konungen som Ständerne dertill samtyckt. Jag skulle tro, att Bevilln.Utsk. kan lika litet behandla dylika frågor i bevilln.förordn., som Bevilln.- och Ekon.Utsk:n få behandla straffbestämmelserna i brännviнsförordn., utan tillhjelp af en afdelning utaf LagUtsk. Hvad som angår öfverträdelse af förordningen utgör ett särskildt capitel, och kan lika väl behandlas, utan att inflickas i en författning om bevillningen, hvilken icke gäller för domaren. Jag får således tillstyrka, att de stadganden, som hafva afseende på böter eller straffbestämmelser, måtte särskildt behandlas och blifva föremål för en särskild författning, som underställes K. M:s sanction.

Hr Printzensköld: Då jag lika med de 2:ne sista värda talarne anser det förslag, som Hr von Hartmansdorff framställt, måhända vara det lämpligaste för att komma till ett lagligt slut i åtskilliga bestämmelser, som nu äro i bevilln.förordn. intagna, men hvilka egentligen äro af sådan beskaffenhet, att de af Konung och Ständer gemensamt böra afgöras; så får jag instämma i Hr von Hartmansdorffs anhållan att alla dessa frågor nu måtte förbigås och, sedan bevilln.förordn. blifvit genomgången, komma under särskild öfverläggning för att remitteras till LagUtsk:s eller Lag- och Ekon.Utsk:ns gemensamma behandling, allt efter frågornas beskaffenhet.

Hr von Hartmansdorff: Jag erkänner att de anmärkn:r, som Hr Rosenblad och von Rosen gjort, äro riktiga. Om R. o. Ad. skulle besluta, att, med stöd af 34 §:n 2 mom. Riksd.Ordn., ålägga Bevilln.Utsk., i fråga om allmänna

männa bevillningen, iakttaga samma behandlingssätt, som Utsk. följt i afseende på brännvinsförfattningen, neml. att den del, som angår straffbestämmelser, böter och andra föreskrifter, beroende på verkställighet af Konungens embetsmän, må utgöra en särskild afdelning, som underställes Konungens afgörande och icke anses höra till den af R. St. allena beroende beskattningen; så skulle man på en genare väg komma till målet, än om man beslöte remiss till Lag- och Ekon.Utskotten. Således, ifall Hr Frih. o. Landtm. finner för godt att göra propos. på Hr Rosenblads förslag, hvilket jag icke finner skiljaktigt från Hr von Rosens, så afstår jag från mitt.

Frih. Sprengtporten, Jac. Wilh.: Om jag icke mycket misstager mig, så har, vid alla föreg:de riksdagar, bevillningsfrågan blifvit behandlad på samma sätt, som den nu blifvit behandlad af Bevilln.Utsk., d. v. s. i sin helhet, eller så att Utsk. framlagt ett fullständigt förslag till bevilln.förordn., utan att söka sammanträde med andra Utsk. för att behandla sådana delar af frågan, som ostridigt äro af ekonomisk natur. Att nu, då R. o. Ad. för andra gången handlägger detta ärende, vilja införa en alldeles ny princip i fråga om behandlingen af detta mål, föranledande till alldeles öfverflödig omgång och i grundlagen på intet sätt anbefallda sammanträden med andra Utsk., vore ej allenast tvertemot den praxis, som hittills ägt rum, och hvilken åtminstone för många talare fått galla mycket, utan skulle äfven förorsaka en fullkomligt onödig långsamhet och kan ingalunda vara behöfligt för att bevara Konungens ekonomiska lagstiftningsrätt; ty då det vid denna såsom vid alla föreg:de riksdagar kommer att tillgå så, att R. St. öfverlemna bevilln.förordn. till K. M. för att promulgeras, så följer det af sig sjelft, att Konungen icke promulgerar annat af hvad som tillhör den ekonomiska lagstiftningen, än det som af Konungen gillas, och att till följe deraf det måste anses, att Konungen gillat de föreskrifter för verkställigheten, som Bevilln.Utsk. föreslagit och Ständerne antagit; föreskrifter, som äga ett så oskiljaktigt sammanhang med frågan i dess helhet, att de derifrån alldeles icke kunna afsöndras. Jag får således för min del bestrida den procedur i afseende på detta mål, som Hr von Hartmansdorff föreslagit, såsom efter min öfvertygelse gagnande till ingenting, stridande emot den praxis, som hittills ägt rum, samt endast ledande till att inveckla oss i långsamma riksd.förhandlingar, hvilka redan äro alltför mycket tidsödande.

Hr von Hartmansdorff: Om det hände, att Konungens nuvar. rådgifvare funne ett eller annat stadgande af dem, som införts i bevilln.förordn., verkligen höra under den Konungen tillkommande lagstiftningen, och detta infö-

rande sålunda vore, på sätt Frih. Sprengtporten sjelf erkänt, olämpligt, samt Konungens rådgifvare således afstyrkte honom att till alla delar godkänna den af R. St. utfärdade bevilln.förordn., och hon följaktligen blefve styckad; hvad skulle kommande Const.Utsk. möjligen säga derom? Skulle ej anmärkn:r både efter 106 och 107 §§:na samt måhända ännu andra §§ göras? och hvilka tvister om formen skulle icke uppstå? Är det då icke, när man är ense om saken, bäst att gifva henne en laglig form? Om denna förut varit underlåten, är det väl icke skäl att fortfara med misstaget, särdeles då man påstår att de menlösa tiderna nu äro förbi, och då man följaktligen bör befara att alla strider skola uppstå, hvilka möjligen kunna förekomma? Man bör då icke lägga ut snaror för Konungens rådgifvare, utan behandla lagstiftningen så, att stötestenarne vid tillämpningen äro undanröjda. Det är derföre jag begärt en formenlig behandling af saken. Derigenom kan icke någon betydlig tidsutdrägt förvållas, enär detta Stånd beslutat att icke nu pröfva annat än grunderna; ty innan det omständliga kommer under pröfning, kan Bevilln.Utsk. hafva gjort den tillstyrkta afsöndringen.

Frih. Sprengtporten: Hr von Hartmansdorff fäster sig här endast vid en theori, hvilken theoris tillämpning har visat sig alldeles obehöflig under loppet af 30 år, och jag tror för öfrigt icke, att Hr von Hartmansdorff funnit några så äfventyrliga stadganden i det förslag, som Bevilln.-Utsk. här framställt, att det på denna grund skulle vara nödvändigt att ingå i dessa fina abstracta distinctioner emellan hvad som kan vara R. St:s eller Konungens rätt i detta fall, hvarvid det alltid är svårt att till det yttersta urskilja hvad som är nödvändigt för verkstallighet af hvad Ständerne äga föreskrifva, från det som kan hänföras till Konungens lagstiftningsrätt. Jag får således vidblifva den tanke, att det ifrågaställda afskiljandet är alldeles obehöfligt och i praktiskt afseende ledande till ingenting annat än det resultat, att riksdagen onödigtvis uppehålles, i följd hvaraf jag anhåller om afslag på den propos., Hr von Hartmansdorff begärt.

Hr Ribbing: Jag tror visserligen icke, att någon särdeles fara vore vid att låta ifrågavar. föreskrifter qvarstå nu såsom förut; men jag kan icke neka, att jag finner en viss conseqvens i hvad som nu är föreslaget, neml att afskilja dessa lagbestämmelser från sjelfva bevilln.frågan. Jag kan icke neka, att jag finner samma conseqvens deruti, som i hvad förut blifvit antaget såsom riktigt i fråga om instruction för revisorerne, då vi alla voro ense om att erkänna riktigheten af en sådan princip. Då nu så är och tankarne här synas vara mycket delade samt en lång discussion torde uppkomma, ifall frågan nu borde afgöras, så hoppas

jag, att det tillåtes mig att ånyo anhålla det Hr Landtm. täcktes till R. o. Ad. framställa, huruvida icke uppskof med discussionen kunde äga rum i detta hänseende, intilldess vi hafva genomgått förslaget.

Frih. Cederström, Thure: Det är med anledn. af Frih. Sprengtportens yttrande, som jag begärt ordet. Hr Frih:n har neml. yttrat, att det ej vore någon särdeles våda att låta dessa stadganden qvarstå. Jag vill icke inlåta mig i någon strid om det kan vara någon särdeles våda dervid eller icke; men jag tager mig friheten fästa Hr Frih:ns uppmärksamhet derpå, att om dessa stadganden icke skola vara en nullitet, så måste de behandlas såsom Hr von Hartmansdorff föreslagit; ty om Ständerne gilla detta betänk. och författningen utkommer, så kan jag försäkra, att ingen domare eller executor finnes, som skulle tillämpa något stadgande i fråga om de straffbestämmelser, som här äro införda, emedan de rätta sig endast efter af K. M. i vederbörlig ordning sanctionerad lag och laga stadgar, men alldeles icke efter hvad Ständerne i bevilln.förordn. föreskrifva. Det är på sådan grund och då möjligen en och annan af de här föreslagna åtgärderna kunna innefatta någon säkerhet eller åtminstone en garanti för låntagaren att få tillgodonjuta bevilln.afdraget, som jag yrkar att frågan så måtte blifva behandlad.

Hr Rosenblad: Det är visserligen ganska rätt hvad Frih. Sprengtporten anfört, att ifrågavar. föreskrifter i bevilln.förordn., af den natur, som nu är omtalad, äro i allmänhet så likgilltiga eller så billiga, att icke någon svårighet för K. M. bör kunna uppstå att bifalla dem. Man kan visst icke vänta några svårigheter å den sidan; men det hindrar icke, att det är en pligt för Representationen att göra afseende på Konungens rätt och icke sätta Konungen i nödvändighet att äfven emot Dess beprövande eller den afgörande rätt, som grundlagen i detta fall Honom tillägger, lemna bifall till Ständernes beslut. Sådana straffbestämmelser och föreskrifter för Konungens embetsmän kunna icke utan Konungens bifall meddelas, och att sätta Konungen i nödvändighet att nödgas utan pröfning bifalla dem, är ett förnärmande af det Kongl. prærogativet; äfvensom jag, just då man kan förutsätta att inga svårigheter att erhålla Konungens bifall skola möta, icke vet hvarföre man ej skulle söka att gifva dessa lagbestämmelser den rätta och vederbörliga formen. Jag får förnya min anhållan att, i öfverensstämmelse med hvad dels Hr Ribbing och dels jag förut föreslagit, Hr Frih. o. Landtm., på det vi må komma ifrån saken nu och vid de efterföljande punkterna, täcktes göra ungefär följande propos: "Att R. o. Ad. måtte besluta, att, sedan förslaget till bevilln.förordn. blifvit genomgånget, Bevilln.Utsk. måtte uppdragas att sammanfatta de stadganden,

som innehålla straffbestämmelser eller föreskrifter för Konungens tjenstemän, hvilka böra i en särskild artikel upptagas, för att sedermera underställas K. M:s nåd. bifall."

Frih. Sprengtporten: Om det verkligen skulle vara förhållandet, att i bevilln.förordn. nu blifvit införda några nya stadganden af civil eller ekonomisk lagstiftningsnatur, utöfver dem som redan sedan flera riksdagar tillbaka varit gällande; så skulle jag fullkomligen instämma med Frih. Cederström, att det för formens skull vore nödvändigt, att de öfverlemnades till K. M. på ett sådant sätt, att de kunde i constitutionel form af K. M. sanctioneras; men med detta enda undantag anhåller jag att få vidblifva min mening, att bestämmelserna i bevilln.förordningen icke röra den ekonomiska lagstiftningen, samt att de kunna till K. M. öfverlemnas i sammanhang med bevilln.förordn. på samma sätt som hittills ägt rum, äfvensom att de, då K. M. promulgerat författningen, måste anses fullt tillämpliga och gällande för både domare och executorer. Det förslag, som Hr Rosenblad framställt, innefattar, att Bevilln Utsk. skulle erhålla en föreskrift af R. o. Ad. att bereda detta mål på annat sätt, än Utsk. ansett lämpligt. Jag öfverlemnar till Ståndets bedömmande, huruvida det kunde stå tillsammans med Riksd.Ordn., att R. o. Ad. skulle besluta huru ett Utsk. skall behandla ett detsamma tillhörande ärende. Enligt min tanke är R. o. Ad:s rätt inskränkt till att föreskrifva en viss tid, inom hvilken Utsk:n skola inkomma med sina memorialer; men huru Utsk:n skola behandla ärendena, torde icke annorlunda än på grund af motion eller de beslut, som fattas efter föregången remiss af enskild ledamots motion, kunna föreläggas Utskotten.

Frih. Nauckhoff: Frih. Sprengtporten har sagt, att, af samma skäl som hittills, den form må passera, som Bevilln.Utsk. iakttagit i sitt förslag, och hvilken varit gällande under 30 år. Jag tror detta just vara ett skäl att nu frånträda denna form, på det man icke vid nästa riksdag må återkomma med ett åberopande af dess häfd, och derpå stödja yrkandet om ett fortfarande. Om oordning eller brist på form varit att förebrå föreg:de bevilln.författn:r, så synes nu tiden vara inne att, åtminstone så vidt som möjligt är, undanrödja oformligheten. Frih:n har sagt, att då betänk. nu för andra gången förekommer, vore det mindre lämpligt att införa nya former för behandlingen. Jag tager mig friheten att fasta Frih:ns uppmärksamhet på hvad jag nyss nämnde och nu upprepar, att dessa anmärkn:r gjordes af mig äfven första gången då betänk förevar. Det ar således i fortsättning deraf, som jag velat förena mig med Hr von Hartmansdorff, hvilken jag tyckt hafva samma tanke och åsigter i detta ämne som jag. Han har sedan något skiljt sig från den mening jag yttrat. Jag åter qvar-

står i min, tills jag får höra om det project, hvilket Hr Rosenblad uppgjort, öfverensstämmer med mina åsigter Det har äfven blifvit yttradt af Frih. Sprengtporten, att han ville ingå på en sådan behandling af saken, om Bevilln.-Utsk:s förslag innehölle något nytt, som tillhörde antingen den civila eller den ekonomiska lagstiftningen. I det fallet står Frih:n verkligen på vägen att öfvergå på min tanke, ty projectet innehåller begge delarna. Vi torde snart, då fråga blir om mantals- och skattskrifningen, komma i tillfalle att visa exempel på att sådana lagstiftnings-förslag influtit i detta project. Sakerna stå icke nu på samma sätt och samma fot, som för 30 år sedan. Hvad som då kunde passera, tror jag nu fordrar mycken uppmärksamhet. Det är således blott i det fallet jag ville ingå på Frih. Sprengtportens förslag, om R. St. uti bevilln.stadgan införde en punkt, hvarigenom åt K. M. i underd. öfverlemnades att, derest uti densamma föreskrifter förekomme, som, utan att vara af bevillningsnatur, icke af K. M. gillades, Högstdensamme då täcktes låta införa andra, som pröfvades mer lämpliga och nyttiga. Om Frih:n och de som tänka lika med honom vilja ingå på ett sådant förbehåll, tror jag att dervid ingen våda vore; och i det fallet skulle äfven discussionen kunna verkligen förkortas.

Hr von Hartmansdorff: Jag får vördsamt underställa Ståndet följande förslag till beslut: "Att R. o. Ad. nu väl må genomgå och pröfva förslaget till bevilln stadga i sin helhet, men att Ståndet derefter, vid meddelandet af sina beslut, åt Bevilln.Utsk. uppdrager att afsöndra och särskildt upptaga de reglementariska stadganden, hvartill K. M:s nåd. bifall erfordras." Om ett sådant förslag af R. o. Ad. antages, så fortgår pröfningen af betänk. obehindradt, ingen tidsutdrägt vållas och Bevilln.Utsk. kan sedan göra afsöndringen, hvarefter denna särskilda del af stadgan afgår till K. M., på samma sätt, som det tillgår med den reglementariska stadga, som hörer till brännvinsförordningen.

Då Hr Frih. o. Landtm. började hemställa, om R. o. Ad. ansåg öfverläggningen fulländad, anmälde sig

Frih. Nauckhoff, och yttrade:

Innan Hr Landtm. skrider till den slutliga åtgärden med klubban, anhåller jag att få veta, huruvida det af Hr von Hartmansdorff uppgifna förslag blir föremål för propos. emedan jag i sådant fall önskar att ytterligare få tillägga några ord, innan öfverläggningen anses slutad.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att han trott sig böra framställa propos:na på det sätt, att han först framställde propos. på Utsk:s förslag; om R. o. Ad. ej antoge detta, ansåg han sig böra framställa propos. på Hr von Hartmansdorffs förslag; antoges icke detta, ville han göra propos. på

Hr Rosenblads förslag, och om icke heller detta antoges, hade han trott sig böra framställa propos. på de uteslutningar, som af flera talare blifvit begärda.

Frih. Nauckhoff: I sådant fall anhåller jag att få hafva min talan öppen, i händelse den första propos:n ej bifalles, och i dess ställe något af de här uppgjorda förslagen kommer att framställas till antagande.

Hr Rosenblad: För att förminska antalet af propos:r, skall jag låta mitt förslag till propos. förfalla och instämma i Hr von Hartmansdorffs sednaste förslag. Jag får dock dervid fästa det förbehåll, att jag instämmer i Hr von Hartmansdorffs förslag, under den förutsättning att R. o. Ad. gillar sjelfva stadgandet, som är intaget i sednare delen af förevar. §, ehuru R. o. Ad. naturligtvis anser, att så väl detta stadgande, som de dermed likartade, skola, i händelse af bifall till Hr von Hartmansdorffs förslag, komma att införas i det särskildta bihanget till bevilln förordningen.

Hr von Hartmansdorff: Jag är alldeles ense med Hr Rosenblad i hans önskan, att Hr Landtm. täcktes skilja de båda frågorna åt. Derom, att det H. Ståndet måtte godkänna innehållet af Bevilln.Utsk:s förslag, är jag jemväl ense med Hr Rosenblad. Jag har ingenting emot innehållet, men det är i sättet att framställa detta till K. M., som jag önskade en förändring i betänk, på sätt jag för Ståndet haft äran uppgifva.

Frih. Cederström, Thure: Jag får blott erinra derom, att jag vid den propos., som kommer att meddelas i fråga huruvida R. o. Ad. godkänner innehållet af de här föreslagna §§:na, får förklara, att jag åtminstone för min del önskade att det icke må blifva föremål för godkännande, som finnes i sednare mom. af 33 §:n, neml. det stadgande, som der är intaget för domare och executorer, att de, då rättegång uppstår, skola pröfva, huruvida bevilln.afdraget blifvit alltid till godo beräknadt. Ett sådant stadgande skulle, på sätt jag förut anfört, leda till grufligt många svårigheter vid lagsökningen för domaren. Det skulle gifva anledn. till att många onödiga uppskofsutslag skulle behöfva meddelas; men det skulle medföra ännu en påföljd, neml. den olägenhet att en skuldsedel af löpande egenskap ej kunde executivt behandlas, emedan, då en person för en sådan sedel blefve lagsökt, han alltid skulle invända: 'jag har icke fått åtnjuta behörigt bevilln.afdrag.'' Följden blefve att Konungens Bef:h:de, enl. 2 cap. 5 §:n Utsökn.-b:n, icke vore berättigad att med ärendet taga befattning, utan att det skulle förklaras vara tvistigt och hänvisas till behörig domstol. På sådan grund får jag yrka, att detta stadgande må uteslutas, helst det icke är fråga om, att icke nödig föreskrift i detta afseende finnes, då det alltid införes i utslaget,

att gäldenären äger sig till godo beräkna bevilln.afdrag, och han således kan uppgöra den saken vid skuldens erläggande. På samma sätt är förhållandet med det efterföljande stadgandet: "utsökes åter fordran i concurs, åligge det borgenär att behörigen styrka det bevilln.afdragen af gäldenären fulleligen fått tillgodonjutas." Det blir ofta nära nog ganska svårt för concursdomaren, att i detta fall pröfva om bevilln.afdraget har blifvit tillgodonjutet. Föreställer man sig en sådan concurs, deri det finnes kanske 400 borgenärer, så finnas der reverser, som äro icke allenast till viss man och order, utan äfven till sedelhafvaren ställda, reverser, som mångfalldiga gånger blifvit prolongerade. Detta står påskrifvet å reversen, som kan vara 5 à 6 år gammal och ofta prolongerad. Men der står icke derföre antecknadt, huruvida bevilln.afdragen blifvit gäldenären till godo beräknade. Skall då domaren sitta och pröfva samt undersöka allt detta, så förökas frågan till sådan vidd, att jag ej vet huru någon domare skall kunna hinna dermed. Nu är det vanligt, att domaren blott tillser och pröfvar, huruvida sjelfva fordran är gilltig. Deremot är det alltid vanligt, att concursdomaren, när en sådan pröfning föregått, vid bestämmandet af fordringens gäldande, inför i sjelfva domen, att bevilln.afdrag skall i mån af räntebeloppet gäldenären till godo räknas. Detta innefattar all möjlig säkerhet för gäldenären, men det innefattar icke något sådant stadgande, som det nu föreslagna, hvarigenom dels allmänheten och dels domare och executorer skulle sättas i den brydsammaste belägenhet. På dessa grunder yrkar jag, att dessa båda momenter icke måtte af R. o. Ad. blifva godkända.

Hr Rosenblad: I den händelse att discussionen i denna fråga icke är förklarad vara slutad, så anhåller jag att få fortsätta densamma, men jag tyckte att Hr Landtm. nyss framställde propos. derom.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att han väl för en stund sedan börjat hemställa, om R. o. Ad. ansåg öfverläggningen fulländad, men att en ledamot då anmält sig att tala, hvarefter öfverläggningen fortfarit, i anledn. hvaraf Hr Landtm. nu uppropade

Hr Rosenblad, som yttrade:

I sådant fall får jag vördsamt andraga, hvarföre jag icke kan instämma med den sista talaren. Jag har förut gifvit tillkänna, att jag icke i principen gillar det slag af bevilln., som är föreskrifvet i 33 §:n. Men sedan föreskriften derom finnes, är det väl en skyldighet, att den skall efterlefvas, och då finner jag icke, att dessa stadganden kunna borttagas, utan måste, sedan den i detta fall lagstiftande myndigheten, som är R. St., föreskrifvit att ett sådant bevilln.afdrag skall af gäldenären tillgodonjutas, sådana före-

skrifter finnas, hvarigenom denna rättighet blifver honom försäkrad. Om fordringsägaren skall göra gällande en skuldförbindelse, så är det tydligt att han i rattsväg har en så mycket mindre fordran, då det i laga ordning blifvit förklaradt, att ett sådant afdrag skall göras. Då lärer det väl vara en skyldighet, om den ena lagstiftningen skall stå i harmoni med den andra, att lägga hinder derföre, att gäldenären finge betala mera, än han är skyldig att betala, samt att försakra hans rättighet till ersättning, ifall han tvertemot lagen icke fått tillgodonjuta detta bevilln.afdrag, och derigenom uppkommer icke den minsta olägenhet för borgenären, om han vid räntebetalningarna på skuldsedeln tecknar eller låter teckna i vederbörlig ordning: ränta erlagd med bevilln.afdrag, eller med observation af bevilln.-afdrag. Hvilkendera påskriften som helst är nog. Det är endast fråga om, att gäldenären må verkligen tillgodonjuta allt hvad som efter nuvar. stadgande fordringsägaren på procentarvis tagit utöfver hvad honom enligt lag tillkommit. Utsökes en fordran hos domaren eller executorn, så skall den, för att vara executionsgild, enl. allmän lag vara ostridig. Antingen är den ostridig, om icke någon tvist uppstår ang:de det bevilln.afdrag, som gäldenären bör tillgodonjuta, och då är denna fordran executiv, ehvad ifrågavar. stadganden i bevilln.förordn. finnas eller icke, så att derigenom ingen svårighet uppkommer; eller också bestrider gäldenären fordringsanspråket och säger att han ej fått tillgodonjuta detta afdrag, men då är ju skuldens belopp i alla fall tvistigt emellan gäldenären och fordringsägaren, och skall frågan i alla fall blifva föremål för domarens pröfning. Likaledes uti en concurs beror ju beloppet af fordringarna derpå, huruvida en sådan förmån blifvit tillgodonjuten af gäldenären eller icke. Skulle domaren ej behöfva fästa afseende derpå, så skulle han komma att tillerkänna borgenärerne ett större fordringsbelopp än dem tillkom. Derföre äro ifrågavar. stadganden så billiga till sin beskaffenhet, när sjelfva lagen om bevilln.afdrag finnes, att jag ej kan annat än tillstyrka deras godkännande, ehuru, på sätt jag och flere andre ledamöter förut yrkat, det är nödigt, att de i vederbörlig och laglig form blifva bifallna af den andra statsmakten.

Frih. Cederström, Thure: Jag får anhålla om ursägt att jag ännu uppträder i denna fråga, men jag är dertill föranledd genom Hr Rosenblads yttrande. Min mening har visserligen icke varit att borttaga bevilln.procenten, och det har den värde talaren ej heller påstått; men jag ville borttaga det stadgande, som gör det till en ovillkorlig skyldighet för domaren och executorn att pröfva i hvarje fall, huruvida detta bevilln.afdrag verkligen har blifvit afdraget; enär det skulle, på sätt jag redan anfört, leda till

svå-

svårigheter för domaren samt göra att aldrig någon löpande revers kunde lagsökas, utan att den tredskande gäldenären skulle begagna sig af invändningen att bevilln.afdraget ej blifvit iakttaget. Hr Rosenblad har sagt, att om fordran är klar och ostridig, så ålägges den till betalning och är den det icke, så sker icke sådant. Detta är mycket rätt; men en så beskaffad invändning som den, att bevilln.afdraget ej blifvit tillgodoberäknadt, har, enl. hittills gällande författningar, då sådana stadganden, som här blifvit föreslagna, ej varit promulgerade, icke föranledt dertill att executorn förklarat något mål tvistigt, som varit af executiv egenskap, derföre att gäldenären invändt, att bevilln.afdraget ej blifvit beräknadt, utan blott föranledt derhän, att executorn i sitt utslag förklarat att gäldenären skall betala skulden, men att han vid räntans erläggande äger att tillgodonjuta bevilln.afdraget, der räntan varit förskrifven till 6 procent. När nu gäldenären får en så beskaffad dom, så kan honom icke något förfång ske, emedan när han betalar sin skuldsedel, så, om det ej finnes afskrifvet på reversen att bevilln.afdraget har blifvit vid räntans erläggande observeradt, afdrager han för alla åren, sedan reversen utgafs, detta bevilln.afdrag. Detta är af så klar och tydlig beskaffenhet, att det icke behöfver vara föremål för något särskildt utlåt, emedan bevilln.afdraget utgör 2 per mille och således af hvar och en kan uträknas. Detta medför ingen olägenhet för borgenären, men om ett sådant stadgande, som här blifvit föreslaget, skulle blifva vederbörligen beramadt af Konung och Ständer, så skulle följden blifva, att aldrig något lagsökningsmål blefve ostridigt, jag må hafva en fordran, som är aldrig så klar och tydlig; ty äfven om det stod påskrifvet på reversen, att bevilln.afdraget blifvit iakttaget, så kunde det hända, att man invände att det borde hänvisas till domstol, för att man der ville visa, att sådant afdrag icke skett. Af sådan anledn., och då jag icke kan lemna min röst till lagstadganden, som helt och hållet skulle störa den allm. crediten man och man emellan, vidblifver jag mitt yrkande om afslag å dessa moment i förevar. §.

Hr Frih. o. Landtm. tillkännagaf, att plenum komme att fortsättas på eftermiddagen kl. 6.

Hr af Uhr, Gustaf: Om här någon sådan fråga vore före, som rörde sjelfva menniskans ömtåliga intressen, såsom t. ex. afskaffande af barbariska och olämpliga straff, skulle jag visserligen önska, att en ändring tillvägabragtes, så fort som möjligt, emedan man icke har rättighet att låta någon individ i samhället lida oskyldigt; men i en sådan fråga som denna, i afseende hvarpå samma förhållande under nära 30 år fortgått, utan att några särdeles stora olägenheter uppkommit, och då vi nu befinna oss i en tidpunkt,

då i alla fall våra ekonomiska inrättn:r snart lära undergå en stor förändring, emedan K. M. helt nyligen eller under loppet af denna riksdag sanctionerat en stor förändring i sjelfva den statsmakt, som tillhör honom, och nationen har att förutse en stor förändring i den andra statsmakten genom representationens ombildning; så tror jag, att då man låtit detta vara i 30 år, kan man också öfverlemna frågan till den blifvande statsmakten, som ändå kommer att ordna förhållandet efter helt andra åsigter, emedan den kommer att bestå af helt andra personer; och på sådan grund tillstyrker jag, att det måtte förblifva vid Utsk:s förslag, emedan man eljest skulle onödigtvis förlänga riksdagen.

Hr Ribbing: Min mening, då jag anmälde mig, var endast att, innan någon propos. blefve gjord, hvilket jag hoppas snart måtte ske, anhålla att det förslag, som Hr von Hartmansdorff framställt, må blifva uppläst; men efter jag har ordet, vill jag äfven nämna, att för mig hafva de skäl emot antagande af Utsk:s förslag, som Frih. Cederström uppgifvit, icke visat sig gilltiga, alldenstund hvarje innehafvare af en skuldsedel tillkommer att iakttaga hvad lagen föreskrifver för att bibehålla sedeln vid gällande kraft.

Hr von Rosen: Sedan vi öfvergått till redactionen och lagbestämmelserna, får jag medgifva, att jag icke finner någon otydlighet i redactionen. Domaren, han må sitta i laga domstol eller vara executor, kan icke dömma förr än pröfning försiggått. Det är den vanliga formen för alla sådana mål. Det blir långifvarens skyldighet att bevisa det han betalt bevilln.procenten. Så går det till öfverallt i fråga om betalningsskyldighet. När han icke kan bevisa det, så blir han ålagd att betala. Domaren kommer icke i detta fall i någon tvetydig ställning, ty det är i detta mål som med alla andra, att när klaganden icke kan förete bevis, så gäller icke hans klagan.

Gr. Hamilton: Enligt hvad Frih. Nauckhoff fullkomligt riktigt anmärkt, har den här nu afhandlade principfrågan verkligen blifvit framkastad första gången bevilln.-förordn. var före, äfvensom i egenskap af motion. Det har således kunnat fordras af Utsk., att det skulle yttra sig öfver sjelfva principen, och det har Utsk. gjort. Jag tror att om man börjat med att föredraga betänk. från början, och således fått äfven den principfrågan afgjord; så hade man nu icke varit i denna ledsamma belägenhet, att hafva 4 à 5 propos:r i perspectiv, af hvilka man kunde antaga den ena, om icke de öfriga vore i fråga, hvilka man ville till en del förkasta och till en del antaga. Jag hemställer således till Hr Frih. o. Landtm., huruvida det icke skulle vara lämpligt, att nu låta uppläsa hvad i afseende på denna principfråga är yttradt å pag. 3 af betänk. N:o 27, och att, sedan Ståndet i följd deraf afgjort sjelfva principen, man kunde öfvergå till detaljerna. Det

blefve i sådant fall beroende af principens afgörande, huruvida Ståndet anser detta stadgande böra flyttas till en särskild artikel eller qvarstå der det finnes intaget.

Hr Munck af Rosenschöld, Nils Rudolph: Jag anser att ifrågavar. stadgande bör qvarstå i bevilln.förordn., och att det icke bör kunna bestämmas af något annat Utsk. än Bevilln.Utsk.; ty blott derigenom att Bevilln.Utsk. har rätt att bestämma ett sådant stadgande, hvarigenom det är omöjligt, att låntagaren kan beröfvas ersättning för den bevilln., som han har erlagt i förskott, blir den beskattning af capitaler, som 33 §:n föreskrifver, möjlig och rättvis. Om något annat Utsk. skulle bestämma detta stadgande, hvarigenom man vill försäkra låntagaren att återfå hvad han i förskott erlagt, så skulle Bevilln.Utsk. hafva grundat denna bevilln. på en orättvis och osäker grund, alldenstund det ej kunde vara fullt och fast öfvertygadt, att ett annat Utsk. skulle bestämma sådana stadganden, att låntagaren verkligen återfick den bevilln., han i förskott erlade. Jag anhåller således om bifall till Utsk:s förslag.

Hr Frih. o. Landtm. hemställde, i anledn. af Hr von Hartmansdorffs anmärkn., om R. o. Ad. behagade så fatta sina beslut, att R. o. Ad. först pröfvade om Ståndet ville eller icke ville godkänna 33 §:ns innehåll, sådant som Bevilln.Utsk. det föreslagit, med alltid öppen rätt för Ståndet att pröfva huruvida Hr von Hartmansdorffs förslag borde antagas eller icke, vid hvilken pröfning Bevilln.Utsk:s yttrande i frågan skulle blifva uppläst.

Bifölls.

Hr Frih. o. Landtm. hemställde, om R. o. Ad., med Ståndet förbehållen rätt att sedan pröfva Hr von Hartmansdorffs förslag, behagade bifalla Bevilln Utsk:s förslag i 33 §:n.

Ropades starka ja, blandade med ett eller annat nej.

Hr Frih. o. Landtm. förklarade, det han funnit ja hafva öfverröstat nej.

Hr von Hartmansdorffs förslag upplästes så lydande: "Att R. o. Ad. nu väl må genomgå och pröfva förslaget till "bevillningsstadga i sin helhet, men att Ståndet derefter, "vid meddelandet af sina beslut, åt Bevilln.Utsk. uppdrager "att afsöndra och särskildt upptaga de reglementariska stad-"ganden, hvartill K. M:s nåd. bifall erfordras."

Vidare upplästes Utsk:s i utlåt. N:o 27, sid. 3, rör:de detta ämne afgifna yttrande, från och med orden: "Till vederläggning af" — till och med orden: "beroende af de sednare."

Frih. Nauckhoff: I händelse den af Hr von Hartmansdorff föreslagna åtgärd godkännes, anhåller jag att det

tillägg måtte göras, att Bevilln.Utsk. ålägges skyndsamt, eller så fort sig göra låter, inkomma med dess uppgift, på det att Ståndet måtte blifva i tillfalle att genomse den utan alltför mycken brådska, innan sjelfva bevilln.förordn. till slutligt afgörande hos Ståndet förekommer.

Frih. Sprengtporten: Jag tager mig friheten fästa Ståndets uppmärksamhet derpå, att det är en särdeles vigtig principfråga, som här förekommer. För min del instämmer jag i det raisonnement, hvarpå Utsk. grundat sin mening, och anhåller jag om Hr Landtm:s propos. till R. o. Ad. att bifalla hvad Utsk. framställt i denna del, hvilken propos. lärer böra först meddelas. Jag begagnar äfven detta tillfälle för att yttra det jag tror, att en värd talare måtte här hafva begått ett misstag, då han trott att någon domare eller executor skulle kunna vägra att verkställa eller tillämpa hvad bevilln.förordn. föreskrifver. Det är möjligt att sådana exempel kunna uppgifvas, men i fråga om den allmänna grundsatsen, såsom en följd deraf att icke formlig sanction af K. M. blifvit meddelad, får jag förklara, det jag betviflar att en sådan grundsats hos domare och executorer skulle utöfver en viss gräns kunna göra sig gällande.

Hr von Hartmansdorff: Jag vågar underställa det H. Ståndet och äfven Frih. Nauckhoff sjelf, om det icke vore lämpligast att låta mitt förslag vara oförändradt; ty om man skulle göra det tillägg, som han begärt, neml. att Utsk. borde skynda sig med den afsöndrade delens ingifvande; så skulle man möjligen komma i collision med ett annat Stånd, om det är sannt att PresteSt. uppskjutit pröfningen af bevilln.stadgan. Då ser jag icke huru Bevilln.Utsk. kunde göra, annat än afvakta hvad de öfriga Stånden beslutade, ty sjelfva innehållet af hvarje § skall ju också tagas i öfvervägande. Det torde vara tids nog, sedan R. o. Ad. fattat sitt beslut, och då man kan öfverskåda ärendets gång, att vidtaga någon ytterligare åtgärd. Nu önskade jag att Ståndet behagade inskränka sig till den framställning jag gjort.

Frih. Nauckhoff: Jag har för min del ingenting emot, att min framställning kommer att särskildt behandlas, så mycket mindre som den alldeles förfaller, om en annan åsigt kommer att göra sig gällande, än den Hr von Hartmansdorff framstallt. Det är blott reservationsvis jag anhållit om ifrågavar. tillägg. hvilket af Hr Landtm. framdeles, då ordningen dertill kommer, torde blifva föredraget.

Frih. Tersmeden Wilh. Fredr.: Lika med Frih. Sprengtprorten anser jag mig böra förklara, att jag helt och hållet instämmer i den strof af Bevilln.Utsk:s utlåt., som nyss upplästes, och jag tager mig friheten fästa R. o. Ad:s uppmärksamhet på, att om det icke vore Ständerna med-

gifvet att föreskrifva huru bevilln.förordn. skall verkställas, så vore det för dem omöjligt att uppgöra en sådan förordning. Den nu följda proceduren är också densamma, som alltid blifvit iakttagen under hela vårt nuvar. constitutionella statsskick, och på sådan grund får jag motsätta mig, att Hr von Hartmansdorffs förslag af R. o. Ad. antages, hvarmot jag anhåller att Ståndet måtte bifalla hvad Utsk. föreslagit. Dessutom tager jag mig friheten fästa R. o. Ad:s uppmärksamhet derpå, att om R. o. Ad. nu fattar det beslut, som Hr von Hartmansdorff föreslagit, och möjligen ett annat Stånd deri instämmer; så komma vi härvid i samma dilemma, som vi iråkat i afseende på åtskilliga statsreglerings-frågor, derest Bevilln.Utsk., såsom jag förmodar, finner sig föranlåtet att uppställa voter:s-propos:r härom.

Hr Rosenblad: Den fråga som nu är föremål för R. o. Ad:s öfverläggning, eller den af Hr von Hartmansdorff föreslagna propos., rörer redactionen af R. o. Ad:s beslut ang:de bevillnings-grunderna eller fördelningen deraf, hvilket är ungefär detsamma. Det kan således så mycket mindre vara lämpligt att dervid göra ett sådant tillägg, som Frih. Nauckhoff föreslagit, enär de andra Stånden med samma rätt som vi äga att besluta, huru R. St. finna för godt att uppställa bevilln.stadgan och de stadganden, som dermed äga gemenskap. Sedan R. o. Ad:s beslut är fattadt och de öfriga Stånden äfven fattat deras beslut, så kommer R. o. Ad:s beslut, i händelse vi bifalla förslaget, att ingå bland de särskildta besluten, hvilka af Bevilln.Utsk. skola tillämpas och sammanjemkas; hvarföre jag tror, att det vore både öfverflödigt och olämpligt att göra något sådant tillägg, som Frih. Nauckhoff föreslagit.

Frih. Sprengtporten: Den värde talaren, som yttrade sig näst före den sista, har redan fästat R. o. Ad:s uppmärksamhet på den ömtåliga fråga, som här är föremål för öfverläggningen. Å ena sidan kan man väl icke bestrida, att, om Svenska folket har rättigheten att beskatta sig sjelft, denna rättighet är fullkomligt illusorisk, om det icke får tillika stadga på hvad sätt dessa medel skola utgå. Det är således alltför svårt och nästan alldeles omöjligt, att efter theorien uppdraga en gräns emellan de stadganden i bevilln.-förordn., som äro af bevillnings- eller ekonomisk natur, ty hvad den ene anser vara af bevillnings, anser den andre vara af ekonomisk egenskap. Detta är 2:ne saker, som hänga så nära tillsammans, att det är alldeles omöjligt, såsom jag förut yttrat, att uppgöra någon sådan bestämmelse. Jag hemställer derföre till R. o. Ad., om det må anses lämpligt att här väcka sådana frågor, att framkasta sådana svårigheter, som ingen kan lösa, och som otvifvelaktigt, om R. o. Ad. skulle företaga sig att behandla denna ömtåliga fråga på annat sätt, än den blifvit behandlad allt sedan år 1809,

just derföre att det är så svårt att lösa den, skulle kasta oss in på samma bana af svårigheter, som vi förut befunnit oss på, utan att vinna något ändamål och utan någon utväg att reda förhållandet. Det är derpå jag tager mig friheten fästa de värde talares uppmärksamhet, hvilka ansett det vara af vigt att nu beträda en annan bana än den, som under 30 års tid varit begagnad; och jag hemställer till dem, om de anse den princip, de här framställt, vara så nödvändig att göra gällande, att man ovillkorligen bör kasta sig in på svårigheterna; ty att vi skulle komma till dem, inser jag tydligen, och jag tager mig derföre friheten att, på samma sätt som jag yttrade mig då fråga var om voter:s-propos:na rör:de statsregleringen, äfven nu fästa R. o. Ad:s uppmärksamhet på, att det vore tillafventyrs betänkligt att antaga den nya principen, emedan jag icke ser huru dessa tvister på grundlagsenligt sätt och till ömsesidig belåtenhet och tillfredsställelse skola kunna slutas. I denna fråga synes det dessutom vara så mycket mindre nödvändigt eller skäligt att beträda stridsbanan, som man verkligen har 30 års praxis för sig.

Hr Printzensköld: Jag anser för en pligt, att vid detta tillfälle uppträda med det förklarande, att jag, af hvad Frih. Sprengtporten här synes hafva åsyftat, att man borde frånträda ifrågavar. rättsbegrepp, blott derföre att man kunde råka i en dilemma, derigenom att 2 Stånd kunde stanna emot 2, alldeles icke funnit mig öfvertygad om nödvändigheten att frångå dessa rättsbegrepp, då jag finner dem riktiga. Det är beklagligt, om ett missförhållande kan uppkomma, derigenom att R. St:s särskilda afdelningar råka i conflict med hvarandra; men detta skall åtminstone icke hos mig verka derhän, att jag afviker från den öfvertygelse, som mitt samvete och förståndet hos mig göra gällande. Jag har redan under denna riksdag vid många tillfällen erfarit, huruledes icke allenast åtskilliga Utsk., utan äfven ståndS-majoriteter sökt att göra inkräktning på konungamakten, ithy att de velat vid statsanslagen fästa villkor, oförenliga med grundlagens klara lydelse. Det är då tid att äfven personer uppträda, som söka försvara konungamaktens prærogativer och icke låta dem trampas under fötterna af folkmakten eller de personer, som för tillfället lyckats att göra sina meningar gällande. Jag kan icke annat än afstyrka allt afseende på hvad Frih. Sprengtporten anfört.

Frih. Cederström, Jacob: Jag hade icke ämnat deltaga i denna discussion, af det skäl, att endast grunderna för bevillningens utgörande borde utgöra föremål för öfverläggningen och icke detaljerna i bevilln.förordn., hvilka enl. grundlagen ej få komma i fråga, förrän statsbristsumman blifvit uppgifven och Ständerne remitterat till Bevilln.Utsk. att inkomma med förslag till denna summas fördelning ef-

ter de fastställda grunderna, genom förslag till bevilln.förordn.; men då fråga här i 33 §:n uppstått rör:de en lagstiftning på sidan om den, som afser bevillningen, och denna lagstiftning blifvit af åtskilliga ledamöter försvarad, icke ensamt såsom af praxis helgad, derigenom att så skett vid föreg:de riksdagar, utan äfven på den grund, att detta skulle stå i öfverensstämmelse med folkets rätt att sig sjelft beskatta genom dess representanter; så kan jag i sådant afseeende icke annat än beklaga, att man ännu icke hunnit så långt, att man vet skilnaden emellan rättigheten att bestämma grunderna för bevillningens utgörande i allmänhet och rättigheten att stifta lagar med straffbestämmelser för särskilda förbrytelser i bevillningsmål. Dessa åtgärder äro så fullkomligt skiljda från hvarandra, att Frih. Sprengtportens omdöme ej bort misstaga sig om denna skilnad. I det ena fallet är det afgjordt, att Ständerne hafva allena beslutande rätt, och det faller af sig sjelft, att de i det andra fallet icke hafva mer än sin röst. Nu är det för öfrigt, mine herrar! icke förstärkt StatsUtsk., som kan komma att afgöra en sådan fråga, om 2 Stånd skulle stanna emot 2, utan det är ämnets beskaffenhet, som afgör om frågan kan förfalla, då i vidrigt fall grundlagen bestämt hvar voteringen skall ske, och då kan den icke komma att ske i förstärkt StatsUtsk., utan i förstärkt Bevilln.Utskott. Det är bevilln.-frågorna, som kunna komma att afgöras genom förstärkt StatsUtsk., men frågor om brottmålslagar höra icke dit, och det förstärkta StatsUtsk. har ingen rätt att derom besluta. Jag instämmer i det förslag, som Hr von Hartmansdorff framställt.

Frih. Sprengtporten: Då en värd talare yttrat den mening, att hvad jag haft äran anföra ej skulle förtjena R. o. Ad:s afseende, kan jag visserligen ej hoppas att kunna uträtta mycket för den sats jag försvarar; men jag anhåller, att Hr Frih. o. Landtm. täcktes fästa sin uppmärksamhet vid detta förhållande, öfvertygad om att då grundlagens helgd här är bevarad genom Ståndets ordför., på sätt grundlagen stadgar, kan man också vara tryggad, att inga misstag hvarken på den ena eller andra sidan skola komma att äga rum i afseende på grundlagens tillämpning.

Hr von Hartmansdorff: Jag trodde på grund af den propos., som Hr Landtm. gjorde för en timme sedan, att discussionen öfver formfrågan vore slutad och att vi endast hade att tala om innehållet af propositionerna. Men då man nu går så långt i formfrågan, att man erinrar vår Landtm. om grundlagens iakttagande å den ena sidan, så torde det tillåtas mig att på andra sidan säga, det jag ej nog kan förundra mig öfver våra föregående Landtm:r och Talmän, hvilka ansett sig berättigade att såsom på delar af

bevilln.förordn. göra propos. om straffbestämmelser och andra dylika saker, som icke höra till beskattningen.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att om han rätt uppfattat Frih. Sprengtportens mening, så hade den varit, att R. o. Ad. skulle bifalla att, på sätt Bevilln.Utsk. föreslagit, de särskildta stadgandena om tillämpning af R. St:s beslut ang:de allm. bevillningen böra, såsom hittills, bland öfriga föreskrifter intagas; hemställande Hr Landtm., om R. o. behagade bifalla detta Bevilln.Utsk:s förslag.

Ropades ja och nej.

Hr Frih. o. Landtm. förklarade, det han trott sig finna att ja ofverröstat nej.

Hr von Hartmansdorff: Jag anhåller om votering och att mitt förslag måtte blifva contra-propos.; hvarvid jag skulle önska att för tydligheten det hette i ja-propos., att stadgandena i bevilln.förordn. införas på samma sätt som hittills, emedan i annat fall åtskillige ledamöter kunna misstaga sig om meningen och anse henne angå innehållet men icke fördelningen af ämnet.

Upplästes till justering och godkändes följande voter:s-proposition:

Den som bifaller, att, på sätt Bevilln.Utsk. föreslagit, de särskildta stadgandena om tillämpning af R. St:s beslut ang:de allm. bevillningen böra såsom hittills bland öfriga föreskrifter intagas, voterar

ja;

den det ej vill, voterar

nej;

Vinner nej, beslutar R. o. Ad. att nu väl genomgå och pröfva förslaget till bevilln.stadga i sin helhet, men att Ståndet derefter, vid meddelandet af sina beslut, åt Bevilln.Utsk. uppdrager att afsöndra och särskildt upptaga de reglementariska stadganden, hvartill K. M:s nåd. bifall erfordras.

Efter voteringens slut, befunnos rösterna hafva utfallit, som följer:

Ja — 35.
Nej — 42.

H. R. o. Ad. åtskiljdes kl. 2 e. m.

In fidem protocolli,
F. O. Silfverstolpe.

Ons-

Onsdagen den 7 October 1840.

Plenum kl. 6 e. m.

Justerades 1 prot.utdr. för denna dag f. m.

Hr Munck af Rosenschöld, Nils Rudolph: Jag nedlägger härmed min reservation mot Ståndets genom votering uti förmiddags-plenum fattade beslut. Hvad jag under discussionen då yttrade afsåg endast den ifrågavar. 33 §:n uti bevilln.stadgan. Nu vill jag tillägga, att om man skulle följa den princip Hr von Hartmansdorff m. fl. framställt och skilja allt från bevilln stadgan, som kunde hafva någon gemenskap med den civila, criminella eller ekonomiska lagstiftningen, så skulle t. ex. R. St. i afseende på de uti bevilln.stadgan nu intagna reglementariska föreskrifterna för Beredning- Taxerings- och Pröfnings-comitéer, hvilka föreskrifter äro af ren ekonomisk natur, endast hafva önskningsrätt; dessa föreskrifter skulle kunna ändras af Reger:n efter behag; och hvar hade vi då Svenska folkets rätt att beskatta sig sjelft? Denna rätt kan icke inskränka sig till blotta bestämmandet af grunderna, hvarefter bevillningen skall utgöras, den måste jemväl inbegripa rättigheten att vidtaga sådana mått och steg och meddela sådana föreskrifter, att dessa grunder verkligen blifva följda, eljest vore den endast half och gagnade till intet.

Fortsattes pröfningen af Bevilln Utsk:s utlåt. N:o 27, i anledn. af anmärkn:r emot betänk. N:o 12, ang:de grunderna för den blifvande allm. bevillningen, samt föreskrifterna för tillämpningen deraf.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att R. o. Ad., vid pröfningen af 33 §:n, genom votering beslutat gifva ett uppdrag åt Bevilln.Utsk., sedan dess betänk. i allo blifvit pröfvadt. Frih. Nauckhoff hade då föreslagit ett tillägg till detta uppdrag i afseende på skyndsamhet med dess uppfyllande; hemställande Hr Landtm. om R. o. Ad. ansåg något sådant tillägg böra göras.

Ropades nej.

34:de §:n.

Hr Edenhjelm, Gillis: Då Bevilln.Utsk. beslöt att låntagare vid sparbanker borde få tillgodonjuta bevilln.afdrag, var jag icke närvar. och har således icke kunnat lemna de upplysningar, som voro nödvändiga. Jag erkänner visserligen, att jag icke känner alla i Riket befintliga spar-

bankers förhållande; men bestämdt känner jag Götheborgska sparbankens ställning, hvilken är sådan, att den icke bär sig, om den skall vidkännas bevilln.afdrag. Götheborgs bättre lottade innevånare måste i flera år sammanskjuta penningesummor till sparbankens underhåll. Numera befinner den sig på den punkt att den kan underhålla sig sjelf, såvida den får tillgodonjuta sina inkomster oförminskade. Jag har mig bekant, att dess utlåningsfond uppgår till 420,000 r:dr, hvarå bevilln.afdraget utgör omkring 1,260 r:dr; hvadan och då för t. ex. 1839 sparbankens nettoinkomst endast utgjorde 638 r:dr 25 sk. b:co, sparbanken, derest densamma skulle vidkännas en årlig minskning i sina inkomster af omkring 1,260 r:dr årligen, erfordrade ett årligt tillskott af emellan 6 och 700 r:dr för att kunna bära sig. I annat fall skulle den gå under. Jag medgifver gerna, att denna sparbank äger en ganska betydlig grundfond; men vi skola komma ihåg, huru svårt det är att administrera ett capital af 480,000 rd:r, så att ingen förlust uppkommer, och att vi förbundit oss att ansvara långifvarne 5 proc. på deras i sparbanken insatta penningar. Jag anhåller derföre, att R. o. Ad., med afslag å betänk. N:o 27, ville bifalla Utsk:s tillstyrkande i betänk. N:o 12, åtminstone hvad sparbankerna angår, så att de blifva befriade från bevilln.afgift för utlånta penningar.

Hr von Rosen, Georg: Jag förenar mig med Hr Edenhjelm. Det vore mycket illa om en författning skulle utkomma, som hindrade de nuvar. sparbankernes framgång och nya sparbankers uppkomst. Det sednare blef åtminstone följden af Utsk:s tillstyrkande uti sednare betänkandet. Jag deltager uti administrationen i en sparbark, hvars sträfvande är att hinna dit bevilln.förordn. nu vill föra oss. Christianstads läns sparbank har framgått ganska bra. Den grundar sig på frivilliga gåfvor. Det ligger i sakens natur, att en sparbank, hvilken icke räknar på inkomst för sjelfva banken utan för dem, hvilka deruti insätta penningar, icke kan komma på benen utan fond; men man får väl icke alltför mycket lita på barmhertigheten, ty äfven den kan tröttna. Ingen insättare i någon sparbank får mer än 5 proc., ty den 6:te proc:n medtager administrationskostnader, oberäknadt det skiljaktiga förhållandet, som äfven gör den 6:te proc:n behöflig för sparbankerna, att då insättarens tolfskilling genast blir för honom räntebärande, så blifva deremot dessa tolfskillingar stundom flera månader qvarliggande ofruktbara för sparbankerna, hvilken förlust för dem måste ersättas af öfverprocenten. Directionerna uti sparbankerna utöfva sin befattning utan arfvode af ren välvilja och menniskokärlek. Jag betviflar, att någon skulle vilja inträda i directionen, med mindre det får bero på sparbanken sjelf af bestämma, när densamma befinner sig uti en sådan ställning, att den kan vidkännas

bevilln.proc:n. Christianstads läns sparbank har under hela förflutna sommaren medgifvit bevilln.proc. för alla intecknade lån; men den kan omöjligen, utan att erhålla tillskott af enskilda personer, medgifva bevilln.afdrag äfven för namnlånen. Det voro skada, om en sådan inrättning skulle brytas sönder för en princips skull, eller om nya sparbankers uppkomst derigenom skulle försvåras eller förhindras. Jag tillstyrker derföre, att i detta hänseende Utsk:s betänk. N:o 12 måtte blifva gällande. Hvad disconterna beträffar, så känner jag ingen som tager mer än 5 proc., och hvad fattigcassorna angår, så torde de flesta vara uti samma predicament som sparbankerna, hvarföre jag äfven i afseende på dem tillstyrker bifall till betänk. N:o 12.

Gr. Mörner, Carl: Jag har föga att tillägga de skäl, som af Hr von Rosen och Hr Edenhjelm blifvit anförda för afslag å förevar. betänk. N:o 27. För mig är det icke fattligt hvarföre Utsk. frångått sitt förra betänkande. Jag anser så många skäl tala för både sparbankers och fattigcassors befrielse från bevilln.afgift, att jag tycker en hvar böra klart inse billigheten deraf. Ganska många sparbanker hafva visserligen vunnit den förkofran, att de skulle kunna betala bevilln.proc:n; men de fleste befinna sig ännu i den ställning, att de icke böra betungas dermed, ty den ena proc:n, som sparbankerna tillgodokommer, då de emottaga penningar mot fem proc. och utlåna dem mot sex, behöfves i de flesta sparbanker i och för bestridande af förvaltningskostnaden. Jag kan dessutom icke ur rättsgrund finna, hvarföre sparbanker och fattigcassor skola vidkännas ett oblidare öde än enskilda banker, som Utsk. befriat från bevilln.proc:n. Det skulle väcka mycken uppmärksamhet och verkligt bekymmer i landet, om bevilln.afgiften komme att qvarstå för sparbanker och fattigcassor. Jag anhåller att R. o. Ad. vardes behjerta detta förhållande, samt medgifva att Utsk:s förslag i N:o 12 må antagas.

Hr Rosenblad, Bernh.: Bevilln.Utsk. har uti sednare betänk. tillstyrkt, att från det uti första betänk. föreslagna stadgandet i 34 §:n må uteslutas orden: "dock undantagas härifrån sparbanker, äfvensom disconterna och fattigcassor." Har äro tvänne förhållanden, som jag anhåller att få särskildt afhandla, och af hvilka det första afser sparbanker och fattigcassor, samt det sednare disconterna. — I afseende på sparbanker och fattigcassor är jag af den tanke, att för det närvar. är i allmänhet undantaget från skyldigheten att erlägga bevilln., då räntan uppgår öfver fem proc., icke af den vigt för dessa cassor, som det tillförene varit; emedan de cassor, hvilka redan uppnått någon större consistance och äga betydligare behållningar, i alla fall möta svårigheten att mot inteckningssäkerhet kunna utlåna sina penningar mot sex proc. utan bevilln.afdrag, ty det beror alltid

på den säkre låntagarens fria vilja, om han vill emottaga lån, då han ej får tillgodonjuta bevilln.afdrag, och sålunda känner man att Stockholms sparbank funnit sig nödsakad att utlåna betydligare summor mot fem proc. ränta, och Hr von Rosen har äfven upplyst att Christianstads sparbank sett sig tvungen att medgifva bevilln.afdrag på 6 proc. lån mot hypothek af fastighet; och då det förhållande, som man åsyftar, sålunda i frivillig väg successivt inträder, finner jag icke skäl hvarföre man nu skall söka på en gång intvinga detsamma. Genom det tillfalle jag äger att med min uppmärksamhet kunna följa den del af lånerörelsen i Götheborg, som icke är fästad vid R. St:s låneverk, har jag inhemtat och kan vitsorda det af Hr Edenhjelm upplysta förhållandet. Genom de nitiska och ädla män, som stå i spetsen för närvar. sparbanks-inrättning, hvilken i proportion till folkmängden är den största i Sverige, ty 400,000 r:drs utlåningsfond i Götheborg är i nämnda hänseende mera än 700,000 r:dr i Stockholm, — genom desse mäns, säger jag, nit och omsorg, har det varit möjligt för sparbanken att antaga en lånerörelse, som utan desse mäns omtanke icke varit möjlig, och som ingen annan nuvar. hvarken publik eller enskild låneinrättning kan utöfva, och hvilken lånerörelse länder till förmån, så väl för dem som begagna densamma, som för sparbanken sjelf; ty större delen af de lån, som utgå från Götheborgs sparbank, lemnas på kortare tid mot säkerhet uti varor, hvartill fordras, att de män, som stå i spetsen för inrättn:n, sjelfve känna varornas beskaffenhet och med sin uppmärksamhet i öfrigt följa förhållandena, på det inrättn:n må vara tryggad mot förluster. Nyttan af dessa lån för rörelsen i orten inses deraf, att ingen privat person äger den fond, som erfordras för att kunna bispringa med sådana lån, och att de icke kunna erhållas i andra publika verk, emedan sådan lånerörelse icke är dem tillåten. För dem som behöfva lån på 3 à 4 månader, är det således i hög grad förmånligt att äga sparbanken att tillgå, der de kunna erhålla lån på sina varor. De gifva med nöje 6 proc. derför. Hvarföre skall man då förhindra sådant, som leder till förmån för så väl den enskilde som för den fromma stiftelsen? Dessa disconteringar på kortare terminer innefatta ett så eget förhållande, att de icke kunna jemföras med andra låneoperationer; ty i allmänhet kunna sparbankerne icke erhålla 6 proc., utan att medgifva bevilln.afdrag. För Götheborgs sparbank är sådant möjligt, i följd af det uppgifna förhållandet, att utlåningen kan ske på kortare tider mot säkerhet i varor; ty under sådana omständigheter räknar låntagaren för en baatell den bevilln.afgift af $\frac{2}{3}$:dels proc., som honom borde gtillomma.

Hvad åter angår skyldigheten för disconterna att vidkännas bevilln.afgift för sina 6 proc:s-lån, så är detta stad-

gande, ringast sagdt, löjligt. Jag ber om förlåtelse, att jag begagnar detta uttryck. Det är blott tvänne fall, i hvilka disconterne hafva rättighet att taga mer än 5 proc.; och torde något bevilln.afdrag för dessa fall eller för straffräntan, utgörande 8 proc., icke böra ifrågakomma hvad den sednare beträffar, med afseende på det obetydliga belopp, som bevillningen utgör, enär straffräntan sällan kommer att beräknas mer än några dagar eller veckor. Jag förenar mig således i allo med dem, hvilka yrka afslag på Utsk:s sednare betänk. och antagande af dess tillstyrkande uti 34 §:n af betänk. N:o 12.

Frih. Tersmeden, Wilh. Fredr.: Jag ifrar lika mycket som någon annan för sparbankers och fattigcassors förkofran och uppkomst; men jag tror, att detta undantagsstadgande föga eller intet kan inverka på dessa inrättningars uppkomst eller bestånd. När de utlåna sina penningar, böra de, i betraktande af de medel de hafva att förvalta, fullt ut fordra samma säkerhet, som andra cassor betinga sig. Är det väl troligt att låntagare, som kunna prestera full säkerhet, skola erbjuda sig att erlägga 6 proc., då man vet, att det numera icke är svårt att äfven i vårt land få låna penningar mot fem procent? Jag skulle visst icke vilja motsätta mig detta undantagsstadgande, efter detsamma, i enlighet med hvad jag nu nämnt, är oskadligt och ändamålslöst; men då hvarje undantagsstadgande, som icke tjenar till något, i och för sig sjelft eller såsom undantagslag alltid är skadligt, så anhåller jag om bifall till Utsk:s tillstyrkande uti sednare betänkandet.

Gr. Hamilton, Henning Hugo Ludv.: Då denna fråga första gången inom Bevilln.Utsk. förevar, var jag af den tanke, att det var skäl att bibehålla sparbankerna vid rättigheten att icke lemna bevilln.afdrag; men inom Utsk. funnos tvänne personer, som voro directeurer för sparbanker, och hvilka förklarade, det de ansågo denna rättighet icke medföra någon vinst för sparbankerna, emedan säkre låntagare icke kunde erhållas, med mindre utlåningen antingen skedde mot fem proc. eller med tillgodonjutande af bevilln.-afdrag. Detta nämner jag icke för att motsätta mig det stadgande, som Utsk. i förra betänk. föreslagit, i händelse sakkunnige personer skulle finna det nödvändigt, utan blott för att förklara orsaken till Utsk:s förslag i sednare betänk., efter en ledamot sagt sig icke kunna finna något skäl hvarpå Utsk. grundat sitt beslut. Hvad fattigcassorna angår, så funnos inom Utsk. äfven åtskillige ledamöter, som voro directeurer i sådana cassor, och hvilka upplyste, att den ifrågavar. rättigheten icke var af någon fördel för dessa cassor, emedan de icke kunde med säkerhet utlåna sina penningar till den höga räntan af 6 proc., med mindre bevilln.afdrag ägde rum; men att rättigheten deremot medförde den olägenhet, att då

de beviljade lån till lägre ränta än 6 proc., så gjorde revisorerne anmärkn:r emot ett sådant förhållande. Äfven trodde de, att fattigcassorna skulle mindre än sparbankerna vara i behof af att icke lemna bevilln.-afdrag, emedan fattigcassornas förvaltning icke medförde så stor kostnad som sparbankernas. De trodde således, att det var en ren vinst för fattigcassorna att förlora rättigheten att utlåna mot 6 proc., utan att medgifva bevilln.afdrag, helst directionen derigenom undgick den ledsamheten att blottställas för revisorernes anmärkn:r.

Hr Edenhjelm: För att bestyrka sanningen af hvad Hr Rosenblad yttrat rör:de sparbankens i Götheborg utlåning, får jag upplysa, att utlåningen, enl. sista räkningen deröfver, förhöll sig sålunda, att emot reverser med hypothek af stångjern var utlånt 119,750 r:dr b:co, emot hypothek af jernkettingar 7,600 r:dr b:co, emot bly 933 r:dr 16 sk., emot oförtulladt socker 58,000 r:dr, emot oförtulladt caffe 10,750 r:dr, emot oförtullad tobak 4000 r:dr, emot oförtullad peppar 3,400 r:dr, emot oförtulladt Engelskt bomullsgarn 80,983 r:dr 16 sk., emot oförtullad hampa 30,000 r:dr, emot oförtulladt salt 4,600 r:dr, emot segelduk 10,500 r:dr etc. Nu hemstaller jag till en hvar, som varit uti handelsstäder och sett de handlandes magaziner, om de icke dervid funnit, att det ofta händer att socker och salt smälter bort af tillfälliga händelser, såsom t. ex. af flöden, hvarunder vattnet trängt in i magazinerna, hvilket inträffat flera gånger sedan jag kom till Götheborg. Blifver icke sådant sparbankernas förlust, om ej den person, som varan tillhör, är vederhäftig derför? Och hvarifrån skall ersättning för förlusten tagas, om icke låneinrättningen sjelf äger någon capitalfond.

Hr von Rosen: Hr Rosenblad har misstagit sig om mitt yttrande, då han trott mig hafva sagt, att Christianstads sparbank funnit sig nödsakad att nedsatta räntan på intecknade lån; ty sådant skedde derföre att sparbanken var i tillfälle att kunna göra det. Om den ytterligare kunde nedsätta densamma till 4 proc., skulle den gerna göra det, emedan sådant vore en vinst för allmänheten, och emedan bankens ändamål icke är att samla penningar, enär ingen rår om densamma. Efter 13 eller 15 års administration har den hunnit så långt, att den kunnat nedsätta räntan på lån emot inteckning; men ännu är dess ställning icke sådan, att den kan utsträcka denna förmån äfven till de s. k. namnlånen. Äfven får jag upplysa, att hittills ingen svårighet visat sig att erhålla säkra låntagare mot 6 proc:s ränta. Jag kan tryggt säga säkra låntagare; ty sedan sparbankens inrättning, har aldrig någon förlust för densamma uppkommit. Aldrig har någon förskingring ägt rum, och aldrig har jag funnit någon oordning uti inrättningen. Detta kan jag säga utan att gifva mig något beröm, emedan jag icke mer än

2:ne år tillhört directionen. Tilloppet af lånesökande är till den grad stort, att de af directionens ledamöter, hvilka äga egna tillgångar, ofta gått i förskott för sparbanken, så att jag ser ingen svårighet för densamma att få sina penningar utlånta, men väl att bestrida sina utgifter för hushyra, papper, postporto m. m. Jag önskar derföre, att R. St. ville fästa uppmärksamhet på dessa bankers fortfarande bestånd i och för den nytta, den ordning, ja till och med den sedlighet de sprida i landet, hvilket erfarenheten redan nogsamt bevittnat. Jag förnyar derföre min anhållan att sparbankerne måtte undantagas från skyldigheten att vidkännas bevilln.afgift för sina utlåningar.

Frih. Cederström, Jacob: Undantagslagar äro i allmänhet af menligt inflytande och gagna sällan dem, som äro föremål för desamma. Jag instämmer med Frih. Tersmeden uti anhållan om bifall till Utsk:s sednare betänkande. Hvad som här blifvit anfördt till fördel för sparbankernes förkofran innefattar icke något direct eller bestämdt skäl, emedan dessa banker kunna ordnas så, att de beräkna delägarne till godo en mot vinsten svarande proc., och det är icke skäl att dessa cassor skola åtnjuta högre ränta än andra. Det kan icke vara förenligt med sunda lagstiftningsprinciper att stifta undantagslagar mera för den ena assosiationen än för den andra, och hvarje sådant försök att kringgå lagens allmänna bestämmelser innefattar ett sönderryckande af de grundsatser, som böra vara gällande för alla.

Frih. von Kræmer, Robert: Inom den ort, hvarest jag bor, är förhållandet sådant, som Hr von Rosen sagt förhållandet vara inom Christianstads län, och jag förenar mig derföre med honom uti anhållan om bifall till betänk. N:o 12 i denna punkt. Bevilln förordn. innehåller i flera afseenden undantag från allm. stadganden; och jag vet då icke hvarföre ej undantag skulle kunna få äga rum för de 2:ne allmänt nyttiga inrättn:r, hvilkas bestånd beror derpå.

Frih. Ridderstolpe, Fredr., instämde med Frih. von Kræmer.

Hr Cederschjöld, Pehr Gust.: Bevilln.Utsk. har uti sitt sednare betänk. tillstyrkt, att det uti förra betänk. gjorda undantaget för sparbanker, disconter och fattigcassor måtte uteslutas. Hvad sparbankerna beträffar, så lemnar jag det derhän, emedan, efter hvad jag vill minnas, åtminstone sparbanken i Stockholm måst nedsätta räntan på dess utlånta penningar till 5 proc., i följd hvaraf de, hvilka der insätta penningar, måste åtnöja sig med 4 procent. Hvad åter disconterna angår, så är vinsten deraf R. St:s, och det beror således af dem att eftergifva någon del deraf eller ej; och hvad slutligen angår fattigcassorna, så kan man äfven säga, att hvad som brister uti cassans tillgångar måste till-

skjutas af dem eller den communen, som cassan tillhör; men här finnes en allmän inrättning i Stockholm, neml. Allm. Barnbördshuset, hvars fond måhända kan ställas i cathegori med fattigcassor. Denna inrättning befinner sig likväl uti sämre belägenhet än andra fattiginrättn:r. Den grundar sig på donerade capital samt afkastningar af huset; men om dessa inkomster icke räcka till, hvilket de icke gjort utan den yttersta förknappning på ändamålets bekostnad; så finnes ingen som bidrager till fyllande af bristen. Stockholms stad gör det ej, och af R. St. har man ej kunnat begära det. Jag anser för min pligt såsom directeur för inrättn:n att göra den hemställan, om icke R. o. Ad. skulle finna skäl att bevilja ett specielt undantag för denna inrättning.

Gr. Mörner: Jag har begärt ordet i anledn. af Frih. Cederströms yttrande, att undantagslagar icke böra äga rum för sparbanker och fattigcassor, och att sparbanker i allmänhet kunna ställa sin lånerörelse så, att deras utgifter kunna bestridas med den proc. de beräkna sig till godo, och att de således kunna betala bevilln.afdrag; men man bör besinna, att förhållandet är ganska olika med olika banker. En hvar vet att de flesta sparbanker i provinserna tillkommit genom enskildta bidrag. Så är åtminstone förhållandet med den som finnes i Kronobergs län, hvilken inrättades för 12 år sedan, men hvars fond är ganska obetydlig. Denna sparbank, som nyligen återbetalt sitt lån af hushållssällskapet i orten, befinner sig numera i den ställning, att densamma förmedelst den proc., som den äger att disponera, jemnt och rätt kan bestrida förvaltningskostnaden. Enahanda torde förhållandet vara med de flesta sparbanker i Riket. Det är möjligt att ett annat förhållande äger rum med Stockholms och Götheborgs sparbanker; men i allmänhet torde de befinna sig uti den belägenhet, som jag nyss nämnt rör:de sparbanken i Kronobergs län, ehuru densamma icke underlåtit att på allt sätt hushålla för att tillvägabringa minskning i utgifterna. Jag önskar och anhåller så väl för sakens skull, som för att tranquilisera landsortens innevånare, att R. o. Ad. ville afslå betänk. N:o 27 och vidblifva hvad Utsk. tillstyrkt uti betänk. N:o 12.

Gr. Posse, Fredr. Salomon: Föreg:de talare hafva så tydligt och fullständigt utredt förhållandet, att jag icke anser mig böra tillägga något i allmänhet. Jag vill blott nämna i afseende på den ort, om hvilken jag äger speciel kännedom, att för sparbankerna inom Malmöhus län, hvilka icke äro mindre än 7 till antalet, är det icke alltid lätt att erhålla säkra låntagare, hvarföre directionerna sjelfva i sådana fall ingått på den concessionen att bevilln.afdrag skulle få äga rum. Och anhåller jag derföre om bifall till Utsk:s tillstyrkande i betänk. N:o 12. I afseende på disconterna instäm-

stämmer jag med Hr Rosenblad, att de, endast med få undantag, icke beräkna mer än 5 procent.

Hr von Hartmansdorff, Aug.: Jag har deltagit uti förvaltning af en sparbank i landsorten, och jag har dervid funnit, huruledes inkomsterna, när man skall gifva den ränta, som de fattige insättarne fordra, äro så ringa, att man med största svårighet kan besörja förvaltningen; att man icke kan det, utan att personer finnas, hvilka af välvilja åtaga sig besväret för intet eller åtminstone för mindre än hvad som vederborde. Om dessa cassors inkomster skulle förringas genom den lagstiftning, som uti Bevilln.Utsk:s sednare betänk. är föreslagen; så blefve följden att räntan förminskades för dem, hvilka uti sparbankerna insätta sina små capitaler, och att dessa för landet nyttiga inrättn:r förlorade det förtroende, som de uti de särskilda landsorterna kunnat sig förvärfva. Äfven i hufvudstaden skulle detta förhållande utan tvifvel inträffa; ty jag vet händelser med tjenstehjon, hvilka ännu icke kunnat få så mycket förtroende för sparbanker, att de der våga insätta sin besparade penning mot ränta, utan förvara den hellre sjelfve oförräntad. Om det nu, till följd af ett förändradt stadgande i bevilln.förordn., inträffade, att sparbanken i Stockholm nödgades förminska räntan på de der insatta medlen, så skulle utan tvifvel en återverkan i tänkesättet hos den fattigare classen deraf vållas och inrättn:n derigenom skadas. Jag tillstyrker derföre att R. o. Ad. måtte bifalla betänk. N:o 12 i denna del.

Hvad fattigcassorna angår, så är den anmärkn:n ganska riktig, att socknarna eller menigheterna böra fylla hvad som brister uti befintliga inkomster till de fattiges vård. Men hvar och en, som försökt att på en sockenstämma eller vid någon annan folkförsamling förmå de skattgifvande att öka bidragen, torde tvifvelsutan hafva erfarit huru vanskligt ett sådant företag är. De som vilja de fattiges väl anser jag derföre göra bäst, om de låta afgiften förblifva oförändrad och så sent som möjligt begagna den utvägen att tillita menigheternas bevågenhet för bidragens ökning.

Hvad slutligen disconterna beträffar, så instämmer jag hufvudsakligen med Hr Rosenblad. Jag tror neml. att besväret med bevilln.afdragets beräkning för de kortare tider sådant kan komma i fråga, är både för låntagaren och långifvaren mera värdt än sjelfva saken. Jag afstyrker följaktligen all förändring uti det tillstyrkande, som betänk. N:o 12 i denna punkt innehåller.

Hr Ribbing, Bengt: Då denna fråga inom Bevilln.-Utsk. förevar och ventilerades, ansåg Utsk. principlöst, att, då en viss ränta är bestämd, hvilken i allmänhet icke får öfverskridas, man likväl skulle tillåta en olaglighet, d. v. s. att, då enskilde personer vid stadgad påföljd är förbjudet att

taga högre ränta än en viss procent, man likväl skulle tillåta publika cassor och associationer att procenta. Det torde icke kunna nekas, att uti sådana undantagsförhållanden ligger en viss motsägelse, och den har Utsk. velat förekomma. Dessutom har Utsk. ansett det vara väl att göra allt hvad som göras kan till räntornas nedsättning i allmänhet, enär det är en allmänt antagen sats, att räntan i vårt land är för hög; och Utsk. har derföre trott sig icke böra understödja de höga räntorna, utan snarare laga så, att de kunde falla något.

Hvad de särskilda cassorna angår, så vill jag ingalunda bestrida hvad åtskillige talare uppgifvit i afseende på sparbankerna och svårigheten att kunna underhålla dem, så att de, som deruti insätta penningar, oafkortadt må erhålla 5 proc. derå; men om detta är svårt på ett ställe, så torde likväl förhållandet icke vara enahanda med alla sparbanker, oberäknadt att sådant till stor del lärer bero på administrationssättet. Min öfvertygelse är, att, om denna undantagslag icke äger rum för sparbankerna, lånesökandernes antal skall ökas, emedan det just är dessa hårda lånevillkor, som göra att inga andra lånesökande infinna sig, än de som icke kunna få penningar på annat sätt. Hvad disconterna angår, så kunna de väl icke räknas till milda stiftelser; och hvad fattigcassorna beträffar, så hafva de mera namn än egenskap af milda stiftelser, för hvilka man särskildt ömmar, emedan penningarna uti dessa cassor icke tillhöra de fattiga utan de förmögnare samhällsmedlemmarne, hvilka sammanskjutit dem för att dermed underhålla de fattiga inom communen; och således tror jag, att bevilln.afdrag äfven för fattigcassor bör äga rum. Likväl torde bevilln.procen sällan komma i fråga, ty åtminstone i min ort kunna fattigcassorna icke få sina penningar utlånta mot 6 proc., utan måste åtnöja sig med 5 proc.; och stadgandet om bevilln.afdrag i detta hänseende är således af föga betydenhet. På dessa skäl har Utsk. fattat sitt beslut, hvilket jag för min del anser välgrundadt.

Hr von Rosen: Jag kan icke neka, att det vore en orättvis beskyllning, åtminstone emot de sparbanker, som jag känner, om man verkligen ville påstå, att låntagarne uti desamma blifvit oppkuggade; ty om man räknar noga, tror jag, att man skall finna att det faller sig lika dyrt om icke dyrare att taga lån uti disconterna mot 5 proc., som uti sparbankerna mot 6. Jag tror, att de fleste sparbanker handla på samma sätt som de sparbanker, hvilka jag känner, hvarest commissionsarfvode aldrig ifrågakommer. Lånesökanden inskickar sina lånehandlingar till bokföraren eller någon af directeurerne och erhåller sina penningar utan all slags afgift; icke ens postporto får han vidkännas. Om man beräknar alla de afgifter, som äga rum vid alla andra låneinrättningar, så tror jag att de uppgå till den 6 procenten.

Jag har ansett mig böra meddela denna upplysning i anledn. af hvad Hr Ribbing sednast yttrat rör:de de hårda villkor, som äro förenade med lån i sparbankerna.

Frih. Ridderstolpe: Här har blifvit så tillräckligen ordadt i detta mål, att jag skall vara ganska kort. Min öfvertygelse är, att det skall verka ond blod hos nationen, om icke samma undantag i afseende på sparbanker, disconter och fattigcassor, som gäller uti den nuvar. bevilln.förordn., kommer att äga rum uti den blifvande författningen.

Hr Frih. o. Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade bifalla Utsk:s, rör:de 34:de §:n, i utlåt. N:o 27 framställda förslag.

Ropades starka nej, blandade med många ja.

Hr Landtm. förklarade, det han trott sig finna nej hafva öfverröstat ja.

Uppå derefter framställd propos. biföll R. o. Ad. 34:de §:n, sådan den i betänk. N:o 12 finnes föreslagen.

35:te §:n.

Hr Rosenblad: Jag anhåller, att 1 mom. uti denna §, hvilket lyder sålunda: "Bevillning utgöres vidare af alla "actie-bolag, privatbanker, associationer, societeter, verk, hy-"potheks- och andra allm. inrättn:r med 5 proc. af utdel-"ningen," måtte först företagas och afgöras, samt att derom få yttra mig. Då detta ämne förra gången här förehades, gjordes dervid en anmärkn. mot Utsk:s förslag, att bevilln.proc:n utaf actie-bolag, privatbanker m. fl. inrättn:r skulle vara lika stor, utan afseende derpå om utdelningen utgjorde större eller mindre proc. af actie-beloppet. Det ansågs neml. obilligt, att de inrättn:r, hvilka gåfvo en ringa proc. af actie-capitalet i afkastning, skulle beskattas i samma proportion som de associationer, hvilka gåfvo en vida högre proc. i afkastning. Denna anmärkn. har Utsk. icke behagat godkänna, utan Utsk:s anförda skäl bestrida billigheten af en jemkning i detta hänseende. Jag tror att man i detta fall lämpade sig efter de billigaste grunder, om man följde det landets beskattningslag, som varit nödsakadt att till kanske den högsta möjliga grad använda en sådan inkomst-taxa som vår allm. bevilln.; jag menar England, hvarest Engelska Parlamentet följt den billighetsgrund, att när inkomsten utgjorde ett visst minimibelopp, så var afgiften lägre; men då denna minimipunkt var uppnådd, så bibehölls den för samma belopp stadgade procenten. Jag skulle således i öfverensstämmelse härmed, men utan att ingå i deras sats, hvilka yrka en förhöjd proc. för vissa inrättn:r, såsom privatbanker, hypotheks-föreningar m. fl., önska en nedsatt proc. för de associationer, hvilka i utdelning gifva mindre än 5 proc. af actie-capitalet. Bland andra sådana assosiationer känna

vi något hvar Götha-canal-bolag, hvilket utan tvifvel är ett ibland dem, som gjort de största uppoffringar på allmänna företag. Detta bolag har efter 30 år för första gången innevar. år erhållit utdelning af 1 proc. Det är möjligt, att den framdeles kommer att ökas; men det är äfven möjligt, att någon ökning deraf icke kommer att äga rum, hvilket till betydlig del beror på den mer eller mindre stränga beskattning, som bolaget kan blifva underkastadt. Att beskatta detta bolag lika med dem, uti hvilka utdelningen uppgår till 20 à 30 proc., torde väl icke vara rätt. Jag anhåller derföre, att 1 mom. uti 35 §:n måtte erhålla följande lydelse: "Bevillning utgöres vidare af alla actie-bolag, privatbanker, associationer, societeter, verk, hypotheks- och andra allmänna inrättn:r, med 5 proc. af utdelningen, då denna uppgår till minst 5 proc. af sammanskjutna capitalet. Å lägre utdelning erlägges lika proc. i bevilln., som utdelningen gör i fulla proc. af sammanskjutna actie-capitalet.

Sedan jag nu yttrat mig om den billighetsgrund, hvarefter bevilln. af bolag, associationer m. fl. inrättn:r bör äga rum, och enl. hvilken grundsats sjelfva bevilln.proc:n bör vara större eller mindre i förhållande till den större eller mindre utdelnings-proc:n; så anhåller jag att få yttra några ord rör:de den mening, som Bevilln.Utsk. uti sednare betänk. upptagit, neml. att bevilln.afgiften bör utgå med 10 proc. af utdelningen, då utdelningen öfverstiger 6 proc. af actie-capitalet. Denna princip är motsatt den, som, enl. hvad jag haft äran nämna, ligger till grund för Engelska inkomsttaxan. Det var denna princip, som låg till grund för 1799 års Jacobiners beräkningssätt, hvilket likväl aldrig gick i verkställighet. Det är visst möjligt, att privatbanker ett eller annat år kunna gifva 12 à 15 proc:s utdelning på det sammanskjutna capitalet; men man skall komma ihåg, huru mycket större belopp bolagsmännen riskera att förlora på det sammanskjutna capitalet. Utdelningen är således till en stor del en assurance-procent, så att jag tror, att de hvilka, lika med mig, icke hafva den förmånen att vara delägare uti privatbanker, kunde undgå delaktighet uti den Svenska afundsjukan deröfver att associationer finnas, som erhålla 12 à 15 proc:s utdelning; aldraminst i afseende på sådana föreningar, som t. ex. ångfartygs-bolag, emedan knappast mer än 6 proc. kan anses som behållning af mer än 20 proc. utdelning, då man tager i beräkning capital-förminskningen, som uppkommer genom fartygets årliga försämring. Jag afstyrker således förhöjningen och anhåller om propos. i öfverensstämmelse med det förslag jag redan haft äran framlägga.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att då Hr Rosenblad begärt, att första mom. måtte blifva föremål för särskild behandling af R. o. Ad., och att de andra icke måtte företagas förr än det första blifvit afgjordt, R. o. Ad. torde fin-

na det Hr Landtm. först borde framställa propos. ang:de första momentet.

Gr. Hamilton: Den siste värde talarens anmärkn., att Bevilln.Utsk. icke skulle hafva anfört skäl hvarföre Utsk. icke rättat sig efter de anmärkn:r, som vid Utsk:s första betänk. gjordes i det ändamål, att bevilln.proc:n måtte rättas efter utdelnings-proc:n på actie-capitalet, har förmått mig att begära ordet. De anmärkn:r, som vid Utsk:s första betänk. inom detta Stånd gjordes i afseende på förevar. §, gingo derpå ut, att bevilln. borde erläggas med 1 proc. af utdelningen, då den ej öfverstiger 1 proc. af actie-beloppet, med 2 proc., då den ej öfverstiger två proc o. s. v. Utsk. har i anledn. häraf yttrat, att dess förslag utgått från syftningen att icke i beskattningsväg motverka uppkomsten och utvecklingen af industriella företag. Detta synes mig vara ett godt skäl. Enligt de gjorda anmärkningarna skulle de bolag, som genom kloka operationer kunde erhålla 10 proc utdelning, beskattas med 10 proc. deraf, då de deremot, jemlikt Utk:s tillstyrkande, endast komme att vidkännas fem proc. Uti 9 §:n är stadgadt, att för ångfartyg betalas bevilluing efter fem för hundradet af behållna inkomsten. Hvad som skall anses för behållen inkomst är icke till fullo bestämdt, enär en del af den behållna inkomsten stundom ej utdelas, utan afsättes för blifvande behof, eller för att bilda nytt capital, då naturligen ett ångfartygs capitalvärde årligen förminskas; men R. o. Ad har emedlertid godkänt principen att för sådana industriella företag skall betalas i bevilln. fem proc., endast af det belopp, som kan anses för behållen inkomst. Hvad det beträffar att det gifves actiebolag, som på många år icke erhållit någon utdelning, så är ett sådant förhållande visserligen beklagligt; men man bör ihågkomma, att Staten för sitt bidrag till det exempelvis nämnda bolaget icke heller fått någon ersättning.

Hr Rosenblad: Jag underställer R. o. Ad.s beprö fvande, om jag icke har rätt uti det påstående, att Utsk. icke med något skäl besvarat min åsigt, att de bolag, hvilkas utdelning är ringa, icke böra tryckas med bevilln. i samma proportion som de, hvilkas utdeln.procent är större. Utsk. yttrar sig neml. med följande ord: "Då Utsk:s förslag utgått "från syftningen att icke i beskattningsväg motverka upp-"komsten och utvecklingen af industriella företag, men Utsk. "likväl anser att, med bibehållande af den i allmänhet an-"tagna beskattningsprincip, att neml. 5 proc. af inkomsten "borde utgöras, någon så beskaffad nedsättning i bevillnin-"gen för actie-bolag, som på ofvannämnda sätt blifvit ifrå-"gasatt, icke rättsenligt kan äga rum —." Månne man icke motverkar uppkomsten af industriella företag, då man trycker dem med skatter, när de hafva motgångar att bekämpa? För resten får jag erinra, att jag uti mitt förslag icke

skiljer mig från Utsk. deruti att bevilln.proc:n icke bör förhöjas då utdelningen öfverstiger 5 proc., utan endast i den omständigheten, att jag önskar att, då utdelningen icke uppgår till 5 proc., bevilln.proc:n icke må fordras till högre belopp, än den proc., som utdelningen utgör af actiecapitalet. Jag anhåller om propos. i öfverensstämmelse med mitt förslag, likväl med den rättelse, att ordet "allmänna", på sätt som Utsk. i sednare betänk. tillstyrkt, bör utgå.

Gr. Hamilton: Jag vill medgifva, att Utsk. måhända icke anfört tillräckliga skäl hvarföre Utsk., oansedt de gjorda anmärkningarna, vidblifvit sitt förra förslag rör:de bevilln.proc:ns belopp, hvilket Utsk. ansett böra vara oförändradt, äfven då utdelningen icke uppgår till 6 proc. af actiebeloppet; men Utsk. har äfven fästat sig dervid, att en sådan nedsättning uti bevilln.proc:n stundom skulle kunna utgöra en indirect belöning för dåliga speculationer. Om jag t. ex. bygger ett ångfartyg och låter det göra resor på sådana orter att behållna utdelningen uppgår till 6 proc., så betalar jag i bevilln. 5 för 100 af utdelningsbeloppet; men om jag skickar det till sådana orter, att fartyget icke renderar lika mycket, så handlar jag oklokt, och sådana okloka speculationer böra icke uppmuntras genom en nedsatt bevilln.procent.

Hr Ribbing: Jag biträder de åsigter, som Gr. Hamilton yttrat, och får tillägga, att jag i allmänhet icke älskar undantag, synnerligast uti allmänna lagstadganden, hvilka böra vara någotnära lika för alla. Likväl tillhör jag icke dem, som äro så hårda att icke vilja lemna någon fårmån åt associationer, som uppstå i och för stora allmänt nyttiga företag, såsom t. ex. för Götha-canal-bolag, för hvilket någon lindring i afgifterna utan tvifvel är med billighet förenlig; men jag anser det vara farligt att i lagstiftning såsom princip antaga dylika undantags-förhållanden, emedan det skulle kunna hända att sådant kunde gifva anledn. för andra associationer, som kunna vara af mångfalldiga slag, att tillkrångla sina räkningar så, att de utvisade mindre inkomt än som öfverensstämde med verkliga förhållandet för att på så sätt eludera författningen. Skulle deremot vid stora allmänt nyttiga företag sådana händelser inträffa, att lindring behöfdes, och äfven ansågs förtjent; så må framställning derom göras i extraordinär väg, då R. St. förmodligen icke underlåta att bevilja hvad som kan vara rättvist och billigt; men jag önskar framför allt, att inga allm. undantags-stadganden i sådana fall må komma i fråga.

Hr Rosenblad: Hvad det beträffar, huruvida undantags-lagar böra äga rum eller icke, så får jag förklara, att absoluta satser omöjligen kunna göras gällande uti en bevilln.förordn., med bibehållande af allmän rättvisa. Sålunda finnes äfven uti denna förevar. bevilln.författn. en hel

artikel, som innehåller undantag, hvilka utan orättvisa och obillighet icke kunna borttagas, emedan man då skulle beskatta den fattiga lika med den rika. Vidare torde det tillåtas mig få fästa herrarnes uppmärksamhet på hvad det är för sorts bolag, som kunna komma i fråga att beskattas under förevar. §. Derunder kunna neml. icke komma andra än sådana inrättn:r, som äro af allmännare sammansättning och således icke handelsföreningar eller handelsbolag eller dermed jemförliga mera enskilda assosiationer; utan det är sådana företag, som äro ställda på actier, och hvilka, till följd af deras sammansättning, äro till hela deras rörelse-förhållande underkastade offentligheten. När då bevillningen bestämmes, den må utgöra 5 eller en proc. i förhållande till utdelningsproc:n, så ligger uti sjelfva denna offentlighet en bestämd möjlighet för skattskrifvaren att debitera efter sanna förhållandet.

Beträffande Gr. Hamiltons yttrande att det vore enfalldigt af ett bolag att använda sina krafter på ett mindre förmånligt företag, då det skulle kunna röra sig till större enskild fördel; så får jag förklara, att, ehuru det visserligen kan synas att mången på samma sätt som Hr Grefven föreställt sig förhållandet, jag likväl för min enskilda del aldrig kunnat anse det vara enfalldigt handladt af Svenska medborgare, hvilka ingått uti sådana assosiationer som Götha-canal eller Höganäs bolag, der den enskilda uppoffringen befrämjat stora allmänt-nyttiga företag; men då jag å ena sidan icke anser den enskilda medborgaren häruti hafva handlat orätt, skulle jag deremot å andra sidan finna det så mycket oriktigare, om Staten ville i beskattningsväg trycka dessa föreningar och behandla dem lika med de bolag, hvilkas företag enskildt burit lyckligare frukter. Om dessa bolag skulle jemföras t. ex. med handelsbolag i allmänhet, hvilka beskattas efter behållna inkomsten, så vore ju äfven ur denna synpunkt tillämpning af den af mig yrkade principen riktig. Jag anhåller om propos. i öfverensstämmelse med det förslag jag redan haft äran framställa, men får tillägga, att om man skulle anse det vara tydligare att, i stället för den redaction som jag föreslagit, neml. att å lägre utdelning än fem proc. skulle i bevilln. erläggas lika proc. som utdelningen gör i fulla proc. af sammanskjutna actie-capitalet, bestämma att för en utdelning af en proc. erlägges en proc. bevilln., för två proc. utdelning, två proc. i bevilln. o. s. v.; så har jag ingenting deremot, emedan den redactions-förändringen är likgilltig, enär hufvudsaken förblifver densamma.

Hr Tham, Sebastian Mathias: I anledn. af Hr Rosenblads yttrande har jag trott mig böra meddela den upplysning, att Hr Rosenblad, i en till Bevilln.Utsk. remitterad motion, föreslagit att Götha-canal-bolag skulle befrias

från erläggande af bevilln., då utdelningen icke öfversteg 1 proc. o. s. v., på sätt Hr Rosenblad nu hemställt. Denna motion blef af Utsk. afstyrkt, och ansågs att bevillningen borde utgöras med 5 proc. af utdelningen. Samma betänk. är bifallet af alla 4 Stånden. Hemställes nu till Hr Rosenblad, huruledes, ifall förändring sker i bevilln förordningen, utdelningar af Götha-canal-bolags actier skola komma att beskattas.

Hr Ribbing: Hr Rosenblad anförde i afseende på assosiationer och societeter m. m., att deras räkningar voro till den grad offentliga, att deras verkliga inkomst icke kunde undandöljas; men jag hemställer, huru man skall kunna undersöka förhållandet t. ex. med ett ångfartygsbolag, som är ställdt på actier, och många andra bolag, såsom arbetandet af ett malmstreck och dylikt företag, som stundom lyckas, stundom misslyckas. Huru kan man controllera deras inkomst? Jag tror det ej vara möjligt. Gör man ett försök i denna väg, så kan det sträckas så långt, att man slutligen ej kan veta hvar man stannar. Skall man ändtligen göra undantag, så är bäst att vänta med dem till dess man kommer till den § i bevilln förordn., der undantagen förekomma.

Gr. Hamilton: I hufvudsaken tyckes allt vara uttaladt, som man derom kan säga, och jag vill blott i korthet anföra, att jag, likasom Hr Rosenblad, hyser all aktning för de män, som, med egen uppoffring, börja och fullborda sådana företag som Götha-canal; men jag tror, att de vanligen äro underkastade sådana förluster, att de icke äro belåtne med en så ringa lindring i bevillningen som den, hvilken här är i fråga, och Ständerne hafva visat, att de icke voro nidske, icke en gång på millioner, då detta stora, allmänt nyttiga företag skulle verkställas. Skulle ett sådant stort företag komma i fråga, skall jag visserligen vara ibland dem, som rösta för bidrag dertill; men jag tror icke, att en lindring, sådan som denna, kan för ett sådant företag blifva tillräcklig eller af väsendtlig vigt.

Hr Rosenblad: Hr Ribbings anmärkn. vill jag endast besvara dermed, att i händelse förhållandet skulle vara som han påstår; huru skall man kunna beräkna 5 proc. af utdelningen, om man icke kände utdelningen? Sjelfva uttrycket "utdelning" visar, att det blott kan komma i fråga för sådana på actie-capital ställda inrättn:r, hvaraf utdelningarna offentligen kungöras, ty eljest känner icke skattskrifvaren dem. I afseende å hvad Hr Tham yttrat rör:de en af mig väckt motion, får jag erinra, att den angick utdelningen å actier i Götha-canal för innevar. år 1840. Jag fästade i denna motion uppmärksamheten på billigheten, att, då för första gången omsider en så ringa utdelning som 1 proc. kom i fråga, densamma kunde blifva fri från bevillning.

Mo-

Motionen vann intet afseende, utan Utsk:s afstyrkande derå bifölls af Ständerna. Här uppstod ingen discussion derom, jag var ej närvar. vid föredragningstillfället och lemnar billigheten derhän af det fattade beslutet, synnerligen som motionen endast hade afseende på hvad jag nyss nämnde, eller endast denna första utdelningen å Götha-canal-bolags actier, och ej på kommande tider, att actie-ägarne ej för denna första utdelning skulle beskattas lika tungt som de, hvilka årligen fått sin vissa utdelning, den må nu hafva varit stor eller liten. Så länge någon patriotism finnes i landet, hoppas jag att sammansättningar skola äga rum för befordrandet af sådana allmänna företag, mindre för den deraf härflytande vinsten, än för att befrämja en allmän inrättning; men jag hemställer huruvida man uppmuntrar hågen dertill, då man ej drager i betänkande att beskatta äfven den minsta inkomst, som deraf kan uppstå.

Hr von Hartmansdorff: En af dem, som talat för bifall å Utsk:s betänk. N:o 12, oförändradt, blott med uteslutande af ordet allmänna, har egentligen vidhållit, att intet undantag borde äga rum. Jag anhåller att få fästa uppmärksamheten derpå, att t. ex. i fråga om skatt eller bevillning på embetsmäns löner, har Utsk. tillvägagått och Ständerne under flera riksdagar stadfästat, äfvensom R. o. Ad. vid detta riksmöte antagit den grundsats, att den, som icke innehade en lön, uppgående till 200 r:dr, vore fri från bevillning. Ifrån 200 till 1600 ökas bevillningens belopp allt efter som lönen höjes, intilldess öfver 1600 r:dr betalas 3 proc. Här deremot vill icke Bevilln.Utsk. vidhålla ett sådant stigande i bevillningen, icke eller medgifva någon befrielse för den ringaste utdelning, utan säger, att 5 proc. skola betalas så väl af dem, som hafva 20 proc., som af dem, hvilka hafva en proc. utdelning. Detta är en så i ögonen fallande obillighet, att jag ej förstår huru Ståndet skulle kunna densamma godkänna. Om man på ena sidan, lika med mig, icke vill lägga en högre bevillning på dem som vinna mera, på det man må uppmuntra folk att ingå i actiebolag, för att medelst förenade krafter åstadkomma större företag än den enskilde skulle mäktat göra; så bör man, å andra sidan, ock för samma orsaks skull vara billig mot dem som förtjena litet, på det att, om ett företag ser äfventyrligt ut, de som möjligen ville våga sina penningar derpå, icke måtte befara att af skatter ytterligare betungas. Billigheten synes följaktligen fordra den jemkning Hr Rosenblad yrkat, att, derest utdelningen på actier komme att belöpa sig till mindre än 5 proc., bevillningen också måtte blifva mindre. Om man då antoge den jemna fördelningsgrund, att bevilln.procenten förminskades i samma mån som utdelningsprocenten, så att den blefve 4, 3, 2 och 1, så

hade man iakttagit motsvarigheten. Jag tillstyrker att R. o. Ad. måtte medgifva en sådan nedsättning i bevillningen för utdelning å actier, hvarå utdelningen understiger 5 proc. För hvad hon går öfver 5 proc. må det blifva vid Utsk:s förslag.

Hr Ribbing: Jag är den som önskar att inga undantag må ske, men min mening kan icke vara att utsträcka denna princip så långt, som skulle undantag alltid kunna undvikas, utan endast att så litet undantag som möjligt må äga rum. Den jemförelse en värd talare gjort i afseende på embetsmannalöner är icke på sitt ställe, ty dessa löner äro så bestämda och så gifna i statsverkets räkenskaper, att derom kan icke misstag ske, de få nog betala sin bevilln. till sista runstycket af sin inkomst, då deremot, i afseende å bolag och associationer, inkomst af deras företag litet eller intet kan controlleras; och derföre finner jag ej skäl till undantag för det ena eller andra bolaget. Jag märker nog, att ögonstenen för denna discussion är Götha-canal-bolag; men ehuru jag äger actier deruti, kan jag likväl ej biträda den nu gjorda framställningen. Vore dock frågan blott om detta bolag, så skulle jag ej vilja motsätta mig förslaget; men det är i alla fall icke på sitt ställe att sätta in undantaget här, ty här är äfven fråga om andra verk och assosiationer. Uti bolag och associationer, mine herrar! der icke Statens embetsmän kunna controllera och revidera räkenskaperna, kunna de också föras till hvad vinst eller förlust som helst. Skall något undantag ske, må stadgandet derom införas icke här, utan i 145 §:n och associationens eller bolagets namn bestämdt utsättas.

Hr Frih. o. Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade bifalla 1:sta mom. i 35 §:n af Utsk:s förslag, med den förändring, som utlåt. N:o 27 föreslår.

Ropades ja och nej.

Hr Landtm. förnyade samma proposition.

Ropades äfven ja och nej.

Hr Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade bifalla att ifrågavar. 1:sta mom. i 35 §:n borde erhålla den lydelse Hr Rosenblad föreslagit.

Ropades starka nej, blandade med ja.

Hr Frih. o. Landtm. förklarade, det han trott sig finna att nej öfverröstat ja.

Hr von Hartmansdorff: Jag anhåller att Hr Frih. o. Landtm. behagade uppläsa Hr Rosenblads förslag, emedan de fleste torde hafva glömt dess ordalydelse.

Hr Ribbing: Sedan Hr Frih. o. Landtm. förklarat huru han uppfattat R. o. A:s svar på den af honom gjorda

framställningen, så hoppas jag, att någon annan propos. icke kan ifrågakomma, utan torde den som är missnöjd begära votering, om honom så för godt synes.

Hr Rosenblad begärde votering.

Upplästes till justering och godkändes följande voter:s-proposition:

Den, som bifaller 1:sta mom. i 35 §:n af Bevilln.Utsk:s förslag, voterar

ja;

den det ej vill, voterar

nej;

Vinner nej, antager R. o. Ad. Hr Rosenblads förslag, att ifrågavarande mom. erhåller följande lydelse: "Bevillning ut-"göres vidare af alla actie-bolag, privat-banker, associatio-"ner, societeter, verk, hypotheks- och andra inrättningar "med 5 proc. af utdelningen, då denna uppgår till minst 5 "proc. af sammanskjutna capitalet. Å lägre utdelning erläg-"ges lika proc. i bevilln., som utdelningen gör i fulla proc. "af sammanskjutna actie-capitalet."

Efter voteringens slut, befunnos rösterna hafva utfallit, som följer:

Ja — 42.
Nej — 18.

Då nu vidare skulle pröfvas de återstående momenten i 35:te §:n, yttrade

Hr Rosenblad: Utsk. har, just för att bevisa sin ryktbara conseqvens att strängt beskatta utan undantag den som har något eller den som har intet, föreslagit en upphöjning på en gång, så att bevillningen blir femdubbel emot hvad den eljest är, enär Utsk. i sitt sednare betänk. föreslagit för s. k. Trollhätte lottsedlar 25 proc. bevilln. af deras belopp. Jag anför detta som bevis på den ryktbara conseqvens, hvaraf Utsk. skrutit att undvika undantag. Då jag erkänner, att en grund derför finnes, neml. att denna afgift i flera år ägt rum till lika högt belopp, kan jag deremot icke finna dess fortfarande billigt; ty oberäknadt att innehafvarne af dessa lottsedlar gjort förlust på sjelfva capitalet, som blifvit reduceradt till sitt halfva värde, hafva de ytterligare förlorat $\frac{5}{8}$ deraf, och är det då i sanning obilligt, att de skola betala 25 proc., då ingen annan betalar mer än 5 proc.; och om jag ej irrar mig (jag kan dock ej säga för säkert), så tror jag, att med år 1848, icke allenast allt ränte-åtnjutande upphör för dessa lottsedlar, utan att äfven sjelfva capitalet är hemfallet till Kronan, d. v. s. de 12 proc. som räckt i 100 år. Jag anhåller om afslag å denna del af Utsk:s betänk., men att det öfriga af 35 §:n i betänk. N:o 12, eller den gamla redactionen, må blifva gällande.

Gr. Hamilton: Utan att vilja yttra något hvarken för eller emot Hr Rosenblads anmärkn. i afseende å Bevilln.-Utsk:s conseqvens, får jag blott erinra, att det föreslagna stadgandet ang:de actier i gamla Trollhätte-slussverk står i full conseqvens med stadgande i 1835 års författning, af hvilken detta är blott en afskrift.

Hr Stuart, Carl Gustaf: Hr Rosenblad har upplyst förhållandet med dessa s k. Trollhätte-lottsedlar, som endast forfara att gravera Staten till år 1853, då all vidare räntebetalning derå upphör. Under 1809 års riksdag infördes den beskattning af 25 proc. å dessa lottsedlars afkastning, som sedermera fortfarit. Denna afgift bestämdes troligen under den förutsättning, att Staten, efter förloppet af 100 år, skulle vara skyldig att återbetala hela capitalet; men, på sätt Stats-Utsk. vid denna riksdag utredt, äro dessa obligationer blott annuiteter; och vid sådant förhållande torde billigheten fordra, att de befrias från den orimligt höga bevilln., hvarmed de för närvar. äro belastade. Jag instämmer således med Hr Rosenblad deruti, att Bevilln.Utsk:s i dess sednare betänk. gjorda framställning rör:de särskild bevilln. för ifrågavar. obligationer måtte afslås.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att då ingen gjort någon anmärkn. vid de sednare momenten af 35:te §:n, sådana de finnas föreslagna uti betänk. N:o 12, utan endast vid det uti utlåt. N:o 27 föreslagna nya mom., ansåg Hr Landtm. sig först böra framställa propos. på det förra förslaget ensamt, och derefter på det nya momentet; hemställandes alltså, om R. o. Ad. behagade bifalla de återstående mom:n i betänk. N:o 12.

Ropades ja.

Uppå derefter framställd propos., blef det i utlåt. N:o 27 föreslagna nya mom. af R. o. Ad. afslaget.

36:te §:n.

Hr Stuart, Carl Gustaf: Bevilln.Utsk:s nu afgifna förslag har visserligen såvida företräde framför det stadgande, som finnes i nuvar. bevilln.förordn. i afseende å bevilln. af fideicommisser, att den stridighet i föreskrifterna, hvilken hitintills gifvit anledn. till olika beräkningar af enahanda bevilln.afgift, för framtiden upphörer; men jag anser att Utsk. har oriktigt bibehållit stadgandet af fideicommiss-bevilln. i första mom. och deremot uteslutit detsamma i det 4:de. Enligt Utsk:s förslag, skulle neml. icke allenast erläggas 10 proc. bevilln., då fideicommiss-egendom första gången af en fideicommissarie tillträdes, utan sedermera skulle dessutom hvarje fideicommiss-innehafvare vid egendomens emottagande erlägga 6 proc. af fideicommissets värde. Då en fideicommiss-stiftelse icke medför full äganderätt för fidei-

commissarien, så synes icke samma bevilln. skäligen böra erläggas derför, som för en egendom, hvaröfver ägaren innehar full och oinskränkt ägande- och dispositionsrätt. Jag får derföre anhålla, att R. o. Ad. täcktes utesluta stadgandet om fideicommiss-bevilln. ur första mom. eller ibland de bevilln.afgifter, som för erhållen lös eller fast egendom med oinskränkt dispositionsrätt böra utgå efter 6 proc. samt i motsats med Utsk. bibehålla stadgandet härom i 4 mom. eller ibland de bevilln.-afgifter, som utgå efter 3 proc. å den emottagna egendomens värde.

Uppå derefter framställd propos. blef Utsk:s enl. utlåt. N:o 27 framställda förslag bifallet med den förändring, att ordet "fideicommiss" uteslutes utur första mom. af 36 §:n, men bibehålles i 4 momentet.

3:dje Artikeln. Afgift för karakters-fullmakter.

37:de §:n.

Hr von Rosen: Utsk. har ökat bevillning å karaktersfullmakter emot hvad den förra bevilln.förordn. i detta ämne innehöll. Utsk. yttrar (pag. 16) att den för karaktersfullmakter stadgade afgift icke synes hafva nog kraftigt medverkat till det dermed åsyftade ändamålet att minska begäret efter titlar, hvarföre Utsk. trott sig böra föreslå en ytterligare beskattning. Jag har sökt att göra redo för mig sjelf hvilket resultat, som genom en sådan ökad beskattning skall inträffa. Jag tror att den icke verkar till det mål, som Utsk. förmodar, och är för öfrigt af den tanke, att en stor obillighet ligger i sjelfva beskattningsgrunden. Jag anser mig icke här böra förklara min opinion om fullmakter, grader och titlar; den må vara hvilken som helst, så finner jag en obillighet att beskatta något, som icke ingår i någon annan grund för beskattningen i hela bevilln.förordningen. Hafva karaktersfullmakter något värde, så måste det ligga i belöningen för någon förtjenst, och då försvinner allt skäl till beskattning; har den åter icke något värde, så försvinner äfven då allt skäl till beskattning. Vi hafva sett hvilken verkan, efter hvad Utsk. trott sig finna, den förra beskattningen haft, och att den varit ingen; jag tror att följden blefve densamma, om beskattningen nu ökades ytterligare med 4 proc. Vi hafva nyligen haft en motion från Const.Utsk. att göra en lag, att inga karaktersfullmakter skulle få utgifvas: månne Bevilln.Utsk. bör gå denna lag i förväg, ifall den beviljas? Jag tror det icke. Det är sannt, att man har trott att fåfänga låg i begäret efter dessa fullmakter; jag vill icke bestrida att så kan vara händelsen vid många fall, men då är jag af den mening, att icke blott denna art af fåfänga bör beskattas, ty jag tror den icke vara skadligare än hvilken annan sorts fåfänga som helst. Hvad är sjelfva rikedomen ofta, om icke en fåfänga? Den

beskattas på sitt sätt, men capitalisten drager ingen beskattning. Jag tror icke att fåfängan motarbetas genom denna beskattning och afstyrker följaktligen alla afgifters läggande å karaktersfullmakter. Jag tror att det ändamål, som åsyftas, ingalunda vinnes genom denna beskattning; ty den kommer endast att drabba den fattige, som får en sådan bevisning af K. nåd, eller andras välvilja, då deremot den rike blir den som relativt minst skattar för en sådan fullmakt, och derigenom vinner man motsatsen af hvad man åsyftar. Jag befarar icke att från detta rum väcka denna fråga, ty den gäller i mindre grad dem som tillhöra detta Stånd, än många andra, som icke höra till något Stånd. Se vi oss omkring, så är det många vi beskatta, som icke äga någon rösträttighet, och som icke äro i tillfälle att försvara sig, emedan de ej äro representerade. Jag tror snarare att ändamålet, dit man syftar, skall vinnas, om denna beskattning borttages, och på sådan grund tillstyrker jag att 37 och 38 §§:ne måtte försvinna, hvarom jag vördsammast anhåller om proposition.

Frih. Stjernstedt, Theodor: Denna § torde kunna tolkas på åtskilligt sätt. Detta är genast ett fel, emedan en föreskrift bör vara tydlig och bestämd; men om den kan komma att tolkas på ett sätt, som skulle obilligt drabba flera personer, blir den ännu mera felaktig. Jag vill fästa mig vid de militära grader, som skulle kunna blifva föremål för denna beskattning. Utsk. säger att för fullmakter, öppna bref eller resolutioner på karakter eller namn, heder och värdighet af embete eller tjenst, eller å sådan beställning, med hvars innehafvande ej åtföljer lön på stat eller arfvode, skall i bevilln. årligen erläggas tio proc. af beloppet etc. Det finnes grader inom arméen, som icke åtföljas af någon lön: sådana äro öfverstelieutenants- och generaladjutants-graderna. Vi hafva 3 generalsgrader, men blott en generalsgrad med lön. Alla dessa lönlösa grader skulle således träffas af denna beskattning, och det är likväl nödvändigt för den, som vill fortgå på den militära banan, att passera dem. Det finnes äfven andra befordringar, som icke nödvändigt måste passeras, men som man svårligen kan undandraga sig att emottaga, ifall man blir ihågkommen dermed, emedan de innebära expectance på framtida befordran. Sådana äro de s. k. graderna i arméen. Det vore i sanning hårdt, om den, som finge en sådan grad, skulle skatta för densamma, alldenstund han svårligen kunde vägra att emottaga densamma. Utsk. nämner att den beskattning af 6 proc., som sista riksdags Bevilln.Utsk. föreslog, har befunnits otillräcklig: på skäl jag nyss anfört, torde man finna, att den beskattning af 10 proc., som nu föreslås, icke blir tillräckligare, och att man framdeles torde få skäl att öka denna beskattning än mera, så att slutligen endast rika per-

soner skulle kunna emottaga dessa befordringar. Jag vill icke yttra mig om huruvida dylika graders utdelande eller det hittills följda befordrings-systèmet är det rätta eller icke, utan fäster mig blott vid det oriktiga att vilja beskatta dem som icke hafva någon del i tillkomsten eller tillämpningen af dessa befordringslagar eller befordringsgrundsatser. Om detta förslag bifalles, skulle vi komma att äga 3:ne särskilda beskattningsgrader å s. k. karaktersfullmakter, neml. sådana som icke erlägga någon annan beskattning än sjelfva fullmaktslösen, sedan, de som skatta 6 proc. af beloppet af det stämplade papper, hvarmed fullmakten är försedd, och 3:dje cathegorien blefve den, som skall betala 10 proc. af chartæ-sig beloppet. Vid nästa riksdag kunna vi få en 4:de, så en 5:te cathegori o. s. v.; jag hemställer om detta kan kallas sammanhang, och om det ej är ett förkastligt beskattningssätt. Beskattningen torde dessutom komma att drabba personer, som Utsk. icke förutsett eller ämnat någon särskild bevilln., jag menar officerare vid Stockholms borgerskaps cavalleri- och infanteri-corpser, hvilka, till följd af Utsk:s förslag, borde åläggas den ifrågavar. beskattningen, emedan de icke hafva lön på stat.

Det står visserligen i 3 mom., att den som erhållit högre karakter än som åtföljer innehafvande tjenstegrad och, efter behörigt förordnande, minst ett år förrättat den tjenst, som motsvarar den högre karakteren, samt sådant vederbörligen styrker, erlägger icke under samma tid någon karakters-bevillning. Således kan man derifrån under detta förhållande blifva fri; men då skall man likväl äga en grad under den befattning man på behaglig tid förrättar; ty äger man icke en sådan, så får man skatta. Jag påminner mig, att StatsUtsk. i sitt 1:sta betänk. rör:de statsregler:n föreslog eller åtminstone framkastade den idéen, att ett anslag för officerare vid Gottlands nationalbeväring vore mindre behöfligt, emedan officerarne kunde göra tjenst för intet. Ifall den meningen gjort sig gällande och officerarne vid nämnda corps hade åtagit sig en så lönlös möda; så hade hela tacken derför varit att de blifvit beskattade som fåfänga varelser. Vid sista riksdag tillkom denna beskattning på det sätt, att det först voterades i förstärkta StatsUtsk. om principen; Bevilln.Utsk. ålåg det sedermera att tillämpa denna princip. Bevilln.Utsk:s tanke var då att den svårligen kunde tillämpas, och Utsk:s dåvar. ordför. Gr. von Fersen yttrade sig sålunda: "Jag begärde ordet i anledn. af "Hr von Hartmansdorffs begäran om ogillande af betänkan-"det. Äfven jag ogillar den ifrågavar. beskattningsprincipen; "men jag får upplysa, att det är förstärkta StatsUtsk., som "beslutat det en sådan beskattning skall äga rum, och endast "verkställigheten deraf har ålegat Bevilln.Utsk. Nu är allt-"så frågan, om Utsk. i detta afseende tillfredsställande för-

"farit; men ogilla betänk. kan man icke, utan ett annat "verkställighetsförslag måste sättas i stället, såvida R. St:s "beslut i förstärkta StatsUtsk. ej skulle komma att annul-"leras. Man hade hoppats att de, som beslutat beskattn., "jemväl skulle inkomma till verkställighet; men då sådant "icke skett, har Utsk. varit försatt i den hårda nödvändig-"heten att bereda verkställighet åt ett förslag, som Utsk. i "början af riksdagen förklarade overkställbart. Jag hoppas "att hela saken vid en kommande riksdag skall förkastas; "men nu måste man bifalla den föreslagna verkställighets-"metoden, såsom den enda möjliga." Nuvar. Bevilln.Utsk. har icke funnit sig bundet af detta förhållande, men hvad ordföranden i samma Utsk. under förra riksdagen hoppades, har likväl icke inträffat. Principen är dessutom i sin grund oriktig och i tillämpningen orimlig. Det finnes många andra förhållanden, hvarpå den borde användas, ifall den vore riktig: hvarföre ej äfven beskatta ordnar? Det finnes många titlar, som äro allmänt gängse i samhället, men som icke äro belagda med charteradt papper; hvarföre icke pålägga äfven dem beskattning? Dessutom tror jag det vara ett misstag att söka qväfva fåfängan, derigenom att man söker operera mot symptomerna deraf. Under Fransyska revolutionen hette det: égalité, fraternité ou la mort; men derföre lärer ingen påstå, att Franska nationen är mindre fåfäng än någon annan nation. Utsk. har omnämnt det öfverflödiga i lefnadssätt, som högre titlar medföra. Jag skulle tro, att Utsk. genom denna tankeyttring endast erinrat om hvad som förut är kändt, att fåfängan beskattar sig sjelf. Utsk. hade således ej behöft besvära sig dermed. Dessutom torde jag få erinra om det orätta att vilja kringgå någons rättigheter; detta är ett sätt att kringgå Regeringens rättighet att gifva fullmakter. Ifall Ständerne vilja pålägga någon beskattning för att kringgå denna rättighet, så kan det leda derhän, att den andra Statsmakten kunde komma på den idéen att kringgå Ständernes föreskrifter. Dertill behöfdes i detta fall ej mer än att Reger:en tillade den person, hvilken hon ville titulera, ett arfvode af 1 r:dr, så vore den betitlade fri från beskattning. Jag anhåller om propos. till afslag å 37 punkten.

Frih. Nauckhoff, Joh. Otto: Då jag riktat en anmärkn. i detta fall emot 1835 års bevilln.förordning och jag funnit nuvar. Bevilln.Utsk. hafva gått i de förras fotspår, så har jag icke funnit betänkligt att vända samma anmärkn. emot detta Utsk:s tillgörande.

Jag anhåller derföre att få uppläsa denna del af min anmärkn., som icke lärer vara känd af andra än dem som deltagit i Utsk., och Utsk. har, som vanligt, gått knapphändigt

digt till väga med besvarandet af anmärkn:r, som riktats mot detsamma. Min anmärkn. lyder sålunda: såsom en motsägelse måste det uppfattas, att uti samma stadga, som har till föremål att beskatta effectiv inkomst, jemväl finna med afgifter belagda s. k. karaktersfullmakter, just af det skäl, att de icke medföra innehafvaren någon inkomst. Denna stadga pålägger alltså skatt, både för det man har inkomst och för det man icke har inkomst. Det enda tänkbara skäl för karaktersfullmakters ytterligare beskattande vore, om de kunde hänföras till cathegorien af öfverflödsartiklar; men bevilln.stadgan är dock ingen öfverflödsförordning.

Omisskänneligen går denna beskattning derpå ut att inskränka tilldelandet af dylika fullmakter; men ehuruväl sådant ändamål låter motivera sig, kan man ingalunda säga detsamma om sättet för dess ernående. Då Konungen, för att utmärka förtjenster, icke alltid kan befordra till högre värdighet med thy åtföljande lön, ej heller vid alla tillfällen lämpligen anvisa penninge-gratificationer; har för dylika fall begagnats tilldelandet af karaktersfullmakter, redan beskattade genom den ganska betydliga stämpelafgift eller charta, hvarmed de beläggas; att gå derutöfver, medelst påläggande af bevillning, antyder en åtgärd, hvilken så väl i motiv, som i tillämpning, är främmande för R. St:s värdighet. Jag anhåller att på grund af de nu upplästa skälen hela denna artikel måtte uteslutas och förenar mig i öfrigt uti hvad Hr von Rosen yttrat.

Gr. Mörner: Jag anmälde mig egentligen för att, i afseende på hvad Frih. Stjernstedt anfört rör:de militären, nämna, att detsamma inträffar i anseende till de civila tjenstemännen, åtminstone till en stor del. — Det är bekant, att t. ex. unga domare, som länge fortfarit med förvaltningen af ett domare-embete, få häradshöfdingefullmakt. Detta är icke blott en titel, utan en verklig tjenst, d. v. s. en verklig grad, som berättigar innehafvaren att söka andra tjenster. De hafva, då fråga exempelvis uppstår om befordran till ordinarie-domare-embete, vare sig till häradshöfding, assessor i en af Hofrätterna eller något dylikt, sin tur dertill efter datum å deras häradshöfdingefullmakt. Det vore hårdt för dessa lönlösa unga män att utgöra en så hög skatt, som Utsk. nu föreslagit. Jag förenar mig således i hvad Frih. Stjernstedt och Hr von Rosen yttrat i afseende å Utsk:s förslag i denna del.

Hr Printzensköld: Från hvilken synpunkt man än må betrakta den beskattning, hvarom nu är fråga, kommer man dock icke till annat resultat, än att den blifvit föreslagen och vunnit Ständernes bifall vid 1834 års riksdag i och för den fåfänga, som en karaktersfullmakts sökande och erhållande skall medföra. Jag tror mig, utan att begå miss-

tag, kunna erinra, att Hr Cederschjöld var motionär till denna beskattning; jag minnes också, huru han anförde den titelsjuka, som inritat sig i landet, och att densamma borde beskattas. När jag går tillbaka till äldre bevilln.förordningar, finner jag äfven der försök gjorda att beskatta fåfängan; således innehåller den af 1789 afgifter för begagnande af sidentapeter och sidenöfverdrag, ja för begagnande af ett visst antal fönsterlufter, hvarigenom man ville beskatta den, som hade den fåfängan att bebo en stor våning framför den som var rik, men belåten med ett mindre antal rum. Ständerne funno likväl tid efter annan olämpligheten af dessa beskattningsgrunder, hvarföre de också ur bevilln.förordn. försvunnit. Äfven de sista försöken att beskatta vindrickande och kortspel hafva derifrån blifvit utplånade. Nu har man velat förnya försöket, men detta har icke medfört fördelaktig verkan; och hvarföre skulle man då fortfara dermed? Jag tror att sådant vore olämpligt och får på dessa och de flera skäl, som föreg:de talare anfört, tillstyrka att ifrågavar. §§ må ur bevilln.förordn. utgå.

Gr. Hamilton: Jag begärde egentligen ordet, för att yttra mig i sjelfva saken; men det må tillåtas mig att först nämna några ord i anledn. af den tillvitelse Utsk. fått emottaga af Frih. Nauckhoff att knapphändigt hafva besvarat de anmärkn:r han förut framställt. Bevilln.Utsk. har dock vid hvarje § sökt i möjligaste korthet upptaga och besvara de deremot riktade anmärkn:r, och det oaktadt har Utsk:s betänk. vuxit till den vidd, som en hvar ser att det äger. Hvad särskildt Frih. Nauckhoffs anmärkn:r beträffar, så har åt dem blifvit egnade första, hela andra och största delen af 3:dje sidan, hvarföre så väl med afseende härå, som vid betraktande af Utsk:s betänk. på det hela, jag ej väntat, att Utsk. skulle af honom få emottaga en sådan tillvitelse.

Jag vill nu öfvergå till sjelfva saken. I min reservation har jag antydt, att jag ansåg beskattningen på karaktersfullmakter obillig; men under förutsättning att ej hela artikeln derom i bevilln.förordn. skulle utgå, har jag framställt ett jemkningsförslag för att göra beskattningen i någon mån rättvisare. Jag framställde ett sådant förslag, säger jag, derföre, att om de öfriga Stånden icke skulle finnas inom sina respective Stånd, mera än inom Utsk. beredda att ingå på det rättvisaste förhållandet, de dock måtte kunna göra något medgifvande; men då man i allmänhet yrkat, att hela denna artikel skulle försvinna, frångår jag mitt alternativa förslag och förenar mig med dem som yrka att hela art. måtte utgå. Jag får förklara, att jag icke fäster mig vid sjelfva summan, ty det kan vara likgilltigt huru man beskattar dessa fullmakter, och capitalräkningen i den för 1837 afslutade rikshufvudboken visar att bevillningen å karaktersfullmakter endast uppgått till 304 r:dr, hvar-

med troligen fåfängan icke utrotas här i landet, hvarföre således hela den 3:dje art. endast är att anse som en opinionsyttring. Man har sagt, att karaktersfullmakter blifvit utdelade utan skäl och utan afseende på förtjenst: jag tvekar icke att deltaga i en sådan opinionsyttring, och jag beklagar att vi icke i afton hafva den nog sällsynta lyckan att finna ibland oss någon Konungens rådgifvare, som kunde blifva delaktig af den opinion, som här uttalas. Jag har uttalat min i den reservation jag afgifvit, och vidblifver densamma, förenande mig med dem, som yrka att 3:dje art. må ur bevilln.förordn. försvinna.

Hr von Hartmansdorff: Om här ej finnes någon af Konungens nuvar. rådgifvare tillstädes, så finnes här åtminstone en f. d. rådgifvare. Han kan i det fallet upplysa något, åtminstone för sin del. Han är ingen älskare af karaktersfullmakter, och han har visat sin tro med sina gerningar ända derhän, att han, för motståndet emot en karaktersfullmakts meddelande, troligen fått sig en mäktig ovän. Han har för två andra fall gjort motstånd, så långvarigt, att de, som skulle hugnas med karaktersfullmakter, funno ingen annan utväg, än att skaffa sig hoftitlar, hvilket bättre lyckades. Hvad sjelfva beskattningen angår, så är jag af samma mening, som flere talare yttrat, neml. att den är olämplig. Bevilln.förordn. åsyftar, som förnuftigt är, att beskatta inkomst; men att beskatta hvad som vanligen för innehafvaren vållar utgift, det har man icke velat på, i annat hänseende än här. Vill man beskatta fåfängan, så är det icke nog att beskatta den som yttrar sig i åstundan att äga en högre värdighet än innehafvande embete medförer; utan då borde man äfven beskatta den fåfänga, som består deruti att t. ex. kläda sig bättre än man har råd till, eller eljest i allt hänseende lefva öfverdådigt eller öfverflödigt. När man icke vill göra det, utan lemnar rikedomen obeskattad och gifver den tillfälle att på allt sätt yfvas; så borde man äfven tillåta, att, der verklig förtjenst finnes, Konungen må kunna utmärka henne utan att Ständerne sätta sig deremot. Att denna rättighet och denna utväg till förtjenstens uppmuntran möjl. blifvit missbrukad, vill jag icke bestrida; men man bör icke borttaga bruket för missbrukets skull, synnerligast som våra grundlagar utvisa den väg Ständerne hafva att beträda, om anmärkn:r mot Konungens rådgifvare i ett eller annat hänseende böra äga rum. Men denna utväg består icke i beskattning på dem, som icke äro rådgifvare. Det är dessutom ett oriktigt sätt af Ständerna, att vilja med kringgående af den utväg våra lagar utstaka, begagna en annan för att inskränka konungamakten medelst en obillig lagstiftning i beskattningsväg. Detta bevisar att man icke vill följa den stadgade grundlagsvägen, utan att man på orätta och olagliga vägar

vill nappas med Konungen om makten. Jag önskar och hoppas att R. o. Ad. borttager hela denna artikel. Genom uppläsningen af Gr. Fersens vid sista riksdag afgifna yttrande i ämnet, finner R. o. Ad. huru det tillgick med sjelfva stiftandet af detta stadgande, och huru man då önskade att detsamma vid denna riksdag måtte försvinna.

Hr Ribbing: Det ser ut, som om denna 3:dje art. skulle komma att stryka, men jag kan ej vara kall för behandlingen af den fordna Svenska redbarheten. Jag tror, att man är skyldig att på allt tillåtet sätt söka att densamma bibehålla, såvida möjligt är, och densamma föröka. Obestridligt är det, att den genom dessa många och rundligen utdelade karaktersfullmakter faller. Ostridigt är att dessa fullmakter bidraga till fåfänga, öfverflödig lefnad och dylikt mera. Ostridigt är, att den verklige embetsmannens förtjenst kommer att ganska mycket lida af samma karaktersfullmakters utdelande. Jag behöfver ej nu derpå citera exempel, jag har gjort det förr en gång på detta ställe. Det är så så ofantligt stora prejudicer, som härigenom uppkomma, att man icke behöfver uppräkna dem. Man talar i allmänhet om fördelen af den indirecta beskattningen: jag frågar om något kan vara mera värdt att beskatta än fåfängan? Man jemför fåfängan efter titlar med den som uppkommer af rikedom och den döda fåfängan, om jag så får yttra mig, hvilken består i grannt möblerade rum: visserligen är liknelsen icke så oriktig; men för min del får jag säga, att jag sätter mera värde på granna möbler än på rang. Genom detta utdelande af titlar blir ofta en yngre tjensteman ställd vid sidan af den äldre, ofta nog tager den betitlade högra handen af den andra vid ceremoniella tillfällen och allmänheten skall ju tro, att den yngre och betitlade möjligen äger ett större värde som tjensteman, än den äldre. Är det då rätt att bedraga allmänhetens omdöme? Jag har hört att man erkänner riktigheten af den princip jag framställt; men jag vet ej hvartill det tjenar att erkänna ett fel, om man ej vill söka att förekomma dess förnyande. Man säger att det icke skall hjelpa att förhöja bevillningen på dylika fullmakter: man kan ju dock försöka. Jag har ofta hört personer, hvilka blifvit, som det heter, hugnade med sådana fullmakter, beklaga sig deröfver, emedan de saknat råd att lösa dem, alldenstund de ej medfört någon lön. Jag tror det skulle göra godt, om den föreslagna högre beskattningen ålades; ty man skulle draga i betänkande att begära en sådana fullmakt, och få äro väl de som få sådana, utan att sjelfve söka derefter. Jag biträder Utsk:s betänk. och anhåller att detsamma må bifallas.

Hr von Rosen: Den siste talaren har yttrat, ifall jag förstått honom rätt, att allmänheten kunde förvillas i begreppet mellan den verkliga förtjensten och den titulerade:

jag tror det icke. Förtjensten uttryckes icke hvarken i namnet eller fullmakten, denna sednare må nu vara stundom en belöning för verklig förtjenst eller icke. Nu skulle en sådan titel få ett värde efter den beskattning man erlade derför. Man köper sig denna bevillning, som man måhända icke ägde, om man ej vore beskattad. Ändamålet, som man önskar, tror jag icke vinnes på detta sätt. En talare har sagt, att missbruket bör ej taga bort sjelfva bruket: jag yttrar mig icke om huruvida jag gillar eller ogillar tillvaron af karaktersfullmakter, det är blott beskattningen derå jag vill hafva bort. Vi få se hvad påföljden blir, när Const.Utsk:s betänk. kommer under öfverläggning.

Gr. Anckarsvärd, Carl Henr.: Jag hade hoppats kunna undgå att yttra mig i denna fråga; men då den urartat till en s. k. opinionsyttring från den ena sidan, så må det tillåtas mig att begagna tillfället att i samma fråga yttra min opinion i motsats till de många ledamöter, som talat emot Bevilln.Utsk:s betänkande. Man har sagt, att föremålet för bevilln.förordn. vore blott att taxera inkomst, och att det således vore orätt att taxera hvad som blott medförde utgift. Jag kan till en början icke finna det vara rätt att säga, det en karaktersfullmakt icke är en inkomst; ty visserligen kan väl det sägas vara en inkomst, som utgör en tillfredsställelse för mången af dem, som utan förtjenst kunna få sådana fullmakter, för att dymedelst vinna företräde framför sina likar i samhället. Det är en inkomst, som förvärfvas mycket lättare än mången annan inkomst, som är högre beskattad än denna; och sålunda anser jag sjelfva förslaget att beskatta den ingalunda som en obilligheet, synnerligast om samhället skulle befinna sig på den punkt, att missbruk och kanske mycket vidsträckta och stora missbruk insmugit sig vid sådana titlars utdelande, så att lagstiftningen funne sig föranlåten att söka alla möjliga lofliga utvägar för att förekomma desamma. — En värd talare på andra sidan yttrade, att om den sällsynta lyckan inträffat, att någon af Konungens nuvar. rådgifvare varit tillstädes, skulle talaren funnit sig tillfredsställd, om en opinionsyttring blefve öfverförd till Konungen i detta ämne; men jag tror ej att meningen var sådan som följden blef, att af en f. d. Konungens rådgifvare få höra omtalas den ovänskap, hvaruti han med en mäktig person råkat, derföre att han velat förhindra en karaktersfullmakts meddelande. — Man yttrar sig mot Utsk:s förslag att åsätta bevilln., under det att man ej vill tala om sjelfva saken eller motverkandet af dylika fullmakters utdelande, hvilka jag åtminstone för min del anser som en af de största samhällskräftor, som någonsin funnits och verkat mera ondt, än mycket annat inom vårt samhälle; ty jag skulle föreställa mig, att tjenstemännen borde finna sig hedrade mera af den Statens tjenst, hvarmed en hvar är be-

klädd, utan att behöfva söka denna större hedern i en högre charta på sin fullmakt eller i en annan benämning, än den som åtföljer hans innehafvande grad. Denna titelsjuka har verkat mycket ondt under de sednast förflutna 30 åren, derigenom ibland annat, att de lägre tjenstemännen velat föra ett dyrare lefnadssätt, än deras löner medgifvit, i jemförelse med de högre och vållat de ständigt vid hvarje riksdag yrkade behofven på löneförhöjning. Beträffande discussionen rör:de detta ämne i öfrigt, så har äfven häruti det K. prærogativet blifvit insvept, och jag får med anledn. deraf bekänna, att jag rättnu ej vet hvaruti Ständernes prærogativ består, då Konungens inblandas i snart sagdt hvarje ämne, som här till öfverläggning förekommer; ty när det skall kallas olofliga vägar att Bevilln.Utsk. föreslår skattebelopp, som just har detta sig uppdraget, när det, säger jag, kallas att kringgå konungamakten; så vet jag i sanning icke hvaruti vår lagstiftningsrätt numera består, eller huru man skall kunna undgå ett s. k. kringgående och olofligt förfarande.

Jag beklagar slutligen, att de, som så mycket ifra för konungamaktens helgd genom försvaret för, som en maktens attribution, att utdela karaktersfullmakter, derigenom äfven försvara möjligheten att kunna förstöra samhällets moral. Man har sagt, att bruket ej bör borttagas för missbruket: jag ber en hvar, med handen på hjertat, svara om det ej är just missbruket, som bör borttagas, mera än bruket.

Hr Printzensköld: Det är redan i denna fråga så mycket taladt, att jag har föga att dervid tillägga. Jag vill derföre icke vara vidlyftig, utan blott besvara en anmärkn., framställd af Hr Ribbing, som skäl hvarföre den ifrågavar. bevillningen borde bifallas, att det stundom händer, att en lägre tjensteman, försedd med en högre karaktersfullmakt, derigenom ställer sig framför en högre tjensteman, som ej äger annan fullmakt än den som åtföljer hans verkligen innehafvande grad, och hvarigenom denne sednare kunde anse sig förnärmad. Jag skulle mycket beklaga, om det funnes någon tjensteman med verklig förtjenst, den der icke sökt någon karaktersfullmakt, som skulle anse sig förnärmad, då vid enskilda sammankomster eller vid ceremoniella tillfällen den lägre tjenstemannen gick framför honom. Förtjensten står qvar, hvarest den finnes, och stämplas icke af platsen vid en ceremoni; och jag tror ej, att någon tjensteman, som äger eget värde och vet att uppskatta det, finner sig förnärmad af den lägre plats, som vid en ceremoni eller ett samqväm han ägde att intaga. — Gr. Anckarsvärd har anfört, att dessa karaktersfullmakter föranledt framställningar om behofvet af ökade anslag för Reger:ns embetsmän: jag skulle hemställa, om någonsin anslagen för Rikets embetsmän blifvit beräknade efter karaktersfullmakter. Jag tror att de blifvit beräknade efter de verkliga platser, som finnas i Ri-

kets embetsverk och således komma karaktersfullmakterne icke der i beräkning.

Frih. Stjernstedt: Jag vill blott nämna, att jag lika litet bestridt, som jag hört någon annan göra det, Bevilln.-Utsk:s rättighet att föreslå ett dylikt stadgande eller Ständerna att antaga detsamma; men lika gifvet måtte det vara, att om Ständerne finna den föreslagna afgiften orättvist drabba vissa personer, och att beskattningsprincipen är oriktig, så äro de berättigade att förkasta en dylik beskattning. Om man vill lägga en alltför hög afgift på karaktersfullmakter, så kan följden blifva, att personer, som dermed hugnas, icke kunna, i anseende till den dermed förknippade utgift, emottaga en sådan utmärkelse, och Reger:n, hvars prærogativ det är att kunna gifva hedersbevisningar, blir på detta sätt denna rätt betagen. Det är ej rätt att så söka kringgå Reger:ns rättigheter, ty hon kan i stället kringgå Ständernes föreskrifter.

Hr Tersmeden, Carl Reinh.: Här har blifvit taladt om opinionsyttring i afseende å karaktersfullmakter. R. o. Ad. har härutinnan redan afgifvit en ganska kraftig, då Ståndet antagit Ekon.Utsk:s betänk. att till K. M. ingå med und. anhållan, att titlar utan medföljande embete eller tjenst, eller med högre värdighet än den innehafvande embete eller tjenst medför, ej må förlänas.

En värd talare har yttrat, att de högre tjenstemännen icke hafva annat medel att uppmuntra förtjensten i de lägre graderna, än förmedelst karaktersfullmakter. Jag tror deremot, att ett vida kraftigare finnes uti ett förändradt befordrings-système, der såsom grundsats antages, att vid alla tillfällen låta den af de sökande, som äger skicklighet och god conduite, vinna företräde framför den oduglige, fastän denne sednare dermed skulle förena börd och relationer. — Embetsmanna-värdigheterna skulle äfven på detta sätt återvinna det anseende och den aktning de understundom genom en och annan individs oduglighet, och, jag nödgas tillägga, osedlighet, förlorat. Genom strängt iakttagande af ett sådant befordringssätt skulle den förtjente embetsmannen vida mer uppmuntras, emedan honom vederfores rättvisa, än genom erhållande af en karaktersfullmakt, hvars värde jag åtminstone icke kan inse.

Hr von Hartmansdorff: Jag tror icke att detta Stånd bifallit något Ekon.Utsk:s betänk. af det innehåll den siste talaren omförmält; men väl vill jag påminna mig, att R. o. Ad. bifallit, såsom hvilande till grundlagsenlig behandling vid nästa riksdag, det betänk., som Const.Utsk. i samma hänseende afgifvit. I det fallet har ju Ståndet redan lemnat en opinionsyttring. Är den redan gifven, så behöfver man icke säga om samma sak för andra gången. I hän-

seende till det yttrande, som en annan talare haft, då han klandrat min mening, att man olagligen kringginge grundlagen genom den ifrågaställda beskattningen, så torde Const.-Utsk:s betänk. i detta fall, eller dess förslag, rättare sagdt, att ett annat stadgande, än det som finnes i grundlagen, måtte der införas, bevisa, att man icke har grundlagsenlig rätt eller anspråk på att borttaga det som man vill undertrycka genom beskattning. Månne då icke mitt yttrande att man nu velat kringgå lagen är riktigt? Samme talare har jemfört inkomst med tillfredsställelse, med den tillfredsställelse neml., som skulle bestå deruti, att man finge släcka sin törst efter fåfänga. Men om en sådan tillfredsställelse skall kunna med afgift beläggas, så borde äfven törst efter godt vatten beskattas, så att de som bo i Upsala, der måhända det bästa vatten finnes, borde jemförelsevis betala mera än de som bo på andra ställen, der icke lika godt vatten vore att tillgå. Det är sagdt, att titlarna utgöra en samhällskräfta, bestående deruti att man söker gunst. Skulle man få beskatta sökandet efter gunst, så borde äfven fikandet efter folkgunst beskattas. Då borde äfven utsättas huru mycket den borde till Staten erlägga, hvilken lofordades i tidningarna o. s. v. Man har sagt att fåfängan föranledt Statens tjenare att föra ett öfverdådigt lefnadssätt, hvarigenom lönerna blifvit otillräckliga. Efter min förmening hafva lönerna snarare blifvit otillräckliga derigenom, att andre personer än tjenstemän föra ett så öfverflödigt lefnadssätt, att tjenstemännen, om de qvarhållits vid den ringa lön som tillförene var dem beskärd, hade kommit att synas, om icke såsom tiggare, åtminstone nära derintill, i jemförelse med köpmän t. ex. i Stockholm och Götheborg. Hafva desse och andre medborgare råd att sjelfve lefva så stort, så böra de ock hafva råd att löna Statens tjenstemän så, att skilnaden mellan de förres och de sednares lefnadssätt icke sticker för mycket af.

Hr Tersmeden: Jag är den siste värde talaren tack skyldig, att han återfört uti mitt minne förhållandet med Ekon.Utsk:s betänk., hvarigenom jag får tillfälle att rätta ett misstag i mitt förra yttrande. Det var neml. Const.-Utsk:s mem. om förändring af grundlagen i afseende å karaktersfullmakter, som af R. o. Ad. blef antaget, och då detta förslag, enl. R. St:s beslut, blifvit hvilande till grundlagsenlig behandling vid nästa riksdag; så är derigenom en vida amplare opinionsyttring gifven, än om frågan om karaktersfullmakter endast såsom önskningsmål blifvit behandlad.

Hr von Rosen: Den opinionsyttring, som omnämnes, tyckes mig vara tillräcklig och vida rättvisare än den, som kommer att kosta andras penningar. Jag skulle måhända varit

rit tyst vid detta tillfälle, om jag trott att det medel, Bevilln.Utsk. föreslagit, skulle afhjelpt det onda; men jag är öfvertygad, att det icke hjelper.

37 §:n blef derefter af R. o. Ad. afslagen.

38 §:n.

Sedan R. o. Ad. afslagit 37 §:n, fann Ståndet den 38:de böra förfalla.

Forsättningen af detta måls pröfning uppskjöts till nästa plenum.

Lades på bordet nedannämnda från Utsk:n inkomna utlåt:n, betänk:n och memorialer, neml. från

StatsUtskottet:

N:o 324, med förslag till voter:s-propos. i anledn. af skiljaktiga beslut öfver utlåt. N:o 258, ang:de löneersättning för f. d. Statssecreterarne Grip och von Hartmansdorff;

N:o 325, med förslag till voter:s-propos., i följd af skiljaktiga beslut öfver utlåtandena N:is 195 och 304, ang:de lönereglering för stats-departementens expeditioner;

N:o 326, i anledn. af återremiss å utlåt. N:o 170;

N:o 327, i anledn. af återremiss å utlåt. N:o 177;

N:o 328, i anledn. af återremiss å utlåt. N:o 178;

N:o 329, i anledn. af återremiss å utlåt. N:o 185;

N:o 330, i anledn. af erhållen återremiss af StatsUtsk:s utlåt. N:o 227;

N:o 331, i anledn. af K. M:s nåd. skrifvelse ang:de de rusthållsnummer vid Bohus-läns reg:te, hvilka, i följd af vägran att ingå på hästvacance-afgifts-contractens förlängning, komma att till cavalleri återgå;

N:o 332, i anledn. af återremiss å mem. N:o 234;

N:o 333, i anledn. af återremiss å utlåt. N:o 241;

N:o 334, i anledn. af erhållen återremiss å StatsUtsk:s utlåt. N:o 255;

N:o 335, i anledn. af återremiss å utlåt. N:o 275;

N:o 336, i anledn. af återremiss å utlåt. N:o 282;

N:o 337, i anledn. af väckta motioner, ang:de upphörande af afgifter till handels- och sjöfarts-fonden, samt huru förhållas bör med de anslag, som varit å denna fond anvisade;

N:o 338, i anledn. af väckt fråga om utbetalning till Bredaryds församling af ett räntan å hemmanet Rannäs Holstagården motsvarande capital;

Stats- samt Allm. Besvärs- och Ekonomi-Utskotten:

N:o 41, i anledn. af väckt motion om anslag till förhöjd lön åt en skollärare i Östhammar;

N:o 42, i anledn. af väckt fråga om inrättande af en skola i Arvika köping;

N:o 43, i anledn. af väckt fråga, att säterier, äfvensom rå- och rörs-hemman, måtte deltaga i fjerdingsmäns aflöning;

N:o 44, ang:de dispositions- och jordägande-rätten till de s. k. kyrkohemmanen i Halland;

N:o 45, ang:de besittningsrätten till annexe-, stom-, mensal- och kyrkohemman i Skåne, Halland och Blekinge och Bohus län, för de å dessa hemman antagna åboer;

N:o 46, i anledn. af väckt fråga, att de s. k. bibeltrycksmedel, som årligen erläggas af pastorerne på Gottland, måtte användas till folkundervisningens befrämjande derstädes:

N:o 47, i anledn. af väckt fråga om utgifvande af en officiel tidning;

N:o 48, i anledn. af väckt motion, att den spanmål, som upphandlas för statsverkets räkning, måtte levereras efter vigt;

N:o 49, i anledn. af väckt fråga om en lika beskattning å all jord inom Riket, m. m.;

N:o 51, i anledn. af väckt fråga om skyldighet för embets- och tjenstemän m. fl., att, då de företaga resor i K. M:s och Kronans ärenden och på Dess bekostnad, färdas på ångfartyg, der sådant sig göra låter;

Stats- Banco- och Lag-Utskotten:

N:o 50, i anledn. af Peter Pehrssons från Calmar län motion om upphörande af Bankens och Riksg.cont:s forum privilegiatum;

Bevilln.- samt Allm. Besvärs- och Ekon.-Utskotten:

N:o 5, i anledn. af gjorda anmärkn:r vid sammansatta Utsk:ns betänk. N:o 2, ang:de grunderna för förändrade föreskrifter om brännvinsbränningens utöfning samt afgifterna derför;

N:o 6, i anledn. af återremiss utaf förevar. Utsk:ns betänk. N:o 3, ang:de ersättning till kronolänsmännen för resor, som af dem anställas till försegling af brännvinsredskap;

Allm. Besvärs- och Ekon. Utskottet:

N:o 100, i anledn. af motioner om förändring af sättet att aflöna tjenstemän och betjening vid tullverket samt upphörande af de i detta afseende stadgade sportlar och expeditions-afgifter;

N:o 101, i anledn. af väckt motion om upphörande af den afgift, som erlägges för begagnande af vägarna å K. Djurgården;

N:o 102, i anledn. af väckt motion om ändring af hittills gällande bestämmelser om Sveriges och Norriges ömsesidiga handelsförhållanden;

N:o 103, i anledn. af väckta motioner, dels om utsträck-

ning af föreskrifterna i K. kungörelsen den 27 Aug. 1823, om domares skyldighet att lemna pastorerne förteckning öfver sakfällde personer, dels om uppgifter å personer, som, efter häfdande, inför domstol lofva hvarannan äktenskap.

N:o 304, ang:de föreslagen ordning för tillsättande af kronolänsmans-tjenster och villkor för befordran till sådana tjenster.

H. R. o. Ad. åtskiljdes kl. ¼ till 11 om aftonen.

In fidem protocolli
F. O. Silfverstolpe.

Lördagen den 10 October 1840.

Plenum kl. 9 f. m.

Justerades pleni-prot:n för den 23 sistl. September f. och e. m.

Öppnades Hrr Electorers lista till val af ledamöter uti nedannämnda Utsk., uti afgångne ledamöters ställe; och befunnos dertill hafva blifvit utsedde, i

LagUtskottet:

N:o 167. Hr Geete, Sten Porse, och
N:o 1661. Hr Carlheim Gyllenskjöld, Henrik Adolph Oscar,
efter N:o 86. Hr Stuart, Fredr. Christopher, och N:o 1502 B. Hr von Uthfall, fullm. Frih. Cederström, Anders;

RiddarhusUtskottet:

N:o 1304. Hr Kuylenstjerna, Otto Wilhelm,
efter N:o 253. Frih. De Geer, fullm. Frih. D'Albedyhl, Christer Henrik.

Likaledes öppnades Hrr Electorers lista till val af ledamöter att uti Utsk:n inträda under den åt permitterade ledamöter lemnade ledighetstid; och befunnos dertill hafva blifvit utsedde, i

BevillningsUtskottet:

N:o 702. Hr Prytz, Lars Adolph,
under den ledighet, som blifvit beviljad åt N:o 3. Frih. Gyllenstjerna af Lundholm, Nils Christopher;

Allm. Besvärs- och Ekon. Utskottet:

N:o 579. Hr Klöfverschjöld, Carl Fredr., under den ledighet, som blifvit beviljad åt N:o 277. Frih. Mannerheim, fullm. Hr Tersmeden, Gustaf Reinhold.

Fortsattes pröfningen af Bevilln. Utsk:s utlåt. N:o 27, i anledn. af anmärkn:r emot betänk. N:o 12, ang:de grunderna för den blifvande allm. bevillningen, samt föreskrifterna för tillämpningen deraf.

4:de artikeln. Föreskrifter, ang:de hvad vid mantals- och skattskrifningar, Taxerings- samt Pröfnings-comitéer bör iakttagas, om ändrings-sökande i debiterings- och taxeringsmål, samt om besvär öfver ådömda böter.

39:de §:n.

Hr Edenhjelm, Gillis: Innan någon discussion i detta ämne börjas, och för att så mycket som möjligt förkorta öfverläggningen samt bespara en dyrbar tid, får jag anhålla, att Prosten Ostermans reservation vid betänk. N:o 27 måtte blifva uppläst.

Prosten Ostermans vid utlåt. N:o 27 fogade reservation upplästes.

Hr von Rosen, Georg: Jag tillstyrker, att Ståndet fäster afseende på den nu upplästa reservationen. Jag gör det så mycket hellre, som jag tror, att det förslag Utsk. här framlagt icke är användbart, såsom ledande till debatter emellan häradsskrifvaren, presten och sockenombuden, hvarigenom mantalsskrifningarne skulle så fördröjas, att de ej kunde medhinnas. Jag ser ingen enskilds rätt förnärmad genom det sätt, som hittills vid mantalsskrifningarna varit vidtaget, då mantalslängden vid sockenstämma uppläses, om sådant äskas, och den då är tillgänglig för alla sockenboer, hvilka, om de hafva anmärkn:r att göra, kunna klaga öfver häradsskrifvarens åtgärd. Jag tillstyrker således, att Prosten Ostermans reservation må få gälla, samt således de 2:ne sista raderna af första momentet från ordet "äskas", jemte 2:dra och 3:dje momenterna, uteslutas. Kanske att det sista momentet är litet ömtåligare att vidröra, men jag kan ej hjelpa, att jag finner Bevilln. Utsk. här hafva gått utöfver sin gräns, då det lemnat en instruction för häradsskrifvaren, hvilket jag icke kan gilla, så länge den författning, som Prosten Osterman åberopat, är gällande. Jag tror det icke tillkomma ett Utsk. att kullkasta en redan promulgerad och öfver 100 år gällande K. författning. Det skulle sätta häradsskrifvaren i en ganska betänklig ställning, om han nödgades välja emellan att handla antingen emot det genom votering vid mantalsskrifningen fattade beslutet, eller emot sina tjensteåligganden.

Gr. Posse, Fredr. Salomon: Redan vid första början af detta betänkandes föredragning har jag haft äran anmäla, att jag ingick på samma reservation, som Gr. Hamilton i afseende på denna § afgifvit. Jag fortsätter nu densamma och yrkar, i likhet med de begge föreg:de talarne, att de 2:ne utvalde sockenombuden måtte alldeles ur författningen försvinna. Jag tror att de skulle medföra icke någon nytta, utan endast en oändlig mängd af tvister, anmälanden och rättegångar. Sedermera förekommer ett mom., att Konungens Bef:h:de skall, på reservation af häradsskrifvaren emot comitéens åtgärd, om skäl förefinnas, rättelse meddela. Jag får säga, att då Konungens Bef:h:de förut är ålagd att der hafva ett ombud; så blefve det ett ganska ledsamt förhållande, att kanske ofta nödgas upphäfva hvad detta ombud vidgjort. Jag får äfven säga, att enl. min öfvertygelse skulle vid inflyttningar mycken partiskhet komma att äga rum, emedan dessa af församlingen valda ombud säkerligen, så snart någon anledn. dertill funnes, skulle bestrida inflyttningen. Jag tror att icke allenast i detta, utan äfven i många andra fall en mängd svårigheter skulle uppkomma, samt att de anmärkn:r af communerna, som nu icke äro sällsynta emot häradsskrifvaren i fråga om inflyttningar, ej heller framdeles kunde uteblifva, och de skulle då göras icke emot häradsskrifvaren, utan emot socknens egna ombud. Jag hemställer huru detta skulle kunna försiggå. Jag anhåller derföre, att den anmärkn., som är gjord i Prosten Ostermans reservation, måtte få gälla, neml. att de begge sista momenterne samt orden: "Derjemte skola tvänne på sockenstämma valde församlings ombud vid förrättningen vara tillstädes," må utgå.

Hr Printzensköld, Carl: Inom den politiska verlden, likasom inom den fysiska, inträffar understundom, att epidemier eller farsoter uppkomma, de der fara land och rike omkring och göra sina förhärjningar. Dessa epidemier hafva väl icke det gemensamt med det fysiska slaget, att de döda sina offer, men de hafva en annan egenskap, som icke är stort bättre, neml. den, att de förvilla, att icke säga förrycka äfven det sundaste begrepp. Man inbillar sig, att något ondt finnes i samhället. När man frågar de af denna epidemi smittade, hvari detta onda består, så veta de icke att derpå svara. Detta är likväl något, som behöfver och måste utredas, för att samhället skall komma i ett sundt och helsosamt tillstånd. Inom vårt kära fädernesland har nu, sedan flera år tillbaka, en sådan farsot tagit öfverhanden, och det vill synas, att den vid denna riksdag hunnit sin culminationspunkt. Inom och utom Representationen klagar man öfver missförhållanden, som inom samhället skola finnas. Man vill förbättra samhällsinrättningen, och man vill sålunda förstöra allt gammalt blott derföre, att det rå-

kar förskrifva sig från en äldre tid, utan att besinna, om det man vill sätta i stället är bättre eller ofta mångfalldigt sämre. Denna epidemi ville jag kalla reformfeber, och en sådan feber har nu äfven inträngt i Bevilln.Utsk., då det velat i förevar. § införa ett stadgande, hvarigenom Utsk. tror sig hafva förbättrat en sedan sekler tillbaka gällande institution, under det att Utsk. på samma gång försämrat den och begått uppenbara olagligheter. När man går tillbaka och granskar de författningar, som röra mantalsskrifningarna, så finner man, att dessa äro samtidiga med de författningar, som innehålla stadgande derom, att alla medborgare i Sverige skola vid en viss ålder i mantal skrifvas. Lagstiftningen ansåg detta vara, såsom förhållandet också verkligen är, en administrativ åtgärd, den der endast hade till föremål att få veta antalet och åldern på de medborgare, som funnos i samhället, på det att man derefter skulle kunna utröna hvilka af dessa medborgare borde skatta den afgift, som hade blifvit påbjuden. Innan bevilln.förordn:r uppkommo, så utfärdades dessa författningar ensamt af verkställande makten. Sedan 1809 års statsskick inträdde och andra grunder antogos för bevillningens utgörande, samt deribland äfven den grund, att man, utom mantalspenningar, skulle erlägga en s. k. skyddsafgift, så blef äfven nödvändigt att för utrönande af denna skyddsafgift vända sin uppmärksamhet på mantalsskrifnings-institutionen. Detta är orsaken dertill, att denna institution blef föremål för Bevilln.Utsk:s äfvensom R. St:s behandling. Men då skyddsafgiften går ut precist efter samma grund, med undantag endast i afseeende på åldern, som mantalspenningarne, så är det äfven naturligt och klart, att de stadganden och författningar, som tjenat och ännu tjena till grund för mantalslängdernes upprättande, måste gälla äfven i afseende på skyddsafgiftens debitering. Således anser jag, att R. St. ej äga någon laglig rätt att göra någon slags förändring i de författningar, som redan äro gällande rör:de mantals- och skattskrifningar, och att hvad derom så väl i förevar. som föreg:de bevilln.förordn:r influtit, utöfver hvad mantalsskrifnings-författningarne stadga, är en olaglighet, så länge icke K. M. derå meddelat sin sanction. Nu har man till råga på de olagligheter man velat införa i dessa författningar, sökt att införa en mantalsskrifnings-comité, hvarigenom man, i stället för att låta verkställa författningarnes innehåll, neml. att i mantalslängden uppteckna alla befintliga personer, eller för att nyttja de ord, som jag tror äro begagnade i 1693 års mantals-commissarie-instruction, uppteckna allt hvad lif hafver, nu tillsatt comitéer, som skola pröfva, huruvida man i mantalsförteckningarna uppskrifvas må eller icke, inom hvilka comitéer strider och tvistigheter skulle uppkomma och upptaga tiden; icke besinnande att dessa förrättningar äro af den beskaffenhet och omfattning, att

om man skall kunna sluta dem på den bestämda tiden, så duger det sannerligen icke att sätta sig att discutera öfver hvarje mantalsuppgift och öfver hvarje person, utan är det nödvändigt att genast efter de för handen varande och meddelade upplysningarna fullborda förrättningen. På dessa skäl och på dem, som ytterligare af Prosten Osterman i dess reservation äro anförda, anhåller jag, att den tillsats, som Bevilln.Utsk. tillåtit sig att göra i nu förevar. förslag till bevilln.förordn., måtte derifrån alldeles uteslutas.

Ifall R. o. Ad. skulle bifalla denna min vördsamma hemställan, så förbehåller jag mig att i afseende på redactionen af den återstående §:n få göra åtskilliga anmärkn:r, emedan jag anser åtskilliga ganska svåra fel emot Svenska språket deri förekomma.

Frih. Ridderstolpe, Fredr., instämde med Hr Printzensköld.

Hr Edenhjelm: Ehuru jag visserligen icke heller gillar redactionen af denna §, så får jag dock yttra, att §:n är ungefärligen lika med hvad den varit i nästan alla tider, och jag kan ej minnas att annat är tillagdt, än hvad som angår sockenombuden. Jag får i öfrigt tillägga vid hvad de andre värde talarne yttrat om oformligheten af dessa sockendeputerade, att om en sådan comité skulle inrättas, så vore det nästan omöjligt för landshöfdingen, att kunna utsätta tiden för mantalsskrifningarna, ty dervid skulle då äfven föras prot., och man vet icke huru länge förrättningarne kommo att räcka. Men jag går ännu längre. Jag anser det vara högst olämpligt, att landshöfdingen har ombud der. Hvem är det landshöfdingen dertill förordnar? Det är alltid någon af socknens innevånare, hvarföre den person, som egentligast borde noggrannt tillse, att mantalsskrifningen behörigen verkställes, naturligtvis är lika intresserad, som presten och de begge sockenombuden, att motarbeta fattiges mantalsskrifning. Således skulle mantalskrifvaren hafva alla de öfriga 4 ledamöterna emot sig. Såsom ett exempel på oformligheten deraf vill jag blott nämna, att inom ett af mina fögderier minnes jag, att en gång mera än 500 personer blefvo uteslutne vid mantalsskrifningen, och det af det skäl, att desse personer satte sig deremot. Jag för min del skulle tro, att det rätta vore, att det blefve ett administrativt åliggande för häradsskrifvaren att i mantalslängden upptaga alla i socknen vistande personer, och att socknemännen, om de icke äro nöjde dermed, må äga att deröfver besvära sig hos Konungens Bef:h:de. Jag yrkar afslag å Utsk:s tillstyrkande i denna §.

Frih. von Kræmer, Robert: Min åsigt är, att ju mindre man rubbar ekonomiska författningar, desto bättre är det. I detta afseende tror jag icke någon förändring vara af behofvet påkallad. 1835 års förordning, hvilken i

denna särskilda punkt är lika med de föreg:de, vet jag icke hafva mött någon olägenhet vid verkställigheten, och jag skulle således anse, att den borde oförändrad bibehållas. Den innehåller i 42 §:n, som i 1835 års förordning svarar emot den 39:de i den nu föreslagna: "I hela Riket skola mantals- och skattskrifningar börjas i medlet af November månad, då alla, som inom den 31 December samma år fylla 15 år, i mantal skattskrifvas, och de, som vid lika tid fyllt 17 år, antecknas till personlig skyddsafgifts erläggande. Mantals- och skattskrifningen förrättas inom hvarje stad, pastorat eller socken, i närvaro af ett sådant Konungens Bef:h:des ombud, som med nödiga kunskaper förenar anseende i orten. Af presterskapet må endast ordinarie eller tjenstförrättande pastorer kunna dertill förordnas, hvilka dessutom alltid sjelfve böra dervid vara tillstädes, eller i sitt ställe hafva dertill utsett någon af församlingens prester; men är pastor ensam prest, och laga förfall hindrar hans inställelse, må han foga den anstalt, att annan person tillstädeskommer, som med pastors ansvar ur den medförda husförhörsboken meddelar all den upplysning, som lagligen kan äskas." Något annat vet jag icke härvid erfordras, än att det gamla stadgandet oförändradt bibehålles. Jag går äfven så långt, att jag tror, att alla de föreskrifter, som i 1835 års författning finnas om mantals- och skattskrifningarna samt om Berednings-, Taxerings- och Pröfnings-comitéerna, böra oförändrade bibehållas. Det finnes likväl ett par punkter, hvarvid jag framdeles, när de blifva föredragna, kommer att göra några anmärkn:r, neml. i afseende på mantalsskrifningen för academier. Men för öfrigt skulle jag anse desto bättre, ju mindre man ändrar sådana författningar, som äro häfdvunna och folket är vandt vid. Det går då som ett uppdraget urverk, och det gör mycket besvär och bekymmer i landsorterna, när ändring i en sådan författning sker. De mindre skrifkunnige och de, som ej hafva tillfälle att studera sig in i författningarna, blifva derigenom ofta utsatte för böter och andra olägenheter. Jag för min del skulle anhålla, att vi kunde få behålla 1835 års författning med några förändringar, på grund af anmärkn:r, dem jag ber att framdeles få anföra.

Frih. Cederström, Anders: Ehuru jag i hufvudsaken delar de åsigter, som här blifvit yttrade och instämmer i den reservation, som Prosten Osterman afgifvit, kan jag likväl icke med stillatigande deltaga i det yttrande, som af Hr Printzensköld blifvit fäldt, neml. att Bevilln. Utsk. skall hafva begått en uppenbar olaglighet, då det föreslagit det i 39 §:n intagna stadgande. Då det är tydligt och klart, att Utsk. egentligen föreslagit detta stadgande, för att bereda verkställighet åt beslutet om skyddsafgiftens utgörande, och

då

då det beror på Bevilln.Utsk. att bestämma, huruvida denna skyddsafgift skall utgå eller icke, så lärer det också vara temmeligen klart, att, om Utsk. sagt att alldeles ingen skyddsafgift skall utgå, så hade den gamla författningen, som af Hr Printzensköld är åberopad, måst upphöra af sig sjelf, emedan icke någon sådan afgift kommit i fråga, och jag kan derföre ej undgå säga, att ehuru jag icke kan godkänna den åtgärd, som Bevilln.Utsk. föreslagit, anser jag densamma dock fullt laglig.

Hr Printzensköld: Det yttrande, som jag förut tagit mig friheten meddela, tror jag var så tydligt och klart, att det icke blifvit af hvad Frih. Cederström nu anfört, vederlagdt. Jag anser det således icke ens mödan värdt, att till besvarande upptaga hvad bemälde Friherre i förevar. fall har ordet. Orsaken hvarföre jag nu anmält mig, var den, att jag önskade yttra några ord i anledn. af hvad Hr Edenhjelm och Frih. von Kræmer anmärkt derom, att, med undantag af hvad som angår sockenombuden och de 2:ne sednare momentena, förevar. förslag till bevilln stadga är fullkomligt lika med hvad de äldre bevilln förordningarne innehålla, och att man deraf icke funnit någon olägenhet. Detta är för mig ganska väl bekant, men derföre att man en lång tid haft författningar, som varit illa redigerade, som haft uppenbara fel emot grammatikan, inser jag icke skäl att bibehålla dem längre i deras närvar. skick. Jag skall nu redogöra för de anmärkn:r specielt rör:de fel emot grammatikan, som vid detta förslag förekomma. I 2:dra punkten står: "Mantals- och skattskrifningen förrättas inom hvarje stad, pastorat eller socken, i närvaro af ett sådant Konungens Bef:h:des ombud, som med nödiga kunskaper förenar anseende i orten." Sedan förekommer i följande punkten ett märkvärdigt stadgande: "Af presterskapet må endast ordinarie eller tjenstförrättande pastorer kunna dertill förordnas." Skall det enligt denna redaction vara presterskapet, som förordnar ombudet, eller skall Konungens Bef:h:de meddela förordnandet? Pronomen dertill kommer också så sent efter, att man ej vet till hvad det skall hänföras, äfvensom man är i osäkerhet huruvida meningen är, att af presterskapet, såsom dess ombud, pastorer eller vice-pastorer skola förordnas. Sedermera kommer pronomen relativum "hvilka," hvarefter man väntade sig en bestämmelse om hvilka bland desse pastorer eller vice-pastorer skola förordnas, men i stället förekommer: "hvilka dessutom alltid sjelfve böra dervid vara tillstädes." Här är åter en stötesten, neml. ordet "dervid," hvarom man ej vet hvarpå det har afseende. Derefter kommer ett uppenbart språkfel. För att visa detta, skall jag uppläsa början af meningen ännu en gång: "Af presterskapet må endast ordinarie eller tjenstför-

rättande pastorer kunna dertill förordnas, hvilka dessutom alltid sjelfve böra dervid vara tillstädes, eller i sitt ställe hafva dertill utsett någon af församlingens prester." Ordet sitt är här ett pronomen reciprocum, som kan hafva afseende på ett föreg:de substantivum i singularis, men alldeles icke i pluralis. Således måste det utbytas mot ordet deras. Vidare står här: "men är pastor ensam prest." Att han icke kan vara ensam prest inom hela Riket måtte vi vara ense om. Det måste väl stå hvar han är ensam prest, och är väl nödigt att tillägga orden: inom församlingen. Sedan lyder fortsättningen sålunda: "och laga förfall hindrar hans inställelse, må han foga den anstalt, att annan person tillstädeskommer, som, med pastors ansvar, ur den medförda husförhörs-boken meddelar all den upplysning, som lagligen kan äskas." Med pastors ansvar! Jag frågar en hvar, hvad vill denna, om jag så får uttrycka mig, gallimathias säga? Kan man säga med någons ansvar? Det måtte väl heta på någons ansvar, eller under någons ansvar, eller också under samma ansvar, som är stadgadt för någon annan. Alla dessa uppenbara oriktigheter och grammatikaliska språkfel hafva fortfarit, tror jag, sedan år 1818; men det förundrar mig sannerligen, att Bevilln.Utsk:n kunnat låta dem så länge existera. För att nu hjelpa den saken och göra Svenska af §:n, så att den må kunna fattas och begripas af hvar och en, samt icke vara ett åtlöje för dem, som läsa densamma, får jag föreslå följande redaction, hvilken ej skall hafva den minsta menliga inflytelse på meningen, utan, såsom jag tror, fullkomligen skall lugna Frih. von Kræmers fruktan för att någon tvetydighet eller olägenhet genom redactionsförändringen skulle uppstå. "Mantals- och skattskrifningen förrättas inom hvarje stad, pastorat eller socken, i närvaro af ett sådant Konungens Bef:h:des ombud, som med nödiga kunskaper förenar anseende i orten. Dertill" (neml. till ombud, och der har man pronomen relativum till hvad som föregår) "må bland presterskapet endast kunna förordnas ordinarie eller tjenstförrättande pastorer, hvilka" (der har man åter pronomen relativum på sin plats, ty det afser nästföregående substantivum) "dessutom alltid böra antingen sjelfve öfvervara förrättningen, eller också dertill" (neml. att öfvervara förrättningen) "hafva i deras ställe utsett någon af församlingens öfriga prester." (Till församlingens prester hörer jemväl pastoren eller vice-pastoren och derföre bör här införas öfrige prester) "Är pastor ensam prest inom församlingen och laga förfall hindrar hans inställelse, bör han föranstalta att annor person, försedd med husförhörsboken, tillstädeskommer, för att utur densamma, under lika ansvar, som för pastor" (sådan måste väl meningen vara i §:n) "meddela alla upplysningar, som lagligen kunna äskas."

Frih. von Kræmer: Jag har visst icke något emot

den redactions-förändring Hr Printzensköld föreslagit, hvilken innehåller samma föreskrifter, blott med en omvändning af ordställningen, som jag medger visserligen kan tåla förändring. Der finnas fel mot språket, det är bevist, men att de icke åstadkommit något tvifvelsmål om §:ns rätta tillämpning, det kan jag intyga; ty det har alltid tillgått så, att Konungens Bef:h:de nämnt ett ombud att vara närvar. vid mantalsskrifningen. Har han icke funnit någon, som varit mera passande än pastorn, så har han nämnt pastorn, och har denne varit hindrad, så har någon af församlingens öfrige prester varit närvar. med husförhörsboken. Så har detta stadgande blifvit tillämpadt. Jag medger, att den redaction, som nu blifvit föreslagen, innefattar bättre Svenska; men den innehåller precist detsamma, och således har jag intet deremot.

Gr. Hamilton, Henning Ludv. Hugo: Jag har visserligen sökt att hittills, så långt min inskränkta förmåga medgifvit, försvara Utsk:s åtgärder, då jag deruti deltagit; men jag har reserverat mig emot Utsk:s förslag i denna § och har derföre icke någon skyldighet att försvara pluralitetens mening. Jag gör det icke heller och önskar, att de här gjorda tilläggen måtte utgå. Jag begärde egentligen ordet, till en början derföre, att Frih. Anders Cederström ansåg detta stadgande vara skadligt, men lagligt. Jag har i Bevilln. Utsk. varit af alldeles motsatt åsigt. Jag kunde icke bedömma om det var skadligt, ty jag har icke deltagit i sådana förrättningar, som här äro i fråga, men jag trodde stadgandet vara i olaglig väg tillkommet, emedan det är i strid med en K. förordning, och på denna grund har jag reserverat mig emot beslutet. Jag skall, efter jag har ordet, begära att få nämna några ord i anledn. af Hr Printzenskölds yttrande. Den värde talaren har ingått i en medicinsk, politisk och philosophisk undersökning om tillståndet i Bevilln. Utsk. och tror en epidemi, neml. reform-epidemi, der vara rådande. Jag tror, att de oriktigheter och möjligen icke fullt lagliga förslag, som här förekomma, alldeles icke kunna härleda sig från någon sådan epidemi. Tvertom har jag på sednare tider funnit, att Utsk. varit tillräckligen prohibitivt sinnadt. Men jag tror, att felet bör sökas i en helt annan anledn., neml. i en felaktighet uti vår representation och våra Utsk:s sammansättning. Hvar och en har varit i tillfälle att se huru mycken spetsfundighet och förvärfvad bildning understundom fordras för att rätt förklara grundlagens ordalydelse. Det händer att äfven de, hvilka under flera riksdagar gjort detta till snart sagdt ett älsklings-studium, likväl äro af olika tankar derom. Ännu mera måste detta vara förhållandet med dem, som för första gången bevista en riksdag, och som dessutom genom sin uppfostran och allmänna bildning icke fått den skärpa i omdömet, som för

dessa finare distinctioner erfordras. Jag hyser all aktning för hvart och ett af RiksSt:n; men vi måste medgifva, att en sådan klyftighet ej kan finnas uti ett af dessa Stånd, och då man dertill tager i betraktande, att de privilegierade Stånden, såsom man vill kalla dem, vanligen äro de, hvilkas ledamöter äro minst talrikt närvar. i Utsk:n, derföre att de rent af, jag tvekar icke att utsäga det, försumma sig; så blir följden, att det enskildta intresset hos dem, som icke förmå att fullständigt tolka grundlagens ord, gör sig gällande vid alla voteringar. Derföre tillkomma sådana stadganden, som verkligen för en eller annan class kunna anses medföra någon fördel, då denna class för ögonblicket tillfälligtvis utgjort majoriteten inom Utsk:n. Jag fruktar åtminstone att detta är anledningen.

Hvad åter beträffar sjelfva redactionen, så har Hr Printzensköld yttrat mycken förundran öfver att sådana felaktiga redactioner kunna insmyga sig. Jag medger, att det icke är bra; men Hr Printzensköld känner troligtvis huru med sådana redactioner tillgår. De blifva, sedan Utsk. fattat sina beslut, uppsatta af cancelliet och justeras sedan inför Utsk., som blott hör dem en eller annan gång uppläsas. Den som vill göra sig ytterligare besvär, ser visserligen igenom dem, men vanligen har pluraliteten blott hört dem uppläsas och kan då icke ingå i den speciella granskningen af ordställningen. Om något i detta fall skulle förundra mig, så vore det, att, ehuru Kammarrätten säkerligen haft åtskillige tjenstemän här närvar. vid de föreg:de riksdagarna, desse, som äro i tillfälle att hela året om alla dagar begrunda bevilln.förordn., likväl icke fästat uppmärksamhet på de verkligen stora grammatikaliska fel, som jag medger finnas i förevar. 39 §.

Hr von Hartmansdorff, Aug.: I saken instämmer jag uti den reservation, som Prosten Osterman afgifvit. I formelt hänseende är jag visserligen af Hr Printzenskölds och andre värde talares mening, att den ifrågavar. §:n icke hörer till beskattnings-lagstiftningen, utan till den lagstiftning, som tillhör Konungen allena, af hvilken också en mantals- och skattskrifnings-författning af år 1812 är utfärdad. Men då R. o. Ad. redan i föreg:de plenum beslutat, att de delar af bevilln.förordn., som tillhöra Konungens lagstiftning, böra af Bevilln.Utsk. afsöndras från det öfriga; så förmodar jag att H. Ståndet finner icke behöfligt vara, att nu uppehålla sig med denna omständighet, utan blott fästa sig vid innehållet. Men då den formella behandlingen äfven angått språket, så, om R. o. Ad. skulle vilja antaga Hr Printzenskölds förslag, hvaremot jag icke har något att invända i hänseende till redactionen, skulle jag önska att både vid denna § och äfven vid de följande en annan redactions-rättelse måtte iakttagas, neml. den att

låta kyrkoherden behålla sitt Svenska namn. Derigenom att han kallas pastor, har det händt i en föreg:de §, som jag icke nu hittar på, att man förblandat pastorer och pastorat. Om man bibehölle den Svenska benämningen kyrkoherde i stället för pastor, så skedde åtminstone icke en sådan förvexling.

Hr Printzensköld: I anledn. af hvad Gr. Hamilton anfört, anser jag mig böra blott nämna, att de erinringar jag gjort gälla icke minoriteten inom Utsk., utan pluraliteten, och det är denna pluralitet, som jag påstått vara af reform-feber angripen. Hvad återigen redactionen angår, så får jag öppet bekänna, att det kan vara en omission af Kammarrättens tjenstemän, att de icke under en mängd riksdagar fästat uppmärksamhet på de betydliga språkfel, som i bevilln.förordn. förekomma. Felet kan således äfven skrifvas på min räkning, men jag erkänner uppriktigt, att jag icke under de föreg:de riksdagarna tagit så nära del i några riksd.förhandlingar, och således ej heller i hvad bevilln.-författningen rörer, att jag på det förhållande, som nu är framstäldt, fästat någon uppmärksamhet. Jag har äfven, jag erkänner det lika uppriktigt, satt förtroende till åtskilliga i våra Bevilln.Utsk. varande ledamöter, hvilkas bildning bort vara en borgen för att Svenska språket begagnades i författningen, och icke uppenbara språkfel deri lemnades utan rättelse. Men då nu icke så skett, har jag ansett för en pligt, i följd af det embete jag nu innehar, att närmare följa bevilln.förordn. vid bevilln.frågornas behandling inom R. o. Ad., och har jag trott mig böra anmärka de fel emot språket, som jag funnit i författningen.

Hr Munck af Rosenschöld, Nils Rudolph: Jag har begärt ordet blott för att göra den anmärkn. emot Hr Printzenskölds redaction af denna §, att den sista delen deraf är något otydlig, då den innehåller, att den person, som i pastors ställe infinner sig vid mantalsskrifningen, skall meddela upplysningarna under lika ansvar som pastor. Jag tror deremot att det bör heta, att han skall göra det på pastors ansvar, ty att säga det en annan person skall göra det under lika ansvar med pastor, tror jag vara ingenting värdt, emedan pastor ansvarar för sina förseelser vid mantalsskrifningen, såsom för embetsfel; men om han skickar i sitt ställe en annan, begår denne icke embetsfel, hvarför det bör blifva på pastors risk, om han begår något fel.

Hr Printzensköld: Den anmärkn., som Hr Munck af Rosenschöld nu gjort vid mitt redactionsförslag, är i sanning så orimlig att jag knappast skulle anse den värd någon vederläggning. Jag bör blott erinra derom, att den, som har laga förfall att infinna sig vid en förrättning, den må vara hvilken som helst, han kan hvarken enl. Svensk lag, rättsbegrepp eller sundt förnuft vara underkastad något ansvar

för hvad som passerar vid denna förrättning, der han icke inställer sig. När ombudet infinner sig, så är det ombudet, som har ansvaret för hvad detsamma gör och låter. Underlåter ombudet något af hvad detsamma, såsom företrädande pastors ställe, vid förrättningen åligger, så är det ombudet och icke den af laga förfall hindrade kyrkoherden, som derför skall ansvara. Annat är förhållandet, om oriktigheter finnas i husförhörsboken. Förekomma der sådana, och oriktiga uppgifter på grund deraf blifva meddelade, då har icke ombudet gjort någon oriktighet, utan har pastor sjelf begått den. Detta synes mig hafva bort vara så tydligt och klart, att Hr Munck af Rosenschöld icke bort framkomma med en sådan anmärkn., som den ifrågavarande.

Hr Frih. o. Landtm. erinrade, att alla de, som öfver den nu föredragna delen af Bevilln.Utsk:s betänk. sig yttrat, hade ansett, att allt det borde uteslutas, som Utsk. föreslagit att i 39 §:n införa utöfver hvad hittills gällande författning föreskrifver; hemställande Hr Landtm., om R. o. Ad. behagade bifalla ett sådant uteslutande.

Ropades ja.

Hr Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade bifalla den af Utsk. föreslagna redaction i öfrigt.

Ropades nej.

Hr Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade antaga den redaction Hr Printzensköld föreslagit.

Frih. von Kræmer: Här torde jemväl böra införas 17 år, då beslut blifvit fattadt, att mantalspenningar ifrån denna ålder skola utgöras. I fråga om skyddsafgiften är förslaget bifallet, att den skall utgå vid 18 års ålder.

Hr von Hartmansdorff: Som jag förmodar att åldersbestämmelsen här bör rättas efter beslutet om mantalspenningarna, så gjorde väl H. Ståndet rättast, att lika med Bevilln.Utsk. lemna den frågan öppen.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att, hvad siffertalen anginge å åldern på dem som böra i mantal skattskrifvas eller antecknas till erläggande af skyddsafgift, R. o. Ad. torde finna att siffran vore beroende af de beslut, som i dessa frågor redan af Ståndet eller R. St. äro eller blifva fattade.

Frih. Nauckhoff, Joh. Otto: En värd ledamot har gjort en annan anmärkn., som i det af Hr Printzensköld afgifna project ej blifvit observerad, neml. om obehöfligheten af Konungens Bef:h:des ombuds närvaro vid ifrågavar. förrättning. Då jag är af alldeles samma tanke, som den värde anmärkaren i detta afseende uttalat, så måste jag yrka,

att denna fråga måtte blifva föremål för pröfning, innan ett ovillkorligt antagande af Hr Printzenskölds project kan komma i fråga, hvilket jag i alla öfriga fall är färdig att antaga, såsom ägande företräde framför den gamla redactionen. Jag tror, att någon måste vara i spetsen för förrättningen, och det torde kanske vara betänkligt att öfverlåta detta åt häradsskrifvaren, då man kommer ihåg, att någon contractsprost å embetets vägnar kan vara närvar. och icke gerna bör ställas under häradsskrifvaren, eller någon annan honom underordnad person i det allmänna lifvet. För att förlika dessa båda åsigter, tror jag man kunde göra ett utbyte af ord, som äfven skulle hafva ganska vigtigt inflytande i sak, neml. om man i stället för Konungens Bef:h:des ombud begagnade uttrycket: "den person, som Ko-"nungens Bef:h:de uppdrager att förrättningen fullgöra." Derigenom har man äfven uttryckt, att en person skall finnas, som leder förrättningen, och att den icke helt och hållet lemnas beroende af häradsskrifvaren. Med detta utbyte tror jag, att begge åsigterna skulle vara skäligen belåtna, och jag måste så mycket hellre yrka något dylikt, som jag i alla delar förenar mig i hvad Hr Edenhjelm yttrat i afseende på den oformlighet och collision, som kan uppkomma emellan Konungens Bef:h:des ombuds tillgöranden, och dem, hvartill Konungens Bef:h:de sedermera kan finna sig befogad i ändringsväg. Så länge ordet "ombud" står qvar, så förutsättes naturligtvis, att landshöfdingen vid förrättningen är närvar., antingen sjelf eller genom substitut. Det är detta som jag anser oformligt och för ingen del behöfligt, ty då besvär öfver mantalslängderna i alla fall dragas inför Konungens Bef:h:de, så blir han ändock i tillfälle att pröfva dem. I afseende på förrättningens ordentliga gång erfordras således blott en person, som derför är ansvarig. En sådan ansvarighet är alldeles icke oskiljaktigt förenad med mantalsskrifvarens befattning, hvilken verkligen har ett helt annat föremål. Om man således, på sätt jag nyss hade äran nämna, utbytte ordet "ombud" emot något annat, som uttrycker, att en person af Konungens Bef:h:de bör utses att stå i spetsen för mantalsskrifningen, eller att denna sker i hans närvaro och under hans ledning, så är jag för min del tillfredsställd, och jag tror att man äfven å andra sidan kan vara det. Jag anhåller således, att Hr Frih. o. Landtm. täcktes, innan punkten i sin helhet blir föredragen till afgörande, låta denna åsigt komma under öfverläggning.

Hr von Rosen: Jag kan icke dela den siste värde talarens tanke, att Konungens Bef:h:de icke borde hafva ombud vid mantalsskrifningarna. Jag fäster mig synnerligen dervid, att om författningarna medgifva honom att der hafva ombud, så har han också rättighet att vara sjelf närvar., om han så nödigt pröfvar. Jag tror det är rätt vigtigt. Jag tror äf-

ven att ett ombud, utsedt af landshöfdingen, är så mycket nödigare och nödvändigare, som det bör utgöra den rätta controllen på häradsskrifvaren. Ombudet står der såsom förman, har rättighet att göra anmärkn:r vid häradsskrifvarens åtgärder samt kan hos landshöfdingen anmäla, huru häradsskrifvaren fullgör sina skyldigheter vid mantalsskrifningen, hvarom landshöfdingen eljest har svårt att blifva underrättad. Jag tror att detta är nödvändigt, och isynnerhet fäster jag mig dervid, att det kan vara behöfligt för landshöfdingen att, då han så pröfvar nödigt, sjelf kunna vara närvar. vid förrättningen. Jag tillstyrker således, att detta måtte qvarstå i författningen. För öfrigt kan den collision, Frih. Nauckhoff nämnt, icke vara värre än vid alla de tillfällen, då det blir en ovillkorlig nödvändighet för Konungens Bef:h:de att sända sina ombud till andra förrättningar; ty han kan icke vara sjelf närvar. vid dem alla, och derföre tror jag det äfven vid mantalsskrifningarna bör vara honom öppet, att antingen sjelf vara tillstädes eller skicka ombud, för att bevaka det allmännas rätt och författningarnes efterlefnad.

Frih. Ridderstolpe: Äfven jag anser att Konungens Bef:h:de bör hafva ett ombud vid mantalsskrifningarna. I afseende på anförande af skäl för min sats är jag förekommen af den sista värda talaren; men dessutom får jag nämna, att i motsatt fall skulle kyrkoherden ställas i en ganska obehaglig collision. Han behöfver neml. någon att vända sig till vid anmälan af de förhållanden, hvilka det åligger honom att uppgifva. Jag anser derföre, att Konungens Bef:h:de bör hafva detta ombud vid dessa förrättningar.

Hr Edenhjelm: Skälet hvarföre jag i mitt förra yttrande förklarade mig anse olämpligt att Konungens Bef:h:de skall hafva ombud vid mantalsskrifningarna, är för det första, att det är ganska svårt att få sådana ombud. Jag vet att jag mångfalldiga gånger förordnat 3 à 4 personer och fått dessa förordnanden tillbaka, med afsägelse till befattningens emottagande. För det andra stödjer jag mig derpå, att hvarken i Stockholm eller Götheborg några Konungens Bef:h:des ombud vid dessa förrättningar finnas, och jag har icke sett, att det i Götheborg går mera oordentligt till än annorstädes. I Stockholm vet jag icke huru det går, men jag har icke hört att der går sämre än på andra ställen, der Konungens Bef:h:de hafva ombud.

Gr. Hamilton: I förmodan att Hr Landtm. ännu icke förklarat öfverläggningen rör:de 39 §:n vara slutad, får jag äran tillkännagifva, att jag är förekommen af Hr von Rosen och instämmer med honom.

Frih. Nauckhoff: Uppstår någon betänklighet genom den farhåga, att Konungens Bef:h:de, i saknad af ombud

vid

vid mantalsskrifningarna, ej skulle få veta huru der tillgår, så måste jag säga, att det skälet är temmeligen svagt. Jag har icke föreslagit, att vid dessa förrättningar någon af Konungens Bef:h:de särskildt utsedd person må saknas. Tvertom har jag ansett, att der borde vara en sådan, som förrättar mantalsskrifningen, och det är dennes egenskap, att vara i landshöfdingens stad och ställe, som jag velat borttaga. Då landshöfdingen förordnar en person, som förrättar mantalsskrifningen, så måste han kunna välja en person, som afgifver nödig berättelse om hvad dervid passerat. Hvad åter pastor beträffar, så har jag tagit i betraktande, att han ej må sättas i någon obehaglig ställning. Det finnes ganska många exempel derpå, att icke någon annan person än kyrkoherden funnits att tillgå för ifrågavar. befattning att vara landshöfdingens ombud, och jag har ansett ganska olämpligt, att han uppträder i sådan egenskap, på samma gång som han har egna tjensteåligganden att uppfylla. Jag tror derföre, att ett klokare sätt bör antagas för att ordna dessa förhållanden, och kan således ej finna mig på något sätt vederlagd genom de skäl, som sednast blifvit anförda.

Hr Munck af Rosenschöld: Jag har icke funnit mig öfvertygad genom den replik, som Hr Printzensköld lemnat mig. I bevilln.förordn. står icke hvilken person skall skickas af pastor. Han kan skicka hvem han behagar, kyrkovaktaren, en omyndig son eller någon dylik person. Hvad vore då meningen med att en sådan person skulle företräda pastors ställe under lika ansvar som för pastor. Jag kan icke inse hvad detta ansvar skulle blifva. Jag har visserligen icke något anspråk att göra min mening gällande, men jag reserverar mig emot antagande af en sådan redaction, som den af Hr Printzensköld föreslagna.

Hr Edenhjelm: Om Frih. Nauckhoff litet bättre kände localförhållandet i Bohus län, än han tyckes göra, så skulle han finna, att det förhållande jag omnämnt ganska ofta inträffar. Jag vill blott såsom exempel åberopa Bullarens härad. Der finnes, utom pastor och länsmannen, endast en commissionslandtmätare, hvilken dessutom bor aflägset från allmänna vägen, åt hvilken ifrågavar. befattning kan uppdragas. Om desse tjenstemän äro på förrättningar eller sjuke, så vet jag sannerligen icke hvem jag skall förordna, om icke någon som bor på 3 à 4 mils afstånd och kanske ej vill emottaga uppdraget, emedan det är förenadt med kostnader och dessutom vägen är ganska svår.

Hr von Hartmansdorff: Min korta erfarenhet i dessa ämnen har likväl visat mig, att landshöfdingens närvaro vid mantalsskrifningen, när så låter sig göra, icke är utan nytta. Likaså torde det förhålla sig med landshöfdingarnes ombud. Så snart författningen förutsätter, att lands-

höfdingen sjelf kan vara tillstädes, så bör äfven ett ombud finnas, då han icke är det. Jag tillstyrker således vördsamt, att R. o. Ad. måtte, på de skäl som blifvit anförda för ombudets bibehållande, dertill samtycka. Den omständigheten att man får nekande svar af dem, som förordnas, inträffar i alla län, men vanligen finnes dock någon, som vill emottaga uppdraget, och man har i alla fall presterskapet att hålla sig till, hvilket kan förordnas, då icke någon annan finnes att tillgå. Skulle nu så illa åtbära, att sjukdom eller annat laga förfall hindrar vederbör. att sig inställa, så är olägenheten icke större, än att de kunna vara frånvarande, utan hinder för förrättningens fortgång. Men om man för dylika händelsers skull borttoge hela föreskriften, så gjorde man orätt. Att sådane landshöfdingar kunna finnas, som förordna kyrkoväktare till sina ombud, tror jag icke; men skulle det inträffa, så blifva de troligen afsatte, och dermed är saken hulpen.

Hr Aminoff, Joh. Fredr.: Jag har under flera år varit i tillfälle att se huru nödigt och nödvändigt det är, att mantalsskrifningarna med ordning verkställas, och att äfven landshöfdingens ombuds närvaro dervid är af högsta nödvändighet. Jag har vistats i en stad, som är den 3:dje i ordningen, eller den första, der icke det undantag gäller, som för Stockholm och Götheborg. Jag önskar således på det högsta, att ett sådant ombud må vid mantalsskrifningen finnas; men jemte det jag yrkar detta, önskade jag också, att R. o. Ad. beslutade att aldrig pastorn finge blifva detta ombud, eller att icke någon prest kunde dertill förordnas. Presterskapet har för egen del dervid så mycket att göra, att pastorn kanske icke vore af någon nytta såsom landshöfdingens ombud och säkerligen dervid försummade sina egna åligganden. Jag hemställer derföre, att man måtte bibehålla hvad som förut varit stadgadt om ett ombuds förordnande, men att icke någon af presterskapet må utses dertill.

Hr Munck af Rosenschöld: Jag blef förra gången uppropad efter flera andra talare, så att min replik i afseende på Hr Printzenskölds redactionsförslag rör:de pastors ombud blef inblandad med andra talares yttranden om landshöfdingens ombud. Jag får derföre ypplysa Hr von Hartmansdorff, att han begått ett misstag, då han trott, att jag förmodat, att kyrkovaktaren skulle kunna blifva förordnad till ombud för Konungens Bef:h:de.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att, hvad först anginge den i denna § omnämnda ålder å dem som böra till skatt antecknas, R. o. Ad. torde finna att dessa siffror bero af de beslut, som i sådant afseende särskildt fattas och blifva gällande.

Ropades ja.

Hr Landtm. hemställde, om R. o. Ad. ansåg att, på sätt hittills skett, Konungens Bef:h:des ombud bör vid mantals- och skattskrifningen vara närvarande.

Ropades ja.

Hr Landtm. hemställde, om R. o. Ad. i öfrigt och med undantag af de förändringar, som redan blifvit beslutade, behagade antaga den af Bevilln. Utsk. föreslagna redaction af 39:de §:n.

Ropades nej.

Uppå derefter framställd propos. antog R. o. Ad. den af Hr Printzensköld föreslagna redaction, så lydande: "I "hela Riket skola mantals- och skattskrifningar börjas.... "förenar anseende i orten. Dertill må bland presterskapet "endast kunna förordnas ordinarie eller tjenstförrättande pa-"storer, hvilka dessutom alltid böra antingen sjelfve öfver-"vara förrättningen, eller också dertill hafva i deras ställe "utsett någon af församlingens öfrige prester. — Är pastor "ensam prest inom församlingen, och laga förfall hindrar "hans installelse, bör han föranstalta, det annor person, för-"sedd med husförhörsboken, tillstädeskommer, för att utur "densamma, under lika ansvar, som för pastor, meddela alla "upplysningar, som lagligen kunna äskas."

40 §:n. Förslaget i denna § bifölls.

41 §:n.

Hr Printzensköld: Uti denna § förekommer, såsom jag skulle tro, ett tryckfel, ty pronomen relativum "densamma," som lärer hafva afseende på mantals- och skattskrifningarna, är singularis, och här bör stå desamma eller pluralis, efter mantals- och skattskrifningarna äro pluralis. §:n innehåller i öfrigt åtskilliga otydligheter, föranledda just af dessa pronomina relativa, som alltid af Utsk. illa användas. Här står neml.: "Konungens Bef:h:de skall om man-"tals- och skattskrifningarna tidigt utfärda sådana kungörel-"ser, som för landet utsätta uti hvilken ordning densamma "hvarje dag på för- eller eftermiddagen förrättas." Den som läser denna strof vet icke så noga om ordet densamma eller desamma, som det förmodligen varit Utsk:s mening att begagna, har afseende på kungörelserna eller mantals- och skattskrifningarna. Man kan visserligen sluta dertill, men Svenska är det icke. Vidare står det i slutet af §:n: "hvarförutan kungörelsen bör innehålla tydliga före-"skrifter för de skattskyldige om de uppgifter till mantals-"och skattskrifning, som, enligt författningarna och denna "bevilln stadga, af dem böra aflemnas." Här förekomma icke mindre än tre nomina substantiva, neml. uppgifter, mantals- och skattskrifning samt författningarne, innan orden af dem inflyta i meningen, och man vet ej hvarpå dessa ord skola hafva afseende. Alla dessa otydligheter tror jag skulle

kunna undanrödjas, om man försvenskade §:n, och dertill får jag framställa följande förslag: "Om mantals- och skattskrifningarna låter Konungens Bef:h:de tidigt utfärda kungörelser, som för landet utsätta den ordning, uti hvilka dessa förrättningar hvarje dag på för- eller eftermiddagen skola ske, samt att den, som inom tredje timmen från det förrättningen, enligt kungörelsen, skall börjas, sig icke inställer, är till böter förfallen; hvarförutan kungörelsen bör innehålla tydliga föreskrifter om beskaffenheten af de uppgifter till mantals- och skattskrifning, som de skattskyldige, enl. författningarna och denna bevilln.stadga, skola aflemna." Då tror jag att det blefve Svenska i §:n, och något misstag eller otydlighet skulle derigenom icke efter min öfvertygelse kunna uppkomma.

Hr von Hartmansdorff: Jag har en anmärkn. i sak att göra vid denna §, hvilken, om den af R. o. Ad. gillas, lätt kan införas i Hr Printzenskölds förslag till redaction. Här står neml., att "den som, inom tredje timmen från den tid, då förrättningen enligt kungörelsen är bestämd att börjas, sig icke inställer, är till böter förfallen." Följden af denna föreskrift har varit, vid de mantalsskrifningar, som jag bevistat, att, om mantalsskrifningen blifvit utsatt att börja kl. 9 om morgonen, så hafva alla de, som blifvit uppropade från kl. 9 till 12, och icke funnits på stället, blifvit befriade från böter; men de, som uppropats efter kl. 12, till böter fällda. Detta medför 2:ne olägenheter. Den ena, att de som efter klockan 12 blifva pliktfällde anse sig misshandlade, sägande: vi, som bebo de hemman, hvilka stå långt ned på mantalslängden, hafva icke väntat oss att blifva så hastigt uppropade; de öfrige hafva haft 3:ne timmars tid, hvarunder de icke blifvit pliktfällde; men vi blifva det genast." Den andra olägenheten är den, att förrättningen göres oordentligt, emedan de, som skola, efter den vanligen antagna ordningen, vara tillstädes vid förrättningens.början, äro likgilltige derför, emedan det icke kostar dem några böter att 3 timmar uteblifva, hvadan man måste gå tillbaka efter kl. 12, för att se om de förut uteblifne kommit tillstädes eller icke, hvilket gör tidsspillan och oordning. Jag skulle derföre vördsamt hemställa att det finge heta, att den, som icke är tillstädes då han uppropas, är till böter förfallen.

Hr Frih. o. Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade bifalla Bevilln. Utsk:s förslag till redaction i nu förevar. §.

Ropades nej.

Hr Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade antaga den af Hr Printzensköld föreslagna redaction.

Ropades ja och nej.

Hr Printzensköld: Jag hemställer vördsamt, om icke en sådan förändring kunde äga rum uti den redaction, jag föreslagit, att den kommer i conformitet med hvad Hr von Hartmansdorff tillstyrkt. Jag tror att det vore ganska ändamålsenligt.

Gr. Posse: Jag får hemställa till R. o. Ad., om det går an, att för en allmänhet, som icke är van att precist iakttaga klockslaget, bestämma att de, som icke äro genast tillstädes, skola vara till böter förfallne. Hr von Hartmansdorff har anmärkt, att nu hafva de, som i början uppropas, väntningstid och de öfrige icke; men skulle den föreslagna förändringen äga rum, så blefve ju förhållandet alldeles motsatt, emedan de, som först uppropades, skulle erhålla ingen väntningstid, och de öfrige, ju sednare deras ordning kom, hade desto längre tid på sig. Jag tillstyrker således att förändring i detta afseende ej måtte ske.

Frih. Cederström, Thure: Jag får vördsamt förklara, att jag i allo instämmer med den sista värda talaren, emedan jag fullkomligen finner det vara ganska hårdt och obilligt för de skattskyldige, om de skola vara till böter förfallne derföre, att de icke vid första uppropet vid mantalsskrifningen äro tillstädes. När man betraktar, att den skattskyldige ofta har lång väg, och att icke alla klockor kunna gå lika; så måste det ganska lätt kunna hända, att den, som i ordentlig tid begaf sig hemifrån, det oaktadt kom några minuter efter uppropet och derföre blef till böter förfallen. Det har visserligen, på sätt en värd talare anmärkt, den olägenhet, att förrättningen understundom kommer att 3 timmar fördröjas; men sådant lärer svårligen kunna förekommas, och det inträffar vid andra tillfällen, såsom vid ting och andra sammankomster, att parterne icke äro närvarande vid första uppropet, utan måste uppropas flera gånger. Jag tror att olägenheten blefve mindre, om de som förrätta mantalsskrifningen, i händelse folket, emot hvad jag förmodar, ville allmänt begagna rättighet att hafva 3 timmar till godo, utsatte förrättningen att börjas tidigare om morgonen. Det medför således ingen svårighet, om detta stadgande qvarstår såsom förut; men det skulle medföra böter för många, om de nödgades genast vid uppropet vara närvar., emedan det är nära nog omöjligt för en aflägset boende allmoge, att på klockslaget vara tillstädes. Af sådan anledn. yrkar jag bifall till innehållet af §:n, med den redactions-förändring, som af Hr Printzensköld blifvit föreslagen.

Frih. von Kræmer: Jag instämmer i den åsigt, som Hr von Hartmansdorff uttalat. Inom församlingarna är ganska väl kändt i hvilken ordning mantals- och skattskrifningen kommer att försiggå. De äro indelta i sexmanna-districter och känna ganska väl hvilka districter först förekomma,

De olägenheter och uppehåll, som Hr von Hartmansdorff omnämnt, äro så betydliga, och den orättvisa, som drabbar dem, hvilka uppropas efter klockan 12, då de genast, i händelse af frånvaro, äro till böter förfallne, oaktadt de förut uppropade blifvit derifrån befriade, synes mig så tydlig, att jag anser mig böra yrka den förändring i förevarande §, som Hr von Hartmansdorff föreslagit.

Frih. Ridderstolpe instämde med Frih. von Kræmer.

Frih. Nauckhoff: Äfven jag instämmer i den åsigt, som Hr von Hartmansdorff framställt. Jag skulle tro, att den våda, som man här förespeglat, af misstag om några minuter, kan undgås af hvem som vill det; ty det är intet som hindrar, att i hvarje socken, t. ex. Söndagen förut, uppläsa den ordning, hvilken vid mantalsskrifnings-förrättningen kommer att iakttagas, så att hvar och en får veta med hvilket district förrättningen börjar o. s. v. Då kan det icke blifva svårt för någon att veta ungefär när han skall tillstädeskomma. Säkert är, att ju sednare man utsätter tiden, desto längre får man vänta, emedan hvar och en i det längsta uppskjuter att infinna sig. Således ju förr man utsätter tiden, ju bättre. Hvar och en vet dessutom, att mantalsskrifningen sker på en tid af året då dagarna äro korta och således böra väl begagnas. Att börja klockan 12 är redan för sent. Jag tillstyrker derföre antagande af Hr von Hartmansdorffs förslag, med det tillägg, att en bestämd ordning må på förhand kungöras, efter hvilken förrättningen skall försiggå.

Hr von Rosen: Äfven jag är älskare af ordning vid sådana här tillfällen, men jag tror att vi sträcka ordningssinnet nog långt, om vi af en menighet fordra en verkligt militärisk punktlighet. Jag tror det icke går an, ty vi böra påminna oss, att afståndet från den skattskyldige till skattskrifningsstället ofta är ganska långt, och denna förrättning inträffar vanligen under en årstid, då vägarna äro svåra. Det kan blifva mycken tvist underkastadt, huruvida laga skäl eller billighetsskäl föranleda uteblifvandet vid första uppropet. Jag medger visserligen, att 3 timmar äro ett väl långt dröjsmål, men att fordra att de skattskyldige skola vara närvar. vid sjelfva uppropet, anser jag vara för långt gånget. Jag har visserligen erfarit, att en och annan oordning eller rättare sagdt något besvär för häradsskrifvaren kunnat uppkomma genom uteblifvande vid uppropet; men jag tror, att om vi skulle utsträcka fordringarna på punktlighet så långt som här blifvit föreslaget, så skulle andra verkligen obilliga olägenheter uppkomma. Man har ett correctiv, som jag vet varit prakticeradt, då allmänheten väl mycket begagnat sig af de tre timmarna. Man utsatte neml. mantalsskrifningen till klockan 5 om morgonen, och uteblifvandet hände sedan aldrig mera. Deri tror jag att man har ett ganska godt cor-

rectiv, om allmänheten visar en föresats att begagna sig af dessa 3 timmar. Jag tillstyrker således att det stadgande, som i författningen finnes, måtte qvarstå, och tror att missbelåtenheten ej blefve liten om förändringen skedde. Böterna äro här icke betydliga, men böter i allmänhet äro icke angenäma, och 3 timmar kunna de skattskyldige behöfva såsom rådrum vid tillfälliga hinder för inställelsen.

Hr von Hartmansdorff: I städerna lärer åtminstone icke förekomma det hinder, som här blifvit anfördt för landsorterna; ty om man har längre från den ena gränden, än den andra, då man går till rådstugan, så beror på den ordning, man iakttager och med hvilken gränd man börjar, om de aflägsnaste komma först eller sist. Denna ordning plägar dock icke godtyckligt förändras, och således kan en hvar efter gammal vana veta ungefär när ordningen vid mantalsskrifningen hommer till honom. Hvad landet beträffar, så hafva de värde ledamöter, som omtalat huru man nödgats utsätta mantalsskrifningen till klockan 5 om morgonen, för att hafva de 3:ne timmarna förflutna innan dagsljuset börjar, genom detta exempel nogsamt ådagalagt det nuvar. stadgandets oriktighet. Att man måste drifva gäck både med allmänheten och författningen, för att komma till en verkställighet, som motsvarar ändamålet, bevisar ju tydligen att författningen är olämplig. Säkerligen vinna hvarken R. St:s eller Konungens författningar något derpå, att de måste tillämpas på ett gäckande sätt. Om någon skulle förlora derpå, att böter utsättas för frånvaro vid upprop, ifrån förrättningens början, så är det hans eget fel; ty på samma sätt, som uppropet i stad förrättas efter en viss ordning, så sker det också på landet efter den ordning, hvari hemmanen uti jordeböckerna förekomma, och hvilken ordning aldrig plägar ändras. Hvar och en vet derföre med hvilken rote och med hvilken gård inom hvarje rote uppropet börjas. Men låtom oss antaga, att för deras beqvämlighet, hvilka skola uppropas vid förrättningens början, de 3 timmarnas uppskof beviljas, hvad blir följden? Jo! att uppskofvet om morgonen sker på bekostnad af dem bland församlingsboerna, som skola uppropas mot slutet. När förrättningarne ske på sena och våta hösten, så är en återresa i mörker och djupa vägar, såsom förhållandet vanligen är om hösten, både besvärlig och äfventyrlig. Kommer nu dertill att en mantalsskrifning icke plägar aflöpa utan någon brännvinsförtäring under tiden, så kan det hända, att de, som under en ledsam väntan begagnat flaskan till deras tröst, jemväl äfventyra hals och ben under hemfärden. Då synes det vara bättre, att de skattskyldige få stå bittida upp, hvarvid de äro vane, för att i rättan tid infinna sig vid förrättningen, än att de sent skola resa hem. Alla öfrige personer, som deltaga i förrättningen, äro naturligtvis också underkastade

samma besvär och äfventyr, att färdas hem i mörkret, såvida de ej skola ligga qvar vid gästgifvaregården eller förrättningsstället, der utrymme ofta saknas, och der nattlägret skulle medföra särskilda kostnader. Jag tror således, att om R. o. Ad. skulle behaga bifalla mitt förslag, så blefve äfventyren och olägenheterna mindre, än om man låter sölet bibehålla öfverhanden.

Gr. Hamilton: Enl. hvad jag förut nämnt, har jag ingen erfarenhet i dessa mantalsskrifnings-frågor att åberopa, och jag vill således ej motsätta mig den af Hr von Hartmansdorff föreslagna förändring. Jag har blott begärt ordet för att bestrida tvänne af honom uttalade satser. Den ena var, att en orättvisa skedde dem, som blefvo pliktfällde enl. nuvar. stadgande, eller åtminstone att de klagade öfver en sådan orättvisa. Klaga de, så hafva de efter min öfvertygelse orätt; ty då timmen är utsatt, inom hvilken de skola infinna sig, så finnes ingen orättvisa deruti, att de, som icke rätta sig derefter, blifva pliktfällde, då andre, som ställa sig författningen till efterrättelse, icke pliktfällas. Den andra satsen var, att man vid lagstiftningen borde göra afseende på dem, som under mantalsskrifningen supa sig fulla. Jag kan icke instämma deruti, och funnos inga bättre skäl för förändringen, så skulle jag helt och hållet afstyrka densamma.

Hr Frih. o. Landtm. lät uppläsa Hr Printzenskölds förslag till redaction med den ändring, som han i sitt sednare yttrande deruti gjort, så lydande: "Om mantals- och "skattskrifningarna låter Konungens Bef:h:de tidigt utfärda "kungörelser, som för landet utsätta den ordning, uti hvil-"ken dessa förrättningar hvarje dag på för- eller eftermid-"dagen skola ske, samt att den, som vid upprop i bestämd "ordning ej är tillstädes, gör sig till böter förfallen; hvar-"förutan kungörelsen bör innehålla tydliga föreskrifter om "beskaffenheten af de uppgifter till mantals- och skattskrif-"ning, som de skattskyldige, enl. författningarna och denna "bevilln.stadga, skola aflemna."

Hr von Rosen: Att i kungörelsen skulle stå en bestämd ordning för mantalsskrifningen kan jag icke förena mig om, ty kungörelsen borde då innefatta hela mantalslängden. Jag kan icke förstå, att jag i kungörelsen kan bestämma ordningen annorlunda, än genom hela mantalslängdens införande.

Frih. Nauckhoff: Äfven jag anser ordet "ordning" icke fullständigt uttrycka meningen. Visserligen har äfven hittills brukats, att i kungörelsen intaga en viss ordning, men denna ordning afser dagarna och ställena för mantalsskrifningen. En speciellare ordning tror jag icke lämpligen böra intagas i Konungens Bef:h:des kungörelse, emedan det

skulle

skulle vara för vidlyftigt. Men det är ingenting som hindrar ett tillägg i projectet, hvarigenom skattskrifvaren ålägges att låta uppläsa en underrättelse om den ordning, som inom socknen skall iakttagas. Detta vore tjenligt till förekommande af att böter, såsom Hr von Rosen nyss uppgifvit, kunde emot billighet äga rum; ty har man en sådan kungörelse förut, så vet hvar och en nära nog, när hans ordning förekommer, och då må ingen sedermera klaga öfver att böter redan på morgonen, då förrättningen börjas, följa på uteblifvande. Jag skulle derföre anhålla att, såvida man vill ingå i så många detaljer, ett tillägg infördes, hvarigenom vederbör. skattskrifvare ålades kungöra de inom mantalsskrifnings-districtet boende, hvilken ordning vid uppropet kommer att äga rum, hvarefter jag tror att hvar och en, som försummade sig, kunde skylla sig sjelf.

Hr Printzensköld: Då orden "i bestämd ordning" tyckas väcka betänklighet hos en och annan ledamot af detta Hus, ser jag intet hinder att de utgå, emedan förslaget dock blir lika klart; ty om det heter: "samt att den, "som vid upprop ej är tillstädes, gör sig till böter förfallen," tror jag ändamålet vara fullkomligen vunnet, och den betänklighet undanröjd, som Frih. Nauckhoff vidrört.

Frih. Nauckhoff: Jag ber att ordet "ordning" ej må uteslutas. Jag anser nödigt och nyttigt att det intages; ty det afser icke huru mantalsskrifningen bör ske, hvilket jag ej finner böra intagas i Konungens Bef:h:des kungörelse, utan ordet "ordning" bör stå här derföre, att Konungens Bef:h:de i kungörelsen må äga ej allenast utsätta dagar och ställen för förrättningen, utan äfven hafva sig öppet att införa andra föreskrifter, som kunna finnas nödiga, och således har, efter min tanke, utsättandet af ordet "ordning" en vidsträcktare betydelse, än Hr Printzensköld haft i ögonsigte, då han nu ansett det kunna utgå. Jag anhåller således, att detta ord måtte få qvarstå, men att ett tillägg må göras, hvarigenom en mera detaljerad föreskrift till säkerhet för dem, som skola inställa sig, blefve vunnen.

Hr Printzensköld: Då bevill.stadgan icke lärer hafva för ändamål, att innefatta alla de speciella reglementariska föreskrifter, som äro nödiga för mantalsskrifnings-förrättningen, utan det ankommer på Konungens Bef:h:de, att i deras om dessa förrättningar utfärdande kungörelser, efter sig företeende omständigheter, meddela närmare föreskrifter; så skulle jag för min del tro, att eftersom Frih. Nauckhoff önskar att orden "i bestämd ordning" må qvarstå, dessa ord också, för det ändamål bevilln.förordn. afser, göra tillfyllest; ty att inrycka en hop speciella föreskrifter, tror jag ej skulle vara gagneligt eller ändamålsenligt. Jag ber således att Hr Frih. o. Landtm. täcktes ännu en gång låta upp-

läsa förslaget, på det R. o. Ad. måtte bedömma, huruvida det är antagligt eller icke. Jag är visserligen icke kär i mitt förslag, och vill någon uppgöra ett annat, blott det innehåller Svenska, så vill jag ingalunda vara emot dess antagande.

Sedan Hr Printzenskölds nyss upplästa förslag ånyo blifvit uppläst, hemställde Hr Frih. o. Landtm., om R. o. Ad. behagade antaga detta förslag.

Ropades starka ja, blandade med nej.

Hr Landtm. förklarade, det han funnit ja hafva öfverröstat nej.

Frih. Cederström, Thure: Jag vill visserligen icke vara envis och begära votering i denna fråga, men jag anhåller att få i prot. intagen min reservation emot R. o. Ad:s nu fattade beslut, att de, som icke äro närvar. vid uppropet, skola genast vara till böter förfallne.

Gr. Posse instämde i denna reservation.

Hr von Rosen reserverade sig äfven emot det nu fattade beslutet.

Hr Aminoff: Jag är skyldig att för herrarne anmäla hvad jag bestämdt känner af de mantalsskrifnings-förrättningar, hvarvid jag varit närvar., att under första timmen är ingen tillstädes, under den andra få, och att först under den tredje timmen de skattskyldige börja att mera mangrannt infinna sig. Jag kan således ej annat än förena mig med de herrar, som föreslagit, att plikten genast må åläggas, när man icke infinner sig i den ordning, som är föreskrifven, och att icke dessa 3 respit-timmar må äga rum. Derigenom att de skattskyldige ej infunnit sig före den tredje timmen, har ofta inträffat, att förrättningen räckt inpå natten, till skada för de personer, som varit ordentlige och infunnit sig på rättan tid, men fått dröja till slutet, emedan de personer, som varit frånvar. vid första uppropet, ansetts hafva rättighet att blifva antecknade, då de anmälte sig. Det har på somliga ställen ansetts, att de borde vänta till slut, hvilket torde vara det rätta; men någon lag derom finnes icke, och det har tillgått olika. Jag instämmer derföre med de herrar, som yrkat, att den bör plikta, som ej på utsatt tid infinner sig.

Hr Frih. o. Landtm. fästade uppmärksamheten deruppå, att beslutet redan vore fattadt rör:de ordalydelsen af stadgandet i 41:sta §:n.

Hr Edenhjelm: Jag får äfven reservera mig emot beslutet och det af så mycket mera skäl, som det inom skärgården är alldeles omöjligt för de skattskyldige att vara precisa; ty de gå ut med god vind, som sedan kan helt och

hållet vända sig, och de kunna ej med vittnen styrka förhållandet.

Hr af Schmidt, Georg Lars: Jag får äfven reservera mig i denna fråga, ty det finnes så många tillfälligheter, som kunna hindra folket att infinna sig på den bestämda tiden, att det är hårdt att pliktfälla dem, som under en lång resa kunnat blifva uppehållna.

Hr von Hartmansdorff: Jag anhåller att få erinra hrr reservanter, att laga förfall gäller för uteblifvande vid mantalsskrifning, och att dertill äfven hörer hinder af sjö. Jag håller här lagboken i handen, men hittar ej straxt på capitlet, hvilket jag dock skall visa för den, som kan vilja se det.

Hr von Rosen: Jag skall utbedja mig att vid min reservation få tillägga, att jag anser den skattskyldiges närvaro vid mantalsskrifningen vara föreskrifven egentligen derföre, att han må kunna bevaka sin rätt. Jag vet ingen annan olägenhet af hans utevaro, än att han i mantalslängden, der han ändå antecknas, kan införas oriktigt, eller i strid med de uppgifter, hvilka han har rättighet att meddela.

42:dra §:n.

Hr Printzensköld: I första punkten af denna § förekommer en olikhet emot hvad motsvarande stadgande i nu gällande bevilln.förordn. innehåller, ithy att här står "härom utfärdade kungörelser", i stället för att nuvar. bevilln.förordn. innehåller "härom utfärdande kungörelser." Jag skulle nästan tro, att det sednare uttrycket är bättre, emedan man talar om hvad som skall ske, och att man skall rätta sig efter de kungörelser, som af Konungens Bef:h:de komma att utfärdas. Men detta är en omständighet, som på det hela kan vara likgiltig, ty meningen är derigenom likväl icke otydlig.

I den andra punkten återigen förekomma samma fel, som jag förut anmärkt i 2:ne föreg:de §§, neml. att der äro riktiga grammatikaliska språkfel. Det torde tillåtas mig att upplåsa punkten: "Dessa uppgifter, som tvåfallt författas, "skola noga upptaga alla de personer, som till hvars och ens "hushåll höra" etc. Deri förekommer ingen omening. Men sedan står: "äfven skall bestämdt uttryckas personens embete, "tjenst eller befattning, den rörelse, näring eller handtering, "han idkar, hans fastigheter, verk och inrättningar, äfvensom "fartyg om fem svåra lästers drägtighet och derutöfver, samt "ändtligen de hos hvar och en boende hyresman, eller andra, "hvilka dessutom, för sig och sitt folk, äro pligtige att ena-"handa förteckningar och uppgifter aflemna." Äfven skall bestämdt uttryckas fartyg och hyresmän! Detta är något, som jag icke begriper, och det är i sanning förundransvärdt, att man kunnat förbise sådana oriktigheter. Jag får der-

före föreslå följande redaction: "Dessa uppgifter, som tvä-fallt författas, skola icke allenast noga upptaga alla de personer, hvilka till hvars och ens hushåll höra, med utsättande af namn, ålder, mer eller mindre arbetsförmåga, bräckligheet, o. s. v.; utan äfven bestämdt innehålla personens embete, tjenst eller befattning, den rörelse, näring eller handtering han idkar, hans fastigheter, verk och inrättningar, jemte de honom tillhöriga fartyg om fem svåra lästers drägtighet och derutöfver, samt ändtligen de hos hvar och en boende hyresmän, eller andra," etc. Då får verbum "innehålla" hafva afseende på alla de uppgifter, som skola aflemnas, och då är språket riktigt samt meningen tydlig och klar.

42:dra §:n blef af R. o. Ad. antagen med de redactionsförändringar, som Hr Printzensköld deruti föreslagit.

43:dje §:n.

Hr Printzensköld: Ehuru Utsk. i sitt sednare betänk. i så måtto frånträdt det förslag, som i betänk. N:o 12 förekommer, att det tillerkänt åklagaren $\frac{1}{3}$:del af bötesbeloppet, kan jag likväl icke underlåta, att äfven vid detta förslag göra anmärkning. Alla de äldre bevilln.förordn:r, till och med den nu gällande, innehålla, att dessa böter skola till hälften tillfalla åklagaren och till hälften socknens fattiga. Jag vet i sanning icke, hvarföre man beständigt skall söka fråntaga tjenstemännen deras tillständiga inkomster, äfvensom den uppmuntran de böra skäligen erhålla för det de upptäcka olagligheterna. Det är visserligen sannt, att embetsmannens pligt bör vara en tillräcklig driffjäder för uppfyllandet af hans skyldigheter; men då må man å andra sidan icke förbise, att embetsmannen, så väl som andra, behöfver inkomster för att kunna lefva; och när han får dessa inkomster på lagliga vägar, så förekommer man att han skaffar sig dem på olagligt sätt. Det är en ganska billig fördelning, som i nuvar. bevilln.stadga finnes, och Utsk. har icke anfört ett enda skäl för billigheten deraf, att en förändring i denna fördelning skulle äga rum. Jag yrkar sådes att, med afslag å Bevilln.Utsk:s utlåt. i så väl betänk. N:o 12, som betänk. N:o 27, det stadgande härom, som i nu gällande bevilln.förordn. förefinnes, må äfven i den näst blifvande oförändradt bibehållas.

Frih. Cederström, Thure: För min del får jag förklara, att jag icke, i likhet med den siste värde talaren, kan yrka någon förändring i den nu föredragna punkten af Bevilln.Utsk:s memorial. Jag finner det neml. vara billigt, att om åklagaren tillägges en del af böterna, så böra åtminstone de fattige inom communen få de öfriga $\frac{2}{3}$:delarna. Böter, som uttagas vid skattskrifningarna, utgå isynnerhet af den fattigaste folkclassen, och då tyckes det mig icke vara obilligt, att större delen af dessa böter användas till socknens fattiges bästa. Jag finner äfven en an-

ledn., att nu bifalla detta Bevilln.Utsk:s förslag, just af det beslut R. o. Ad. nyss fattat. Enär böterna nu komma att mångdubblas, derigenom att de skattskyldige icke få någon tid att inställa sig, så torde den allmänna åklagaren vara tillräckligt belåten med en tredjedel af böterna. Jag yrkar således bifall till Utsk:s förslag.

Frih. Nauckhoff: Jag nödgas anmärka ett annat förhållande vid denna §. Här står: "böte till socknens fattige "1 r:dr." Jag vet icke af hvad skäl Utsk. aflägsnat sig från 1812 års författning, som jag menar upptager 2 r:dr. Här lärer icke vara fråga om att utsätta några böter, ty efter det beslut, som R. o. Ad. redan fattat, torde de på en annan väg blifva bestämda. Jag anmärker således här endast oriktigheten af förändringen, på det att saken i den blifvande propos:n må observeras och icke undfalla Utsk. Här står äfven: "och vare samma bot för den, som underlåter "att anmäla de på ägorna inhysesboende personer." Således 1 r:dr, efter hvad Utsk. här bestämt. Denna bot är alltför liten. Jag får således anmärka att, så vidt man önskar det härvid åsyftade ändamålet, äfven böterna böra bestämmas i förhållande dertill.

Hr von Hartmansdorff frågade, om det vore den 42:dra eller 43:dje §:n, som vore under öfverläggning.

Hr Frih. o. Landtm. svarade, att det vore den 43:dje.

Hr von Hartmansdorff: I det fallet får jag, lika med en föreg:de talare, yrka, att den gamla föreskriften om böternes fördelning tveskiftes emellan åklagaren och socknens fattiga må bibehållas. Befattningen att göra anmärkn:r är så obehaglig, att hon just derföre ofta underlåtes. Kommer dertill, såsom stundom händer, att dessa anmärkn:r förfalla, när de underställas landshöfdingens pröfning, så underlåtas de desto mera. Det har händt mig, att just af en häradsskrifvare få det svaret, att anmärkn:n är obehaglig att göra, och om hon icke af landshöfdingen godkännes, så ådrager man sig blott ovänner för besväret. Jag tror således, att vill man ordning, så måste man låta den gamla föreskriften qvarstå. Min mening och öfvertygelse är icke att böterna skola blifva flera, derföre att väntningstiden af 3 timmar är borttagen; ty der folket märker, att allvar är i fråga, der infinner det sig också i rättan tid och der kommer allt att gå i sin ordning. Således anhåller jag att R. o. Ad. måtte i detta fall godkänna författningen sådan, hon hittills varit.

Hr Printzensköld: Till svar på den anmärkn., som Frih. Nauckhoff behagat göra derom, att böterne för underlåten installelse vid mantals- och skattskrifning nu äro lägre, än i K. förordn. den 30 Sept. 1812 blifvit fastställdt, får jag äran upplysa, hvad jag förmodat att Hr Frih:n och Lands-

höfdingen skulle känna i följd af sitt embete, att dessa böter fortforo att oförändrade gälla till 1823 års riksdag, emedan samma böter ännu i 1818 års bevilln.förordn. finnas utförde till 2 r:dr b:co. Men vid 1823 års riksdag beslöto Ständerne, att dessa böter skulle nedsättas till 1 r:dr, hvilket också ganska riktigt i den då utfärdade bevilln.stadgan står att inhemta. Men som dessa böter voro fastställda i en af K. M. utfärdad författning, så ingingo Ständerne till K. M. med und. anmälan om detta deras beslut, under anhållan att K. M. täcktes dertill sitt nåd. bifall lemna, hvarpå K. M. i nåd. bref till Kammar-coll:m biföll R. St:s förslag och anbefalte Kammar-coll:m, att så väl derom, som äfven om besvärstiden i dessa frågor utfärda en allmän kungörelse. En sådan kungörelse är äfven, om jag ej misstager mig, utfärdad den 19 Dec. 1823, och detta är orsaken hvarföre endast 1 r:drs böter äro upptagna i sednare bevilln.förordningar.

Jag begagnar detta tillfälle, för att äfven svara några ord på hvad Frih. Cederström yttrat. Frih:n trodde det vara tillfyllest, att åklagaren erhölle ⅓:del af bötesbeloppet, och att, då böterne till större delen utgå af de fattigare bland församlingens innevånare, det också vore billigt att desamma till större delen tillföllo församlingens fattige. Skulle denna princip göras gällande, så skulle det vara obilligt, om någon åklagare i något enda fall skulle få ens den ringaste andel af böter, som utgå i andra mål; ty vi kunna väl icke neka, att böter som ådömmas vid häradsrätt eller vid andra tillfällen, träffa personer, som äro mantalsskrifne i någon församling, och böterne borde då af samma skäl hemfalla till församlingens fattiga. Detta är icke någon rättsgrund, som jag för min del kan godkänna. Tvertom är det en rättvisa deruti, att den som anmärker att olaglighet förövfats, också får åtnjuta någon belöning derföre, att han icke underlåtit att densamma åtala. Denna belöning har lagstiftningen funnit kunna lämpligen tilldelas, derigenom att hon tillagt åklagaren en viss andel af de böter, hvartill den försumlige eller felaktige gjort sig förfallen, och jag kan ej inse orättvisan deraf, att en mantals- och skattskrifvare, som här är åklagare eller fiscal, får likaväl sin andel i dessa böter, som i de åtal, hvari han eljest är dertill enl. författningarna berättigad.

Hr von Rosen: Jag tycker det kan vara mest likgilltigt om häradsskrifvaren får hälften eller tredjedelen af böterna. Hans lön och inkomster äro egentligen icke beräknade på böter. Han har en ordinarie-lön. Att han bör hafva något vid detta tillfälle såsom åklagare, finner jag skäligt derföre, att det kan öka hans besvär, och hufvudsakligen derföre att försummelserna må åtalas, på det författningarna må hållas i helgd. Jag säger icke, om böter bö-

ra finnas eller ej, men då författningen stadgar att de skola finnas, så böra de också vid densammes öfverträdande utgå. Jag tror att det kan vara likgilltigt, om hälften eller tredjedelen af bötesbeloppet tillägges häradsskrifvaren, ty 16 sk. b:co kunna vara motsvarande det besvär som honom tillfaller. Men deremot finner jag en obillighet, om jag så skall kalla det, deruti, att om någon vill undandraga sig eller gifva anledn. dertill, att någon annan skattskyldig kan undandraga sig skatt, skola alla böterne tillfalla fattigcassan i församlingen. Detta förhållande gör häradsskrifvaren och embetsmännen i sanning mera besvär, än om man kommer en timme sednare till mantalsskrifningen. Jag ser att äfven 1835 års författning stadgat, att alla dessa böter skola gå till fattigcassan. Jag skulle tro, att äfven här åtalaren bör hafva sin vissa andel, när åtal skett, ty här blefve det en förlust för Staten, om icke åtalaren fästade uppmärksamhet vid och anmärkte förhållandet. Jag anser åtalet här vara mera vigtigt, och dock tillägges hela bötesbeloppet åt fattigcassan, hvars föreståndare jag icke tror hafva mycket tillfälle att controllera förhållandet. Jag skulle derföre önska, att åtalaren äfven här finge sin lott. Sedermera är här i sista momentet utsatt, att om den för uteblifvande från mantalsskrifningen botfalde icke inom 14 dagar går till häradsskrifvaren för att aflemna bristande uppgifter, skall han vara skyldig till dubbel bot, men dervid är icke sagdt hvem som skall få böterna, eller huru de skola fördelas.

Frih. Cederström, Thure: Jag har blifvit uppkallad i anledn. af Hr Printzenskölds svar på mitt förra anförande. Jag får dervid först förklara, att jag med Hr von Rosen finner, att denna fråga verkligen icke är af särdeles vigt, men jag kan icke undertrycka min enskilda öfvertygelse derutinnan, att jag i allmänhet anser att ingen person bör egentligen hafva någon fördel deraf, om han väl eller bättre än andra sköter sin tjenst. Jag anser att hvar och en, blott i följd af sitt tjensteåliggande, bör uppfylla sina skyldigheter, men att icke det bör vara någon särskild fördel, som uppmanar honom att väl utöfva sin tjenst. Men jag får tillägga, att då här blifvit yrkadt, att det vore behöfligt att åklagaren, på det åtal måtte ske, finge någon andel i böterna, så kan jag icke frångå mitt yttrande, att han med $\frac{1}{3}$:del bör vara belåten, hvilket jag äfven tycker vara billigt. Hvad rättsgrunden beträffar, så måtte det vara lika billigt att tillägga socknens fattige $\frac{2}{3}$:delar, som att tillägga dem hälften. Det är i flera författningar, såsom i fråga om fylleri och flera andra mål, redan förut stadgadt, att socknens fattige böra få $\frac{2}{3}$:delar af böterna. Hvad ifrågavar. förhållande beträffar, så är i allmänhet här icke samma förhållande, som med böter vid häradsrätten för uteblifvande eller andra orsaker, enär det, såsom Hr von Rosen rätteli-

gen anmärkt, är för sin egen skull, som den skattskyldige är tillstädes vid mantalsskrifningen; ty om han uteblir eller icke, så antecknas han i alla fall efter husförhörslängden. Jag yrkar således bifall till Utsk:s förslag i denna §.

Frih. Nauckhoff: Till svar å hvad en värd talare nyss yttrat i afseende på mitt anförande, får jag nämna, att då jag gjorde anmärkn. vid bötesbeloppet 1 r:dr, så var det temmeligen tydligt, att jag ansåg 1 r:dr vara för litet eller för mycket, med ett ord att vara oriktigt. Detta måtte således varit ett tillräckligt motiv för den anmärkn. som jag gjort. Då den emedlertid framkallat en historik öfver uppkomsten af detta stadgande, så måtte detta hafva varit fördelaktigt för dem, som deraf haft behof. Jag erkänner gerna, att jag verkligen hört till deras antal, och tackar således för upplysningen. Beträffande vidare samma bots tillämpning på de personer, som underlåta att uppgifva dem, som bo på deras ägor och egentligen äro att anse såsom lösdrifvare, så har jag hufvudsakligen fästat mig vid att denna bot af 1 r:dr är alltför liten, och då någon bestämd siffra nu icke kommer att utsättas, så har jag dermed blott velat säga, att jag anser den böra vara högre. Hvad åter författningen mera generelt betraktad angår, så får jag nämna, att jag trott bevilln.förordn. vara en sådan stadga som gällde från den ena riksdagen till den andra, och att således, då fråga är att utfärda en ny, jag icke ser något hinder hvarföre icke äfven högre böter deruti må kunna inflyta. Jag anser mig således icke hafva gifvit prof på brist hvarken i omdöme eller minne, då jag gjorde min framställning.

Frih. Cederström, Anders: Om den fatalietid af 3 timmar, som Utsk. föreslagit, blifvit af R. o. Ad. antagen, skulle jag icke haft något emot att häradsskrifvaren fått hälften af bötesbeloppet; men då den blifvit borttagen, och detta kommer att blifva ganska lucrativt för häradsskrifvaren, enär han lätteligen kan ställa så till, att en stor del af församlingens innevånare icke kunna på bestämd tid vara tillstädes vid mantalsskrifningen, så skulle jag helst se, att han icke fick någon andel i böterna, utan att allt tillföll, såsom Utsk. först föreslagit, församlingens fattiga.

Gr. Posse: Jag är visst icke bland dem, som söka motarbeta att en laglig inkomst må kunna erhållas för de personer, som jag en gång förut inom detta rum förklarat mig anse alltför svagt lönade; men jag erkänner, att jag dock är af den tanken, att inkomster, tillkomna isynnerhet genom täta och många anmärkn:r och bötesandelar, icke äro hvad jag gillar eller önskar. Genom det nyss fattade beslutet har verkligen ett öppet fält i den vägen uppkommit, och det är på den grund att jag tror vida flera sådana bötesbelopp i

detta

detta fall skola komma att utgå, än förut, som jag för min del anser det vara fullkomligen tillräckligt, att en tredjedel tillfaller åklagaren. Jag instämmer i hvad Frih. Cederström nyss yttrat och anhåller, att det af Bevilln.Utsk. i betänk. N:o 27 föreslagna tillägg måtte bifallas.

Hr Printzensköld: Om det äfven må vara sannt, såsom Gr. Posse nyss yttrat, att böter äro en obehaglig inkomstkälla, hvarföre Hr Grefven densamma i allmänhet ogillat, så står den satsen dock fast, att dessa böter för K. M. och Kronan utgöra en icke obetydlig inkomst, äfvensom att de äro af samma natur för de åklagare, som deraf erhålla andel. Det voro lyckligt, om Hr Grefven skulle kunna bereda så stora ordin.inkomster för alla tjenstemän, att några extra-ordin.inkomster för dem icke vore af nöden. För det att nu förhållandet är sådant, att Hrr landshöfdingar tillfäventyrs hafva så stora inkomster på stat, att de icke behöfva några extra-ordin.inkomster eller s. k. sportlar, för att kunna subsistera deraf, så är dock icke händelsen sådan med pluraliteten af lägre tjenstemän. Häradsskrifvarne hafva i sanning icke så stor lön, — det torde Hr Grefven likasom alla andra landshöfdingar hafva sig bekant. De hafva deremot ett nästan öfvermåttan stort arbete. Att nu vilja betaga dessa med ett stort arbete öfverhopade tjenstemän en förbättring i deras inkomster, derigenom att de få del i böter, ålagda i följd af angifvelser, som af dem blifva gjorda, anser jag icke innebära någon rättvisa, om äfven det vore önskligt, att ett annat förhållande kunde existera. Jag vidblir således mitt yrkande, att fördelningen af böterna må förblifva sådan den varit.

Hvad beträffar Frih. Nauckhoffs anmärkn. derom, att böterne för uteblifven inställelse vid mantalsskrifningen skulle vara för ringa, så har Hr Frih:n måhända rätt; men intilldess K. M. medger förhöjning af dessa böter, hvilket jag anser oundgängligen nödvändigt innan någon ändring kan ske, måste de väl till oförändradt belopp i bevilln.förordn. qvarstå, och det var på denna grund jag tog mig friheten upplysa, att dessa böter här äro införda i conformitet med hvad en af K. M. utfärdad författning innehåller. Beträffande åter de för oriktiga uppgifter här bestämda böter, så bör jag tillkännagifva, att de, på sätt Frih. Nauckhoff anfört, äro äfven efter min öfvertygelse alldeles för ringa. I 1812 års kungörelse om mantals- och skattskrifningar är den person, som innehar en egendom, der han icke vistas, ålagd att vid 20 r:dr b:co böter tillse att uppgift för denna egendom, på hvilken han icke vistas, varder till mantalsskrifningen aflemnad. Dessa böter synas mig kanske nog dryga, men jemför man dem med de böter, hvarom här nu är fråga, då oriktiga uppgifter afgifvas, så skulle jag tro, att de sednare stå

i alltför stort missförhållande till de förra. Det ena är en uraktlåtenhet, som ganska lätt kan hjelpas, det andra förutsätter nära nog ett uppsåt, eller också en uppenbar vårdslöshet, emedan det måste vara ganska lätt att gifva en riktig uppgift. Jag skulle således tro, att Ständerne, jemte det de till bestämdt belopp höjde dessa böter, borde hos K. M. anhålla om fastställelse på en sådan förhöjning. Man har här i bevilln.stadgan, likasom i den nästföreg:de, inryckt en mening, som har det felet att icke vara med rätta förhållandet öfverensstämmande. Här står neml.: "skolande dessa "böter, som äro desamma, hvilka uti särskild K. förordning, "ang:de mantals- och skattskrifning, äfven finnas utsatta" etc. Om orden "dessa böter" hafva afseende på ansvaret för den, som beträdes med oriktig uppgift, så får jag förklara, att några sådana böter alldeles icke finnas i 1812 års kungörelse om skattskrifning bestämda. Der omtalas endast böter för den skattskyldige, som uteblifver från skattskrifningen; för den skattskyldige, som underlåter att, inom viss tid efter det han inflyttat i en församling, anmäla sig hos församlingens pastor och aflemna sitt prestbetyg; för den skattskyldige, som, icke boende inom skattskrifnings-districtet, underlåter att meddela uppgift på den egendom han inom districtet äger; men några böter för oriktiga uppgifter har jag icke i denna kungörelse kunnat upptäcka. Således är det en oriktighet, att man sagt dessa böter vara desamma, som i K. förordn. om mantals- och skattskrifning finnas utsatta. Dessa ord hafva ej heller influtit i 1818 års bevilln.förordning. De hafva först blifvit tillagda i 1823 års förordning. Orsaken dertill kan jag i sanning ej inse, och de måste hafva influtit genom något misstag. Jag skulle således för min del tro, att en redactionsförändring här borde äga rum, hvilken jag likväl nu icke är beredd att uppgifva, hvarigenom det noggrannare uttrycktes, att de böter, som först i punkten omtalas, äro desamma, som i K. förordningen upptagas, men deremot att det sednare slaget af böter icke finnes i någon annan författning utsatt än i sjelfva bevilln.stadgan; och borde en författning, som gemensamt omtalar dessa böter, till allmänhetens efterrättelse utfärdas genom K. M., der R. St. torde böra förhållandet anmäla.

Hr von Hartmansdorff: En talare har trott att häradsskrifvarne skulle kunna så tillställa att vederbör. skattskyldige icke hunne fram till mantalsskrifningen. Med samma skäl, som han förmodar sådant, borde han ock kunna förmoda att häradsskrifvarne tillställa hvilken annan brottslighet som helst. Vill man antaga det ena, så är det andra lika antagligt eller lika osannolikt. Jag förmodar följaktligen att R. o. Ad. icke gör afseende på en sådan anmärkning. Hvad böternes belopp beträffar, så skulle jag önska, att R. o. Ad. i detta hänseende ville låta bero vid den sista bevilln.-

förordn., och att således de 3 första momenterne af den §, neml. den 46:te, som i den gamla bevilln.förordn. motsvarar 43 §:n i Utsk:s förslag, måtte blifva af R. o. Ad. godkända, likväl med den rättelse, som Hr Printzensköld sednast omnämnde, att orden om böterna: "som äro desamma, hvilka "uti särskild K. förordning, ang:de mantals- och skattskrif-"ning, äfven finnas utsatta," måtte uteslutas I det fallet komme meningen att lyda så här: "skolande dessa böter till-"falla fattigcassan i den stad, socken eller församling, hvar-"till den pliktfällde hörer" etc. Jag vågar vördsamt anhålla om Hr Landtm:s propos. till denna framställning.

Frih. Cederström, Anders: Till bevis derpå att häradsskrifvaren, utan att begå någon olaglighet, kan så tillställa, att de skattskyldige ej komma att vara tillstädes vid mantalsskrifningen, får jag nämna, att han kan utsätta timmen dertill så tidigt, att ganska många hellre betala dessa böter, än de underkasta sig att vid denna tid infinna sig.

Frih. von Kræmer: Jag vill blott till besvarande af den siste talarens anmärkn. erinra, att det icke är häradsskrifvaren, som utsätter tiden för mantalsskrifnings-förrättningen, utan Konungens Bef:h:de.

Hr Printzensköld: Ändamålet att uppställa bevilln.-förordn. så att den varder laglig, tror jag kunna vinnas genom det förslag, som Hr von Hartmansdorff framställt, neml. att den mellanmening, som man vid 1823 års riksdag i bevilln.förordn. inflickade och der sedermera fått qvarstå, uttages; så att meningen blir följande: "skolande dessa böter "tillfalla fattigcassan i den stad, socken eller församling" etc. Då har man icke omtalat huruvida de äro desamma, som i någon K. förordn. om mantals- och skattskrifning finnas utstakade, utan endast att de finnas, och då tror jag ändamålet är uppfyldt. I öfrigt bör jag, i anledn. af hvad som här är anmärkt af Frih. Anders Cederström, ang:de böterna, tillkännagifva, att detta icke rörer böterna för underlåten inställelse eller för underlåtenhet att vara tillstädes vid uppropet, ty det är icke häradsskrifvaren, som bestämmer tiden eller timmen då mantalsskrifningen skall taga sin början, och att det således är för honom omöjligt att ställa så till att de skattskyldige varda betungade, utan att det är hans ovillkorliga skyldighet att ställa sig till efterrättelse hvad Konungens Bef:h:des kungörelse innehåller, och om de skattskyldige icke göra detsamma, då först tillkommer det honom att göra anmärkn.; i följd hvaraf han icke kan genom enskilda tillställningar skaffa sig denna inkomst, hvarken till större eller mindre belopp.

Frih. Cederström, Anders: Jag vet ganska väl att det är Konungens Bef:h:de som utsätter timmen, men jag vet också, att det vanligen sker till följe af den framställ-

ning, som häradsskrifvaren gör, och att det således i sjelfva verket ändock för det mesta lärer blifva häradsskrifvaren, som bestämmer tiden.

Hr Printzensköld: På den anmärkn., som af den siste talaren framställdes, bör jag endast svara, att jag förmodar Konungens Bef:h:de böra hafva så mycket omdömesförmåga, att de kunna pröfva, huruvida häradsskrifvarens förslag är antagligt eller icke.

Hr Mannerskantz, Carl Axel: Det förundrar mig att man så länge skall hålla på att tala om en sak, som en af härvarande landshöfdingar har förklarat vara fullkomligen likgilltig, då här endast tvistas om huruvida åklagaren skall få hälften eller tredjedelen af böterna. Jag var en af dem, som lifligast ropade ja dertill, att uppskofvet under tre timmar med böters åläggande skulle upphöra, på den grund att jag trodde ordningen derigenom skulle befrämjas, men om det blott skulle lända till att öka inkomsterna för tjenstemännen, skulle jag högligen ångra detta ja. Jag tror att den tjensteman, som är närvar. för att hålla ordning, enligt den honom åliggande tjenstepligt, bör tillse att böter vid efterlåtenhet äga rum; men böterna böra finnas för ordningens bibehållande, och icke för att bereda inkomster för tjenstemännen.

Hr Frih. o. Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade bifalla Utsk:s förslag i 43:dje §:n.

Ropades ja och nej.

Hr Landtm. yttrade, att han, till förekommande af missförstånd, ville framställa propos. särskildt å bötesbeloppets fördelning, och särskilt på §:ns innehåll i öfrigt, hemställande nu först, om R. o. Ad. ansåg ifrågavar. bötesbelopp böra fördelas på sätt Bevilln.Utsk. föreslagit.

Ropades ja och nej.

Hr Landtm. förklarade det han trott sig finna att nej öfverröstat ja.

Hr Landtm. hemställde om R. o. Ad. ansåg att bötesbeloppet borde fördelas på sätt förut gällande bevilln. förordning föreskrifver.

Ropades ja och nej.

Hr Landtm. förklarade, det han trott sig finna att ja öfverröstat nej.

Hr Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade i öfrigt gilla Bevilln.Utsk:s förslag i denna 43 §.

Ropades nej.

Hr Landtm. hemställde om R. o. Ad. ansåg att, på sätt Hrr Printzensköld och von Hartmansdorff föreslagit,

orden: "som äro desamma, hvilka uti särskild K. förord-"ning, ang:de mantals- och skattskrifning, äfven finnas ut-satte," borde utgå.

Ropades ja.

Hr Landtm. hemställde vidare, om R. o. Ad. behagade i öfrigt gilla den föreskrift i afseende på denna §, som i nu gällande författning är intagen.

Hr von Hartmansdorff: Jag får blott vördsamt erinra, att i nu gällande bevill.författning finnas ett 4:de mom., ang:de besvärshänvisning i detta afseende. Detta är icke upptaget i nu afgifna förslag till denna §. Jag har ej förmärkt hvart Utsk. förflyttat denna besvärshänvisning, eller om hon är alldeles borttagen. Jag erinrar detta blott på det saken måtte komma under öfverläggning, då fråga blifver om besvärshänvisning i allmänhet.

Hr Printzensköld: Jag bör, i anledn. af hvad Hr von Hartmansdorff nu erinrat, hafva äran tillkännagifva, att den besvärshänvisning, som här i bevilln.förordn. varit intagen, står jemväl i Kammar-collegii kungörelse den 23 Dec. 1823, och skulle det således synas mig, som vore densammas införande i bevilln.förordn. öfverflödigt.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade att, om han rätt fattat, hade Hr von Hartmansdorffs förslag innehållit, att hittills gällande bevilln.stadga, med undantag af sista momentet, som icke är upptaget i Utsk:s förslag, skulle af R. o. Ad. bifallas.

Hr von Hartmansdorff: Jag vill blott erinra, att genom bifall till detta förslag, det icke må vara oss betaget, att framdeles yttra oss om besvärshänvisningen.

Hr Frih. o. Landtm. hemställde om R. o. Ad. med iakttagande af det beslut Ståndet nyss fattat, för öfrigt behagade bifalla Utsk:s förslag i 43 §:n

Ropades ja.

44:de §:n.

Frih. von Kræmer: Då Bevilln.Utsk:s betänk. N:o 12 första gången förevar till öfverläggning, gjorde jag några anmärkn:r emot denna § och om olämpligheten att dubblera mantals- och skattskrifningen inom universitets-städerna. Dessa anmärkn:r hafva undfallit Utsk:s uppmärksamhet. Jag kan omöjligen frångå dem. Förhållandet är att academi-staten tillhör samma församling, som stadens öfrige innevånare. De hafva samma pastoralvård, gemensam sockenstämma, gemensam fattigförsörjning, gemensamma fattighus och folkskolor; med ett ord de utgöra blott en församling, och genom det antagna sättet att verkställa särskilda mantalsskrifningar, hafva ofta stora olägenheter inträffat och personer

ej blifvit inskrifne i mantal, derföre att man ej haft tillfälle att noggrannt jemföra de på olika ställen förda mantalslängderna. Äfven inom academi-staten har man insett olägenheterna deraf och önskat en förändring. Vid föreg:de riksdag trodde jag, att detta skulle kunna hjelpas derigenom, att jag i Bevilln.Utsk. yrkade, att 2:ne ledamöter af stadens öfriga innevånare skulle vara närvar. vid academistatens mantalsskrifning, och tvertom 2:ne ledamöter af academi-staten vid stadens, för att kunna uppläcka de missförhållanden, som kunde äga rum; men erfarenheten har visat, att detta icke varit tillräckligt, emedan personer flyttat från det ena till det andra stället inom staden, ech det ej varit möjligt, att så hastigt få nödig upplysning af de olika mantalslängder, som blifvit förda. Jag får med anledn. af dessa anmärkn:r föreslå, att 44 §:n må erhålla följande lydelse: "Vid universiteten förrättas mantals- och skattskrifningen för academi-staten och dem, som under academiska jurisdictionen lyda, i förening med och vid samma tillfälle, som mantals- och skattskrifningen verkställes för den öfriga församlingen i den stad, der universitetet är förlagdt, i närvaro af academi-bokhållaren och ett af academiens rector utsedt ombud."

Gr. Posse förenade sig med Frih. von Kræmer.

Uppå derefter framställd propos. beslöt R. o. Ad., att, på sätt Frih. von Kræmer föreslagit, stadgandet i 44 §:n skulle erhålla följande lydelse: "Vid universiteten förrättas "mantals- och skattskrifningen för academi-staten och dem, "som under academiska jurisdictionerna lyda, i förening "med och vid samma tillfälle, som mantals- och skattskrif-"ningen verkställes för den öfriga församlingen i den stad "der universitetet är förlagdt, i närvaro af academi-bokhål-"laren och ett af academiens rector utsedt ombud."

45:te §:n.

Hr von Hartmansdorff: Här förekommer ett ord, som jag fruktar kan vålla att personer oriktigt uteslutas ur mantalslängden. Det står neml: "De vid mantals- och skattskrifningen meddelade uppgifter om personers namn och ålder skola med husförhörsboken på stället noga jemföras, så att ingen skattskyldig förbigås eller uteslutes från mantalslängden." På grund af ordet skattskyldig torde det kunna hända, att åtskillige personer, som borde stå i mantalslängden, ej komma dit. Jag vet icke hvilket ord som borde brukas i stället, om icke det vanliga vederbörande; men ordet skattskyldig kan föranleda fleras uteslutande.

Gr. Posse: Jag skulle tro, att, i anledn. af den anmärkn. Hr von Hartmansdorff gjort, icke något annat erfordrades, än att borttaga ordet "skattskyldig," då stadgandet komme att innehålla, "så att ingen förbigås."

Utsk:s förslag bifölls med uteslutande af ordet "skattskyldig" emellan orden "ingen" och "förbigås."

46:te §:n.

Hr Aminoff: I första mom. af denne § skulle jag önska en liten förändring Här står att den skattskyldige skall mantalsskrifvas och taxeras der han bosatt är, till nästa fardag flyttar, eller största delen af året sig uppehåller. Derföre händer ofta, att personer varit bosatte på ett ställe och uppgifvit sig att vistas största delen af året på ett annat ställe. Derigenom uppkommer oreda, och jag skulle tro, att detta vore lättast hjelpt dermed, att föreskriften om skattskrifning, der de skattskyldige uppgifva sig vistas största delen af året, blefve utesluten.

Hr Printzensköld: Uti sista punkten af ifrågavar. § förekommer förslag till en lagbestämmelse, som både har föranledt och kan föranleda till många svårigheter. I K. Kammarrättens instruction finnes stadgadt, att fråga om skattskyldigs skattskrifningsort skall, efter det den af Konungens Bef:h:de blifvit pröfvad, fullföljas i Kammarrätten, men i K. Kammarcollegii instruction finnes åter det stadgande infördt, att om tvist uppstår om mantalsskrifningsstället för personer, hvilka kunna komma att ligga fattigförsörjningen till last, skall frågan derom gå från Konungens Bef:h:de till Kammar-coll:m. Dessa stadganden hafva understundom blifvit så förstådda, att äfven frågor af sistnämnda beskaffenhet, eller de, som egentligen tillhöra Kammar-collegii pröfning, hafva blifvit hänvisade till Kammarrätten samt der jemväl upptagna. För att undvika tvetydighet i förevar. fall, skulle jag tro det vara bäst, att utesluta de sista orden, eller utbyta strofen: med besvärshänvisning till K. Kammarrätten, emot någon annan, som bättre uttrycker saken, och jag vågar för min del föreslå, att denna punkt må blifva af följande lydelse: "Uppstår fråga om den ort, der någon skall skattskrifvas, pröfves den af Konungens Bef:h:de, hvarefter saken fullföljes, på sätt författningarne stadga." Då har icke bevilln. förordn. något bestämdt stadgande härom, och komma de af K. M. utfärdade föreskrifter för de båda embetsverken att lända till efterrättelse.

Hr von Hartmansdorff: Jag anhåller att få instämma både med Hr Aminoff och Hr Printzensköld. Om första mom. finge följande lydelse: Hvarje skattskyldig skall ovillkorligen i mantal uppföras och taxeras, der han bosatt är, eller till nästa fardag flyttar, så tror jag att stadgandet vore riktigast. Det skulle eljest möjligen kunna hända, att de, som nu ett år hafva vistats i hufvudstaden för riksdagens skull, blefve, ehuru de höra till landsorterna, skattskrifne här, med flera sådana olämpligheter. I afseende på

besvärshänvisningen, tror jag det vara så mycket riktigare, att införa de ordalag Hr Printzensköld uppgifvit, som Ständernes företag att gifva besvärshänvisning, i sådana mål som dessa, lätteligen kan föranleda misstag och olägenheter, på sätt Hr Printzensköld anmärkt.

Hr von Rosen: Jag befarar, att första mom. af 46 §:n kan möjligen stå i motsägelse med den communal-lag, som nu under riksdagen förekommer till afgörande. Dervid har Utsk. icke, mig veterligen, fått någon bestämd anmärkn. emot bestämmelsen, att jag kan vistas i en socken, utan att der vara skattskrifven. Skälet dertill var att icke gifva socknens innevånare anledn. att hindra folk att vistas inom socknen. Om vi nu bifalla hvad Utsk. i denna § föreslagit, och få en motsatt författning en annan dag, så är jag rädd att någon collision derigenom kunde uppkomma. Jag minnes icke ordalydelsen i communal-lagen och kan derföre ej föreslå den förändring, som här synes erfordras; men om någon minnes den, så skulle jag önska att vi kunde få detta stadgande i likhet dermed. Jag tror att det kan vara i bevilln.förordn. likgilltigt hvar en person blir skattskrifven, blott skatten går ut. Det blir communallagen, som bestämmer hvar man skall skattskrifvas och här stadgas huru skatten skall gå ut. Detta är två olika saker; men på det ingen stridighet emellan författningarna måtte uppkomma, önskade jag att denna punkt ändrades i öfverensstämmelse med communal-lagen.

Frih. Cederström, Jacob: I afseende på första mom. i 46 §:n tillstyrker jag så mycket hellre, att R. o. Ad. måtte uppskjuta sitt beslut om redactionen deraf, som fråga är om förändring i legostämmotiden. Om sådan förändring sker, att legostämma kan så väl på landet som i städerna blifva två eller ännu flera gånger om året, så följer af sig sjelf, att denna bestämmelse ej går an. I afseende på det sista mom., så instämmer jag uti Hr Printzenskölds anmärkn. emot den deri nämnda besvärshänvisningen till kammarrätten. Frågan har egentligen uppkommit deraf, att embets- och tjenstemän, som skola, efter §:s ganska bestämda och tydliga innehåll, vara mantals- och skattskrifne der de hafva tjenst, likväl hafva låtit skattskrifva sig på landet, der de haft egendom, och derigenom förorsakat confusion vid bevillningens påförande, emedan Taxerings-commitéerne icke haft kännedom om deras löneinkomster. I sådana frågor är naturligtvis Kammarrätten forum. Deremot i fråga om inflyttning och mantalsskrifning för dem, som begärt inflyttning är Kammar-coll:m det forum, som skall dömma, emedan på det utslaget beror, huruvida skyldigheten till framtida fattigvård skall tillhöra den commun, dit flyttningen sker, eller den, hvarifrån den skett. Jag instämmer således

med

med Hr Printzensköld deruti, att slutorden i sista mom. må utgå, och efter Konungens Bef:h:de må införas: "med besvärshänvisning till ort och ställe som vederbör."

Frih. von Kræmer: Jag skulle anse att första mom. borde få stå qvar oförändradt. Derigenom uppfylldes äfven det villkor Hr von Rosen anmärkt i afseende på nya communal-lagen; ty om de orden, största delen af året sig uppehåller, blifva bibehållna, så står det i öfverensstämmelse med det förslag till communal-lag, som blifvit afgifvet. Att borttaga dessa ord, och endast utsätta der han bosatt är eller till nästa fardag flyttar, tror jag vara betänkligt, emedan personer finnas, som icke äro bosatte någorstädes, utan lefva med sin kappsäck. De böra dock någorstädes taxeras, och der de uppehålla sig största delen af året torde de lämpligast böra uppföras i taxer.-längden. Jag tillstyrker således bifall till detta af Utsk. afgifna förslag.

Hr Printzensköld: Äfven jag tillstyrker bifall å hvad Utsk:s förslag i första punkten innehåller, emedan jag af erfarenheten förnummit, att skattskrifvaren ganska ofta nödgats i mantal teckna personer, hvilka, såsom Frih. von Kræmer anmärkt, icke hafva något stadigt bemvist, utan uppehålla sig på orten vid den tid, då mantalsskrifningen förrättas. Det är nödvändigt att de på något ställe skattskrifvas, och skulle dessa ord utgå, så skulle man säkerligen få många personer, som aldrig i någon mantalslängd blefvo antecknade. Hvad åter angår sista punkten, så erkänner jag företrädet af det förslag, som Frih. Cederström framställt, neml. att utesluta orden till K. Kammarrätten, och utbyta dem emot till ort och ställe som vederbör; och jag får således deruti till alla delar instämma.

Hr von Rosen: Sedan jag nu blifvit underrättad om innehållet af Hr Aminoffs förslag, hvars yttrande jag icke först rätt uppfattade, så förenar jag mig med honom och afstår från hvad jag nyss yttrade; men jag skulle önska en förändrad redaction i så måtto, att, i stället för att här står "der han bosatt är," utsattes inom den socken, der han är bosatt; ty tvist har ofta uppstått inom församlingarna om det hemman, der en person skall skattskrifvas, och slutligen har det blifvit bestämdt, att han skulle skattskrifvas på socknen. En mängd sådane personer finnas, och socknemännen hafva börjat gräla om huruvida det är tillåtet samt velat utesluta dem från socknen. För befrämjande af den anda, som råder i communal-lagen, tror jag att man borde så mycket som möjligt undvika att sådana tvister må uppkomma; och om här infördes inom den socken, der han bosatt är, tror jag att mycket vore vunnet, hvarföre jag anhåller om en sådan förändring.

Frih. von Kræmer: Det af Hr von Rosen föreslagna tillägg "inom socknen," tror jag icke vara tjenligt, ty då borde äfven staden tilläggas, enär stadgandet skall gälla så väl för staden som för landet. Jag tror det vara tillräckligt att stadga, såsom §:n innehåller: "der han bosatt "är, till nästa fardag flyttar, eller största delen af året sig "uppehåller;" hvarigenom all tvetydighet försvinner.

Hr von Hartmansdorff: Jag tror också att man kan låta orden der han bosatt är qvarstå, emedan den s. k. löslistan på sådana personer, som icke hafva stadigt hemvist, andock icke kan umbäras. Äfven under nuvar. förhållanden, vill i en församling, der vanfräjdade personer finnas, ingen låta dem skattskrifvas hos sig. För öfrigt tror jag, att Frih. von Kræmer begått ett misstag, då han, på grund af förslaget till lag om menighetsstyrelser och fattigvård, velat bibehålla orden eller största delen af året sig uppehåller; ty nämnda förslag åsyftar, att en person må kunna uppehålla sig och arbeta i annan församling, än der han är skattskrifven, för att derigenom förekomma inflyttningstvister. Skulle man nu bibehålla de ord Frih. von Kræmer önskat, så skulle inflyttningstvister oftare uppkomma, emedan den församling, der arbetskarlen, som vistades i främmande församling, vore skattskrifven, skulle genast säga: "då han vistas största delen af året i en annan församling, så bör han snarare skattskrifvas der än hos oss, emedan det står ett eller i författningen, och det är mera skäl att han skattskrifves der han arbetar, än der han sällan finnes." För att förebygga denna tvist, lärer det vara bäst att borttaga de ord, som äro i fråga.

Frih. Cederström, Anders: Om man borttager dessa ord, så hemställer jag hvar man skall skattskrifva de personer, hvilka ej äro bosatte på något visst ställe, utan bo än här än der, och blott några dagar äro på ena stället samt några dagar på ett annat. Huru skall man vid ett sådant tillfälle bete sig, om dessa ord borttagas? Något måste väl sättas i stället för att stadga huru i sådant fall bör förfaras.

Hr Printzensköld: Lika med den siste talaren fruktar jag, att derest, på sätt Hrr Aminoff och von Hartmansdorff yrkat, "eller största delen af året sig uppehåller," från förslaget uttages, skulle en mängd personer komma att finnas, hvilka aldrig i någon mantalslängd blefvo synlige. Det händer icke sällan, på sätt Frih. Cederström yttrat, att personer, utan att äga någon bestämd vistelseort, begifva sig ifrån den ena orten till en annan, utan att ens vid sådana tillfallen äga prestbevis, så att deraf kan inhemtas hvar de varit skattskrifne. Skulle nu desse personer icke få tecknas i mantalslängden inom den församling eller den commun, der de hela året om, kanske till och med

flera år, sig uppehållit, utan derifrån blifva uteslutne, så skulle en oreda uppkomma, samt K. M. och Kronan ganska ofta gå i mistning om de personliga utskylder, som desse personer böra till Kronan erlagga. Det förekommer ganska ofta och oftast i landshöfdingarnes resolutioner om afskrifning af krono-utskylder exempel på sådana personer. Jag skulle tro, att om äfven afskrifnings-resolutionernes antal skulle minskas, derigenom att sådana personer rent af från skattskrifning uteslötos, så skulle likväl icke derigenom någon vinst för Kronan uppkomma; ty antagas måste det, att om en stor del af utskylderna för dessa personer afskrifvas, så finnes dock en stor mängd, för hvilken de utgå. Jag tillstyrker således, att denna punkt af Utsk:s förslag måtte få oförändrad qvarstå.

Hr von Rosen: Ju mera jag begrundar hvad som är afgjordt i communal-lagen, desto mera inser jag detta moments vigt; ty hvad man sökt att der vinna, kunna vi här förlora, neml. förmånen för den obemedlade, att vistas der han lättast kan sig försörja, utan att föranleda tvist med församlingen, som ganska ofta vägrar honom att der blifva i mantal antecknad. Jag vill påminna mig, att vi under discussionen inom Utsk:n gjorde en bestämd distinction emellan skattskrifning och mantalsskrifning. På grund häraf får jag föreslå, att mom. må få denna lydelse: "Hvarje skatt-"skyldig skall ovillkorligen skattskrifvas och taxeras der han "mantalsskrifven är." Då tror jag bevilln.stadgan gått så långt som densamma tillkommer och icke bestämt hvar mantalsskrifningen skall ske, hvilket tillhörer communal-lagen. Den skattskyldige skall betala skatten der han är mantalsskrifven, men vi hafva icke förorsakat någon collision eller härmed sammanblandat frågan om hans vistelseort, så att tvisterna och striderna derom en gång må kunna upphöra.

Hrr von Hartmansdorff och Printzensköld instämde med Hr von Rosen.

Frih. von Kræmer: När jag närmare tänker på den föreslagna communal-lagen, så instämmer äfven jag i Hr von Rosens förslag, emedan det undanrödjer alla betänkligheter, då man skiljer emellan skatt- och mantalsskrifning.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att om han riktigt fattat, hade Hr von Rosens förslag varit följande: "Hvarje skatt-"skyldig skall ovillkorligen till skatt uppföras och taxeras, "der han mantalsskrifven är" Då han likväl ansåg sig först böra framstalla propos. å hvad Utsk. tillstyrkt, hemställde han, om R. o. Ad. behagade bifalla Utsk:s förslag.

Ropades nej.

Hr Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade bifalla den redaction af 1:sta mom., som Hr von Rosen föreslagit.

Ropades ja.

Hr Landtm. yttrade, att vidare vore, om han rätt fattat meningen, yrkadt, att i sista mom. skulle, i stället för besvärs-hänvisning till Kammarrätten, hänvisas till ort och ställe som vederbör.

Hr Printzensköld: Jag skulle tro, att ändamålet kunde vinnas, om punkten finge följande lydelse: "Uppstår "fråga om den ort, der någon skall skattskrifvas, pröfves den "af Konungens Bef:h:de med besvärshänvisning," antingen "på ort och ställe som vederbör," eller måhända ännu bättre, "på sätt och i den ordning författningarna föreskrifva."

Frih. von Kræmer: Det sednare alternativet skulle jag önska, emedan det synes mig bättre att hänvisa till författningarna, än att utsätta på ort och ställe som vederbör.

Hr Aminoff: Då jag i 46 §:ns första mom. anhöll om den förändring, att orden "eller största delen af året sig uppehåller" skulle gå ut, tänkte jag icke på redactionen af första delen af samma mom., utan blott på den sista delen, hvilken jag ej gillade; men sedan jag hört att Hr von Rosen gjort ett förslag i afseende på den återstående delen, så får jag förklara, att äfven jag deruti instämmer.

Frih. Ridderstolpe: Emedan ifrågavar. författning gäller allmogen och sådant folk, som är mindre lagkunnigt, anser jag att tydligt bör utsättas hvar besvär skola anföras.

Hr Frih. o. Landtm. hemställde, om R. o. Ad. ansåg sista mom. i 46 §:n böra antagas med den ordalydelse, att i stället för orden "till K. Kammarrätten," skulle införas orden: "på sätt och i den ordning författningarna föreskrifva.

Ropades starka ja, blandade med nej.

I öfrigt blef Utsk:s förslag i den nu föredragna §:n af R. o. Ad. antaget.

47:de §:n.

Bifölls.

Hr Frih. o. Landtm. tillkännagaf, att plenum komme att fortsättas på eftermiddagen kl. 6.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att han, i anledn. af den öfverenskommelse, som förliden gårdag blifvit gjord i Talmans-öfverläggningen, ansåg sig för några ögonblick böra afbryta öfverläggningen öfver nu förevar. ärende, för att för R. o. Ad. framställa hvad i Talmans-öfverläggningen förefallit. För 2:ne plenidagar sedan hade R. o. Ad. fattat beslut eller ansett, på derom gjord hemställan, att föredragningen af Const.Utsk:s mem. N:o 38 borde uppskjutas, intilldess Utsk. inkommit med det förslag, som Utsk. omnämnt i

samma mem., sid. 66. Detta hade skett på framställning af en ledamot utaf Const.Utskottet. Sedermera hade förliden gårdag i Talmans-öfverläggningen af ledamöter af Const.Utsk. blifvit anmält, att någon längre tid komme att åtgå innan ifrågavar. nya förslag kunde till Ståndden inkomma, samt att Utsk:s ledamöter ansågo och önskade att RiksSt:n med det snaraste måtte företaga pröfningen af Const.Utsk:s mem. N:o 38, ang:de National-representationens ombildning; hvarefter öfverläggning i det afseendet ägt rum, då de fleste Talmännen varit af den tanken, att lämplig dag borde för föredragningen utsättas, så att den kunde ske hos alla Ståndden på en gång, och hade då blifvit ansedt, att en lämplig dag vore nästa Onsdag 8 dagar till. Ledamöterne af BondeSt. samt Talmannen för samma Stånd hade visserligen också ansett detta vara det lämpligaste, men hade trott, att måhända Ståndet ville företaga pröfningen af detta mål innan den tiden komme. Emedlertid hade blifvit beslutadt, att Talmännen i dag hos Ståndden skulle framställa detta ärende och hemställa om Ståndden ansågo att pröfningen af Const.-Utsk:s mem. N:o 38 borde företagas i plenum Onsdag 8 dagar till; hemställande Hr Landtm. alltså till R. o. Ad., huruvida Ståndet ville qvarblifva vid sitt förut fattade beslut, eller, med anledn. af det olika förhållande, som nu visade sig, emot det som ägde rum då Ståndet fattade sitt förra beslut, nu behagade utsätta någon viss dag till målets pröfning.

Gr. Frölich, David: Jag vet icke om jag riktigt uppfattat Hr Landtm:s framställning derom, huruvida det varit en bland ledamöterne af Const.Utsk., som gifvit tillkänna för Hrr Talmän i conclaven, att det nu vore Utsk:s önskan, att RiksSt:n måtte hastigt företaga handläggningen af Const.Utsk:s betänk. N:o 38. Det förefaller mig verkligen besynnerligt, att en ledamot af Utsk. skulle meddelat ett sådant förklarande å Utsk:s vägnar, som är uppenbart stridande emot det förklarande Utsk. afgifvit i betänk. N:o 38. Jag sätter dock icke i tvifvel, att förhållandet så har varit. Jag måste endast för min del beklaga, att en sådan framställning blifvit gjord, och att det gehör deråt blifvit lemnadt, att Talmännen, på sätt Hr Landtm. behagat förklara, funnit sig böra föreslå RiksSt:n en annan metod, än den Const.Utsk. uttryckligen först föreslagit, och som jag anser vara den rätta. Jag har likvisst haft tillfälle öfvertyga mig under conferencen här i går, att personer, tillhörande BondeSt. och Const.Utsk., med en inflytelse som icke kan förnekas och som är allmänt känd, yrkat, att frågan måtte ju förr desto hellre i Ståndden förekomma. Jag kan då icke annat än beklaga en sådan tournure och öfverlemnar åt R. o. Ad:s ledamöter, att sjelfve i så fatta omständigheter bestämma, huruvida de vilja gifva vika för en sådan impuls,

som efter min tanke ovillkorligen leder till att under de högst motsatta meningar, som vi hört i dessa frågor anföras, och som ännu icke fått tid att jemka sig, vi måtte till definitivt afgörande företaga ett så vigtigt ämne.

Hr von Hartmansdorff: Jag får erkänna, att då förslaget gjordes samt R. o. Ad. fattade sitt beslut om ifrågavar. uppskof, gaf jag föga akt derpå. Jag föreställde mig, att en så lång tid ej kunde dervid åtgå, som erfarenheten nu visat verkligen erfordras. Jag förundrar mig öfver, att Const.Utsk. har ifrågaställt att utarbeta detaljförslag i öfverensstämmelse med de grunder, Utsk. i dess första betänk. N:o 38 uppgifvit, innan Utsk. visste, huruvida Riks-St:n skulle gilla dessa grunder. Om de nu blifva förkastade, och andra meningar göra sig gällande i Stånden, så förfaller med detsamma allt det arbete, Utsk. gjort sig för att upprätta en Riksd.Ordn. i öfverensstämmelse med samma grunder. Jag skulle tro, det Utsk. tvertom bort önska, att grunderne hade blifvit af RiksSt:n pröfvade, innan Utsk. företog sig ett arbete, som eljest kunde befaras vara fruktlöst. Jag tillstyrker således yördsamt, att R. o. Ad. måtte antaga det förslag, som Talmännen gjort, på det att icke alltför mycken tid måtte förspillas både för Utsk. och RiksSt:n.

Uppå derefter framställd propos fann R. o. Ad. lämpligt, att till pröfning företaga Const.Utsk:s mem. N:o 38 i det plenum, som inträffar 8 dagar efter nästa Onsdag.

48:de §:n.

Hr von Rosen: Då jag motsatt mig Utsk:s förslag, att vid mantalsskrifningen socknemän skulle vara närvar. och rösta ihop med presten och mantalsskrifvaren, finner jag likväl, att det bör vara tillfälle för hvar och en inom socknen att göra anmärkn:r emot mantalslängden, om någon inom socknen finner sig deraf förnärmad. Det sätt, hvarpå detta nu går till, är nästan oanvändbart för ändamålet. Mantalslängden uppvises för socknen under en sockenstämma och uppläses då. Der är icke tid att anmärka hvad som kan böra anmärkas, och dessutom händer, att den icke uppläses, hvilket är det vanliga. Jag skall derföre föreslå, att, i stället för att mantalslängden skulle uppläsas i sockenstämma, häradsskrifvaren, så snart han får den färdig, skickar densamma till socknen, som väljer ombud, hvilka hafva den hos sig, der hvar och en, som vill granska den, må göra det, och sedan framställa sina anmärkn:r i sockenstämman. Då kunna anmärkn:na ske ordentligt, och hvars och ens rätt dertill står öppen. Såsom det nu går till, är sådant icke möjligt. Jag hemställer till något hvar, som bevistat sockenstämmor, om mantalslängden knappast någonsin blir uppläst, och om ej uppläsningen, då den sker, verkställes så fort, att

dervid anmärkn:r ej kunna göras. Det är en förändring derutinnan jag önskar, och får derföre föreslå, att denna §, i stället för dess nuvar. redaction, må komma att innehålla, att den upprättade mantalslängden skall vara tillgänglig hos någon, som socknen dertill utser, på det att hvar och en der må kunna göra anmärkn:r, och att 8 dagar derefter skall utsättas sockenstämma, der dessa anmärkn:r anmälas och antecknas.

Frih. Nauckhoff: Då Utsk. hufvudsakligen bibehållit lydelsen af den 50 §:n gamla bevilln.förordn., hvilken svarar emot den nu förevar., och jag i allmänhet varit mindre nöjd med redactionen deri, i anseende till dess påtagliga otydlighet; så nödgas jag äfven göra en anmärkning. Här förekommer t. ex. följande mening: "hvilket allt till "vederbör. Taxerings-comité öfverlemnas." Jag förstår väl ungefärligen hvad meningen är, men högst illa är det uttryckt. Jag skulle önska, att detta blefve förändradt, så att det t. ex. utsattes: "med sina bilagor emottagas af hvarje "församlings pastor, hvilken har att nämnda hand-"lingar förseglade till socknens Beredning-comi-"té öfverlemna" etc. Då har man full reda på hvarom frågan är. Att handlingarne böra vara förseglade, är en tillsats, som jag nu tog mig friheten göra, men som icke kan vara obehöflig; ty då dessa handlingar, för hvilka härads-skrifvaren till stor del ansvarar, af honom öfverlemnas, bör han hafva någon materiel säkerhet för att de förblifva i oförändradt skick, sådana han aflemnat dem, intilldess att de i comitéen reproduceras. Jag vet då icke något bättre sätt, än att de förseglade aflemnas till pastor. Det saknas äfven i denna § en föreskrift för städerna. Förhållandet i städerna är i detta, likasom i de flesta fall, alldeles icke detsamma som på landet. Jag skulle derföre önska, att ett särskildt mom. må blifva tillsatt, som uttrycker huru förhållas skall i städerna och föreslår i sådant ändamål: "I stad skall mantalslängden, sedan den blifvit afslutad, hållas de skattskyldige tillhanda å tid och ställe, som magistraten åligger att gifva tillkänna genom kungörelse från predikstolen." Den förändring, som Hr von Rosen begärt i redactionen eller uppställningen af denna §, står icke i någon strid med hvad jag nu yttrat. Jag finner tvertom, att den alltför väl kan förenas med de anmärkn:r, som jag gjort, såvida Ståndet behagar dem godkänna. Jag anhåller emedlertid, att Hr Landtm. täcktes föredraga detta förslag, när vi komma till propos. om §:n. Jag anhåller nu få tillägga något, som jag nyss glömde. Jag nämnde att handlingarna skulle aflemnas till socknens Beredn:s-comité. Detta var under förutsättning att Beredn:s-comitéerne komma att fortfara. Jag har icke trott mig böra gå längre i denna del af frågan, då den §, som egentligen rörer detta ämne, ännu icke är föredragen. Det

är således på grund af den önskan jag hyser, att Beredn:s-comitéerne må fortfara, som jag uppgjort detta förslag.

Frih. Ridderstolpe: Jag får endast erinra om det beslut, som R. o. Ad. redan fattat, på grund af Hr von Hartmansdorffs framställning, att ordet "pastor" i nuvar. stadga bör alltid utbytas emot kyrkoherde.

Hr von Hartmansdorff: Som denna § är den första, hvari ordet Beredn:s-comité förekommer i den gamla bevilln.förordn., och samma comité blifvit utesluten i den nya, der Taxer:s-comité i stället införts, så synes mig nödigt att R. o. Ad. vid detta tillfälle först afgör, huruvida Beredn:s-comitéen skall fortfarande finnas eller icke. När denna fråga är besvarad, så förfalla en mängd föreskrifter och andra böra tillsättas i de följande §§:na. Jag får således vördsamt tillstyrka, att Hr Landtm. behagade särskildt till R. o. Ad. framställa, såsom öfverläggningsämne, den frågan, huruvida Beredn:s-comitéerne skola fortfara eller icke, och att derefter vi måtte komma till afgörande af ordalydelsen, så väl i denna §, som de följande, hvilka röra samma ämne, Under tiden kunde då Hr von Rosen och Frih. Nauckhoff göra en sammandragen redaction af §:n, sådan de önska den. I hufvudsaken instämmer jag med dem, så att det endast är fråga om ordalagen.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att, då 48:de §:ns lydelse mycket berodde på det beslut, som Ståndet komme att fatta om Beredn:s- och Taxer:s-comitéerna, R. o. Ad. måhända torde finna lämpligt att uppskjuta beslutet om 48:de §:n tills 49:de §:n blifvit föredragen, och beslut fattadt öfver den fråga, som i sistnämnda § förekomme, och hvarom vid detta måls första behandling många anmärkn:r gjordes.

Ropades ja.

Gr. Hamilton: Jag är helt och hållet förekommen af Hr von Hartmansdorff och vill blott nämna, att det ej torde vara rätt att taga denna § under pröfning, innan det är beslutadt, huruvida Beredn:s-comitéer böra finnas.

Frih. Nauckhoff: Så snart 49:de §:n blir föredragen, så är jag alldeles på den punkt, hvartill jag önskat komma, för att få frågan om Beredn:s-comitéernas bibehållande afgjord.

Hr von Rosen yttrade sig vara förekommen i hvad han ämnat yttra.

Hr Aminoff: Vi kunde enl. min tanke fortsätta pröfningen af 48:de §:n, om vi i stället för Taxer:s-comité här begagnade uttrycket vederbörande comité; ty då vi i nästa § komma att afgöra huruvida Beredn:s-comitéer skola finnas

nas eller icke, så faller det af sig sjelft, att med vederbör. comité skulle förstås Beredn:s-comitéen, om den bibehålles och i motsatt fall Taxer:s-comitéen.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, det han trott sig finna, att R. o. Ad. med ja besvarat hans sista propos., hvarföre han nu finge föredraga 49:de §:n.

49:de §:n.

Frih. Nauckhoff: Förslaget att sammanslå Taxer:s- och Beredn:s-comitéerna vittnar om att Utsk. alldeles åsidosatt eller förlorat ur sigte de väsendtligen olika ändamål, som med dessa comitéer varit åsyftade, och som göra att de städse blifva oförenliga. Misstaget och vådan af detta misstag blifva uppenbara, då man genomläser 25 §:n af förslaget med den rättelse, som betänk. N:o 27 innehåller. Man skall deraf finna, att sammanslåendet af dessa comitéer leder derhän, att på Pröfnings-comitéen hopa hela taxeringsbestyret för landet; att denna comité, då den skulle äga att förändra hvad Taxer:s-comitéen gjort, komme att både taxera och besluta. Men det är icke en gång Pröfnings-comitéen, som denna makt blefve, enl. Utsk:s förslag, tillerkänd. Det vore på sin höjd en af dess ledamöter, som komme att utöfva densamma. Hvar och en ledamot redogör vanligen för det district, som ligger honom närmast, och de öfrige få tro derpå. Comitéens sammansättning af 15 ledamöter, eller till och med 20, såsom Utsk. föreslagit, hjelper obetydligt denna sak. Derifrån måste först afdragas ledamöterne från städerna, hvarigenom man kan säga, att hvar och en af de återstående ledamöterna erhåller ungefärl. $\frac{1}{10}$:del af ett helt län på sin lott att redogöra för. Detta är redan mycket vidsträckt för denne person. Hvad skall det då vara för alla öfrige af comitéens ledamöter, som äro långt ifrån att vara invigde i local-förhållandena? Man skall kanske invända, att denna speciella kännedom om local-förhållandena icke går förlorad genom sammanslåendet; ty det är intet som hindrar att hafva en Taxer:s-comité i hvarje socken. Men låtom oss se huru med detta inkast kan förhålla sig i tillämpningen. På grund af mantalslängden fungerar den föreslagna comitéen först såsom Beredn:s-comité och ordnar taxeringslängderna. Sedermera fungerar den såsom verklig Taxer:s-comité. Men hvaruti består då fördelen af hela taxer:s-längden? Jag kan icke finna någon annan, än att samma personer äro de som förbereda ärendena, och de som sedermera taxera. Jag skulle likväl tro, att detta icke är någon fördel, utan tvertom skadligt och olämpligt, och jag är säker om att de skattskyldige i deras tur snart skola finna det vådligt. De skattskyldige förlora genom denna anstalt utvägen att redan i början af ärendets behandling vinna rättelse, och nödgas, sedan den ena local-instansen är borttagen, vända sig till Pröfn:s-comitéen. De nödgas resa lång väg dit, nödgas längre än en dag, kanske

flera, vara borta från sina hemvist, och slutligen Pröfn:s-comitéen, som blifvit föreslagen, behöfver visst en eller annan vecka innan den hinner sluta sina arbeten, hvilka dessutom, på sätt jag redan haft äran nämna, inskränka sig till hvad en ledamot för sitt district kan uppgifva. Jag har i största korthet sökt uttrycka mitt omdöme om denna anstalt. Resultatet måste naturligtvis blifva det, att jag röstar för bibehållandet af så väl Beredn.- som Taxer:s-comitéerna, emedan jag anser, att de skattskyldiges säkerhet endast på detta sätt kan bibehållas, och att förslaget att slå ihop dem bär samma olycksaliga stämpel af nyhetsbegär utan motiver, som många andra saker.

Hr von Rosen: Jag har svårt att yttra mig om den 49 §:n, såvida det icke tillåtes att äfven göra anmärkn. vid de följande, som hänga tillsammans med 49 §:n. Utsk. har frånträdt de former, som hittills varit gällande för Beredningens-, Taxerings- och Pröfnings-comitéer. Då Utsk. derigenom säkerligen trott sig göra en förbättring, får jag å min sida yttra, att jag icke tror derpå, utan att tvertom det blefve sämre, än det hittills varit, — för det första derföre, att man är van vid de former som finnas. Folket är vant dervid och belåtet dermed. Jag har aldrig i orterna hört någon klagan deröfver. Det enda som kunde vara att anmärka vid de nuvar. formerna, är möjligen sammansättningen af Taxer:s-comitéerna, enär personer skola resa dit, blott för att välja, och om de icke blifva valde resa hem igen. Jag tror således, att, när vi hafva att afgöra, huruvida nuvar. former skola gälla, vi få ingå något i detaljerna af efterföljande §§ Beredn:s-comitéen anser jag nödig att bibehålla, för det att den har personlig och local-kännedom. Att, såsom Utsk. här velat stadga, låta socknarne slå sig tillsammans om en Taxer:s-comité, är, i många orter åtminstone, en författning, som står på papperet och aldrig blir verkställd. Det är nu tillåtet för socknar af samma pastorat inom samma län, att slå sig tillsammans om en Beredn:s-comité, men detta händer, åtminstone inom mitt län, aldrig. De hafva icke det intresse för de främmande socknarna, att de vilja aflägsna sig så långt från sina hem, utan hafva begärt sina Beredn:s-comitéer socknevis. Om nu endast Taxer:s-comitéer skola finnas, så blifva de ovillkorligen på de flesta ställen socknevis. Dertill hörer att Utsk. ålagt kronofogden att vara närvar. i dessa Taxer:s-comitéer. Det blir omöjligt, ty han medhinner icke detta. Det är under en tid, då han har uppbörden att bestrida. Hans mesta göromål inträffa verkligen under denna tid. Rester skola indrifvas, och han kan icke medhinna detta. Utsk. har föreslagit att, ifall det vore svårt för honom att aflägsna sig från sina öfriga göromål, han skall äga anskaffa någon annan som gör hans tjenst. Jag behöfver blott åberopa detta såsom ett bevis, att det icke låter sig göra. Först

och främst har icke fogden rättighet att låta någon annan göra hans tjenst. En vicarie måste tillförordnas, och landshöfdingen äger icke rättighet att tillsätta denne, utan Kammar-coll:m skall göra det. Skulle nu hvarje år en sådan person tillsättas, så blefve omgången för stor och saken overkställbar. Jag afstyrker således en författning, som ej kan tillämpas. Jag tror för öfrigt att begge dessa institutioner, Taxer:s-comitéer häradsvis och Bededn:s-comitéer socknevis, äro en fullkomlig garanti för både enskild rätt och det allmännas. Jag inser icke, att den nuvar. Taxer:s-comitéen häradsvis kan undvikas. Utsk. lemnar visserligen landshöfdingen rättighet att vara ordför. i Taxer:s-comitéen socknevis; men jag hemställer, huruvida landshöfdingen kan medhinna att vara närvar. vid hvarje sockens Taxer:s-comité. För mig är det klart, att då en ny bevilln.förordning ingår, isynnerhet om grundsatserna äro ändrade mot de förut gällande, så tarfvas det en åtminstone för hvarje län, som äger någon kännedom om författningen, så att den tillämpas lika i alla orter. Vi se nu huru det går till i Beredn:s-comitéerna, der personer sitta, visserligen med mycket nit och god vilja, men med föga kunskap om författningen. Landshöfdingen är efter nuvar. författningar ålagd att första gången en ny bevilln förordn. tillämpas vara närvar. vid Taxer:s-comitéen. Detta har, åtminstone i den ort, der jag bor, gjort ganska godt, och lindrat Pröfnings-comitéen från ett ofantligt besvär, emedan den derigenom undvikit att ändra om nästan allt, som eljest verkligen behöft omgöras. Hvad besväret i följd af de många comitéerna angår, så anser jag det ganska obetydligt. Beredn:s-comitéen har icke större besvär, än att inom sin socken komma tillsammans för att uppgöra sitt arbete. Dertill åtgår vanligen en dag eller en eftermiddag. Taxer:s-comitéens ledamöter hafva visserligen en litet längre resa, men denna resa är ganska nyttig för dem. De kunna der tillrättavisa hvad som orätt blifvit gjordt vid Beredn:s-comitéen. Skulle nu allt uppdragas åt Pröfnings-comitéen, så tror jag knappast att vi fingo någon, som inställde sig vid Pröfnings-comitéerna. De äro icke angelägna att resa dit nu, ännu mindre ville de det, om de nödgades der tillbringa flera dagar, för att afgöra alla de tvister, missräkningar eller fel, som nu vid Taxer:s-comitéerna rättas. Med den förändring, som jag önskar, att Taxer:s-comitéerna tillsattes sålunda, att adelsmän, prester bönder, ståndspersoner, med ett ord alla valdes turvis af socknarna och icke behöfde resa till Taxer:s-comitéen blott för att välja ledamöter, tror jag att ingen skulle beklaga sig öfver nuvar. ordning. Nu händer det, att ingen kommer i förlitande på andras inställelse, och derföre har det händt mig, att jag ej haft fullt antal ledamöter i Taxer:s-comitéen. Detta är den enda olägenhet jag känner i närvar. form. Ändrades det, så vore ingenting vi

dare att dervid fordra; hvarföre jag vid 49 §:n får föreslå, att samma former, som hittills efter 1835 års författning äro gällande, måtte fortfara och framdeles blifva gällande, blott med den förändring, att ett särskildt valsätt för ledamöter i Taxer:s-comitéen stadgas, så att de veta hvilka der skola sitta. Det kan ganska lätt ske att socknarne välja turvis en prest från en socken, en bonde från en annan, en adelsman från en tredje etc. Då är ingen olägenhet. Då är det bäst som det är, och jag är öfvertygad att allmänheten skall hålla R. St. räkning för bibehållandet af den gamla formen, vid hvilken den är van.

Hr Edenhjelm: I Utsk. har jag biträdt den mening, att Beredn:s-comitéerne kunna undvaras, och det har jag gjort af de skäl jag genom erfarenhet funnit bestyrkta vid taxeringarna. Beredn:s-comitéerna blefvo, efter hvad jag vill minnas, inrättade då hemmanen skulle värderas. Det ansågs då, att ingen kunde bättre göra det, än socknarnes egna innevånare. Nu känner hvar och en ganska väl hvad hvart hemman är värdt, och således anser jag dessa comitéer icke vidare behöfvas. De hafva många olägenheter. I alla dessa Beredn:s-comitéer för socknarna skall t. ex. väljas af alla Stånd till ledamöter af Taxer:s-comitéerna. När nu en Taxer:s-comité sammanträder, så komma en mängd menniskor, adelsmän, prester, bönder och ståndspersoner, som äro valde till ledamöter af denna comité. Då sker ett nytt val till taxeringsmän, och det är icke hälften af de valde, som ingår i comitéen, utan de få resa hem igen. Jag tror, att om taxerings-districterne ej blifva större än ett pastorat, så böra ledamöterne fullkomligen känna hemmanens värde och hvad de skattskyldiga bör åläggas såsom bevillning. Jag tillstyrker således Beredn:s-comitéernes borttagande.

Hr von Rosen: Jag får fästa den siste värde talarens uppmärksamhet derpå, att det icke är ensamt hemmanens taxeringsvärde, som af Beredn:s-comitéen bestämmes, utan många andra saker. Dervid skall bestämmas classificationen af personerne efter deras tjenst och yrken. Hvad skatt gerningsmännen skola utgöra, eller om de böra från skatt befrias, skall pröfvas. Skulle man dock finna Beredn:s-comitéerna öfverflödiga, så bör man icke bibehålla dem, såsom Utsk. gjort, endast med en förändring af namnet; ty de s. k. Taxer:s-comitéerne skulle egentligen ej blifva annat än Beredn:s-comitéer, då de på de flesta ställen skulle hållas socknevis. Då blifva vi af med Taxer:s-comitéerna, hvilka jag anser mera angelägna. Sålunda blefve ett olika förhållande inom hvarje socken i häradet. Särskilda meningar skulle inom hvarje socken göra sig gällande, så att taxeringen blefve ensidig och orättvis. Medlemmarne af socknecomitéen äro för mycket bekanta, för att hafva afgörande-rätt; de böra bereda och upplysa partiella förhållanden,

men äro icke nog opartiska för att utgöra en Taxer:s-comité. Således om R. o. Ad. skulle finna begge instansernes bibehållande öfverflödigt, så vill jag för min del göra det förbehåll, att Taxer:s-comitéerne må bibehållas häradsvis, men helst önskade jag att Beredn:s-comitéer socknevis äfven måtte fortfara.

Hr Printzensköld: Jag kan icke neka dertill, att det hos mig för ett ögonblick uppkom en tvehågsenhet, huruvida Beredn:s-comitéerne kunna vara nödiga eller icke, sedan jag hört en landshöfding från sin bänk uttala den öfvertygelse, att de icke äro nödvändiga; men min tvehågsenhet har ej varat länge, ty jag finner, vid öfvervägande af de skäl, Hr von Rosen anfört, det vara så påtagligt, att Beredn:s-comitéerne ej böra eller kunna, under hopp om en förbättrad sakernas ordning, afskaffas, att jag till alla delar förenar mig i det yttrande han afgifvit. Man behöfver icke mer än besinna, att genom borttagande af den första instansen, beröfvar man den skattskyldige tillfälle att på närmare håll sjelf kunna controllera den beskattning, som honom ålägges. Derigenom att man så går till väga, öfverhopar man, såsom Hr von Rosen riktigt anfört, Pröfn:s-comitéen med en sådan mängd af klagomål, att måhända hela månader skulle gå förbi, innan Pröfnings-comitéen hunne sluta sina arbeten. Jag tror att den tidsspillan, som Pröfnings-comitéen i detta fall finge vidkännas, är vida större, än den som uppkommer eller åtminstone öfverklagas såsom följd af Beredn:s-comitéernes bibehållande. Jag tillstyrker för min del, att bevilln.förordn:n, sådan den nu är gällande, äfven hädanefter må få qvarstå.

Hr von Hartmansdorff: Jag anser de skäl, som Hr von Rosen och Frih. Nauckhoff anfört för Beredn:s-comitéernes bibehållande, vara öfvervägande. Det enda skäl deremot, som Hr Edenhjelm andragit, äro de fåfänga resorna för åtskilliga personer till Taxerings-comitéerna. Denna olägenhet varder afhulpen, i händelse R. o. Ad., såsom jag hoppas, antager det förslag, som Hr von Rosen uppgifvit, neml. att valen till Taxerings-comitéernes ledamöter skulle ske turvis. Jag tillstyrker således att R. o. Ad. måtte bibehålla den inrättning, hvarom 51 §:n af nu gällande bevilln.förordn. stadgar.

Hr Frih. o. Landtm. hemställde, om R. o. Ad. gillade att, på sätt Bevilln.Utsk. föreslagit, hittills varande Beredn:s-comitéer komme att upphöra.

Ropades nej.

Hr Landtm. yttrade, att han uppfattat Frih. Nauckhoffs och Hr von Rosens förslag så, att det skulle innehålla samma stadganden, som hittills, i afseende på Beredn:s- och Taxer:s-comitéernes bibehållande, med den förändring, att le-

damöterne i Taxer:s-comitéerna skulle utses turvis från de socknar, som utgöra taxerings-districtet, enl. den ordning, hvarom socknarna öfverenskomma.

Hr von Hartmansdorff: Jag hemställer vördsamt, om icke detta beslut bör fattas då den § förekommer, hvilken rörer Taxer:s-comitéers bildande.

Hr Edenhjelm: Ehuru jag är öfvertygad att de andra Stånden redan afgjort hvad Bevilln.Utsk. föreslagit, innan vi hinna genomgå denna artikel, och att således hvad här ordas ej kommer att blifva gällande, anser jag mig likval skyldig att reservera mig emot det sist fattade beslutet.

Hr Frih. o. Landtm. hemställde, om R. o. Ad. ansåg, att hittills varande Taxer:s- och Beredn:s-comitéer äfven hädanefter böra bibehållas.

Ropades ja.

Hr von Hartmansdorff: Föreskrifterne om Taxer:s-comitéers bildande innehållas egentligen i 92 §:n af nu gällande bevilln.stadga. Sedan R. o. Ad. beslutat, att Beredn.-comitéerne skola bibehållas, så lärer det vara nödigt, att Ståndet i allmänhet håller sig till den gamla bevilln.förordn:s stadganden i de följande §§:na, emedan det lärer vara svårt, att vid hvarje särskildt tillfälle iakttaga de förändringar, som Utsk. i sitt förslag infört, och som nu återigen borde rättas efter R. o. Ad:s beslut. Under sådan förutsättning torde måhända den frågan, som nyss väcktes af Hr von Rosen och Hr Landtm. framställde, kunna genast företagas. Jag har intet emot bifall dertill; jag ville nu blott hänvisa till den § i den gamla författningen, som stadgar om sättet att utse Taxer:s-comitéens ledamöter.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att, sedan R. o. Ad. beslutat att så väl Beredn:s- som Taxer:s-comitéerna böra fortfara, Ståndet torde finna, att det första beslutet borde angå sättet att välja eller utse de ledamöter, som skola utgöra Beredn:s-comitéerna och sättet att formera Taxer:s-comitéerna.

Frih. Nauckhoff: Jag hemställer vördsamt om icke den föreg:de 48 §:n nu måhända skulle kunna företagas, sedan den 49:de redan är afgjord.

Hr von Rosen: Sedan Ståndet har beslutat, att både Beredn:s- och Taxer:s-comitéerne skola fortfara, så hemställer jag, om icke vi kunde antaga alla de öfriga §§:na i 1835 års författning, som röra Beredningens- och Taxer:s-comitéernes sammansättning och göromål, med den förändring jag önskat i valet af ledamöter i Taxer:s-comitéerna, neml. att de väljas turvis inom socknarna, så att hvar och en förut vet att han verkligen blir ledamot när han reser dit. Likväl får jag härvid framställa en principfråga, som

Bevilln.Utsk. nu har vidrört, och som något förändrar den gamla författningen. Gamla författningen ålägger landshöfdingen att, om han ej sjelf kan vara närvar. vid Taxer:s-comitéen, utse en ordför. i sitt ställe. Bevilln.Utsk. har vid denna riksdag föreslagit, att Taxer:s-comitéen må sjelf välja sin ordförande. Deremot har jag intet att invända, dock att landshöfdingen, om han sjelf kommer tillstädes, intager ordförande-platsen. Jag tror att man då i alla fall ej ville välja någon annan. Jag tror det kan vara detsamma, om de valde sins emellan utse ordför., eller han väljes af landshöfdingen. Denna förändring har jag således ingenting emot. Den besparar landshöfdingen besväret att skrifva till en hop personer, som ofta afsäga sig uppdraget. Den af landshöfdingen utsedde ordför:n har icke rösträttighet, och det synes lämpligt att comitéens medlemmar må inom sig sjelfve till ordför. utse den, för hvilken de hafva förtroende. För öfrigt har jag ingen anmärkn. att göra emot 1835 års författning. Här förekommer en omständighet till, neml. att Utsk. nedsatt plikten för den ledamot, som icke infinner sig, ifrån 6 r:dr 32 sk. till 3 r:dr 16 sk. Det kan också vara likgilltigt.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att då Frih. Nauckhoff nu begärt att 48:de §:n måtte föredragas, R. o. Ad. torde finna, att sådant borde äga rum. Efter det beslut Ståndet nyss fattat, kunde den icke antagas sådan den blifvit af Bevilln.Utsk. föreslagen. Det förslag till annan redaction af denna 48:de §, som här under discussionen blifvit framstäldt, hade Hr Landtm. fattat vara af följande lydelse: "Den upprättade mantalslängden skall å allmän sockenstämma till granskning företes, eller ock, om så begäres, uppläsas och sedan genom påskrift af vederbör. pastor...

Frih. Ridderstolpe erinrade, att det borde heta kyrkoherde.

Hr Landtm. fortfor derefter: "...genom påskrift af vederbör. kyrkoherde, eller den hans tjenst förrättar, samt tvänne närvar. socknemän, styrkt blifvit, att antingen inga eller endast de uti särskild förteckning upptagna anmärkn:r blifvit till rättelse antecknade, med sina bilagor emottagas af hvarje församlings kyrkoherde, för att, förseglad med hans och häradsskrifvarens sigill, förvaras intill dess handlingarna varda till vederbörlig Beredn:s-comité öfverlemnade, för att ytterligare granskas" o. s. v. enligt Utsk:s förslag.

Frih. Nauckhoff: Jag hemställer huruvida icke Hr Frih. o. Landtm. behagade jemväl föredraga det mom. rör:de städerna, som jag haft äran föreslå såsom tillägg vid denna §.

Hr von Hartmansdorff: Om Hr Frih. o. Landtm. tillåter, att det första momentet af §:n, som endast innehåller

en lydelseförändring af det gamla stadgandet, först föredrages; så kunde Frih. Nauckhoffs förslag sedermera särskildt till pröfning förekomma.

Gr. Hamilton: Efter så mycken vigt här lägges på ord, så får jag upplysningsvis nämna, att benämningen pastor äfven i sednare delen af §:n förekommer och således äfven der torde böra utbytas emot kyrkoherde.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att R. o. Ad. torde finna lämpligt att först fatta beslut i afseende på den redaction han uppläst, och att sedan företaga pröfning, huruvida ett nytt mom. borde tilläggas. I afseende på den anmärkn. som Gr. Hamilton gjort, rör:de ordet "kyrkoherde," torde böra tagas i öfvervägande att på många ställen i denna författning, som redan blifvit af R. o. Ad. gillade, ordet "pastor" förekomme, och att således ordet "kyrkoherde" icke på alla ställen kunde införas; hemställande Hr Landtm. nu, om R. o. Ad. behagade bifalla den redaction af 48 §:n, som han nyss uppläst.

Ropades ja.

Frih. Nauckhoff: Jag vet icke, om det förslag till ett sednare mom., som jag nyss uppgaf, blifvit antecknadt, och får således ånyo framställa detsamma. Motivet dertill hade jag äfven nyss äran nämna, neml. att §:n egentligen handlar om förhållandet på landet, och föreskrift för städerna alldeles saknas. Detta är orsaken hvarföre jag trott mig böra anhålla om ett tillägg, som afser förhållandet i städerna. Detta tillägg borde efter mitt förmenande blifva så lydande: "I stad skall mantalslängden, sedan den blifvit afslutad, hållas de skattskyldige tillhanda å tid och ställe, som magistraten åligger att genom kungörelse från predikstolarna tillkännagifva."

Gr. Hamilton: Som sannolikt det tillgår i städerna såsom på landet, så att sockenstämma hålles öfver församlingarnes gemensamma angelägenheter; så hemställer jag, om icke samma stadgande kunde blifva gällande äfven för städerna. Måhända kan det nu föreslagna stadgandet vara bättre, hvilket jag ej kan bedömma, men nog skulle jag föreställa mig, att den §, som nu finnes, innehåller föreskrifter huru härvid skall tillgå.

Hr Frih. o. Landtm. hemställde, om R. o. Ad. ansåg att, på sätt Frih. Nauckhoff föreslagit, ett nytt mom. borde tilläggas i 48 §:n, så lydande: "I stad skall mantalslängden, sedan den blifvit afslutad, hållas de skattskyldige tillhanda å tid och ställe som magistraten åligger att genom kungörelse från predikstolarna tillkännagifva."

Ropades ja.

Frih.

Frih. von Kræmer: På de skäl, som här redan blifvit anförda, isynnerhet af Hr von Rosen, skulle jag tillstyrka, att alla §§ i 1835 års författning, från och med den 51:sta till och med den 151:sta måtte antagas, blott med förändring i 92 §:n, som angår sättet att välja ledamöter i Taxer:s-comitéer. Då ingen anmärkn. mig veterligen på landet blifvit gjord emot dessa stadganden, och det är nyttigt, att så mycket som möjligt bibehålla våra ekonomiska författningar orubbade, så skulle jag tro, att ingen annan ändring borde ske, hvarförutan discussionen kunde betydligen förkortas, om vi finge en propos. på att allt som rörer Berednings- Taxerings- och Pröfnings-comitéer skall förblifva vid hvad i 1835 års förordning stadgas, endast med den förändring i 92 §:n som Hr Landtm. redan omnämnt.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att, hvad Pröfnings-comitéen anginge, R. o. Ad. torde finna, att stadgandena derom borde blifva föremål för särskild pröfning, och att endast Berednings- och Taxerings-comitéerne nu borde vara föremål för öfverläggningen.

Hr von Rosen: Då jag önskat att Taxer:s-comitéerne må fortfara, men finner tillsättningen af dess ledamöter besvärlig för en del af de valde; så får jag föreslå, att ledamöter till Taxer:s-comitéen så väljas, att antalet blir lika med hvad 1835 års författning föreskrifver, och att adeln inom häradet väljer och insänder sina vallistor till Konungens Bef:h:de, som derefter underrättar den valde derom. Presterskapet inom häradet insänder valsedlar till contracts-prosten, som äfven underrättar den valde. Ståndspersoner och BondeSt. välja, genom fullmäktige från socknarna, inför häradsrätten vid det ting, som inträffar näst före den tid då förrättningen skall försiggå; hvarförutan häradsskrifvaren underrättar socknarna när tiden för dem inträffar att utse ledamöter i Taxer:s-comitéen.

Hr von Hartmansdorff: Jag instämmer med Frih. von Kræmer deruti, att sedan R. o. Ad. beslutat bibehålla både Berednings- och Taxer:s-comitéer, vore det rättast att godkänna den gamla bevilln.förordn. till och med den §, hvarefter frågan om Pröfnings-comitéer förekommer, d. v. s. den 133 §:n i nuvar. bevilln.stadga; Ståndet likväl förbehållet, att särskildt besluta om Taxer:s-comitéernes sammansättning. Dertill fordras en bestämd ordalydelse, som kunde pröfvas lika väl i eftermiddag eller en annan dag, som nu. Det är en sak, som icke hindrar pröfningen af det återstående, ehuru nödvändigt det är, att Ståndet antager en bestämd lydelse, hvilken kan ordagrannt införas i bevilln.stadgan, emedan beslutet thy förutan ej kan anses äga den fullständighet, som erfordras, då målet slutligen afgöres.

Jag hemställer således till Hr Frih. o. Landtm., om en sådan ordning vid föredragningen icke må följas?

Hr von Rosen förenade sig med Hr von Hartmansdorff.

Hr Printzensköld: Jag instämmer så mycket hellre i den hemställan, som Hr von Hartmansdorff nu gjort, som i en af de §§, hvilka innefatta stadganden om val till ledamöter i Taxer:s-comité, en sådan osvenska förekommer, att det är rakt omöjligt att kunna förstå dess verkliga mening.

Frih. Nauckhoff: Genom denna propos befinner jag mig i den högst besynnerliga ställning att nödgas tillstyrka antagande af en författning, som jag i många fall ansett vara från början till slut bristfällig. Men af två onda ting väljer man naturligtvis det minsta; och som det inflytande vanan utöfvar på menniskonaturen äfven här gjort sig gällande under den tid man nödgats tillämpa allt det förvrängda, som finnes i den gamla förordningen, så föranledes jag att nu rösta ja, ehuru det är emot min öfvertygelse.

Hr Frih. o. Landtm. fästade, i anledn. af det förslag, som flere talare nu gjort, R. o. Ad:s uppmärksamhet derpå, att måhända flera beslut, som Ståndet fattat eller komme att fatta i anledn. af de §§, som stå längre fram i bevilln.förordn., skulle kunna inverka på redactionen eller meningen af de stadganden, som för Berednings- och Taxer:s-comitéerna hittills varit gällande, och att således, om R. o Ad. ginge att fatta ett sådant beslut, som blifvit föreslaget, Ståndet likväl måtte förbehålla sig, att i afseende på sådan redaction och sådana meningar, som stå i strid med andra beslut, som R. o. Ad vid pröfningen af ifrågavar. ärende i sin helhet fattat eller komme att fatta, R. o. Ad. då måtte äga att förändra och rätta paragrafer, som på detta sätt stode i strid med detta R o. Ad:s beslut.

Hr von Hartmansdorff: Denna erinran är ganska riktig, ty det finnes i bevilln.förordn. en mängd åberopanden af §§ och momenter, hvilkas nummer äro rubbade genom de beslut och den ordning, hvarom R. o. Ad. förut förenat sig. Jag instämmer således i den framställning, som Hr Frih. o. Landtm. gjort.

Under det förbehåll, som sednast af Hr Landtm. blifvit omtaladt, samt under förbehåll att måhända i dag på eftermiddagen företaga pröfning af frågan om det sätt och den ordning, i hvilken Taxer:s-comitéerne böra utses och formeras, antog R. o. Ad, uppå derefter framställd propos., samma stadganden, som hittills varit gällande i afseende på Berednings- och Taxer:s-comitéer, och som innehållas i gamla författningen från och med 51:sta till och med 133:dje §:n.

112 §:n.

Frih. von Kræmer: Äfven i allt hvad som angår Pröfnings-comitéer inom länen, skulle jag för min del önska oförändradt bibehållande af 1835 års förordning, och får anhålla att propos. derpå måtte blifva framställd. Jag tror, att de gamla föreskrifterna icke innehålla någonting, som ej kunde ganska väl appliceras, då de ej allenast under de sista fem åren, utan ock en längre tid förut, varit tillämpade.

Hr von Rosen: Utsk. har här ändrat den motsvarande §:n i gamla förordn. och endast uppdragit Pröfnings-comitéen, att granska fastighetsvärdet å landet, då deremot 134 §:n i nu gällande författning ger en vidsträcktare latitud åt Pröfnings-comitéens verksamhet. Den skall jemväl granska taxeringarna å näring, rörelse och löne-inkomst; men nu tyckes det, enligt 112 §:n af Utsk:s förslag, vara meningen, att den blott skall bestämma fastighetsvärdet. Jag föreslår, att 134 §:n af 1835 års författning må qvarstå, i stället för 112 §:n af den nu föreslagna.

Hr von Hartmansdorff: Jag biträder Frih. von Kræmers anhållan, att den gamla förordningens stadgande om Pröfnings-comité må oförändradt qvarstå, likväl med undantag af 138 §:n, som svarar emot 116 §:n i Utsk:s betänk. N:o 12. Der står: "Konungens Bef:h:de utfärde derefter genast allmänna kungörelser, som innehålla dagen för Pröfnings-comitéens sammanträde, namnen å de ledamöter han utsett, samt föreskrift för den, som af Pröfnings-comitéen äskar någon rättelse, att antingen förut hos Konungens Bef:h:de, eller sednast kl. tolf å den dag comitéen sammanträder, skriftligen ingifva sina anmärkn:r vid den öfverklagade åtgärden" etc. Denna tid af kl. 12 har samma fel, som jag, i fråga om inställelse vid mantalsskrifning, förut anmärkt vid den utsatta inställelsen 3 timmar sednare än förrättningen börjar. När Pröfnings-comitéen är sammankommen i residensstaden, så börjar den vanligen sin förrättning kl. 9 om morgonen, för att på dagen hinna till slut dermed. Skall man då sitta till kl. 12 och vänta på besvären, så är förrättningen under tiden ogjord; ty det kan hända, att bland de besvär, som inkomma, finnas sådana frågor, som comitéen förut, på grund endast af då förekomna handlingar, redan pröfvat och afgjort. Men om nya oförutsedda omständigheter förefalla vid de sist inkomna anmärkningarna, så nödgas comitéen måhända att göra om sitt arbete. Jag tillstyrker fördenskull följande lydelse: - - "äskar någon rättelse, att antingen förut hos Konungens Bef:h:de, eller sednast dagen före den, då comitéen sammanträder." Det är så mycket nödvändigare att besvären ingifvas dagen förut, som det behöfves för landskamereraren och äfven för landshöfdingen sjelf, om han vill vara väl hemmastadd i sina stycken, att

genomse de anmärkn:r, som till pröfning vid sammanträdet förekomma.

Frih. von Kræmer: Äfven jag instämmer i den redactions-förändring, som Hr von Hartmansdorff föreslagit i 138 §:n af nuvar. bevilln.förordn. Jag tror att den länder till redighet och lätthet vid föredragningen af ärendena; och medan jag nu har ordet, skulle jag äfven vilja anhålla, att ifall alla de stadganden, som röra Pröfnings-comitéen, antages, samma förbehåll må iakttagas som Hr Frih. o. Landtm. framställdt i afseende på Berednings- och Pröfnings-comitéer, neml. att den rättelse i redactionen må kunna införas, som i följd af redan fattade eller framdeles vidtagande beslut kan erfordras.

Hr von Rosen: Jag finner att besvärens inlemnande först klockan 12 på dagen är en stor olägenhet, men jag kan icke gerna biträda Hr von Hartmansdorffs förslag, att de skola inlemnas sednast dagen förut. Skälet dertill är att de flesta besvären medtagas af någon ledamot i Pröfnings-comitéen, på det den klagande må slippa att sjelf gå dit, eller genom ombud föranstalta om sina besvärs inlemnande till landscancelliet. Jag tror icke att någon betydlig olägenhet uppstår, om de inlemnas då comitéen skall sätta sig. Det kan visserligen vara några besvär, som kunde behöfva genomses förut af landskamereraren och landshöfdingen, men sällan äro frågorna af den vigt, att de behöfva länge funderas på. Åtminstone har det sällan varit förhållandet, der jag suttit i Pröfnings-comitéen, utan klagomålen hafva varit af den beskaffenhet, att man någorlunda kunnat undersöka dem på stället. För öfrigt är landshöfdingens och landskamererarens föreg:de undersökning tilläfventyrs icke mycket båtande; ty besvären skola ändå pröfvas af comitéens ledamöter, som icke äro i tillfälle att granska dem förr än comitéen satt sig. Jag skulle önska den förändring, att som comitéen vanligen sätter sig kl. 10, denna tid utsattes till besvärens inlemnande, i stället för kl. 12. Då tror jag att comitéen icke vore besvärad af nuvar. olägenhet, och de rättsökande voro lisade derigenom, att de lättare kunde få sina besvär ingifna af de ledamöter, som från deras ort reste till Pröfnings-comitéen. Så tillgår åtminstone i mitt län, att de flesta besvär till comitéen inlemnas af de ledamöter, som skola sitta der. Jag tror att vi äfven få något afse de skattskyldiges lättnad och icke ensamt Pröfnings-comitéens. Jag tillstyrker således att besvären få inlemnas till kl. 10 å den dag comitéen sammanträder.

Hr Edenhjelm: Utsk. har utsatt ifrågavar. tid af det skäl, som Hr von Rosen anförde, neml. att sällan eller aldrig besvär från landet inlemnas annat än genom ledamöter i Pröfnings-comitéen, och ganska ofta händer det, att en eller annan ledamot ej kommer förrän kl. 11 och till och

med först emot kl. 12; hvarförutan Utsk. utsatt klockan 12 derföre, att allmänheten är van vid denna tid, som äfven gäller vid alla domstolar. Den tiden glömmer allmänheten aldrig, men om vi sätta ut klockan 9 eller 10, så komma många ej ihåg det. Jag har dessutom ej sett någon olägenhet af nuvar. stadgande.

Frih. Cederström, Thure: Jag får vördsamt förklara, att jag för min del har ingenting att erinra deremot, om de stadganden, som i 1835 års bevilln.förordn. finnas intagna, blifva antagna, blott med det undantag, att jag anhåller få fästa R. o. Ad:s uppmärksamhet derpå, huru obilligt sista stadgandet i 143 §:n af nuvar. bevilln.förordn. är, att ledamöter af Pröfnings-comitéen i Stockholm ej skola erhålla något arfvode. Det är på intet ställe så besvärligt att vara ledamot af Pröfnings-comité som i Stockholm. Det händer icke sällan, att de besvär, som inkomma till Pröfnings-comitéen derstädes, utgöra 1200 à 1500 mål. Dessa mål skola särskildt pröfvas, hvaraf ej sällan inträffar, att Pröfnings-comitéens sammanträden vara oafbrutet 2 à 3 månader, derunder ledamöterne äro tillsammans minst 2 gånger i veekan för- och eftermiddagarna. Jag har under trenne år varit ledamot af Pröfnings-comitéen i Stockholm och dervid funnit dels huru svårt det varit att få personer, som velat åtaga sig att vara ledamöter i Pröfnings-comitéen, och dels svårigheten att erhålla ledamöter, som velat uppoffra sin tid med att oafbrutet deltaga i dess arbeten. Det är likväl icke ett ovigtigt åliggande, som Pröfnings-comitéens ledamöter fått sig uppdraget, emedan comitéen skall bestämma huruvida den debitering, som blifvit den skattskyldige påförd, är rättsenlig eller icke. Det har ofta här i Stockholm inträffat, att af Pröfnings-comitéens ledamöter blott $\frac{2}{3}$:delar och stundom blott hälften varit tillstädes af den anledn. att de sagt: "vi kunna icke lönlöst uppoffra vår tid för ett sådant arbete." Af sådan anledn., och då jag tror att det verkligen skulle ländа till förmån för den skattskyldige, får jag föreslå, att ledamöter af Pröfnings-comitéen i Stockholm, lika så väl som ledamöter af denna comité på landet och i andra städer, måtte erhålla arfvode, hvilket jag får föreslå måtte bestämmas till 1 r:dr 16 sk. b:co för hvarje dag, som ledamöterne i comitéen tjenstgöra, och att detta arfvode måtte utgå så, att, i stället för $\frac{3}{4}$ proc. af den taxerade bevilln.summan, $1\frac{3}{4}$ proc. finge till kostnaderna användas. Jag tror att ett sådant stadgande skulle för Stockholms stad medföra stor nytta, och begär derföre proposition till bifall på detsamma.

Frih. Nauckhoff: Det har blifvit sagdt, att inga olägenheter försports derigenom att besvärstiden hos Pröfnings-comitéen varit utsatt till kl. 12 samma dag sammanträdet sker. I strid dermed får jag nämna, att jag icke erinrar mig någon Pröfnings-comité — och jag har likväl öfver-

varit åtskilliga — der icke ganska väsendtliga olägenheter uppstått derigenom, att denna tid varit utsatt till kl. 12; ty i följd deraf har comitéen under sitt sammanträde före denna tid alltför litet kunnat sysselsatt sig med sina egentliga göromål, just i saknad af de besvär, som kunde inkomma och inverka på besluten. Jag förenar mig således till alla delar med de ledamöter, som begärt att besvären måtte inlemnas åtminstone dagen förut. Jag skulle önska det, icke för comitéens beqvämlighet, ty den har jag icke åtagit mig att här föra till torgs, utan för de skattskyldiges eget bästa; emedan då besvären inkommit kl. 12, hvilket jag sett många gånger inträffa, hvarvid de inlemnats ej genom comitéens ledamöter, hvilka jag alltid funnit tillstädes på utsatt tid, utan genom andra ombud och till och med per posto; så har följden blifvit, att besvären endast i förbigående kunnat pröfvas. Mången gång har man behöft upplysningar, som ej på stället kunnat erhållas. Allt detta leder mig till den öfvertygelse, att det är just i de skattskyldiges intresse, som deras besvär borde inlemnas minst en dag förut, om icke flera, eller så tidigt att de må kunna undergå en föregående granskning på landscontoret och hos landshöfdingen, hvarigenom de upplysningar ej skulle komma att saknas, som borde inverka på beslutet. Jag tillstyrker således att den föreslagna förändringen må äga rum.

Gr. Hamilton: Uti den hufvudsak, hvari Utsk. afvikit från de §§ i förra bevilln.förordn., som röra Pröfningscomitéen, har jag varit af olika tanke med Utsk:s majoritet, och skall jag således ej hafva någonting emot, att en annan åsigt här gör sig gällande; men jag kan icke gilla det summariska sätt, hvarpå R. o. Ad. går till väga i frågan. Om Bevilln.Utsk. vore R. o. Ad:s Utsk., så kunde det så vara; men då ett R. St:s Utsk. afgifvit betänk., så skulle jag tro, att R. o. Ad., åtminstone af aktning för MedStånden, borde taga någon kännedom om de anmärkn:r, som i de andra Stånden blifvit gjorda, och hvilka måhända kunde lända till någon förändring i 1835 års författning. Likväl har icke ens Utsk:s betänk. här blifvit uppläst, och mången torde vara alldeles obekant med hvad förslaget innehåller. Detta föredragningssätt har äfven ledt dertill, att vi nu discutera 3 §§ på en gång, och jag skall anhålla att ytterligare få bringa den fjerde å bane. — 137 §:n af 1835 års bevilln.förordn. innehåller: "Sednast inom trenne vec-"kor efter det Taxer:s-comitéerne sina åligganden fullgjort "skola magistraterne i städerna samt kronofogdarne å lan-"det hafva till Konungens Bef:h:de insändt Taxer:s-comité-"ernes protocoll, handlingar och längder, jemte allt annat, "som dessa förrättningar tillhört, vid bot af en r:dr till lä-"nets eller stadens fattigförsörjning, för hvarje dag der-"med längre dröjes." Inom BorgareSt. är deremot den

anmärkn. gjord, att då taxeringslängden inom hvarje stad skall föras af den person, som det antingen tillhörer, eller magistraten dertill förordnar, hvilken i båda dessa fall måtte anses magistraten underordnad, synes åliggandet att insända taxeringshandlingarna icke kunna tillhöra någon annan än magistraten; men som härvid jemväl förekommer, att det af Konungens Bef:h:de beror att antaga protocollsförande, af hvilken magistraten således icke äger att omedelbart infordra taxeringsprotocollet, har man ansett det vara oriktigt, att magistraten skulle åläggas plikta, för att en person, som landshöfdingen utsett, ej insändt protocollet i rättan tid. Flera anmärkn:r torde finnas af samma beskaffenhet; men sedan R. o. Ad. beslutat att nu derpå ej fästa något afseende, så vill jag ej längre dermed uppehålla.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att R. o. Ad. af Gr. Hamiltons yttrande borde hafva funnit nödvändigheten deraf, att stadgandena rör:de Pröfnings-comitéen pröfvas på samma sätt, som varit iakttaget vid föredragningen af de första delarna af detta mål, neml. paragrafvis, hvarföre discussionen nu torde böra hålla sig vid de stadganden, som förekomma i 112 §:n. Vid denna § vore gjord den anmärkn., att den borde redigeras till likhet med 134 §:n i nu gällande bevilln.stadga.

Frih. von Kræmer: Det var i afseende på discussionen om andra §§, som jag begärde ordet; men sedan Hr Frih. o. Landtm. återfört oss till discussion öfver 112 §:n i Utsk:s förslag, får jag blott anhålla, att vi kunde få propos. till densammas antagande, sådan den är uppfattad i 134 §:n af 1835 års författning.

Frih. Nauckhoff: Till genmäle af Gr. Hamiltons anmärkn., att R. o. Ad. något för summariskt behandlade frågan, får jag tillkännagifva, att det är med fullkomligen berådt mod, som jag röstat såsom skett, och att jag tagit all den kännedom af Utsk:s arbeten, som varit mig möjligt. Jag förmodar, att då dessa betänk:n långt före detta varit utdelade, så har hvar och en haft god tid eller åtminstone ej saknat den tid som erfordrats, för att bedömma halten af Utsk:s arbeten och sedan komma till de beslut, som böra fattas. Jag kan således icke för min del ingå på att hafva slumpat med saken, utan det är med fullkomlig öfvertygelse jag röstat på sätt jag gjort.

Hr von Hartmansdorff: Jag anhåller att den motsvarande §:n i gamla bevilln.förordn. måtte blifva uppläst, på det att man må kunna jemföra honom med den nu föreslagna.

134 §:n i 1835 års bevilln.förordn. upplästes.

Hr von Hartmansdorff tillstyrkte, att denna gamla § måtte antagas.

Hr Frih. o. Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade bifalla Utsk:s förslag i 112 §:n.

Ropades starka nej, blandade med ja.

Uppå derefter framställd propos. beslöt R. o. Ad. att hittills varande bevilln.förordnings stadgande i 134 §:n äfven hädanefter borde blifva gällande.

113 §:n.

Frih. von Kræmer: Jag anhåller att 135 §:n i nuvar. bevilln.förordn. måtte få upplåsas, och anhåller om propos., att den måtte blifva antagen.

135 §:n i 1835 års bevilln.förordn. upplästes.

Hr von Rosen: Jag förenar mig med dem, som önska att 135 §:n i 1835 års författning må blifva gällande. Utsk. har förändrat ledamöternes antal. Jag kan icke förstå hvarföre 20 ledamöter skulle vara bättre än 15. Men jag hemställer, huruvida R. o. Ad. påyrkar att landshöfdingen skall fortfarande hafva rösträttighet i Pröfnings-comitéen. För utgången af saken tyckes det vara likgilltigt; ty är det hans röst, som ger majoritet, så är det flera särskilda omständigheter, som göra om han hittar på det rätta, om jag så skall säga. Då äro tankarne så delade, att det kan vara likgilltigt, om han har rösträttighet eller icke. Han har icke rösträttighet i Taxer:s-comitéen, ej heller vid markegångssättningen. Jag anser det derföre äfven vid Pröfnings-comitéens beslut vara likgilltigt. Jag får likväl här säga min enskilda tanke, att jag i detta fall ogillar Utsk:s förslag att fråntaga honom rösträttigheten; ty det visar en tendens, som jag önskade icke funnes, då man bedömmer landshöfdingens kall. Man har på sina ställen velat betrakta landshöfdingen endast såsom en person med blackarna i ena handen och spöna i den andra. Så anser jag honom icke böra betraktas, och jag tror att landshöfdingens vackraste skyldighet är att uti Pröfnings-comitéen bevaka den fattiges rätt jemte Kronans. Jag nämner detta för min enskilda del, men är likgilltig, om jag får behålla rösträttighet i Pröfnings-comitéen eller icke.

Hr Edenhjelm: Uti Utsk:s beslut att landshöfdingen ej skall hafva någon rösträtt har jag icke deltagit, och det af mångfalldiga skäl, men isynnerhet derföre, att vid Pröfnings-comitéen förekomma många göromål, deri landshöfdingens yttrande är högst nödvändigt. Der skall t. ex. väljas chartæ-sigillatæ-ombud för länet. Landshöfdingen är ansvarig för uppbörden, — skall han då icke hafva ett ord med i laget? Jag yrkar att detta beslut måtte upphäfvas.

Gr. Hamilton: Jag anhåller att här blott få anmärka,

ka, att jag i Utsk. reserverat mig emot beslutet, att landshöfdingens rösträttighet i Pröfnings-comitéen skall upphöra; och får jag derjemte nämna, att anledningen hvarföre Utsk. föreslagit 20 ledamöter, i stället för 15, här sannolikt kommer att förfalla; ty den var att Utsk. ansåg någon ändring i Pröfnings-comitéens beslut icke böra äga rum, på hvilken grund Utsk. trodde sig böra förstärka ledamöternes antal.

Hr Printzensköld: Äfven jag yrkar, att den gamla §:n i bevilln förordn. måtte få oförändrad qvarstå. Jag kan omöjligen inse hvarföre man skulle, såsom Utsk. föreslagit, förkorta §:n samt göra den tvetydig samt föranledande till tvister. Jag kan lika litet inse skälet hvarföre man fråntagit landshöfdingarna den rösträttighet, som de förut ägt. Detta innefattar ett misstroende till Konungens ansvarige embetsmän, som ingalunda är värdigt. De hafva lika väl, som hvarje annan ledamot af Pröfnings-comitéen svurit eden, att de skola rätt och sanning styrka; och då de äro förbundne att i sina beslut iakttaga rättvisa, vet jag icke hvarföre man till dem skall äga mera misstroende än till de deleguerade af åtskilliga medborgare-classer, som der skola rösta. Ensamt den omständighet, som Hr Edenhjelm nämnde, att chartæ-sigillatæ-försäljningsmän skola af Pröfningscomitéerna utses, är tillräcklig för att visa med huru liten sakkännedom Bevilln.Utsk. i detta fall gått till väga. Jag tillstyrker således, att förevar. § i Bevilln.Utsk:s förslag måtte ogillas, och att den gamla §:n må få qvarstå.

Hr von Hartmansdorff: Jag är af samma mening, som Hr von Rosen, att landshöfdingens rösträtt behöfves både för att skydda Kronans och den fattiges rätt. Förhållandet är vanligen, att de, hvilka bäst kunna betala, dem vågar ingen beskatta så högt som vederborde, hvadan de fattige få i förhållande till de förmögnare betala mera, än skäligt är. Då finnes vanligen ingen annan än landshöfdingen, som vågar göra några anmärkn:r emot dem, som äro för lågt beskattade. Att göra denna anmärkn. utan rösträtt hafver sig icke så lätt. Men jag får anmärka en annan omständighet, som förefaller besynnerlig. Så mycket misstroende, som Bevilln.Utsk. haft för landshöfdingarne, så godt förtroende har Utsk. haft för öfver- och underståthållaren; ty under det att landshöfdingarne mistat deras rösträttighet, så hafva desse ståthållare fått behålla deras. Det står neml. i 119 §:n: "I Stockholm vare särskild Pröfnings comité, hvilken, under ordförande af öfverståthållaren eller, i dess frånvaro, af underståthållaren, eller den Konungen i deras stalle i nåder förordnar, med laglig rösträttighet, skall bestå af tre af Ridderskap och Adel" etc. Jag skulle för min del tro, att landshöfdingarne äro lika så goda tromän, som öfver- och underståthållaren, och att de

således kunna vara äfven af Bevilln.Utsk. lika väl betrodde, som de sednare.

R. o. Ad. antog de stadganden, som finnas intagna i 135 §:n af hittills gällande bevilln.förordning.

Då tiden var långt liden, uppskjöts pröfningen af de återstående delarna af detta ämne till eftermiddagen.

H. R. o. Ad. åtskiljdes kl. $\frac{5}{4}$ till 3 e. m.

In fidem protocolli,
F. O. Silfverstolpe.

Lördagen den 10 October 1840.

Plenum kl. 6 e. m.

Justerades pleni-prot. för den 26 sistl. September.

Fortsattes pröfningen af Bevilln.Utsk:s utlåt. N:o 27, i anledn. af anmärkn:r emot betänk. N:o 12, ang:de grunderna för den blifvande allm. bevillningen samt föreskrifterna för tillämpningen deraf.

114 §:n.

Hr Printzensköld, Carl: Bevilln.Utsk. har uti en särskild § framställt ifrågavar. stadgande rör:de landskamererarnes skyldighet att i och för det uppgifna ändamålet öfvervara Pröfnings-comitéernes sammanträden, ehuru detta stadgande, om jag icke missminner mig, förekommer uti en annan § rör:de Pröfnings-comitéerna, neml., derest mitt minne icke felar, uti 135 §:n af nu gällande bevilln.-förordning. Jag vet icke hvartill det gagnar, att i detta fall göra en särskild § rör:de landskamereraren, då denna § kan innefattas uti den 135, och då R. o. Ad. beslutat att den blifvande bevilln.stadgan skall, så vidt möjligt är, blifva sådan som den närvar. befinnes, med undantag blott i de delar, der denna i afseende på språket eller sjelfva bestämmelserna finnes tvetydig eller oriktig. Jag tillstyrker derföre, att 135 §:n uti nu gällande bevilln.förordn., hvilken innesluter 113 och 114 §§:na i Utsk:s förslag, måtte förblifva oförändrad.

Undert. Ridd. Secret. anmälte, att R. o. Ad. på förmiddagen antagit de stadganden, som finnas i 135 §:n af nu

gällande bevilln.förordn., och att i nämnda § finnes intagen den föreskrift, som svarar mot 114 §:n i Utsk:s förslag.

Gr. Hamilton, Henning Hugo Ludv.: Jag är förekommen af Hr Ridd Secret:n, som upplyst att det stadgande, som finnes föreslaget uti 114 §:n af förevar. betänk., redan är bifallet genom R. o. Ad:s på förmiddagen fattade beslut att antaga 135 §:n uti gamla bevilln.förordn., hvilken omfattar både 113 och 114 §§:na uti förevar. förslag.

Hr Printzensköld: Jag ber om ursägt för mitt misstag. Jag påminte mig icke hvad jag nu ihågkommer, neml. att 135 §:n uti nu gällande förordning är i hela sin vidd af R. o. Ad. antagen. Hade jag erinrat mig det, så hade jag blott velat föreslå, att den nu föredragna 114 §:n måtte förfalla.

Som en följd af R. o. Ad:s på förmiddagen fattade beslut, fann R. o. Ad. 114 §:n böra förfalla.

115 §:n.

Hr Printzensköld: Vid jemförelse af denna § med den som uti nu gällande bevilln.förordn. med densamma är lika lydande, neml. den 136 §:n, har jag trott mig märka, att Bevilln.Utsk:s förslag är bättre än gamla redactionen; och jag tillstyrker derföre antagande af Bevilln.Utsk:s redaction, helst någon afvikelse i sjelfva saken från det nu gällande stadgandet deruti icke förefinnes.

Stadgandet i 115 §:n bifölls.

Hr Printzensköld: Emellan 136 och 138 §§:na uti gamla förordningen, hvilken sednare § innehåller det stadgande, som finnes upptaget uti 116 §:n af Bevilln.Utsk:s förslag, förekommer en §, som angår tiden inom hvilken Taxer:s-comitéens prot. med tillhörande handlingar och längder skola till Pröfnings-comitéen vara ingifna. Om man, såsom jag nyss nämnt att R. o. Ad. önskar, vill i möjligaste måtto bibehålla den gamla redactionen; så torde det äfven vara nödigt att bibehålla denna §, som kommer näst efter den, hvarest stadgas om Pröfnings-comitéerna; och får jag derföre anhålla det R. o. Ad. täcktes besluta att 137 §:n i gamla förordningen må qvarstå med den redactionsförändring, som är af behofvet påkallad, och hvarom jag utber mig att särskildt få yttra mig, ifall mitt förslag vinner R. o. Ad:s samtycke.

Hr von Hartmansdorff, Aug.: Den af Hr Printzensköld omnämnda § uti gamla bevilln.förordn. har i Utsk:s förslag sin motsvarighet uti 111 §:n, hvilken lyder sålunda: "Sednast inom 3 veckor efter det Taxer:s-comitéerne i stä-"derna slutat sina förrättningar skola magistraterne till Ko-"nungens Bef:h:de insända Taxer:s-comitéernes protocoll, hand-

"lingar och längder vid bot af en r:dr till stadens fattig-"försörjning för hvarje dag dermed längre dröjes" Denna § har icke kommit under öfverläggning hos R. o. Ad., derföre att Ståndet vidblef föreskrifterna i gamla bevilln.förordn., från och med frågan om Beredn-comitéerna till början af föreskrifterna om Pröfnings-comitéerna.

Frih. Nauckhoff, Joh. Otto: För min del anser jag den omnämnda 137 §:n rätteligen böra hafva sitt ställe näst efter 133 §:n i gamla förordningen; och anhåller jag derföre, att denna ordning i föreskrifternas uppställning måtte blifva iakttagen.

Hr Printzensköld: Det är visserligen sannt, på sätt Hr von Hartmansdorff anmärkt, att en mot 137 §:n uti gamla förordningen svarande § finnes uti den 111 af Utsk:s förslag; men då R. o. Ad., med ogillande af Bevilln.Utsk:s nu uppgjorda förslag, vidblifvit den gamla förordningen i de delar Hr von Hartmansdorff uppgifvit, och något stadgande, motsvarande 111 §:n i Utsk:s förslag, icke finnes, utom i 137 §:n i nu gällande förordn.; så blir det nödvändigt att denna § erhåller nödig uppmärksamhet. Det kan vara likgilltigt, om den qvarstår der den nu befinnes i gamla förordn., eller om den uppföres näst efter den af Frih. Nauckhoff omnämnda §, som handlar om Taxer:s-comitéerna; ty det verkar ej på sjelfva saken.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att han först ville framställa propos. på saken och sedan på redactionen, hemställande alltså, om R. o. Ad. ansåg, att, på sätt i den gamla bevilln.stadgan varit brukligt, en särskild § borde finnas ang:de insändandet af Taxer:s-comitéens protocoller och längder.

Ropades ja.

Hr Landtm. hemställde vidare, om R. o. Ad. ansåg, att den borde hafva sitt rum i sammanhang med de stadganden, som angå Taxer:s-comitéerna.

Ropades ja.

Då Landtm. nu skulle låta uppläsa den redaction, som Utsk. föreslagit i den §, som skulle motsvara den ifrågavar., anmälte sig

Gr. Hamilton och yttrade:

Jag får blott erinra, att den redaction, som Bevilln.-Utsk:s sednare förslag upptager, och som jag anser i saken vara riktigare än den som finnes uti nu gällande bevilln.-förordn., likväl endast omfattar förhållandet i städerna och således icke kan antagas såsom ersättning för en §, hvilken innefattar föreskrifter för så väl landet som städerna. Hr Printzensköld lärer deremot hafva uppgjort sitt förslag så, att det motsvarar den ifrågaställda §:n uti gamla förordningen.

Hr Printzensköld: Såvida den §, hvarom nu är fråga, skulle få sin plats näst efter den sista, som rör taxering i städerna, så bekänner jag, att mitt förslag icke är lämpligt att der införas. Skulle den åter, såsom jag förmodar, få qvarstå på sitt gamla ställe och hafva afseende på taxeringen så väl på landet som i städerna; så tror jag att den är för ändamålet lämplig. Införes den näst efter 133 §:n i gamla förordningen, hvilket stadgande blott rör städerna, så måste §:n derefter lämpas; men då blir det nödvändigt att intaga ett lagstadgande i förevar. hänseende i och för taxeringen på landet. Detta kan visserligen låta sig göra; men att införa detta stadgande, som är lika för taxeringen på landet och i städerna, på så sätt styckadt, synes mig mindre lämpligt. Då likväl denna artikel blott rörer taxeringen i städerna, torde R. o. Ad. måhända inse behofvet eller rättare sagdt lämpligheten deraf, att §:n må på sitt gamla ställe i bevilln.förordn. qvarstå. Kanske anses det såsom ett upprifvande af ett redan fattadt beslut. Jag skulle dock tro, att frågan hvar en § skall hafva sin plats uti bevilln.förordn., icke är af så obeskriflig vigt, att något hinder af ett redan fattadt beslut skäligen kan uppkomma för R. o. Ad. att derom annorlunda förordna.

Frih. Nauckhoff: Om, enl. R. o. Ad:s beslut, §:n kommer att stå efter 133 §:n, så kan den likväl placeras framför den 134, som handlar om Pröfnings-comitéerna; och då Pröfnings-comitéerne omfatta både städerna och landet, samt denna § handlar om de ärenden, som Pröfnings-comitéerne skola handlägga, så bör den stå framför 134 §:n. Jag ville härmed icke hafva sagt, att denna uppställning är utmärkt bra, men det vore ändock ett steg till förbättring, och derföre har jag gjort min framställning.

Upplästes så väl 86 §:n i Utsk:s förslag, som det föränd-rade förslag till 111 §:n, som Utsk. i utlåt N:o 27 afgifvit.

Hr Printzensköld: Utan att afbida något ytterligare beslut af R. o. Ad., om denna § skall stå på det ena eller andra stället, tror jag mig böra redogöra för de skäl hvarföre jag anser ej blott den nu gällande §:n i 1835 års bevilln.stadga, utan äfven den §, som Bevilln.Utsk. föreslagit, alldeles icke vara lämplig. Den gällande §:n har det felet att stadga böter för kronofogdar och magistrater, när de underlåta att inom trenne veckor efter taxeringen till Konungens Bef:h:de insända taxeringsprot. med tillhörande längder och handlingar, utan att §:n omnämner huruvida prot:s-föranderne vid städernes Taxer:s-comitéer äro ansvar underkastade för uraktlåtenhet att prot. och handlingar inom viss tid aflemna. Det lärer icke vara hvarken billigt eller rättvist, att magistraterne skola ansvara för fel, som de icke sjelfve utan prot:s-föranderne begå. Det torde således vara nödigt, att §:n bestämmer ansvar, icke blott för magistraterna,

derest de underlåta att inom stadgad tid, sedan de bekommit prot. och handlingar, insända dem till Konungens Bef:h:de, utan äfven för prot.-föranderne, i händelse de försumma att inom föreskrifven tid till vederbör. aflemna prot:n med handlingarna. Det sednare förslaget har det felet, att det blott rör städerna och icke landet. Jag har i Bevilln. Utsk:s nuvar. förslag icke kunnat upptäcka något stadgande, som innefattar ansvar för kronofogde, i händelse han underlåter att inom trenne veckor taxeringshandlingarna till Konungens Bef:h:de insända. Det är möjligt, att ett sådant stadgande finnes uti förslaget, ehuru jag icke kunnat få rätt derpå. På grund af hvad jag nu haft äran anföra, hemställer jag till R. o. Ad., om icke, till undanrödjande af de af mig nu anmärkta felaktigheter, 137 §:n kunde erhålla följande lydelse: "De vid taxer:s-förrättningen förda prot. med dertill hörande längder och handlingar skola, vid bot af 1 r:dr, till länets eller stadens fattige för hvarje öfverskjutande dag, inom tre veckor efter förrättningens slut, ingifvas, af kronofogde till Konungens Bef:h:de, och af den person, som i stad bestridt prot.föringen, till stadens magistrat, hvilken vid enahanda bot vore pligtig att inom 8 dagar derefter desamma till Konungens Bef:h:de insända."

Gr. Hamilton: Hvad som af Hr Printzensköld blifvit ansedt såsom ett fel i Utsk:s förslag härleder sig derifrån att Utsk. framställt detsamma såsom endast gällande för städerna, hvarföre någon föreskrift i afseende på kronofogdarne der icke kunde inblandas. Utsk. har särskildt i afseende på Taxer:s-comitéerna på landet föreslagit det stadgande, som finnes uti 86 §:n, och hvarom Hr Frih. o. Landtm. nyligen erinrat. Skilnaden emellan Utsk:s båda förslag, om man tager dem gemensamt, samt det som Hr Printzensköld uppgifvit, består blott deruti, att Utsk. föreslagit att häradsskrifvarne borde till Konungens Bef:h:de insända prot:n, i stället för att Hr Printzensköld vill att kronofogdarne skola göra det. Jag kan icke bedömma hvilket som är lämpligast; men i afseende på redactionen godkänner jag Hr Printzenskölds förslag och instämmer uti anhållan om propos. till detsammas antagande.

Frih. Nauckhoff: Utan tvifvel är det en fördel uti Hr Printzenskölds redactionsförslag, att stadgandet rör:de så väl landet som städerna finnes på ett ställe; men, systematiskt betraktadt, tror jag att det vore i sin ordning, om alla de stadganden, som röra taxeringen på landet, skiljdes från dem som röra taxeringen i städerna. Sedan R. o. Ad. fattat sitt beslut i denna del, synes det mig likgilltigt, om någon delning äger rum, eller om dessa stadganden sammanslås; och torde det derföre vara lämpligast att antaga Hr Printzenskölds förslag. Hvad taxeringen i städerna särskildt beträffar, så är uppställningen af föreskrifterna derom så

oredig, att något mer eller mindre ordning är af föga betydenhet.

Hr Printzensköld: Jag får fästa R. o. Ad:s uppmärksamhet derpå, att R. o. Ad. har, med ogillande af Bevilln.Utsk:s ifrågavar. förslag, bibehållit Beredn:s- och Taxer:s-comitéerna i det skick, hvaruti de enl. nu gällande bevilln.förordn. befinnas. Uti Beredn:s-comitéen är häradsskrifvaren prot.förande och uti Taxer:s-comitéen kronofogden. När nu Bevilln.Utsk. borttagit Beredn:s-comitéen, så har det velat öfverflytta prot.föringen i Taxer:s-comitéen på häradsskrifvaren. Det skulle innebära en ren förvillelse att antaga den §, som förslaget innehåller, emedan den åsyftar andra förhållanden, än dem, hvarom R. o. Ad. har beslutat. Det är således nödvändigt att i den §, hvarom fråga är, upptaga så väl kronofogdar som prot.föranderne uti städernes Taxer:s-comitéer, medan häradsskrifvarne äga särskildt stadgande i nu gällande bevilln.förordn. att föra prot., och äfven ansvar, i händelse de uraktlåta sin skyldighet derutinnan.

Hr von Hartmansdorff: Äfven jag tillstyrker antagandet af den redaction, Hr Printzensköld uppgifvit, med det tillägg likväl, att handlingarnes insändande till Konungens Bef:h:de sker för att hållas Pröfn:s-comitéerna tillhanda.

Gr. Hamilton: Då insändandet af dessa handlingar icke kan hafva annat ändamål, än att de skola hållas Pröfn:s-comitéerna tillhanda, och det icke lärer vara rätt att nämna något om Pröfn:s-comitéerna förrän man uti en föreg:de § uppgifvit hvad Pröfn:s-comitéerne äro; så hemställer jag, om icke Hr Printzenskölds förslag kunde oförändradt antagas.

Hr Printzensköld: På sätt Gr. Hamilton ganska riktigt anmärkt, synes det vara logiskt rätt, att den 1 §:n, som handlar om Pröfn:s-comitéerna, äfven omtalar dessas sammansättning och verkningskrets, och att det således är mindre lämpligt att ifrågavar. § står framför den som handlar om den myndighets sammansättning och verksamhet, till hvilken prot:n och handlingarna böra ingifvas. Antingen måste derföre §:n införas näst efter 133 §:n i nu gällande bevilln.förordn., — hvilket äfven låter sig göra, emedan den är den sista af alla de §§, som röra taxeringen så väl på landet som i städerna, — eller ock bör den, hvilket måhända vore bättre, bibehålla sin gamla plats. Detta öfverlemnar jag till R. o. Ad:s eget beprövande.

Hr Printzenskölds förslag, med det tillägg Hr von Hartmansdorff yrkat, upplästes, så lydande: "De vid taxer:s-"förrättningarna förda prot:r med dertill hörande längder "och handlingar skola, för att Pröfnings-comitéen tillhanda-"hållas, vid bot af 1 r:dr, till länets eller stadens fattigför-

"sörjning för hvarje öfverskjutande dag, inom tre veckor efter nämnda förrättningars slut, ingifvas af kronofogdarna "till Konungens Bef:h:de; och af dem, som vid taxer:s-"förrättning i stad haft prot.föringen sig anförtrodd, till sta-"dens magistrat, hvilken, vid enahanda bot, vare pligtig att "dessa handlingar, inom 8 dagar efter deras emottagande, "till Konungens Bef:h:de insända."

Hr Frih. o. Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade antaga denna redaction af den ifrågavar. §:n.

Hr Printzensköld: Derföre att efter min öfvertygelse det tillägg, som blifvit gjordt till mitt förslag, icke blott är olämpligt, utan äfven åstadkommer missförstånd och ett slags löje öfver R. o. Ad:s åtgärder vid granskning af förslaget till bevilln.förordn., måste jag bestrida detsamma; men jag ser icke hinder för att §:n får det rum som R. o. Ad. beslutat, om neml. redactionen blir oförändrad. Det är neml. klart, att handlingarna skola till Pröfn:s-comitéen öfverlemnas; men det är orätt att uti en föreg:de § omnämna Pröfn:s-comité, och uti en sednare § bestämma hvad denna comité är för en slags myndighet.

Frih. von Kræmer, Robert: Jag instämmer deruti, att tillägget, det handlingarna insändas för att tillhandahållas Pröfn:s-comitéerna, icke behöfves. Pröfn:s-comitéen sammanträder två månader efter det Taxer:s-comitéen slutat sitt arbete, och trenne veckor efter det Taxer:s-comitéen fulländat sitt uppdrag skola handlingarna insändas till Konungens Bef:h:de. Orsaken hvarföre de så tidigt skola insändas, är den, att landscontoret må erhålla erforderligt rådrum att göra de anmärkn:r, som skola underställas Pröfn:s-comitéens bedömmande. Jag tror således, att tillägget icke behöfves, emedan det är gifvet, att handlingarna skola tillhandahållas Pröfn:s-comitéen, enär densamma, som i annat fall icke skulle kunna vidtaga någon åtgärd, således vore utan ändamål.

Hr von Hartmansdorff: Jag afstår från mitt tillägg, efter som jag märker att det icke gillas.

Uppå derefter framställd propos. antogs den nyss upplästa redactionen, med uteslutande af orden "för att Pröfn:s-"comitéen tillhandahållas."

116 §:n.

Hr von Hartmansdorff: Det var denna §, vid hvilken jag på förmiddagen gjorde en anmärkn., som jag nu förnyar. Jag hade önskat att orden: "sednast kl. 12 å den dag "comitéen sammanträder," kunnat utbytas mot orden: "sednast dagen före den, då comitéen sammanträder;" men deremot hafva åtskillige ledamöter gjort anmärkn. och ansett

sett fataliedagen böra vara den, då pröfningen börjas, emedan ledamöterne uti Pröfn:s-comitéen från de särskilda orterna i districtet som oftast medhafva besvärshandlingar, hvarigenom de klagandes tid och kostnad besparas. Om R. o. Ad. derföre skulle finna för godt att besluta den förändring, i följd hvaraf ordalagen blefvo sådana: "sednast å den "timme, då comitéen sammanträder;" så vunnes det ändamål, som den nyssnämnda anmärkn:n afser; ty då kungörelse förut är utfärdad om dag och timme för comitéens sammanträde, så kan ingen vara okunnig derom.

Frih. Nauckhoff: Jag har visserligen äfven hört, åtminstone från ett håll, att anmärkn:r på förmiddagen blifvit gjorda emot Hr von Hartmansdorffs förslag. Jag förmodar likväl, att de motiver, som på förmiddagen hos honom gjorde sig gällande, äfven skola göra det i eftermiddag. Hvad mig angår, så enär jag biträdt förslaget på förmiddagen, så vidhåller jag ock detsamma nu i eftermiddag. Det åsyftar hufvudsakligen att besvären må så tidigt ingifvas till Konungens Bef:h:de, att landshöfdingen kan hinna deraf taga kännedom och samla alla de upplysningar, som för besvärens pröfning erfordras, och vid Landsh.embetet kunna vara tillgängliga, emedan i annat fall landshöfdingen och landskamereraren, som icke på förhand kunna veta hvilka besvär som kunna inlemnas, omöjligen kunna vara beredde med de upplysningar, som erfordras för att vederlägga eller understödja besvärandernes påstående. Jag finner således fullt skäl för det yrkande, att besvären böra vara inlemnade sednast dagen före Pröfn:s-comitéens sammanträde.

Gr. Posse, Fredr. Salomon: Redan inom Utsk. har jag väckt samma förslag, som Hr von Hartmansdorff ifrågaställt, i anseende till de svårigheter, som äro förenade dermed, att icke förr än kl. 12 samma dag Pröfn:s-comitéen sammanträder känna de besvär som skola afgöras. Men då jag möttes af samma invändn:r, som Hr von Hartmansdorff anfört, så afstod jag från mitt yrkande, emedan jag icke trodde mig finna tillräcklig sympathi för min önskan. Då likväl saken nu ånyo blifvit å bane bragt, får jag förklara, att jag instämmer med Hr von Hartmansdorff uti den anhållan, att besvärstiden åtminstone icke måtte blifva längre än till den timme, som för Pröfn:s-comitéens sammanträde är utsatt.

Hr Printzensköld: Under det jag å ena sidan medgifver, att det kan vara en fördel, om det af Hr von Hartmansdorff framställda förslaget antages, och att det kan bidraga till skyndsammare handläggning och utredning af de ärenden, som utgöra föremål för Pröfn:s-comitéens bedömmande; så bör jag likväl å andra sidan icke förbise den omständighet, att den som är missnöjd med taxeringen, är skyl-

dig att besvära sig icke hos Konungens Bef:h:de, utan hos den öfvermyndighet, som är insatt i ordningen öfver taxeringsmännen, neml. Pröfn:s-comitéen. Det synes mig således innefatta någonting oriktigt att man ålägger den missnöjde skattskyldige att, vid äfventyr af talans förlust, ingifva sina besvär till Konungens Bef:h:de. Det må vara ett beneficium juris för honom, men icke hans skyldighet; deremot synes det mig vara ganska lämpligt, att den timme på första sammanträdesdagen, som i förslaget finnes upptagen, och som jemväl förordningen innehåller, varder bestämd såsom sista terminen, inom hvilken den missnöjde bör, vid äfventyr att taxeringsåtgärden mot honom vinner laga kraft, inkomma med sin klagan till Pröfn:s-comitéen. Denna comité behöfver dessutom någon tid att organisera sig, att mottaga handlingar af vederbör., att tillförordna sin prot.förande, att taga kännedom om åtskilliga förberedande åtgärder för sina förhandlingar; och det torde således med skäl kunna antagas, att de tre timmar, hvarunder Pröfn:s-comitéen måste afvakta de skattskyldiges besvär, kunna, utan att ledamöterne äro overksamme, tillbringas på det ställe der Pröfn:s-comitéen har sammanträdt, så att någon olägenhet icke uppkommer deraf, att det stadgande, som nu finnes, bibehålles, hvilket är så mycket nödvändigare, som det öfverensstämmer med vanlig rättegångsordning och bruk, att man skall till den öfverdomstol, vid hvilken man för sin klagan och icke annorstädes, ingifva sina besvär. Väl vet jag, att i åtskilliga frågor, såsom vid besvär öfver Pröfn:s-comitéers beslut, äfvensom i fråga om landtmäteri-förrättningar, man skall, vid äfventyr af talans förlust, ingifva sina besvär till Konungens Bef:h:de; men då man utan olägenhet kan undvika undantags-stadganden, tror jag det vara bäst.

Frih. Nauckhoff: Den siste värde ledamoten har genom sitt eget yttrande till en del besparat mig vederläggning af hvad han nämnde. Det synes vara skilnad emellan att ingifva sina besvär till Konungens Bef:h:de och att ställa dem till Konungens Bef:h:de. Det sednare har ingen projecterat, utan frågan har endast varit, att de skulle inlemnas till Konungens Bef:h:de, hvilket sker vid många andra tillfällen; och det torde således icke kunna anses för någon oformlighet, att besvären, ställda till Pröfn:s-comitéen, inlemnas till Konungens Bef:h:de dagen före Pröfn:s-comitéens sammanträde. Hvad de förberedelser vidkommer, som Pröfn:s-comitéen skulle behöfva, för att organisera sig, så äro de mig alldeles främmande; ty prot.föranden är redan i ordning med bläck, penna och papper, innan comitéen sammanträder, och de öfriga åtgärderna har jag icke funnit upptaga så lång tid, att de kunna sysselsätta vederbör. från sammanträdestimmen till klockan tolf. Jag finner mig således icke vederlagd uti min åsigt att fatalietiden för besvärs anförande

uti Pröfn:s-comité bör bestämmas till dagen före comitéens sammanträde; hvarföre jag anhåller, att Hr Frih. o. Landtm. täcktes till contra-propos. upptaga min framställning.

Hr Printzensköld: Jag ber att få förklara Frih. Nauckhoff, att jag för väl känner huru det går till vid besvärs anförande hos så väl Taxer:s- och Pröfn:s-comitéer, som inom de högre instanserna, för att, såsom Hr Frih:n uppgifvit, hafva kunnat säga, att besvären skulle ställas till Konungens Bef:h:de, enär Konungens Bef:h:de icke äger makt att i anledn. af besvären ensamt pröfva och besluta. Jag har endast sagt, att det är en rättegångsförmån, ett beneficium juris för den klagande, att kunna få inlemna sina besvär hos Konungens Bef:h:de; men att sådant icke bör anses för ovillkorlig skyldighet, emedan sakens natur förutsätter att besvären skola inlemnas till den embetsmyndighet, till hvilken de äro ställda. Att undantag hittills ägt rum och framdeles komma att äga rum, kan icke blifva ett skäl att fortfara med undantags-stadganden; hvarföre jag vidblifver min hemställan, att den skattskyldige må vara obetaget att vid talans förlust före klockan tolf å första sammanträdesdagen sina besvär till Pröfn:s-comitéen ingifva.

Frih. Nauckhoff: Gerna medgifver jag, att all meningsstrid må upphöra, emedan föga intresse är dermed förenadt. Likväl kan jag icke frångå, att jag å motsidan icke hört något skäl, som kunnat uppväga dem som jag anfört, då det icke lärer kunna nekas, det de klagandes fördel och säkerhet i förbemälda afseende är fästad vid den förändring, som jag tillstyrkt.

Hr von Hartmansdorff: Jag vidblifver visserligen den mening jag förut yttrat, neml. att besvären borde ingifvas dagen före Pröfn:s-comitéens sammanträde. Men då jag här äfventyrar att på andra sidan få ett sådant beslut som det Hr Printzensköld yrkat, neml. att fatalietiden för besvärs anförande uti Pröfn:s-comité skulle räcka ända till tre timmar efter det Pröfn:s-comitéens förrättning börjat, så är det af fruktan derför som jag till fatalietimme föreslagit en tid, hvilken jag anser mera passande. Skulle det kunna lyckas att vinna bifall till Frih. Nauckhoffs förslag, så vore det så mycket bättre, egentligen derföre, att hvarje föredragande bör vara beredd på sin föredragning. Men om besvärshandlingarne icke inkomma förr än under föredragningen, så kunde det hända, i anseende till behof af erforderliga upplysningar, antingen att beslutet måste fördröjas eller ock fattas blott på grund af förmodanden och förutsättningar. Jag anser således vara bäst att bifalla Frih. Nauckhoffs hemställan; men hellre än att få Hr Printzenskölds förslag antaget, framställer jag mitt jemkningsförslag.

Hr Edenhjelm, Gillis: Af samma skäl som jag i

förmiddags påstod, att besvären icke behöfde inlemnas förr än klockan 12, den dag förrättn:n börjas, yrkar jag det äfven nu. Hr Printzensköld har klart utredt, att de icke behöfva inlemnas förr, och jag har således icke af nöden att upprepa skälen derför. Pröfn:s-comitéen har under tiden tillräcklig sysselsättning. Den skall genomläsa alla taxer:s-prot:r med tillhörande handlingar, oberäknadt andra förberedande åtgärder, hvarmed tiden från sammanträdes- till fatalie-timmen fullkomligen upptages. Af dessa samt förut anförda skäl, och då fatalietimmen i allmänhet är kl. 12 på dagen, tillstyrker jag, att den timmen äfven i förevar. fall måtte blifva det.

Hr Printzensköld: Det kan visserligen för min enskilda person vara likgilltigt, om fatalietiden för besvärs anförande uti Pröfn:s-comité bestämmes antingen till den dag då Pröfn:s-comitéen sammanträder, eller till dagen förut. Jag vill blott fästa uppmärksamheten derpå, huruvida det kan vara lämpligt att stadga en fatalietid, som, i händelse den icke iakttages, beröfvar mig talan hos en embetsmyndighet, innan denna myndighet är organiserad; ty Pröfn:s-comitéen är icke organiserad förr än den dagen, då den enl. Konungens Bef:h:des kungörelse sammanträder; men den bör vara formerad till en myndighet, innan någon åtgärd i dess namn och å dess vägnar kan företagas. Hvem skall likväl, då Pröfn:s-comitéen ännu icke är organiserad, afgöra, huruvida den klagande försuttit fatalier eller icke? Skall det måhända ankomma på en slarfvig landscontorists uppgift, huruvida den klagande försuttit sin rättighet till klagan eller icke? Månne det då är öfverensstämmande med ordning, att de besvär, som icke blifvit ingifna dagen före den, då Pröfn:s-comitéen träder i verksamhet, icke varda upptagna? Om besvären deremot få ingifvas sedan comitéen sammanträdt, så är comitéen sjelf i tillfälle att bedömma hvem som försuttit sin talan eller ej. I annat fall måste comitéen tro på andras uppgifter, i stället för att grunda sitt beslut på egen bestämd kännedom om förhållandet.

Hr von Rosen: Såsom en medelväg emellan de stridiga åsigterna har jag trott mig böra föreslå, att besvären till Pröfn:s-comitéen böra vara inlemnade sednast en timme efter det Pröfn:s-comitéen sammanträdt, på hvilket förslag jag tror att ingen rättsökande skall förlora; ty de klagande, hvilka personligen inlemna sina besvär, böra kunna hinna fram före klockan 10; och de som begagna commissionärer, boende på stället der comitéen sammanträder, kunna förut inskicka besvärshandlingarna. I afseende på Pröfn:s-comitéens arbetssätt får jag upplysa, att uti de comitéer, hvaruti jag deltagit, tillgått sålunda, att prot. och handlingar blifvit häradsvis genomgångne och pröfvade, så att man skiljt sig vid det ena häradet efter det andra; och det är således

angeläget att besvären blifva så tidigt som möjligt inlemnade, till undvikande af uppehåll uti comitéernes göromål, hvilket äfven skulle förekommas, om fatalietiden bestämmes på sätt jag föreslagit.

Frih. von Kræmer: Jag är förekommen af Hr von Rosen genom den af honom lemnade upplysningen att längdernas föredragning och de inkomna besvärens i sammanhang dermed skeende pröfning districtvis försiggå. I öfrigt får jag förklara, att jag tillstyrker att fatalietiden måtte bestämmas till kl. 10 den dag Pröfn:s-comitéen sammanträder.

Frih. Nauckhoff: Här har blifvit sagdt, att besvären så mycket mindre kunna inlemnas före den tid, som i nu gällande författning såsom fatalietimme är bestämd, som Pröfn:s-comitéen annu icke är organiserad vid den tid fatalietimmen, enl. mitt förslag, skulle inträffa. Jag bestrider denna uppgift, och till stöd för min åsigt får jag uppläsa 138 §:n uti nu gällande bevilln.förordn., hvarest det heter: "Konungens Bef:h:de utfärde derefter genast allmänna kungörelser, som innehålla dagen för Pröfn:s-comitéens sammanträde, namnen å de ledamöter han utsett, samt föreskrift för den, som af Pröfn:s-comitéen äskar någon rättelse, att antingen förut hos Konungens Bef:h:de, eller sednast kl. 12 å den dag comitéen sammanträder, skriftligen ingifva sina anmärkn:r vid den öfverklagade åtgärden, skälen till den rättelse, som sökes, jemte hvad till upplysning och bestyrkande af förhållandet tjena kan. Det är således gifvet, att Pröfn:s-comitéens ledamöter äro förut kände. Ledamöternes sammanträden rätta sig efter almanachan; men besvärstiden rättar sig icke efter ledamöternes sammanträde, utan efter dagarnes antal, på sätt författningarne förmå. Jag ser således icke något hinder, hvarföre icke besvären kunna i detta, liksom i alla andra fall, oberoende af comiterades sammanträde, inlemnas antingen en eller flera dagar förut; och jag vidblifver derföre min mening att besvären böra inlemnas sednast kl. 12 dagen före sammanträdet. Jag vet icke huru det tillgår i andra län; men der jag haft tillfälle att deltaga uti förrättn:n, har man sålunda förfarit, att sedan comitéens ledamöter sammanträdt, har prot:ns och handlingarnes läsning genast företagits häradsvis, och beslut blifvit fattadt i sammanhang med läsningen. Deraf täcktes R. o. Ad. inse nödvändigheten att på förhand hafva inhemtat besvären; ty huru är det möjligt att kunna fatta beslut, innan den timmen är passerad, inom hvilken ytterligare besvär kunna lagligen ingifvas? De komma ofta så på sista stunden, att det är minuten, som afgör huruvida fatalietiden är försutten eller icke. Jag hemställer då, om man med conversation eller på annat sätt skall fördrifva tiden från sammanträdet till kl. 12 på dagen, derest detta klockslag såsom fatalietid bör afvaktas, sedan klaganden haft två månader

på sig att författa sina besvär, och ehuru det måste ligga uti hans intresse att dem så tidigt inlemna, att de å landscontoret i förväg hinna granskas, och sådana upplysningar derom antecknas, som sedermera för sakens rätta och säkra bedömmande af Pröfn:s-comitéen kunna erfordras. Hvaremot, om ordför. icke förr än i sista stunden eller kl. 12 på dagen, under det comitéen är tillsammans, erhåller besvären, så kan det hända, att han icke är i tillfälle att genast meddela de upplysningar, hvilka dock för ärendets pröfning finnas oundgängliga. Hvad är då annat att göra, än att efterskicka de handlingar, som för ändamålet erfordras. Jag må betrakta ämnet hur jag vill, så finner jag blott fördelar, men ingen olägenhet för de klagande uppkomma deraf, att besvären skola vara inlemnade dagen före sammanträdet; och då intet enda af de mot min åsigt anförda skälen varit af beskaffenhet att öfvertyga mig, att mitt förslag icke skall lända äfven besvärandernа till fördel, så nödgas jag vidblifva detsamma.

Frih. Ridderstolpe, Fredr.: Jag hoppas att R. o. Ad. icke föreslår någon extra-fatalietimme för Pröfn:s-comitéerna, emedan den ordinarie är den som bäst passar. Vi hafva tillräckligen mycket gjort för att toka bort folket; och bäst vore derföre att blifva vid det gamla och innehålla med det nya, då man icke har något desto nyttigare eller nödigare att föreslå.

Hr Printzensköld förenade sig med Frih. Ridderstolpe.

Frih. Cederström, Jacob: Äfven jag anhåller, att samma timme på dygnet, som efter rättegångsordningen i allmänhet utgör fatalietimmen, måtte i detta hänseende för bevillningsmål blifva gällande. Hvad åter angår frågan om dagen då besvären böra inlemnas, om det bör ske directe till Pröfn:s-comitéen eller dagen förut, så lärer det väl icke kunna bestridas, att det är lika rättsenligt, om förordn:n bestämmer att de skola inlemnas till landscontoret dagen förut eller till Pröfn:s-comitéen den dag comitéen sammanträder; men i hvilketdera fallet som helst bör det ske före kl. 12 på dagen. Jag kan dock icke neka, att det för ärendenas behandling i Pröfn:s-comitéen vore förmånligt, om besvären ingåfvos dagen före sammanträdet, för att kunna varda jemförda med de handlingar, som erfordras för att upplysa förhållandet i hvarje särskildt fall.

Hr Edenhjelm: Mig kan det vara likgilltigt, om den missnöjde blir ålagd att inkomma med sina besvär 14 dagar eller en månad förut; men hvarföre kan man icke bereda den på landet boende skattskyldige, som finner sig till klagan öfver beskattningsåtgärden befogad, fördelen af att få inlemna sina besvär med ledamöter uti Pröfn:s-comitéen,

hvarigenom klaganden undviker att hafva commissionär eller att sjelf resa till stället?

Hr von Qvanten, Carl: Den som äger den minsta erfarenhet om huru det tillgår vid Pröfn:s-comitéer måste medgifva, att den, som i ändamål att besvära sig anländer från landet, måste, om besvären ovillkorligen skola inlemnas dagen före sammanträdet, uti residensstaden uppehålla sig ett dygn längre än han behöft dröja å stället, der Pröfn:s-comitéen sammanträder. Pröfn:s-comitéen sammanträder vanligtvis kl. 10 f. m., och det är då med god ordning förenligt, att de personer, som äro med besvärshandlingar försedde, inlemna dem så tidigt, att de på en gång kunna hopsamlas, och att, sedan comitéens arbete är börjadt, afbrott deruti icke må äga rum i och för inlemnande och emottagande af flera besvärspapper. Detta är så klart, att det icke bör vara underkastadt någon tvetydighet. Jag får derföre föreslå, att 116 §:n må blifva sådan den är uti Utsk:s förslag, blott med den ändring, att besvären böra inlemnas före kl. 10 f. m. den dag comitéen sammanträder. Jag har deltagit uti Pröfn:s-comitéer, hvarvid krångel och trassel uppkommit deraf, att klaganderne sednare än jag nu nämnt ingifvit sina besvär.

Hr af Schmidt, Georg Lars: Under den längre tid jag varit landshöfding har jag förvärfvat den erfarenhet, att någon olägenhet aldrig uppkommit deraf, att klaganderne ägt rättighet inlemna sina besvär intill kl. 12 den dag comiterade sammanträdt; men väl har jag förnummit att denna rättighet varit förmånlig för de besvärande, som haft längre väg att resa, emedan de i och för besvärens inlemnande icke behöft resa dagen förut, hvilket deremot blifvit nödvändigt, derest fatalietimmen inträffat tidigare på förmiddagen. Beträffande den förmenta nödvändigheten att inlemna besvären till landscontoret, för att kunna på förhand granskas af landskamereraren, så får jag säga, att jag icke vet hvad som egentligen menas med denna granskning, enär det icke är landshöfdingen och landskamereraren i länet ensamne, utan desse gemensamt med Pröfn:s-comitéens öfriga ledamöter, af hvilka handlingarna skola granskas och målet pröfvas. Jag tillstyrker derföre, att fatalietimman må blifva kl. 12 på dagen, som Pröfn:s-comitéen sammanträder.

Frih. Nauckhoff: Jag ber R. o. Ad. om ursägt för det jag nödgats ånyo uppträda. Det sker emot min önskan; men jag har ansett för min pligt att underkasta mig obehaget att förlänga discussionen för att besvara några inkast mot den åsigt jag trott mig böra försvara. Man har sagt, att de som ämna besvära sig hos Pröfn:s-comitéen hafva behof af att med comitéens ledamöter insända sina besvär. Det vore illa och ledsamt, om dertill icke funnes andra utvägar, än att dermed besvära comitéens ledamöter. För att

finna orimligheten häraf, tänke man sig följande förhållande. Om neml. de 10 eller 11 ledamöter utaf comitéen, som komma från landsbygden, fördelas på samtlige besvärandernа, så måste dessa ledamöter ganska rundligt beräkna resetiden, om de skola hinna råka alla de klagander, som belöpa sig på hvar och en af dem. Detta behof kan således icke vara stort, destomindre som, jemte postgången, flerfalldiga andra utvägar finnas för alldaglig communication med residensstaden i alla riktningar af länet. Då utväg sålunda icke kan saknas för besvärens insändande till Landsh.embetet, så återstår blott att utröna om klaganderne, hvilka hafva 2:ne månaders rådrum till besvärens författande, böra ingifva desamma 24 timmar förr än hittills ägt rum.

Hr Frih. o. Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade bifalla Bevilln.Utsk:s förslag i 116 §:n.

Ropades starka ja, blandade med några nej.

Då Hr Landtm. förklarade, det han trott sig finna att ja öfverröstat nej, begärde

Frih. Nauckhoff votering.

Upplästes till justering och godkändes följande voter:s-proposition:

Den som bifaller Bevilln.Utsk:s förslag i 116 §:n, voterar

ja;

den det ej vill, voterar

nej;

Vinner nej, anser R. o. Ad., att fatalietiden för inlemnande af besvär öfver Taxer:s-comitéernes åtgärder bör vara sednast kl. 12 på dagen, dagen före den då Pröfn:s-comitéen sammanträder.

Efter voteringens slut, befunnos rösterna hafva utfallit, som följer:

Ja — 40.
Nej — 6.

117 och 118 §§:ne.

Förslagen i dessa §§:r biföllos.

119 §:n.

Hr Printzensköld: Jag anser för nödvändigt att i hvarje författning vara så kort som möjligt, emedan tydlighet derigenom beredes, och att de ord äro öfverflödiga, hvilkas borttagande hvarken rubbar meningen eller minskar tydligheten. Uti denna § förekommer ordet: "rörelseidkande," hvilket är ett oegentligt ord, och omedelbart på detta ord följer ordet "borgare," afseende, såsom af den derpå följande classificationen inhemtas, sådana borgare, som idka rörelse, och ordet "rörelseidkande" bör således utgå, så-

som

som varande icke blott oegentligt utan äfven öfverflödigt. 1 mom. af denna § bör i följe häraf erhålla följande lydelse: "I Stockholm vare särskild Pröfnings-comité, hvilken under ordför. af öfverståthållaren, i dess frånvaro af underståthållaren eller den Konungen i deras ställe i nåder förordnar med laglig rösträttighet, skall bestå af tre af R. o. Ad., tre prester, två af Stockholms magistrat, dem öfverståthållaren utser, 12 borgare, neml. tre af grosshandels-, tre af minuthandels-, två af fabriks- och fyra af handtverks-classerna samt fyra ståndspersoner." Härigenom vinner §:n uti språket, utan att förlora i meningen.

I afseende på sednare mom. af denna § måste jag förnya min anmärkn. mot Utsk., att Utsk. glömt att begagna Svenska språket. Första raden innefattar likväl ett fel mot språket. Der står neml: "med valet af dessa sednare så väl "som RiksSt:ns ledamöter." Hvad det skall betyda, kan jag icke begripa; men om ordet "af" sättes emellan orden "som" och "RiksSt:ns" så blir det Svenska, ty då kommer meningen att lyda så här:" med valet af dessa sednare, så väl som af RiksSt:ns ledamöter, förhålles på det sätt" etc. Uti följande mening, som börjas med orden "hvarvid iakttages att en af dessa," är förhållandet enahanda; ty hvad ordet "dessa" har afseende på, vet man icke. Först uppräknas neml. 6 personer, och så följer ordet "dessa", hvilket förmodligen måste hafva afseende på ordet "person" såsom det närmaste; men då uppstår den orimligheten, att ordet "dessa", som skall hafva afseende på flera, i sjelfva verket blott motsvaras af en. Till förtydligande häraf skulle jag vilja föreslå följande redaction, hvaraf man får se hvad ordet "dessa" har för betydelse: "Med valet af dessa sednare, så väl som af RiksSt:ns ledamöter, förhålles på det sätt, att Taxer:s-comitéen i dess plenum inom sig utser sex personer, neml. en af R. o. Ad., en prest, tre borgare och en ståndsperson; hvarvid iakttages, att af detta antal ledamöter (ty der står 6 ledamöter förut, och således vet man, att det skall vara detta och icke något annat antal) en utses ifrån hvarje af Taxer:s-comitéens afdelningar" etc. Då blir §:n så till sägandes öfversatt på ett språk, som gör honom begriplig för en hvar som läser honom.

Gr. Hamilton instämde med Hr Printzensköld.

Hr von Hartmansdorff: Jag har trott att ordet rörelseidkande, som står uti 1 mom. af denna §, och som Hr Printzensköld klandrat, bör qvarblifva. Förhållandet är neml., såsom en hvar vet, att i hufvudstaden finnes åtskillige grosshandlare, hvilka qvarstå såsom borgare, ehuru de upphört att drifva rörelse. Författningens mening är väl den, att endast sådane borgare skola väljas, som idka den rörelse, hvaraf de bära namn. Derföre bör ordet väl qvarstå, äfven om det låter något ovanligt.

Hr Printzensköld: Jag skulle likväl tro, att här i Stockholm inträffar, att icke rörelseidkande borgare äfven väljas till ledamöter i Pröfnings-comitéen; ty man kan icke veta, om en borgare idkar rörelse eller ej, då han icke uppsagt burskap, särdeles som han hvad dag som helst kan börja sin rörelse ånyo, i händelse han nedlagt densamma; och det är således svårt att bestämma hvilka personer äro activa i den rörelse, för hvilken de skatta. Skulle det dock vara nödigt, att den mening, som ordet innebär, qvarstår; så bör likväl icke "rörelseidkande" begagnas, utan bör det heta: "tolf borgare, som idka rörelse," — då blir det en för örat angenäm Svenska.

Hr Frih. o. Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade bifalla Utsk:s förslag i 119 §:n.

Ropades ja och nej.

Hr Printzensköld: Det förundrar mig verkligen att höra ja svaras på Hr Frih. o. Landtm:s propos., då jag tydligen visat att uppenbara språkfel förefinnas i Utsk:s förslag, äfvensom huru dessa kunna undanrödjas genom den redactionsförändring jag uppgifvit; och R. o. Ad. torde derföre, om icke för något annat, åtminstone för sitt eget anseendes skull, bifalla mitt förslag.

Hr Frih. o. Landtm. förnyade sin sednast framställda proposition.

Ropades starka nej blandade med många ja.

Hr Landtm. förklarade, det han trott sig finna att nej öfverröstat ja.

Hr Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade antaga den redaction af 119 §:n, som Hr Printzensköld föreslagit.

Ropades ja och nej.

Hr Landtm. yttrade, att han i sin propos. nu ville skilja de båda momenten i §:n; hemställande nu först, om R. o. Ad. behagade antaga Utsk:s förslag i första mom., med uteslutande af ordet "rörelse-idkande."

Ropades nej.

Första mom. blef derefter oförändradt antaget, sådant Utsk. det föreslagit.

Uppå derefter framställd propos. beslöt R. o. Ad., att sednare mom., på sätt Hr Printzensköld föreslagit, skulle erhålla följande lydelse: "Med valet af dessa sednare, så väl "som af RiksSt:ns ledamöter, förhålles på det sätt, att Taxe-"rings-comitéen i dess plenum inom sig utser sex personer, "neml. en af Ridderskap och Adel, en prest, tre borgare "och en ståndsperson; hvarvid iakttages, att af detta antal

"ledamöter en utses ifrån hvarje af Taxer:s-comitéens afdel-
"ningar, o. s. v. lika med Utsk:s förslag.

120 §:n.

Hr Printzensköld: Det är verkligen obehagligt att beständigt nödgas återkomma med anmärkn:r mot Utsk:s betänk. för fel mot grammatiken. Här finnes ett sådant uti sista punkten af §:n, der det heter: "Öfverståthållaren ut-
"sätter tiden till Pröfnings-comitéens sammanträde, och gäl-
"le allt som tillämpas kan hvad om Pröfnings-comité i
"landsorterna blifvit förordnadt." Detta är en mängd hop-rörda ord, hvaraf jag icke begriper meningen, med mindre jag sätter ordet "uti" emellan orden "gälle" och "allt." Jag föreslår derföre att redactionen uti denna punkt måtte blifva följande: "Öfverståthållaren utsätter tiden till Pröf-ningt-comitéens sammanträde och gälle uti allt som tillämpas kan hvad om Pröfnings-comité i landsorterna blifvit förordnadt."

120 §:n antogs med den af Hr Printzensköld föreslagna redactionsförändring, att ordet "uti" skulle tillsättas emellan orden "gälle" och "allt."

121 §:n.

Frih. Cederström, Thure: Redan på förmiddagen erinrade jag derom, att jag ansåg obilligt, att, då ledamöter uti Pröfnings-comitéer på landet bekomma ersättning för deras besvär, ledamöter uti Pröfnings-comitéen i Stockholm icke skulle tillerkännas någon sådan ersättning; hvilket måste vara så mycket mera orätt, som det måste vara ett svårare åliggande att bestrida en sådan ledamots-befattning i Stockholm, än det är i landsorterna. Det händer neml. icke sällan, att antalet af de mål, som af Stockholms Pröfnings-comité skola handläggas, uppgår till 12 à 1500, så att comitéens sysselsättning oafbrutet varar nästan i trenne månader, under hvilken tid ledamöterne måste sammanträda två gånger i veckan för- och eftermiddagar. Då ledamöterne icke erhålla arfvode för sitt besvär, händer icke sällan, att de äro så litet måne om uppdraget, att de uteblifva, så att stundom blott halfva antalet tillstädeskommer, hvilket menligt inverkar på så väl de skattskyldiges som på Kronans rätt. Jag får derföre föreslå, att sednare mom. uti denna § måtte erhålla följande lydelse: "Så väl för mantals-commissariernes och de vid Taxer:s- och Pröfnings-comitéerna i Stockholms stad biträdande ledamöters samt öfrige personers tjenstgöring, som ock till kostnaders bestridande vid taxeringar bestås 1¾ proc. af hufvudstadens hela taxerande bevilln.summa, hvilken proc. af Pröfnings-comitéen fördelas; derom prot.utdrag, som innefattar fördelningen, aflemnas till fullmäktige i Riksg.contoret."

Hr Printzensköld: Återigen nödgas jag följa Bevilln.Utsk. på hälarna med den besvärliga grammatikan. Det är ett pronomen relativum, som denna gång varit en stötesten för Bevilln.Utsk., och som föranledt det att göra sig skyldigt till osvenska. Här står neml.: "Till kostnader-"nes bestridande vid de hållna taxeringarna etc. anslås en "proc. af hela länets bevilln.summa, hvilken af Pröfnings-"comitéen, innan den åtskiljes, fördelas." Den som läser detta kan icke begripa annat, än att det är hela länets bevilln summa, och icke procenten deraf, som Pröfnings-comitéen skall fördela. En redactionsförändring, hvarigenom orden få den ställning att pronomen relativum kommer att stå i förhållande till det ord, hvarpå det har afseende, är således nödvändig; och jag skulle i sådant ändamål vilja föreslå, att orden "en procent af hela länets bevilln. "summa" måtte utbytas mot orden "af hela bevilln.-summan för länet en procent."

Sedermera förekommer uti sista punkten af detta mom. följande ord: " ingen efterräkning af bevilln.proc:n för fö-"regående år äger vid beräkning eller utbetalning rum." Deraf skulle man kunna sluta, att vid andra tillfällen efterräkning af bevilln.proc:n för en föregående tid kunde komma i betraktande. Sådant är likväl icke förhållandet, ty fråga om efterräkning af bevilln.proc:n kan icke vid något tillfälle äga rum. Jag föreslår derföre, att orden "vid be-"räkning eller utbetalning" måtte utgå, och meningen erhålla följande lydelse. "Ingen efterräkning af bevilln.proc:n för föreg:de år äger rum, utan skall Pröfnings-comitéen blott fördela den proc., som å taxeringsårets bevilln. sig belöper."

Gr. Hamilton: Den siste värde talarens anmärkn:r, och isynnerhet den första af dem, finner jag ganska riktiga, och torde således Utsk:s förslag till öfverensstämmelse dermed böra rättas, ehuru någon olägenhet hittills icke uppstått af den anmärkta redactionen, som i flera år varit gällande. Men jag begärde ordet egentligen i anledn. af den förste värde talarens yttrande, mot hvilket jag icke ville anföra några skäl, utan endast tillkännagifva det jag beklagar, att under en riksdag, då man så allmänt önskar införande af communalstyrelser, intresset för allmänna ärenden likväl kan vara så ringa, att personer, som bo i Stockholm, undandraga sig att deltaga uti Pröfnings-comitéer eller anse sjelfva förtroendet innefatta mindre ersättning än en eller annan riksdalers betalning.

Hr von Rosen: Jag önskar visserligen ledamöterne uti Stockholms Pröfnings-comitéer alla de fördelar, som med rättvisa och billighet äro förenliga; men jag hemställer till Frih Cederström, som väckte frågan om arfvode för ledamöter uti Stockholms Pröfnings-comité, om förhållandet e-

mellan besväret för dessa ledamöter och för ledamöterna uti Pröfnings-comitéerna på landet är jemförligt, då man besinnar, att det endast är för deras resor, som de sistnämnda tillagges ersättning. Ledamöter uti Pröfnings-comitéen i Rikets öfriga städer erhålla ingen ersättning derför och hafva aldrig väckt fråga derom. Icke heller är sådant förenligt med principen för communalbestyr, hvilken grundar sig på förtroende; ty förtroende och arfvode bör icke på samma gång ifrågakomma. Jag afstyrker således den värde talarens förslag.

Frih. Cederström, Thure: För min del får jag förklara, att jag så mycket som någon annan nitälskar för utbildning af communal-väsendet. Jag vill icke heller vara envis för mitt yrkande, till hvilket jag föranleddes deraf, att Utsk. föreslagit att ledamöter uti Pröfnings-comitéerna på landet skulle tilläggas arfvode; jag neml. trodde att arfvode borde likaväl ifrågakomma på det ena stället, som på det andra, emedan det icke kunde blifva någon full ersättning för besväret, utan blott någon godtgörelse för den inkomst, som, i följd af tidens användande i och för Pröfnings-comitéens göromål, på annat håll kunde förloras.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att Utsk. i utlåt. N:o 27 hemstallt, att med bestämmandet af proc.-beloppet och öfriga anslag måtte anstå, intilldess vid bevillningens fördelning hunnit utrönas, huruvida och i hvad mån någon förändring derutinnan kunde böra äga rum, föreslående Hr Landtm. att R. o. Ad. behagade bifalla denna hemställan.

Ropades ja.

Hr Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade i öfrigt bifalla Utsk:s förslag med det tillägg, som Frih. Cederström föreslagit.

Ropades nej.

Uppå derefter framställd propos. blef 121 §:n i öfrigt bifallen med de redactionsförändringar Hr Printzensköld föreslagit, neml. att orden "en proc. af hela länets be-"villn.-summa," skulle utbytas emot orden "af hela bevilln.-"summan för länet en procent;" samt att orden "vid be-"räkning eller utbetalning" skulle utgå.

122 §:n.

Frih. Nauckhoff: Jag tager mig friheten fästa uppmärksamheten på en otydlighet uti motsvarande § uti 1835 års författning, hvilken blifvit fortplantad uti förevar. förslag, neml. huruvida ed skall aflaggas hvarje gång en person kommer i tillfälle att handla såsom ledamot af Beredn.-, Taxer:s- eller Pröfnings-comité, hvarigenom det kunde hända, att han icke mindre än 3:ne gånger på ett år komme att aflägga eden, hvilket torde vara öfverflödigt. Jag skul-

le ej ifrågastallt något förtydligande i detta hänseende, om jag ej påminte mig att denna fråga gifvit anledn. till villrådighet vid hvarje Pröfnings-comité, hvaruti jag deltagit. Om R. o. Ad. delar min åsigt att ett förtydligande i detta hänseende behöfves, skall jag afgifva förslag till den redactionsförändring, som kan erfordras.

Gr. Posse: Till följd af R. o. Ad:s på f. m. fattade beslut ang:de Beredn:s-comitéens bibehållande, torde det blifva nödvändigt, att ordet "Berednings" införes i denna § på vederbörliga ställen.

Hr Printzensköld: I allmänhet fäster jag föga vigt vid edgångar; ty den, som lyder samvetets röst, behöfver ej genom ed påminnas om fullgörandet af sina åligganden; men då edgång är en ordning, som är införd, såsom jag tror, uti alla civilicerade samhällen, och i vissa fall har nytta med sig, så skulle jag tro, att den bör qvarstå för alla ifrågavar. tillfällen. Jag stödjer detta omdöme äfven på det förhållande, att t. ex. en domare aflägger ed, icke blott då han blir domare i en lägre instans, utan äfven om han derifrån förflyttas till ett högre embetsverk, för att derigenom få en hågkomst om hvad honom, såsom tjenstgörande vid dessa verk, åligger. På dessa grunder anhåller jag, att §:n må förblifva sådan den befinnes, endast med den rättelse, som Gr. Posse anmärkt.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att R. o. Ad. torde finna Utsk:s förslag i denna punkt icke kunna antagas, med mindre än att ordet "Berednings" deruti infördes, i öfverensstämmelse med R. o. Ad:s förut fattade beslut, att Beredn:s-comitéerne skola bibehållas, på sätt som i den hittills gällande författningen varit föreskrifvet; hemställande Hr Landtm. om R. o. Ad. behagade bifalla Utsk:s förslag med denna rättelse, till följd af R. o. Ad:s förut fattade beslut.

Ropades ja.

123 §:n.

Hr von Rosen: Jag anhåller, att ordet "Berednings" i denna § må tillsättas.

Hr Printzensköld: Denna § är visserligen till sin ordalydelse fullkomligt lika med den § i nu gällande beviln.förordn., som handlar om samma ämne. Jag kan likväl icke derföre godkänna den, ty den innebär en emot Reg.F:n stridande utsträckning af R. St:s beskattningsrätt. Uti §:n förekommer neml. det stadgande, att ledamöterne uti Taxerings- och Pröfnings-comitéen äro att anse såsom R. St:s ombud, hvilka äga, icke allenast att verkställa bestämda föreskrifter, utan ock att uti vissa frågor med R. St:s makt och myndighet besluta, hvilket förutsätter det R. St. skulle äga rätt att emellan riksdagarna genom utsedda

ombud utöfva den beskattningsmakt, som Ständerne hafva sig förbehållen. — Reg.F:n innehåller dock tydligt och klart, att beskattningen skall ske vid allmän riksdag, hvaraf följer att Taxerings- och Pröfnings-comitéerne, långt ifrån att kunna anses beklädda med den åt R. St. i grundlagen förvarade makt, tvertom endast äro verkställare af de vid allmän riksdag af Ständerna stiftade beskattningslagar. Att då vilja göra dessa comitéer till en delegation af R. St., som med dessa äger lika makt och myndighet, är icke blott oformligt utan uppenbart lagstridigt; hvarföre jag tillstyrker att ordalagen uti denna §, som tillkommit vid 1823 års riksdag, då början gjordes till försök af maktutvidgning å Ständernes sida, måtte förändras till likhet med redactionen uti 1818 års bevilln.förordn., der ifrågavar. § har följande lydelse: Ledamöter af Beredn:s-, Taxer:s- och Pröfnings-comitéer njuta i och för deras befattning samma säkerhet och hägn, som i Reg.F:n och Riksd.Ordn. är åt riksdagsmän försäkrad.

Gr. Hamilton: Jag medgifver att då, enligt nu gällande och föregående bevilln.förordn:r, så väl den skattskyldige som Kronans ombud ägt rättighet att öfverklaga och kunnat vinna ändring uti Pröfnings-comitéens beslut; så har det stadgande, som innefattas uti förevar. 123 §, blott varit ett gyckel, enär sjelfva förordningen innefattat andra föreskrifter, som visat att comiterade icke ägt att besluta med R. St:s makt och myndighet; och närvar. Bevilln.Utsk:s majoritet har icke heller haft för afsigt att inrymma en sådan makt åt ifrågavar. comitéer. Då likväl efterföljande §§ handla om ändringssökande uti debiterings- och taxeringsmål, och Ståndets beslut derom otvifvelaktigt verkar på den nu ifrågaställda principfrågan, torde R. o. Ad. finna lämpligt att uppskjuta sitt beslut öfver densamma, intill dess Ståndet tillkännagifvit sin åsigt rör:de ändringssökande uti ifrågavar. mål.

Hr Printzensköld: Det förhållande att innevar. riksdags Bevilln.Utsk. icke sökt att ytterligare utvidga R. St:s makt, kan ingalunda utgöra något skäl att låta denna § oförändrad qvarstå; ty det är sjelfva sakens natur, som bör bestämma §:ns lydelse, men icke de individuella begrepp, som hos en eller annan af Utsk:s ledamöter kunna göra sig gällande; och om äfven den oväntade händelsen skulle inträffa, att Utsk:s märkvärdiga förslag att inrätta ansvarslösa myndigheter uti vårt constitutionella land kunde lyckas vinna framgång, så kan likväl grunden dertill icke hemtas från en sjelftagen makt, utan grunden ligger i någonting helt annat; ty desse taxeringsmän äro ingalunda R. St:s ombud, försedda med den makt och myndighet som R. St. sjelfve äga. Således förändras icke sjelfva saken, om denna § får den redaction som 1808 års bevilln.förordn. innehåller.

Frågan om rättighet att klaga öfver Pröfnings-comitéers beslut äger ingen inverkan på förevar. principfråga, hvars afgörande snarare äger inflytande på den förra. Jag tillstyrker således, att förevar. ämne måtte särskildt och först afgöras på det sätt jag redan haft äran föreslå.

Hr von Hartmansdorff: Jag finner ingenting att erinra mot den af Hr Printzensköld yrkade förändringen. Dock anser jag rättast vara, att föredragningen sker uti den ordning, som Gr. Hamilton begärt. Hemställer derföre, att Ståndet, med förbigående af denna §, måtte först pröfva den påföljande artikeln ang:de ändringssökande uti förevarande mål.

R. o. Ad. ansåg att med pröfningen af denna § borde tills vidare anstå.

Då nu 124 §:n skulle föredragas, yttrade

Hr von Rosen: Innan vi hinna till §:n anhåller jag att rubriken må blifva ändrad till öfverensstämmelse med 1835 års förordning.

Gr. Hamilton: Jag anser visserligen icke tvetydigt, huru denna § skall blifva afgjord; men jag hemställer dock om det är skäl att besluta öfver rubriken, innan man kommer till §§:na, derföre att rubriken, i händelse Utsk:s förslag uti sjelfva §§:na skulle blifva godkändt, då kommer att innehålla någonting oriktigt.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att R. o. Ad. torde finna Gr. Hamiltons anmärkn. så obestridlig, att ingen propos. nu behöfde framställas.

124 §:n.

Gr. Hamilton: Jag hemställer, om ej Utsk:s yttrande uti betänk. N:o 27, hvilket är upptaget på ett ställe för §§ 124, 125 och 126, såsom stående i deras sammanhang, bör uppläsas.

Utsk:s yttrande i utlåt. N:o 127 öfver 124, 125 och 126 §§:na upplästes.

Gr. Hamilton: Då jag tog mig friheten besvära med uppläsning af dessa vidlyftiga anmärkn:r, skedde det derföre, att jag tror det icke stort flera anmärkn:r kunna göras mot Utsk:s förslag, och emedan det är af vigt, att en hvar inom Ståndet stadgar sin öfvertygelse i ämnet. För min del anhåller jag om bifall till betänkandet.

Frih. Cederström, Thure: Jag får vördsamt förklara, att jag icke anser någon betänklighet hafva förekommit dervid, att Bevilln.Utsk. föreslagit upphörande af Kammarrättens pröfningsrätt i fråga om besvärs fullföljande mot

Pröf-

Pröfnings-comitéers beslut, och att besvären skola directe ingå till K. M.; men då jag det förklarat, kan jag icke undgå att fästa uppmärksamhet derpå, att det i min tanke är högst obilligt att förneka Kronans ombud att besvära sig öfver Pröfnings-comitéers beslut. Mig veterligen finnes icke i rättegångsordningen något fall, uti hvilket blott den ene parten är till klagan berättigad. Jag anhåller om ursägt att jag misstagit mig, då jag ej varseblef att berörde stadgande blifvit ändradt uti betänk. N:o 27.

Hr Frih. o. Landtm. erinrade, att det vore 124 och icke 125 §:n, som vore under öfverläggning.

Hr Printzensköld: Jag anhåller att Hr Frih. o. Landtm. täcktes framställa propos. till bifall å den §, som nu är föredragen.

Stadgandet i 124 §:n blef af R. o. Ad. bifallet.

125 §:n.

Frih. Cederström, Thure: Jag nitälskar lika så mycket som någon annan att enskild rätt må vara betryggad, men detta stadgande innehåller något vådligt för den enskilda säkerheten. Med all aktning för Pröfnings-comitéens sammansättning, får jag dock säga, att, enligt hvad en flerårig erfarenhet gifvit mig vid handen, jag inhemtat huru det ofta inträffar att större delen af comitéens ledamöter saknar nödig kännedom om de författningar, som äro af nöden för hvarje särskildt tillfälle, hvaraf händer, att ganska ofta besynnerliga, jag skulle våga säga, lagstriga beslut uppstå. Det vore obilligt att tillskapa en sådan myndighet, som skulle dömma i sista instansen, då det ganska väl kunde hända, att densammas beslut vore alldeles oriktiga. Jag tillstyrker alltså, att det stadgande, som finnes i 148 §:n af 1835 års bevilln.stadga måtte bibehållas, neml. att skattskyldig, för egen del, och kamereraren vid Öfverståth.embetet i kronouppbördsärenden samt landskamererarne eller den deras tjenst förrätta, å Kronans vägnar, äga att öfver Pröfnings-comitéens åtgärd anföra besvär etc. Jag önskar att besvären måtte stanna hos en auctoritet, antingen i K. Kammarrätten eller hos Konungen, och skulle af dessa helst se, att de stannade hos Konungen; jag kan ej finna det vara någon inskränkning i folkets rättigheter, att man öfverlemnar åt Konungen rätt att pröfva Pröfnings-comitéens beslut, enär uppenbart måtte vara, att likasom Ständerne kunna uppdraga åt Pröfnings-comitéen att besluta om den skattskyldiges besvär vid taxeringen, likaväl kunna de uppdraga åt en annan auctoritet att besluta öfver Pröfnings-comitéens beslut, hvarigenom man vinner den fördel att kunna få de möjligen anförda besvären bedömda af personer, som känna författningarna. Hindrades jag ej af 90 §:n

Reg.F:n, så skulle jag kunna ådagalägga huru nödvändigt det är, att man får öfverklaga Pröfnings-comités åtgärder, isynnerhet som deras beslut ofta kunna grunda sig på ett uppenbart missförstånd af bevilln.författningen. Det händer mera sällan, att någon skattskyldig egentligen klagar öfver den summa, som blifvit honom till betalning påförd, som icke mera deröfver, att ehuru bevilln.förordn. i vissa fall medgifver undantag och lindring i debiteringen, skatt, sådant oaktadt, påföres. Af sådan orsak är det vigtigt, att sådana frågor bedömmas af personer med sakkännedom. Det står i en § i bevilln.förordn., att de af R. o. Ad., magistrater samt öfriga personer, som, utan att vara borgare, idka handtverk, skola taxeras som borgare: i Stockholm finnes en mängd personer, som t. ex. idka sprutslageri, der finnas s. k. archli-betjente m. fl. äfvensom afskedadt krigsmanskap, hvilka, i följd af vissa nåd. resolutioner, äga rättighet att idka handtverk, för att kunna försörja sig, utan att dock äga rätt att åtaga sig större arbetsbeställningar. Sådane personer hafva ofta blifvit ansedde och taxerade som borgare. Det vore obilligt, om en så dryg tunga skulle kunna åläggas sådana personer, utan att någon auctoritet funnes, hos hvilken de kunde anföra klagomål. Jag påminner mig äfven, att åtskilliga allm. verk, hvilka borde vara fria från bevilln., blifvit ansedda såsom tilhörande enskilda corporationer; och af sådan anledn. påfördes, 1837, Riddarhuset bevillning, äfvensom K. theatern och allm. Barnhuset för de lägenheter, som derinom uthyras. Sådant skulle alltför ofta inträffa och blifva beståndande, om man ej ägde en auctoritet, hos hvilken man kunde anföra klagomål. På dessa m. fl. skäl afstyrker jag bifall till hvad Utsk. föreslagit.

Hr von Rosen: Utsk. har velat meddela Pröfn:s-comitéerna en makt att göra och låta, utan att man skulle äga rätt att öfverklaga deras beslut. Utan att upprepa de skäl, som tala häremot och äro så klara, får jag föreslå, att de §§, som i Utsk:s betänk. förekomma under N:is 125, 126 och 127, måtte borttagas och i stället antagas de §§, som i 1835 års författning förekomma under N:is 146, 147, 148, 149, 150 och 151, hvilka stå i sammanhang med hvarandra, hvarjemte rubriken må blifva densamma som i sistnämnda författning.

Hr Printzensköld: Jag har föga att tillägga de skäl, som i Utsk:s betänk. finnas upptagna för ogillande af det förslag, som Utsk. framställt. Endast det bör jag nämna, att det icke står tillsammans med constitutionella garantier att tillsätta 25 myndigheter, som äro ansvarslösa för sina handlingar. De skulle i sanning mera kunna anses som Turkiska paschar än som constitutionella myndigheter. Högsta domaremakten, ja, sjelfva regeringsmakten i vårt land är icke fri från ansvar; dess förseelser, den sednares likaväl som

den förres kunna anklagas och afdömmas inför Riksrätt. Jag hemställer, huruvida det är lämpligt att inrätta sådana institutioner, som den ifrågavar., och afstyrker detta mot allt rättsbegrepp stridande förslag, och tillstyrker deremot att den gamla bevilln.förordn:n må förblifva gällande; kunnandes jag icke inse nyttan af att borttaga K. Kammarrätten, såsom en instans dit besvärsmål öfver Pröfn:s-comitéernes beslut kunna ingifvas, emedan man icke med sådana saker bör besvära Reger:n, som har vida vigtigare pligter att uppfylla, än att meddela beslut, som oftast nog, till och med för den det angår, kan vara af ringa vigt på det hela taget, och hvaröfver Kronans embetsmän alltför väl kunna dömma.

Hr Frih. o. Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade bifalla Hr von Rosens förslag, att 125, 126 och 127 §§:ne måtte afslås, och att R. o. Ad. i stället måtte antaga 146, 147, 148, 149, 150 och 151 §§:na i gamla författningen.

Ropades ja.

Uppå derefter framställd propos. beslöt R. o. Ad. äfven, att öfverskriften på ifrågavar. afdelning i bevilln.stadgan skulle erhålla samma lydelse, som i gamla författningen.

Hr von Hartmansdorff: Jag hemställer om icke den §, som förbigicks förra gången, nu finge komma under öfverläggning, neml. den anmärkn. som Hr Printzensköld gjorde ang:de skydd för taxeringsmän.

I anledn. häraf föredrogs 123 §:n i Utsk:s förslag.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att Hr Printzensköld dervid gjort den anmärkn., att §:ns innehåll vore oriktigt i jemförelse med verkliga förhållandet, och att §:n borde erhålla den lydelse, som densamma i 1818 års bevilln.förordn. har; hemställande Hr Landtm. nu likväl först, om R. o. Ad. behagade bifalla Bevilln.Utsk:s förslag i 123 §:n.

Ropades ja och nej.

Hr Landtm. förklarade, det han trott sig finna att nej öfverröstat ja.

Hr Frih. o. Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade antaga den redaction af stadgandet i 123 §:n, som 1818 års bevilln.förordn. innehåller.

Hr Printzensköld: Det torde kanske tillåtas mig att uppläsa den §:n, så att R. o. Ad. får kännedom om densammas innehåll: "Ledamöter af Beredn:s-, Taxer:s- och Pröfn:s-comité äro att anse såsom R. St:s ombud, hvilka äga icke allenast att verkställa bestämda föreskrifter, utan ock att med R. St:s makt och myndighet afgöra och besluta uti frågor, der endast den enskilda kännedomen och öfvertygel-

sen om medborgares olika ställning och förhållande måste ligga till grund för pröfningen; alltså komma desse ledamöter att i och för utöfningen af deras kall tillgodonjuta enahanda skydd och säkerhet som uti 111 §:n Reg.F:n och 77 §:n Riksd.Ordn. är åt riksdagsmän försäkrad."

Den nu upplästa redactionen blef af R. o. Ad. antagen.

Gr. von Platen, Baltzar: Jag har visserligen icke sökt att upptaga R. o. Ad:s tid med någon strid om denna §; jag har för väl kunnat ana hvad utgången skulle blifva i sådant fall; men jag har blott velat reservera mig, då jag icke kan finna det vara skäl att borttaga en § i ett, af icke 30 ledamöter sammansatt Riddarhus, då samma § fått passera 2:ne riksdagar, och den, som begärt densammas borttagande, icke kunnat uppgifva de vådliga följderna af dess qvarvaro.

Hr Munck af Rosenschöld, Nils Rudolph, förenade sig med Gr. von Platen.

Hr Printzensköld: Jag tror mig hafva tillräckligen visat de skadliga följder, som uppkommit af denna §, då Bevilln.Utsk. vid denna riksdag behagat göra försöket att utsträcka R. St:s makt och myndighet ända derhän att vilja tillsätta personer, som emellan riksdagarna skulle hafva samma makt och myndighet, som den R. St. sjelfve, endast vid allmän riksdag, äga att utöfva.

128, 129, 130, 131, 132, 133, 134 och 135 §§:ne.

Hvad Utsk. i dessa §§ föreslagit bifölls.

136 §:n.

Hr Printzensköld: I det exemplar jag äger af Utsk:s förslag, står ordet "uppbära," så att jag ej vet hvad som kunnat gifva anledn. till anmärkn:n; men jag har en anmärkn. att göra mot redactionen längre ner. Der står: "antingen af sjöfolket sjelfve eller deras redare." Ordet "sjöfolk" är visserligen collectivt, emedan det utmärker flere personer, men det är i och för sig sjelf ett nomen i singularis, och således passar icke ordet "sjelfve", utan antingen böra ordalagen blifva "sjöfolket sjelft eller dess redare," eller också ordet "sjöfolk" utbytas emot "sjömän", då uttrycket blir riktigt, neml. "sjömännen sjelfve eller deras redare."

Gr. Hamilton: Jag får i anledn. af Hr Printzenskölds yttrande ang:de ordet "uppbära" nämna, att i Utsk:s första betänk. i detta ämne hade af tryckfel influtit uppböra i stället för uppbära, hvarvid anmärkn. gjordes af Frih. Nauckhoff, och hvilket fel nu af Utsk. antydes hafva blifvit rättadt.

Utsk:s förslag bifölls med den af Hr Printzensköld före-

slagna förändring, att ordet "sjöfolket" skulle utbytas emot ordet "sjömännen."

137 §:n.

Utskottets förslag bifölls.

138 §:n.

Hr Printzensköld: Det villkor, som här förekommer, har föranledt till många tvister. Jag anser detsamma vara olämpligt och oegentligt; ty det blir svårt att bevisa, huruvida en husbonde njutit någon tjenstbarhet af den skattskyldige eller icke. Jag tror, att ett sådant förhållande, att husbonden åtnjutit tjenstbarhet, ofta inträffar, men deremot ett förnekande deraf högst sällan, och att man i sådant fall, för osäkerheten att kunna bevisa, får antaga uppgiften som sann, att tjenst blifvit utgjord; ty eljest skulle Kronan ganska lätt kunna blifva i mistning af sin tillständiga rätt. Då det dessutom ligger i sakens natur, att en husbonde, som tillåter en person att bo på ägorna af gården, måste ansvara för den inflyttades utskylder; så beror det ju också på husbonden sjelf att med personen öfverenskomma om villkoren härföre och säkerheten för deras uppfyllande. Jag tror att §:n blir riktig, om hela den sista meningen uteslutes.

Hr von Qvanten: Det kan visserligen vara rätt artigt att höra en ledamot så berömvärdt försvara Reger:ns rättigheter att utfå skatterna till det högsta belopp som kan åstadkommas, och visserligen finnes största säkerheten för deras utbekommande, om man bara låter den betala, som har något att betala med. Grunden dertill ligger deruti, att man tror, att den som har jord, han har alltid sin bergning, ehuru dock förhållandet icke alltid är så, och att husbonden nog kan gå i förskott för personer som bo på hans ägor, emedan han nog kan af dem erhålla det arbete, som motsvarar kronoutskylderna. Det der kan låta alltför bra, men det är icke sagdt, att alla, som bo på mina ägor, äro arbetsföre. Det finnes orklöse, ålderstigne personer, backstugusittare, som ej kunna göra husbonden någon nytta, men han skall likafullt betala deras utskylder, derföre att de bo på hans ägor. Är det rimligt sådant? — jag frågar det. Skall han köra bort de der gamla personerna? Hvar skall han göra af dem? Skall han kasta dem i sjön kanske? Är det ej vackert nog att de få bo på hans ägor, utan att han tillika skall betala deras onera till Staten, blott och bart för det att husbonden låter dem bo på sina ägor. Jag tillstyrker bifall till Utsk:s förslag.

Gr. Hamilton: Då R. o. Ad. redan i f. m. antog 1835 års författning utan förändring i hvad den angår Taxer:s-comitéer på landet och 137, 138 och 139 §§:ne i detta förslag finnas i samma författning under §§:na 105, 106 och 107, hvilka alla stå under Taxer:s-comité på landet; så tor-

de all discussion om dessa §§:r, neml. 137, 138 och 139 böra förfalla.

Hr von Hartmansdorff: Den anmärkn., som Gr. Hamilton gjort, synes vara så gilltig, att all vidare öfverläggning om dessa §§ lärer böra förfalla.

Frih. Cederström, Anders: Om den anmärkn., som Gr. Hamilton gjort, är riktig, så har jag ingenting att säga.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att då, på sätt Gr. Hamilton upplyst, R. o. Ad. verkligen genom antagande af alla de §§, som i den gamla författningen angå Beredn:s- och Taxer:s-comitéerna, äfven antagit 105, 106 och 107 §§:na i sistnämnda författning, hvilka äro alldeles desamma som den 137, 138 och 139 i Utsk:s förslag, torde R. o. Ad. finna, att något beslut i afseende på 138 §:n icke vidare kunde äga rum, så vidt det ändrade denna §.

Hr von Qvanten: Då man lärer fattat beslut att slumpa, och dessa §§ genom en surprise redan äro afgjorda, så återstår endast för mig att deremot anmäla min reservation.

Hr Printzensköld: Jag vet väl, att R. o. Ad. beslutat i f. m. plenum, att, med förkastande af Bevilln.Utsk:s förslag ang:de Beredn:s-comitéernes upphörande, den gällande bevilln.-stadgan skulle, i hvad densamma rörer tillvaron af Beredn:s- och Taxer:s-comitéer, lända till efterrättelse; men icke kunde jag af detta R. o. Ad:s beslut draga den slutföljd, att Ståndet derigenom gillat hvarje § specielt, som under dessa rubriker förekomma i den nu gällande bevilln.stadgan, destomindre som det nya förslaget har alldeles omflyttat §§:na, så att somliga af dem i gamla förslaget stå nu under rubriken Pröfn:s-comité, och anser på sådan grund R. o. Ad. vara oförhindradt att fatta sitt beslut i denna fråga; grundande jag min öfvertygelse derpå, att Hr Frih. o. Landtm. framställde till R. o. Ad. bifall eller afslag å nästföreg:de §, hvilken också utgör den 105 i nu gällande bevilln.stadga och står under artikeln Taxer:s-comité på landet. Det är blott frågan om Beredn:s- och Taxer:s-comitéernes oförändrade bibehållande, och de stadganden, som i öfverensstämmelse med desamma stå i bevilln.förordn., som R. o. Ad. godkänt, men icke de speciella föreskrifter, som röra rättigheten för de skattskyldige att njuta befrielse ifrån bevilln. eller skyldigheten för husbonde att ansvara för sina arbetares bevillning, o. m. d.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att då R. o. Ad:s på förmiddagen fattade beslut vore så omfattande, att det inbegrepe alla de §§, som då uppräknades, torde R. o. Ad. finna, att någon pröfning till förändring i 138 och 139 §§:na icke kunde äga rum, hvarför Hr Landtm. nu ville föredraga 140 §:n.

Hr Printzensköld: Jag får reservera mig emot en sådan tydning.

Gr. Hamilton: Jag nämnde redan under f. m. plenum, att jag icke för min del kunde gilla det sätt, hvarpå R. o. Ad. gick till väga, då R. o. Ad. nog summariskt antog 1835 års författning i stället för dessa §§; men sedan Hr Frih. o. Landtm. förklarat sin mening i saken, har jag egentligen ingenting att tillägga. Jag vill blott säga, att i afseende på 137 §:n, är den antagen på 2 ställen, och detta bevisar att förfarandet icke varit det rätta.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att R. o. Ad. torde finna, att han visserligen vid föredragningen af 137 §:n hade bort fasta uppmärksamhet på förhållandet; det vore en förbiseelse af Hr Landtm. att icke märka det, men R. o. Ad. torde finna att, då propos:n varit om R. o. Ad. biföll förslaget i 137 §:n, och då Ståndet bifallit detta förslag, så hade saken ej undergått någon förändring; propos:n hade icke innehållit, att förslaget skulle under den nämnda §:n upptagas, utan blott att det förslag, som i nämnda § blifvit framstaldt, skulle bifallas. R. o. Ad. torde deraf finna, att det beslut, Ståndet vid 137 §:n fattat, icke stode i någon strid med det som R. o. Ad. förut fattat.

Frih. Cederström, Thure: Jag instämmer också deruti, att då R. o. Ad beslutat under f. m. att bibehålla gamla bevilln.stadgan från och med § 51 t. o. m. § 133; så bör äfven beslutet lända till efterrättelse; men då en olikhet förefinnes mellan den 138 §:n och den 107, så får jag anhålla, att den 138 §:n måtte få samma ordalydelse som den 107, emedan följande ord i det nya förslaget äro uteslutna: med rättighet att åtnjuta ersättning af den som dem sedermera under året antagit.

Hr Frih. o. Landtm yttrade, att han icke rätt hört och fattat Frih. Cederströms framställning.

Frih. Cederström: Jag begärde ordet endast i anledn. af Gr. Hamiltons förklarande, att då R. o. Ad. beslutat bibehålla §§ från och med 51 t. o. m. 133 i 1835 års bevilln.-förordn., och 138 §:n i den nu föreslagna bevilln.förordn. är densamma som 107 §:n, gamla bevilln.stadgan; så skulle i följd deraf den 138 §:n böra förblifva oförändrad. Jag anser att R. o. Ad:s beslut lägger hinder i vägen för att kunna antaga något annat än hvad den 107 §:n gamla bevilln. förordn. innehåller; men då 138 §:n i den nya nu föreslagna bevilln.förordn. icke är lika med 107 §:n i den gamla, så anhåller jag att redactionen i den 138 §:n i den blifvande bevilln.förordn. redigeras till likhet med den förutnämnda 107 §:n i gamla förordningen.

Hr von Hartmansdorff: Det är den 106 §:n i gamla

bevilln.förordn., som svarar emot den 138 §:n i det under öfverläggning varande förslaget.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att, hvilken § det än vore af de redan bifallna, som svarade emot den 138, R. o. Ad. torde finna, att någon pröfning eller något beslut om denna § numera icke kunde äga rum.

140, 141 och 142 §§:ne.

Utskottets förslag biföllos.

Hr Printzensköld: Hr Frih. o. Landtm. framställde så hastigt propos. till bifall å den 142 §:n, att jag sannerligen icke hann taga tiden i akt för att fästa R. o. Ad:s uppmärksamhet på ett förhållande, som der förekommer. Det är gjordt ett tillägg i denna 142 §, som motsvarar § N:o 160 i nu gällande bevilln.förordning. Det är neml. 138 §:n i detta förslag, som befriar jordägare från ansvarighet för arbetsfolks utskylder, och det är 138 §:n i detta förslag, som i denna 142 åsyftas, men icke 138 §:n i den nu gällande bevilln.förordn.; således blir det nödvändigt att förändra §:ns nummer, så att den refererar sig till den §, som i nu gällande bevilln.stadga förekommer, och som är den 106 §:n.

Hr Frih. o. Landtm. fästade, i anledn. af Hr Printzenskölds anmärkn., uppmärksamheten deruppå, att alla citationer i bevilln.stadgan, som kunna göras i §§:na, måste rättas efter den nummer, som den § får, hvarpå citationen syftade. Då R. o. Ad. antagit en mängd andra §§ än Utsk:s förslag innehölle, hade en helt ny nummerföljd af §§:na, än som förut ägt rum, uppkommit. För att förena alla dessa siffror, skulle fordras en jemförelse af R. o Ad:s alla beslut, hvartill tillfälle nu icke kunde vara, hvarföre något bestämmande af §§:nes nummerordning och antal nu icke med säkerhet kunde äga rum; och hemställde Hr Landtm., om R. o. Ad. fann något att erinra vid denna förklaring.

Ropades nej.

143 §:n.

Hr von Hartmansdorff: Då detta betänk. första gången förevar, gjorde jag och flere andre ledamöter jemte mig anmärkn:r emot 3:dje punkten, eller det 3:dje undantaget för personer, under det året de beredas till den heliga nattvarden. Detta undantag, som låter ganska väl, torde i verkställigheten föranleda, att mången, under förevändning att läsa till nattvarden, befrias från skatt, och att, då detta lyckas ett år, så fortfar man dermed i flera år. I stället för att uppmuntra till desto mera flit och skyndsamhet med den angelägna nattvardsläsningen, torde undantaget vålla att man uppskjuter henne så länge som möjligt, för att befrias

från

från skatten. Jag anhåller alltså att §:n måtte få förblifva sådan han är i nu gällande bevilln.förordning.

Gr. Hamilton: De farhågor Hr von Hartmansdorff nu yttrat kommo visserligen i betraktande under öfverläggningen härom inom Bevilln.Utsk.; men det öfvervägande antalet inom Utsk. trodde dock, att dervid icke vore någon fara. Åtskillige, isynnerhet af Högv. PresteSt:s ledamöter, ansågo det här föreslagna undantaget vara af stor vigt; ty förhållandet vore sådant, att en person på landet, under den tid han beredes till sin första nattvardsgång, hade svårt att få tjenst, och att denna svårighet motvägde den fruktan man hyste, att en sådan person, för att slippa den obetydliga skatten, skulle fortsätta läsningen i flera år. Är förhållandet sådant, så torde det vara skäl att lindra dem, som äro af naturen mindre väl lottade och derföre ej kunna fullborda denna läsning på ett år; ty tiden, som åtgår till läsningen, minskar möjligheten till arbetsförtjenst.

Frih. Cederström, Anders: Då detta betänk. förra gången förevar, var jag en ibland dem, som önskade, att detta förslag skulle utgå. Jag vidhåller ännu samma tanke. Utom de skäl för borttagandet af detta stadgande, som Hr von Hartmansdorff anfört, finnes ännu ett annat. Man kan neml. af ordalydelsen i §:n draga den slutsats, att den som fortsätter denna läsning 10 à 20 år, skulle under hela denna tid vara befriad från ifrågavar. skatt. Det heter neml. "för det året," d. v. s. för det år, hvarunder de läsa till skrift. Meningen kan ej vara, och är visserligen icke heller, för så lång tid som jag exempelvis anförde; men den slutsats jag nu framställt kan derifrån dragas, och de fleste lära också, om detta stadgande införes, draga ut på tiden med nattvardsläsningen till dess de fyllt 18 år.

Frih. Cederström, Thure: I likhet med hvad Gr. Hamilton yttrat, yrkar jag bifall å Utsk:s förslag. Jag tror icke, att känslan hos allmänheten för det religiösa och heliga är så försoffad och försvagad, att befrielse från denna lumpna beskattning skall kunna förmå föräldrar undandraga sina barn ett eller annat år längre från att beredas till den heliga nattvardens begående. Jag tror, att föräldrar anse som den skönaste perioden i sin och deras barns lefnad, då desse begå H. H. nattvard, hvadan jag är fullt öfvertygad, att de farhågor, som 2:ne föreg:de talare förespeglat, icke böra kunna ingifva något bekymmer; hvaremot jag anser att den läsande nattvardsungdomen bör befrias från bevilln. under läsningstiden, emedan den derunder ej kan biträda sina föräldrar med arbete. Jag tillstyrker bifall till det föreslagna undantaget.

Hr Printzensköld: Oaktadt alla de trosartiklar den

siste talaren uppräknat, har jag dock icke kunnat öfvertygas om nyttan af ifrågavar. stadgande. Det bevisar alltför liten grad af erfarenhet hos den värda talaren, då han tror, att så hög grad af religiositet och rättskänsla finnes hos den lägsta medborgareclassen, att den icke skulle begagna sig af det undantag här föreslås, ifall detsamma bifölles, och att icke denna class skulle taga tillfället i akt som ett ytterligare medel att undandraga sig erläggandet af en skatt, hvartill Staten är berättigad. Med stöd af de utaf Hr von Hartmansdorff uppgifna skäl, tillstyrker jag afslag å detta förslag.

Gr. Hamilton: Jemte det jag verkligen tror, att de skäl, som Frih. Thure Cederström anfört, också kunna hafva sin vigt, får jag fästa deras uppmärksamhet, som bestridt Utsk:s förslag, derpå, att om man betraktar saken ur en blott ekonomisk synpunkt, så skulle den lindring i bevilln., personer under nattvardsläsningen åtnjuta, blifva så mycket mindre, än den förtjenst de kunde påräkna genom arbete under tiden, att de af ekonomiska skäl visserligen hellre skulle vilja arbeta än läsa. Jag kan ej föreställa mig, att icke en person af 15 à 16 år skulle, om han arbetade den tid han använder på nattvardsläsningen, kunna förtjena vida mer än hvad bevillningen utgör. Vill man således ej fästa något afseende å det religiösa, så tycker jag att man af rent ekonomiska skäl borde lemna bifall till Utsk:s förslag.

Hr Munck af Rosenschöld: För de farhågor Hr von Hartmansdorff framställt, att folk af arbetsclassen af vinningslystnad skulle uppskjuta sin första nattvardsgång, finnes ingen grund i verkligheten. Ty det är en vinst för hvar och en af denna class att få påskynda sin första nattvardsgång; alldenstund ingen, vore han än kommen till högre ålder, får så stor lön, om han tager tjenst innan som sedan han gått till nattvarden. Jag tillstyrker bifall till Utsk:s förslag.

Hr von Hartmansdorff: Gr. Hamiltons anförande, hurusom det vore lätt för en yngling vid den ålder, då nattvardsläsningen kommer i fråga, att förtjena den ringa afgift, hvarom nu talas, synes just bevisa onödigheten af undantaget. Då dertill kommer dess möjliga skadlighet, synes R. o. Ad. hafva dubbelt skäl att förkasta Utsk:s förslag.

Gr. Hamilton: Jag anhåller om ursägt att jag ånyo uppträder; men då mina egna skäl blifvit anförda emot mig, måste jag nyttja dem ännu en gång, måhända med bättre framgång. Jag har sagt, att det vore lätt att förtjena den ringa penningen, som behöfves för erläggandet af bevillningen; men det är just med det villkor att nattvardsläsningen vore fullbordad. Skola flera timmar om dagen borttagas med läsning, och likaledes många timmar förnötas med gången från hemmet till kyrkan eller prestgården, der läsnin-

gen förehafves; så är det klart, att sådant förhindrar möjligheten till förtjenst.

Hr von Qvanten: Jag får äfven understödja förslaget, och kan försäkra, att det är stödt på billiga grunder.

Hr Printzensköld: Jag nödgas ånyo uppträda, för att bestrida bifall till förslaget. Jag vet ej hvad religiösa saker hafva att skaffa med bevilln.förordningen. Den som känner huru det går till på landsbygden, skall inse ändamålslösheten af detta stadgande. Den yngling eller den qvinna, som skall beredas till nattvarden, plägar vanligen och nästan alltid vara fri från arbete hos sin husbonde, under den tid beredelsen pågår. Jag skulle knappast tro, att i hela Sveriges rike finnes en enda husbonde, som skulle undandraga sig den både af natur och gudomlig lag åliggande skyldigheten att lemna tillfälle åt dessa unga varelser att bereda sig till en så helig förrättning, som den ifrågavar.; men jag tror, att han ändå kan hafva tillräcklig nytta af dessa personer äfven under läsningstiden, för att icke befrias från att för dem betala bevillning. Detta förslag leder endast till försök att undandraga K. M. och Kronan dess tillständiga rätt. Jag tillstyrker fortfarande afslag å §:n i denna punkt.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att då flera meningar uppstått ang:de 3:dje punkten i 143 §:n, ansåg han sig böra skilja den från de öfriga; hemställande alltså, om R. o. Ad. behagade bifalla förslaget i de 2:ne första punkterna.

Ropades ja.

Hr Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade bifalla Utsk:s förslag i 3:dje punkten.

Ropades ja och nej.

Hr Landtm. hemställde, om R. o. Ad. ansåg 3:dje punkten böra utgå.

Ropades äfven ja och nej.

Hr Landtm. yttrade, att då han ej kunnat fatta hvilken mening som varit den öfvervägande, ansåg han sig böra förnya sin först framställda proposition.

Hr von Hartmansdorff: Jag önskar att Hr Frih. o. Landtm., vid ropens bedömmande, såsom svar på den gjorda propos:n icke måtte räkna för flera än en hvarje ledamot som upprepar sitt ja eller nej, 3 à 4 gånger efter hvarandra.

Hr Frih. o. Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade bifalla Utsk:s förslag i 3:dje punkten.

Ropades ja och nej.

Hr Landtm. förklarade, det han trott sig finna nej öfvervägande.

Gr. Hamilton: Jag anhåller att få reservera mig emot Ståndets nu fattade beslut.

Hr Munck af Rosenschöld: Jag anhåller äfven få reservera mig och tillika att Hr Frih. o. Landtm. icke ville räkna Hr von Hartmansdorffs nej för mer än ett.

Frih. Cederström, Thure: Äfven jag anhåller att få reservera mig. Jag vill ej upprepa de skäl, som förmå mig dertill, de äro redan af mig utvecklade, utan beklagar endast att R. o. Ad. fattat ett beslut, hvarigenom en billig lindring för den fattige i dess utgifter icke blifvit medgifven.

144 §:n.

Utskottets förslag bifölls.

145 §:n, 1:sta punkten.

Frih. Cederström, Thure: Jag skulle anhålla att få till denna § göra ett tillägg. Det är neml. allmänt bekant, att i vissa landsorter comministrarne äfvensom presterskapet i allmänhet få ersättning för resor i sockenbud, eller s. k. sockenbuds-hö. I Westmanland har en sådan ersättning blifvit inberäknad bland presternes inkomster. Denna inkomst bör dock ej anses som sådan, utan för hvad den verkligen är, en ersättning för den nödvändiga embetsresan, hvarföre jag föreslår ett nytt mom., af innehåll: — "prester för den ersättning de erhålla i och för resor i sockenbud."

Hr Printzensköld: Jag nödgas bestrida antagandet af det tillägg den siste talaren framställt. Jag har aldrig hört talas om en sådan ersättning för resor i sockenbud. En sådan, om den gifves, verkar i alla fall icke någon inkomst utan blott en ersättning, och som bevilln.stadgan undantager alla ersättningar för afgifter, dem en person måste vidkännas; så kan icke, enl. en riktig tolkning af bevilln.förordn., bevilln. påföras för åtnjutandet af hvilken ersättning som helst, — således icke heller för den ifrågavarande. Om derföre ett sådant farhållande, som den siste värde talaren omnämnt, verkligen inträffat, så bevisar det ingenting annat, an en okunnighet hos den, som så tillämpat bevilln.förordn; och hade ändring deruti blifvit af vederbör. sökt, så är jag också ganska öfvertygad, att rättelse vunnits.

Gr. Hamilton förenade sig med Hr Printzensköld.

Hr von Hartmansdorff: På det att villkoren icke måtte sammanblandas, hemställer jag att propos. på sockenbuds-hö göres särskildt, och att mig må tillåtas sedermera anmäla ett särskildt föremål för befrielse från bevillning.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att lämpligast torde vara att först framställa propos:r å bifall till Utsk:s förslag, med öppen rätt för Ståndets ledamöter att föreslå och be-

sluta öfver de särskilda propos:r, som kunna anses nödiga; hemställande Hr Landtm. nu, om R. o. Ad. behagade bifalla 1:sta punkten i 145 §:n.

Ropades ja.

Hr Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade bifalla att, på sätt Frih. Cederström föreslagit, comministrars sockenbuds-hö äfven borde i denna 1:sta punkt införas bland undantagen från bevilln. efter 2:dra artikeln.

Ropades starka nej, blandade med ja.

Hr von Hartmansdorff: Uti 2:dra §:n af Utsk:s förslag till bevilln.stadga, är upptagen ibland andra stater äfven minister-staten. Det är bekant, att tillförene var minister-staten icke underkastad bevilln. efter 2 art., men det har skett i sednare tider, och som jag tror, med afseende derpå att våra utrikes varande sändebud hafva för deras lönevillkors ringhet haft tillstånd att längre tider vistas hemma i fäderneslandet. För dem som det göra vill jag icke begära befrielse, de må dela samma afgifter med oss öfriga, som äro hemma i landet; men för dem, som städse vistas utrikes, och för de öfriga under den tid de göra likaledes, hemställer jag, om ej R. o. Ad. skulle finna billigt att medgifva befrielse från bevilln. efter 2 art. De äro, såsom man vet, i allmänhet ringa aflönta, jemförelsevis till de kostnader, som deras vistande på främmande ort och sjelfva deras egenskap fordra. Efter de beslut, som Ständerne vid denna riksdag fattat, att neml. nedsätta anslaget till minister-staten, är det en följd att deras villkor blifva än ringare. Jag hoppas således, att R. o. Ad. måtte deraf hemta ett ytterligare skäl att bifalla min hemställan.

Hr Printzensköld: Erkännande billigheten af hvad Hr von Hartmansdorff föreslagit, får jag dock fästa uppmärksamheten derpå, att vid pröfningen af 4 §:n i detta förslag till bevilln.förordn. upptagas bestämdt pensioner och arfvoden till minister-staten, som de der skulle till bevilln. taxeras. Samma § har af R. o. Ad. blifvit bifallen, så vidt jag kan påminna mig, och jag vet ej huruvida R. o. Ad. kan göra ändring i detta dess förut fattade beslut.

Hr Munck af Rosenschöld: Då jag tyckt mig finna, att Hr von Hartmansdorff väckt en ny motion, hemställer jag, huruvida Hr Frih. o. Landtm. anser densamma kunna upptagas till R. o. Ad:s pröfning. Om så skulle vara, anhåller jag att den måtte få hvila på bordet.

Hr Frih. o. Landtm. ansåg sig i anledn. af den fråga, som nu blifvit väckt, böra gifva sin tanke tillkänna, att, sedan R. o. Ad. bifallit 4 §:n, i hvilken står följande: "Under lön förstås all den inkomst, som genom tjensten under loppet af året blifvit förvärfvad. Beloppet deraf skall på det

"sätt uppgifvas, att hvad efter stat utgår, derifrån icke un-"dantagna löner, pensioner och arfvoden å minister-staten, "eller af convoj-cassan, eh vad dit hörande embetsmän "vistas in- eller utrikes," o. s. v.; hade R. o. Ad. i denna fråga fattat ett så beskaffadt beslut, att det af Hr von Hartmansdorff nu gjorda förslag icke, enl. Hr Landtm:s tanke, kunde till R. o. Ad:s pröfning framställas.

145 §:n, 2:dra punkten.

Utskottets förslag bifölls.

145 §:n, 3:dje punkten.

Frih. Cederström, Thure: Då jag för min del icke kan önska att bibehålla ett lagstadgande, som innefattar en sådan otydlighet, att vid tillämpningen olika meningar uppstå huru detsamma skall förstås, föreslår jag vördsammast, att orden: *"hvarunder likväl icke må inbegripas sådana, hvarigenom hyresmedel eller annan inkomst till enskilda personers eller corporationers förmån inflyta,"* måtte uteslutas, och att punkten endast måtte komma att heta: Kronans och Statens jemte andra till allmänt behof anslagna byggnader, verk och inrättningar; den del af städernes jord etc." Jag har nyligen nämnt huru detta stadgande blifvit missförstådt, att man ansett publika hus och byggnader som enskilda corporationers egendom, och att man åsatt bevilln. å hyresmedel för lägenheter tillhörande Riddarhuset eller K. Theatern.

Hr Printzensköld: Jag vet af erfarenheten, att en mängd af tvister i anledn. af denna § uppkommit och blifvit fullföljda i Kammarrätten, der §:n blifvit tolkad, visserligen efter en och samma princip; men sedermera hafva målen blifvit dragna under K. M. och §:n tolkad på annat sätt, så att åtskillige af Kammarrättens beslut blifvit fastställda, andra åter upphäfna. För att förekomma sådant, och då bevilln.beloppet är obetydligt, tillstyrker jag, att sista strofen af ifrågavar. punkt måtte tagas ur förslaget.

Hr Frih. o. Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade bifalla Utsk:s förslag i 3:dje punkten.

Ropades nej.

Uppå derefter framställd propos. blef samma förslag bifallet med den förändring, Frih. Cederström och Hr Printzensköld föreslagit, att neml. orden, "hvarunder likväl icke må inbegripas sådana, hvarigenom hyresmedel eller annan inkomst till enskilda personers eller corporationers förmån inflyta," böra utur punkten utgå.

4:de punkten.

Hr von Hartmansdorff: Under förra öfverläggningen om detta ämne, förekom äfven fråga, huruvida spisqvar-

ter, der, jemte mat, endast porter, öl och svagdricka försäljes, skulle befrias från bevillning. Man ansåg enda sättet att befrämja sådana spisqvarters inrättande vore, att befria dem från bevillning. Jag vill nu återbringa detta ämne under R. o. Ad:s pröfning, och hemställa om ej sådana spisqvarter borde här upptagas till befrielse från bevillning.

Hr Frih. o. Landtm. hemställde till Hr von Hartmansdorff, om han icke skulle finna att, om R. o. Ad. biföll hans begäran, det som sålunda beslöts måtte blifva sista punkten i denna §, och att således öfverläggningen derom kunde uppskjutas tills de af Utsk. framställda punkter i denna § blifvit afgjorda.

Uppå derefter framställd propos. biföll R. o. Ad. Utsk:s förslag i 4:de punkten.

H. Ex. Hr Gr. Posse, Arvid: R. o. Ad. har nu beslutat att Höganäs stenkolsgrufva, såsom varande af en större patriotisk och för Riket gagnelig omfattning, skall befrias från bevilln. intill nästa riksdag. Obestridligt lärer det vara, att Götha-canal är af icke mindre patriotisk och gagnelig omfattning. Jag anser rättvisan fordra, att samma förmån, som blifvit åt delägarne i Höganäs stenkolsgrufva förunnad, måtte tillerkännas delägarne i Götha-canal; anhållandes att Hr Frih. o. Landtm. täcktes till R. o. Ad. framställa den propos., att Götha-canal-bolag må befrias från bevillnings erläggande, intilldess utdelningen på actierna uppgå till åtminstone 4 procent.

Hr Printzensköld: I anledn. af H. Ex. Hr Gr. Posses nu gjorda hemställan, må det tillåtas mig att i R. o. Ad:s minne återkalla, att, när frågan om bevilln. på actier här förevar, väckte Hr Rosenblad samma fråga som den, hvilken nu af H. Ex. blifvit framställd. Det upplystes då utaf en af Bevilln.Utsk:s tjenstemän, att Hr Rosenblad väckt en motion i samma syftning, hvilken, af Bevilln.Utsk. afstyrkt, jemväl blifvit af de samtliga Stånden afslagen. R. o. Ad. afslog äfven, när Bevilln.Utsk:s betänk. i den delen förevar, Hr Rosenblads framställning om befrielse eller lindring för Götha-canal-bolag från bevilln:s erläggande å dess actier, och det vore att upprifva ett förut fattadt beslut, ifall R. o. Ad. bifölle H. Ex. Hr Gr. Posses förslag.

H. Ex. Hr Gr. Posse: Om förhållandet verkligen är sådant som Hr Printzensköld anfört, att samma förslag, som jag nu framställt, redan en gång förut blifvit af R. o. Ad. pröfvadt och afslaget, så följer deraf, att den frågan icke ånyo kan eller bör kunna upptagas; men den fråga, som förevar då 35 §:n pröfvades, var en helt annan, ty den angick icke Götha-canal-bolag specielt, utan bolag i allmänhet och sättet att beräkna bevillningen på deras utdelningar.

Hr Rosenblads förslag var, att för bolag i allmänhet skulle stadgas, att om utdelningen icke uppgick till mera än 1 proc., så skulle i bevilln. blott deraf erläggas 1 proc., för 2 proc., 2 proc. i bevilln. o. s. v. Detta är något helt annat, än hvad jag föreslagit, och lägger visst icke något hinder i vägen att bevilja min framställning. Har åter, på sätt Hr Printzensköld anfört, en annan framställning af Hr Rosenblad, likartad med min, blifvit af R. o. Ad. afslagen, då förfaller naturligtvis äfven min.

Hr von Rosen: Om jag påminner mig rätt, så var Hr Rosenblads motion af helt annan beskaffenhet, än den Hr Gr. Posse nu framställt. Hr Rosenblad yrkade på ett visst sätt att beskatta bolag efter en viss proc. af utdelningen å bolagens actier. Det nämndes visserligen vid tillfället exempelvis Götha-canal-bolag; men något bestämdt beslut i afseende derå fattades icke. Jag tror således ej att något hinder ligger i vägen att nu fatta ett beslut i anledn. af hvad Gr. Posse framställt.

Gr. Hamilton: Då frågan om befrielse från bevilln. för actie-bolag eller annat sätt att bestämma deras bevilln. förevar, så motsatte jag mig förslaget derom för bolag i allmänhet, derföre att en sådan befrielse skulle kunna komma till godo äfven sådana bolag, som icke voro af allmän nytta. Jag tror mig likväl, utan att fela mot conseqvensen i mitt förra handlingssätt, kunna biträda H. Ex. Hr Gr. Posses förslag, då Götha-canal-bolag är af annan beskaffenhet. Jag vill likväl, i sammanhang med hvad Hr Printzensköld nämnt, uppläsa ordalagen i Hr Rosenblads motion, på det att R. o. Ad. må kunna bedömma, huruvida frågan kan komma under öfverläggning, hvarom jag verkligen är tviflande. Hr Rosenblad föreslår neml. i sin motion: "att den i år utfallande utdelning å actier i Götha-canal-bolag med en proc. af capitalet för 1:sta och ½ d:o för 2:dra classens actier måtte från bevilln. befrias; samt att i nya bevilln.-förordn. måtte antagas det stadgande: att så länge utdelningarne i nämnda bolag icke öfverstiga 1 proc. af capitalet, för år räknadt, de äro från bevilln. fria.

Hr Printzensköld: Af den nu upplästa strofen ur Bevilln.Utsk:s betänk. i anledn. af Hr Rosenblads motion, torde R. o. Ad. hafva inhemtat riktigheten af min anmärkn. emot H. Ex. Hr Gr. Posses framställning, och att således den fråga, som han väckt, icke lärer kunna komma under R. o. Ad:s pröfning.

H. Ex. Hr Gr. Posse: Jag hade mig bekant den fråga, som Hr Rosenblad väckte då 35 §:n förevar till öfverläggning. Det förslag, han då framställde, var något helt annat än det, som jag nu tagit mig friheten väcka, och angick bo-

bolag i allmänhet, men icke Götha-canal-bolag specielt. Jag tror således, att något hinder från öfverläggningen rör:de Hr Rosenblads förslag och det deröfver fattade beslutet icke finnes för R. o. Ad. att nu upptaga den fråga, hvarå jag begärt propos; men då det betänk, som Bevilln.Utsk. under N:o 24 afgifvit, och hvarur Gr. Hamilton uppläst en motion af Hr Rosenblad, likartad med den, som jag i afton framställt, deruti Bevilln.Utsk afstyrker Hr Rosenblads motion, blifvit af R. o. Ad. gillad, lärer mitt förslag böra komma att förfalla.

Upplästes slutet af Bevilln.Utsk:s betänk. N:o 24 af innehåll, att sedan Hr Rosenblad föreslagit, dels att den i år utfallande utdelning å actier i Götha-canal-bolag måtte från bevilln. befrias, dels att i nya bevilln.förordn. måtte intagas det stadgande, att så länge utdelningarna i nämnda bolag icke öfverstiga 1 proc. af capitalet, för år räknadt, de må vara fria från bevilln., Utsk. funnit sig sakna skäl att tillstyrka bifall å ifrågavar. motion, då den af Hr Rosenblad föreslagna befrielse från bevilln. skulle utgöra ett undantag från den beskattning, som för actiebolag, associationer, m. fl. dylika inrättningar är vorden föreslagen och jemväl hittills ägt rum, och, genom beviljande af ett undantag för Götha-canal-bolag, flera bolag och associationer af allmän, om ock jemförelsevis mindre vigt, kunde erhålla anledn. till anspråk på befrielse från bevilln. m. m.

H. Ex. Hr Gr. Posse: Efter det Bevilln.Utsk. afstyrkt Hr Rosenblads motion och alla 4 Stånden bifallit betänk. derom, så lärer någon fråga om befrielse helt och hållet från bevilln. för Götha-canal-bolag icke kunna upptagas; men deraf följer icke, att ju ej Götha-canal-bolag kan, lika med hvad i 149 §:n för Borås stad föreslås, erhålla någon nedsättning i bevillningen å utdelningen på dess actier, och jag får derföre förändra mitt nyss gjorda förslag sålunda, att Hr Frih. o. Landtm. täckes föreslå R. o. Ad. att besluta, att Götha-canal-bolag icke skall betala mer än $\frac{3}{4}$:dels proc. i bevilln. på utdelningen å dess actier, intill dess utdelningen uppgår till 4 proc. å hvarje actics capitalbelopp.

Gr. Hamilton: Då frågan om actie-bolag sist förevar, biföll R. o. Ad. Utsk:s betänk. och afslog den fråga, som varit väckt, att bolag skulle kunna erhålla någon minskning i bevillningen på så sätt, att bevillningen rättades i någon mån efter hvad proc.-utdelningen utgjorde af capitalet. Jag tror att R. o. Ad. fattade detta beslut på goda skäl, derföre att denna lindring skulle eljest hafva tillfallit alla actie-bolag och svårigheter alltid skulle uppstått att kunna controllera hvilken procent sådana utdelningar utgjorde af deras capital. Det vore t. ex. icke möjligt att kunna säga Götha-canal-bolags capital-värde; man kan väl säga hvad

actierne gjort, men åtskilliga summor hafva blifvit nedlagda, som ökat deras capitalvärde, hvarföre jag tror, att alla sådana proc.-beräkningar af capitalvärden icke äro riktiga. Jag anser således, att om Gr. Posses förslag skall kunna vinna bifall, bör det framställas så, att icke utdelningens förhållande till capitalvärdet kommer i fråga, utan att Götha-canal-bolag måtte erhålla lindring från en viss del af den bevilln., bolaget efter nu gällande grunder skulle utgöra, t. ex. hälften deraf. Under sådana förhållanden skulle jag vilja bifalla Gr. Posses förslag, hvilket jag i annat fall måste motsätta mig.

H. Ex. Hr Gr. Posse: Jag kan icke ogilla den anmärkn., som Gr. Hamilton gjort i sjelfva principen, men jag kan icke förena mig med honom i frågan om beloppet af bevillningen. Jag har förändrat mitt förslag så, att bevilln. må beräknas på den inkomst canalens actier gifva, men blott till ¾:dels procent.

Hr von Hartmansdorff: När frågan förevar om actiebolags bevilln., yrkade jag nedsättning för dem, som hade mindre än 5 procents inkomst på deras capital. Jag instämde då med Hr Rosenblad i de särskilda gradationer af bevillning, som han föreslog; men vårt gemensamma yrkande förlorade i den votering, som deröfver anställdes. Dessutom har Ståndet, genom bifall till Bevilln.Utsk:s betänk. N:o 24, särskildt nekat all eftergift åt Götha-canal-bolag. Ehuru gerna jag skulle vilja i detta hänseende göra rättvisa åt Götha-canal-bolag, emedan det mycket lidit; så kan jag likväl icke, af aktning för Ståndets beslut, nu medgifva, att man upphäfver hvad som genom 2:ne särskildta beslut är afgjordt. Om R. o. Ad. och R. St. redan en gång förut nekat all eftergift åt Götha-canal-bolag, så måtte Ståndet äfven hafva nekat eftergift af ¾:dels proc. eller hvad helst som utgör något.

Gr. Hamilton: Jag begärde ordet i anledn. af Hr von Hartmansdorffs sista yttrande. Ständerne hafva afslagit en motion att Götha-canal-bolag måtte vara fritt från bevilln., förutsatt att utdelningen å actierna icke öfverstege en proc. af capitalet. Det är, efter min tanke, en annan fråga. Om Ständerne ingå på den idéen, att Götha-canal-bolag skall erlägga ¾:dels proc. å utdelningen, så har det icke afseende på i hvilket förhållande dessa utdelningar stå till capitalbeloppet; man slipper då den konstiga uträkningen. Jag tror icke, att i sjelfva beslutet står omtaladt, att all lindring för Götha-canal-bolag afslås, utan blott att befrielse derifrån icke blifvit af Ständerna medgifven efter de grunder, motionen innefattade.

Hr Printzensköld: Efter den fullständiga upplysning om R. o. Ad:s åtgärder i förevar. fråga, som Hr von Hart-

mansdorff meddelat, förmodar jag att Hr Frih. o. Landtm. icke lärer kunna meddela propos. till hvarken bifall, afslag eller någon slags påföljd å H. Ex. Hr Gr. Posses framställning. Jag erinrar mig, att när 35 §:n förevar, Hr Rosenblads yrkande om nedsättning i bevillningen, sådan den i §:n blifvit föreslagen, hade förnämligast afseende på Götha-canal-bolag, hvilken association han bemödade sig att få undantagen från det allmänna stadgande, som der förekom. Detta bemödande misslyckades genom den votering, som deröfver anställdes; och då R. o. Ad. beslutat, att alla actie-bolag skulle betala bevilln. med 5 proc. af utdelningen, så lärer något undantag nu icke kunna äga rum eller ens frågan derom kunna komma under pröfning.

H. Ex. Hr Gr. Posse: Då jag märker så mycket motstånd emot mitt förslag, så vill jag visserligen icke vara envis att vidhålla och påyrka detsamma, utan öfverlemnar till Hr Frih. o. Landtm. att bedömma, huruvida propos. derå må kunna framställas eller icke; men för min del kan jag ingalunda gå in på hvad den siste värde talaren yttrat, ty jag vet ej hvarföre Götha-canal-bolag skall försättas i en sämre ställning, än Höganäs stenkolsverk. Skulle det vid 35 §:n, och i anledn. af Hr Rosenblads framställning, fattade beslutet lägga hinder i vägen för någon förmåns beviljande åt Götha-canal-bolag; så måste också samma hinder ligga i vägen för förunnandet deraf åt Höganäs stenkolsverk.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att han icke fann det beslut, som R. o. Ad fattat i anledn. af 35 §:n i bevilln.-förslaget, lägga något hinder för framställandet af den propos., som Gr. Posse begärt, men att det beslut, som R. o. Ad. och de öfriga Stånden fattat i afseende på Bevilln.-Utsk:s betänk. N:o 24, lade svårare hinder för framställandet af Gr. Posses förslag till beslut af R. o. Ad., hvarföre Hr Landtm. ansåg sig böra hemställa, om R. o. Ad. ansåg denna fråga böra förfalla.

Ropades ja.

5:te, 6:te och 7:de punkterna.

Utskottets förslag biföllos.

8:de punkten.

Gr. Hamilton: Sedan Utsk. hade fattat sitt beslut i denna fråga, har jag erhållit en K. skrifvelse till Commerce-coll:m ang:de handelslärlingars i Upsala befrielse från erläggande af bevilln. efter bevilln.förordn:s 2 art. Handelslärlingar i Upsala lära, enligt hvad här upplyses, blifvit af Pröfnings-comitéen befriade från bevillnings erläggande, hvaröfver landskamereraren i Upsala län anfört klagomål, och Konungens slutliga afgörande lyder sålunda: - - "Och som "den genom 2 art. i bevilln.förordn. stadgade beskattning på "personer ej kan hafva afseende på sådana, som, utan att

"vara i åtnjutande af någon lön, äro i andras bröd, samt "detta i allmänhet är förhållandet med handelslärlingar, "hvilka vanligtvis, först då husbonden af dem kan hemta "någon egentlig nytta i sin rörelse, få sig särskild aflöning "tillagad; alltså och då samma skäl, som föranledt den för "lärlingar i handtverk, manufacturer och fabriker i bevilln-"förordn:s 4 art. 162 § medgifna befrielse från beskattning "efter nyssnämnda förordnings 2 art., äfven måste gälla för "handelslärlingar, helst bevilln. efter 2 art. för handelslär-"lingar eller dem, som ej uppnått den för deras antagande "till handelsbetjenter i K. förordn. d. 19 Dec. 1734 stad-"gade tid, icke finnes vara i bevilln.förordn. särskildt före-"skrifven, hvadan det till stöd för öfverklagade utslaget åbe-"ropade bevilln.förordn:s stadgande, om bevilln. för han-"delsbetjenter, icke är i förevarande fall tillämpligt, hafve "Wi funnit Taxer:s- och Pröfnings-comitéerne rätteligen haf-"va från bevilln. befriat de hos handlande i Upsala varande "lärlingar, hvilka icke tjenat åtta år i handel, samt förden-"skull pröfvat skäligt, att, med upphäfvande af det öfver-"klagade utslaget, besväranderne från den derigenom ålagda "afgifts utgörande i nåder befria." Jag föreslår i anledn. häraf, att i den förevar. 8 punkten ordet "handelslärlingar" måtte införas.

Hr von Hartmansdorff: Jag har ingenting emot att dessa lärlingar ökas med handelslärlingar; men jag hemställer, om det är lämpligt att införa dem utan att bestämma den ålder de skola hafva. Det kunde hända, att för befrielses vinnande ifrån skatten de förblifva lärlingar längre än vederborde. Månne det ej vore skäl att någon viss ålder utsattes, hvarutöfver detta läringskap icke befriade dem från skattens erläggande? Jag hörde nyss af Gr. Hamilton, att 8 år är den bestämda tiden för en handelslärling. I händelse en yngling ej blifver handelslärling förr än vid 17 eller 18 års ålder, så skulle han hinna att blifva riksdagsmyndig, innan han betalte någon skatt till Kronan. Detta vore dock något för mycket. Måhända borde 18 år bestämmas, hvarutöfver egenskapen af lärling icke befriade från bevillnings erläggande.

Hr Frih. o. Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade bifalla Utsk:s förslag.

Ropades nej.

Uppå derefter framställd propos. beslöt R. o. Ad., att 8 punkten skulle erhålla följande lydelse: "Lärlingar i handel, handtverk, manufacturier och fabriker, till fyllda 18 år."

Hr Frih. o. Landtm. erinrade, att Hr von Hartmansdorff yrkat befrielse från bevilln. för spisqvarter, der rusgifvande drycker icke försäljas.

Hr von Hartmansdorff: Ordalagen hafva varit, att spisqvarter, der, jemte mat, porter, öl och svagdricka hållas till handa, skola vara befriade från bevillning.

Hr Printzensköld: Då fråga om undantag för dessa spisqvartersidkare sednast förevar, tog jag mig friheten att mot ett sådant undantag anmäla mitt bestridande, och jag förnyar nu denna anmälan, emedan jag icke kan inse rättvisan deraf, att en näring, som ger sin innehafvare inkomst, derföre att den ej uppmuntrar till brännvinsförtärande, skall vara fri från bevilln., då likväl andra spirituösa drycker, hvartill öl och porter onekligen få räknas, på ett sådant spisqvarter försäljas. Bevilln.förordn. grundar sig derpå, att hvar och en, som äger en inkomst, skall skatta till Staten, och jag ser ej något skäl att befria någon näring, som gifver inkomst, och till denna cathegori höra sådana spisqvarter. Det är nog att desse spisqvartersidkare befrias från den särskilda brännvinsminuteringsafgift, som i brännvinsförordn. utsättes. På dessa skäl anhåller jag vördsamligen om propos. till afslag å framställningen i afseende å dessa spisqvartersidkares befrielse från bevillning.

Hr Edenhjelm: Jag förenar mig i den anhållan, som Hr von Hartmansdorff gjort, att spisqvartersidkande, som icke afyttra spirituosa, må få åtnjuta lindring i bevilln., af det skäl, att genom sådana spisqvarters inrättande kan till en betydlig grad brännvinssupandet förekommas.

Hr von Rosen: Jag afstyrker att något spisqvarter får vara fritt från bevillning. Jag kan icke se, hurn det kan vara med ordning förenligt, att vissa sådana spisqvarter finnas befriade från all slags skatt. Den förutan skall hvarteuda hus blifva ett spisqvarter, d. v. s. man skall anmäla sig i mängd för idkandet af denna rörelse; och hvem skall kunna controllera, att icke spirituosa ändå finnas der att tillgå? Jag afstyrker således förslaget, helst sådane spisqvartersidkare redan äro befriade från brännvinsminuteringsafgiften.

Frih. Cederström, Thure: För min del skulle jag i så måtto vilja tillstyrka Hr von Hartmansdorffs förslag, som jag ville tillägga dervid det stadgande, att sådana spisqvartersidkare, hvilka icke kunna anses äga en påräknad inkomst af 200 r:dr, borde vara frie från bevillnings erläggande för sin rörelse, ty då gick man en medelväg. Jag finner ett ytterligare skäl till denna anhållan af det stadgandet, att tjenstemän, hvilkas inkomster icke stiga till 200 r:dr, äro befriade från bevilln.; och då det leder till måttlighetens befrämjande, att sådana spisqvarter finnas, der spirituosa icke försäljas; så tillstyrker jag Hr von Hartmansdorffs förslag med den modification, jag dervid nu framställt.

Hr Edenhjelm: Frih. Cederströms nu framställda yr-

kande afstyrker jag alldeles, emedan det är omöjligt att kunna controllera huru stor inkomst en spisqvartersidkare kan hafva. Götheborgs krögare t. ex. hafva ganska goda inkomster, men ingen uppgifver sig ändå till mer än 100 r:drs inkomst.

Hr Frih. o. Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade såsom 9:de punkt i 145 §:n antaga Hr von Hartmansdorffs förslag.

Ropades starka nej, blandade med några ja.

146 och 147 §§:ne.

Utskottets förslag biföllos.

148 §:n.

Hr von Hartmansdorff: Under förhoppning att Ståndet måhända torde vilja på annat sätt, än jag en gång föreslog, och hvilket ogillades, befrämja nykterheten genom eftergift i skatten: så vill jag underställa R. o. Ad., om icke någon nedsättning i bevillningen kunde beviljas dem af arbetsclassen, som icke förtära brännvin, och om ej ett tillägg skulle kunna göras vid denna §, af innehåll: "att hvarje mantalsskrifven mansperson af den mindre bemedlade arbetsclassen, som i denna § omförmäles, jemte gesäller, tjenstedrängar och lärlingar samt allmogens hemmavarande söner, erhålla åtta skillingars afkortning uti personliga skyddsafgiften, enär de vid mantalsskrifningen afsagt sig bruket af brännvin och dylika starka drycker. Skulle någon, oaktadt afsägelsen, likväl begagna dem, och sådant blifver kändt, kommer han, vid nästa mantalsskrifning, att antecknas till fulla skyddsafgiftens erläggande."

Mot bifall till detta förslag invändes förmodligen, att det skulle beröfva Staten en del af dess inkomst; men jag är öfvertygad, att om detta sätt att uppmuntra till brännvins afläggande lyckades: så skulle Staten vinna vida mer genom besparing af fängelser, tvångsarbetsanstalter och fångtransporter, som brännvinets omåttliga bruk nu medföra, oberäknadt den trefnad och det lugn, som brännvinets försakande i allmänhet skulle medföra.

Hr Printzensköld: Ingen kan uppriktigare än jag önska att några medel måtte utfinnas, hvarigenom dryckenskapslasten, som beklagligen inom vårt land tagit öfverhanden, måtte kunna utrotas; men jag tror likväl icke, att sådana medel kunna vinnas på den väg, som Hr von Hartmansdorff föreslagit. Man känner af äldre bevilln.förordn:r, att bruket af starka drycker beskattades, och att de voro från en sådan beskattning befriade, som vid mantalsskrifningen afsade sig bruket deraf. Ständerne funno likväl snart olämpligheten af detta stadgande, och det försvann äfven i påföljande bevilln.förordn:r. Att nu åter för allmogen in-

föra ett sådant, som i anseende till omöjligheten att controllera huruvida en afsägelse af brännvinets bruk vidhålles eller icke, sedan mantalsskrifningen väl är förbi, torde blifva så många svårigheter underkastadt, att jag åtminstone anser stadgandet, sådant som Hr von Harmansdorff detsamma nu föreslagit, vara i högsta måtto ändamålsvidrigt. Det skulle måhända föranleda till fiscalisationer å personer, som afsagt sig brännvinets bruk och fått afkortning på sina debetsedlar, men hvilka sedermera ej kunnat afhålla sig från förtärandet af denna dryck. Man skulle kanske vid en kommande mantalsskrifning framdraga dessa personer, för att, så till sägandes i restväg, påföra dem skatt till följd af en uppgift, som de med gerningarna visat vara osannfärdig. Jag tror icke, att lagstiftaren bör meddela sådana stadganden, som föranleda rättegångar och angifvelser; och då detta stadgande skulle medföra många obehagliga påföljder, måste jag för min del bestrida dess antagande. Det är då vida bättre att söka utrota dryckenskapslasten på den väg man redan börjat, än att gå dermed till väga på sätt Hr von Hartmansdorff föreslagit. För öfrigt kan jag ej underlåta att uttrycka min förundran deröfver, att Hr von Hartmansdorff kunnat göra den ifrågavar. framställningen, då det just är han, som städse anfört som skäl att icke göra undantagsstadganden, svårigheten att vaka öfver verkställigheten af desamma.

Gr. Hamilton: Det torde icke behöfva sägas, att äfven jag skulle vilja göra allt för nykterhetens befrämjande. Så säga alla, och jag hoppas, att så tänka äfven alla; men jag hemställer, huruvida icke ett bifall till Hr von Hartmansdorffs förslag skulle komma att stå i strid med det beslut, som Ståndet fattat i anledn. af Prostarne Sandbergs och Öhrnbergs motion om consumtionsafgift på brännvin, ehuru detta visserligen ej är fullkomligen detsamma som Hr von Hartmansdorff föreslagit.

Hr von Rosen: Om den afsigt, som med Hr von Hartmansdorffs motion åsyftas, kunde vinnas, skulle jag understödja densamma; men jag är öfvertygad om de stora olägenheter, som deraf skulle blifva en följd. Den som vill lägga bort att supa, ser ej på, om han derigenom får sin debetsedel förminskad med en 8-skilling, men mången skulle måhända afsäga sig bruket af brännvin, blott för att få en 8-skilling att supa för, d. v. s. supa upp den 8-skillingen, som han eljest skulle hafva betalt till Staten.

Hr von Hartmansdorff: Jag ser tydligen att det går lika illa med denna brännvinsmotionen, som med de öfriga; men jag bör erinra mina värda motståndare, den ena, att jag icke talat emot undantag ifrån bevilln.förordn., tvertom sökt att åstadkomma sådana, utan jag har talat emot upprifvande af ett beslut, som Ståndet fattat, och som

innebar ett undantag. Emot den andra får jag anföra, att det är en stor skilnad att ålägga skatt för det att man super, och befria från skatt för det att man icke super.

Gr. Hamilton: Jag erkänner riktigheten af hvad Hr von Hartmansdorff sagt, men jag tror att motiverna för afstyrkande af båda delarna, icke blott kunna, utan äfven måste vara alldeles desamma.

Hr Frih. o. Landtm. hemställde, om R. o. Ad. ansåg, att en sådan lindring, som Hr von Hartmansdorff föreslagit, borde äga rum.

Ropades starka nej, blandade med några ja.

Uppå derefter framställd propos, blef Utsk:s förslag i 148 §:n bifallet.

149 §:n.

Gr. Hamilton: Då jag inom Utsk. reserverat mig mot beslutet att minska den lindring, som Borås stad hittills åtnjutit, anser jag mig skyldig att närmare redogöra för motiverna dertill. Staden Borås hade i Utsk. sin representant, som mycket ifrigt förfaktade stadens fördelar, hvilket hade till följd, att första gången frågan förekom, ansåg Utsk. sig icke böra föreslå någon förändring i afseende å denna punkt; men då frågan andra gången återkom, var samme representant borta, och de motiver, han anfört, läto icke mera höra sig, utan Utsk:s betänk. i N:o 27 antogs. Som skäl för befrielsen anförde den förutnämnde representanten, att, enl. Commerce-collegii uppgift för år 1838, hade Borås stad i bevilln. för rörelse erlagt 1,844 r:dr 36 sk., oaktadt bevilln. likväl icke utgått med mera än trefjerdedelar. Skulle nu den sista fjerdedelen äfven utgått, eller 614 r:dr 44 sk, skulle bevillningen för nämnda stad, år 1838, utgjort en sammanraknad summa af 2,459 r:dr 32 sk, då deremot, enl. bemälda collegii uppgift för samma år, befinnes att 28 af Rikets städer tillsammans erlagt endast 2,450 r:dr 16 sk., d. v. s. 9 r:dr 16 sk. mindre än hvad Borås ensamt i bevilln. utbetalt; att bland öfriga städer Norrköping erlagt 3,223 r:dr 32 sk., hvarefter i ordningen komme Borås, som skattat, enl hvad ofvan är sagdt, 2,459 r:dr 32 sk., och derefter Carlskrona, som ej utgjort mer än 2,246 r:dr 8 sk., eller 213 r:dr 24 sk. mindre än Borås, hvarförutan Borås fått underhålla 31 båtsmän, då Stockholm ej haft mer än 100 och Götheborg endast 40 st. Dessutom hade staden årligen måst erlägga till Staten betydliga räntor för erhållna lån, hvarigenom allt dess belägenhet på sednare tider ej förbättrats. Sedan jag afgaf min reservation, har staden likväl fått någon lindring genom nedsättning i räntan å det lån den af Staten erhållit, och jag vill derför icke envist påyrka att

den

den gamla §:n i bevilln.förordn., rör:de lindring för Borås, bibehålles, utan har jag endast ansett mig böra redogöra för skälen till min reservation, den jag i största korthet afgifvit.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att då Utsk:s förslag innehöllo tvänne särskilda frågor, den ena om Borås och den andra om Wenersborg, ansåg han sig böra framställa särskilda propos:r på hvardera frågan, hemställande alltså, om R. o. Ad. behagade bifalla Utsk:s förslag i hvad det rörde Borås.

Hr Printzensköld: I fall propos. är meddelad på det förslag, som finnes i betänk. N:o 27, så biträder jag detsamma; angick propos. åter hvad som föreslås i N:o 12, så kan jag ej annat än motsätta mig antagandet af detta sistnämnda förslag.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att då förslaget i utlåt. N:o 27 vore det af Utsk. sist afgifna, och det enda, som nu blifvit uppläst, samt ingen af R. o. Ad:s ledamöter begärt propos. på N:o 12, hade Hr Landtm. icke nu kunnat framställa propos. på annat än förslaget i N:o 27, hemstallande nu åter, om R. o. Ad. behagade bifalla detta förslag.

Ropades ja.

Likaledes biföll R. o. Ad. hvad Utsk. i afseende på Wenersborg föreslagit.

150, 151, 152 och 153 §§:ne.

Utskottets förslag biföllos.

Hr Printzensköld: Sedan R. o. Ad. nu slutat handläggningen af bevilln.stadgan, så torde det tillåtas mig att fästa R. o. Ad:s uppmärksamhet på ett ställe i de genomgångna §§:na af bevilln.förordn., som jag hittills förbisett, men som till redactionen är af beskaffenhet att påkalla en förändring deruti hos Utsk., neml. i fråga om hästhandel. Det heter neml: "Under sådan hästhandel begripes icke den försäljning af hästar, som en fastighetsinnehafvare i och för sin fastighet behöfver." Uttrycket "hästhandel," hvaraf någon kan vara i behof, förefaller mig något besynnerligt, och icke mindre besynnerligt förekommer mig, att en fastighetsinnehafvare för sin fastighet behöfver försäljning af hästar. Jag är väl ej nu beredd att för ögonblicket uppgifva en passande redaction, men jag hoppas att Utsk. sjelft må kunna förbättra densamma, sedan dess uppmärksamhet derpå blifvit väckt, och göra densamma sådan, att den måtte blifva begriplig, åtminstone för den, som skall tillämpa stadgandet i denna del,

Hr Edenhjelm: R. o. Ad. har fattat sitt beslut i denna §; jag anhåller och hoppas att dervid måtte få förblifva.

Hr Printzensköld: Jag har för mycken aktning för R. o. Ad:s beslut, för att kunna ens göra ett försök att vilja upprifva ett sådant; men man upprifver icke något beslut, derföre att man söker göra osvenska till svenska, och derpå har min framställning gått ut.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att då R. o. Ad:s beslut i afseende på Utsk:s förslag om hästhandlare vore fattadt, och icke kunde ändras, samt Hr Printzensköld ej heller afgifvit något förslag till förbättrad redaction, borde R. o. Ad. finna att någon propos. i ämnet nu ej af Hr Landtm. kunde framställas.

Hr Landtm. erinrade, att ännu återstode något af Bevilln. Utsk:s förslag att af R. o. Ad. pröfvas, neml. frågan om formeringen af Taxer:s-comité'erna, i hvilket afseende en redaction skulle föreslås; hemställande Hr Landtm., då tiden vore så långt liden på natten, om R. o. Ad. behagade uppskjuta denna fråga till nästa plenum.

Bifölls.

Lades på bordet nedannämnda från Utsk:n inkomna betänk:n, memorial och utlåt:n, neml. från

BancoUtskottet:

N:o 98, i anledn. af H. R. o. Ad:s återremisser å Utsk:s under N:is 55 och 57 afgifna utlåt:n;

N:o 99, i anledn. af Fabrikören A. L. Soldins ansökning om eftergift af upplupna räntor å 2:ne lån i Bancodisconten;

LagUtskottet:

N:o 137, i anledn. af väckt motion om utsträckning och förtydligande af 19 §:n uti instructionen för R. St:s Just.-ombudsman;

N:o 138, i anledn. af erhållna återremisser utaf Utsk:s betänk. N:o 81, öfver väckta motioner, dels ang:de förmyndarekamrars inrättande i städerna och på landet, dels ock om ändring af lagens stadganden, rör:de de tysta förmånsrätterna;

N:o 139, i anledn. af återremiss utaf Utsk:s betänk. N:o 92 öfver väckta motioner om skärpning af straffet för äverkan;

N:o 140, i anledn. af återremisser utaf Utsk:s betänk. N:o 59 öfver väckta motioner om upphäfvande af en del särskilda domstolar;

N:o 141, i anledn. af erhållen återremiss utaf Utsk:s

betänk. N:o 108, öfver väckt motion om offentlighet vid underdomstolar och poliskamrar;

Allm. Besvärs- och Ekon. Utskottet:

N:o 105, i anledn. af väckt motion att lösningsrätten till fjerdeparter i Fahlu grufva icke vidare må vara de brukande bergsmännen förbehållen;

N:o 106, i anledn. af väckta motioner om rättighet för Hernösands stift att komma i åtnjutande af de 124 t:r spanmål, som derifrån årligen utgå till Upsala domkyrka;

N:o 107, i anledn. af anmärkn:r vid Utsk:s betänk. N:o 26, ang:de skjutsningsanstalterna i Riket;

N:o 108, om föreslagna åtgärder för att befordra skeppsfartens förkofran;

Expeditions Utskottet:

N:o 13, i anledn. af Postinspectoren C. F. Lindstedts ansökning om förhöjning uti ett honom vid sistlidne riksdag tillagdt arfvode.

H. R. o. Ad. åtskiljdes kl. ¾ till 12 om natten.

In fidem protocolli
F. O. Silfverstolpe.

Onsdagen den 14 October 1840.

Plenum kl. 9 f. m.

Justerades pleni-prot:n för den 30 sistl. September.

Hr Bråkenhjelm, Pehr Reinh., hade inlemnat ett anförande, så lydande:

För R. St. kan det ej vara obekant, att Svenska tabellverket är det fullkomligaste, som i någon känd stat på jorden finnes. Måttstocken för en nations lycka och förädling hemtar man med ratta från det värde, som den enskilde medborgarens lif, inom densamma, kan sägas äga. Uti Asiens despotiska länder är detta värde så ringa, att tyranniets olyckliga offer ej finna det löna mödan att räkna hvarandra: uti de flesta Europeiska stater utgör folkräkningen, till kön, ålder, lefnads- och dödssätt, mortalitet, m. m., föremål för den vettenskapliga forskningens probabilitets-beräkningar: endast uti Norra Amerikas Förenta Stater och

uti Sverige grundar man dessa, för menskligheten vigtiga, beräkningar på bestämda facta; och det finnes hos oss intet menniskolif så obetydligt, att det ej lemnar sitt bidrag till upplysningen om de vägar eller afvägar, på hvilka vi nalkas eller aflägsna oss från samhällets lycka och trefnad; hvarföre ock, då Engelska Assurance-compagnierna uppgöra sina tariffer, det är Svenska tabellverket, som lägges till grund för beräkningen.

Tabellverkets fullkomliga skick är, såsom vi alla veta, frukten af secreterarens uti Tabell-commissionen långvariga och ihärdiga möda. Då denne man, efter afdrag af alla omkostnader, bevisligen icke ägt större ersättning, än 40 à 50 r:dr årligen för tabellernas utarbetande; då han likväl dermed i 25 år fortfarit, och genom mödosamma förbättringar under hvarje qvinqvennium bragt tabellerna till deras nuvar. skick; så lärer det vara gifvet, att Sverige endast har att tacka den rena fosterlandskärleken för den vackra gåfvan; och Staten tillkommer att ej lemna sådan tjenst obelönad.

Jag föreslår, att, för de vid Tabellverket gjorda tjenster, åt Hr Leijonmark må på allm. indragn.staten anvisas ett årligt arfvode af 500 r:dr, att utgå under Hr Leijonmarks lifstid; åberopar enligt 56 §:n Riksd.ordn. denna frågas omedelbara föranledande af förstärkta StatsUtsk:s votering öfver K. M:s nåd. propos. ang:de ökadt anslag för Tabell-commissionen, samt anhåller, att denna min motion nu genast remitteras till StatsUtskottet.

Remitterades till StatsUtskottet.

Anmältes och lades på bordet BancoUtsk:s utlåt. N:o 104, öfver väckt fråga om tillfällig förstärkning af fonden för lånerörelse på namn och reverser.

Gr. Frölich, David: Detta BancoUtsk:s mem. innefattar ett tillstyrkande till Ständerna att förstärka Bancodiscontens fond, hvilken nu är till den grad medtagen, att discont-direct:n satt i fråga att låta en kungörelse utgå till allmänheten, att de, som begärt och fått sig lån beviljade, likväl icke kunna utfå dem förr än efter 3 à 4 månader. Det nu upplästa BancoUtsk:s mem. anhåller jag måtte sättas främst på föredragn.listan till nästa plenum, på det att detsamma måtte skyndsamligen kunna behandlas, i anseende till ärendets vigt.

R. o. Ad. beslöt att BancoUtsk:s utlåt. N:o 104 skulle sättas främst på föredragn.listan i nästa plenum.

Upplästes till justering och godkändes Exped.Utsk:s förslag till R. St:s und. skrifvelser till K. M.:

N:o 118, ang:de Bredaryds m. fl. socknar i Jönköpings

län beviljad ersättning af skatteköpeskilling för hemmanet Rannäs Holstagård;

N:o 119, ang:de åtskilliga redogörare inom Jönköpings län beviljad befrielse från ålagd ersättning af oberäknade bevilln.afgifter;

N:o 120, i afseende å kolningsrätt för de norra provinserna;

N:o 121, ang:de förändring i sättet för bedömmandet af saltpeters halt och beskaffenhet;

N:o 122, i fråga om upphäfvande af förordningen d. 27 April 1742 och förklaringen den 4 Juli 1745, ang:de förbud emot guld och silfvermynts utförande ur Riket samt nedsmältande.

Undert. Ridd.Secret.: StatsUtsk:s mem. N:o 319, ang:de tryckningskostnaderna för RiksSt:ns prot. vid innevar. riksdag, äfvensom utdelningen af samma prot., har blifvit bifallet af H. R. o. Ad., Preste- och BondeSt:n, men återremitteradt af BorgareStåndet. Sistnämnda Ständs återremiss angår, enligt de underrättelser, jag erhållit, icke annat än att lånecontoren i Malmö och Götheborg borde erhålla hvar sitt exemplar äfven af föregående riksdagars protocoll. I alla fall är StatsUtsk:s mem. genom 3:ne Ständs beslut bifallet. Samma mem. innehåller i 3:dje punkten, att af de tryckta protocollerna och bilagorna dertill skall utdelas till RiksSt:ns ledamöter vid innevar. riksmöte och för Ståndens archiv innehållas det antal exemplar, som hvarje Stånd dertill disponerat. I afseende härpå har R. o. Ad. ännu icke fattat något beslut. Samma mem. innehåller i 6:te punkten att af protocoller skola 6 exemplar afsättas i Riksg.contoret; 1 till hvartdera af Stats-depart:n, Just.revision och Just.ombudsmannen, 3:ne till banken, samt lånecontoren i Götheborg och Malmö, 1 för hvarje af de med bibliothek försedda läroverk, uppå derom skeende reqvisition; att Konungens Bef:h:de skola erhålla ett exemplar hvardera, samt att, om några exemplar skulle finnas derutöfver, de skulle vara att tillgå för dem, som derpå ville prenumerera; och får jag hemställa, om ej Ståndet skulle behaga besluta att 150 exemplar aflemnas till Riksg cont., och att de återstående 350 exemplaren finge utgöra det belopp af exemplar, som skola utdelas ibland Ståndets egna ledamöter, — ett belopp, hvilket, enligt min erfarenhet från föreg:de riksdagar, vore för detta behof tillräckligt.

Denna hemställan blef, uppå derom af Hr Frih. o. Landtm. framställd propos., af R. o. Ad. bifallen.

Hr Frih. o. Landtm. erinrade, att R. o. Ad., då Ståndet beslöt att Beredn:s- och Taxer:s-comitéer fortfarande skulle såsom hittills äga rum, tillika beslutat, att orga-

nisationen af Taxer:s-comitéerna och redactionen af de §§, som i sådant afseende vore nödiga, skulle, sedan R. o. Ad. i öfrigt slutat pröfningen af Bevilln Utsk:s betänk. rör:de allm. bevillningen, af Ståndet afgöras.

Hr von Rosen, Georg: I anledn. af R. o. Ad:s i förra plenum fattade beslut, får jag föreslå en annan redaction i stället för 90, 91, 92, 93 och 94 §§:ne i nu gällande bevilln.stadga, så lydande. —

Hr von Rosen uppläste derefter följande förslag:

§. Taxer:s-comité på landet skall utgöras af 2:ne ledamöter af R. o. Ad., 2:ne af Presterskap, 2:ne af Ståndspersoner samt 3 af BondeSt.; och utse de till taxer:s-districtet hörande socknars Beredn:s-comitéer, inom sig, dessa ledamöter, i enlighet med den i nästföljande § nämnda bestämmelse.

§. Den ordning, hvarefter Taxer:s-comitéens ledamöter af de särskilda socknarna årligen skola utgöras, så att en och samma socken icke hvarje gång lemnar ledamot blott af samma Stånd, bestämmes af PresteSt. genom öfverenskommelse inom hvarje contract, och för de öfriga Stånden genom sockenombuds öfverenskommelse inför häradsrätt. Sådan öfverenskommelse gäller för hela den tid denna bevilln.stadga blifver gällande.

§. Der tillgång ej är på ledamot af R. o. Ad., utses i dess ställe af Ståndspersons-classen.

§. Utsedd ledamot, som utan laga förfall från comités sammanträde uteblifver, böte 6 r:dr 32 sk. till socknens fattiga, och varder taxeringen, utan afseende derpå, fortsatt.

Hr von Rosen tillade derefter muntligen:

Jag anhåller att detta måtte införas i den blifvande bevilln.stadgan, i stället för de §§ jag förut nämnt, anhållande om propos. derpå.

Frih. Cederström, Jacob: Om jag skall godkänna det af Hr von Rosen framställda förslag till valsätt af ledamöter i Taxer:s-comité, så skulle jag dock dervid begära det tillägg, att taxer:s-districten skola så lämpas, att ifrån hvarje Beredn:s-comité åtminstone en ledamot komme att vara ledamot af districtets Taxer:s-comité; ty i annan händelse, om flera socknar än som utgjorde ett taxer:s-district vore under ett sådant taxer:s-district inbegripna, så skulle många socknar blifva utan ledamöter i Taxer:s-comitéen, och upplysningar i följd deraf komma att saknas, hvilka äro nödvändiga för att fortskynda arbetet och göra controllen möjlig för vederbör. embetsmän.

Gr. Mörner, Carl: I anledn. af hvad Frih. Cederström föreslagit, att taxer:s-districten skulle så ordnas, att en ledamot af hvarje socken ovillkorligen borde deltaga i Taxer:s-comitéens åtgärder, så tror jag, för min del,

det skulle kunna undvikas, då det sätt, hvarpå Taxer:s-comitéernes ledamöter väljas, icke ingår i det förslag, som Frih:n framställt; ty sedan Beredn:s-comitéerne, hvilkas bibehållande R. o. Ad. beslutat, inom sig ordnat taxeringen för socknarna, så har det vanligtvis så tillgått, att när alla ledamöterne i Beredn:s-comitéen kommit till Taxer:s-comitéen, hafva endast 9 blifvit valde, hvaraf händt, att många socknar blifvit orepresenterade. Af sådan anledn. finner jag ej att någon annan föreskrift behöfver antagas, än den som innefattas i Hr von Rosens förslag, hvilket jag anser vara rättsenligt, samt hvarå jag anhåller om Hr Frih. o. Landtm:s proposition.

Hr von Rosen: Till svar å Frih. Cederströms anförande vill jag nämna, att jag anser öfverflödigt, att hvarje socken skall lemna en deputerad till Taxer:s-comitéen, enär det kunde hända, att ett taxer:s-district vore så stort, att det innefattade ända till 30 socknar, hvaraf skulle följa, att ända till 30 ledamöter skulle väljas. Ändamålet vinnes med minsta besvär för allmänheten, om mitt förslag antages; ty antalet af ledamöter i Pröfn:s-comitéerna blir tillräckligt att pröfva Beredn:s-comitéernes åtgärder.

Gr. Hamilton, Henning Hugo Ludv.: Jag får blott föreslå en liten förändring i en af de utaf Hr von Rosen uppgifna §§, neml. i den sista. Den lyder så: Utsedd ledamot, som utan laga förfall från comitéens sammanträde uteblifver, böte 32 sk. till socknens fattige, och varde taxeringen utan afseende derpå fortsatt. En af R. o. Ad:s ledamöter förebrådde Bevilln.Utsk. ganska skarpt för grammatical-fel, som förefinnas i dess afgifna förslag till ny bevilln.förordn., så att det torde vara skäl att Bevilln.Utsk:s ledamöter tillse att inga grammatical-fel må inflyta i de förslag, som inom Stånden framställas och möjligen antagas, för att sedan i bevilln.förordn. införas. Jag får således hemställa, att i stället för orden "utan afseende derpå," må införas, "utan afseende på hans frånvaro," eller något annat dylikt; ty eljest skulle taxeringen kunna hänföras till böterna, och det torde ej vara meningen.

Frih. Cederström: Hr von Rosen har ansett som ett hinder för det af mig begärda tillägg, att ett härad kunde bestå af så många socknar, att det icke vore möjligt att en person från hvarje kunde blifva ledamot i en Taxer:s-comité. Jag frågar: hvarföre kan icke ett sådant härad delas på flera Taxer:s-comitéer? — eller om en socken utgör ett taxer:s-district, så följer klart, att de, som derinom finnas, skola utse det antal, som bör i Taxer:s-comitéen sig infinna. Det faller af sig sjelft, att skall en Taxer:s-comité förnuftigt ordnas, så bör der, från hvarje beredn:s-district, minst en ledamot finnas närvar., och det är således taxer:s-districtens antal, som bör inträda i bredd med valet af ledamöter. Om

derföre Hr von Rosens förslag skall gillas, så bör dertill fogas det stadgande, att taxer:s-districtens antal så skall lämpas, att icke något beredn:s-district blir orepresenteradt.

Uppå derefter framställd propos. bifölls Hr von Rosens förslag, med den förändring Gr. Hamilton deruti föreslagit, att, i stället för orden "utan afseende derpå," skulle sättas "utan afseende på hans frånvaro."

Vid förnyad föredragning af Bevilln.Utsk:s den 23 och 26 sistl. Sept. på bordet lagda betänk. N:o 28, i anledn. af Hr Christierssons motion, ang:de bestämmande af det belopp, uppbördsmän och redogörare borde åtnjuta för debitering och indrifning af bevillningen, blef samma betänk. af R. o. Ad. lagdt till handlingarna."

Föredrogs ånyo BancoUtsk:s den 26 och 30 sistl. Sept. på bordet lagda utlåt. N:o 97, i anledn. af K. M:s nåd. propos., ang:de rättighet för Directionen af arméens pensionscassa till ett räntebärande creditiv i R. St:s Bank.

På begäran af Frih. Stjernstedt, Theodor, blef hans reservation uppläst, hvarefter han, på grund af samma reservation, anhöll om återremiss å BancoUtsk:s utlåt. N:o 97.

Gr. Frölich, David: I den frågan, huruvida ett sådant creditiv är gagneligt eller nyttigt, har BancoUtsk. icke utlåtit sig. Jag tager för afgjordt, att det är nyttigt. Den frågan huruvida det kunde vara vådligt för banken att lemna ett sådant creditiv, vill jag besvara dermed, att jag icke anser det vara vådligt för banken att lemna ett sådant; men då redan ett creditiv finnes, fastän egentligen för ett annat ändamål, på sätt reservanten upplyst, men för samma pensionscassa lemnadt till Riksg cont., och olämpligt vore att ytterligare ett creditiv lemnades; så tror jag skäl vara för handen att bifalla BancoUtsk:s utlåt., synnerligast som det visar sig, att dylika creditiv, anvisade på banken, hafva den effect, att summor stå afsatta, som sedermera icke komma att i bankrörelsen tillgodogöras, fastän denna summa, i form af creditiv, icke anlitas. Det har inom Utsk. af den värde reservanten blifvit upplyst, att meningen troligen icke vore att någonsin lyfta creditivet, utan skulle det blott vara som en garanti att operationerne inom pensionscassan skulle lyckas. Detta var orsaken, som bestämde mig att votera i enlighet med majoriteten inom Utsk., emedan sådana creditiv, som icke lyftas, böra icke heller beviljas. Det är endast sådana creditiv, hvilka sprida bankens penningar, som äro öfverenstämmande med riktiga bankprinciper. Uppstår fråga åter att blott lemna creditiv, dem man icke tror skola lyftas, då äro Riksg.-cont:s fonder dertill de rätta. Enär nu

ar-

armé'ens pensionscassa förut äger ett creditiv på Riksg.cont., så är det lämpligt att hafva dem begge derstädes, helst meningen icke är att begagna någotdera, och att banken måtte förskonas ifrån att hafva sådana creditiv, som blott till siffran absorbera dess fond; ty summan, hvarå creditivet lyder, afföres och blir orörlig i banken, hvilket icke är enligt med en rätt princip för en bank.

Detta har varit orsaken till majoritetens beslut i denna fråga; och jag begär bifall till Utsk:s betänk., då det i öfrigt står en hvar öppet att, i följd utaf afslaget, väcka en ny motion om ett creditiv i Riksg.cont., hvilken jag icke allenast vill understödja, utan äfven är färdig att väcka, om ingen annan vill göra det.

Hr Lefré'n, Joh. Pehr: Det är sannt, att armé'ens pensionscassa har för det ändamål, som allmänneligen är kändt, neml. för befordrandet af armé'ens accorders amortering, ett creditiv på Riksg.cont.; men armé'ens pensionscassas direction har också ett bestämdt åliggande att småningom göra inbetalningar på detta creditiv eller småningom minska assignationerna på detta creditiv i mån som de omständigheter inträffa, för hvilka creditivet är meddeladt. Deraf blifver följden, att detta creditiv på Riksg.cont. kommer att upphöra innan kort, derföre att de orsaker upphöra, som berättiga cassans direction att samma creditiv påräkna. Deremot är cassan i behof af ett creditiv för fullföljande af de operationer, som äro nödvändiga för att upprätthålla de transactioner, hvaruti directionen nödgats ingå, till uppfyllande af hvad som föreskrifvet är för amorteringscassans behöriga skötande. Jag skulle tro, att ett creditiv på banken vore billigt att medgifva; jag skulle tro, att ett creditiv på banken vore öfverensstämmande med bankens functioner. Gr. Frölich har visserligen anmärkt, att det fanns redan ett creditiv, som sällan skulle begagnas, och Grefven uttryckte sig, som måhända icke alls skall begagnas, och att derföre så beskaffade creditiv icke borde ställas på banken, emedan bankrörelsen är af natur att genom creditivs meddelande låta medlen komma i omlopp. Denna grundsats vill jag icke i allo bestrida, men jag vill göra deruti 2:ne modificationer, som jag tror vara tillräckliga att för detta fall visa, att Grefvens åsigt icke är riktig. För det första är det alldeles icke sagdt, det creditivet ej skulle komma att begagnas; jag är tvertom öfvertygad, att creditivet kommer att någon gång begagnas; och det är just för dessa behof, som icke på förhand kunna beräknas, som creditiv äro inrättade. Creditiver äro icke till sin idé'e tänkta för att utgöra en anstalt, hvarigenom man får penningar på ett håll för att låna ut dem på ett annat, utan just för tillfälliga påkänningar i det verk, som har att skaffa med liqvi-

dationer. Således måste med creditiver afses, icke att deras anlitande dagligen och stundligen skall komma i fråga, utan att de måtte utgöra ett ryggvärn emot, som jag nyss sade, tillfälliga påkänningar.

Hvad beträffar faran att bankens medel skulle ligga ofruktsamma, så får jag påminna derom, att då Svenska bankens styrelse är ålagd, enl. bancolag, att reservera sin vinst mellan riksdagarna, och att denna reserverade vinst icke ens får begagnas af Ständerna förrän vid en kommande riksdag; så är det icke farligt, att man mellan riksdagarna lemnar ett creditiv, hvartill sådana medel kunna begagnas, då de i alla fall skola ligga ofruktsamma och icke bidraga att öka bankens inkomst för några få tillfällen som creditivet skulle anlitas. Jag tillstyrker att R. o. Ad. ville bifalla återremiss, och vill jag tillägga, att om cassans styrelse skall få sig detta creditiv på banken anvist, så kunde det villkor dervid göras, att cassa-styrelsen dermed skulle liqvidera till fullo sitt creditiv i Riksg.cont. och således icke hafva creditiv på mera än ett ställe.

Frih. Stjernstedt: Det är ett misstag af Gr. Frölich, det jag inom BancoUtsk. skulle hafva yttrat, att det för armé'ens pensionscassa nu begärda creditivet aldrig skulle komma att begagnas. Sådan har aldrig varit min mening eller af mig blifvit yttradt, men väl, att om pensionscassan erhölle det begärda creditivet, kunde just detta förhållande medföra, att penningeutgifter, som pensionscassan eljest skulle nödgas bestrida, derigenom stundom helt och hållet undvekos. Jag är för öfrigt förekommen af Hr General Lefrén; creditiver äro icke afsedda för annat än tillfälliga behof och banco-reglementet ålägger fullmäktige att indraga sådana creditiver, som begagnas såsom stående lån. Banco-reglementet föreskrifver äfven, att endast den aviserade andelen af creditivet skall beräknas i den utelöpande sedelstocken, hvilket jemväl torde bevisa, att ett creditiv ej bör anses som en summa, hvilken blifvit afsedd att nödvändigt ingå i, eller fylla behofvet af den nödig ansedda penningestocken.

Hr von Troil, Emil: Jag nödgas bestrida det förslag, som blifvit framställdt af näst den sista talaren, att neml. bevilja det begärda creditivet på banken med villkor, att det, som är lemnadt på Riksg cont., skulle upphöra. Jag tror att man onödigtvis gjort denna i sig sjelf enkla fråga något trasslig, derigenom att man inblandat deruti en annan, som dermed egentligen ej har sammanhang. De åtgärder, som i afseende å armé'ens accorder äro vidtagna i sednare tider, äro hufvudsakligen 2:ne. Den ena var af Konungen beslutad och af Ständerna godkänd flera år innan den andra kom i fråga. Den förra bestod uti accords-reglerna, d. v. s. accordens bringande till ett medelbelopp för hvarje grad, hvilket skulle sålunda tillgå, att alla, som befordrades, kommo att

betala efter den nya tariffen, och den afgående, ifall han erlagt högre accord, bekomma skilnaden af någon eller några, som tillträdt tjenster, hvilkas fordna accord varit lägre än de för framtiden fastställda; men det kunde hända, att den som hade det högre accordet först afginge, och då förefanns behof att erhålla medel att förskjuta skilnaden mellan den afgåendes accord och det som hans efterträdare skulle erlägga. Denna brist åter skulle ersättas i den mån som tjenstemän med lägre accorder afgingo, och detta behof kunde möjligen låta känna sig några år innan tillgångar för detsammas fyllande voro disponibla.

Det var, för att den auctoritet, som skulle verkställa dessa regleringar, måtte äga medel dertill, som Ständerne redan 1829 beviljade ett creditiv på Riksg.cont., stort 100,000 r:dr. Detta creditiv har måst vara räntefritt, emedan inga medel äro tillgängliga att betäcka räntan. Man kunde vid företagets första början icke så noga förutse hvad belopp, som skulle erfordras, och antog summan af 100,000 såsom den der man beräknade såsom tillräcklig. För närvar. är det belopp, som å detta creditiv är draget, vid pass 15,000 r:dr, och summan förändras icke synnerligen för hvart år, annorlunda än att den småningom minskas. Det skulle för accords-amorteringsfonden blifvit tryckande, om den skulle nödgats erlägga ränta på det belopp, som blifvit draget, och jag förmodar, att den ej skulle på sådant villkor kunna emottaga det nya creditiv på banken, hvarom fråga nu är.

Den andra åtgärden är accordens amorterande, åsyftande, icke som den föreg:de, deras jemnande, utan deras totala försvinnande. Beslutet derom är redan fattadt och satt i verket, och de välgörande verkningarna deraf skola tvifvelsutan låta erfara sig, fast efter en lång följd af år; men till förkortande af denna tiderymd har direct:n för armées pensionscassa varit betänkt på att kunna nedsätta räntan på utelöpande assignationer, och till befrämjande af detta företag vore ett creditiv på banken angeläget och nyttigt. Man har sagt, att det nu ifrågavar. creditivet måhända icke komme att begagnas: det är möjligt att så kunde inträffa, men det vore också möjligt, att det för någon kort tid blefve användt, och deraf följer, att det blott kan ställas på det verk, som har rätt att utgifva sedlar. Skulle Riksg.cont. meddela detta creditiv, så vore detta verk nödsakadt att i sin cassakista behålla denna summa, som måhända icke under en lång följd af år komme att utgå, och hvilket skulle leda till förminskande af sedelstocken samt förökad ränteförlust. För banken äger sådant icke rum, ty enl. de föreskrifter, som Ständerne vid föreg:de riksdagar lemnat, äro bancofullmäktige icke skyldige att i sedelstocken inberäkna hela summan af beviljade creditiver, utan är det åt dem öfverlemnadt att probabilitetsvis calculera hvad som på creditivet kan komma

att dragas, hvilket belopp ensamt inräknas i sedelstocken. Det har händt, att beviljade creditiv alldeles icke varit inberäknade i sedelstocken, emedan de ej varit någonsin anlitade; sådant är förhållandet med den creditivrätt, som beviljats Rikets sparbanker, och hvaraf ingen af dem sig begagnat. Frågan är icke, som jag kunnat uppfatta densamma, att bestämdt ålägga Banco-styrelsen att bevilja ifrågavar. creditiv, utan blott att bemyndiga densamma, att, för den händelse bankens ställning det medgifver, kunna ett sådant bifalla, likasom förhållandet redan är med creditiver åt hypotheksföreningarna. Jag skulle derföre tro, att en återremiss af detta utlåt. vore den enda åtgärd, som kunde vidtagas i händelse R. o. Ad. icke skulle vilja helt och hållet afslå förslaget; ty att nu bifalla BancoUtsk:s betänk. på den grund, att man i dess ställe ville anvisa ett creditiv på Riksg.cont., är att förespegla något som icke låter sig verkställa.

Hr Lefrén: På det att denna fråga icke måtte blifva svårare till sin utveckling, än nödigt är, anhåller jag, att de sista orden i mitt förra utlåt. måtte få utgå i anledn. af Hr von Troils anmärkn., neml. orden: att inbetala det ägande creditivet i Riksg.contoret. Vill directionen göra det, så står det henne i alla fall öppet. Jag anhåller om återremiss.

Hr von Hartmansdorff, Aug.: Hr von Troil har i mitt tycke så fullständigt utredt frågans beskaffenhet, att jag derom icke behöfver något tillägga. Men i afseende på billigheten af armé'ens pensionscassas begäran, bör jag säga, att de som hjelpa sig sjelfve till den grad som armé'ens officerare det gjort i hänseende till accordens amortering, dem böra också R. St. hjelpa. Det är en oegennyttig åtgärd af nu lefvande Hrr officerare, gagnelig för Rikets tjenst och deras efterkommande. Det är således skäl att Ständerne visa dem all den välvilja de kunna. På sådan grund tillstyrker äfven jag återremiss af förevar. betänkande.

BancoUtsk:s utlåt. N:o 97 återremitterades.

Ånyo föredrogs BorgareSt:s genom prot.utdr. af den 23 sistl. Sept. gjorda och den 30 i samma månad på bordet lagda inbjudning till de öfriga Stånden att förena sig uti BorgareSt:s beslut i anledn. af StatsUtsk:s utlåt. N:o 311, ang:de sökt eftergift eller anstånd med inbetalningen af det Öregrunds stad beviljade lån.

Gr. von Platen, Baltzar: Sedan R. o. Ad. frångått sitt första beslut och antagit BorgareSt:s inbjudning i afseende å en begärd lättnad i återbetalningen af det Borås stad beviljade lån, anhåller jag, att R. o. Ad., i likhet med nämnda beslut, måtte antaga förenämnda Stånds nu föredragna inbjudning i afseende å Öregrund.

Uppå derefter framställd propos. antog R. o. Ad. den gjorda inbjudningen.

Vidare föredrogs BorgareSt:s den 30 sistl. Sept. på bordet lagda inbjudning till de öfriga RiksSt:n af den 26 i samma månad, att förena sig i BorgareSt:s beslut i anledn. af StatsUtsk:s utlåt. N:o 314, ang:de villkoren för det till staden Wenersborgs återuppbyggande beviljade lån.

Gr. von Platen, Baltzar: För conseqvensens skull anhåller jag äfven här, att R. o. Ad. ville antaga inbjudningen.

Inbjudningen blef af R. o. Ad. antagen.

Ånyo föredrogs LagUtsk:s den 30 sistl. Sept. på bordet lagda betänk. N:o 122, i anledn. af väckta motioner om upphäfvande eller ändring af K. förordningen den 9 Maj 1835, ang:de hvad iakttagas bör vid handel om lösören, som köparen låter i säljarens vård qvarblifva.

Hr von Hartmansdorff, Aug.: Jag tror visserligen att denna författning är sådan, att den förändring Utsk. föreslagit behöfves; men jag skulle dels hafva önskat, att språket varit klarare än det är, och dels att man icke föreslagit det köpare skulle få med sin ed fylla bevisningen att afhandlingen icke vore diktad till annans förfång. Edgång skulle jag önska att man i möjligaste måtto undveke, synnerligast der frestelserne till mened kunna vara stora. Jag har icke ingått i en så noga granskning af saken som vederbort; men jag hoppades att andra af R. o. Ad:s ledamöter, som pläga sysselsätta sig med lagfrågor, skulle hafva gjort det. Dock, som alla tegat, har jag ansett mig böra fästa uppmärksamheten vid den hufvudfråga i betänk., der jag anser stadgandet oantagligt.

Gr. Frölich, David: I anledn. af den siste ledamotens anmärkn., får jag anhålla att detta förslag måtte hvila på bordet till nästa plenum.

Hr von Hartmansdorff förenade sig med Gr. Frölich.

På begäran af Frih. Cederström, Anders, samt Gr. Frölich, David, lades, vid förnyad föredragning, ånyo på bordet LagUtsk:s den 30 sistl. Sept. första gången bordlagda betänk. N:o 123, i anledn. af så väl K. M:s nåd. propos. med förslag till förordning emot olofliga folksamlingar, som ock särskilda i detta ämne väckta motioner.

Likaledes lades ånyo på bordet, på begäran af Frih. Cederström, Anders, och Gr. Anckarsvärd, Carl Henr.,

LagUtsk:s den 30 sistl. Sept. första gången bortlagda betänkanden:

N:o 124, i anledn. af väckta motioner om upphäfvande af K. M:s nåd. förbud af den 10 Dec. 1812 emot all gemenskap med f. d. Konung Gustaf Adolph, f. d. Drottningen och deras barn;

N:o 125, i anledn. af väckta motioner om ändring i 5 cap. Missg.-b:n.

Företogs till pröfning LagUtsk:s den 30 sistl. Sept. på bordet lagda utlåt. N:o 126, i anledn. af dels gjorda anmärkn:r emot Utsk:s betänk. N:o 66, i fråga om förtydligande af K. brefvet den 25 Sept. 1777, dels väckt motion om upphäfvande af samma K. bref.

Hr Palmcrantz, Joh. Mauritz: Den del af LagUtsk:s betänk. N:o 126, som innehåller afstyrkande utaf en af Hr Professor Geyer väckt motion om upphäfvande af K. brefvet d. 25 Sept. 1777, kan jag, på de skäl Utsk. för detta sitt afstyrkande anfört, icke annat än fullkomligen gilla; men hvad Utsk:s svar på de emot Utsk:s betänk. N:o 66 gjorda anmärkn:r beträffar, så anhåller jag att dervid få göra några erinringar.

Uti betänk. N:o 66 föreslog Utsk. att genom utfärdande författning måtte varda, såsom ett af K. brefvet d. 25 Sept. 1777 föranledt undantag från allm. lagens stadgande i 1 cap. 2 §:n Straff-b:n, förordnadt, det ej någon må häktas för brott emot 5 cap. 1 §:n Missg.-b:n, förr än efter det K. M. förklarat undersökningen böra fortgå. Emot redactionen af detta lagförslag gjorde jag den anmärkn., att densamma icke vore nog tydlig för att vid tillämpningen förekomma möjliga och, såsom mig syntes, ganska ursägtliga misstydningar och misstag. Jag föreslog derföre, att i det nya lagförslaget borde, i öfverensstämmelse med rätta förståndet deraf, bestämdt uttryckas den mening, att frågan om häktning för s. k. majestätsbrott komme, sedan ransakningens fullföljd blifvit anbefalld, att städse bero på vederbör. domstols pröfning. Uti sitt sednare utlåt. N:o 126 säger Utsk., att man ej har skäl att befara det någon domstol skall så misstyda författningens mening, som jag och en annan ledamot, Hr Cederschjöld, ifrågasatt, att neml. en domstol skulle, med åsidosättande af sin pröfningsrätt i fråga om en majestätsförbrytares häktande, möjligen anse en sådan förbrytare böra i häkte inmanas, så snart brottets upptagande vore anbefaldt. Jag lemnar derhän, huruvida en dylik misstydning icke kan hos någon domare befaras; men i sådant fall är det domarens förtjenst, och icke lagens, hvilken jag ingalunda anser nog tydlig. Om man erkänner, att en lag är otydlig, så bör man väl ej underlåta att förtydliga densamma, endast af det skäl, att man förmodar att lagens mening, ehuru otydlig, ändock inses. Dessutom då

här är fråga om en af hvarje medborgares dyrbaraste rättigheter, neml. rätt till personlig frihet, så bör man väl claris verbis uttrycka när denna rätt är förverkad. I anledn. af hvad jag nu anfört, anhåller jag att R. o. Ad. måtte, med gillande af Utsk:s förslag i hufvudsaken, för dess del besluta en sådan redaction af författningen, att deruti tilläggas den mening: "att vederbör. domstols eller myndig-"hets pröfningsrätt i fråga om den tilltalades häktande här-"igenom likväl icke är på något sätt förändrad."

Hr Frih. o. Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade bifalla LagUtsk:s utlåt. N:o 126 och betänk. N:o 66.

Ropades ja och nej.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att R. o Ad., då propos. blifvit med ja och nej besvarad, torde finna lämpligt att dela målet i tvänne propos:r, den ena ang:de Utsk:s i betänk. N:o 66 framställda förslag, den andra ang:de Utsk:s yttrande öfver Professor Geyers motion.

Hr Palmcrantz: Då LagUtsk:s betänk. N:o 126 innefattar tvänne ämnen, neml. 1:o utlåt. i anledn. af en inom ett annat RiksSt. väckt motion, om upphäfvande af 1777 års K. bref, och 2:o Utsk:s svar på anmärkn:r, gjorda emot Utsk:s under N:o 66 afgifna betänk.; så anhåller jag att Hr Frih. o. Landtm. täcktes framställa tvänne särskilda propos:r, neml. först på den delen af N:o 126, som innehåller utlåt. öfver den väckta motionen, och sedan på den, som angår en förändring i högstberörde nåd. bref.

Hr von Hartmansdorff, Aug.: Betänk. N:o 66 är det ursprungliga i detta fall, och härrörer från Just.ombudsmannens framställning. Det sednare betänk, eller N:o 126, innehåller svar på anmärkn:r, framställda emot det första betänk. eller N:o 66. Dervid har äfven Professor Geyer gjort anmärkn:r; men Utsk. har behandlat dem såsom en särskild motion. Om så är, hade Utsk. icke bort införa hans motion i svaret på en återremis; ty deraf blifver följden, att Professor Geyers motion kommer att till slutligt afgörande företagas, första gången hon föredroges, under det att Just.ombudsmannens framställning föredroges, för andra gången. Detta är ett formfel, hvilket ingen talman borde tillåta; ty antingen skall propos. göras helt och hållet till bifall å Utsk:s betänk. N:o 126, oaktadt det innehåller svar på en återremiss, eller ock skall Hr Geyers motion utbrytas och till Utsk. återgå, för att der ånyo behandlas innan utlåt. deröfver till Stånden återkommer. Jag bestrider all sådan behandling af betänk., hvarigenom ett formfel komme att begås.

Frih. Cederström, Anders: Hr Geyer gjorde verkligen en motion i sammanhang med PresteSt:s anmärkn:r

vid betänk. N:o 66. LagUtsk. kunde ej gerna komma med ett särskildt betänk. öfver denna motion, emedan den afsåg samma lag-§, hvarom förut vore fråga. Det är orsaken hvarföre Hr Geyers framställning blifvit besvarad i sammanhang med anmärkningarna vid betänk. N:o 66.

Hr Lefrén, Joh. Pehr: Jag är af samma tanke i frågan om formen, som Hr von Hartmansdorff. Det händer stundom, att Utsk:n vidtaga åtgärder i den lofvärda meningen att förkorta ärendets behandling, utan att betänka, att följden blir just motsatsen. Likväl hafva vi en lagenlig utväg att godtgöra hvad LagUtsk. här felat, neml. om Hr Frih. o. Landtm. täckes först företaga den delen af ärendet, som afhandlar den begärda återremissen på den Geyerska motionen. Blir den återremissen bifallen, så följer deraf klart, att den andra delen måste hvila till afgörande, intilldess Utsk:s utlåt. öfver den Geyerska motionen kommer tillbaka, och då är intet fel i formen begånget, utan saken får behandlas i öfverensstämmelse, den ena med den andra. Jag anhåller derföre att Hr Frih. o. Landtm. ville utröna, huruvida återremiss meddelas på den nämnda delen eller å Hr Geyers motion.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att han, i öfverensstämmelse med hvad han för en stund sedan anfört, och med afseende på Hr Lefréns framställning, först ville göra propos. på Utsk:s yttrande öfver Professor Geyers motion.

Hr von Hartmansdorff: Jag kan icke annat än förena mig med Hr Lefrén derutinnan, att om målet skall få en formriktig behandling; så måste Hr Geyers motion återremitteras, på det att, när svaret återkommer, R. o. Ad. må vara oförhindradt att afgöra målet i hela sitt sammanhang. LagUtsk. kan deraf också förmärka, att det endast leder till tidsutdaägt att öfverhoppa sådana lagliga former som Riksd.Ordn. föreskrifver. Som saken icke är af brådskande beskaffenhet, så synes mig intet hinder vara för vidtagandet af den utväg, Hr Lefrén föreslagit.

Hr Palmcrantz: Emot det förslag, de tvänne siste talarne framställt, har jag, hvad sjelfva saken beträffar, visserligen ingenting att invända; men i sådant fall måste betänk. N:o 126 hvila, intilldess LagUtsk:s svar på återremissen hinner till Ståndet inkomma, och härigenom tror jag icke riksd.göromålen blifva förkortade.

Frih. Cederström, Anders: Om meningen är att gifva LagUtsk. en tillrättavisning, så har jag ingenting att invända emot hvad Hr von Hartmansdorff anmärkt; men om frågan är att förkorta riksd.göromålen, ser jag icke, om man äfven vill behandla Hr Geyers framställning som en särskild motion, hvarföre man ej skulle framställa propos.

till

till bifall på Utsk:s förslag, ty bifalles det, så behöfver ju återremiss ej komma i fråga, och då är Hr Geyers s. k. motion äfven afgjord. Bifalles icke Utsk:s förslag, då kan återremiss komma i fråga. Dock skulle jag tro, att, utan afseende å den Geyerska motionen, sednare delen af Utsk:s betänk. N:o 126 kan bifallas.

Hr Cederschjöld, Robert Theophron: Den omständigheten att en motion blifvit väckt, sedan LagUtsk. redan en gång afgifvit sitt betänk. uti ifrågavar. mål, anser jag icke kunna lägga hinder i vägen för afgörandet af den frågan, hvarom nu för andra gången utlåt. inkommit, helst, i händelse en annan princip följdes, det skulle stå en hvar öppet att hindra ett måls afgörande under en hel riksdag, blott man den ena gången efter den andra väckte nya motioner, som kunde göra modificationer, i den, som låg till grund för det första betänkandet.

Hvad angår Hr von Hartmansdorffs anmärkn. att det icke brådskade med saken, så får jag fästa uppmärksamheten på, att detta är ett stort misstag af den värde ledamoten; ty om man vill bereda framgång åt målet, så måste man påskynda dess afgörande hos Ständerna. Jag vill neml. i minnet återkalla, att orsaken hvarföre Ständernas beslut vid förra riksdagen icke vann Konungens bifall, var den, efter hvad Just.ombudsmannen i sin embetsberättelse uppgifver, att förslaget kom så sent mot riksdagens slut till Konungen, att något svar derpå, under Ständernas sammanvaro, icke kunde meddelas. Jag hemställer om det vore rätt, att Ständerne nu förfore på samma sätt, d. v. s. fördröjde förslagets inlemnande till Konungen intill tidepunkten af riksdagens slut, för att resultatet af detsamma skulle åter blifva enahanda som förut.

Jag ser icke något hinder att framställa propos. på det förslag, som förut är af LagUtsk. handlagdt och nu för andra gången blifvit inför R. o. Ad. föredraget, och att utgången af Hr Geyers motion må bero af R. o. Ad:s beslut i afseende å Utsk:s första förslag, då, i händelse Ståndet bifaller LagUtsk:s förslag i den delen, hvarom Just.ombudsm. väckt fråga, Hr Geyers motion förfaller; — i annnat fall kommer återremis i fråga. Återremiss må likväl alltför gerna, för att bevara formen, äga rum; men LagUtsk:s svar på denna återremiss i sednare fallet, d. v. s. i det fall att R. o. Ad. samt de öfriga Stånden bifallit Just.ombudsmannens motion, blefve helt säkert, att vid sådant förhållande återremissen på Hr Geyers motion icke kunde till någon åtgärd föranleda. Detta lärer vara det enda sättet att komma ifrån saken.

Hr von Hartmansdorff: Min mening är icke att föranleda något uppskof; men det torde väl blifva svårt för

Hr Frih. o. Landtm. att föreslå återremiss af ett betänk., som redan är svar på en återremiss. LagUtsk. hade kunnat undvika sådant, om det afgifvit ett särskildt betänk. öfver Hr Geyers motion, såsom man vanligtvis plägar göra. Ingenting hade hindrat Utsk. att, samtidigt med sitt svar på återremissen å betänk. N:o 66, svara på Hr Geyers motion. Om man behandlar saken så, att man anser Hr Geyers motion utan något värde eller påföljd: då går det visserligen an, såsom Hr Cederschjöld föreslagit, att börja med N:o 66 och lemna den Geyerska motionen derhän. Men vill man bereda hvarje motionär tillfälle att få sin talan lagligen pröfvad, då tror jag ej att man kan gå tillväga på sätt Utsk. gjort. Jag skall icke vidare yttra mig i denna sak, utan öfverlemnar till Hr Frih. o. Landtm. att göra hvad lagligt är.

Gr. Frölich, David: Det förhållandet, att LagUtsk. satt sitt svar på Hr Geyers motion i samma betänk., som det, hvarom förut varit fråga, bör icke kunna verka derhän, att behandlingssättet af frågan blir annorlunda. Som svar på hvad den siste värde ledamoten anfört, får jag blott förklara, att jag förenar mig i Hr Cederschjölds åsigt och instämmer i hans begäran om propos. först på betänk. N:o 66.

Hr Frih. o. Landtm. hemställde om R. o. Ad. behagade bifalla Lag-Utsk:s yttrande öfver Professor Geyers motion.

Ropades starka ja, blandade med ett eller annat nej.

Hr Landtm. förklarade, det han trott sig finna ja hafva öfverröstat nej.

Hr Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade bifalla Utsk:s förslag i betänk. N:o 66.

Ropades ja och nej.

Hr Cederschjöld: Jag anhåller att propos. måtte blifva framställd på det af mig vid betänk. N:o 66, till förekommande af allt missförstånd, i afseende på tillämpningen af denna förordn. gjorda förslag; och anser jag mig böra tillkännagifva, att jag med visshet vet, att detsamma är antaget af ett Stånd. Jag känner icke hvad utgång saken erhållit i de öfriga Stånden, men derom torde Hr Ridd.-secret:n meddela upplysning.

Undert. Ridd.Secret.: Ingen underrättelse är ankommen från något annat Stånd än BorgareSt., hvars beslut lyder sålunda: att utlåt. N:o 126, uti hvad det angår den väckta motionen om upphäfvande af K. brefvet den 25 Sept. 1777, godkändes, och att samma utlåt. i öfrigt lades till handlingarna. Jag har eftersett och funnit att betänk. N:o 66, är af BorgareSt. bifallet.

Hr von Hartmansdorff: Jag tror mig vara förvissad, att detta Stånd hellre än att ingå på de tvänne särskilta jemnkningsförslag, som blifvit uppgifna af Hrr Cederschjöld och Palmcrantz, skall instämma uti ett annat Stånds beslut. Jag yrkar således att betänk. måtte oförändradt bifallas.

Hr Frih. o. Landtm. yttrade, att då den af honom gjorda propos. blifvit med ja och nej besvarad, och han icke kunnat bestämma hvilkendera meningen varit öfvervägande, ville han framställa propos. å Hr Palmcrantz förslag; skulle ej heller det vinna R. o. Ad:s bifall, ville han framställa propos. å Hr Cederschjölds förslag; och vunne ej heller det bifall, skulle han förnya sin nyss gjorda propos. till antagande af Utsk:s förslag; och hemställde Hr Landtm. nu, om R. o. Ad. behagade bifalla Utsk:s förslag, med det tillägg Hr Palmcrantz föreslagit.

Ropades nej.

Hr Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade antaga det förslag, som funnes intaget i Hr Cederschjölds reservation.

Ropades ja och nej.

Hr Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade bifalla LagUtsk:s i betänk. N:o 66 framställda förslag.

Ropades ja och nej.

Hr Frih. o. Landtm. förklarade, det han trott sig finna nej hafva öfverröstat ja.

Hr von Hartmansdorff, frågade, om således hela betänk. vore afslaget.

Hr Landtm. yttrade, att Hr Cederschjölds förslag ännu återstode oafgjordt.

Hr von Hartmansdorff begärde då votering.

Hr Cederschjöld: Jag anhåller, att mitt förslag måtte blifva contra-propos.; och, som det icke blifvit uppläst, att detsamma måtte helt och hållet utskrifvas, på det R. o. Ad:s ledamöter må erhålla fullständig kännedom om innehållet.

Gr. Frölich: Mitt yttrande är numera öfverflödigt, ty jag begärde ordet, endast för att till Hr Frih. o. Landtm. framställa den vördsamma förfrågan, af hvad orsak R. o. Ad. icke fick veta huru Hr Frih. o. Landtm. uppfattat Ståndets svar på Hr Frih. o. Landtm:s propos. å Hr Cederschjölds förslag.

Upplästes till justering och godkändes följande voter:s-proposition.

Den som bifaller LagUtsk:s betänk. N:o 66, voterar ja;

den det ej vill, voterar

Nej;

vinner nej, beslutar R. o. Ad., i enlighet med Hr Cederschjölds reservation, att genom utfärdande författning varder förordnadt, det ej någon må häktas för brott emot 5 cap. 1 §:n Misg.b:n, ehvad den åtalade förbrytelsen blifvit begången genom tal, skrift eller tryck, förr än K. M., i öfverensstämmelse med Dess nåd. bref af den 25 Sept. 1777, förklarat undersökningen böra fortgå, hvarefter vederbörandes pröfningsrätt i fråga om den tilltalades häktande inträder.

Efter voteringens slut befunnos rösterna hafva utfallit, som följer:

Ja — 36.
Nej — 38.

Då nu ånyo föredrogs LagUtsk:s den 30 sistl. Sept. på bordet lagda betänk. N:o 127, i anledn. af väckta motioner om ändringar i ansvarighetslagen för StatsRådets ledamöter, blef samma betänk. ånyo lagdt på bordet af Frih. Cederström, Anders, och Frih. Cedeström, Jacob.

Ånyo föredrogs LagUtsk:s den 30 sistl. Sept. på bordet lagda betänk. N:o 128, i anledn. af väckt motion om upphäfvande af K. Förordn. den 13 Juli 1818, ang. handskrifne, på sedelhafvaren eller på viss man och ordres ställda, invisningars eller s. k. assignationers belopp.

Hr Rosenblad, Bernh.: De stora missbruk, som framkallat behofvet af det lagstadgande, som nu är till upphäfvande föreslaget, föranleda mig att i korthet blott anhålla om afslag på Utsk:s förslag.

Hr von Hartmansdorff, Aug., uppläste Hr Stjernstedts vid betänk. fogade reservation.

Hr Stuart, Carl Gustaf: På de skäl, som blifvit anförda, vid så väl 1823 års riksdag, som vid 1829 års riksdag, anser jag det af LagUtsk. nu förnyade förslag böra bifallas; ty jag tror, att intet ändamålsenligt och lämpligt medel till penningerörelsens och industriens befrämjande bör försummas. Det är omöjligt att, blott genom en Riks-bank, kunna fournera rörelsens hela behof af bytesmedel. Vid sista riksdag, antogs en stadga för inrikes vexlar, men detta rörelsemedel har ännu icke blifvit begagnadt. Den förhoppning man då hyste, att genom den stadgade inrikes vexelrätten hafva beredt ett fördelaktigt och af behofvet påkalladt samt begärligt medel för rörelsens befrämjande, föranledde dertill, att man vid sista riksdag icke förnyade nu ifrågav. förslag i afseende på invisningar man och man emellan, som vid föreg:de riksdagar varit framställdt. Då Hr von Hart-